

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

1436

II
2865

1 OCT 2009

ՎԱՐՔ

ՏԵԱՌՆ ՄԵՐՈՅ

ՅԻՍՈՒՄԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ԳՍԳՂԻԱՐԷՆ

Ի ՊԷՏՍ ԱՆՈՎԵՐՏԱՑ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԵՒ ԱՅԼՈՑ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՊՐՈՅԱՑ

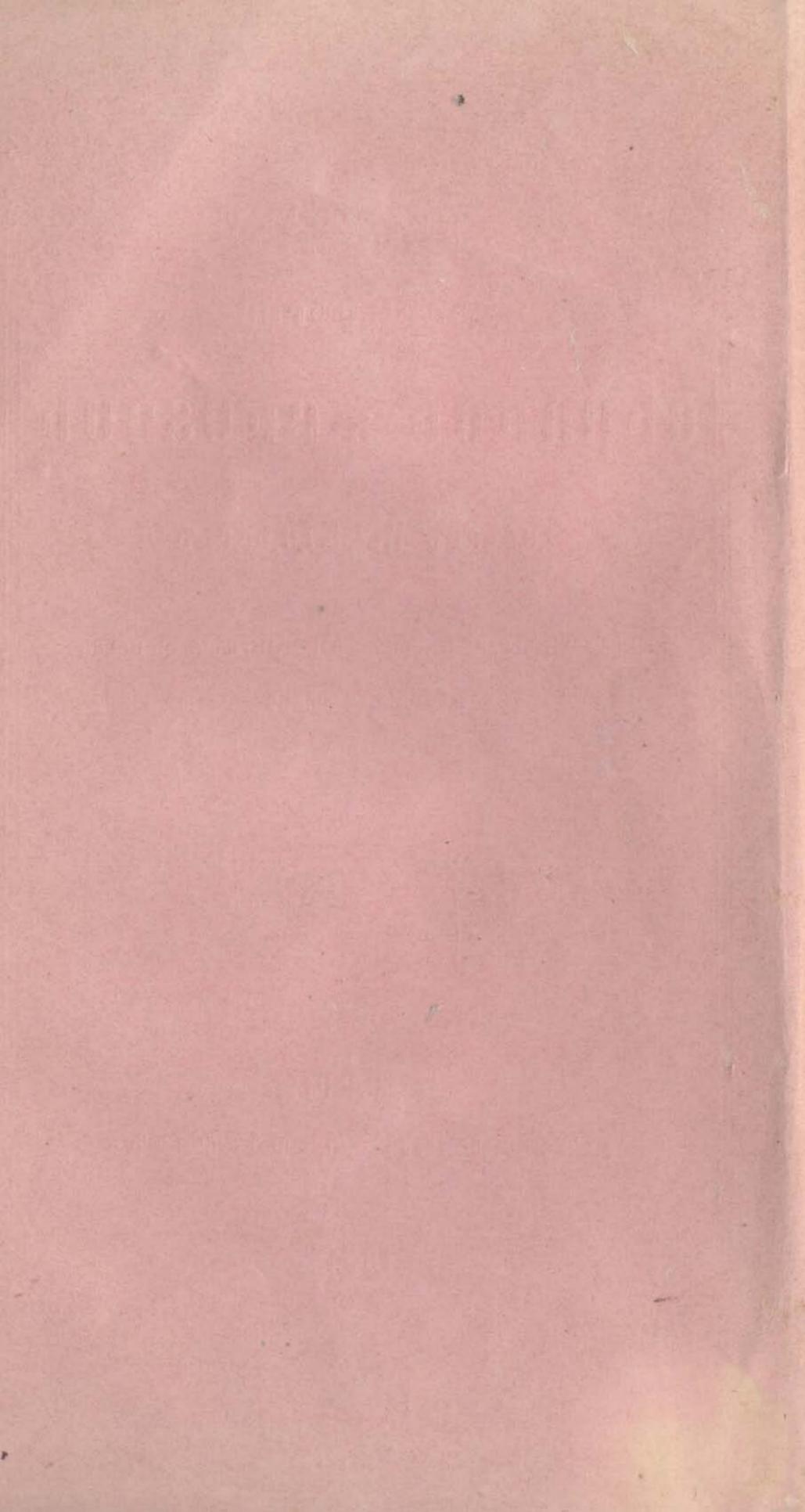
Ի ՓԱՐԻԶ

Ի ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐՔԱՐԱՆԻ

1854

28

Թ-45

232.9
Ն-55

II
2865

Վ Ա Ր Ք

ՏԵԱՌՆ ՄԵՐՈՅ

ՅԻՍՈՒՄԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ԳԱՂՂԻԱՐԷՆ

Ի ՊԷՏՐ ԱՇՈՎԵՐՏԱՅ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ԵՒ ԱՅԼՈՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՊՐՈՅԱՅ

Ի ՓԱՐԻԶ

Ի ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

—
1854

1 FEB 2013

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՇԻՆԼԷՐԱՅ Ի ՓԱՐԻՁ.

ԶԵԿՈՒՑՈՒՄՆ

Մուրատեան Վարժարանիս հրահանգացն կանոնելոց անհրաժեշտ պայմանք են ճշմարիտն աստուածպաշտութեան մարգք, եւ լետ այնորիկ ազգայնոյս մերոյ հայկական դպրութեան ուսումն՝ հանդերձ հմտութեամբ գաղղիականին, թող եւ զայս ի լեզուացն եւ յարուեստից եւ ի գիտութեանց: Սմին իրի հաճոյ բուեցաւ եւ բազմավաստակ Վերատեսչի վարժարանիս, Գերջարգոյ Տեառն Հ. Սարգսի Վարդապետի Թեոդորեան, գործի քաջադեպ ի սոյն, այս ինքն է ի վարժս երեցուն ուսմանցն գլխաւորաց՝ պատրաստել զՊատմութիւն վարուց եւ վարդապետութեան Տեառն Յիսուսի յօրինեալ ըստ կարգի անցից ժամանակին ի նոցին իսկ ի չորից Աւետարանչացն սրբոց հոգեշունչ եւ գեղեցկահիւս բանից, հանդեպ մերումս Մեսրոպեան սքանչելարուեստ բարգմանութեան զգաղղիականն ունելով:

Ի բազմապատիկ բարգմանութեանցն Գաղղիացոց ընտրեալ կալաք գառ ի յերիցուէն Պրիսիլոյէ դեռ եւս հրապարակեալն ի Փարիզ՝ ճոխ եւ պատկերագարդ տպագրութեամբ, եւ դուն ուրեք խոտորեցաք ի նմանէ սակաւուք ուր միանգամ հարկն էր զոյգ եւ կշիւ ընդ հայերենիս հանդիպել եւ գաղղիական բարգմանութեանն իմաստից:

Չոր ինչ քաջահմուտ երեցն այն գաղղիացի յիւրում տպագրութեանն արարեալ է՝ պարզաբանութիւնս ինչ սրբոյ բնագրին դրոշմելով ուրեք

ուրեք, եւ ոչ սակաւ հատուածս մեկնողականս ի Հարցն մատենից ի գլուխս գլուխս գործոյն յարելով, զայն մեզ ի դեպ բունցաւ յառանձինն տպագրութեան հայերենին առնել մասամբ, ծանօթութիւնս ինչ ասեմ կարգել համառօտս ի յոյժ կարեւորացն յեջս իւրաքանչիւր: Թերեւս յաջողեսցի մեզ երբեմն եւ հանգունատիպ իմն յօրինուած հոյակապ մատենի Գաղղիացւոյն ընծայել մերագնեայց ի վայելումն:

Հարդիս փոյթ ի մտի կայեալ զհամբակացն մերոց դիւրել եւ այսու զընթացս ուղղութեան յասպարիսի առաքինութեանց եւ յուսաւոր իմաստութեան Աւետարանին Քրիստոսի, լի եմք աներկբայ յուսով՝ զի որ ասացն երբ « Թոյլ տուք մանկտուրդ գալ առ իս », ընդ նոսին եւ զմեր ջանս օրհնեսցէ, եւ ոչ անմասն բողջէ զմեզ ի վարձուց անտի խոստացելոց այնոցիկ որ զմանկունս հասակաւ եւ անմեղութեամբ, եւ զհեզսն եւ զխոնարհս սրտիւք ընդունելով՝ զնոյն ինքն զՓրկիչն մարդասէր հաւատան ընդունել:

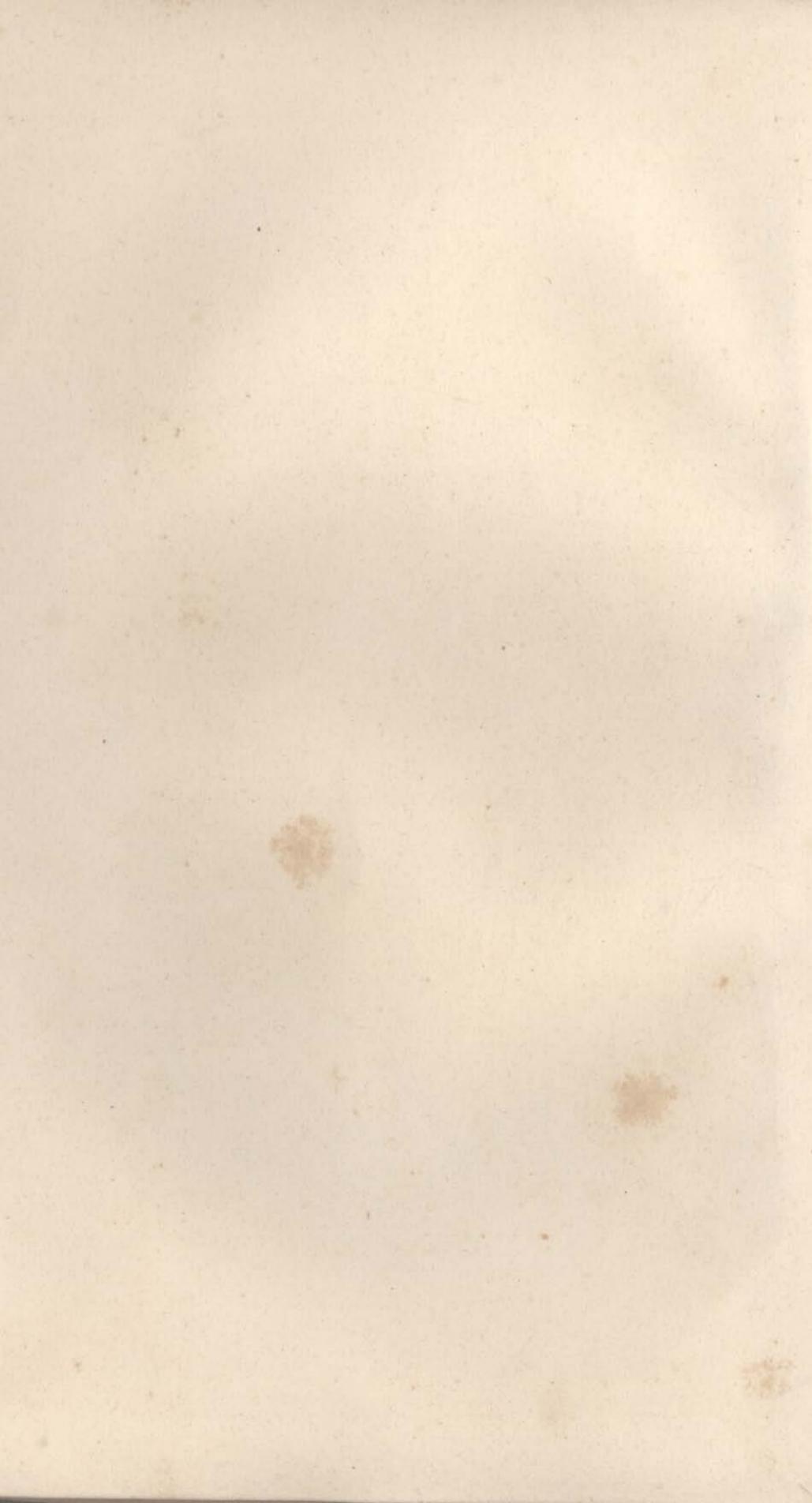
Հ. Գ. Վ. ԱՅՎԱԶՈՎՍԻԻ.

11-2865ահ

(62183-67)

A. Johannet sc.

Pinel del.

Invitate parvulos venire ad me

Sancti per a.

Imp. J. Chardon et C. Chapelle à Paris.

C. Jacquemin sc.

Վ Ա Ր Ք

ՏԵԱՌՆ ՄԵՐՈՅ

ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ԳԼՈՒԽ Ա.

Բանն յափտենական մարդացեալ ի ժամանակի. — Աստուծոն
հրեշտակին առ Զաքարիա եւ առ Կոյսն սուրբ:

ՄԿԶԲԱՆԷ էր Բանն, եւ Բանն էր առ Աստուած, եւ Աստուած էր Բանն: Նա էր ի սկզբանէ առ Աստուած: Ամենայն ինչ նովաւ եղեւ, եւ առանց նորա եղեւ եւ ոչ ինչ որ ինչ եղեւն: Նովաւ կեանք էր, եւ կեանքն էր յոյս մարդկան. եւ յոյսն ի խաւարի անդ լուսաւորէ, եւ խաւար նմա ոչ եղեւ հասու:

Եղեւ այր մի առաքեալ յԱստուծոյ, անուն նմա Յովհաննէս: Սա եկն ի վկայութիւն զի վկայեսցէ վասն լուսոյն, զի ամենեքին հաւատասցեն նովաւ: Ոչ էր նա յոյսն, այլ զի վկայեսցէ վասն լուսոյն: Էր յոյսն ճշմարիտ, որ լուսաւոր առնէ զամենայն մարդ որ գալոց է յաշխարհ:

Յաշխարհի էր, եւ աշխարհն նովաւ եղեւ, եւ աշխարհն զնա ոչ ծանեաւ: Յիւրսն եկն², եւ իւրքն զնա ոչ ընկալան: Իսկ որք ընկալանն զնա, ետ նոցա իշխանութիւն որդիս

LA VIE

DE NOTRE SEIGNEUR

JÉSUS-CHRIST.

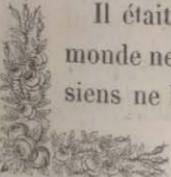
CHAPITRE I.

Le Verbe éternel s'est fait homme dans le temps. — Un ange annonce à Zacharie la naissance de Jean Baptiste, — et à Marie les desseins de Dieu sur elle.

AU commencement était le Verbe, et le Verbe était en Dieu, et le Verbe était Dieu. Il était dès le commencement en Dieu. Tout a été fait par lui, et rien de ce qui a été fait n'a été fait sans lui. En lui était la vie, et la vie était la lumière des hommes. Et la lumière luit dans les ténèbres, et les ténèbres ne l'ont point comprise.

Il y eut un homme envoyé de Dieu, son nom était Jean : il vint comme témoin, pour rendre témoignage à la lumière, afin que tous crussent par lui. Il n'était pas la lumière, mais il vint pour rendre témoignage à la lumière. Le Verbe était la vraie lumière, qui éclaire tout homme venant en ce monde.

Il était dans le monde, et le monde a été fait par lui, et le monde ne l'a point connu. Il est venu dans son héritage, et les siens ne l'ont point reçu. Mais à tous ceux qui l'ont reçu, il a

Աստուծոյ լինել, որոց հաւատասցեն յանուն նորա. ոյք ոչ յարենե եւ ոչ ի կամաց մարմնոյ եւ ոչ ի կամաց անն, այլ յԱստուծոյ ծնան :

Եւ Բանն մարմին եղեւ եւ բնակեաց ի մեզ. եւ տեսաք զփառս նորա զփառս իբրեւ զմիածնի առ ի Հօրե, լի շնորհօք եւ ճշմարտութեամբ: Զի ի լրութենե անտի նորա մեք ամենեքին առաք շնորհս փոխանակ շնորհաց: Զի օրենքն ի ձեռն Մովսեսի տուան. շնորհքն եւ ճշմարտութիւն ի ձեռն Յիսուսի Քրիստոսի եղեն :

ՉԱստուած ոչ ոք ետես երբեք. բայց Միածինն Որդի որ է ի ծոց Հօր՝ եւ պատմեաց :

Եւ եղեւ յաւուրս Հերովդի արքայի Հրեաստանի, քահանայ ոմն անուն Զաքարիա ի դասակարգե Աբիայ, եւ կին նորա ի դստերաց Սահարովնի, եւ անուն նորա եղիսաբեր: Եւ էին արդարք երկոքին առաջի Աստուծոյ, գնային յամենայն պատուիրանս եւ յիրաւունս Տեառն անարատք: Եւ ոչ գոյր նոցա որդեակ, քանզի եղիսաբեր ամուլ էր, եւ երկոքեան անցեալ էին զաւուրբք իւրեանց :

Եւ եղեւ ի քահանայանայն նորա ըստ կարգի աւուրցն հասանելոյ առաջի Աստուծոյ, ըստ օրինի քահանայութեան՝ եհաս նմա խունկ արկանել՝ մտեալ ի տաճարն Տեառն: Եւ ամենայն բազմութիւն ժողովրդեանն կային յաղօթս արտաքոյ ի ժամ խնկոցն: Եւ երեւեցաւ նմա հրեշտակ Տեառն, զի կայր ընդ աջմէ սեղանոյ խնկոցն. եւ խոովեցաւ Զաքարիա իբրեւ ետես, եւ անկաւ ահ ի վերայ նորա: Ասեցնա հրեշտակն Տեառն. Մի երկնջիր, Զաքարիա, զի լսելի եղեն աղօթք քո, եւ կին քո եղիսաբեր ծնցի քեզ որդի, եւ կոչեսցես զանուն նորա Յովհաննէս: Եւ եղիցի քեզ ուրախութիւն եւ ցնծութիւն, եւ բազումք ի ծննդեան նորա խնդասցեն. զի եղիցի մեծ

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

donné le pouvoir de devenir les enfants de Dieu : à ceux qui croient en son nom, qui ne sont point nés du sang, ni de la volonté de la chair, ni de la volonté de l'homme, mais de Dieu.

Et le Verbe s'est fait chair, et il a habité parmi nous ; et nous avons vu sa gloire, la gloire qui convenait au Fils unique du Père ; nous l'avons vu plein de grâce et de vérité ; et nous avons tous reçu de sa plénitude, et la grâce de l'Évangile, au lieu de la grâce de la Loi ; car la Loi a été donnée par Moïse ; mais la grâce et la vérité sont venues par Jésus-Christ.

Personne n'a jamais vu Dieu ; mais le Fils unique qui est dans le sein du Père, est celui qui nous l'a révélé.

Aux jours d'Hérode, roi de Judée, il y eut un prêtre nommé Zacharie, de la famille d'Abia ; et sa femme était aussi du sang d'Aaron, et se nommait Elisabeth. Ils étaient tous deux justes devant Dieu, marchant dans tous les commandements et dans toutes les ordonnances du Seigneur d'une manière irrépréhensible ; et ils n'avaient point de fils, parce qu'Élisabeth était stérile, et tous deux étaient avancés en âge.

Or, comme Zacharie, appelé par le tour de sa famille, s'acquittait devant Dieu des fonctions du sacerdoce, il arriva, d'après un usage suivi dans le service divin, qu'il fut désigné par le sort pour aller dans l'intérieur du temple du Seigneur offrir l'encens. Et toute la multitude du peuple était dehors en prière à l'heure de l'encens. Et un ange du Seigneur apparut à Zacharie, à droite de l'autel de l'encens. Zacharie, en le voyant, fut troublé, et la frayeur le saisit. Mais l'ange lui dit : Ne craignez point, Zacharie : je viens vous annoncer que votre prière a été exaucée ; en outre, Elisabeth votre femme vous donnera un fils, que vous nommerez Jean. Vous en serez dans la joie et dans le ravissement, et beaucoup se réjouiront de sa

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

առաջի Տեառն, եւ զինի եւ օղի մի արբցե, եւ Հոգւով արբով լցցի անդատին յորովայնեւ մօր իւրոյ. եւ զբազումս յորդոցն Իսրայելի դարձուցե ի Տէր Աստուած իւրեանց : Եւ ինքն եկեացե առաջի նորա հոգւով գօրութեամբ Եղիայի, դարձուցանել զսիրտս հարց յորդիս, եւ զանհաւանս յիմաստութիւն արդարոց, պատրաստել Տեառն ժողովուրդ կազմեալ :

Եւ ասե Զաքարիա ցհրեշտակն. Եւ իւ գիտացից զայդ. զի ես ձեր եմ, եւ կին իմ անցեալ զաւուրքք : Պատասխանի ետ հրեշտակն եւ ասե ցնա. Ես եմ Քարրիել որ կամ առաջի Աստուծոյ, եւ առաքեցայ խօսել ընդ քեզ, աւետարանել քեզ զայդ : Եւ ահա եղիցիս համբ, եւ մի կարասցես խօսել մինչեւ ցօրն՝ յորում այդ լինիցի. փոխանակ զի ոչ հաւատացեր բանից իմոց՝ որք լցցին ի ժամանակի իւրեանց :

Եւ ժողովուրդն ական ուներ Զաքարիայ, եւ զարմանային ընդ յամեն նորա ի տաճարին : Եւ իբրեւ ել՝ ոչ կարէր խօսել ընդ նոսա. եւ իմացան քե տեսիլ ետես ի տաճարին, եւ նա նշանացի խօսեր ընդ նոսա, եւ կայր պապանձեալ :

Եւ եղև իբրեւ լցան աւուրք պաշտաման նորա, զնաց ի տուն իւր. եւ յետ աւուրցն այնոցիկ յղացաւ Եղիսաբեր կինն նորա, եւ բաքուցաներ զանձն ամիսս հինգ, եւ ասեր. Զինչ գործ գործեաց ընդ իս Տէր յաւուրս յորս հայեցաւ յիս՝ բառեալ զնախատինս իմ ի մարդկանե :

Եւ յամսեանն վեցերորդի առաքեցաւ Քարրիել հրեշտակ յԱստուծոյ ի քաղաք մի Քալիլեացոց, որում անուն էր Նազարեք, առ կոյս խօսեցեալ առն՝ որում անուն էր Յովսէփ՝ ի տանե Քարի, եւ անուն կուսին Մարիամ :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

naissance : Car il sera grand devant le Seigneur. Il ne boira ni vin ni liqueur enivrante; et il sera rempli de l'Esprit-Saint, dès le sein de sa mère; et il convertira beaucoup d'enfants d'Israël au Seigneur leur Dieu; et il le précédera, marchant devant lui avec le zèle et la vertu d'Elie, pour ramener dans les fils le cœur des pères, convertir les incrédules à la prudence des justes, et préparer au Seigneur un peuple bien disposé.

Et Zacharie dit à l'ange : A quoi reconnaitrai-je que cela s'accomplira? car moi, je suis vieillard, et ma femme est aussi fort avancée en âge. L'ange lui répondit : Et moi, je suis Gabriel, celui qui est toujours devant le trône de Dieu; et j'ai été envoyé vers vous, pour vous parler, et pour vous annoncer ces choses heureuses. Dès ce moment vous allez être condamné au silence, et dans l'impuissance de parler, jusqu'au jour où elles arriveront : parce que vous n'avez pas cru à mes paroles, qui s'accompliront à leur temps.

Et le peuple attendait Zacharie, et s'étonnait qu'il demeurât si longtemps dans le Temple. Etant sorti, Zacharie ne pouvait leur parler : et ils connurent qu'il avait eu une vision : lui-même le leur donnait à entendre par des signes, et il resta muet.

Et lorsque les jours de son ministère furent accomplis, il s'en alla en sa maison. Alors, Elisabeth sa femme conçut; et pendant cinq mois elle se tenait cachée, et elle se disait en elle-même : Telle est la faveur que le Seigneur m'a accordée, aux jours où il a daigné lever l'opprobre qui pesait sur moi aux yeux des hommes.

Au sixième mois, l'ange Gabriel fut envoyé de Dieu dans une ville de Galilée, appelée Nazareth, à une vierge, mariée à un homme nommé Joseph, de la maison de David; et le nom de la vierge était Marie. L'ange étant rentré où elle était, lui dit : Je

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Եւ եկեալ առ նա՛ ասէ. Ուրախ լեր բերկրեալդ, Տէր ընդ
քեզ : Եւ նա ընդ բանսն խո ովեցաւ, եւ խորհեր ընդ միտս՝
քե որպիսի ինչ իցէ ողջոյնս այս : Եւ ասէ ցնա հրեշտակն.
Մի երկնչիր, Մարիամ, զի գտեր շնորհս յԱստուծոյ :
Եւ անա յղասչիր եւ ծնցես որդի, եւ կոչեսցես զանուն
նորա ՅԻՍՈՒՍ : Նա եղիցի մեծ, եւ Որդի Բարձրելոյ կո-
չեսցի. եւ տացէ նմա Տէր Աստուած զարօռն Դաւթի հօր
նորա, եւ թագաւորեսցէ ի վերայ տանն Յակովբայ ի յա-
ւիտեանս, եւ թագաւորութեան նորա վախճան մի լիցի :

Եւ ասէ Մարիամ ցհրեշտակն. Զիւնրդ լինիցի ինձ այդ,
քանզի զայր ոչ գիտեմ : Պատասխանի ետ հրեշտակն
եւ ասէ ցնա. Հոգի սուրբ եկեսցէ ի քեզ, եւ զօրութիւն
Բարձրելոյն հովանի լիցի ի վերայ քո. քանզի եւ որ ծնա-
նելոցն է ի քեն՝ սուրբ է, եւ Որդի Աստուծոյ կոչեսցի :
Եւ անա եղիսարեր ազգական քո, եւ նա յղի է ի ծերու-
թեան իւրում. եւ այս վեցերորդ ամիս է նորա՛ որ ամուլն
կոչեսցեալ էր. զի ոչ տկարացցի առ յԱստուծոյ ամենայն
բան : Եւ ասէ Մարիամ. Անաւասիկ կամ աղախին Տեառն,
եղիցի ինձ ըստ բանի քում. եւ գնաց ի նմանէ հրեշտակն :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

vous salue , pleine de grâce , le Seigneur est avec vous. Marie , ayant entendu ces paroles , en fut troublée , et elle pensait en elle-même quelle pouvait être cette salutation. Mais l'ange lui dit : Ne craignez point , Marie , vous avez trouvé grâce devant Dieu. Voilà que vous concevrez dans votre sein , et vous enfanterez un fils , et vous lui donnerez le nom de Jésus. Il sera grand , on l'appellera le fils du Très-Haut ; le Seigneur Dieu lui donnera le trône de David , son père ; et il régnera éternellement sur la maison de Jacob , et son règne n'aura point de fin.

Marie dit à l'ange : Comment cela s'accomplira-t-il ? car je ne connais point d'homme. L'ange lui répondit : L'Esprit-Saint surviendra en vous , et la vertu du Très-Haut vous environnera de son ombre. C'est pourquoi le fruit saint qui naîtra de vous sera appelé le Fils de Dieu. Voilà qu'Elisabeth , votre parente , a conçu , elle aussi , un fils dans sa vieillesse ; et ce mois est le sixième pour celle que l'on appelait stérile ; car rien n'est impossible à Dieu.

Et Marie dit : Je suis la servante du Seigneur ; qu'il me soit fait selon votre parole. Et l'ange la quitta.

ՎԱՐՔ ԲԻՒՍՈՍԻ

Եւ եկեալ առ նա՛ ասէ. Ուրախ լեր բերկրեալդ, Տեր ընդ քեզ : Եւ նա ընդ բանսն խոռովեցաւ, եւ խորհէր ընդ միտս՝ քե որպիսի ինչ իցէ ողջոյնս այս : Եւ ասէ ցնա հրեշտակն. Մի երկնչիւր, Մարիամ, զի գտեր շնորհս յԱստուծոյ : Եւ անա յղասչիւր եւ ծնցես որդի, եւ կոչեսցես զանունն նորա ՅԻՍՈՒՍ : Նա եղիցի մեծ, եւ Որդի Բարձրելոյ կոչեսցի. եւ տացէ նմա Տեր Աստուած զարողն Դաւթի հօր նորա, եւ քազաւորեսցէ ի վերայ տանն Յակովբայ ի յաւիտեանս, եւ քազաւորութեանն նորա վախճան մի լիցի :

Եւ ասէ Մարիամ հրեշտակն. Ձիւնրդ լինիցի ինձ այդ, քանզի զայր ոչ զիտեմ : Պատասխանի ետ հրեշտակն եւ ասէ ցնա. Հոգի սուրբ եկեսցէ ի քեզ, եւ զօրութիւն Բարձրելոյն հովանի լիցի ի վերայ քո. քանզի եւ որ ծնանելոցն է ի քե՛ն՝ սուրբ է, եւ Որդի Աստուծոյ կոչեսցի : Եւ անա եղիսարեք ազգական քո, եւ նա յղի է ի ծերութեան իւրում. եւ այս վեցերորդ ամիս է նորա՛ որ ամուսն կոչեսցեալ էր. զի ոչ տկարասցի առ յԱստուծոյ ամենայն բան : Եւ ասէ Մարիամ. Ահաւասիկ կամ աղախին Տեառն, եղիցի ինձ ըստ բանի քում. եւ զնաց ի նմանէ հրեշտակն :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

vous salue , pleine de grâce , le Seigneur est avec vous. Marie , ayant entendu ces paroles , en fut troublée , et elle pensait en elle-même quelle pouvait être cette salutation. Mais l'ange lui dit : Ne craignez point , Marie , vous avez trouvé grâce devant Dieu. Voilà que vous concevrez dans votre sein , et vous enfanterez un fils , et vous lui donnerez le nom de Jésus. Il sera grand , on l'appellera le fils du Très-Haut ; le Seigneur Dieu lui donnera le trône de David , son père ; et il régnera éternellement sur la maison de Jacob , et son règne n'aura point de fin.

Marie dit à l'ange : Comment cela s'accomplira-t-il ? car je ne connais point d'homme. L'ange lui répondit : L'Esprit-Saint surviendra en vous , et la vertu du Très-Haut vous environnera de son ombre. C'est pourquoi le fruit saint qui naîtra de vous sera appelé le Fils de Dieu. Voilà qu'Elisabeth , votre parente , a conçu , elle aussi , un fils dans sa vieillesse ; et ce mois est le sixième pour celle que l'on appelait stérile ; car rien n'est impossible à Dieu.

Et Marie dit : Je suis la servante du Seigneur ; qu'il me soit fait selon votre parole. Et l'ange la quitta.

ԳԼՈՒԽ Բ.

Ազգաբանութիւն Փրկչին. — Այցելութիւն Տիրամօրն առ Եղիաբեր.
— Տալանութիւն առ Յովսէփ. — Ծնունդ Յովնաննու
Կարապետին :

ՊԻՔ ճննդեան Յիսուսի Քրիստոսի որ-
դոյ Դաւրի, որդոյ Աբրահամու :
Աբրահամ ճնաւ զԻսահակ. Իսահակ ճնաւ
զՅակոբը. Յակոբը ճնաւ զՅուդա եւ զԵղբարս
նորա : Յուդա ճնաւ զՓարէս եւ զԶարա ի Թա-
մարայ. Փարէս ճնաւ զԵզրովն. Եզրովն ճնաւ
զԱրամ. Արամ ճնաւ զԱմինադար. Ամինադար ճնաւ
զՆաասովն. Նաասովն ճնաւ զՍաղմովն. Սաղմովն ճնաւ
զԲոոս ի Հոքարայ. Բոոս ճնաւ զՈվբեդ ի Հոուրայ.
Ովբեդ ճնաւ զՅեսսէ. Յեսսէ ճնաւ զԴաւիթ արքայ. Դաւիթ
արքայ ճնաւ զՍողոմովն ի կնոջէն Ուրիայ : Սողոմովն
ճնաւ զԲորովամ. Բորովամ ճնաւ զԱբիա. Աբիա ճնաւ
զԱսափ : Ասափ ճնաւ զՅովսափատ. Յովսափատ ճնաւ
զՅովրամ. Յովրամ ճնաւ զՈգիա. Ոգիա ճնաւ զՅովա-
բամ. Յովաբամ ճնաւ զԱքազ. Աքազ ճնաւ զԵգեկիա.
Եգեկիա ճնաւ զՄանասէ. Մանասէ ճնաւ զԱմովն. Ամովն
ճնաւ զՅովսիա. Յովսիա ճնաւ զՅէքոնիա եւ զԵղբարս
նորա առ զԵրուսեամբն Բաբելացոց :

Յետ զԵրուսեանն Բաբելացոց ճնաւ Յէքոնիա զՍաղա-
բիել. Սաղաբիել ճնաւ զԶօրաբաբել. Զօրաբաբել ճնաւ
զԱբիուդ. Աբիուդ ճնաւ զԵղիակիմ. Եղիակիմ ճնաւ զԱ-
զովր. Ազովր ճնաւ զՍաղովկ. Սաղովկ ճնաւ զԱրին.

CHAPITRE II.

Généalogie du Sauveur. — Marie va visiter Elisabeth. — L'ange annonce à Joseph le mystère de l'incarnation. — Naissance de S. Jean-Baptiste.

LIVRE de la généalogie de Jésus-Christ, fils de David, fils d'Abraham.

Abraham engendra Isaac; Isaac engendra Jacob; Jacob engendra Judas et ses frères; Judas engendra Pharès et Zara de Thamar; Pharès engendra Esron; Esron engendra Aram; Aram engendra Aminadab; Aminadab engendra Naasson; Naasson engendra Salmon; Salmon engendra Booz de Rahab; Booz engendra Obed de Ruth; Obed engendra Jessé; Jessé engendra David, roi; David engendra Salomon de celle qui fut femme d'Urie; Salomon engendra Roboam; Roboam engendra Abias; Abias engendra Asa; Asa engendra Josaphat; Josaphat engendra Joram; Joram engendra Ozias; Ozias engendra Joatham; Joatham engendra Achaz; Achaz engendra Ezéchias; Ezéchias engendra Manassès; Manassès engendra Amon; Amon engendra Josias; Josias engendra Jéchonias et ses frères dans la transmigration de Babylone.

Après la transmigration de Babylone, Jéchonias engendra Salathiel; Salathiel engendra Zorobabel; Zorobabel engendra Abiud; Abiud engendra Eliacim; Eliacim engendra Azor; Azor engendra Sadoc; Sadoc engendra Achim; Achim en-

ՎԱՐԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Արին ծնա գեղիուդ. եղիուդ ծնա գեղիագար. եղիագար ծնա գՄատրան. Մատրան ծնա գՅակովք. Յակովք ծնա գՅովսեփի գայրն Մարեմայ, որում խօսեցեալ գՄարիամ կոյս, յորմէ ծնա Յիսուս՝ որ անուանեցաւ Քրիստոս :

Արդ ամենայն ազգք յԱբրահամէ մինչեւ ի Դաւիթ՝ ազգք չորեքտասանք, եւ ի Դաւթէ մինչեւ ի գերութիւնն Բարեչացոց ազգք չորեքտասանք, եւ ի գերութենէն Բարեչացոց մինչեւ ի Քրիստոս ազգք չորեքտասանք :

Եւ Յիսուսի Քրիստոսի ծնունդն էր այսպէս. Խօսեցեալ գմայր նորա Մարիամ Յովսեփու, մինչչեւ եկեալ առ միմեանս՝ գտաւ յղացեալ ի Հոգւոյն սրբոյ :

Յարուցեալ Մարիամ յաւուրսն յայնոսիկ, գնաց ի լեռնակողմն փութապէս ի քաղաքն Յուդայ, եւ եմուտ ի տուն Զաքարեայ, եւ ետ ողջոյն եղիսաբերի : Եւ եղեւ իբրեւ յուսա գողջոյնն Մարիամու եղիսաբեր, խաղաց մանուկն յորովայնի նորա. եւ լցաւ եղիսաբեր Հոգւով սրբով, եւ ի ձայն բարձր աղաղակեաց եւ ասէ. Օրհնեալ ես դու ի կանայս եւ օրհնեալ է պտուղ որովայնի քո : Եւ ուստի է ինձ այս, զի եկեսցէ մայր Տեսառն իմոյ առ իս : Զի ահաւասիկ իբրեւ եղեւ ձայն ողջունի քո յականջս իմ, խաղաց ցնծալով մանուկս յորովայնի իմում : Եւ երանի որ հաւատայցէ եթէ եղիցի կատարումն ասացելոցս նմա ի Տեսառնէ :

Եւ ասէ Մարիամ. Մեծացուցցէ անձն իմ գՏեր, եւ ցնծացաւ հոգի իմ յԱստուած Փրկիչ իմ : Զի հայեցաւ ի խոնարհութիւն աղախնոյ իւրոյ. զի ահա յայսմ հետէ երանեսցեն ինձ ամենայն ազգք : Զի արար ինձ մեծամեծս հօգօրն, եւ սուրբ է անուն նորա. եւ ողորմութիւն նորա ազգաց յազգս երկիրդ ամաց իւրոց : Արար զօրութիւն բազկաւ իւրով. ցրուեաց զամբարտաւանս մոօք սրտից իւրեանց.

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

gendra Eliud; Eliud engendra Eléazar; Eléazar engendra Mathan; Mathan engendra Jacob; Jacob engendra Joseph, époux de Marie, de laquelle naquit Jésus, qui est appelé Christ.

Il y a donc en tout, depuis Abraham jusqu'à David, quatorze générations; de David jusqu'à la transmigration de Babylone, quatorze générations; et de la transmigration de Babylone jusqu'au Christ, quatorze générations.

Or le Christ fut engendré ainsi : Marie, sa mère, était mariée à Joseph; mais avant qu'ils vissent ensemble, il se trouva qu'un fruit fut formé en elle par l'Esprit-Saint.

En ces jours-là, Marie, se levant, s'en alla en hâte vers les montagnes de Judée dans une ville de la tribu de Juda, et elle entra dans la maison de Zacharie, et elle salua Elisabeth. Aussitôt qu'Elisabeth eut entendu la voix de Marie qui la saluait, son enfant tressaillit en elle, et elle fut rempli de l'Esprit-Saint. Et élevant la voix, elle s'écria : Vous êtes bénie entre toutes les femmes, et le fruit de vos entrailles est béni; et d'où me vient que la mère de mon Seigneur daigne me visiter? car, sitôt que votre voix, quand vous m'avez saluée, a frappée mon oreille, l'enfant a tressailli de joie dans mon sein. Et bienheureuse, vous qui avez cru, car ce que le Seigneur vous a dit s'accomplira.

Et Marie dit : Mon âme glorifie le Seigneur; et mon esprit a tressailli d'allégresse en Dieu mon Sauveur : parcequ'il a regardé l'humilité de sa servante; et voilà que désormais toutes les générations m'appelleront bienheureuse. Car celui qui est puissant a fait pour moi de grandes choses, celui dont le nom est saint et dont la miséricorde se répand de génération en génération sur ceux qui le craignent. Il a déployé la force

ՎԱՐՔ ԲՐԻՍՏՈՒՄ

քակեաց զհօրս յարոող, եւ բարձրացոյց զխոնարհս. գրաղցեալս լցոյց բարութեամբ, եւ զմեծատունս արձակեաց ունայնս: Պաշտպանեաց Իսրայելի ծառայի իւրում՝ յիշել զողորմութիւնս, որպէս խօսեցաւ առ նարս մեր՝ Արրանամու եւ զաւակի նորա յախտեան:

Եկաց Մարիամ առ նմա իբրեւ ամիսս երիս, եւ դարձաւ ի տուն իւր: Եւ Յովսէփ այր նորա քանզի արդար էր, եւ ոչ կամէր առակել զնա, խորհեցաւ լռելեայն արձակել զնա: Եւ մինչ դեռ նա զայս ամէր զմտաւ, անա հրեշտակ Տեառն ի տեսեան երեւեցաւ նմա եւ ասէ. Յովսէփ, որդի Դաւթի, մի երկնցիբ առնուլ առ քեզ զՄարիամ կին քո. քանզի որ ի նմայն ծնեալ է՝ ի Հոգւոյն սրբոյ է: Ծնցի որդի եւ կոչեսցես զանուն նորա ՅԻՍՈՒՄ. զի նա փրկեսցէ զժողովուրդ իւր ի մեղաց իւրեանց:

Այլ այս ամենայն եղև, զի լցցի որ ասացան ի ձեռն Եսայեայ մարգարէի. Անա կոյս յղացի եւ ծնցի որդի, եւ կոչեսցեն զանուն նորա Էմմանուէլ, որ թարգմանի՝ Ընդ մեզ Աստուած:

Եւ զարթուցեալ Յովսէփ ի քնոյ անտի, արար որպէս հրամայեաց նմա հրեշտակն Տեառն, եւ առ յինքն զկինն իւր: Եւ ոչ գիտեր զնա մինչեւ ծնաւ զորդին իւր զանդրանիկ, եւ կոչեաց զանուն նորա Յիսուս:

Եւ Եղիսաբեթի լցան ժամանակք ծնանելոյ, եւ ծնաւ որդի: Եւ լուան որ շուրջ զնովաւ էին՝ եւ ազգատոհմ նորա, զի մեծ արար Տեր զողորմութիւն իւր ընդ նմա, եւ խնդային ընդ նմա:

Եւ եղև յաւուրն ութերորդի եկին քլփատել զմանուկն, եւ կոչին զնա յանուն հօր իւրոյ Զաքարիա: Պատասխանի ետ մայր նորա եւ ասէ. Ոչ, այլ կոչեսցի Յովհան-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

de son bras; il a dispersé les superbes qui s'élevaient dans l'orgueil de leurs pensées; il a renversé les puissants de leur trône, et il a élevé les humbles; il a rempli de biens ceux qui avaient faim, et les riches ont été renvoyés manquant de tout. Se ressouvenant de sa miséricorde, il a relevé Israël, son serviteur; selon ce qu'il avait dit à nos pères, à Abraham et à sa postérité pour toujours.

Marie demeura avec Elisabeth environ trois mois, et revint ensuite en sa maison. Or, Joseph son mari étant un homme juste, et ne voulant point la diffamer, résolut de la renvoyer secrètement. Comme il était en cette pensée, l'ange du Seigneur lui apparut durant son sommeil, et lui dit : Joseph, fils de David, ne craignez point de prendre avec vous Marie, votre épouse, car le fruit qui est en elle est l'œuvre de l'Esprit-Saint. Elle enfantera un fils, à qui vous donnerez le nom de JÉSUS, car il sauvera son peuple en le délivrant de ses péchés.

Or, tout cela se fit pour accomplir ce qu'avait dit le Seigneur par le prophète Isaïe : Une vierge concevra et enfantera un fils que l'on appellera Emmanuel, c'est-à-dire Dieu avec nous.

Joseph, sorti de son sommeil, fit ce que l'ange du Seigneur lui avait ordonné, et reçut son épouse. Et il ne la connut point jusqu'à ce qu'elle mit au monde son fils premier-né, et il appela son nom Jésus.

Or, le temps de l'enfantement d'Elisabeth arriva, et elle mit au monde un fils. Et ses voisins et ses parents apprirent que le Seigneur avait signalé envers elle sa miséricorde; et ils s'en réjouissaient avec elle.

Le huitième jour, ils vinrent pour circoncire l'enfant, et ils le nommaient Zacharie, du nom de son père. Alors la mère, prenant la parole, leur dit : Non, il sera nommé Jean.

նեա : Եւ ասն ցնա. Քանզի ոչ ոք է յազգի քում՝ որոյ կոչի անուն Յովհաննէս : Ակնարկէին հօրն նորա՝ քէ զինչ կամիցի կոչել զնա. եւ խնդրեաց տախտակ, գրեաց եւ ասէ. Յովհաննէս է անուն զորա. եւ զարմացան ամենեքին :

Եւ բացաւ բերան նորա վաղվադակի եւ լեզու նորա, եւ խօսեր եւ օրհներ զԱստուած : Եւ եղև ան ի վերայ ամենեցուն որ լսէին զայս, եւ որ շուրջ բնակեալ էին զնոքօք. եւ ընդ ամենայն լեռնակողմն Հրեաստանի պատմէին ամենայն բանքս այսոքիկ : Եւ եղին ամենեքեան որ լսէինն ի սիրտս իւրեանց եւ ասէին. Զինչ լինիցի մանուկս այս. եւ ձեռն Տեառն էր ընդ նմա :

Եւ Զաքարիա հայր նորա լցաւ Հոգւով սրբով, մարգարեացաւ եւ ասէ. Օրհնեալ Տէր Աստուած Իսրայելի. զի յայց ել մեզ, եւ արար փրկութիւն ժողովրդեան իւրում. եւ յարոյց եղջիւր փրկութեան մեզ ի տանէ Դաւթի ծառայի իւրոյ, որպէս խօսեցաւ բերանով սրբոց՝ որ յաւիտենից մարգարէքն նորա էին. փրկութիւն ի քշնամեաց մերոց, եւ ի ձեռաց ամենայն ատելեաց մերոց. առնել ողորմութիւն ընդ հարս մեր, եւ յիշել զուխտն իւր սուրբ. զերդումն գոր երդուաւ Աբրահամու հօր մերում՝ տալ մեզ, առանց երկիւղի՝ ի ձեռաց քշնամեաց մերոց փրկեալս՝ պաշտել զնա սրբութեամբ եւ արդարութեամբ առաջի նորա զամենայն աւուրս կենաց մերոց : Եւ դու մանուկ, մարգարէ Բարձրելոյ կոչեսչիր. զի երթիցես առաջի երեսաց Տեառն՝ պատրաստել զճանտապարհս նորա. տալ զիտութիւն փրկութեան ժողովրդեան նորա, ի քողութիւն մեղաց նոցա : Վասն գբութեանց ողորմութեան Աստուծոյ մերոյ, որովք այց արասցէ մեզ արեգակն ի բարձանց, երեսել որոց ի խաւարի եւ ի ստուերս մահու նըստէին. ուղղել զոտս մեր ի ճանապարհս խաղաղութեան :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Ils lui dirent : Il n'y a personne dans votre famille qui soit appelé de ce nom. Et par des signes qu'ils firent au père, ils lui demandèrent comment il voulait que l'enfant fût nommé. Se faisant apporter des tablettes, Zacharie écrivit : Jean est son nom. Et tous furent dans l'étonnement.

Aussitôt sa bouche s'ouvrit, sa langue se délia, et il parla, en bénissant Dieu. Tous leurs voisins furent saisis de crainte ; et le bruit de toutes ces choses se répandit dans tout le pays des montagnes de Judée ; et tous ceux qui les entendirent les recueillirent dans leur cœur ; et ils se disaient : Que pensez-vous que sera un jour cet enfant ? En effet, la main du Seigneur était avec lui.

Et Zacharie, son père, fut rempli de l'Esprit-Saint, et il prophétisa en disant : Béni soit le Dieu d'Israël, de ce qu'il a visité et racheté son peuple, et nous a suscité un Sauveur puissant dans la famille de David, son serviteur, selon ce qu'il a dit par la bouche de ses saints prophètes, aux siècles passés, qu'il nous sauve de nos ennemis, et des mains de tous ceux qui nous haïssent : pour accomplir ses miséricordes envers nos pères, et montrer qu'il se souvient de son alliance sainte ; qu'il se rappelle le serment qu'il a juré à Abraham, notre père, de nous accorder cette faveur, que, délivrés des mains de nos ennemis, nous le servions sans crainte, marchant devant lui dans la sainteté et la justice, tous les jours de notre vie. Et toi, petit enfant, tu seras appelé le prophète du Très-Haut : car tu iras devant la face du Seigneur pour lui préparer les voies ; pour donner à son peuple la science du salut, afin qu'ils obtiennent la rémission de leurs péchés, par les entrailles de la miséricorde de notre Dieu, avec laquelle cet astre divin s'est levé pour nous visiter d'en haut : pour éclairer ceux qui sont assis dans les ténèbres et dans les

4ms 982-11
(A9. 88129)

Եւ մանուկն աճեր եւ զօրանայր հոգւով. եւ էր յանապատս մինչեւ յօր երեսելոյ նորա Իսրայելի :

ԳԼՈՒԽ Գ.

Ծնունդ Որդւոյն Աստուծոյ. — Գալուստ հովուացն յերկրագոսիւն. — Թբիատուրիւն Փրկչին. — Գալուստ մոզուցն. — Բառասնօրեայ գալուստ Փրկչին ի տաճարն. — Փախուստ նորա յԵգիպտոս, եւ դարձն ի Նազարէթ. — Մնայն Յիսուսի յերուսաղեմ, եւ գտանել ի տաճարին :

Եւ եղև ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ եւ հրաման յՅգոստոս կայսերէ՛ աշխարհագիր առնել ընդ ամենայն տիեզերս : Այս առաջին աշխարհագիր եղև ի դատաւորութեան Ասորոց Կիրենեայ : Եւ երբային ամենքեան մտանել յաշխարհագիր յիւրաքանչիւր քաղաքի : Եւ եւ Յովսէփ ի Գալիլէէ ի քաղաքէ Նազարէթ՝ ի Հրեաստան ի քաղաք Դաւթի որ կոչի Բերղեմեմ, վասն լինելոյ նորա ի տանէ եւ յազգէ Դաւթի, մտանել յաշխարհագիր Մարեմաւ հանդերձ գոր խօսեալն էր նմա, եւ էր յղի :

Եւ եղև ի հասանելն նոցա անդր, լցան աւուրք ծնանելոյ նորա, եւ ծնաւ զորդին իւր զանդրանիկ, եւ պատեաց ի խանձարուրս, եւ եղ զնա ի մսուր, զի ոչ գոյր նոցա տեղի յիջեանին :

Եւ հովիւք էին ի տեղւոջն յայնմիկ բացօրեագք, որ պահէին զպահպանութիւնս զիշերոյ հօտից իւրեանց : Եւ հրեշտակ Տեառն երեսեցաւ նոցա, եւ փառք Տեառն ծա-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

ombres de la mort, afin de diriger nos pieds dans la voie de la paix.

Et l'enfant croissait, et il se fortifiait en esprit, et il demeurait dans les déserts, jusqu'au jour où il devait se montrer à Israël.

CHAPITRE III.

Naissance du Fils de Dieu. — Des bergers viennent l'adorer. — Circoncision de l'Enfant Jésus. — Les Mages viennent lui offrir des présents. — Présentation de N. S. au temple. — La fuite en Égypte et le retour à Nazareth. — L'Enfant Jésus parmi les docteurs.

OR, il arriva qu'en ces jours-là parut un édit de César-Auguste pour que l'on fit le dénombrement des habitants de toute la terre. Le premier dénombrement fut fait par Cyrinus, gouverneur de Syrie; et tous allaient se faire inscrire, chacun dans sa ville. Joseph aussi partit de Nazareth, ville de Galilée, et alla dans la ville de David, appelée Bethléem, parce qu'il était de la maison et de la famille de David, pour se faire inscrire avec Marie, son épouse, qui était enceinte.

Or, comme ils étaient en ce lieu, il arriva que les jours de son enfancement furent accomplis; et elle mit au monde son fils premier-né, l'enveloppa de langes, et le coucha dans une crèche, parce qu'il n'y avait pas de place pour eux dans l'hôtellerie.

Or, il y avait dans cette contrée des bergers qui passaient la nuit dans les champs, veillant tour à tour à la garde de leur troupeau; et voilà qu'un ange venant du ciel, s'arrêta au-des-

զեցին առ նոսա, եւ երկեան երկիրդ մեծ : եւ ասեցնուսա հրեշտակն. Մի երկնջիք, զի ահաւասիկ աւետարանեմ ձեզ ուրախութիւն մեծ, որ եղիցի ամենայն ժողովրդեանն. զի ծնաւ ձեզ այսօր Փրկիչ, որ է Օծեալ Տէր, ի քաղաքի Դաւրի : եւ այս նշանակ ձեզ. գտանիցեք մանուկ պատեալ ի խանձարուրս, եւ եղեալ ի մտւր :

Եւ յանկարծակի եղեւ ընդ հրեշտակին ընդ այնմիկ բազմութիւն զօրաց երկնաւորաց, որ օրհնէին զԱստուած եւ ասէին. Փնռք ի բարձունս Աստուծոյ, եւ յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հաճութիւն :

Եւ եղեւ իբրեւ վերացան ի նոցանէ հրեշտակքն յերկինս, ասեն ցմիմեանս հովիւքն. Եկաչք երբիցուք մինչեւ ցեղերդեմեմ, եւ տեսցուք զինչ է բանս այս որ եղեւ, զոր Տէր եցոյց մեզ :

Եւ եկին փութանակի, եւ գտին զՄարիամ եւ զՅովսէփ, եւ զմանուկն եղեալ ի մտւր. եւ ծանեան վասն բանին որ ասացաւ նոցա զմանկանէն : եւ ամենեքեան որ լսէին զարմանային վասն բանիցն զոր խօսեցան ընդ նոսա հովիւքն : եւ Մարիամ զամենայն զբանս զայսոսիկ պահեր, եւ խելամուտ լինէր ի սրտի իւրում : եւ դարձան հովիւքն, փառաւոր առնէին եւ օրհնէին զԱստուած վասն ամենայնի զոր լուան եւ տեսին՝ որպէս պատմեցաւ նոցա :

Եւ իբրեւ լցան աւուրք ուր բլփատել զնա, եւ կոչեցաւ անուն նորա ՅԻՍՈՒՍ, որ կոչեցեալն էր ի հրեշտակէն՝ մինչչեւ յղացեալ էր զնա յորովայնի :

Եւ ի ծնանելն Յիսուսի ի Բերդեմեմ Հրեաստանի յաւուրս Հերովդի արքայի, ահա մոզք յարեւելից եկին յերուսաղեմ եւ ասեն. Ո՞ր է որ ծնաւ արքայն Հրեից. զի տեսաք զաստղն նորա յարեւելս, եւ եկաք երկիր պագա-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

sus d'eux , et la gloire de Dieu les environna de sa lumière , et ils furent remplis d'une grande crainte. Mais l'ange leur dit : Ne craignez point , je viens vous annoncer un grand sujet de joie , pour vous et pour tout le peuple : il est né aujourd'hui dans la ville de David un Sauveur , qui est ie Christ , le Seigneur ; et voilà le signe auquel vous le reconnaîtrez : vous trouverez un enfant enveloppé de langes , et couché dans une crèche.

Au même instant se joignit à l'ange une troupe de la milice céleste , louant Dieu , et disant : Gloire à Dieu au plus haut des cieux , et paix sur la terre aux hommes de bonne volonté.

Et lorsque les anges , s'éloignant d'eux , furent rentrés dans le ciel , les bergers se dirent les uns aux autres : Allons jusqu'à Bethléem voir l'événement que le Seigneur vient de nous annoncer.

Et ils vinrent en hâte , et ils trouvèrent Marie et Joseph , et l'enfant couché dans une crèche ; et l'ayant vu , ils reconnurent la vérité de ce qui leur avait été dit touchant cet enfant. Et tous ceux qui entendirent les bergers étaient dans l'admiration des choses qui leur étaient racontées par eux. Et Marie conservait toutes ces choses en elle-même , les repassant et les méditant dans son cœur. Et les bergers s'en retournèrent , glorifiant et louant Dieu de toutes les choses qu'ils avaient entendues , et de ce qu'ils avaient vu selon qu'il leur avait été dit.

Lorsque huit jours se furent écoulés et qu'il fallut circoncire l'enfant , il reçut le nom de Jésus , nom que l'ange lui avait donné avant qu'il fût conçu dans le sein de sa mère.

Or , Jésus étant né à Bethléem de Juda , aux jours du roi Hérode , voilà que des mages vinrent d'Orient à Jérusalem ; et ils dirent : Où est le roi des Juifs qui vient de naître ? Car de l'Orient nous avons vu son étoile , et nous sommes venus pour

նել նմա : Եւ իբրեւ յուսւ արքայ Հերովդէս՝ իտովեցաւ ,
եւ ամենայն Երուսաղէմ ընդ նմա :

Եւ ժողովեալ զամենայն զքահանայապետսն եւ զդպիրս
ժողովրդեանն , հարցանէր ի նոցանէ քե ո՛ր ծնանիցի
Քրիստոսն : Եւ նոքա ասեն ցնա . Ի Բերդենիմ Հրեաս-
տանի . զի այսպէս զրեայ է ի ձեռն մարգարէին . Եւ դու
Բերդենիմ , երկիր Յուդայ , ոչ ինչ կրտսեր ես յիշխանս
Յուդայ . ի քէն ելցէ ինձ իշխան , որ հովուեսցէ զժողո-
վուրդ իմ զԻսրայէլ :

Յայնժամ Հերովդէս զաղտ կոչեաց զմոզսն , եւ ստու-
զեաց ի նոցանէ զժամանակ աստեղն երեւելոյ : Եւ արձա-
կեալ զնոսա ի Բերդենիմ , ասէ . Գնացէք ստուզեցէք
վասն մանկանն , եւ յորժամ գտանիցէք՝ ազդ արասջիք
ինձ , զի եւ ես եկեալ երկիր պազից նմա :

Եւ նոքա իբրեւ յուան ի քազաւորէն՝ զնացին . եւ անա
աստղն զոր տեսին յարեւելս՝ առաջնորդեաց նոցա , մին-
ջեւ եկեալ եկաց ի վերայ ուր էր մանուկն : Իբրեւ տեսին
զաստղն , խնդացին յոյժ ուրախութիւն մեծ . եւ իբրեւ
մտին ի տուն՝ տեսին զմանուկն հանդերձ Մարեմա
մարբն իւրով , եւ անկեալ երկիր պազանէին նմա . եւ
բացեալ զգանձս իւրեանց՝ մատուցին նմա պատա-
րագս՝ ոսկի եւ կնդրուկ եւ զքմուռս : Եւ հրաման առեալ
ի տեսեան՝ չղառնալ անդրէն առ Հերովդէս , ընդ այլ
ճանապարհ զնացին յաշխարհն իւրեանց :

Եւ իբրեւ լցան աւուրք սրբութեան նորա ըստ օրինացն
Մովսէսի , ածին զնա յԵրուսաղէմ յանդիման առնել
Տեառն . որպէս եւ զրեայ է յօրէնս Տեառն՝ քե Ամենայն
արու որ բանայ զարգանդ՝ սուրբ Տեառն կոչեսցի . եւ տալ
պատարագս՝ ըստ ասացելոյն յօրէնս Տեառն , զոյգս տատ-
րակաց , կամ երկուս ձագս աղաւեսաց :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

l'adorer. Le roi Hérode, en entendant ces paroles, en fut troublé et toute la ville de Jérusalem avec lui.

Et rassemblant tous les princes des prêtres, et les scribes du peuple, il leur demandait où le Christ devait naître. Ils lui dirent : A Bethléem de Juda, car il est écrit par un prophète : Et toi, Bethléem, terre de Juda, tu n'es pas la moindre parmi les cités de Juda : car de toi sortira le chef qui régira Israël mon peuple.

Alors Hérode, ayant fait appeler secrètement les mages, s'instruisit exactement auprès d'eux du temps où l'étoile leur était apparue; et les envoyant à Bethléem, il leur dit : Allez, informez-vous avec soin de l'enfant; et lorsque vous l'aurez trouvé, venez m'en rendre compte, afin que j'aie aussi moi-même l'adorer.

Ayant entendu les paroles du roi, les mages partirent; et voilà que l'étoile qu'ils avaient vue de l'Orient les précédait, jusqu'à ce que, se trouvant au-dessus du lieu où était né l'enfant, elle s'y arrêta. En revoyant l'étoile, les mages furent transportés d'une extrême joie; en entrant dans la maison, ils trouvèrent l'enfant avec Marie, sa mère; et se prosternant, ils l'adorèrent; et ayant ouvert leurs trésors, ils lui offrirent pour présents de l'or, de l'encens et de la myrrhe; et avertis par un ange, durant leur sommeil, de ne point aller revoir Hérode, ils retournèrent en leur pays par un autre chemin.

Les jours de la purification de Marie étant accomplis, selon la loi de Moïse, il portèrent Jésus à Jérusalem, pour le présenter au Seigneur, selon ce qui était écrit dans la loi du Seigneur, que tout mâle premier-né devait être consacré à Dieu; et pour offrir en sacrifice, comme la loi le prescrivait, deux tourterelles ou deux petits de colombes.

Եւ անա էր այր մի յերուսաղեմ, որոյ անուն էր Սիմեովն. եւ էր այրն այն արդար եւ երկիւղած, եւ ակն ունէր մխիթարութեանն Իսրայելի, եւ Հոգի սուրբ էր ի նմա: Եւ էր նորա հրաման առեալ ի Հոգւոյն սրբոյ մի տեսանել զմահ՝ մինչեւ տեսցէ զօծեալն Տեառն. եւ եկն Հոգւովն ի տաճարն: Եւ իբրեւ ածին ծնողքն զմանուկն Յիսուս՝ առնել նոցա ըստ սովորութեան օրինացն ի վերայ նորա, եւ նա առննկալաւ զնա ի գիրկս իւր, եւ օրհնեաց զԱստուած, եւ ասէ. Արդ արձակես զճառայս քո, Տէր, ըստ բանի քում ի խաղաղութիւն. զի տեսին աչք իմ զփրկութիւն քո, զոր պատրաստեցեր առաջի ամենայն ժողովրդոց: Լոյս ի յայտնութիւն հեթանոսաց, եւ փառս ժողովրդեան քում Իսրայելի:

Եւ էին հայրն եւ մայրն նորա զարմացեալ ի վերայ բանիցն որ խօսէին զնմանէ: Եւ օրհնեաց զնոսա Սիմեովն, եւ ասէ ցՄարիամ մայր նորա. Ահա սա կայ ի գլորումն եւ ի կանգնումն բազմաց ի մէջ Իսրայելի, եւ ի նշան հակառակութեան. (եւ ընդ քո իսկ անձն անցցէ սուր) զի յայտնեացին ի բազում սրտից խորհուրդք:

Եւ անդ էր Աննա մարգարէ՝ դուստր Փանուելի յազգէ Ասերայ. սա ինքն անցեալ էր զաւուրբք բազմօք, կեցեալ ընդ առն ամս եօթն ի կուսութենէ իւրմէ. եւ էր այրի ամաց իբրեւ ուրսուն եւ ջորից, որ ոչ մեկնէր ի տաճարէն, այլ պահօք եւ աղօթիւք պաշտեր զցայց եւ զցերեկ: Եւ սա ի նմին ժամու յարուցեալ զոհանայր զՏեառնէ, եւ խօսէր զնմանէ ընդ ամենեսին որ ակն ունէին փրկութեանն Երուսաղեմի:

Եւ իբրեւ կատարեցին զամենայն ըստ օրինացն Տեառն, անա հրեշտակ Տեառն երևեալ ի տեսչեան Յովսեփու եւ ասէր. Արի ան զմանուկդ եւ զմայր իւր, եւ

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Or, il y avait à Jérusalem un homme nommé Siméon, homme juste, craignant Dieu, et attendant la consolation d'Israël; et l'Esprit de Dieu était en lui, et lui avait révélé qu'il ne mourrait point qu'auparavant il n'eût vu le Christ du Seigneur. Et il vint dans le temple par un mouvement du même Esprit; et comme Marie et Joseph y entraient avec l'enfant Jésus, afin d'accomplir pour cet enfant ce que prescrivait la loi, Siméon le prit, lui aussi, entre ses bras, et il dit en bénissant Dieu : Maintenant, Seigneur, vous laisserez votre serviteur s'en aller en paix, selon votre parole, puisque mes yeux ont vu le Sauveur envoyé de vous, et que vous avez destiné à briller à la face du monde entier : lumière qui éclairera les nations, et qui glorifiera Israël, votre peuple.

Et le père et la mère de Jésus étaient dans l'admiration des choses qui étaient dites de lui. Et Siméon les bénit et dit à Marie : Cet enfant est venu sur la terre pour la ruine comme pour la résurrection de beaucoup en Israël, et pour être en butte à la contradiction (et votre âme, à vous-même, sera transpercée d'un glaive), afin que les pensées d'un grand nombre de cœurs soient révélées.

Il y avait aussi une prophétesse, nommée Anne, fille de Phanuël, de la tribu d'Aser, et fort avancée en âge; engagée dans le mariage dès sa plus tendre jeunesse, elle y avait vécu sept ans, et elle était restée veuve; et jusqu'à l'âge de quatre-vingt-quatre ans, elle ne quittait point le temple, servant Dieu nuit et jour dans les jeûnes et dans la prière. Survenant à cette même heure, elle aussi bénissait le Seigneur, et parlait de cet enfant à tous ceux qui attendaient la rédemption de Jérusalem.

Après qu'ils eurent tout accompli selon la loi, voilà que l'ange du Seigneur apparut à Joseph pendant son sommeil, et lui dit : Levez-vous, prenez l'enfant et sa mère, et fuyez en

փախիր յեգիպտոս, եւ անդ լինիչիր ցորժամ ասացից քեզ. քանզի ի խնդիր ե Հերովդէս կորուսանել զմանուկը: եւ նա յարուցեալ առ զմանուկն եւ զմայր իւր գիշերի, եւ զնաց յեգիպտոս, եւ անդ էր մինջեւ ցվախճան Հերովդի: Չի լցցի ասացեալն ի Տեառնէ ի ձեռն մարգարէին որ ասէ. Յեգիպտոսէ կոչեցից զորդի իմ:

Յայնժամ իբրև ետես Հերովդէս քէ խաբեցաւ ի մոգուց անտի, բարկացաւ յոյժ. եւ առաքեաց կոտորեաց զամենայն մանկունսն որ էին ի Բեթղեմեմ եւ յամենայն սահմանս նորա՝ յերկեմենից եւ ի խոնարհ, ըստ ժամանակին զոր ստուգեաց ի մոգուցն:

Յայնժամ կատարեցաւ ասացեալն ի ձեռն Երեմիայ մարգարէի որ ասէ. Չայն գութեաց ի Հոամայ, ողբումն եւ լալումն եւ աշխարումն յոյժ. Հոաքէլ լայր զորդիս իւր, եւ ոչ կամեր մխիթարել՝ զի ոչ էին:

Եւ ի վախճանելն Հերովդի, անա հրեշտակ Տեառն ի տեսլեան երեւեր Յովսեփայ յեգիպտոս, եւ ասեր. Արի՛ն առ զմանուկդ եւ զմայր իւր, եւ զնա յերկիրն Իսրայելի. զի մեռան որ խնդրէին զանձն մանկանդ: եւ նա յարուցեալ առ զմանուկն եւ զմայր նորա, եւ եկն յերկիրն Իսրայելի: եւ իբրև յուսա եքէ Արքեղայոս թագաւորեաց Հրեաստանի փոխանակ Հերովդի հօրն իւրոյ, երկեաւ երթալ անդր. եւ հրաման առեալ ի տեսլեան, զնաց ի կողմանս Գալիլեացոց. եւ եկեալ բնակեցաւ ի քաղաքին որ կոչէր Նազարէք, զի լցցի բան մարգարէիցն՝ քէ Նազովրեցի կոչեսցի: եւ մանուկն աճեր եւ զօրանայր լի իմաստութեամբ, եւ շնորհք Աստուծոյ էին ի վերայ նորա:

Եւ երթային ծնողք նորա ամի ամի յերուսաղեմ ի տօն գատկին: եւ իբրև եղևն նորա ամբ երկուտասան, յեկա-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Égypte, et demeurez-y jusqu'à ce que je vous avertisse de nouveau ; car il arrivera qu'Hérode cherchera l'enfant pour le faire mourir. Joseph, se levant, prit l'enfant et sa mère pendant la nuit, et se retira en Égypte. Et il y resta jusqu'à la mort d'Hérode, afin que s'accomplît ce qu'avait dit le Seigneur par son prophète : J'ai rappelé mon fils de l'Égypte.

Hérode, voyant que les Mages avaient trompé son attente, entra dans une grande colère, et envoya tuer les enfants mâles qui étaient à Bethléem et dans les environs, depuis l'âge de deux ans et au-dessous, jusqu'à l'époque dont il s'était fait instruire par les Mages.

Alors fut accompli ce qu'avait annoncé le prophète Jérémie en disant : Une voix a été entendue sur les hauteurs, avec des lamentations et de longs gémissements : c'était Rachel pleurant ses fils ; et elle n'a pas voulu être consolée, parce qu'ils ne sont plus.

Hérode étant mort, l'ange du Seigneur apparut à Joseph, durant son sommeil, en Égypte, et lui dit : Levez-vous, prenez l'enfant et sa mère et retournez dans la terre d'Israël : car ceux qui en voulaient à la vie de l'enfant ne sont plus. Et Joseph prit l'enfant et sa mère, et revint dans la terre d'Israël. Mais, apprenant qu'Archélaüs régnait en Judée à la place d'Hérode, son père, il craignit d'y aller ; et, averti pendant son sommeil, il retourna dans la Galilée, et fixa de nouveau son séjour à Nazareth, afin que s'accomplît cette parole que les prophètes avaient dite : Il sera appelé Nazaréen. Or, l'enfant croissait et se fortifiait, plein de sagesse ; et la grâce de Dieu brillait en lui.

Et ses parents allaient tous les ans à Jérusalem, pour la fête de Pâque. Lorsqu'il fut âgé de douze ans, toute la famille se

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

նեղ նոցա յերուսաղեմ ըստ սովորութեան տօնին, եւ կատարել գաուրսն՝ եւ դառնալ անդրէն, մնաց Յիսուս մանուկն յերուսաղեմ, եւ ոչ գիտացին ծնօղքն նորա. կարծէին զնմանէ քե ընդ ուղեկիցսն իցէ: Եկին իբրեւ աուր միոյ ճանապարհ, եւ խնդրէին զնա ընդ դրացիսն եւ ընդ ծանօթս. եւ իբրեւ ոչ գտին, դարձան անդրէն յերուսաղեմ խնդրել զնա: Եւ եղև յետ երկց աուրց գտին զնա ի տաճարին, զի նատր ընդ վարդապետսն, լսէր ի նոցանէ, եւ հարցանէր զնոսա: Զարմանային ամենեւեան որ լսէին ի նմանէ՝ ընդ իմաստութիւն եւ ընդ պատասխանիս նորա:

Եւ իբրեւ տեսին զնա՝ սքանչացան, եւ ասէ ցնա մայրն իւր. Որդեակ, զինչ գործ գործեցեր դու ընդ մեզ. անաւակ հայր քո եւ ես տառապեաք՝ խնդրեաք զքեզ: Եւ ասէ ցնոսա. Զի խնդրէիք զիս. ոչ գիտէիք երէ ի տան Հօր իմոյ պարտ է ինձ լինել: Եւ նոքա ոչ իմացան զբանն զոր խօսեցաւ ընդ նոսա: Եւ էջ ընդ նոսա, եւ զնաց ի նազարէք, եւ եր նոցա հնազանդ. եւ մայր նորա պահէր զամենայն զբանսն ի սրտի իւրում: Եւ Յիսուս զարգանայր իմաստութեամբ եւ հասակաւ, եւ շնորհօք յՍտուծոյ եւ ի մարդկանէ:

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

rendit à Jérusalem, pour cette solennité, selon la coutume. Quand les jours des azymes furent accomplis, et comme on s'en retournait, l'enfant Jésus demeura à Jérusalem, et ses parents ne s'en aperçurent point. Pensant qu'il était dans une des compagnies, ils marchèrent durant un jour, et ils le cherchaient parmi ceux de leurs familles et de leurs connaissances; et ne le trouvant point, ils retournèrent à Jérusalem, le cherchant. Après trois jours, ils le trouvèrent dans le temple, assis au milieu des docteurs, les écoutant et les interrogeant; et tous ceux qui l'entendaient, voyant sa prudence et la sagesse de ses réponses, en étaient immobiles d'étonnement.

Ses parents, l'apercevant, furent eux-mêmes dans l'admiration; et sa mère lui dit: Mon fils, pourquoi avez-vous agi ainsi avec nous? Votre père et moi, nous vous cherchions, fort affligés. Et il leur dit: Pourquoi me cherchez-vous? Ne saviez-vous pas qu'il faut que je sois en ce qui est du service de mon Père? Mais ils ne comprirent point ce qu'il leur disait. Ensuite il descendit avec eux, et vint à Nazareth; et il leur était soumis; et sa mère conservait toutes ces choses dans son cœur. Et Jésus avançait en sagesse, en âge, et en grâce devant Dieu et devant les hommes.

ԳՒՈՒԽ Գ.

Բարոգութիւն Յովհաննու եւ մկրտել գծողովորդն. — Մկրտի եւ Բրիստոս. — Երկրորդ ազգաբանութիւն Փրկչին :

Ինգետասաներորդի ամի տերութեանն Տիրերեայ կայսեր, ի դատաւորութեանն Հրեաստանի Պիղատոսի Պոնտացոյ, եւ ի չորրորդպետութեան Գալիլեացոց Հերովդի, եւ ի Փիլիպպոսի եղբօր նորա չորրորդպետութեան Իտուրացոց եւ ի Տրաքոնացոց աշխարհին, եւ ի չորրորդպետութեան Լիւսանեայ Աբիլենացոյ, եւ ի քահանայապետութեան Աննայի եւ Կայիափայ, եղել բան Աստուծոյ ի վերայ Յովհաննու որդոյ Չաքարիայ յանապատի անդ. եւ եկն յամենայն կողմն Յորդանանու քարոզել մկրտութիւն ապաշխարութեան ի թողութիւն մեղաց եւ ասել. Ապաշխարեցեք, զի մերձեայ է արքայութիւն երկնից : Որպէս եւ գրեայ է ի մարգարես. Ահաւասիկ ես առաքեմ զհրեշտակ իմ առաջի քո, որ հանդերձեսցե՞զճանապարհս քո առաջի քո : Զի սա է վասն որոյ ասացաւ ի ձեռն Եսայեայ մարգարէի. Զայն բարբառոյ յանապատի. պատրաստ՝ արարեք զճանապարհ Տեառն, եւ ուղիղ արարեք զշաւիղս նորա : Ամենայն ձորք լցցին, եւ ամենայն լերինք եւ բլուրք խոնարհեսցին, եւ եղիցին դժուարինքն ի դիւրինս, եւ առապարքն ի հարթ ճանապարհրս. եւ տեսցե՞ ամենայն մարմին զփրկութիւն Աստուծոյ :
Եւ ինքն Յովհաննէս ունէր հանդերձ ի ստեւոյ ուղտու,

CHAPITRE IV.

Jean quitte son désert, commence à prêcher et baptise le peuple. — Jésus lui-même va au Jourdain recevoir le Baptême. — Seconde généalogie de l'Homme-Dieu.

L'AN quinzième du règne de César Tibère; Ponce-Pilate étant gouverneur de la Judée; Hérode, tétrarque de Galilée; Philippe, son frère, de l'Iturée et du pays de Trachonite; et Lysanias, tétrarque d'Abylène; sous les Grands-Prêtres Anne et Caïphe, la parole du Seigneur se fit entendre à Jean, fils de Zacharie, dans le désert; et il vint dans le désert de Judée et dans toute la région du Jourdain, baptisant et prêchant le baptême de pénitence pour la rémission des péchés; et disant: Faites pénitence, car le royaume des cieux approche. Alors s'accomplit ce qui est écrit dans un prophète: Voilà que j'envoie mon ange devant vous, et il vous préparera le chemin. Car c'est de Jean que parlait le prophète Isaïe, lorsqu'il disait: On entendra la voix d'un homme criant dans le désert: Préparez la voie du Seigneur, aplanissez devant lui les sentiers; toute vallée sera comblée, et toute montagne et toute colline seront abaissées; les chemins tortueux seront redressés, et les raboteux unis; et toute chair verra le Sauveur son Dieu.

Or, Jean avait un vêtement de poil de chameau, et autour

և գօտի մաշկեղէն ընդ մէջ իւր, և կերակուր՝ նորա էր մարախ և մեղր վայրենի :

Յայնժամ ելանէին առ նա ամենայն Երուսաղեմացիք, և ամենայն Հրեաստան, և ամենայն կողմն Յորդանանու, և մկրտէին ի նմանէ ի Յորդանան, և խոստովան լինէին գմեղս իւրեանց : Եւ տեսեալ զբազումս ի Սաղուկեցոցն և ի Փարիսեցոց եկեալս ի մկրտութիւն նորա, ասէ ցնոսա. Ծնունդք իժից, ո՞ եցոյց ձեզ փախչել ի բարկութենէն որ գայոցն է : Արարէք այսունետե պտուղ արժանի ապաշխարութեան. և մի համարիցիք ասել յանձինս՝ քեռնիմք մեք հայր զԱբրահամ. ասեմ ձեզ, զի կարող է Աստուած ի քարանցս յայցանէ յարուցանել որդիս Աբրահամու :

Ձի աւասիկ տապար առ արմին ծառոց դնի. ամենայն ծառ որ ոչ առնիցէ զպտուղ բարի՝ հատանի և ի հուր արկանի : Հարցանէին զնա ժողովուրդքն և ասէին. Իսկ արդ զինչ գործեսցուք : Պատասխանի ետ և ասէ ցնոսա. Ոյր իցեն երկու հանդերձք՝ տացէ զմին այնմ ոյր ոչն գուցէ, և ոյր կայցէ կերակուր՝ նոյնպէս արասցէ :

Եկին և մաքսաւորք մկրտել, և ասեն ցնա. Վարդապետ, զինչ գործեսցուք : Եւ նա ասէ ցնոսա. Մի ինչ աւելի քան զհրամայեալն ձեզ առնիցէք :

Հարցանէին զնա և զինուորքն և ասէին. Եւ մեք զինչ գործեսցուք : Ասէ ցնոսա. Մի գոք խուիցէք և մի գոք զրպարտիցէք, շատ լիցին ձեզ քոշակքն ձեր :

Մինչ ակն ունէր ժողովուրդն, և խորհէին ամենեքեան ի սիրտս իւրեանց վասն Յովհաննու՝ միքէ սն իցէ Քրիստոսն, պատասխանի ետ ամենեցուն և ասէ. Ես մկրտեմ զձեզ ջրով. բայց գայ զօրագոյն քան զիս, զորոյ չեմ բաւական բառեալ զկօշիկս, և կամ լուծանել զխրացս կօշկաց նորա. նա մկրտեսցէ զձեզ Հոգւով սրբ-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

de ses reins une ceinture de cuir ; et il se nourrissait de sauterelles et de miel sauvage.

Et toute la contrée voisine du Jourdain, toute la ville de Jérusalem, et tout le pays de Judée allaient vers lui, confessant leurs péchés, et il les baptisait dans le fleuve du Jourdain. Et il disait à la foule qui venait à son baptême, et dans laquelle il voyait beaucoup de Pharisiens et de Saducéens : Race de vipères, qui vous a appris à éviter la colère qui doit bientôt venir ? Faites donc de dignes fruits de pénitence, et ne dites pas, nous avons Abraham pour père : car je vous déclare que de ces pierres même Dieu peut susciter des enfants d'Abraham.

Déjà la cognée est à la racine des arbres. Tout arbre qui ne porte pas de bons fruits sera coupé et jeté au feu. Et le peuple lui demandait : Que faut-il donc que nous fassions ? Et il leur répondait : Que celui qui a deux tuniques en donne une à celui qui n'en a point, et que celui qui a de quoi manger fasse de même.

Des Publicains vinrent aussi pour être baptisés, et lui dirent : Maître, que faut-il que nous fassions ? Il leur dit : N'exigez rien de plus que ce qui vous est prescrit.

Des soldats aussi lui demandèrent : Et nous, que ferons-nous ? Et il leur dit : Abstenez-vous de toute violence et de toute fraude, et contentez-vous de votre paie.

Or, comme le peuple flottait en ces pensées, et que tous se demandaient en eux-mêmes, à l'égard de Jean, si peut-être il ne serait pas le Christ, Jean dit à tous : Pour moi, je baptise dans l'eau ; mais viendra un plus puissant que moi, dont je ne suis pas digne de porter la chaussure, ni même, me prosternant, d'en délier la courroi ; lui vous baptisera dans l'Esprit-Saint et

բով եւ հրով : Որոյ հեծանոցն ի ձեռին իւրում՝ սրբել զկալ իւր, եւ ժողովել զցորեանն ի շտեմարանս իւր, եւ զյարդն այրեսցէ անշէշ հրով : Բազում եւ այլ ինչ մխիբարութեամբ աւետարանէր ժողովրդեանն :

Եւ եղև յաւուրսն յայնոսիկ եկն Յիսուս ի Նագարերէ Գալիլեացոց ի Յորդանան առ Յովհաննէս՝ մկրտել ի նմանէ. եւ Յովհաննէս արգելու զնա եւ ասէ. Ինձ պիտոյ է ի քեն մկրտել, եւ դու առ ին զաս : Պատասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ ցնա. Թոյլ տուր այժմ, զի այսպէս վայել է մեզ լնուլ զամենայն արդարութիւն. եւ ապա բոյլ ետ նմա :

Եւ իբրև մկրտեցաւ Յիսուս, ել վաղվաղակի ի ջրոյ անտի. եւ եղև ի մկրտել ամենայն ժողովրդեանն, եւ ընդ Յիսուսի մկրտելն եւ կալ յաղօթս, եւ անա բացան նմա երկինք, եւ ետես զՀոգին Աստուծոյ զի իջանէր իբրև զաղաւնի, եւ գայր ի վերայ նորա : Եւ անա ձայն յերկնից որ ասէր. Դա է Որդի իմ սիրելի, ընդ որ հաճեցայ :

Եւ ինքն Յիսուս էր ամաց իբրև երեսնից սկսեալ, որոց (որպէս կարծէր) որդի Յովսեփայ. որ Յակովբայն, որ Հեղեայն, որ Մատաթեայն, որ Ղեւեայն, որ Մեղքեայն, որ Յաննեայն, որ Յովսեփայն, որ Մատթեայն, որ Ամովսայն, որ Նաուոմայն, որ Եսդեայն, որ Նանգեայն, որ Մանաթայն, որ Մատաթայն, որ Սեմեայն, որ Յովսեքեայն, որ Յովդայն, որ Յովնանայն, որ Ռեսայն, որ Զօրաբարելին, որ Սաղաքիելին, որ Ներեայն, որ Մեղքեայն, որ Աղղեայն, որ Կովսամայն, որ Եղմովաղայն, որ Երայն, որ Յեսուայն, որ Եղիազարայն, որ Յովրամայն, որ Մատթայն, որ Ղեւեայն, որ Սիմեովնին, որ Յուդային, որ Յովսեփայն, որ Յովնամայն, որ Եղեկիմայն, որ Մեղքայն, որ Մեննայն, որ Մատաթայն, որ

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

dans le feu. Son van à la main, il purifiera son aire, rassemblera le froment dans son grenier, et brûlera la paille dans le feu qui ne s'éteint point. Et il ne cessait d'évangéliser le peuple, lui annonçant encore beaucoup d'autres vérités.

Or, il arriva qu'en ces jours-là Jésus vint de Nazareth, ville de Galilée, au Jourdain vers Jean, pour être baptisé par lui. Et Jean s'y refusait, en disant : C'est moi qui devrais être baptisé par vous, et vous venez à moi ! Jésus lui répondit : Ne résistez pas en ce moment ; il convient que nous accomplissions ainsi toute justice. Alors Jean ne résista plus.

Jésus ayant été baptisé, sortit aussitôt du fleuve, où était tout le peuple recevant le baptême ; et il pria ; et voilà que les cieux furent ouverts : et l'Esprit Saint descendit sous une forme visible, celle de la colombe, et se reposa sur lui. Et une voix, venant du ciel, fit entendre ces paroles : Voici mon Fils bien-aimé en qui je me suis complu.

Et Jésus commençait, lui aussi, son ministère, étant âgé d'environ trente ans ; et on le croyait fils de Joseph, qui le fut d'Héli, qui le fut de Mathat, qui le fut de Lévi, qui le fut de Melchi, qui le fut de Janné, qui le fut de Joseph, qui le fut de Mathathias, qui le fut d'Amos, qui le fut de Nahum, qui le fut d'Hesli, qui le fut de Naggé, qui le fut de Mahath, qui le fut de Mathathias, qui le fut de Séméi, qui le fut de Joseph, qui le fut de Juda, qui le fut de Joanna, qui le fut de Résa, qui le fut de Zorobabel, qui le fut de Salathiel, qui le fut de Néri, qui le fut de Melchi, qui le fut d'Addi, qui le fut de Cosan, qui le fut d'Elmadan, qui le fut de Her, qui le fut de Jésus, qui le fut d'Eliezér, qui le fut de Jorim, qui le fut de Mathat, qui le fut de Lévi, qui le fut de Siméon, qui le

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Նաբանայն, որ Դաւթին, որ Յեսսեայն, որ Ովբեղայն,
 որ Բոոսայն, որ Սաղմովնայն, որ Նաասովնին, որ Ամի-
 նաղաբայն, որ Արամայն, որ Աղմեայն, որ Առնեայն, որ
 Եսրովմայն, որ Փարեսին, որ Յուդային, որ Յակովբայն,
 որ Իսահակայն, որ Աբրահամուն, որ Թարային, որ Նա-
 քովբայն, որ Սերուբայն, որ Ռազաւայն, որ Փաղեկայն,
 որ Եբերայն, որ Սաղային, որ Կայնանայն, որ Արփաք-
 սաղայն, որ Սեմայն, որ Նոյին, որ Գամեքայն, որ
 Մաթուսաղային, որ Ենովքայն, որ Յարեղին, որ Մա-
 դաղայելին, որ Կայնանայն, որ Ենովսայն, որ Սեբայն,
 որ Աղամայն, որ Աստուծոյն :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

fut de Juda, qui le fut de Joseph, qui le fut de Jona, qui le fut d'Eliakim, qui le fut de Méléa, qui le fut de Menna, qui le fut de Nathan, qui le fut de David, qui le fut de Jessé, qui le fut d'Obed, qui le fut de Booz, qui le fut de Salomon, qui le fut de Naasson, qui le fut d'Aminadab, qui le fut d'Aram, qui le fut d'Esrom, qui le fut de Pharès, qui le fut de Juda, qui le fut de Jacob, qui le fut d'Isaac, qui le fut d'Abraham, qui le fut de Tharé, qui le fut de Nachor, qui le fut de Sarug, qui le fut de Ragaü, qui le fut de Phaleo, qui le fut d'Heber, qui le fut de Salé, qui le fut de Caïnan, qui le fut d'Arphaxad, qui le fut de Sem, qui le fut de Noé, qui le fut de Lamech, qui le fut de Mathusalé, qui le fut d'Hé-noc, qui le fut de Jared, qui le fut de Malaléel, qui le fut de Caïnan, qui le fut d'Hénos, qui le fut de Seth, qui le fut d'Adam, qui le fut de Dieu.

ԳԼՈՒԽ Ե.

Փորձուք ինք Տեառն յանապատին. — Վկայութիւն Յովնաննու. — Առաջին կոչումն Անդրեայ, Պետրոսի, եւ Փիլիպպոսի. — Վասն հարցմանն Նարանայելի:

ԱՅՆԺԱՄ Յիսուս լի Հոգւով սրբով դարձաւ ի Յորդանանէ, եւ վարեցաւ յանապատ ի Հոգւոյն՝ փորձել ի սատանայէ, եւ եր ընդ գագանս. եւ պահեալ զքառասուն տիւ եւ զքառասուն գիշեր՝ ապա քաղցեալ: Եւ մատուցեալ փորձիչն ասէ ցնա. Եթէ Որդի ես Աստուծոյ, ասա զի քարինքս այստքիկ հաց լինիցին: Նա պատասխանի ետ եւ ասէ. Գրեալ է քէ Ոչ հացիւ միայն կեցցէ մարդ, այլ ամենայն բանիւ որ ելանէ ի բերանոյ Աստուծոյ:

Յայնժամ առեալ ածէ զնա սատանայ ի քաղաքն սուրբ, յԵրուսաղէմ, եւ կացուցանէ զնա ի վերայ աշտարակի տաճարին, եւ ասէ ցնա. Եթէ Որդի ես Աստուծոյ, անկ զքեզ աստի ի վայր. զի գրեալ է քէ Հրեշտակաց իւրոց պատուիրեալ է վասն քո, եւ ի վերայ ձեռաց բարձցեն զքեզ, զի մի երբեք հարցես զքարի գոտն քո: Ասէ ցնա դարձեալ Յիսուս. Գրեալ է՝ քէ Ոչ փորձեսցես զՏէր Աստուած քո:

Դարձեալ առնու ածէ զնա սատանայ ի լեառն մի բարձր յոյժ, եւ ցուցանէ նմա զամենայն քաղաքորութիւնս աշխարհի եւ զփառս սոցա ի վայրկեան ժամանակի, եւ ասէ ցնա. Գրեալ տաց զայս ամենայն իշխանութիւն եւ զփառս սոցա. զի ինձ տուեալ է, եւ ում կամիմ

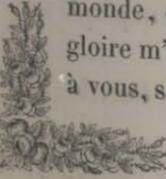
CHAPITRE V.

Tentation de Jésus dans le désert. — Témoignage de Jean. — Première vocation d'André, de Pierre et de Philippe. — Entretien de Jésus avec Nathanaël.

ALORS Jésus, plein de l'Esprit de Dieu, quitta le Jourdain, et fut conduit par l'impulsion du même Esprit dans le désert, pour être tenté par Satan; et il demeura quarante jours et quarante nuits avec les animaux du désert, et sans prendre aucune nourriture. Lorsque ces jours furent accomplis, il eut faim. Et le tentateur, s'approchant, lui dit : Si vous êtes le fils de Dieu, commandez que ces pierres deviennent des pains. Jésus lui répondit : Il est écrit : L'homme ne vit pas seulement de pain, mais de toute parole venant de la bouche de Dieu.

Alors Satan le transporta dans Jérusalem, la ville sainte, et le plaça sur le haut du temple, et lui dit : Si vous êtes le Fils de Dieu, jetez-vous en bas, car il est écrit : Il a ordonné à ses anges de vous prendre en leurs mains, afin que votre pied ne heurte pas contre la pierre. Jésus lui dit : Il est aussi écrit : Tu ne tenteras point le Seigneur ton Dieu.

Satan, de nouveau, le transporta sur une montagne très élevée, et lui faisant envisager en un instant tous les royaumes du monde, et leur gloire, il lui dit : Tous ces royaumes avec leur gloire m'ont été livrés, et je les donne à qui je veux; ils seront à vous, si, tombant à mes pieds, vous m'adorez. Jésus lui dit :

տամ զսա. արդ դու երե անկեայ երկիր պագանիցես առաջի իմ, քեզ եղիցի ամենայն: Յայնժամ ասեցնա Յիսուս. երբ յետս իմ, սատանայ. զի գրեայ է. Տեսուն Աստուծոյ քում երկիր պագցես, եւ զնա միայն պաշտեսցես: Եւ կատարեայ զամենայն փորձութիւնն սատանայի՝ ի բաց եկացի նմանե առ ժամանակ մի. եւ անա հրեշտակք մատենան առ Յիսուս եւ պաշտեին զնա:

Յովհաննէս վկայե վասն նորա, աղաղակեաց եւ ասե. Սա է՝ զորմէ ասեի. Որ զկնի իմ գայոցն եր՝ առաջի իմ եղեւ, զի նախ քան զիս եր:

Եւ այս է վկայութիւնն Յովհաննու, յորժամ առաքեցին առ նա Հրեայքն յերուսաղեմէ քահանայս եւ ղեւտացիս, զի հարցցեն զնա թէ Դու ո՞նք ես. եւ խոստովան եղեւ, եւ ոչ ուրացաւ. եւ խոստովան եղեւ՝ երե Ես ոչ եմ Քրիստոսն:

Եւ հարցին զնա. Իսկ ո՞վ ես դու, եղիմ ես. եւ ասե. Ոչ եմ: — Իսկ մարգարէն ես դու: Պատասխանի ետ թէ Ոչ: — Իսկ ասա մեզ, դու ո՞վ ես, զի պատասխանի տարցուք որոց առաքեցինն զմեզ. զի ասես վասն քո: Ասե. Ես՝ ձայն բարբառոյ յանապատի. ուղիղ արարեք զձանապարհն Տեսուն, որպէս ասաց Եսայի մարգարէ: Եւ որք առաքեցանն՝ ի Փարիսեցոց անտի էին. հարցին զնա եւ ասեն. Իսկ զի մկրտես եթէ դու չես Քրիստոսն, եւ ոչ եղիա, եւ ոչ մարգարէն:

Պատասխանի ետ նոցա Յովհաննէս եւ ասե. Ես մկրտում զձեզ ջրով. ի միջի ձերում կայ զոր դուքն ոչ գիտեք, որ զկնի իմ գայոցն է, որում չեմն արժանի՝ երե լուծից զխրացս կօշկաց նորա:

Այս ի Բերաբրայ եղեւ յայնկոյս Յորդանանու, ուր էրն Յովհաննէս եւ մկրտեի:

Ի վաղիւ անդր տեսանէ զՅիսուս զի գայր առ նա, եւ

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Retire-toi, Satan, car il est écrit : Tu adoreras le Seigneur ton Dieu, et tu le serviras lui seul. Alors, ayant épuisé tout moyen de tentation, le démon s'éloigna de lui pour un temps ; et les anges s'approchèrent de Jésus, et ils le servaient.

Cependant Jean rendait témoignage de Jésus, disant à haute voix : C'est de lui que j'ai dit : Celui qui doit venir après moi, est au-dessus de moi, car il était avant moi.

Et voici le témoignage de Jean, lorsque les Juifs lui envoyèrent de Jérusalem des prêtres et des lévites pour lui faire cette question : Qui êtes-vous ? Il déclara sans détour, il déclara par deux fois qu'il n'était point le Christ.

Et ils ajoutèrent : Quoi donc ? Êtes-vous Élie ? Il dit : Je ne le suis point. Êtes-vous le prophète ? Il répondit : Non. Ils lui dirent encore : Qui êtes-vous donc ? afin que nous donnions une réponse à ceux qui nous ont envoyés. Que dites-vous de vous-même ? Il dit : Je suis la voix qui crie dans le désert. Rendez droits les sentiers du Seigneur, comme l'a dit le prophète Isaïe. Or, ceux qui avaient été envoyés étaient des Phari-siens ; et ils l'interrogèrent de nouveau, et lui dirent : Pourquoi donc baptisez-vous, si vous n'êtes ni le Christ, ni Élie, ni le prophète ?

Jean leur répondit : Moi, je baptise dans l'eau ; mais, au lieu de vous est un autre que vous ne connaissez point : c'est lui qui doit venir après moi ; il est plus grand que moi, et je ne suis pas digne de délier la courroie de sa chaussure.

Ceci se passa à Béthabara, au-delà du Jourdain, où Jean baptisait.

Le jour suivant, il vit Jésus venant à lui, et il dit : Voici

ՎԱՐԳ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ասէ. Անաւասիկ գառնն Աստուծոյ՝ որ բառնայ զմեղս աշխարհի : Սա է վասն որոյ եսն ասեի, Զկնի իմ գայ այր՝ որ առաջի իմ եղեւ, զի յառաջ իսկ էր քան զիս : Եւ ես ոչ զիտեի զնա, այլ զի յայտնի լինիցի Իսրայելի՝ վասն այնորիկ եկի ես ջրով մկրտել :

Վկայեաց Յովհաննէս եւ ասէ, քե Տեսանեի զՀոգին զի իջանէր իբրեւ զաղաւնի յերկնից, եւ հանգչեր ի վերայ նորա. եւ ես ոչ զիտեի զնա, այլ որ առաքեացն զիս մկրտել ջրով՝ նա ասաց ցիս. Յոյր վերայ տեսանիցես զՀոգին, զի իջանիցէ եւ հանգչիցի ի վերայ նորա, նա է որ մկրտէ Հոգւովն սրբով : Եւ ես տեսի, եւ վկայեցի երէ սա է Որդին Աստուծոյ :

Ի վաղիւ անդր կայր Յովհաննէս, եւ յաշակերտաց անտի նորա երկու : Եւ նայեցեալ ընդ Յիսուսի զի զգնայր, ասէ. Անաւասիկ Քրիստոս գառն Աստուծոյ : Լուան ի նմանէ երկու աշակերտքն զի խօսէր, եւ գնացին զհետ Յիսուսի : Իբրեւ դարձաւ Յիսուս եւ ետես զնոսա զի երբային զհետ նորա, ասէ ցնոսա. Զինչ խնդրէք : Սոքա ասեն ցնա. Ռաբբի, (որ քարգմանեալ կոչի վարդապետ,) ո՞ր են օրեվանք քո : Ասէ ցնոսա. Եկայք եւ տեսէք : Եկին եւ տեսին ուր էին օրեվանք նորա, եւ առ նմա ազան այն օր, զի ժամ էր իբրեւ տասներորդ :

Էր Անդրեաս եղբայր Սիմովնի Վիմի՝ մի յերկուց անտի որ յուանն ի Յովհաննէս եւ գնացին զկնի նորա : Գտանէ սա նախ զեղբայր իւր զՍիմովն, եւ ասէ ցնա. Գտաք զՄեսիայն (որ քարգմանի Քրիստոս) : Սա ամ զնա առ Յիսուս. հայեցեալ ընդ նա Յիսուսի ասէ. Դու ես Սիմովն որդի Յովնանու. դու կոչեսցիս Կեփաս (որ քարգմանի Պետրոս) :

Ի վաղիւ անդր կամեցաւ երանել ի Գալիլեա. գտանէ :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

l'agneau de Dieu, voici celui qui ôte le péché du monde. C'est celui de qui j'ai dit : Après moi vient un homme qui est plus grand que moi, parce qu'il était avant moi. Et je ne le connaissais pas ; cependant c'est pour qu'il soit manifesté en Israël que je suis venu baptisant dans l'eau.

Jean rendit encore témoignage en disant : J'ai vu l'Esprit descendant du ciel, comme une colombe, et se reposant sur lui. Je le répète, je ne le connaissais pas ; mais celui qui m'a envoyé pour baptiser dans l'eau, m'a dit : Celui sur qui tu verras l'Esprit descendre et se reposer, est celui qui baptise dans l'Esprit Saint. Et je l'ai vu ; et j'ai rendu le témoignage qu'il est le Fils de Dieu.

Le jour d'après, Jean était encore là, avec deux de ses disciples ; et voyant Jésus qui marchait, il dit : Voilà l'agneau de Dieu. Et les deux disciples entendirent ces paroles, et ils suivirent Jésus. S'étant retourné, et les voyant venir à sa suite, Jésus leur dit : Que cherchez-vous ? Ils lui dirent : Rabbi (ce qui signifie maître), où demeurez-vous ? Il leur dit : Venez et voyez. Et continuant de le suivre, ils virent où il demeurait ; et ils restèrent près de lui ce jour-là, car on était environ à la dixième heure.

Or, André, frère de Simon-Pierre, était un des deux qui avaient entendu les paroles de Jean, et qui avaient suivi Jésus. Le premier qu'il rencontra fut Simon son frère, et il lui dit : Nous avons trouvé le Messie (ce qui veut dire Christ). Et il l'amena à Jésus. Et Jésus fixant sur lui ses regards, dit : Vous êtes Simon, fils de Jona ; vous serez appelé Céphas (ce qui signifie Pierre).

Le lendemain, voulant aller en Galilée, et trouvant Philippe,

ՎԱՐՔ ԳՐԻՍՏՈՍԻ

զՓիլիպպոս եւ ասէ ցնա Յիսուս. եկ զկեհի իմ : եւ էր Փիլիպպոս ի Բերսայիղայ, ի քաղաքէ Անդրեայ եւ Պետրոսի :

Գտանէ Փիլիպպոս զՆաբանայէ, եւ ասէ ցնա. Զորմէ գրեաց Մովսէս յօրէնսն, եւ մարգարէքն, գտաք զՅիսուս զորդի Յովսեփայ ի Նազարեթ : Ասէ ցնա Նաբանայէ. Իսկ ի Նազարեթ մարք ինչ իցէ բարւոյ իմիք լինել : Ասէ ցնա Փիլիպպոս. եկ եւ տես : Իբրեւ ետես Յիսուս զՆաբանայէ զի գայր առ նա, ասէ վասն նորա. Անա արդարեւ Իսրայելացի՛ յորում նենգութիւն ոչ գոյ : Ասէ ցնա Նաբանայէ. Ուստի՛ ճանաչես զիս : Պատասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ ցնա. Մինչքեւ էր Փիլիպպոսի կոչեցեալ զքեզ, զի էիր ի ներքոյ բզենւոյն՝ տեսի զքեզ : Պատասխանի ետ նմա Նաբանայէ եւ ասէ. Ռաբբի, դու ես Որդին Աստուծոյ, դու ես բազաւորն Իսրայելի : Պատասխանի ետ նմա Յիսուս եւ ասէ. Փոխանակ զի ասացի քեզ թէ Տեսի ի ներքոյ բզենւոյն՝ հաւատաս, մեծամեծս եւս քան զայս տեսցես : եւ ասէ ցնա. Ամէն ամէն ասեմ ձեզ. տեսանիցէք զերկինս բացեալ, եւ զհրեշտակս Աստուծոյ՛ զի ելանիցեն եւ իջանիցեն ի վերայ Որդւոյ մարդոյ :

VIE DE JÉSUS CHRIST.

Jésus lui dit : Suivez-moi. Or Philippe était de Bethsaïde, de la même ville qu'André et Pierre.

Philippe rencontra Nathanaël, et lui dit : Celui de qui Moïse a écrit dans la Loi, et qu'ont annoncé les prophètes, nous l'avons trouvé : c'est Jésus, fils de Joseph, de Nazareth. Et Nathanaël lui dit : Peut-il sortir de Nazareth quelque chose de bon ? Philippe lui dit : Venez et voyez. Jésus vit Nathanaël venant à lui, et il dit de lui : Voilà un vrai Israélite, sans déguisement, sans artifice. Nathanaël lui dit : D'où me connaissez-vous ? Jésus lui répondit : Avant que Philippe vous appelât, lorsque vous étiez sous le figuier, je vous ai vu. Nathanaël lui dit : Maître, vous êtes le Fils de Dieu, vous êtes le roi d'Israël. Jésus lui répondit : Parce que je vous ai dit : Je vous ai vu sous le figuier, vous croyez. Vous verrez de plus grandes choses. Et il ajouta : En vérité, en vérité, je vous le dis, vous verrez le ciel ouvert, et les anges de Dieu montant et descendant sur le Fils de l'homme.

ԳԼՈՒԽ Զ.

Սկիզբն նշանաց ի հարսանիսն որ ի Կանա. — Երբ Փրկչին ի Կափառնաում եւ անտի յերուսաղէմ, եւ արտաքսել ի տաճարէն գվաճառականսն. — Որ ընդ Նիկողիմոսի բանքն գվերստին ծննդենէ:

Եւ յաուրն երրորդի հարսանիք էին ի Կանա Գալիլեացոց, եւ անդ էր մայրն Յիսուսի. կոչեցաւ եւ Յիսուս եւ աշակերտքն նորա ի հարսանիսն: Եւ ի պակասել գինւոյն՝ ասէ մայրն ցՅիսուս. Գինի ոչ ունին: Եւ ասէ ցնա Յիսուս. Զի՞ կայ իմ եւ քո, կին դու. չէա է հասեալ ժամանակ իմ:

Ասէ մայրն նորա ցապասաւորսն. Որ զինչ ասիցէ ձեզ՝ արասչիք: Անդ էին բակոյկք կճեայք վեց՝ ըստ սրբութեանն Հրէից. տանէին մի մի ի նոցանէ մարս երկուս կամ երիս: Ասէ ցնոսա Յիսուս. Լցէք զբակոյկսդ ջրով. եւ լցին զնոսա մինչեւ ՚ի վեր: Եւ ասէ ցնոսա. Արդ առէք եւ բերէք տաճարապետիդ. եւ նոքա բերին: Եւ իբրեւ ճաշակեաց տաճարապետն զջուրն զինի եղեալ, եւ ոչ գիտէր ուստի իցէ, բայց սպասաւորքն գիտէին՝ որք արկին զջուրն, խօսի ընդ փեսային տաճարապետն եւ ասէ. Սմեռայն մարդ զանոյշ զինին յառաջագոյն պաշտէ, եւ յորժամ արբենան՝ յայնժամ զյոռին. դու պահեցեր զանոյշ զինիդ մինչեւ ցայժմ:

Զայս արար սկիզբն նշանաց Յիսուս ի Կանա Գալիլեացոց, եւ յայտնեաց գվառոս իւր, եւ հաւատացին ի նա աշակերտքն նորա:

CHAPITRE VI.

Premier miracle aux noces de Cana. — Jésus se rend à Capbarnaüm, et bientôt après à Jérusalem; vendeurs chassés du lieu saint. — Entretien de Jésus avec Nicodème.

TROIS jours après, il se fit des noces à Cana en Galilée; et la mère de Jésus y était; et Jésus y fut aussi convié avec ses disciples. Et le vin venant à manquer, la mère de Jésus lui dit: Ils n'ont plus de vin. Jésus lui répondit: Femme, que nous importe, à vous et à moi? D'ailleurs mon heure n'est pas encore venue.

Sa mère dit à ceux qui servaient: Faites tout ce qu'il vous dira. Or, il y avait là six urnes de pierre pour les purifications en usage parmi les Juifs, et contenant chacune deux ou trois mesures. Jésus dit à ceux qui servaient: Emplissez d'eau ces urnes. Et ils les emplirent jusqu'au bord. Et Jésus ajouta: Puisez maintenant, et portez au maitre d'hôtel. Et ils en portèrent. Dès qu'il eut goûté l'eau changée en vin, et sans savoir d'où venait ce vin (ce que savaient bien les serviteurs, qui avaient puisé l'eau), le maitre d'hôtel appelle l'époux, et lui dit: Partout on sert le bon vin d'abord; puis, quand les convives ont déjà bien bu, on fait passer celui qui est inférieur; et vous, vous avez gardé le bon vin jusqu'à ce moment!

Ce fut là le premier des miracles que fit Jésus; il l'opéra à Cana en Galilée; et par là il manifesta sa puissance, et ses disciples crurent en lui.

Յետ այսորիկ էջ Յիսուս ի Կափառնաում, ինքն եւ մայր իւր եւ եղբարք իւր, եւ անդ լինէր ոչ բազում ինչ աւուրս :

Եւ երմերձգատիկն Հրէից, եւ էլ Յիսուս յերուսաղէմ. եւ եզիտ ի տաճարին զի վաճառէին զարջառս եւ զոջխարս եւ զաղանիս, եւ զյումայափոխսն որ նստէին. եւ արար խարազան ջուանեայ, եւ եհան զամենեսին ի տաճարէն՝ զոջխարսն եւ զարջառս, եւ զպղինձս հատավաճառացն ցրուեաց, եւ զսեղանսն կործանեաց. եւ որ զաղանիսն վաճառէին՝ ասէ ցնոսա. Առէք զայդ աստի, եւ մի առնէք զտուն Հօր իմոյ տուն վաճառի : Ապա յիշեցին աշակերտքըն նորա՝ թէ զրեայ է. նախանձ տան քո կերիցէ զիս :

Պատասխանի ետուն Հրեայքն եւ ասեն ցնա. Զինչ նշանցուցանեսս դու մեզ՝ զի զայդ առնես : Պատասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ ցնոսա. Քակեցէք զտաճարդ զայդ, եւ զերիս աւուրս կանգնեցից զդա : Ասեն ցնա Հրեայքն. Զքառասուն եւ զվեց ամ շինեցաւ տաճարս այս, եւ դու զերիս աւուրս կանգնեսս զսա : Բայց նա ասէր վասն տաճարի մարմնոյ իւրոյ : Իսկ յորժամ յարեաւն ի մեռելոց, յիշեցին աշակերտքն նորա թէ այս է զոր ասացն, եւ հաւատացին զրոյն, եւ բանին զոր ասաց Յիսուս :

Եւ իբրեւ եր յերուսաղէմ ի գատկին ի տօնի, բազումք հաւատացին յանուն նորա, զի տեսանէին զնշանսն զոր առնէր. բայց ինքն Յիսուս ոչ հաւատայր զանձն նոցա, քանզի ինքն գիտէր զամենայն. եւ զի ոչ էր պիտոյ երէ ոք վկայեսցէ վասն մարդոյ, զի ինքն իսկ գիտէր զինչ կրէր ի մարդն :

Եւ եր այր մի ի Փարիսեցոց անտի՝ նիկողեմոս անուն նորա, իշխան Հրէից : Սա եկն առ նա զիշերի եւ ասէ ցնա. Ռաբբի, զիտեմք թէ յԱստուծոյ եկեայ ես վարդա-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Après cela, il descendit à Capharnaüm avec sa mère, ses frères et ses disciples ; mais ils n'y demeurèrent que peu de jours.

La Pâque des Juifs étant proche, Jésus se rendit à Jérusalem. Et il vit dans le lieu saint ceux qui vendaient des bœufs, des brebis et des colombes ; et les changeurs assis à des tables. Et ayant fait comme un fouet avec des cordes, il les chassa tous du lieu saint, aussi bien que les brebis et les bœufs ; et il répandit l'argent des changeurs, et renversa leurs tables. Et il dit à ceux qui vendaient des colombes : Enlevez tout cela d'ici, et ne faites pas de la maison de mon Père une maison de trafic. Et ses disciples se ressouvirent qu'il était écrit : Le zèle de votre maison me dévore.

Les Juifs, s'adressant à Jésus, lui dirent : Quel miracle opérerez-vous sous nos yeux, pour agir ainsi ? Jésus leur répondit : Détruisez ce temple, et je le relèverai en trois jours. Les Juifs dirent : Il a fallu quarante-six ans pour bâtir ce temple ; et vous, vous le relèverez en trois jours ? Mais Jésus parlait du temple de son corps. Et lorsqu'il fut ressuscité d'entre les morts, ses disciples se ressouvirent qu'il avait dit cela, et ils crurent à l'Écriture et à la parole qu'il avait dite.

Or, pendant qu'il était à Jérusalem pour la fête de Pâque, beaucoup crurent en son nom, voyant les miracles qu'il opérait. Mais Jésus ne se confiait point à eux, parce qu'il les connaissait tous ; et il n'avait pas besoin que personne lui rendit témoignage d'aucun homme : car de lui-même il savait ce qui était dans l'homme.

Or, il y avait parmi les Pharisiens un homme appelé Nicodème, un des premiers d'entre les Juifs : il vint à Jésus durant la nuit, et lui dit : Maître, nous savons que vous êtes venu de

պետ. զի ոչ ոք կարէ գայդ նշանս առնել զոր դուզ առնես, երէ ոչ Աստուած իցէ ընդ նմա : Պատասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ ցնա. Ամեն ամեն ասեմ քեզ. երէ ոչ ոք ծնցի վերստին՝ ոչ կարէ տեսանել զարքայութիւն Աստուծոյ : Ասէ ցնա Նիկողեմոս. Զիւնրդ կարէ մարդ ծնանել՝ որ ծերն իցէ. մի երէ մարք ինչ իցէ անդրէն յորովայն մօր իւրոյ կրկին մտանել եւ ծնանել : Պատասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ. Ամեն ամեն ասեմ քեզ. երէ ոչ ոք ծնցի ի ջրոյ եւ ի Հոգւոյ, ոչ կարէ մտանել յարքայութիւն Աստուծոյ. զի ծնեայն ի մարմնոյ՝ մարմին է, եւ ծնեայն ի Հոգւոյ՝ հոգի է : Իու մի զարմանար թէ ասացի քեզ, Պարտ է ձեզ ծնանել վերստին. զի հողմ ուր կամի շնչէ, եւ զձայն նորա լսես, այլ ոչ զիտես՝ ուստի գայ կամ յո երբայ. սոյնպէս եւ ամենայն ծնեայն ի Հոգւոյն : Պատասխանի ետ Նիկողեմոս եւ ասէ ցնա. Զիւնրդ մարքի այդմ լինել : Պատասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ ցնա. Իու ես վարդապետ Իսրայելի, եւ գայդ ոչ զիտես : Ամեն ամեն ասեմ քեզ. զի զոր ինչ զիտեմք՝ խօսիմք, եւ զոր տեսաք՝ վկայեմք, եւ զվկայութիւնն մեր ոչ ընդունիք : Իսկ արդ երէ զերկրաւորս ասացի ձեզ եւ ոչ հաւատայք, զիւնրդ երէ զերկնաւորսն ասացից՝ հաւատայցեք :

Եւ ոչ ոք էլ յերկինս, երէ ոչ որ եջն յերկնից՝ Որդին մարդոյ, որ են յերկինս : Եւ որպէս Մովսէս բարձրացոյց զօձն յանապատին, նոյնպէս բարձրանայ պարտ է Որդւոյ մարդոյ. զի ամենայն որ հաւատայ ի նա՝ մի կորիցէ, այլ ընկալցի զկեանսն յաւիտենականս :

Զի այնպէս սիրեաց Աստուած զաշխարհ՝ մինչեւ զՈրդին իւր միածին ետ. զի ամենայն որ հաւատայ ի նա՝ մի կորիցէ, այլ ընկալցի զկեանսն յաւիտենականս : Զի ոչ առաքեաց Աստուած զՈրդի իւր յաշխարհ՝ թէ դատեցի զաշխարհ, այլ զի փրկեսցի աշխարհն նովա :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Dieu pour enseigner : car nul ne peut faire les prodiges que vous opérez, si Dieu n'est avec lui. Jésus lui répondit : En vérité, en vérité, je vous le dis : à moins d'être né de nouveau, nul ne peut voir le royaume de Dieu. Nicodème lui dit : Comment un homme déjà vieux peut-il naître? Peut-il retourner dans le sein de sa mère, et naître une seconde fois? Jésus répondit : En vérité, en vérité, je vous le dis : à moins d'être né une seconde fois de l'eau et de l'Esprit-Saint, nul ne peut entrer dans le royaume de Dieu. Ce qui est né de la chair, est chair ; et ce qui est né de l'esprit, est esprit. Ne vous étonnez pas que je vous aie dit : Il faut que vous naissiez de nouveau : l'esprit souffle où il veut, et vous entendez sa voix ; mais vous ne savez d'où il vient, ni où il va ; ainsi en est-il de tout homme qui est né de l'Esprit. Nicodème lui dit : Comment ce que vous m'annoncez peut-il se faire? Jésus lui répondit : Vous êtes docteur en Israël, et vous ignorez cela? En vérité, en vérité, je vous le déclare : nous disons ce que nous savons parfaitement, nous attestons ce que nous avons vu ; et pourtant vous ne recevez point notre témoignage. Si quand je vous parle des choses de la terre, vous ne croyez point, comment croirez-vous, si je vous parle des choses du ciel ?

Dans le ciel, nul n'y a été, sinon celui qui en est descendu, le Fils de l'homme, qui est en même temps dans le ciel. Et comme Moïse a élevé dans le désert le serpent d'airain, il faut qu'ainsi le Fils de l'homme soit élevé : afin que tout homme qui croit en lui ne périsse point, mais obtienne la vie éternelle.

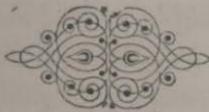
Car Dieu a aimé le monde jusqu'à donner son Fils unique ; afin que tout homme qui croit en lui ne périsse point, mais obtienne la vie éternelle. Et Dieu n'a pas envoyé son Fils dans le monde pour juger le monde, mais pour que le monde soit sauvé par lui.

Որ հաւատայ ի նա՛ որչ դատապարտեսցի. եւ որ ոչ հաւատայ ի նա՛ արդէն իսկ դատապարտեալ է, զի ոչ հաւատաց յանուն միածնի Որդւոյն Աստուծոյ : Եւ այս իսկ է դատաստան. զի լոյս եկն յաշխարհ, եւ սիրեցին մարդիկ զխաւար առաւել քան զլոյս, զի էին գործք իւրեանց չարութեան : Զի ամենայն որ զչար գործէ՛ ատեայ զլոյս, եւ ոչ զայ առ լոյսն՝ զի մի՛ յանդիմանեսցին գործք նորա. իսկ որ առնէ զճճմարտութիւն՝ զայ առ լոյսն, զի յայտնի լիցին գործք նորա՛ քե Աստուծով գործեցան :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Celui qui croit en lui ne sera pas jugé; mais celui qui n'y croit pas est déjà jugé : parce qu'il ne croit pas au nom du Fils unique de Dieu. Et le motif de ce jugement, c'est que la lumière est venue dans le monde, et que les hommes ont mieux aimé les ténèbres que la lumière, parce que leurs œuvres étaient mauvaises. Car quiconque fait le mal, hait la lumière, et il évite la lumière, de peur que ses œuvres ne soient dévoilées. Mais celui qui fait le bien va au-devant de la lumière, afin que ses œuvres soient manifestées, parce qu'elles sont faites en Dieu.

ԳԼՈՒԽ Է.

Մկրտել Յիսուսի եւ աշակերտացն ի Հրեաստանի. — Կոր վկայութիւն Յովհաննու առ աշակերտս իւր գՅիսուսէ. — Հերովդի ունել գՅովհաննէս եւ արկանել ի բանտ. — Իրք կնոջն Սամարացոյ :

 ԵՏ այսորիկ եկն Յիսուս եւ աշակերտքն նորա յերկիրն Հրեաստանի, եւ անդ շրջէր նոքօք հանդերձ եւ մկրտէր : Մկրտէր եւ Յովհաննէս ի յԱյնտովն մերձ առ Սաղիմ, զի շուրք բազումք էին անդ. եւ գային եւ մկրտէին. զի ջեւ եւս էր արկեալ գՅովհաննէս ի բանտ :

Եւ եղև խնդիր յաշակերտացն Յովհաննու ընդ Հրէից վասն սրբութեան : Եկին առ Յովհաննէս եւ ասեն ցնա. Ռարբի, որ էրն ընդ քեզ յայնկոյս Յորդանանու, որում դուն վկայեցեր, ահաւանիկ նամկրտէ, եւ ամենեքին գան առ նա : Պատասխանի ետ Յովհաննէս եւ ասէ. Ոչ կարեմարդ առնուլ յանձնէ եւ ոչ ինչ՝ եթէ ոչ իցէ տուեալ նմա յերկնից ի վերուստ : Դուք ձեզէն վկայեք ինձ, զի ասացի ձեզ՝ թէ ջեմ ես Քրիստոսն, այլ թէ առաքեալ եմ առաջի նորա : Որ ունի հարսն՝ նա է փեսայ. իսկ բարեկամ փեսային որ կայ եւ չսէ նմա՝ ուրախութեամբ ուրախ լինի վասն ձայնի փեսային. արդ այս ուրախութիւն որ իմս է՝ լցեալ է : Նմա պարտ է աճել, եւ ինձ մեղմանալ : Որ ի վերուստն գայ՝ ի վերոյ է քան զամենայն. որ յերկրէ աստի է՝ յերկրէ է եւ յերկրէ խօսի. որ յերկնիցն գայ, զոր ինչ ետես եւ զոր լուսւմ՝ վկայէ, եւ զվկայութիւն նորա ոչ ոք

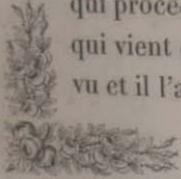
CHAPITRE VII.

Jésus baptisé par ses disciples dans la Judée. — Jean rend à Jésus un nouveau témoignage devant ses disciples. — Il est mis en prison par Hérode. — Entretien de Jésus avec la Samaritaine.

APRÈS cela Jésus alla avec ses disciples dans la terre de Judée, et il y demeurait avec eux, et y baptisait. Or, Jean baptisait aussi à Ennon, près de Salim, parce qu'il y avait là beaucoup d'eau; et on allait y recevoir le baptême. Jusque-là, Jean n'avait pas été mis en prison.

Or, il s'éleva une discussion entre les disciples de Jean et les Juifs touchant le baptême. Et les premiers vinrent à Jean, et lui dirent : Maître, celui qui était avec vous au-delà du Jourdain, et à qui vous avez rendu témoignage, voilà qu'il baptise, et tous vont à lui. Jean répondit : L'homme ne peut avoir que ce qui lui a été donné du ciel. Vous êtes vous-mêmes témoins que j'ai dit : Je ne suis point le Christ, j'ai seulement été envoyé devant lui. Celui à qui l'épouse appartient est l'époux; et son ami, qui est debout et qui écoute, éprouve une grande joie lorsqu'il entend la voix de l'époux. Ainsi suis-je moi-même au comble de la joie. Lui, il faut qu'il croisse; et moi, que je diminue. Celui qui vient d'en haut est au-dessus de tous. Celui qui procède de la terre est de la terre, et parle de la terre. Celui qui vient du ciel est au-dessus de tous. Et ce qu'il affirme, il l'a vu et il l'a entendu; et cependant nul ne reçoit son témoignage.

ընդունի : Որ ընդունի գվկայութիւն նորա՝ կնքեաց քե Սատուած ճշմարիտ ե. զի զոր Սատուածն առաքեաց՝ զքանս Սատուծոյ խօսի. զի ոչ երէ չափով տայ Սատուած գՀոգին : Հայր սիրէ գՈրդի, եւ զամենայն ինչ ետ ի ձեռս նորա : Որ հաւատայ յՈրդի՝ ընդունի գկեանսն յախտե- նականս. եւ որ ոչ հնազանդի Որդոյ՝ ոչ տեսցէ գկեանս, այլ բարկութիւն Սատուծոյ մնայ ի վերայ նորա :

Բայց Հերովդէս չորրորդապետ յանդիմանեալ ի Յով- հաննէ վասն Հերովդիայ կնոջ Փիլիպպոսի եղբոր նորա, եւ վասն ամենայն չարեացն զոր գործեաց, — եւ զի ասեր ցնա Յովհաննէս, Ձե արժան քեզ ունել գկին եղբոր քոյ, — յաւել եւ զայն եւս ի վերայ ամենայնի, կալաւ գՅովհաննէս եւ կապեաց զնա եւ եղ ի բանտի, եւ կամեր զնա սպանա- նել, բայց երկնչէր ի ժողովրդենէ անտի. քանզի իբրեւ գմարգարէ ունէին զնա :

Եւ յետ մատնելոյն Յովհաննու իբրեւ գիտաց Յիսուս երէ լուան Փարիսեցիքն՝ երէ Յիսուս բազում աշա- կերտս առնէ եւ մկրտէ քան գՅովհաննէս, (քանզի ոչ երէ Յիսուս ինքնին մկրտեր, այլ աշակերտքն նորա,) երող գՀրեաստան երկիր, եւ եկն միւս անգամ ի Գալի- լեա :

Եւ էր նմանցանել ընդ Սամարիա : Գայ նա ի քաղաք մի Սամարացոց՝ որում անուն էր Սիւքար, մերձ ի գեօղն զոր ետ Յակովբ որդոյ իւրում Յովսեփայ : Եւ անդ էր աղբիւր մի Յակովբայ, եւ Յիսուս վաստակեալ ի ճանա- պարհէն՝ նստեր ի վերայ աղբերն, եւ էր ժամ իբրեւ վե- ցերորդ :

Գայ կին մի ի Սամարեայ հանել ջուր. ասէ ցնա Յիսուս. Տուր ինձ ըմպել : Ձի աշակերտքն նորա երթեալ էին ի քաղաք անդր՝ զի կերակուրս գնեսցեն : Ասէ ցնա կինն սամարացի. Դու որ հրեայդ ես՝ զիմարդ յինէն ըմպել

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Celui qui a reçu son témoignage a reconnu que Dieu est véritable. Car celui que Dieu a envoyé parle le langage de Dieu : parce que Dieu ne lui donne point son Esprit avec mesure. Le Père aime le Fils , et il a tout remis entre ses mains. Celui qui croit au Fils a la vie éternelle ; celui qui ne croit point au Fils ne verra point la vie , mais la colère de Dieu demeure sur lui.

Or , comme Jean reprenait Hérode le tétrarque , au sujet d'Hérodiade , femme de son frère , et de tous les maux qu'il avait faits ; et comme il lui disait : Il ne vous est pas permis d'avoir pour femme la femme de votre frère , Hérode ajouta encore ce mal par-dessus tous les autres : il se saisit de Jean , le chargea de fers , et le fit enchaîner dans une prison , avec la volonté de le mettre à mort ; mais il craignit le peuple , parce que le peuple regardait Jean comme un prophète.

Ayant appris que Jean avait été livré , et que les Pharisiens savaient qu'il faisait plus de disciples et baptisait plus que Jean (quoique Jésus ne baptisât point , mais ses disciples) , Jésus quitta la Judée , pour se retirer en Galilée.

Or , il lui fallait traverser la Samarie. Il vint donc dans une ville de ce pays , nommée Sichar , près de l'héritage que donna Jacob à son fils Joseph. Là était le puits de Jacob. Jésus , fatigué de la route , était assis sur le bord du puits. On était environ à la sixième heure.

Une femme de Samarie étant venue puiser de l'eau , Jésus lui dit : Donnez-moi à boire. Ses disciples alors étaient allés dans la ville acheter de quoi manger. Cette femme Samaritaine lui dit : Comment , vous qui êtes Juif , me demandez-vous à boire ,

խնդրես ի կնոջէ սամարացոյ. զի ոչ երբէք խառնակին Հրեայք ընդ Սամարացիս : Պատասխանի ետ նմա Յիսուս եւ ասէ. երբ զիտէիր դու զպարգեւսն Աստուծոյ, եւ ո՞վ է որ ասեղ ցրեզ՝ քէ Տնւր ինձ ըմպել, դու արդեօք խընդրէիր ի նմանէ, եւ տայր քեզ ջուր կենդանի : Ասէ ցնա կինն. Տէր, դու քանզի եւ դոյլ իսկ ոչ ունիս, եւ ջրհորս խոր է. իսկ արդ ուստի ունիցիս զջուրն կենդանի : Միքէ դու մե՞ծ ինչ ոք իցես քան զհայրն մեր Յակովբ՝ որ զայս ջրհոր ետ մեզ, եւ ինքն աստի արբ, եւ որդիք նորա, եւ խաշինք նորա : Պատասխանի ետ նմա Յիսուս եւ ասէ. Ամենայն որ ըմպէ ի ջրոյ յայդմանէ՝ միւսանգամ ծարաւէ. բայց որ ըմպէ ի ջրոյն զոր ես տաց նմա, մի ծարաւեսցէ յաւիտեան. այլ ջուրն զոր ես տաց նմա՝ եղիցի նմա աղբիւր ջրոյ բղխելոյ ի կեանսն յաւիտենականս : Ասէ ցնա կինն. Տէր, տնւր ինձ զջուրն զայն, զի մի ծարաւեցից, եւ մի եկից այսր հանել ջուր :

Ասէ ցնա Յիսուս. երբ կոչեա զայր քո եւ եկ այսր : Պատասխանի ետ նմա կինն եւ ասէ. Չիք իմ այր : Ասէ ցնա Յիսուս. Բարւոք ասացեր՝ քէ չիք իմ այր. զի հինգ այր փոխեալ է քո, եւ զոր այժմ ունիս՝ չէ քո այր. զայդ արդար ասացեր : Ասէ ցնա կինն. Տէր, թուի ինձ՝ քէ մարգարէ իցես դու : Հարքն մեր ի լերինս յայսմիկ երկիր պագին. եւ դուք ասէք՝ քէ յերուսաղեմ եւեր է տեղի, ուր արժան իցէ երկիր պագանել : Ասէ ցնա Յիսուս. Կին դու, հաւատա ինձ, զի եկեսցէ ժամանակ՝ յորժամ ոչ ի լերինս յայսմիկ եւ ոչ յերուսաղեմ երկիր պագանիցեն Հօր : Դուք երկիր պագանէք որում ոչն զիտէք, մեք երկիր պագանեմք որում զիտեմքն. զի փրկութիւն ի Հրէից է : Այլ եկեսցէ ժամանակ՝ եւ այժմ իսկ է, յորժամ ճշմարիտքն երկրպագուք երկիր պագանիցեն Հօր հոգւով եւ ճշմարտութեամբ. քանզի եւ Հայր այնպիսի երկրպա-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

à moi qui suis Samaritaine ? car les Juifs ne communiquent point avec les Samaritains. Jésus lui répondit : Si vous connaissiez le don de Dieu, et qui est celui qui vous dit : Donnez-moi à boire, peut-être lui en eussiez-vous demandé vous-même, et il vous aurait donné une eau vive. La femme lui dit : Seigneur, vous n'avez pas même avec quoi puiser, et le puits est profond ; d'où avez-vous donc de l'eau vive ? Etes-vous plus grand que notre père Jacob, qui nous a donné ce puits, de l'eau duquel il a bu lui-même, ainsi que ses enfants et ses troupeaux ? Jésus lui répondit : Quiconque boit de cette eau aura encore soif ; mais celui qui boira de l'eau que je lui donnerai, n'aura jamais soif ; mais l'eau que je lui donnerai deviendra en lui une fontaine jaillissante jusque dans la vie éternelle. La femme lui dit : Seigneur, donnez-moi de cette eau, afin que je n'aie pas soif, et que je ne vienne pas puiser ici.

Jésus lui dit : Allez, appelez votre mari, et revenez. La femme répondit : Je n'ai point de mari. Jésus lui dit : Vous avez raison de dire, je n'ai point de mari : car vous en avez eu cinq, et celui que vous avez maintenant n'est point votre mari ; en cela vous avez dit vrai. La femme lui dit : Seigneur, je vois que vous êtes un prophète. Nos pères ont adoré sur cette montagne ; et vous autres, vous dites que c'est dans Jérusalem qu'est le lieu où il faut adorer. Jésus lui dit : Femme, croyez-moi, l'heure n'est pas éloignée où ce ne sera pas seulement sur cette montagne, ni dans Jérusalem, qu'on adorera le Père. Vous adorez, vous, ce que vous ne connaissez point ; nous, nous adorons ce que nous connaissons ; parce que le salut vient des Juifs. Mais l'heure approche, et elle est maintenant arrivée, où les vrais adorateurs adoreront le Père en esprit et en vérité ; car ce sont de tels adorateurs que veut le Père. Dieu est esprit

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

գուս իւր խնդրէ: Հոգի է Աստուած, եւ երկրպագուաց նորա՝ հողուով եւ ճշմարտութեամբ պարտ է երկիր պա-
գանել :

Ասէ ցնա կինն. Գիտեմ զի Մեսիա գայ՝ անուանեալն
Քրիստոս. յորժամ եկեսցէ նա, պատմեսցէ մեզ զամե-
նայն: Ասէ ցնա Յիսուս. Ես եմ որ խօսիմս ընդ քեզ :

Եւ յայն բան եկին աշակերտքն նորա, եւ զարմանային
զի ընդ կնոջն խօսէր. բայց ոչ ոք ասաց ի նոցանէ՝ քե-
զինչ խնդրես, կամ զինչ խօսիս ընդ դմա :

Երող կինն զսափորն իւր եւ չոքաւ ի քաղաքն, եւ ասէ
ցմարդիկն. Եկայք տեսէք զայր մի՝ որ ասաց ինձ զամե-
նայն որ ինչ իմ գործեալ է. միքէ նա իցէ Քրիստոսն :
Եկին ի քաղաքէն եւ զային տո նա :

Եւ մինչջեւ եկեալ էին նոքա, աղաչէին զնա աշակերտ-
քըն եւ ասին. Ռաբբի, հնաց կեր: Նա ասէ ցնոսա. Ես
կերակուր ունիմ ուտել՝ զոր դուքն ոչ գիտէք: Ասէին
աշակերտքն ընդ միմեանս. Միքէ երէր ինչ ոք դմա ու-
տել: Ասէ ցնոսա Յիսուս. Իմ կերակուր այն է՝ զի արա-
րից զկամս այնորիկ որ առաքեացն զիս, եւ կատարե-
ցից զգործն նորա: Ո՞չ դուք ասէք եքէ այլ եւս չորք
ամիսք են, եւ հունձք զան. ահաւասիկ ես ասեմ ձեզ. ամ-
բարձէք զաչս ձեր, եւ տեսէք զարտորայն, զի սպիտա-
կացեալ են եւ ի հունձս հասեալ: Եւ որ հնձէն՝ վարձս առ-
նու, եւ ժողովէ զպառուղ ի կեանսն յախտենականս. զի որ
սերմանէն եւ որ հնձէ՝ հասարակ ցնծացեն: Յայսմ իսկ
է բանն ճշմարիտ, զի Այլ է որ սերմանէ, եւ այլ է որ հնձէ:
Ես առաքելի զձեզ հնձել զոր ոչ դուք վաստակեցէք. այլք
վաստակեցին, եւ դուք ի վաստակս նոցա մտէք:

Եւ ի քաղաքէն յայնմանէ Սամարացոց բազումք հա-
ւատացին ի նա՝ վասն բանի կնոջն վկայելոյ՝ երէ Ասաց
ինձ զամենայն որ ինչ իմ գործեալ էր: Իսկ իբրեւ եկին

et ceux qui l'adorent le doivent adorer en esprit et en vérité.

La femme lui dit : Je sais que le Messie (qu'on appelle Christ) doit venir. Lorsqu'il viendra, il nous enseignera toutes choses. Jésus lui dit : C'est moi , moi qui vous parle.

En ce moment , ses disciples arrivèrent , et ils s'étonnaient de ce qu'il parlait avec cette femme ; néanmoins aucun ne lui dit : De quoi vous informez-vous ? ou de quoi parlez-vous avec elle ?

Alors la femme , laissant là son urne , courut à la ville , et elle disait aux habitants : Venez voir un homme qui m'a dit tout ce que j'ai fait ; ne serait-il point le Christ ? Ils sortirent donc de la ville, et ils venaient à lui.

Cependant ses disciples le priaient, en disant : Maître, mangez. Mais il leur dit : J'ai pour nourriture un aliment que vous ne connaissez point. Et les disciples disaient entre eux. Quelqu'un lui aurait-il apporté à manger ? Jésus leur dit : Ma nourriture est de faire la volonté de celui qui m'a envoyé, d'accomplir son œuvre. Vous dites, vous : Encore quatre mois, et la moisson viendra. Moi, je vous dis : Levez les yeux, et voyez les campagnes déjà blanchies pour la moisson. Celui qui moissonne reçoit une récompense ; et il recueille pour la vie éternelle, afin que celui qui sème se réjouisse en même temps que celui qui moissonne. Car, en ceci, il est vrai de dire que celui qui sème n'est pas celui qui moissonne. Je vous ai envoyés moissonner où vous n'avez point travaillé ; d'autres ont travaillé, et vous, vous êtes entrés dans leurs travaux.

Dans cette ville, beaucoup de Samaritains crurent en lui, à cause de ce témoignage que rendait la femme : Il m'a dit tout ce que j'ai fait. Les Samaritains donc, étant venus à lui, le

ՎԱՐԷ ԲՐԻՍՏՈՒ

առ եւ Սամարացիքն, աղաչէին զնա լինել առ նոսա. եւ եղև անդ աւուրս երկուս : Եւ եւս բազումք հաւատացին ի նա վասն բանին նորա, եւ ասէին ցկինն, քէ Ոչ այսուհետև վասն քո խօսիցդ հաւատամք, զի մեզէն իսկ չուար ի դմանէ, եւ գիտեմք երբ դա է ճշմարտիւ Փրկիչ աշխարհաց :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

prièrent de demeurer avec eux ; et il y demeura deux jours. Et un bien plus grand nombre crurent en lui, à cause de ses paroles. Et ils disaient à la femme : Maintenant, ce n'est plus seulement sur votre récit que nous croyons : nous aussi, nous l'avons entendu ; et nous savons qu'il est vraiment le Sauveur du monde.

ԳՂՈՒԽ Ը.

Երբ Փրկչին ի Գալիլիա. — Բժշկութիւն որդւոյ քազաւորագինն. — Ի Նազարէր ընթեռնու եւ մեկնէ գեսայի մարգարէ. — Բնակեալ ի Կափառնաում՝ վերստին կոչէ գաշակերտսն առ իւր. — Բժշկութիւն դիւանարին եւ գոքանչին Պետրոսի եւ այլոց ախտաժեռաց :

Եւ յետ երկուց աւուրց ել անտի եւ գնաց ի Գալիլեա, զի ինքն իսկ Յիսուս վկայեաց՝ երէ մարգարէ յիւրում գաւառի պատիւ ունի: Այլ յորժամ եկն նա ի Գալիլեա, ընկալան գնա Գալիլեացիքն, զի տեսեալ եւս կր գամենայն նշանսն զոր արար յերուսաղեմ ի տօնին, քանզի եւ նորա եկեալ էին ի տօնն:

Եկն դարձեալ ի Կանա Գալիլեացւոց՝ ուր արար զչուրն զինի. եւ անդ էր քազաւորագն մի, որոյ որդի նորա հիւանդ կայր ի Կափառնաում: Նա իբրեւ լուա երէ Յիսուս եկեալ է ի Հրեաստանէ ի Գալիլեա, եկն առ նա, եւ աղաչէր զի իջցէ եւ բժշկեսցէ զորդի նորա, քանզի մերձ էր ի մեռանել: Ասէ ցնա Յիսուս. Երէ ոչ նշանս ինչ եւ արուեստս տեսանէք, ոչ հաւատայք: Ասէ ցնա քազաւորագն. Տէր, էջ մինչչեւ մեռեալ իցէ մանուկն իմ: Ասէ ցնա Յիսուս. Երբ, որդին քո կենդանի է: Հաւատաց այրն բանին զոր ասաց նմա Յիսուս, եւ գնաց: Եւ մինչդեռ իջանէր, ընդ առաջ եղեն նմա ծառայքն նորա, աւետիս ետուն եւ ասեն՝ քէ մանուկն նորա կենդանի է: Հարցանէր ցնոսա վասն ժամուն յորում ապաքինեաց. եւ ասեն ցնա. Երեկ յեօթներորդ ժամու երոզ գնա ջերմն: Գիտաց հայրն նորա երէ յայնմ ժամու յորում ասացն ցնա Յիսուս՝

CHAPITRE VIII.

Jésus va de nouveau en Galilée. — Guérison du fils d'un officier du roi. — A Nazareth, il lit et explique une prophétie d'Isaïe. — A Capharnaüm, il appelle encore ses disciples. — Il délivre un possédé, et guérit la belle-mère de Simon-Pierre et autres malades.

DEUX jours après, Jésus partit de là, et s'en alla en Galilée, bien qu'il ait déclaré lui-même qu'un prophète n'est point honoré dans son pays. Lorsqu'il y fut arrivé, les Galiléens l'accueillirent, à cause de ce qu'ils lui avaient vu faire à Jérusalem au jour de la fête, car eux aussi étaient allés à la solennité.

Il vint donc de nouveau à Cana, en Galilée, où il avait changé l'eau en vin. Or, il y avait un officier du roi, dont le fils était malade à Capharnaüm. Ayant appris que Jésus venait de Judée en Galilée, il alla vers lui, et il le pria de venir et de guérir son fils qui était mourant. Jésus lui dit : Si vous ne voyez des prodiges et des miracles, vous ne croyez point. L'officier lui dit : Seigneur, venez avant que mon fils soit mort. Jésus lui dit : Allez, votre fils se porte bien. Cet homme crut à la parole de Jésus, et s'en alla. Et, comme il était en chemin, ses serviteurs, venant à sa rencontre, lui annoncèrent que son fils se portait bien. Il leur demanda à quel moment il s'était trouvé mieux. Ils lui dirent : Hier, à la septième heure, la fièvre le quitta. Et le père reconnut que c'était l'heure à laquelle Jésus lui avait dit : Votre fils se porte bien ; et il crut, lui et toute sa maison. Jésus fit ce second miracle après être

քէ Որդին քո կենդանի է. եւ հաւատաց ինքն եւ ամենայն տուն իւր : Ջայս դարձեալ երկրորդ եշան արար Յիսուս՝ եկեալ ի Հրեաստանէ ի Գալիլեա. եւ ել համբաւ գնմանէ ընդ ամենայն կողմանս գաւառին. եւ նա ուսուցանէր ի ժողովուրդս նոցա փառաւորեալ յամենեցունց :

Եւ եկն ի Նազարէք, ուր սնեայն էր, եւ անուտ ըստ սովորութեան իւրում յաւուրն շաբաթուց ի ժողովուրդն : Եւ ետուն նմա գիրս գնայեալ մարգարէի, եւ յարեաւ ընթեռնուլ. եւ իբրեւ երաց զգիրսն՝ եզիտ գայն տեղի յորում գրեալն էր. Հոգի Տեսոն ի վերայ իմ, վասն որոյ եւ օծ իսկ զիս. աւետարանել աղքատաց առաքեաց զիս, բժշկել զբեկեալս սրտիք, քարոզել գերեաց զբողոքին, եւ կուրաց տեսանել, արձակել զվիրաւորս ի բողոքին, քարոզել գտարեկան Տեսոն ընդունելի : Եւ խփեալ զգիրսն՝ ետ ցպաշտօնեայն, եւ նստաւ. եւ ամենեցուն որ ի ժողովրդեանն էին աչք ի նա հայեին : Եւ սկսաւ ասել ցնտա. Այսօր լցան գիրքս այս յականշս ձեր : Եւ ամենեքին վկայեին նմա, եւ զարմանային ընդ բանս շնորհացն որ ելանէին ի բերանոյ նորա, եւ ասէին. Ո՞չ սա է որդին Յովսեփայ :

Եւ բողեալ զՆազարէք, եկն բնակեցաւ ի Կափառնաում ի ծովեզերին, ի սահմանս Ջարուղոնի եւ Նեփրաղիմայ. զի լցցի բանն որ ասացաւ ի ձեռն Յայեալ մարգարէի. Երկիր Ջարուղոնի եւ երկիր Նեփրաղիմայ, ճանապարհ ծովու, յայնկոյս Յորդանանու, Գալիլեա հեթանոսաց. ժողովուրդ որ նստէր ի խաւարի՝ ետես լոյս մեծ, եւ որոց նստէին յաշխարհին եւ ի ստուերս մահու՝ լոյս ծագեաց նոցա :

Յայնմ հետէ սկսաւ Յիսուս քարոզել զԱւետարան արքայութեանն Աստուծոյ եւ ասել. Կատարեալ է ժամա-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

revenu de la Judée en Galilée. Et le bruit de son nom se répandit dans tout le pays. Et il enseignait dans les synagogues, recevant de tous de grandes louanges.

Et il vint à Nazareth, où il avait été élevé, et il entra, selon sa coutume, le jour du sabbat dans la synagogue, et il se leva pour lire. On lui présenta le livre du prophète Isaïe ; et l'ayant déroulé, il se trouva à l'endroit où était écrit : L'Esprit du Seigneur est sur moi, parce que le Seigneur m'a consacré par l'onction sainte, et m'a envoyé pour évangéliser les pauvres, et guérir ceux qui ont le cœur brisé ; pour annoncer aux captifs leur délivrance, et aux aveugles, que leurs yeux seront éclairés ; pour renvoyer libres ceux qui gémissent dans les fers ; pour publier l'année de la miséricorde du Seigneur. Ayant replié le livre, il le rendit au ministre, et s'assit. Et tous, dans la synagogue, avaient les yeux fixés sur lui. Prenant la parole, il leur dit : Aujourd'hui, la prophétie que vous venez d'entendre est accomplie. Et tous lui rendaient témoignage, et admirant les paroles de grâce qui sortaient de sa bouche, ils disaient : N'est-ce pas là le fils de Joseph ?

Et ayant quitté la ville de Nazareth, Jésus alla demeurer à Capharnaüm, ville de Galilée, près de la mer, aux confins de Zabulon et de Nephtali, afin que s'accomplît ce qu'avait dit le prophète Isaïe : La terre de Zabulon et la terre de Nephtali, la voie de la mer au-delà du Jourdain, la Galilée des Gentils, le peuple, qui était assis dans les ténèbres, a vu une grande lumière ; la lumière s'est levée sur ceux qui étaient assis dans la région de l'ombre de la mort.

Alors Jésus commença à prêcher l'Évangile du royaume de Dieu, en disant : Le temps est accompli, le royaume des

ՎԱՐԲ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

նակ, եւ հասեալ է արքայութիւնն Աստուծոյ. ապաշխարեցէք եւ հաւատացէք յԱւետարանն :

Մինչդեռ զգնայր Յիսուս ընդ եզր ծովուն Գալիլեացոց, ետես երկուս եղբարս, զՍիմոն գկոչեցեալն Պետրոս, եւ զԱնդրեաս եղբայր նորա՝ արկեալ ուռկան ի ծով, քանզի ձկնորսք էին. եւ ասէ ցնոսա. Եկնայք զկնի իմ, եւ արարից զձեզ որսորդս մարդկան: Եւ նոցա բողեալ վաղվաղակի զգործիսն՝ զնացին զհետ նորա:

Եւ մատուցեալ անտի յառաջ՝ ետես այլ երկուս եղբարս, զՅակոբոս Զերեղեալ եւ զՅովնաննես գեղբայր նորա ի նաւի՝ Զերեղեաւ հանդերձ հարբն իւրեանց, մինչ կազմէին զուռկանս, եւ կոչեաց զնոսա: Նոցա բողեալ վաղվաղակի զնան եւ զհայրն իւրեանց, զնացին զհետ նորա:

Եւ մտանեն ի Կափառնաում, եւ իսկ եւ իսկ ի շաբաթուն մտեալ ի ժողովուրդն՝ ուսուցանէր զնոսա. եւ զարմանային ընդ վարդապետութիւն նորա, զի ուսուցանէր զնոսա իբրեւ իշխանութեամբ, եւ ոչ որպէս դպիրքն:

Եւ եր ի ժողովրդեանն այր մի յորում այս պիղծ գոյր ի նմա, եւ աղաղակեաց ի ձայն մեծ եւ ասէ. Թույլացո, զի կայ մեր եւ քո, Յիսուս Նազովրեցի. եկիր կորուսանել զմեզ. զիտեմք զքեզ ո՞վ ես՝ սուրբդ Աստուծոյ: Սաստեաց ի նա Յիսուս եւ ասէ. Պապանձեաց, եւ ել ի դմանէ: Եւ զարկոյց զնա դեւն եւ զգետնեաց ի միջի անդ, եւ աղաղակեաց ի ձայն մեծ եւ ել ի նմանէ, եւ ինչ ոչ վնասեաց նմա: Եւ եղեն զարմանալիք ի վերայ ամենեցուն. խօսէին ընդ միմեանս եւ ասէին, Զինչ է բանս այս, զինչ է այս նոր վարդապետութիւն. զի իշխանութեամբ եւ զօրութեամբ սաստե այսոց պիղծոց,

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

cieux est proche; faites pénitence et croyez à l'Évangile.

Un jour qu'il marchait le long de la mer de Galilée, Jésus vit Simon, appelé Pierre, et André son frère, jetant leurs filets dans la mer, car ils étaient pêcheurs, et il leur dit : Suivez-moi, et je ferai de vous des pêcheurs d'hommes. Eux, aussitôt, laissant leurs filets, le suivirent.

S'étant avancé un peu au-delà, il vit deux autres frères, Jacques et Jean, fils de Zébédée, dans une barque avec leur père, réparant leurs filets, et il les appela. Aussitôt, quittant leurs filets, et laissant dans la barque Zébédée, leur père, ils suivirent Jésus.

Et il vint avec eux à Capharnaüm, et peu de temps après, entrant dans la synagogue un jour de sabbat, il instruisait; et tous étaient étonnés de sa doctrine : car il enseignait comme ayant autorité et non comme les Scribes.

Or, il y avait dans la synagogue un homme possédé d'un esprit immonde, lequel jeta un grand cri, en disant : Laisse-nous; qu'y a-t-il entre nous et toi, Jésus de Nazareth? Es-tu venu pour nous perdre? Je sais qui tu es : le saint de Dieu. Et Jésus lui dit avec menace : Tais-toi, et sors de cet homme. Alors le démon ayant agité le possédé avec violence, et l'ayant jeté par terre au milieu de l'assemblée, sortit de lui en poussant un grand cri, et sans lui avoir fait aucun mal. Et tous furent saisis d'étonnement et de crainte, de sorte qu'ils se demandaient entre eux : Qu'est ceci? Quelle est donc cette nouvelle doctrine? car il commande avec puissance même aux esprits im-

և ելանեն. և երբայր հոջակ գնմանե ընդ ամենայն կողմն Գալիլեացոց :

Եւ յարուցեալ ի ժողովրդենե անտի, եմուտ ի տուն Սիմովնի և Անդրեայ՝ Յակոբաւ և Յովհաննու հանդերձ : Զոքանջ Սիմովնի տագնապեր ջերմամբ մեծաւ, և աղաջեցին զնա վասն նորա. եկաց առ նմա, սաստեաց ջերմանն, և յարոյց զնա՝ կալեալ զձեռանե նորա. և երող զնա տենդն, և վաղվաղակի յարեաւ և պաշտեր զնոսա :

Եւ իբրեւ երեկոյ եղեւ, ի մտանել արեգականն, ամենեքեան որոց էին հիւանդք ի պեսպես ցաւս՝ բերեին առ նա. և եր ամենայն քաղաքն ժողովեալ առ զրունսն : Եւ եհան զայսսն բանիւ, և բժշկեաց բազում հիւանդս ի պեսպես ախտից. և իւրաքանչիւր ումէք ի նոցանե զներ ձեռս և բժշկեր զնոսա : Զի լցցի բանն որ սասցաւ ի ձեռն Եսայեայ մարգարեի. նա զհիւանդութիւնս մեր վերացոյց, և զցաւս մեր երարձ :

Ելանեին դեք ի բազմաց, աղաղակեին և ասեին երկ Դու ես Որդի Աստուծոյ : Եւ նա սաստեր, և ոջ տայր նոցա բոյլ խօսել, զի գիտեին զնա քե Քրիստոսն է :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

mondes, et ils lui obéissent. Et sa renommée se répandit rapidement dans tout le pays de Galilée.

Etant sortis de la synagogue, ils vinrent dans la maison de Simon et d'André, avec Jacques et Jean. Or, la belle-mère de Simon était au lit, retenue par une grande fièvre. Aussitôt ils parlèrent d'elle à Jésus, et le prièrent de la guérir. Jésus, s'approchant, commanda à la fièvre; et prenant la femme par la main, il la fit lever; et sur-le-champ la fièvre la quitta; et elle les servait.

Le soir, après que le soleil fut couché, tous ceux qui avaient des malades ou des possédés, les lui amenèrent; et toute la ville était assemblée devant la porte. Et il chassait les démons par sa parole, et guérissait les malades en imposant les mains sur chacun d'eux. Il guérit en ce moment un grand nombre de personnes atteintes de différentes maladies, de sorte que l'on vit s'accomplir cette parole du prophète Isaïe: Il a pris sur lui nos infirmités; il s'est chargé lui-même de nos souffrances.

Et les démons sortaient de beaucoup de possédés, en poussant des cris, et en disant: Tu es le Fils de Dieu. Et, les menaçant, il les empêchait de parler, parce qu'ils savaient qu'il était le Christ.

ԳԼՈՒԽ Թ.

Բժշկութիւն բորոտին եւ այլոց ախտաժեռաց բազմաց. — Վարդապետ
ի նաեւ անտի գժողովուրդն. — Հրաշալի որս ձկանց. — Բժշկութիւն
անդամալուծին ի Կափառնաւոմ :

Ի ընդ այգն ընդ առաւօտն յարուցեալ էլ
եւ գնաց յանապատ տեղի, եւ անդ կայր
յաղօքս: Եւ գնաց զհետ նորա Սիմովն եւ որ
ընդ նմայն էին. եւ իբրեւ գտին գնա, ասեն
ցնա՝ քե Ամենեքին խնդրեն զքեզ: Եւ ասե ցնոսա.
Եկայք երթիցուք եւ յայլ մօտաւոր զիւղաքա-
ղաքսն զի եւ անդ քարոզեցից. զի յայս իսկ եկեալ եմ:

Եւ ժողովուրդքն խնդրէին գնա. եկին մինչեւ առ նա,
եւ արգելուին գնա զի մի գնասցե ի նոցանե: Եւ նա ասե
ցնոսա. Եւ այլոց քաղաքաց պարտ է ինձ աւետարանել
զարքայութիւն Աստուծոյ, զի յայն իսկ առաքեցայ: Եւ
քարոզէր ի ժողովուրդս նոցա ընդ ամենայն Գալիլեացիս,
եւ ուսուցանէր, եւ բժշկէր զամենայն ախտս եւ զամե-
նայն հիւանդութիւնս ի ժողովրդեան, եւ դեւս հաներ:

Եւ եղև ի հասանելն նորա ի մի քաղաքացն՝ ահա այր
մի լի բորոտութեամբ, իբրեւ ետես զՅիսուս, անկեալ ի
վերայ երեսաց իւրոց՝ աղաչեաց գնա եւ ասե. Տէր, եթէ
կամիս, կարող ես զիս սրբել: Իսկ Յիսուս գրացեալ
ձգեաց զձեռն, մերձեցաւ ի նա եւ ասե ցնա. Կամիմ,
սրբեաց: Եւ իբրեւ ասացն ցնա, վաղվաղակի գնաց ի
նմանէ բորոտութիւնն, եւ սրբեցաւ: Եւ սաստեալ նմա՝
եհան գնա արտաքս վաղվաղակի, եւ ասե. Չգոյշ լեր,
մի ումեք ինչ ասիցես, այլ երթ ցոյց զքեզ քահանային,
եւ մատո վասն սրբութեան քո պատարագ՝ զոր հրամայ-

CHAPITRE IX.

Guérison d'un lépreux et de beaucoup d'autres malades. — Jésus monte sur une barque pour enseigner. — Pêche miraculeuse. — De retour à Capharnaüm, il guérit un paralytique.

LE jour suivant, de grand matin, il s'en alla en un lieu désert, et là il pria. Pierre et les autres disciples allèrent après lui; et l'ayant trouvé, ils lui dirent : Ils vous cherchent tous. Et il leur dit : Allons dans les villages et les villes voisines, afin que je prêche là aussi, car c'est pour cela que je suis venu.

Et le peuple qui le cherchait, étant venu jusqu'à lui, le retenait pour qu'il ne les quittât point. Il leur dit : Il faut que j'aille aussi dans les autres villes annoncer l'Évangile du royaume de Dieu, car c'est pour cela que j'ai été envoyé. Et il parcourait toute la Galilée, enseignant dans les synagogues, et prêchant l'Évangile du royaume de Dieu, guérissant toute maladie et toute infirmité dans le peuple, et chassant les démons.

Comme il était en une des villes, voilà qu'un homme couvert de lèpre, voyant Jésus, se prosterna la face contre terre, et le pria, en disant : Seigneur, si vous voulez, vous pouvez me guérir. Jésus, ému de compassion, étendit la main, et le touchant, il lui dit : Je le veux, soyez guéri. Et dès qu'il eut dit cette parole, la lèpre disparut, et l'homme fut guéri. Jésus aussitôt le renvoya, en lui disant avec menace : Gardez-vous de rien dire de ceci à personne; mais allez, montrez-vous au prêtre, et offrez pour votre guérison ce que Moïse a ordonné; afin que ce leur soit un témoignage. Mais, étant parti,

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ևաց Մովսէս, ի վկայութիւն նոցա : Եւ նա ելեալ սկսաւ քարոզել յոյժ եւ հոջակ հարկանել զբանն :

Եւ ել լուր նորա ընդ ամենայն երկիրն Ասորոց, եւ մատուցին առ նա զամենայն հիւանդս՝ որ նեղեալ էին ի պեսպես ցաւս եւ ի տանջանս, եւ զգիւահարս եւ զյուսնոտս եւ զանդամայոյծս, եւ բժշկեաց զնոսա :

Եւ երբային զնետ նորա ժողովուրդք բազումք ի Գալիլէէ եւ ի Գեկապօլեայ եւ յերուսաղէմէ եւ ի Հրեաստանէ, եւ յայնկոյս Յորդանանու, եւ բժշկեաց զնոսա. մինչ ոջ եւս կարող լինել նմա յայտնապէս ի քաղաք մտանել. այլ արտաքոյ յանապատ տեղիս էր, եւ կայր յաղօթս :

Եւ եղև ի խոնել զնովաւ ժողովրդեանն եւ լսել զբանն Աստուծոյ, եւ ինքն կայր առ ծովակին Գեննեսարեթայ. եւ ետես երկուս նաւս՝ զի կային առ ծովակին, եւ ձկնորսքն ելեալ ի նոցանէ լուանային զգործիսն : Ել նա ի մի նաւուցն, որ էր Սիմովնի, եւ աղաչեաց զնա սակաւիկ մի տանել ի ներքս ի ցամաքն. նստաւ, եւ ուսուցանէր ի նաւէ անտի զժողովուրդսն :

Եւ իբրև լուեաց ի խօսիցն, ասէ ցՍիմովն. Խաղացո ի խորն, եւ արկէք զգործիս ձեր յորս : Պատասխանի ետ Սիմովն եւ ասէ ցնա. Վարդապետ, զամենայն գիշերս աշխատ եղեաք, եւ ոջ ինչ կալաք, բայց վասն քո բանիդ արկցուք զգործիսս : Զայս իբրև արարին, փակեցին ի ներքս բազմութիւն ձկանց յոյժ, մինչև պարպատէին ուռկանք նոցա : Եւ ակնարկէին որսակցացն ի միւս նաւն՝ զայ օգնել նոցա. եւ եկին եւ լցան երկոքին նաւքն՝ մինչև մերձ յրնկղմել նոցա :

Իբրև ետես Սիմովն Պետրոս՝ անկաւ առ ծունկսն Յիսուսի եւ ասէ. Ի բաց զնա յինեն՝ Տէր, զի այր մեղաւոր եմ ես : Քանզի ահ պատեաց զնա եւ զամենեսեան որ ընդ

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

cet homme se mit à raconter et publier partout ce qui s'était passé.

Et le bruit des merveilles qu'opérait Jésus, se répandit dans toute la Syrie. Et ils lui présentaient tous les malades, tous ceux qui étaient atteints de maux et de souffrances diverses, et ceux que le démon tourmentait, et les lunatiques, et les paralytiques, et il les guérissait.

Et une grande multitude vint à lui de la Galilée, de la Décapole, de Jérusalem, de la Judée, et des pays au delà du Jourdain : de sorte que Jésus ne pouvait plus paraître dans la ville, mais se tenait dehors en des lieux déserts et priait.

Or il arriva que la foule fondait sur lui pour entendre la parole de Dieu; et il était debout auprès du lac de Génésareth; et il vit deux barques arrêtées au bord du lac; les pêcheurs en étaient descendus, et lavaient leurs filets. Montant dans une des barques qui était celle de Simon, il le pria de s'éloigner un peu de la terre; et s'étant assis, il enseignait le peuple de dessus la barque.

Lorsqu'il eut cessé de parler, il dit à Simon : Avancez en pleine eau, et jetez vos filets pour pêcher. Simon lui répondit : Maître, toute la nuit nous avons travaillé sans rien prendre; mais, sur votre parole, je jetterai le filet. L'ayant jeté, ils prirent une grande quantité de poissons; et leur filet se rompit. Et ils firent signe à leurs compagnons qui étaient dans l'autre barque de venir les aider. Et ils vinrent, et remplirent les deux barques, au point qu'elles étaient près de couler à fond.

Voyant cela, Simon Pierre se jeta aux genoux de Jésus, en lui disant : Retirez-vous de moi, Seigneur, parce que je suis un homme pêcheur. Car il était saisi d'étonnement, comme

նմայն էին՝ վասն որոյ ձկանցն զորս ըմբռնեցին. նոյնպէս եւ զՅակովբոս եւ զՅովնաննէս զորդիսն Ջեբեղեայ, որ էին որսակիցք Սիմովնի : Եւ ասէ ցՍիմովն Յիսուս. Մի երկնչիր, յայսմ հետէ զմարդիկ որսայցես ի կեանս : Եւ հանեալ զնան ի ցամաք, բողին զամենայն, եւ զնացին զհետ նորա :

Եւ եմուտ դարձեալ ի Կափառնաում յետ աւուրց : Եւ եղև ի միում աւուրց՝ եւ ինքն ուսուցանէր, եւ Փարիսեցիքն եւ օրինացն վարդապետք նստէին, որ ժողովեալ էի՝ յամենայն քաղաքաց Գալիլեացոց եւ Հրեաստանի եւ Երուսաղեմի, եւ զօրութիւն Տեառն էր ի բժշկել զնոսա :

Եւ իբրև յուր եղև երէ ի տան է, ժողովեցան բազումք, մինչև տեղի եւս ոչ լինել՝ եւ ոչ առ դրանն, եւ խօսէր նոցա զբանն :

Եւ ահա արք բերէին մահճօք բարձեալ ի չորից գայր մի՝ որ էր անդամայոյծ, եւ խնդրէին զնա մուծանել ի ներքս եւ ղնել առաջի նորա : Եւ իբրև ոչ գտանէին բէ ընդ որ մուծանիցեն զնա ի ներքս՝ վասն ամբօխին, ելին ի տանիս, քակեցին զյարկն ուր էր Յիսուս, եւ բացեալ զառաստաղն՝ իջուցին զանդամայոյծն մահճօքն հանդերձ ի մէջ առաջի Յիսուսի :

Եւ տեսեալ Յիսուսի զհաւատան նոցա ասէ ցնա. Որդեակ, բողեալ լիցին քեզ մեղք քո : Սկսան խորհել զպիրքն եւ Փարիսեցիք՝ որ անդ նստէին, եւ ասեն. Ո՞ է սա որ խօսի զհայոյոյրիւնս. ո՞վ կարէ բողուլ զմեղս՝ բայց միայն Աստուած : Իբրև գիտաց Յիսուս յօգի իւր զխորհուրդս նոցա, պատասխանի ետ եւ ասէ ցնոսա. Ընդէր խորհիք դուք չարիս ի սիրտս ձեր. զինչ դիւրագոյն է ասել ցանդամայոյծն, Թողեալ լիցին քեզ մեղք քո, երէ ասել, Արի սո՞ գմահիճս քո եւ զնա : Այլ զի գիտասջիք երէ իշխանութիւն ունի Որդի մարդոյ յերկրի բողուլ

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

aussi tous ceux qui étaient avec lui, de la pêche qu'ils venaient de faire, et pareillement Jacques et Jean, fils de Zébédée, qui étaient compagnons de Simon. Et Jésus dit à Simon : Ne craignez point, désormais vous serez pêcheur d'hommes. Et ayant ramené les barques à terre, ils abandonnèrent tout, et le suivirent.

Quelques jours après, Jésus rentra dans Capharnaüm. Et il arriva qu'un jour, il était assis et enseignait. Et des Pharisiens et des Docteurs de la loi, qui étaient venus de toutes les villes de la Galilée, et de la Judée, et de Jérusalem, étaient assis près de lui : et la vertu du Seigneur opérait pour guérir.

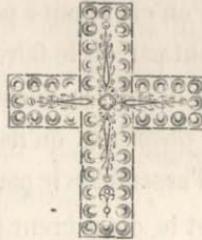
Et lorsqu'on le sut dans la maison, ils s'assemblèrent en si grand nombre, qu'elle ne les pouvait contenir, ni l'espace en dehors de la porte ; et il leur prêchait la parole.

Et voilà que l'on vint avec un paralytique porté sur un lit par quatre hommes, et que l'on cherchait à pénétrer pour le déposer devant lui. Et ne sachant par où le faire entrer, à cause de la foule, ils montèrent sur le toit, le découvrirent à l'endroit où était Jésus ; et par une ouverture qu'ils y pratiquèrent ils descendirent au milieu de l'assemblée le paralytique, avec le lit sur lequel il était couché, et le déposèrent devant Jésus.

Jésus, voyant leur foi, dit au paralytique : Mon fils, vos péchés vous sont remis. Et les Scribes et les Pharisiens qui étaient assis pensaient en eux-mêmes : Qu'avons-nous entendu ? et quel est donc cet homme ? car cette parole est un blasphème. Qui peut remettre les péchés, que Dieu seul ? Jésus, aussitôt, ayant connu dans son esprit leur pensée, leur dit : Pourquoi pensez-vous le mal dans votre cœur ? Lequel est plus facile de dire à un paralytique : Vos péchés sont remis ; ou de dire : Levez-vous, prenez votre lit, et marchez ? Afin que vous sachiez donc que le Fils de l'homme a sur la terre la puis-

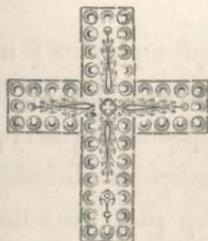
ՎԱՐԲ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

գմեղս, ասեց ցանդամայոյձն. Քեզ ասեմ, արի՛ ան գմահիճս քո եւ երբ ի տուն քո: եւ առժամայն յարուցեալ առաջի ամենեցուն՝ առ զիւրեւ յորոյ վերայ անկեալ դնէր, գնաց ի տուն իւր, եւ փառաւոր առնէր զԱստուած: Զարմանք՛կայան գամենեսին, եւ փառաւոր առնէին զԱստուած՝ զտուիչն այնպիսի իշխանութեան մարդկան: Լի եղեն անիւ, եւ ասեն. Տեսաք այսօր նոր նշան. եւ թէ Այսպիսի ինչ երբէք ոչ տեսաք:

VIE DE JÉSUS CHRIST.

sance de remettre les péchés... Je vous le commande, dit-il au paralytique, levez-vous, prenez votre lit, et allez en votre maison. Et aussitôt celui-ci se leva, et ayant pris son lit, il s'en alla chez lui en présence de tous, et en glorifiant Dieu. Voyant cela, tous furent saisis de crainte et d'étonnement, et ils rendaient gloire à Dieu de ce qu'il avait donné une telle puissance aux hommes; et ils se disaient les uns aux autres : Nous avons vu aujourd'hui une merveille telle que jamais on n'en vit de semblable.

ԳԼՈՒԽ Ժ.

Կոջումն Մատթի. — Փարիսեցոցն տրտունջ. — Խնդիր զպահոց. — Յայրոս. — Բժշկութիւն տեռատեսին. — Յարութիւն դստերն Յայրոսի. — Բժշկութիւն երկուց կուրաց եւ համերն դիւանարի:

Ա ի ել դարձեալ ի ծովեզրն, եւ ամենայն ժողովուրդն գայր առ նա, եւ ուսուցանէր զնոսա:

Եւ անցեալ ընդ այն Յիսուսի՝ ետես զայր մի զի նստեր ի մաքսաւորութեան՝ Մատթեոս անուն, — որ եւ Ղեւի Ալիեայ, — եւ ասէ ցնա. եկ զկնի իմ: Եւ բողեայ զամենայն՝ յարեաւ զնաց զկնի նորա, եւ արար ընդունելութիւն մեծ նմա ի տան իւրում:

Եւ եղև իբրեւ բազմեալ էր նա ի տան, եւ անա բազում մաքսաւորք եւ մեղաւորք եկեալ եւ բազմեալ էին ընդ Յիսուսի եւ ընդ աշակերտս նորա: Իբրեւ տեսին Փարիսեցիքն եւ զպիրք՝ տրտնջէին զնմանէ առ աշակերտս նորա եւ ասէին. Ընդէր ընդ մաքսաւորս եւ ընդ մեղաւորս ուտէ վարդապետն ձեր. եւ թէ Ձի է զի ընդ մաքսաւորս եւ ընդ մեղաւորս ուտէք եւ ըմպէք: Իսկ Յիսուս իբրեւ լուա՝ ասէ ցնոսա. Ոչ է պիտոյ բժիշկ կարողաց, այլ հիւանդաց. երբայք ուսարձք զինչ է, Հողորմութիւն կամիմ, եւ ոչ զգոհ. զի ոչ եկի կոչել զարդարս, այլ զմեղաւորս յապաշխարութիւն:

Եւ էին աշակերտքն Յովհաննու եւ Փարիսեցիքն ի պահս: Մատեան առ նա աշակերտքն Յովհաննու եւ ասեն. Ընդէր մեք եւ Փարիսեցիքն պահեմք յաճախ, եւ թո աշակերտքդ ոչ պահեն: Եւ այլքն ասէին. Ընդէր աշա-

CHAPITRE X.

Vocation de Matthieu. — Murmure des Pharisiens. — Questions touchant le jeûne.
— Jaïre. — Une femme infirme est guérie. — Résurrection de la fille de
Jaïre. — Guérison de deux aveugles et d'un possédé muet.

ET Jésus se retira de nouveau près de la mer; et tout le peuple venait à lui, et il les enseignait.

Comme Jésus revenait de la mer, il vit un homme nommé Matthieu, et surnommé Lévi, fils d'Alphée, assis à un bureau de péage, et lui dit : Suivez-moi. Et cet homme se levant, et abandonnant tout, le suivit. Et il fit à Jésus un grand festin dans sa maison.

Et il arriva qu'une foule de Publicains et de pécheurs, qui, eux aussi, avaient suivi Jésus, vinrent se mettre à table avec lui et ses disciples. Les Pharisiens et leurs Scribes, voyant cela, murmuraient; et ils dirent aux disciples de Jésus : Pourquoi votre maître et vous, mangez-vous et buvez-vous avec des Publicains et des pécheurs? Jésus, les ayant entendus, répondit : Le médecin n'est point pour ceux qui se portent bien, mais pour les malades. Allez, et apprenez ce que signifie cette parole. Je veux la miséricorde et non le sacrifice : car je ne suis pas venu pour appeler les justes, mais pour appeler les pécheurs à la pénitence.

Or les disciples de Jean, et les Pharisiens jeûnaient. Ils vinrent vers Jésus, et les disciples de Jean, s'étant approchés, lui dirent : D'où vient que les Pharisiens et nous, nous jeûnons souvent, et que vos disciples ne jeûnent pas?

կերտքն Յովհաննու պահեն ստեպ; եւ խնդրուածս առնեն, նոյնպէս եւ Փարիսեցւոցն. եւ քոյղ ուտեն եւ ըմպեն: Ասէ ցնոսա Յիսուս. Միքե մարք ինչ իցէ մանկանց առագաստի պահել եւ սուզ առնուլ՝ մինչ փեսայն ընդ նոսա իցէ. այլ եկեացեն աւուրք՝ յորժամ բարձցի ի նոցանէ փեսայն, եւ ապա պահեսցեն յաւուրսն յայնոսիկ:

Ասաց եւ առակ մի առ նոսա, թէ Ոչ ոք արկանէ ի նոր հանդերձէ ի վերայ հնացեայ ձորձոյ. ապա թէ ոչ, առնու լրութեամբն իւրով նորն ի հնոյ անտի, եւ չար եւս պատառումն լինի, եւ ընդ հնոյն ջմիարանի կապերտն որ ի նորոյն: Եւ ոչ ոք արկանէ զինի նոր ի տիկս հինս. ապա թէ ոչ՝ պայքուցանէ զինին նոր զտիկսն հինս. ինքն հեղու, եւ տիկքն կորնչին: Այլ զինի նոր ի տիկս նորս արկանելի է, եւ երկոքին պահին: Եւ ոչ ոք ըմպէ զհինն՝ եւ կամիցի զնորն. քանզի ասէ թէ հինն քաղցրագոյն է:

Մինչդեռ նա գայն խօսեր ընդ նոսա, եկն այր մի որում անուն էր Յայրոս, եւ նա էր իշխան ժողովրդեանն. եւ դուստր միամօր էր նորա՝ ամաց իբրեւ երկոտասանից: Իբրեւ ետես զնա, երկիր պագանէր նմա, աղաչէր զնա յոյժ եւ ասէր. Տէր, դուստր իմ մերձ է ի մահ, արդ եւս վախճանեցաւ. այլ եկեալ դիցես զձեռն քո ի վերայ նորա, որպէս զի ապրեսցի եւ կեցցէ:

Յարեաւ Յիսուս եւ զնաց զկնի նորա աշակերտօքն հանդերձ: Երբայր եւ ժողովուրդ բազում զհետ նորա, եւ նեղէին զնա:

Եւ կին մի էր ի տեռատեսութեան արեան գերկոտասան ամ, եւ յոյժ վշտացեալ ի բազում բժշկաց, եւ ծախեալ զինչս իւր գամենայն եւ չէր ինչ օգտեալ, այլ եւս առաւել գայրացեալ:

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Et les autres lui dirent de même : D'où vient que les disciples de Jean et ceux des Pharisiens jeûnent souvent, font de longues prières, et que vos disciples mangent et boivent? Jésus leur dit : Les amis de l'époux peuvent-ils jeûner au banquet nuptial, et pleurer quand l'époux est avec eux? Viendront des jours où l'époux leur sera enlevé : en ces jours-là ils jeûneront.

Il leur proposait aussi cette comparaison : On ne met point une pièce de drap neuf à un vieux vêtement ; autrement le neuf, déchirant le vieux, en emporte sa largeur, et ne fait qu'augmenter le mal ; et au vieux vêtement ne convient point la pièce de drap neuf. Comme aussi personne ne met du vin nouveau dans des outres vieilles : autrement le vin nouveau rompra les outres et se répandra, et les outres seront perdues. Mais on doit mettre le vin nouveau dans des outres neuves, et tous deux se conserveront. Et personne, venant de boire du vin vieux, n'en veut aussitôt du nouveau, car il dit : Le vieux est meilleur.

Comme Jésus leur adressait ces paroles, un chef de synagogue, nommé Jaïre, vint vers lui, et le voyant, il se jeta à ses pieds, et il le pria instamment de venir en sa maison, parce qu'il avait une fille unique, âgée d'environ douze ans, qui était à l'agonie. Et il disait à Jésus : Seigneur, ma fille est à l'extrémité, ou elle vient de mourir ; mais venez, et imposez votre main sur elle, afin qu'elle guérisse et qu'elle vive.

Et Jésus se levant, allait avec lui, accompagné de ses disciples. Et il arriva qu'une grande multitude, voulant le suivre, le pressait de toute part.

Et voilà qu'une femme affligée d'un flux de sang depuis douze années, et qui avait beaucoup souffert entre les mains d'un grand nombre de médecins, et avait dépensé tout son bien sans qu'aucun d'eux ne pût la guérir ni même la soulager, et se trouvant plutôt en un état pire,

ՎԱՐՔ ԲԻՒՏՈՍԻ

Իբրև լուա գՅիսուսէ, եկն ի մէջ ամբօսին յետոյ, եւ մերձեցաւ ի դրօշակ հանդերձի նորա. քանզի խորհեր ի մտի, Թէ միայն մերձեցայց ի հանդերձս նորա՝ փրկեցայց: Եւ վաղվադակի ցամաքեցաւ աղբիւր արեան նորա, եւ գիտաց ի մարմին իւր քէ բժշկեցաւ ի տանջանացն: Եւ անդէն վաղվադակի գիտաց Յիսուս յանձն իւր զգօրութիւնն որ ել ի նմանէ. դարձաւ յամբօսն եւ ասէ. Ո՞վ մերձեցաւ ի հանդերձս իմ:

Իբրև ամենեքեան ուրանային, ասէ Պետրոս եւ որ ընդ նմա էին. Վարդապետ, տեսանես զի ժողովուրդք պնդեն եւ նեղեն զքեզ, եւ ասես քէ Ո՞վ մերձեցաւ ի հանդերձս իմ: Եւ ասէ Յիսուս. Ոմն մերձեցաւ յիս. քանզի գիտացի եք զօրութիւն ել յինէն: Եւ շուրջ հայեր տեսանել քէ ո՞վ զայն արար: Իբրև ետես կինն եք ոչ ծածկեցաւ ի նմանէ, զարհուրեալ եւ դողացեալ վասն որոյ գաղտն արար, եկն անկաւ առաջի նորա, ասաց զամենայն իրսն ստուգութեամբ, եւ պատմեաց առաջի ամենայն ժողովրդեանն, եւ քէ որպէս բժշկեցաւ առժամայն: Եւ Յիսուս ասէ ցնա. Դուստր, հաւատք քո կեցուցին զքեզ, երբ ի խաղաղութիւն, եւ եղիջիր ողջ ի տանջանաց քոց:

Մինչդեռ նա զայն խօսեր, զան ոմանք ի տանէ ժողովրդապետին եւ ասեն՝ քէ Դուստրն քո մնաւ. զի եւս աշխատ առնես զվարդապետոյ: Իսկ Յիսուս իբրև լուա զքանն ասացեալ, ասէ ցժողովրդապետն. Մի երկրնջիր, բայց միայն հաւատա, եւ կեցցէ: Եւ ոչ զոք երող ընդ իւր երթալ, բայց միայն զՊետրոս եւ զՅակովբոս եւ զՅովհաննէս զեղբայրն Յակովբայ:

Դայ ի տուն ժողովրդապետին, եւ տեսանէ զփողարսն եւ ամբօս յոյժ եւ լալականս, եւ աղաղակ յոյժ: Եւ մտեալ ի ներքս՝ ասէ ցնոսա. Զի խոովեալ էք եւ լայք.

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Ayant entendu parler de Jésus, vint dans la foule, par derrière, et toucha le bord de son vêtement, disant en elle-même : Si seulement je touche son vêtement, je serai sauvée. Et aussitôt le sang s'arrêta, la source en fut tarie, et elle sentit en elle-même qu'elle était guérie de son infirmité. Au même instant, Jésus, connaissant qu'une vertu était sortie de lui, se retourna vers la foule, et dit : Qui a touché mon vêtement ?

Et comme tous s'en défendaient, Pierre et ceux qui étaient avec lui, lui dirent : Maître, vous voyez que la foule vous presse et vous accable, et vous dites : Qui a touché mon vêtement ? Jésus répondit : Quelqu'un m'a touché, car j'ai reconnu qu'une vertu était sortie de moi. Et il regardait autour de lui, pour voir celle qui l'avait touché. La femme, voyant qu'elle n'avait pu demeurer cachée, vint, saisie de crainte et toute tremblante, se jeter à ses pieds, déclarant devant tous pourquoi elle l'avait touché, et comment à l'instant même elle avait été guérie. Et Jésus lui dit : Ma fille, votre foi vous a sauvée ; allez en paix, et soyez guérie de votre infirmité.

Il parlait encore, lorsque l'on vint dire au chef de synagogue : Votre fille est morte, pourquoi fatiguer davantage le Maître ? Jésus, ayant entendu cette parole, dit au père de la jeune fille : ne craignez point, croyez seulement, et elle sera sauvée. Et il ne permit pas que qui que ce fût le suivit, excepté Pierre, Jacques, et Jean frère de Jacques.

Et arrivant à la maison du chef de synagogue, il vit une troupe bruyante et confuse de joueurs d'instruments, et de gens qui pleuraient et poussaient de grands cris. Et étant entré, il

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

մանուկն ոչ է մեռեալ, այլ ննջէ : Եւ ծաղը առնէին զնա,
զի գիտէին թէ մեռաւ :

Եւ նորա հանեալ արտաքս զամենեսեան, առնու ընդ
իւր զնայր մանկանն եւ զմայր, եւ զնոսա որ ընդ նմայն
էին, եւ մտանէ ուր դներ մանուկն : Եւ կայեալ զձեռանէ
մանկանն, ասեցնաւ. Տայիթա կու՛մի, որ քարզմանի, Աղջիկ
դու (քեզ ասեմ) արի : Եւ վաղվադակի դարձաւ ոգի նորա,
եւ յարեաւ աղջիկն եւ զնայր : Եւ հրամայեաց տալ նմա
ուտել. եւ զարմացան ճեղքն նորա մեծաւ զարմանալեօք :
Եւ պատուէր տայր նոցա յոյժ, զի մի ոք զիտասցէ որ ինչ
եղէն. եւ ել համբաւս այս ընդ ամենայն երկիրն ընդ այն :

Եւ մինչդեռ անցանէր ընդ այն Յիսուս, զնեա եղեն
նորա կոյրք երկու, աղաղակէին եւ ասէին. Ողորմեաց
մեզ, որդի Դաւթի : Եւ իբրեւ եկն ի տուն՝ մատեան առ
նա կոյրքն, եւ ասէ ցնոսա Յիսուս. Հաւատայք երէ կա-
րող եմ առնել ձեզ զայդ : Ասենցնա, Այո Տէր : Յայնժամ
մերձեցաւ յաչս նոցա եւ ասէ. Ըստ հաւատոց ձերոց
եղիցի ձեզ : Եւ բացան աչք նոցա. եւ սաստեաց նոցա
Յիսուս եւ ասէ. Չգոյշ կացեք, մի ոք զիտասցէ : Եւ նորա
եղեալ համբաւեցին զնա ընդ ամենայն երկիրն ընդ այն :

Եւ յեղանելն նոցա արտաքս՝ ահա մատուցին առ նա
այր մի համբ դիւանար, եւ յեղանել դիւին՝ խօսեցաւ
համբն. եւ զարմացան ժողովուրդքն եւ ասեն՝ թէ եւ ոչ
երբեք երեսեցաւ այսպիսի ինչ յԻսրայէլի. իսկ Փարիսե-
ցիքն ասէին՝ թէ Իշխանաւն դիւաց հասնէ դա զդեռ :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

leur dit : Pourquoi tout ce trouble et ces pleurs ? La jeune fille n'est pas morte, mais elle dort. Et ils se riaient de lui, sachant bien qu'elle était morte.

Jésus, les ayant tous renvoyés, prit le père et la mère de la jeune fille, et ceux qui étaient avec lui, et entra dans le lieu où elle était couchée. Et la prenant par la main, il dit d'une voix forte : *Talitha, cumi*, ce qui signifie : Jeune fille (je vous le commande), levez-vous ! Et aussitôt l'esprit revint en elle, et elle se leva et marchait ; et Jésus commanda qu'on lui donnât à manger. Et le père et la mère de la jeune fille étaient immobiles d'étonnement. Et il leur défendit fortement de dire à personne ce qui s'était passé. Mais le bruit s'en répandit dans toute la contrée.

Comme Jésus sortait de là, deux aveugles le suivirent, en criant et en disant : Fils de David, ayez pitié de nous ! Jésus étant entré dans une maison, les aveugles s'approchèrent de lui ; et il leur dit : Croyez-vous que je puisse faire ce que vous me demandez ? Ils dirent : Oui, Seigneur. Alors il toucha leurs yeux, en disant : Qu'il vous soit fait selon votre foi. Et leurs yeux s'ouvrirent, et Jésus leur dit avec menaces : Prenez garde que personne ne le sache. Mais étant partis, ils répandirent sa renommée dans tout ce pays.

Après qu'ils furent sortis, on lui présenta un homme muet possédé du démon ; et le démon ayant été chassé, le muet parla. Et tout le peuple, saisi d'admiration, disait : Jamais rien de pareil n'a été vu dans Israël. Mais les Pharisiens disaient : C'est par le prince des démons qu'il chasse les démons.

ԳԼՈՒԽ ԺԱ.

Բժշկութիւն անդամաշուծին որ ի Պրորատիկէ. — Պատասխանի Փրկչին առ Փարիսեցիսն զայրակողեալս. — Հասկ կորզել աշակերտացն, եւ Յիսուսի անմեղադիր աննել գնոսա. — Բժշկութիւն ձեռինն զօսացելոյ, եւ այլոց ակտաժեռաց բազմաց:

ԵՏ այսորիկ տօն էր Հրէից, եւ էլ Յիսուս յերուսաղէմ: Եւ էր յերուսաղէմ ի Պրորատիկէ աւագանին, որ կոչէր երբայեցերէն Բերնեզդա, հինգ սրահ. յորս անկեալդներ բազմութիւն յոյժ հիւանդաց, կուրաց, կաղաց, գօսացելոց, որ ական ունէին ջրօցն յուզելոյ: Եւ հրեշտակ Տեառն ըստ ժամանակի իջանէր յաւագանն եւ յուզէր զջուրսն. եւ որ նախ ի շարժումն ջուրցն իջանէր՝ բժշկէր, ոչ ունելով նշան հիւանդութեան:

Եւ անդ էր այր մի՝ որոյ երեսուն եւ ութ ամ էր ի հիւանդութեան իւրում: Ձեռ իբրեւ ետես Յիսուս՝ զի անկեալ դներ, եւ զիտաց երէ բազում ժամանակք են այնուհետեւ, ասէ ցնա. Կամիս ողջ լինել: Պատասխանի ետ նմա հիւանդն. Տէր, ոչ գոք ունիմ, քէ յորժամ ջուրքն յուզիցին՝ արկցէ զիս յաւագանն. եւ մինչ ես դանդաղիմ, այլ ոք քան զիս յառաջագոյն իջանէ: Ասէ ցնա Յիսուս. Արի՛ ան գմահիճս քո եւ գնա:

Եւ ողջացաւ այրն, եւ յարեաւ, առ գմահիճս իւր եւ շրջէր. եւ էր շարքս յաուրն յայնմիկ: Ասեն Հրեայքն ցրժշկեալն. Շարքս է, եւ ոչ է արժան քեզ առնուլ գմահիճս քո: Պատասխանի ետ նոցա եւ ասէ. Որ բժշկեացն զիս՝ նա ասաց ցիս. Ա՛ն գմահիճս քո եւ գնա: Հարցին

CHAPITRE XI.

Guérison d'un paralytique à la Piscine des brebis. — Réponse de Jésus aux Phari-
siens. — Ses disciples qui mangent des épis. — Guérison d'un homme dont
la main était desséchée, et d'autres malades.

APRÈS cela, venait la fête des Juifs, et Jésus monta à Jérusalem. Or, il y avait à Jérusalem la piscine Probatique appelée en hébreu Bethesda, laquelle avait cinq portiques. Là gisait une grande multitude de malades, d'aveugles, de boiteux, de perclus, attendant le mouvement de l'eau : car l'ange du Seigneur descendait, à certains temps, dans la piscine, et l'eau s'agitait. Et celui qui le premier y descendait, après le mouvement de l'eau, était guéri de son infirmité quelle qu'elle fût.

Or, il y avait un homme qui était malade depuis trente-huit ans. Jésus le voyant là gisant sur un grabat, et sachant qu'il était malade depuis longtemps, lui dit : Voulez-vous être guéri ? Le malade lui répondit : Seigneur, je n'ai personne qui, lorsque l'eau s'agite, me jette dans la piscine, et tandis que j'y vais, un autre descend avant moi. Jésus lui dit : Levez-vous, prenez votre lit et marchez.

Et aussitôt cet homme fut guéri, et, prenant son lit, il marchait. Or, ce jour-là était un jour de sabbat ; et les Juifs disaient à celui qui avait été guéri : C'est le jour du sabbat, il ne vous est pas permis d'emporter votre lit. Il leur répondit : Celui qui m'a guéri m'a dit : Prenez votre lit et marchez. Ils lui de-

ցնա եւ ասեն. Ո՞վ է այրն որ ասացն ցքեզ, Ա՛ն զմահիճս քո եւ շրջնաց : Եւ բժշկեալն ոչ գիտեր թէ ով իցէ. քանզի Յիսուս խոյս ետ վասն ամբոխին ի տեղուոչէ անտի :

Յետ այսորիկ գտանէ զնա Յիսուս ի տաճարին եւ ասէ ցնա. Ահաւղիկ ողջացար, մի եւս մեղանջեր, զի մի չար եւս ինչ լինիցի քեզ : Գնաց այրն եւ պատմեաց Հրեիցն՝ երբ Յիսուս էր որ բժշկեացն զիս :

Եւ վասն այնորիկ հպածէին զՅիսուս Հրեայքն, զի զայն առնէր ի շարարու : Եւ Յիսուս պատասխանի ետ նոցա. Հայր իմ մինչեւ ցայժմ գործէ, եւ ես գործեմ : Վասն այնորիկ առաւել խնդրէին Հրեայքն սպանանել զնա. զի ոչ միայն յուժանէր զշարարս, այլ եւ հայր իւր կոչէր զԱստուած, եւ հաւասար առնէր զանձն Աստուծոյ :

Պատասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ ցնոսա. Ամեն ամեն ասեմ ձեզ, ոչ կարէ Որդի մարդոյ առնել յանձնէ եւ ոչ ինչ, երբ ոչ տեսանիցէ զՀայրն զի առնէ. զի զոր նայն առնէ, զնոյն եւ Որդին նմին նման գործէ : Զի Հայր սիրէ զՈրդի, եւ զամենայն ինչ ցուցանէ նմա զոր ինքն առնէ, եւ մեծամեծս եւս քան զսոյնս ցուցանէ նմա զգործս՝ ընդ որ դուքդ զարմանայք : Զի որպէս Հայր յարուցանէ զմեռեալս եւ կենդանի առնէ, նոյնպէս եւ Որդի զորս կամի կենդանի առնէ : Եւ ոչ երբ Հայր դատի զոք, այլ զամենայն դատաստան ետ Որդւոյ իւրոյ. զի ամենեքեան պատուեցեն զՈրդի որպէս պատուեն զՀայրն : Որ ոչ պատուէ զՈրդին՝ ոչ պատուէ զՀայր գառաքիչն նորա :

Ամեն ամեն ասեմ ձեզ, զի որ զբանն իմ յսէ, եւ հաւատայ այնմ որ առաքեացն զիս, ընդունի զկեանսն յաիտենականս. եւ ի դատաստան ոչ մտանէ, այլ փոխեցաւ ի մահուանէ ի կեանս :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

mandèrent : Qui est cet homme qui vous a dit : Prenez votre lit et marchez ? Mais celui qui avait été guéri ne savait pas lui-même qui c'était ; car Jésus s'était retiré de la foule qui était en ce lieu.

Ensuite Jésus le trouva dans le temple, et lui dit : Voilà que vous êtes guéri ; ne péchez plus, de peur qu'il ne vous arrive quelque chose de pire. Et cet homme s'en alla, et annonça aux Juifs que c'était Jésus qui l'avait guéri.

Et les Juifs persécutaient Jésus, parce qu'il faisait ces choses le jour du sabbat. Et Jésus leur dit : Aujourd'hui encore mon Père agit, et moi j'agis de même. Sur quoi les Juifs cherchaient encore plus à le faire mourir, parce que, non seulement il violait le sabbat, mais de plus il disait que Dieu était son père, se faisant l'égal de Dieu.

C'est pourquoi Jésus leur adressa ces paroles : En vérité, en vérité, je vous le dis, le Fils ne peut de lui-même rien faire, qu'il ne l'ait vu faire par le Père ; mais tout ce qu'il fait, le Fils le fait pareillement. Car le Père aime le Fils, et lui montre tout ce qu'il fait ; et il lui montrera des œuvres plus grandes que celles-ci, de sorte que vous-mêmes serez dans l'admiration. Car de même que le Père ressuscite et rappelle du tombeau : ainsi le Fils rend la vie à qui il veut. Le Père ne juge personne ; mais il a remis tout jugement au Fils : afin que tous honorent le Fils comme ils honorent le Père. Celui qui n'honore point le Fils n'honore point le Père, qui l'a envoyé.

En vérité, en vérité, je vous le dis, celui qui écoute ma parole, et croit à celui qui m'a envoyé, a la vie éternelle, et il n'y a point de jugement pour lui : il est déjà passé de la mort à la vie.

Ամեն ամեն ասեմ ձեզ, զի գայ ժամանակ, եւ արդեն իսկ է, յորժամ մեռեալք լսիցեն ձայնի Որդւոյն Աստուծոյ, եւ որք լսիցենն՝ կեցցեն: Ձի որպէս Հայր ունի կեանքս յանձին իւրում, նոյնպէս ետ եւ Որդւոյ ունել կեանս յանձին իւրում. եւ իշխանութիւն ետ նմա դատաստան առնել. եւ զի որդի մարդոյ է՝ ընդ այն զի գարմանայք. զի եկեսցէ ժամանակ յորում ամենեքին որ ի գերեզմանս կայցեն՝ լուիցեն ձայնի նորա եւ եկեսցեն արտաքս. որոց բարիս գործեալ իցէ՝ ի յարութիւն կենաց, եւ որոց զչար արարեալ՝ ի յարութիւն դատաստանաց: Ոչ կարեմ ես յանձնե առնել եւ ոչ ինչ, այլ որպէս լսեմ՝ դատիմ, եւ դատաստանն իմ արդար է. զի ոչ խնդրեմ գկամս իմ, այլ գկամս այնորիկ որ առաքեացն զիս:

Եթէ ես վկայեմ վասն իմ, վկայութիւնն իմ չէ ճշմարիտ. այլ է որ վկայէ վասն իմ. եւ դուք զիտեք եթէ ճշմարիտ է վկայութիւնն զոր վկայեաց վասն իմ: Դուք առաքեցէք առ Յովհաննէս, եւ վկայեաց ճշմարտութեանն: Այլ ես ոչ եթէ ի մարդկանէ առնում վկայութիւն, այլ գայս ասեմ՝ զի դուք ապրեսջիք: Նա էր ճրագն որ լուցեալ էր եւ ծագեր. եւ դուք կամեցարուք ցնծալ առ ժամանակ մի ի լոյս նորա: Այլ ես ունիմ վկայութիւն մեծ եւս քան զՅովհաննու. զգործսն զոր ետ ցիս Հայր՝ զի կատարեցից զնոսա, նոքին իսկ գործքն զոր գործեմ՝ վկայեն վասն իմ, եթէ Հայր առաքեաց զիս. եւ որ առաքեացն զիս Հայր՝ նա վկայեաց վասն իմ:

Դուք ոչ զձայն նորա երբէք լուարուք, եւ ոչ գտեաիլ նորա տեսէք, եւ ոչ զքան նորա ունիք ի ձեզ բրնակեալ. զի զոր նա առաքեաց՝ դուք նմա ոչ հաւատայք: Քննեցէք զգիրս, զի դուք համարիք նոքօք ու-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

En vérité, en vérité, je vous le dis, l'heure vient, et elle est maintenant venue, où les morts entendront la voix du Fils de Dieu, et ceux qui l'entendront, vivront. Car, comme le Père a la vie en lui-même, ainsi il a donné au Fils d'avoir la vie en lui-même. Et il lui a donné la puissance de juger, parce qu'il est le Fils de l'homme ; ne vous étonnez point de ceci : car l'heure vient où tous ceux qui sont dans les sépulcres entendront la voix du Fils de Dieu ; et ceux qui auront fait le bien se lèveront, ressuscités pour entrer dans la vie ; et ceux qui auront fait le mal, ressuscités pour subir leur condamnation. Je ne puis rien faire de moi-même. Selon que j'entends juger, je juge à mon tour ; et mon jugement est juste, parce que je ne cherche point ma volonté, mais la volonté de celui qui m'a envoyé.

Si c'est moi qui rends témoignage de moi-même, mon témoignage n'est pas irrécusable. Mais c'est un autre qui rend témoignage de moi ; et vous savez que le témoignage qu'il rend de moi est vrai. Vous avez envoyé vers Jean, et il a rendu témoignage à la vérité. Pour moi, ce n'est pas d'un homme que je reçois témoignage ; mais je dis ceci afin que vous soyez sauvés. Jean était une lampe ardente et luisante, et un moment vous avez voulu vous réjouir à sa lumière. Moi, j'ai un témoignage plus grand que celui de Jean. Car les œuvres que le Père m'a donné de faire, ces œuvres que je fais rendent de moi le témoignage que j'ai été envoyé par mon Père. Et mon Père, qui m'a envoyé, rend lui-même témoignage de moi.

Vous n'avez jamais entendu sa voix, ni vu l'éclat de son visage. Et sa parole ne demeure point en vous, parce que vous ne croyez point à celui qu'il a envoyé. Lisez avec soin les Écritures, puisque vous pensez y trouver la vie éternelle : elles

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

նեղ զկեանսն յաւիտենականս, եւ նոքին իսկ են որ վկայեն վասն իմ, որովք համարիք ունել կեանս. եւ դուք ոչ կամիք գալ առ իս' զի զկեանսն ունիցիք :

Ես փառս ի մարդկանէ ոչ առնում. այլ զիտեմ զձեզ թէ զսերն Աստուծոյ ոչ ունիք յանձինս : Ես եկի յանուն Հօր իմոյ, եւ ոչ ընդունիք զիս. երէ այլ ոք եկեսցէ յիւր անուն, զնա ընդունիցիք :

Զիմորդ կարէք դուք հաւատալ, զի փառս ի միմեանց առնուք, եւ զփառս զառ ի միոյն Աստուծոյ ոչ խնդրէք : Մի համարիք երէ ես չարախօս ինչ իցեմ զձեռն առ Հօր. գոյ որ չարախօս կայ զձեռն, Մովսէս' յոր դուքն յուսացեալ էք : Զի երէ հաւատայիք դուք Մովսիսի, հաւատայիք արդեօք եւ ինձ, զի նա վասն իմ իսկ գրեաց : Զի երէ նորա գրոցն ոչ հաւատայք, զիմորդ իմոց բանիցս հաւատայցէք :

Եւ եղեւ իշարաբու յերկրորդում առաջնոյն անցանել նմա ընդ արտորայն. եւ աշակերտքն նորա քաղցեան, կորգէին հասկ, շփէին ընդ ափ, եւ ուտէին : Փարիսեցիքն իբրեւ տեսին, ասեն ցնոսա. Զինչ գործէք զոր չէ օրէն ի շարաբու : Եւ ցՅիսուս ասեն. Ահաւասիկ աշակերտք քո գործեն զոր ոչ է արժան գործել ի շարաբու : Պատասխանի ետ նոցա Յիսուս եւ ասէ. Զիցէ ընթերցեալ ձեր զոր արարն Դաւիթ' յորժամ պիտոյն եղեւ, եւ քաղցեան ինքն եւ որ ընդ նմայն էին. զիմորդ եմուտ նա ի տունն Աստուծոյ առ Աբիաթարաւ քահանայապետի, եւ զնացն զառաջաւորութեան եկեր, եւ ետ այնոցիկ որ ընդ նմայն էին. զոր ոչ էր օրէն ումէք ուտել' բայց միայն քահանայապետիցն : Կամ թէ չիցէ ընթերցեալ յօրէնս' զի ի շարաբս քահանայքն ի տաճարին պղծեն զշարաբն, եւ անմեղք են : Բայց ասեմ ձեզ, զի մեծ քան զտաճարն է աստ : Շարաբ վասն մարդոյ եղեւ, եւ

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

aussi rendent témoignage de moi ; et vous ne voulez point venir à moi pour avoir la vie.

Ce n'est point des hommes que je reçois la gloire. Mais j'ai reconnu que vous n'avez point l'amour de Dieu en vous. Je suis venu au nom de mon Père, et vous ne me recevez point ; qu'un autre vienne en son propre nom, vous le recevrez.

Comment pourriez-vous croire, vous qui tirez votre gloire les uns des autres, et ne cherchez point la gloire qui est de Dieu seul ? Ne pensez pas que ce soit moi qui vous accuserai devant mon Père : vous avez pour accusateur Moïse, en qui vous espérez. Si vous croyiez à Moïse, vous croiriez aussi en moi, car il a écrit à mon sujet. Mais, si vous ne croyez point à ses écrits, comment croiriez-vous à mes paroles ?

Le jour du sabbat appelé second-premier, il arriva, comme Jésus passait le long des blés, que ses disciples, ayant faim, rompaient des épis, les froissaient dans leur main et les mangeaient. Les Pharisiens, voyant cela, leur dirent : Pourquoi faites-vous ce qu'il n'est point permis de faire le jour du sabbat ? Et s'adressant à Jésus : Voilà, lui dirent-ils, que vos disciples violent le sabbat. Il leur répondit : N'avez-vous jamais lu ce que fit David un jour qu'il était dans le besoin, et qu'il avait faim, lui et ceux qui l'accompagnaient ; comment il entra dans la maison de Dieu, sous le grand prêtre Abiathar, et prit les pains de proposition dont l'usage n'était permis qu'aux prêtres seuls, et en mangea, et en donna même à ceux qui étaient avec lui ? Ou n'avez-vous pas vu dans la loi qu'aux jours de sabbat les prêtres violent le repos sacré dans le temple, et ne commettent point de péché ? Or, je vous le dis, il y a ici plus grand que le temple. Le sabbat a été fait pour l'homme, et non l'homme

ոչ մարդ վասն շաբաթու. եւ Տէր է եւ շաբաթու Որդի մարդոյ : Եւ երբ գիտեիր զինչ է, Չողորմութիւն կամիմ եւ ոչ գգոն, ապա ոչ դատապարտեիր դուք զանպարտսն :

Եւ զնացեալ անտի Յիսուս եկն ի ժողովուրդն նոցա : Եւ էր անդ այր մի՝ որոյ ձեռն իւր աջ գօսացեալ էր : Եւ սպասեին նմա դպիրքն եւ Փարիսեցիք՝ թէ ի շաբաթուն բժշկիցէ, զի գտանիցեն չարախօսութիւն զնմանէ : Հարցին ցնա եւ ասեն, երբ Պանրո իցէ ի շաբաթու բժշկել, զի չարախօսեցեն զնմանէ : Եւ նա գիտեր զխորհուրդս նոցա, ասէ ցնոսա. Ո՞վ է ի ձենջ մարդ՝ որոյ իցէ ոչխար մի եւ անկանիցի այն ի խորխորատ ի շաբաթու. միքէ ոչ ունիցի եւ յարուցանիցէ զնա : Իսկարդ ո՞րչափ եւս առաւել է մարդ քան զոչխար. ապա ուրեմն պարտ է ի շաբաթու բարիս գործել :

Յայնժամ ասէ ցայրն՝ որոյ ձեռնն գօսացեալ էր. Արի անց ի մեջ. եւ նա յարուցեալ եկաց : Ասէ ցնոսա Յիսուս. Հարցից ինչ զձեզ. զինչ արժան է ի շաբաթու, բարի ինչ առնել՝ երբ չար գործել, ոգի մի ապրեցուցանել թէ կորուսանել. եւ նոքա լուցին : Եւ հայեցեալ շուրջ զամենեքումբք զայրագին՝ տրամեալ վասն կուրութեան սրտից նոցա, ասէ ցնա. Չզեա զձեռն քո : Եւ նա ձգեաց, եւ հաստատեցաւ ձեռն նորա իբրեւ զմիւսն :

Եւ ելեալ արտաքս վաղվաղակի Փարիսեցիքն Հերովդիանոսօքն հանդերձ, խորհուրդ առնեին վասն նորա՝ թէ զիւրդ կորուսեն զնա :

Իսկ Յիսուս աշակերտօքն՝ իւրովք զնաց ի ծովեզրն. եւ բազում ժողովուրդ ի Գալիլեացոց երբային զնեա նորա. եւ ի Հրեաստանէ, եւ յԵրուսաղեմէ, եւ յայնկոյս Յորդանանու, եւ որք ի Տիւրոսէ եւ ի Սիդոնէ, բազում ժողովուրդ իբրեւ լսեին որչափ ինչ առնէր՝ գային առ նա :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

pour le sabbat. Et le Fils de l'homme est maître du sabbat même. Si vous compreniez cette parole : Je veux la miséricorde et non le sacrifice, vous n'auriez jamais condamné des innocents.

Et étant parti de ce lieu, il alla de nouveau dans leur synagogue. Et il y avait là un homme dont la main droite était desséchée. Or, les Scribes et les Pharisiens observaient Jésus, pour voir s'il le guérirait le jour de sabbat : afin d'avoir un prétexte pour l'accuser. Ils demandèrent à Jésus s'il était permis de guérir le jour du sabbat. Jésus, connaissant leurs pensées, leur dit : Quel est celui d'entre vous qui, ayant une brebis, et qu'elle vienne à tomber dans une fosse un jour de sabbat, ne la preme pour l'en retirer? Or, combien un homme n'est-il pas au-dessus d'une brebis? Donc il est permis de faire le bien les jours de sabbat.

Alors Jésus dit à l'homme qui avait la main desséchée : Levez-vous, et tenez-vous là debout. Et il se leva et se tint debout. Jésus leur dit : Je vous demanderai s'il est permis, aux jours de sabbat, de faire le bien plutôt que le mal? de sauver la vie plutôt que de laisser périr? Et ils se turent. Alors Jésus, les regardant avec colère et contristé de l'aveuglement de leur cœur, dit à cet homme : Étendez votre main. Et il l'étendit; et elle redevint aussi saine que l'autre.

Les Pharisiens, s'étant retirés pleins de dépit, tinrent aussitôt conseil avec les Hérodiens, sur les moyens de le perdre.

Mais Jésus partit de là, et se retira vers la mer avec ses disciples; et une troupe nombreuse le suivit de la Galilée et de la Judée, et de Jérusalem, et des pays au-delà du Jourdain; ceux des environs de Tyr et de Sidon vinrent aussi en grande foule, attirés par le bruit des merveilles qu'il opérât.

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Եւ ասէ ցաշակերտսն իւր՝ զի նաւակ մի պատրաստական կայցէ նմա վասն ամբօխին՝ զի մի նեղեսցեն զնա: Քանզի զբազումս բժշկեաց, մինչ գայ խոնէլ զնովա՝ զի մերձեսցին առ նա որք ունէին ակտս ինչ, եւ բժշկեաց զամենեսեան, եւ սաստեաց նոցա զի մի յայտնեսցեն զնմանէ ումեք:

Եւ այսք պիղծք յորժամ տեսանէին զնա, անկանէին առաջի նորա, աղաղակէին եւ ասէին՝ քե ՚Իո՛ւ ես Որդին Աստուծոյ: Եւ նա յոյժ սաստեր նոցա՝ զի մի յայտնի առնիցեն զնա: Զի լցցի որ սասցան ի ձեռն Եսայեայ մարգարէի. Անա մանուկ իմ զոր ընտրեցի, եւ սիրելի իմ՝ ընդ որ հաճեցաւ անձն իմ. եղից զՈգի իմ ի վերայ նորա, եւ իրաւունս հեքանոսաց պատմեսցէ: Ոչ հակառակեսցի, եւ ոչ աղաղակեսցէ, եւ ոչ ոք լուիցէ ի հրապարակս զբարբառ նորա: Զեղեզն ջախջախեալ ոչ փշրեսցէ, եւ զպատրոյկն առկայծեալ ոչ շիջուսցէ, մինչեւ հանցէ ի յաղբուքին զդատաստան. եւ յանուն նորա հեքանոսք յուսացին:

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Et il dit à ses disciples de lui amener une barque à cause de la multitude, pour n'en être pas accablé. Car, comme il opérât beaucoup de guérisons, tous ceux qui avaient quelque mal se jetaient sur lui pour le toucher. Et il les guérit tous, en leur recommandant de ne point le découvrir.

Et en le voyant, les esprits immondes tombaient à ses pieds et criaient, en disant : Tu es le Fils de Dieu. Et il leur défendait aussi, avec de grandes menaces, de révéler qui il était ; afin que s'accomplît ce qu'avait dit le prophète Isaïe : Voici mon serviteur que j'ai choisi, mon bien-aimé en qui mon âme s'est complue ; je ferai descendre mon esprit sur lui, et il annoncera la justice aux nations. Il ne disputera point, ne criera point, et personne n'entendra sa voix dans les places publiques. Il n'achèvera point de rompre le roseau déjà froissé, et n'éteindra point la mèche encore fumante, jusqu'à ce qu'il fasse triompher la justice ; et les peuples espéreront en son nom.

ԳԼՈՒԽ ԺԲ.

Հնարութիւն Առաքելոց. — Քարոզութիւն Փրկչին ի լերին :

Եւ եղև ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ ել ի լեառն կալ յաղօթս. եւ հաներ զգիշերն ի գլուխ յաղօթսն Աստուծոյ: Եւ իբրև այգ եղև՝ կոչեաց զաշակերտսն իւր, եւ ընտրեաց ի նոցանէ երկուտասանս, զորս եւ Առաքեալս անուանեաց. զՍիմովն՝ զոր եւ Պետրոս անուանեաց, եւ զԱնդրեաս զեղբայր նորին, եւ զՅակովբոս եւ զՅովհաննէս, եւ զՓիլիպպոս եւ զԲարթողոմէոս, եւ զՄատթէոս եւ զԹովմաս, եւ զՅակովբոս Ալփեայ եւ զՍիմովն զկոչեցեալն Նախանձայոյց, եւ զՅուդա Յակովբայ եւ զՅուդա Իսկարիովտացի որ եղև իսկ մատնիչ:

Եւ իչեալ նոքօք հանդերձ ի տեղի մի տափարակ, եւ ժողով աշակերտացն նորա եւ բազմութիւն յոյժ ժողովրդեանն, յամենայն Հրեաստանէ եւ յԵրուսաղեմէ, եւ յայնմ կողմանէ, եւ ի ծովեզերէն Տիրոսի եւ Սիդովնի, որ եկին լսել ի նմանէ եւ բժշկել ի հիւանդութենէ իւրեանց, եւ նեղեալքն յայտոց պղծոց՝ բժշկեին: Եւ ամենայն ժողովուրդն խնդրէր մերձենալ ի նա, զի զօրութիւն բազում ելաներ ի նմանէ եւ բժշկեր զամենեսին:

Եւ տեսեալ զժողովուրդսն՝ ել ի լեառն, եւ իբրև նստաւ անդ՝ մատեան առ նա աշակերտքն նորա. եւ բացեալ զբերան իւր՝ ուսուցանէր զնոսա եւ ասէր. Երանի աղքատաց հոգւով, զի նոցա է արքայութիւն երկնից: Երանի սգաւորաց, զի նոքա միխիթարեսցին: Երանի հեզոց, զի նոքա ժառանգեսցեն զերկիր: Երանի որ քաղ-

CHAPITRE XII.

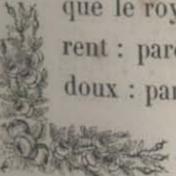
Élection des Apôtres. — Discours sur la montagne.

EN ces jours-là, Jésus se retira sur une montagne pour prier ; et il passa toute la nuit en prière devant Dieu. Et le jour étant venu, il appela ses disciples, et il en choisit douze, et il les nomma Apôtres. Les noms des douze Apôtres sont : Simon, auquel il donna le surnom de Pierre, et André son frère ; Jacques, et Jean son frère, Philippe et Barthélemy ; Matthieu le publicain, et Thomas ; Jacques, fils d'Alphée, et Simon le Cananéen, appelé Zélot ou le Zélé ; et Jude (frère) de Jacques, et Judas d'Iscaïot, qui fut le traître.

Et descendant avec eux, il s'arrêta en un lieu aplani, où il avait autour de lui la troupe de ses disciples, et la grande multitude de peuple de toute la Judée, et de Jérusalem, et des bords de la mer, et de Tyr, et de Sidon, qui étaient venus pour l'entendre, et pour être guéris de leurs maladies ; ou qui, tourmentés par les esprits immondes, avaient été amenés pour en être délivrés. Et toute cette foule cherchait à le toucher, parce qu'une grande vertu sortait de lui, et les guérissait tous.

Jésus, voyant tout ce peuple, monta sur une hauteur, où il s'assit ; et lorsque ses disciples furent près de lui, il se mit à enseigner en disant : Bienheureux les pauvres en esprit : parce que le royaume du ciel est à eux. Bienheureux ceux qui pleurent : parce qu'ils seront consolés. Bienheureux ceux qui sont doux : parce qu'ils posséderont la terre. Bienheureux ceux qui

ՎԱՐՔ ԳԲԻՍՏՈՍԻ

ցեայ եւ ծարաւի իցեն արդարութեան, զի նոքա յագեցին: Երանի ողորմածաց, զի նոքա ողորմութիւն գտցեն: Երանի այնոցիկ որ սուրբ են սրտիւք, զի նոքա զԱստուած տեսցեն: Երանի խաղաղարարաց, զի նոքա որդիք Աստուծոյ կոչեսցին: Երանի որ հայածեայ իցեն վասն արդարութեան, զի նոցա է արքայութիւն երկնից:

Եւ ամբարձ գաջս իւր յաշակերտսն իւր՝ եւ ասէ. Երանի աղքատացդ հոգւով, զի ձեր է արքայութիւնն Աստուծոյ: Երանի որ քաղցեայ էք այժմ, զի յագեսջիք: Երանի որ լայք այժմ, զի ծիծաղեսջիք: Երանի է ձեզ յորժամ որոշիցեն զձեզ եւ նախատիցեն, եւ ասիցեն զամենայն բան չար զձեռն սուտ վասն իմ, եւ հանիցեն անուն չար զձեռն վասն Որդւոյ մարդոյ: Ուրախ լիջիք յաուր յայնմիկ եւ ցնծասջիք, զի անա վարձք ձեր բազում են յերկինս. ըստ դմին օրինակի առնէին մարգարեիցն հարք իւրեանց:

Բայց վնյ ձեզ մեծատանցդ, զի ընկալայք զմխիբարութիւն ձեր: Վնյ ձեզ որ յագեալդ էք այժմ, զի քաղցիցէք: Վնյ ձեզ որ ծիծաղիքդ այժմ, զի սգայցէք եւ լայցէք: Վնյ ձեզ յորժամ բարի ասիցեն զձեռն ամենայն մարդիկ. զի այդպէս առնէին սուտ մարգարեիցն հարք նոցա:

Դուք էք աղ երկրի. ապա քե աղն անհամի՝ իւ յաղիցի. ոչ իմիք ազդիցէ այնուհետեւ, բայց եք ընկենուլ արտաքս, եւ կոխան լինել ի մարդկանէ: Դուք էք լոյս աշխարհի. ոչ կարէ քաղաք քաբջել՝ որ ի վերայ լերին կայցէ. եւ ոչ լուցանեն ճրագ եւ ղնեն ընդ գրուանաւ,

VIE DE JÉSUS CHRIST.

ont faim et soif de la justice : parce qu'ils seront rassasiés. Bienheureux les miséricordieux : parce qu'ils obtiendront miséricorde. Bienheureux ceux qui ont le cœur pur : parce qu'ils verront Dieu. Bienheureux les pacifiques : parce qu'ils seront appelés enfants de Dieu. Bienheureux ceux qui souffrent persécution pour la justice : parce que le royaume du ciel est à eux.

Et levant les yeux sur ses disciples, il disait : Bienheureux donc, vous qui êtes pauvres : parce que le royaume de Dieu est à vous. Bienheureux, vous qui maintenant avez faim : parce que vous serez rassasiés. Bienheureux, vous qui êtes maintenant dans les pleurs : parce que vous serez dans l'allégresse. Bienheureux encore lorsque les hommes vous sépareront et vous chargeront de reproches et diront faussement toute sorte de mal contre vous, à cause de moi ; et lorsqu'ils rejeteront votre nom comme mauvais, à cause du Fils de l'homme. Réjouissez-vous en ce jour-là, et tressaillez de joie : parce que votre récompense sera grande dans les cieux. Car c'est ainsi que leurs pères ont persécuté les prophètes qui ont été avant vous.

Mais malheur à vous, riches ! qui avez votre consolation ! Malheur à vous qui êtes rassasiés ! parce que vous aurez faim. Malheur à vous qui riez maintenant ! parce que vous gémirez et pleurerez. Malheur, quand tous les hommes diront du bien de vous ! car c'est ce que leurs pères faisaient, à l'égard des faux prophètes.

Vous êtes le sel de la terre. Que si le sel s'affaît, avec quoi le salera-t-on lui-même ? Il n'est plus bon qu'à être jeté dehors et foulé aux pieds par les hommes. Vous êtes la lumière du monde. Une ville située sur une montagne ne peut être cachée. Et l'on n'allume point une lampe pour la mettre sous le bois-

այլ ի վերայ աշտանակի, եւ լոյս տայ ամենեցուն որ ի տանն իցեն : Այնպէս լուսաւորեսցէ լոյս ձեր սուաջի մարդկան, որպէս զի տեսցեն զգործս ձեր բարիս, եւ փառաւորեսցեն զՀայր ձեր որ յերկինս է :

Մի համարիք եք. եկի լուծանել զօրէնս կամ զմարգարես. ոչ եկի լուծանել, այլ լնուլ : Ամեն ասեմ ձեզ. մինչեւ անցցեն երկինք եւ երկիր, յովտ մի (որ նշանախեց մի է) ոչ անցցէ յօրինացն եւ ի մարգարէից մինչեւ ամենայն եղիցի :

Որ ոք լուծցէ մի ինչ ի պատուիրանացս յայսցանէ ի փոքունց, եւ ուսուցէ այնպէս զմարդիկ, փոքր կոչեսցի յարքայութեան երկնից. իսկ որ արասցէ եւ ուսուցէ, նա մեծ կոչեսցի յարքայութեան երկնից : Բայց ասեմ ձեզ, զի եք ոչ առաւելուցու արդարութիւն ձեր աւելի քան զդպրացն եւ զՓարիսեցւոց, ոչ մտանիցէք յարքայութիւն երկնից :

Լուարուք զի ասացաւ առաջնոցն, քե Մի սպանաներ. զի որ սպանանիցէ՝ պարտական լիցի դատաստանի : Այլ ես ասեմ ձեզ, եք ամենայն որ բարկանայ եղբոր իւրում տարապարտուց՝ պարտաւոր լիցի դատաստանի, եւ որ ասիցէ ցեղբայր իւր յիմար պարտաւոր լիցի ատենի, եւ որ ասիցէ ցեղբայր իւր մորոս՝ պարտաւոր լիցի ի գեհնն հրոյն :

Եք մատուցանիցես զպատարագ քո ի վերայ սեղանոյ, եւ անդ յիշեսցես եք եղբայր քո ունի ինչ խեք զքեն, բո՞ղ զպատարագն քո սուաջի սեղանոյն. երբ նախ հաշտեանց ընդ եղբոր քում, եւ ապա եկեալ մատուցիր զպատարագն քո :

Լեր իրաւախոհ ընդ ոսոխի քում վաղագոյն՝ մինչդեռ իցես ընդ նմա ի ճանապարհի. գուցէ մատնիցէ զքեզ ոսոխն դատաւորի, եւ դատաւորն դահճի, եւ արկանի-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

seau, mais sur le chandelier, afin qu'elle éclaire tous ceux qui sont dans la maison. Qu'ainsi votre lumière luise devant les hommes, afin qu'ils voient vos bonnes œuvres, et glorifient votre Père qui est dans les cieux.

Ne pensez pas que je sois venu pour abolir la Loi ou les Prophètes : je ne suis pas venu pour abolir, mais pour accomplir. Et je vous le dis en vérité : jusqu'à ce que le ciel et la terre passent, toute la loi sera accomplie, sans qu'il en passe une seule lettre, ni un seul point.

Celui donc qui violera un de ces moindres commandements, et enseignera ainsi aux hommes, sera le dernier dans le royaume des cieux ; et celui qui les gardera et enseignera ainsi aux hommes, celui-là sera appelé grand dans le royaume des cieux. Je vous déclare que si votre justice n'est plus abondante que celle des Scribes et des Pharisiens, vous n'entrerez point dans le royaume des cieux.

Vous avez entendu qu'il a été dit aux anciens : Vous ne tuez point ; celui qui tuera sera condamné par le Jugement. Et moi, je vous dis : Quiconque s'irrite contre son frère, sera condamné par le Jugement ; quiconque dira à son frère : *Raca*, sera condamné par le Conseil, et celui qui l'appellera fou, méritera la Géhenne du feu.

Si donc vous êtes à l'autel pour présenter votre offrande, et que là vous vous souveniez que votre frère a lieu d'être irrité contre vous, laissez votre offrande devant l'autel, et allez d'abord vous réconcilier avec votre frère ; et alors vous viendrez présenter votre offrande.

Accordez-vous promptement avec votre adversaire, pendant que vous cheminez avec lui, de peur que votre adversaire ne vous livre au juge, que le juge ne vous livre à la rigueur de la

ցիս ի բանտ : Ամեն ասեմ քեզ, ոչ ելանիցես անտի մինչեւ հատուցանիցես գլետին նաքարակիտն :

Լուարուք զի ասացաւ, Մի շնար. բայց ես ասեմ ձեզ, քե ամենայն որ հայի ի կին մարդ առ ի ցանկանալոյ նմա՝ անդէն շնացաւ ընդ նմա ի սրտի իւրում :

Երէ ակն քո աչ գայթակղեցուցանէ գքեզ, խլեա զնա եւ ընկեա ի քէն. զի լաւ է քեզ երէ մի յանդամոց քոց կորիցէ, եւ մի ամենայն մարմինդ քո անկանիցի ի գեհէն : Եւ երէ աչ ձեռն քո գայթակղեցուցանէ գքեզ, հնա զնա եւ ընկեա ի քէն. զի լաւ է քեզ երէ մի յանդամոց քոց կորիցէ, եւ մի ամենայն մարմինդ քո արկանիցի ի գեհէն :

Ապաքեն ասացաւ, երէ Որ արձակիցէ գլին իւր՝ տացէ նմա զարձակմանն. բայց ես ասեմ ձեզ, երէ ամենայն որ արձակէ գլին իւր առանց բանի պոռնկութեան՝ նա տայ նմա շնայ, եւ որ զարձակեայն առնէ՝ շնայ :

Դարձեալ լուարուք զի ասացաւ առաջնոցն. Մի երդնուցուս սուտ, բայց հատուցես Տեառն գերդմունս քո : Այլ ես ասեմ ձեզ՝ ամենեւին մի երդնույ, մի յերկինս, զի արո՞ւ է Աստուծոյ, եւ մի յերկիր՝ զի պատուանդան է ոտից նորա, եւ մի յերուսաղէմ՝ զի քաղաք է մեծի արքայի. եւ մի ի գլուխ քո երդնուցուս, զի ոչ կարես մագ մի սպիտակ առնել կամ բուխ. այլ եղիցի ձեր բան՝ այոն այո, եւ ոչն ոչ. զի աւելին քան զայն ի չարէն է :

Լուարուք զի ասացաւ. Ակն ընդ ական, եւ ատամն ընդ ատաման : Այլ ես ասեմ ձեզ՝ մի կալ հակառակ չարին. այլ երէ ոք ածիցէ ապտակ յաչ ճնօտ քո, դարձո

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

justice, et que vous ne soyez jeté en prison. Je vous le dis en vérité, vous n'en sortirez point que vous n'ayez rendu jusqu'à la dernière obole.

Vous avez entendu qu'il a été dit : Vous ne commettrez point d'adultère. Et moi, je vous dis que quiconque regarde une femme avec concupiscence a déjà commis l'adultère dans son cœur.

Si donc votre œil droit vous scandalise, arrachez-le et jetez-le loin de vous : car il vaut mieux pour vous qu'un de vos membres périsse, que tout votre corps soit jeté dans la Géhenne. Et si votre main droite vous scandalise, coupez-la et jetez-la loin de vous : car il vaut mieux pour vous qu'un de vos membres périsse que tout votre corps aille dans la Géhenne.

Il a été dit aussi : Quiconque renverra sa femme, qu'il lui donne un acte de répudiation. Et moi, je vous dis : Quiconque renvoie sa femme, hors le cas d'adultère, la fait devenir adultère ; et quiconque épouse la femme renvoyée commet un adultère.

Vous avez encore entendu qu'il a été dit aux anciens : Vous ne parjurerez point, mais vous accomplirez ce que vous aurez juré au Seigneur. Et moi, je vous dis de ne jurer aucunement : ni par le ciel, parce que c'est le trône de Dieu ; ni par la terre, parce que c'est l'escabeau de ses pieds ; ni par Jérusalem, parce que c'est la ville du grand Roi. Vous ne jurerez point non plus par votre tête : parce que vous ne pouvez rendre un seul de vos cheveux blanc ou noir. Mais votre discours sera ainsi : Cela est, cela n'est pas : car tout ce qui est de plus vient de l'esprit du mal.

Vous avez entendu qu'il a été dit : OEil pour œil, et dent pour dent. Et moi, je vous dis de ne point résister au méchant. Si quelqu'un vous frappe sur la joue droite, présentez-lui encore la

նմա եւ գմիւսն. եւ որ կամիցի ոք դատել եւ առնուլ գշապիկս քո, քող ի նա եւ գրաճկոն քո. եւ որ տարապարհակ վարիցէ գրեզ մղոն մի, երբ ընդ նմա եւ երկուս : Որում խնդրէ ի քէն՝ տուր, եւ որ կամի փոխ առնուլ ի քէն՝ մի դարձուցաներ գերեսս. եւ զոր ինչ հանէ ոք ի քէն՝ մի պահանջեր :

Լուարուք ապաքեն զի ասացաւ. Սիրեսցես զընկերքո, եւ ատեսցես զքշնամին քո : Այլ ես ասեմ ձեզ, Սիրեցէք զքշնամիս ձեր, օրհնեցէք զանիծիչս ձեր. բարի արարէք ատելեաց ձերոց, եւ աղօթս արարէք ի վերայ այնոցիկ՝ որ լլկենն զձեզ եւ հալածեն :

Զի եթէ սիրէք դուք զսիրելիս ձեր, զինչ շնորհ է ձեր. զի եւ մեղաւորք սիրեն զսիրելիս իւրեանց. եւ եթէ բարի առնէք բարերարաց ձերոց, որ շնորհ է ձեր, զի եւ մեղաւորք գնոյն գործեն : եւ եթէ տայցէք միայն ողջոյն բարեկամաց ձերոց, զինչ աւելի առնէք. ոչ ապաքեն մաքսաւորք եւ մեղաւորք գնոյն գործեն : եւ եթէ տայք փոխ այնոցիկ յորոց ակն ունիցիք առնուլ, որ շնորհ է ձեր. քանզի եւ մեղաւորք մեղաւորաց փոխ տան, զի առցեն անդրէն զկշիոն : Բայց սիրեցէք զքշնամիս ձեր, եւ բարի արարէք ատելեաց ձերոց. եւ տուր փոխ ուստի ոչ ակն ունիցիք առնուլ. եւ եղիցին վարձք ձեր բազում, եւ եղիչիք սրդիք Բարձրելոյ. զի նա քաղցր է ի վերայ չարաց եւ ապաշնորհաց, զարեգակն իւր ծագէ ի վերայ չարաց եւ բարեաց, եւ ածէ անձրեւ ի վերայ արդարոց եւ մեղաւորաց : Սրդ եղերուք զքածք՝ որպէս եւ Հայրն ձեր զքած է. եղերուք կատարեալք, որպէս եւ Հայրն ձեր երկնաւոր կատարեալ է :

Զգոյշ լերուք ողորմութեան ձերում՝ մի առնել առաջի մարդկան, որպէս քէ ի ցոյց ինչ նոցա. գուցէ եւ վարձս ոչ ընդունիցիք ի Հօրէն ձերմէ որ յերկինսն է :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

gauche. Et à celui qui veut vous appeler en justice pour vous enlever votre tunique, abandonnez encore votre manteau. Et si quelqu'un veut vous contraindre de faire avec lui mille pas, faites-en deux autres mille. Donnez à quiconque vous demande, et ne vous détournez point de celui qui veut emprunter de vous; et ce qu'on vous ravit, ne le réclamez point.

Vous avez entendu qu'il a été dit : Vous aimerez votre prochain, et vous haïrez votre ennemi. Et moi, je vous dis : Aimez vos ennemis, faites du bien à ceux qui vous haïssent, et priez pour ceux qui vous persécutent et vous calomnient.

Si vous n'aimez que ceux qui vous aiment, quel est votre mérite? Les pécheurs n'aiment-ils pas aussi ceux qui les aiment? Et si vous ne faites du bien qu'à ceux qui vous en font, que vous doit-on pour cela? Les pécheurs ne le font-ils pas aussi? Et si vous ne saluez que vos amis, que faites-vous de plus que tous? Les publicains et les pécheurs ne le font-ils pas? Et si vous ne prêtez qu'à ceux de qui vous espérez recevoir, que vous doit-on pour cela? Les pécheurs aussi prêtent, afin qu'on leur prête également. Pour vous, aimez vos ennemis, faites-leur du bien et prêtez sans en rien espérer; et votre récompense sera grande, et vous serez les fils du Très-Haut, qui est bon même pour les ingrats; qui fait lever son soleil, et descendre la pluie sur tous, sur les bons et sur les méchants, sur les justes et sur les injustes. Soyez donc miséricordieux, comme votre Père est miséricordieux. Soyez parfaits, comme votre Père qui est dans les cieux est parfait.

Gardez-vous de faire vos bonnes œuvres devant les hommes, afin d'être vu d'eux : autrement vous ne recevrez point de récompense de votre Père qui est dans les cieux.

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Այլ յորժամ առնիցես ողորմութիւն, մի հարկաներ փող առաջի քո, որպէս կեղծաւորքն առնեն ի ժողովուրդս եւ ի հրապարակս՝ որպէս զի փառաւորեսցին ի մարդկանէ. ամեն ասեմ ձեզ, այն իսկ են վարձք նոցա : Այլ դու յորժամ ողորմութիւն առնիցես, մի գիտասցէ ձախ քո զինչ գործէ աչ քո. որպէս զի՛ եղիցի ողորմութիւնն քո ի ծածուկ, եւ Հայրն քո որ տեսանէ ի ծածուկ՝ հատուցէ քեզ յայտնապէս :

Եւ յորժամ յաղօթս կայցես, մի լինիցիս որպէս կեղծաւորքն. զի սիրեն ի ժողովուրդս եւ յանկիւնս հրապարակաց կալ յաղօթս, որպէս զի երեսեսցին մարդկան. ամեն ասեմ ձեզ, այն իսկ են վարձք նոցա :

Այլ դու յորժամ կայցես յաղօթս, մնտ ի սենեակ քո, եւ փակեա գղուրս քո, եւ կնց յաղօթս առ Հայր քո ի ծածուկ, եւ Հայրն քո որ տեսանէ ի ծածուկ՝ հատուցէ քեզ յայտնապէս :

Եւ յորժամ կայցէք յաղօթս, մի շատախօս լինիք իրրեւ զներանոսան, զի համարին եք ի բազում խօսից իւրեանց լսելի լինիցին. արդ մի նմանիցէք նոցա, զի զիտէ Հայրն ձեր զինչ պիտոյ է ձեզ՝ մինչքեւ ձեր խնդրեալ ինչ իցէ ի նմանէ :

Եւ արդ այսպէս կացէք դուք յաղօթս. Հայր մեր որ յերկինս, սուրբ եղիցի անուն քո. եկեսցէ արքայութիւն քո. եղիցին կամք քո որպէս յերկինս եւ յերկրի : Զիաց մեր հանապազօրդ տուր մեզ այսօր. եւ բո՞ղ մեզ զպարտիս մեր, որպէս եւ մեք թողումք մերոց պարտապանաց : Եւ մի տանիր զմեզ ի փորձութիւն, այլ փրկեա զմեզ ի ջարէ. զի քո է արքայութիւն եւ զօրութիւն եւ փառք յաւիտեանս. Ամեն :

Զի եք բողոցուք մարդկան գլանցանս նոցա, բողցէ

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Ainsi, lorsque vous faites l'aumône, ne sonnez pas de la trompette devant vous, comme font les hypocrites dans les rues et dans les synagogues, afin d'être honorés des hommes. Je vous le dis en vérité, ils ont reçu leur récompense. Mais quand vous faites l'aumône, que votre main gauche ne sache pas ce que fait la droite : afin que votre aumône soit dans le secret ; et votre Père, qui voit dans le secret, vous le rendra.

Et lorsque vous priez, ne faites point comme les hypocrites, qui aiment à prier debout dans les synagogues et dans les angles des places publiques, afin d'être vus des hommes. Je vous le dis en vérité, ils ont reçu leur récompense.

Pour vous, quand vous serez pour prier, entrez dans votre chambre, et en ayant fermé la porte, priez votre Père en secret : et votre Père, qui voit dans le secret, vous le rendra.

Et quand vous priez, ne multipliez pas les paroles comme font les païens, qui s'imaginent être exaucés à force de paroles ; ne leur ressemblez point : car votre Père sait ce dont vous avez besoin, avant que vous le demandiez.

Vous, vous prierez ainsi : Notre Père qui êtes dans les cieux, que votre nom soit sanctifié. Que votre règne arrive, que votre volonté soit faite sur la terre comme au ciel. Donnez-nous aujourd'hui notre pain de chaque jour. Pardonnez-nous nos offenses, comme nous pardonnons à ceux qui nous ont offensés. Et ne nous exposez point à la tentation, mais délivrez-nous du mal ; parce que c'est à vous qu'appartiennent la royauté, la puissance et la gloire pour tous les siècles. Ainsi soit-il.

Car si vous pardonnez aux hommes leurs fautes, votre Père

եւ ձեզ Հայրն ձեր երկնաւոր. ապա քե ոչ բողոցուք մարդկան զյանցանս նոցա, եւ ոչ Հայրն ձեր բողջէ ձեզ զյանցանս ձեր :

Եւ յորժամ պահիցէք, մի լինիք իբրեւ գկեղծաւորսն տրամեալք, որ ապականեն գերեսս իւրեանց՝ որպէս զի երեւեսցին մարդկան քե պահիցեն. ամեն ասեմ ձեզ, այն իսկ են վարձք նոցա :

Այլ դու յորժամ պահիցես, զձ գգլուխ քո, եւ յուս գերեսս քո, զի մի երեւեսցիս մարդկան իբրեւ զպահող, այլ Հօրն քում ի ծածուկ. եւ Հայրն քո որ տեսանէ ի ծածուկ՝ հատուցէ քեզ յայտնապէս :

Մի գանձէք ձեզ գանձս յերկրի, ուր ցեց եւ ուտիճ ապականեն, եւ ուր գողք ական հատանեն եւ գողանան. այլ գանձեցէք ձեզ գանձս յերկինս, ուր ոչ ցեց եւ ոչ ուտիճ ապականեն, եւ ոչ գողք ական հատանեն եւ գողանան. զի ուր գանձք ձեր են՝ անդ եւ սիրտք ձեր եղիցին :

Ճրագ մարմնոյ՝ ական է : Եթէ ական քո առատ է, ամենայն մարմինդ յուսաւոր եղիցի. ապա քե ական քո չար է, ամենայն մարմինդ խաւարին եղիցի. իսկ արդ եթէ յոյսդ որ ի քեզ է՝ խաւար է, խաւարն զհրշափ եւս :

Ոչ ոք կարէ երկուց տերանց ծառայել. կամ զմին աւտիցէ եւ զմիւսն սիրիցէ, կամ զմին մեծարիցէ եւ զմիւսն արհամարհիցէ. ոչ կարէք Աստուծոյ ծառայել եւ Մամոնայի :

Վասն այդորիկ ասեմ ձեզ. մի հոգայք վասն ոգւոց ձերոց՝ զինչ ուտիցէք կամ զինչ ըմպիցէք, եւ մի վասն մարմնոց ձերոց՝ քե զինչ ազանիցիք. ոչ ապաքէն ոգի առաւել է քան գկերակուր, եւ մարմին քան զհանդերձ :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

céleste vous pardonnera aussi vos péchés. Mais si vous ne pardonnez pas aux hommes, votre Père céleste ne vous pardonnera pas non plus vos péchés.

Et lorsque vous jeûnez, ne soyez point tristes comme les hypocrites : car ils exténuent leur visage pour que leur jeûne paraisse aux yeux des hommes. Je vous le dis en vérité, ils ont reçu leur récompense.

Pour vous, quand vous jeûnez, parfumez votre tête et lavez votre visage, afin que votre jeûne ne soit pas aperçu des hommes, mais de votre Père, présent dans le secret : et votre Père, qui voit dans le secret, vous le rendra.

Ne vous amassez point des trésors sur la terre, où la rouille et les vers rongent, et où les voleurs fouillent et dérobent. Mais amassez-vous des trésors dans le ciel, où la rouille ni les vers ne rongent point, et où les voleurs ne fouillent ni ne dérobent. Car où est votre trésor, là est aussi votre cœur.

L'œil est la lampe du corps ; si votre œil est pur, tout votre corps sera éclairé ; et si votre œil est mauvais, tout votre corps sera dans les ténèbres. Si donc la lumière qui luit en vous est ténèbres, que seront les ténèbres mêmes ?

Nul ne peut servir deux maîtres : car, ou il haïra l'un et aimera l'autre, ou il se soumettra à l'un et méprisera l'autre. Vous ne pouvez servir Dieu et Mammon

C'est pourquoi je vous dis : Ne vous inquiétez point, au sujet de votre vie, si vous aurez de quoi manger ; ni, au sujet de votre corps, si vous aurez de quoi le vêtir : la vie n'est-elle pas plus que la nourriture, et le corps plus que le vêtement ?

Հայեցարձք ի բոչունս երկնից, զի ոչ վարեն եւ ոչ հնձեն, եւ ոչ ժողովեն ի շտեմարանս, եւ Հայրն ձեր երկնաւոր կերակրէ զնոսա. ոչ ապաքեն դուք առաւել էք քան զնոսա : Իսկ արդ ո՞ ի ձենջ առ հոգայ իւրում յաւելուլ կարիցէ ի հասակ իւր կանգուն մի :

Եւ վասն հանդերձի զի հոգայք : Հայեցարձք ի շուշանն վայրենի՝ որպէս աճէ. ոչ ջնայ եւ ոչ նիւքէ. ասեմ ձեզ, զի եւ ոչ Սողոմոն յամենայն ի փառսն իւրում զգեցաւ իբրեւ զմի ի նոցանէ : Իսկ երբ գխտոն ի վայրի՝ որ այսօր է, եւ վաղիւն ի հնոց արկանի, Աստուած այնպէս զգեցուցանէ, որչափ եւս առաւել զձեզ՝ քերանաւատք :

Մի այսունետեւ հոգայցէք եւ ասիցէք. զինչ կերիցուք, կամ զինչ արբցուք, կամ զինչ զգեցցուք. զի գայդ ամենայն հերանոսք խնդրեն. քանզի զիտէ Հայրն ձեր երկնաւոր՝ քէ պիտոյ է ձեզ այդ ամենայն : Խնդրեցէք նախ զարքայութիւնն Աստուծոյ եւ զարդարութիւնն նորա, եւ այդ ամենայն յաւելցի ձեզ : Մի այսունետեւ հոգայցէք վասն վաղուին. զի վաղիւն վասն իւր հոգասցի. շատ է աւուրն ջար իւր :

Մի դատէք՝ զի մի դատիցիք. մի պատժէք, եւ ոչ պատժիցիք. արձակեցէք եւ արձակիցիք. տո՛ւք եւ տացի ձեզ : Չափ բարուք, քարադուն, շարժուն, զեղուն, տացին ի գոգս ձեր. նովին չափով որով չափէք՝ չափեսցի ձեզ :

Ասաց եւ առակ մի առ նոսա. Միքէ կարիցէ կոյր կուրի առաջնորդել. ոչ ապաքեն երկօքին ի խորխորատ անկանիցին :

Ոչ է աշակերտ լաւ քան զվարդապետ իւր. ամենայն կատարեալն եղիցի իբրեւ զվարդապետ իւր :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Regardez les oiseaux du ciel : ils ne sèment ni ne moissonnent ni n'amassent dans des greniers, et votre Père céleste les nourrit. N'êtes-vous pas bien au-dessus d'eux ? Qui de vous pourrait, par son industrie, ajouter à sa taille une seule coudée ?

Et au sujet du vêtement, pourquoi vous inquiéter ? Voyez les lis des champs, et comment ils croissent ; ils ne travaillent ni ne filent. Or, je vous le dis, Salomon, dans toute sa gloire, n'était pas vêtu comme l'un d'eux. Si donc Dieu prend soin de vêtir ainsi l'herbe des champs, qui est aujourd'hui, et demain sera jetée dans le four, combien plus n'aura-t-il pas soin de vous, hommes de peu de foi ?

Ne vous inquiétez donc point, en disant, où aurons-nous de quoi manger, de quoi boire, et de quoi nous vêtir ? comme font les païens qui se préoccupent de toutes ces choses : car votre Père céleste sait que vous en avez besoin. Cherchez premièrement le royaume de Dieu et sa justice, et tout cela vous sera donné par surcroît. Ne vous inquiétez donc point pour le lendemain : le lendemain aura soin de lui-même. A chaque jour suffit sa peine.

Ne jugez point, et vous ne serez point jugés ; ne condamnez point, et vous ne serez point condamnés ; pardonnez, et il vous sera pardonné ; donnez, et l'on vous donnera. On versera dans votre sein une bonne mesure, pressée et entassée, et se répandant par-dessus les bords : car on usera pour vous de la même mesure dont vous aurez usé pour les autres.

Il leur adressait aussi cette comparaison : Un aveugle peut-il conduire un aveugle ? ne tomberont-ils pas tous deux dans la même fosse ?

Le disciple n'est point au-dessus du maître ; mais tout disciple est parfait s'il est comme son maître.

Զի տեսանես գշիւղ յական եղբոր քո, եւ ի քում ական զգերանդ ոչ տեսանես. կամ զիւնրդ ասես ցեղբայր քո. եղբայր, բո՞ղ հանից գշիւղդ յականէ քումմէ. եւ անաւգիկ ի քում ականդ գերան կայ : Կեղծաւոր, հան նախ զգերանդ յականէ քումմէ, եւ ապա հայեացես հանել գշիւղն յականէ եղբոր քո :

Մի տայք գորբուրին շանց, եւ մի արկանէք զմարգարիտս ձեր առաջի խոզաց, զի մի առ ոտն կոխեսցեն զնոսա, եւ դարձնայ երգիծուցանիցեն զձեզ :

Խնդրեցէք եւ տացի ձեզ. հայցեցէք եւ գտջիք. բախեցէք եւ բացցի ձեզ : Զի ամենայն որ խնդրէ՝ առնու, եւ որ հայցէ՝ գտանէ, եւ որ բախէ՝ բացցի նմա :

Ո՞ր իցէ ի ձեռն մարդ՝ ցոր խնդրիցէ որդի իւր հաց, միքէ քնն տայցէ նմա. եւ կամ խնդրիցէ ձուկն, միքէ ծծ տայցէ նմա : Արդ երէ դուք որ ջարքդ էք՝ զիտէք պարգես բարիս տալ որդուց ձերոց, հրջափ եւս առաւել Հայրն ձեր որ յերկինս է՝ տացէ բարիս այնոցիկ որ խնդրեն զնա :

Զամենայն զոր միանգամ կամիջիք թէ արասցեն ձեզ մարդիկ, այնպէս եւ դուք արարէք նոցա. զի այն իսկ են օրէնքն եւ մարգարէք :

Մտէք ընդ նեղ դուռն. քանզի ընդարձակ է դուռնն եւ համարձակ ճանապարհն որ տանի ի կորուստ, եւ բազումք են որ մտանեն ընդ նա : Քանի անձուկ է դուռն եւ նեղ ճանապարհն որ տանի ի կեանս, եւ սակաւք են որ գտանեն զնա :

Զգոյշ լերուք ի սուտ մարգարէիցն որ գան առ ձեզ հանդերձիւք ոջխարաց, եւ ի ներքոյ են գայլք յափշտակողք. ի պտղոյ նոցա ծանիջիք զնոսա. զի իւրաքանչիւր ծառ ի պտղոյ իւրմէ ճանաչի : Միքէ քաղիցեն ի փշոց

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Pourquoi voyez-vous une paille dans l'œil de votre frère, et ne voyez-vous point la poutre qui est dans votre œil? Ou, comment pouvez-vous dire à votre frère : Mon frère, laissez-moi ôter cette paille de votre œil, tandis que vous avez une poutre dans le vôtre? Hypocrite, ôtez d'abord la poutre de votre œil, et ensuite vous songerez à ôter la paille de l'œil de votre frère.

Ne donnez pas aux chiens les choses saintes, et ne jetez point vos perles devant les pourceaux : de peur qu'ils ne les foulent aux pieds, et que, se tournant contre vous, ils ne vous déchirent.

Demandez, et l'on vous donnera ; cherchez, et vous trouverez ; frappez, et on vous ouvrira. Car qui demande, reçoit ; et qui cherche, trouve, et l'on ouvrira à celui qui frappe.

Quel est celui d'entre vous qui, si son fils lui demande du pain, lui donnera une pierre ; ou, s'il demande un poisson, lui présentera un serpent ? Si donc vous, quoique mauvais, vous savez donner à vos enfants des choses bonnes, combien plus votre Père, qui est dans les cieux, vous donnera-t-il ce qui est bon, quand vous le lui demanderez !

Faites donc pour les autres tout ce que vous voulez que les autres fassent pour vous : c'est là toute la Loi et les Prophètes.

Entrez par la porte étroite : parce que la porte large, avec la voie spacieuse, est celle qui conduit à la perdition, et nombreux sont ceux qui s'y engagent. Qu'étriquée est la porte, et resserrée la voie qui conduit à la vie, et qu'il en est peu qui la trouvent !

Gardez-vous des faux prophètes qui viennent à vous sous le vêtement de la brebis, et au-dedans sont des loups rapaces ; vous les connaîtrez par leurs fruits, comme c'est par son fruit que l'on connaît un arbre. Cueille-t-on du raisin sur des épines,

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

խաղող, կամ ի տատասկէ բուզ : Այսպէս ամենայն ծառ բարի՛ պտուղ բարի առնէ, եւ ծառ չար՛ պտուղ չար առնէ. ոչ կարէ ծառ բարի՛ պտուղ չար առնել, եւ ոչ ծառ չար՛ պտուղ բարի առնել : Ամենայն ծառ որ ոչ առնէ պտուղ բարի՛ հատանի եւ ի հուր արկանի : Ապա ի պտղոյ նոցա ծանիշիք զնոսա :

Մարդ բարի՛ ի բարի գանձուց սրտի իւրոյ բղխէ զբարի, եւ մարդ չար ի չարէն բղխէ զչար. քանզի ի յաւելուածոյ սրտին խօսի բերան նորա :

Զի կոչէք զիս Տէր Տէր, եւ զոր ասեմն ոչ առնէք : Ոչ ամենայն որ ասէ ցիս, Տէր Տէր, մտցէ յարքայութիւն երկնից. այլ որ առնէ զկամս Հօր իմոյ որ յերկինսն է : Բագումք ասիցեն ցիս յաւուրն յայնմիկ. Տէր Տէր, ոչ յանուն քո մարգարեացաք, եւ յանուն քո դեւս հանաք, եւ յանուն քո զօրութիւնս բագումս արարաք : Եւ յայնժամ ասացից ցնոսա՝ երէ Ոչ երբէք զիտէի զձեզ. ի բնաց կացէք յինէն ամենեքեան ոյք գործէիք զանօրէնութիւն :

Ամենայն որ գայ առ իս եւ լսէ զբանս իմ զայտոսիկ եւ առնէ զսոսա՝ նմանեսցէ առն իմաստնոյ, որ շինիցէ տուն. որ փորեաց եւ խորեաց, եւ եղ հիմն ի վերայ վիմի : Խշին անձրեւք, եւ խաղացին գետք, շնչեցին հողմք եւ բախեցին գտունն, եւ ոչ կործանեցաւ, քանզի ի վերայ վիմի հաստատեայ էր :

Եւ ամենայն որ լսէ զբանս իմ զայտոսիկ եւ ոչ առնէ զսոսա, նմանեսցէ առն յիմարի՛ որ շինեաց գտուն իւր ի վերայ հողոյ առանց հիման : Խշին անձրեւք, յարեան գետք, շնչեցին հողմք, հարին գտունն եւ անկաւ, եւ էր կործանումն նորա մեծ յոյժ :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

ou des figues sur des ronces ? Ainsi, tout bon arbre porte de bons fruits, et tout arbre mauvais produit de mauvais fruits. Un bon arbre ne peut porter de mauvais fruits ; ni un arbre mauvais de bons fruits. Tout arbre qui ne porte pas de bons fruits sera coupé et jeté au feu. Vous les connaîtrez donc par leurs fruits.

L'homme bon tire le bien du bon trésor de son cœur ; et l'homme mauvais du mauvais trésor de son cœur tire le mal : car la bouche parle de l'abondance du cœur.

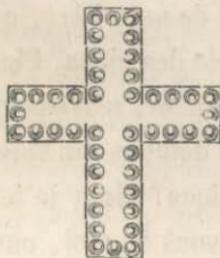
Pourquoi m'appellez-vous, Seigneur, Seigneur, et ne faites-vous point ce que je dis ? Ceux qui me disent : Seigneur, Seigneur, n'entreront pas tous dans le royaume des cieux ; mais celui qui fait la volonté de mon Père, qui est au ciel, celui-là entrera dans le royaume des cieux. Plusieurs me diront en ce jour-là : Seigneur, Seigneur, n'avons-nous pas prophétisé en votre nom, chassé les démons en votre nom, et fait en votre nom beaucoup de prodiges ? Alors je leur dirai : Je ne vous ai jamais connus ; retirez-vous de moi, ouvriers d'iniquités.

Quiconque vient à moi, écoute mes paroles et les met en pratique, sera comparé à l'homme sage qui, bâtissant une maison, a creusé très avant, et en a posé le fondement sur la pierre. Et la pluie est tombée, et les fleuves se sont débordés, et les vents ont soufflé, et sont venus fondre sur cette maison, et le torrent s'est brisé contre elle sans pouvoir l'ébranler, parce qu'elle était fondée sur la pierre.

Et quiconque entend ces paroles que je vous dis, et ne les accomplit point, sera semblable à l'homme insensé qui bâtit sa maison sur la terre, sans fondement. Et la pluie est tombée, et les fleuves se sont débordés, et les vents ont soufflé, et sont venus fondre sur cette maison ; et, assaillie par le torrent, aussitôt elle s'est écroulée, et grande a été sa ruine.

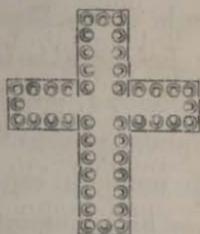
ՎԱՐՔ ԲԲԻՍՏՈՍԻ

Եւ եղև իբրև կատարեաց Յիսուս զամենայն զբանս զայսոսիկ, զարմանային ժողովուրդքն ընդ վարդապետութինն նորա. զի իբրև իշխանութեամբ ուսուցանէր, եւ ոչ որպէս զպիրքն եւ Փարիսեցիք :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Lorsque Jésus eut achevé d'adresser ces paroles au peuple, tous étaient dans l'admiration de sa doctrine : car il les enseignait comme ayant autorité, et non comme les Scribes et les Pharisiens.

ԳԼՈՒԽ ԺԳ.

Բժշկութիւն բորոտին. — Բժշկութիւն ծառայի հարիւրապետին: — Յարութիւն որդւոյ այրւոյն ի նային. — Հարցումն աշակերտացն Յովհաննու. — Գովութիւնք Փրկչին գՅովհաննէ. — Նախատ Բրիտոս գրադարսն անհաւատս. — Հրուէր վաստակարեկ տառապելոց:

ՍՅԻ իբրեւ էջ ի լեռնէ անտի, գնացին զկնի նորա ժողովուրդք բազումք: Եւ անա մատուցեալ բորոտ մի երկիր պագաներ նմա եւ ասէր. Տէր, եթէ կամիս՝ կարող ես զիս սրբել: Չգեաց գձեռն իւր եւ հասոյց ի նա Յիսուս եւ ասէ. Կամիմ, սրբեաց. եւ վաղվաղակի սրբեցաւ ի նմանէ բորոտութիւնն: Եւ ասէ ցնա Յիսուս. Չգոյշ լեր, մի ումեք ասիցես. այլ երբ ցոյց գանձն քրքանանային, եւ մատո գպատարազն՝ զոր հրամայեաց Մովսէս, ի վկայութիւն նոցա:

Եւ եմուտ (Յիսուս) ի Կափառնաւում: Հարիւրապետի ուրումն ծառայ չարաչար հիւանդացեալ՝ մերձ էր ի վախճանել, որ էր նմա պատուական: Իբրեւ լուա գՅիսուսէ, առաքեաց զձերսն ի Հրէից, աղաչել զնա՝ զի եկեսցէ ապրեցուցէ զծառայն նորա, եւ ասէր. Տէր, մանուկ իմ անկեալ կայ ի տան անդամայոյժ չարաչար տանջեալ:

Եւ նոքա եկեալ առ Յիսուս՝ աղաչէին զնա ստեպ եւ ասէին՝ քէ Արժանի է որում գշնորհս գայս առնես. զի սիրէ զագգս մեր, եւ գժողովրդանոցն նա շինեաց մեզ: Եւ ասէ Յիսուս. Ես եկից եւ բժշկեցից զնա. եւ զնաց ընդ նոսա:

Իբրեւ ոչ ինչ կարի հեռի էր ի տանէն, յղեաց առ նա

CHAPITRE XIII.

Guérison d'un lépreux. — Guérison du serviteur d'un centurier. — A Naïm, Jésus ressuscite le fils d'une veuve. — Question des disciples de Jean. — Éloge de Jean par notre Seigneur. — Reproches aux villes impénitentes.
— Invitation aux pauvres et aux affligés.

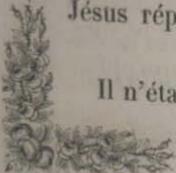

JÉSUS étant descendu de la montagne, une grande multitude le suivit.

Et voilà qu'un lépreux vint à lui, en disant : Seigneur, si vous voulez, vous pouvez me guérir. Jésus, étendant la main, le toucha, en disant : Je le veux, soyez guéri ; et à l'instant sa lèpre fut guérie. Et Jésus lui dit : Gardez-vous d'en parler à personne ; mais allez, montrez-vous au prêtre, et présentez votre offrande, comme l'a prescrit Moïse, pour que ce leur soit un témoignage.

Jésus entra ensuite dans Capharnaüm. Or, un centurion avait un serviteur malade qui allait mourir, et ce serviteur lui était cher. Ayant entendu parler de Jésus, il envoya vers lui quelques anciens d'entre les Juifs, le priant de venir guérir son serviteur, et lui disant : Seigneur, mon serviteur, frappé d'une paralysie, est gisant dans ma maison, et il souffre extrêmement.

Ceux-ci, étant venus vers Jésus, le priaient avec grande instance, ajoutant : Il mérite que vous fassiez cela pour lui : car il aime notre nation, et nous a même bâti une synagogue. Jésus répondit : J'irai, et le guérirai. Et il s'en alla avec eux.

Il n'était pas loin de la maison, lorsque le centurion envoya

Վ.Ա.Բ.Բ. ԳՐԻՍՏԱՍԻ

հարիւրապետն բարեկամս, եւ ասե ցնա. Տեր, մի ինչ աշխատ լինիր, զի չեմ բաւական երէ ընդ յարկաւ իմով մտանիցես :

Եկն եւ ինքնին հարիւրապետն եւ ասե. Տեր, չեմ բաւական երէ ընդ յարկաւ իմով մտցես. վասն որոյ եւ ոչ զանձն համարեցայ արժանի առ քեզ գալոյ. այլ ասա բանիւ, եւ բժշկեսցի մանուկս իմ: Քանզի եւ ես այր մի եմ կարգեալ ընդ իշխանութեամբ. ունիմ ընդ ինեւ զինուորըս, եւ ասեմ սմա՛ երբ, եւ երբայ. եւ այլում քե եկ, եւ գայ. եւ ծառայի իմում քե Արա զայս, եւ առնե :

Իբրեւ լուա զայս Յիսուս՝ զարմացաւ. եւ ասե ցայնոսիկ որ գնեաւ երբային. Ամեն ասեմ ձեզ, եւ ոչ յիսրայելի այսպիսի հաւատս գտի երբեք. բայց ասեմ ձեզ, զի բազումք յարեւելից եւ յարեւմտից եկեսցեն եւ բազմեսցին ընդ Աբրահամու եւ ընդ Սահակայ եւ ընդ Յակոբու յարքայութեան երկնից. եւ որդիքն արքայութեան ելցեն ի խաւարն արտաքին. անդ եղիցի լալ եւ կրճելատամանց :

Եւ ասե Յիսուս ցհարիւրապետն. Երբ, եւ որպէս հաւատացերդ՝ եղիցի քեզ : Եւ ողջացաւ մանուկն նորա յաւուր յայնմիկ :

Եւ դարձան անդրէն պատգամաւորքն ի տուն, եւ գտին զծառայն հիւանդ բժշկեալ :

Իբրեւ եղեւ երեկոյ, մատուցին առ նա դիւանարս բազումս, եւ եհան զայսսն բանիւ, եւ զամենայն հիւանդսն բժշկեաց :

Եւ եղեւ ի վաղիւն երբայր ի քաղաք մի՛ որում անուն էր Նային. երբային ընդ նմա եւ աշակերտք նորա եւ ժողովուրդ բազում: Իբրեւ մերձ եղեւ ի դուռն քաղաքին,

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

de ses amis lui dire : Seigneur, ne prenez point tant de peine, car je ne suis pas digne que vous entriez sous mon toit.

Et le centurion vint lui-même et lui dit : Seigneur, je ne suis pas digne que vous entriez dans ma maison. C'est pour cela, parce que je ne m'en suis pas jugé digne, que je ne suis venu d'abord moi-même vers vous ; mais dites seulement une parole et mon serviteur sera guéri. Car, moi qui ne suis qu'un homme, et encore un subalterne, ayant sous moi des soldats, je dis à l'un : Va, et il va ; à un autre : Viens, et il vient ; et à mon serviteur : Fais cela, et il le fait.

Jésus, entendant ces paroles, fut dans l'admiration, et se tournant vers ceux qui le suivaient, il dit : En vérité, je vous le dis, je n'ai pas trouvé en Israël même une si grande foi. Et je vous déclare que plusieurs viendront de l'Orient et de l'Occident, et prendront place au festin avec Abraham, Isaac et Jacob dans le royaume des cieux, tandis que les fils du royaume seront jetés dans les ténèbres extérieures. Là seront les pleurs et les grincements de dents.

Et Jésus dit au centurion : Allez, et qu'il vous soit fait comme vous avez cru. Et son serviteur fut guéri à cette heure même.

De retour à la maison, ceux qui avaient été envoyés trouvèrent le serviteur qui était malade parfaitement guéri.

Le soir étant venu, ils lui présentèrent plusieurs possédés, et il chassait les esprits mauvais par sa parole, et il guérit tous les malades.

Le jour suivant, Jésus allait à une ville appelée Naïm ; et ses disciples allaient avec lui, ainsi qu'une grande foule de peuple. Comme il approchait d'une porte de la ville, voilà que l'on por-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

tait au tombeau un fils unique ; et sa mère était veuve, et un grand nombre des habitants de la ville étaient avec elle.

Le Seigneur l'ayant vue, fut touché de compassion pour elle, et lui dit : Ne pleurez point. Et il s'approcha, et toucha le cercueil ; et, les porteurs s'étant arrêtés, il dit : Jeune homme, je vous le commande, levez-vous. Et le mort se leva sur son séant, et commença à parler ; et il le rendit à sa mère. Et tous furent saisis de crainte, et ils glorifiaient Dieu, en disant : Un grand prophète s'est levé parmi nous, et Dieu a visité son peuple. Et le bruit de ce miracle se répandit dans toute la Judée, et dans tout le pays d'alentour.

Or, Jean, dans sa prison, ayant appris les œuvres du Christ, appela deux de ses disciples et les envoya vers Jésus, pour lui dire : Êtes-vous celui qui doit venir, ou devons-nous en attendre un autre ? Étant donc venus à Jésus, ces hommes lui dirent : Jean-Baptiste nous a envoyés vers vous, pour vous faire cette question : Êtes-vous celui qui doit venir, ou devons-nous en attendre un autre ?

Or, à cette heure même, Jésus guérit un grand nombre de personnes, soit de maladies, soit de plaies, soit d'esprits mauvais, et rendit la vue à beaucoup d'aveugles. Puis il répondit en ces termes : Allez, et annoncez à Jean ce que vous avez entendu et ce que vous avez vu : que les aveugles voient, les boiteux marchent, les lépreux sont guéris, les sourds entendent, les morts ressuscitent, les pauvres sont évangélisés ; et que bienheureux est celui qui ne sera point scandalisé à mon sujet.

Lorsque les envoyés de Jean furent partis, Jésus s'adressa à la foule du peuple, et lui parla de Jean en ces termes : Qu'êtes-vous allés voir au désert ? un roseau agité du vent ? Qu'êtes-vous allés voir ? un homme vêtu avec mollesse ? Ceux qui por-

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

որք ի հանդերձս երեւելիս եւ ի վափկութեան են՝ ի տունս քաղաւորաց են : Այլ զինչ եւք տեսանել. մարգարէ. — այն ասեմ ձեզ, եւ առաւել եւս քան զմարգարէ. զի նա է վասն որոյ գրեայն է. Անա եւ առաքելցից զհրեշտակ իմ առաջի երեսաց քոց, որ պատրաստեսցէ զճանապարհս քո առաջի քո :

Ամեն ասեմ ձեզ. մեծ ի ծնունդս կանանց մարգարէ քան զՅովհաննէս Մկրտիչ ոչ ոք է. բայց փոքրիկն յարքայութեան երկնից՝ մեծ է քան զնա :

Բայց յաւուրցն Յովհաննու Մկրտչի մինչեւ ցայժմ արքայութիւն երկնից բռնադատի, եւ բռունք յափշտակեն զնա : Քանզի ամենայն օրենք եւ մարգարէք մինչեւ ցՅովհաննէս մարգարեացան. եւ երէ կամիք ընդունել, նա է եղիա որ գալոցն է : Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ :

Եւ ամենայն ժողովուրդն իբրեւ լուաւ, եւ մաքսաւորքն, արդարացուցին զԱստուած, զի մկրտեցան ի մկրտութիւնն Յովհաննու. իսկ Փարիսեցիքն եւ օրինականք զխորհուրդն Աստուծոյ անարգեցին յանձինս իւրեանց, զի ոչ մկրտեցան ի նմանէ :

Արդ ում նմանեցուցից զմարդիկ ազգիս այսորիկ, եւ ում իցեն նմանողք : Նման են մանկուոյ՝ որ ի հրապարակս նստիցին, կարդայցեն զմիմեանս եւ ասիցեն. Փողս հարաք ձեզ, եւ ոչ կաքաւեցէք, ողբացաք՝ եւ ոչ լացիք : Եկն Յովհաննէս Մկրտիչ, ոչ ուտեր եւ ոչ ըմպեր, եւ ասէիք. Դեւ գոյ ի նմա : Եկն Որդի մարդոյ, ուտեւ ըմպէ. եւ ասեն. Անա այր կերող եւ արբեցող, բարեկամ մաքսաւորաց եւ մեղաւորաց : եւ արդարացաւ իմաստութիւն յորդոց իւրոց :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

tent des vêtements précieux et vivent dans les délices, habitent les maisons des rois. Qu'êtes-vous donc allés voir ? un prophète ? Oui, je vous le dis, et plus qu'un prophète. C'est de lui qu'il est écrit : Voilà que j'envoie mon ange devant votre face, pour vous préparer la voie où vous devez marcher.

En vérité, je vous dis : Entre ceux qui sont nés de la femme, il n'est point de prophète plus grand que Jean-Baptiste ; mais celui qui vient après lui dans le royaume de Dieu est plus grand que lui.

Depuis les jours de Jean-Baptiste jusqu'à présent, le royaume des cieux souffre violence et les violents le ravissent. Car tous les prophètes et la Loi ont prophétisé jusqu'à Jean ; et si vous le voulez comprendre, il est Élie qui doit venir. Que celui qui a des oreilles qui entendent, entende.

A ces paroles, le peuple et les publicains, qui tous avaient reçu le baptême de Jean, rendirent gloire à Dieu. Mais les Phariséens et les docteurs de la loi qui n'étaient point baptisés par lui, méprisèrent en eux-mêmes le conseil de Dieu.

(Alors le Seigneur ajouta :) A qui donc comparerai-je les hommes de cette génération ? et à qui ressemblent-ils ? Ils ressemblent à ces enfants qui, rassemblés sur une place publique, se crient et se disent les uns aux autres : Nous vous avons joué de la flûte et vous n'avez point dansé ; nous avons chanté des chants lugubres et vous n'avez point pleuré. Car Jean est venu ne mangeant point de pain et ne buvant point de vin, et vous dites : Il est possédé du démon. Le Fils de l'homme est venu mangeant et buvant, et vous dites : C'est un homme de bonne chère, qui aime le vin, et qui est l'ami des publicains et des pé-

Յայնժամ սկսաւ նախատել գրադարսն յորս եղեն բազում գորութիւնք նորա, եւ ոչ ապաշխարեցին. Վնյ քեզ, Գորազին, վնյ քեզ Բեքսայիդա. զի եթէ ի Տիրոս եւ ի Սիդոն եղեալ էին գորութիւնքն որ ի ձեզ եղեն, վաղու եւս արդեօք խորզով եւ մոխրով ապաշխարեալ էր. բայց ասեմ ձեզ, ղիւրագոյն լիցի երկրին Տիրոսի եւ Սիդոնի յաւուրն դատաստանի քան ձեզ : եւ դու Կափառեաում, մի մինչեւ յերկինս բարձրասցիս, այլ մինչեւ ի դժոխս իջցես. զի եթէ ի Սողոմ եղեալ էին գորութիւնքն որ ի քեզ եղեն, ապաքէն կային եւս մինչեւ ցայսօր. բայց ասեմ ձեզ, եթէ երկրին Սողոմացւոց ղիւրագոյն լիցի յաւուրն դատաստանի քան քեզ :

Յայնմ ժամանակի պատասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ. Գոհանամ գքեն Հայր, Տէր երկնի եւ երկրի. զի ծածկեցեր զայս յիմաստնոց եւ ի զիտնոց, եւ յայտնեցեր տղայնոց : Այն, Հայր, զի այսպէս հաճոյ եղեւ առաջի քո :

Ամենայն ինչ տուաւ ինձ ի Հօրէ իմմէ. եւ ոչ ոք ճանաչէ զՈրդի՝ եթէ ոչ Հայր, եւ ոչ զՀայր ոք ճանաչէ՝ եթէ ոչ Որդի, եւ ում Որդին կամիցի յայտնել : Եկնյք առ իս ամենայն վաստակեալք եւ բեռնաւորք, եւ ես հանգուցից զձեզ. առէք զլուծ իմ ի ձեզ, եւ ուսարո՞ւք յինեն՝ զի հեզ եմ եւ խոնարհ սրտիւ, եւ գտչիք հանգիստ անձանց ձերոց. զի լուծ իմ քաղցր է, եւ բեռն իմ փոքրոզի :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

cheurs. Mais la sagesse a été justifiée par tous ses enfants.

Alors il se mit à reprocher aux villes dans lesquelles beaucoup de ses miracles avaient été opérés de n'avoir pas fait pénitence : Malheur à toi, Corozain ! malheur à toi, Bethsaïde ! car si Tyr et Sidon eussent vu les miracles qui ont été opérés en vous, il y a longtemps que ces villes eussent fait pénitence dans le cilice et dans la cendre. Aussi je vous déclare que Tyr et Sidon, au jour du jugement, seront traitées moins rigoureusement que vous. Et toi Capharnaüm, élevée jusqu'au ciel, tu seras ravalée jusqu'aux enfers : car si les prodiges dont tu as été le témoin eussent été opérés dans Sodome, elle subsisterait aujourd'hui. C'est pourquoi, je te le dis, il y aura moins de rigueur au jour du jugement pour la terre de Sodome que pour toi.

Dans ce même temps, Jésus dit aussi : Je vous rends grâces, ô mon Père, Seigneur du ciel et de la terre, de ce que vous avez caché ces choses aux sages et aux prudents, et les avez révélées aux simples et aux petits. Oui, mon Père, je vous rends grâces de ce que vous l'avez ainsi voulu.

Toutes ces choses m'ont été données par mon Père ; et nul ne connaît le Fils, si ce n'est le Père ; et nul ne connaît le Père, si ce n'est le Fils, et celui à qui il a plu au Fils de révéler. Venez à moi, vous tous qui êtes dans la peine et sous le fardeau, et je vous soulagerai. Prenez mon joug sur vous, et apprenez de moi que je suis doux et humble de cœur ; et vous trouverez le repos de vos âmes. Car mon joug est doux, et mon fardeau léger.

ԳԼՈՒԽ ԺԴ.

Կինն մեղաւոր ի տան Փարիսեցոյն. — Գարոգուրին Փրկչին ի քաղաքս
եւ ի գիւղս. — Բժշկուրին կոյր եւ համր դիւանարին. — Հայհոյու-
րին Փարիսեցոցն. — Նշան խնդրեն ի նմանէ. — Մայրն եւ եղ-
բարք Գրիստոսի :

ՍՂԱԶԷՐ գնա ոմն ի Փարիսեցոցն՝ զի
կերիցէ ճաշ ընդ նմա, եւ մտեալ ի տուն
Փարիսեցոյն՝ բազմեցաւ : Եւ կին մի էր ի
քաղաքին մեղաւոր. իբրեւ գիտաց թէ բազ-
մեալ է ի տան Փարիսեցոյն, բերեալ շիշ մի
իւղոյ ազնուի՝ կայր յետոյ առ ոտս նորա,
չայր, եւ արտասուօքն սկսաւ քանալ գոտս նորա,
եւ հերով գլխոյ իւրոյ ջնջէր, եւ համբուրէր գոտս նորա
եւ օժանէր իւղովն :

Եւ տեսեալ Փարիսեցոյն որ կոչեացն գնա՝ ասէ ընդ
միտս իւր. Սա թէ մարգարէ ոք էր, ապա գիտէր թէ ո՞վ
եւ որպիսի ոք կին մերձենայ ի սա, զի մեղաւոր է : Պա-
տասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ ցնա. Սիմովն, ունիմ ինչ
ասել քեզ : Եւ նա ասէ. Ասա, վարդապետ : Եւ ասէ. Եր-
կու պարտապանք էին ուրումն փոխատուի. մինն
պարտէր ինձ հարիւր դանեկան, եւ միւսն յիսուն. եւ
իբրեւ ոչ գոյր նոցա հատուցանել, երկոցունցն շնոր-
հեաց. արդ ասա, ո՞վ առաւել սիրեսցէ գնա : Ասէ Սիմովն.
Ինձ այսպէս թուի՝ եթէ որում զբազումն շնորհեաց : Եւ
նա ասէ ցնա. Ուղիղ դատեցար :

Եւ դարձեալ ի կինն կողմն, ասէ ցՍիմովն. Տեսանես
զայս կին. մտի ի տուն քո, ջուր ոտից իմոց ոչ ետուր,
իսկ սա արտասուօք իւրովք երաց գոտս իմ, եւ հերով

CHAPITRE XIV.

La pécheresse chez le Pharisien. — Prédication du Sauveur dans les villes et les villages. — Guérison d'un possédé aveugle et muet. — Blasphème des Pharisiens. — Ils lui demandent un prodige. — La mère et les frères de Jésus-Christ.

OR, un des Pharisiens suppliait Jésus de venir manger chez lui ; et, étant entré dans la maison de cet homme, Jésus se mit à table. Et voilà qu'une femme, connue dans la ville pour une pécheresse, ayant su qu'il était à table dans la maison du Pharisien, vint avec un vase d'albâtre rempli de parfum ; et se tenant derrière lui à ses pieds, elle se mit à les arroser de ses larmes, et elle les essuyait avec ses cheveux, et les baisait, et les oignait de parfum.

Voyant cela, le Pharisien qui avait invité Jésus, dit en lui-même : Si cet homme était prophète, il saurait qui est celle qui le touche, et que c'est une pécheresse. Alors Jésus lui dit : Simon, j'ai quelque chose à vous demander. Il répondit : Maître, parlez. Un créancier avait deux débiteurs : l'un devait cinq deniers, l'autre cinquante ; et comme ni l'un ni l'autre n'avait de quoi s'acquitter, le créancier leur remit à tous deux ce qu'ils devaient. Lequel doit l'aimer davantage ? Simon répondit : Celui, je pense, à qui il a le plus remis. Jésus lui dit : Vous avez bien jugé !

Et se tournant vers la femme, il dit à Simon : Voyez-vous ce que fait cette femme ? Je suis entré dans votre maison, et vous n'avez point versé d'eau sur mes pieds ; mais elle, elle les a

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

իւրով ջնջեաց. համբոյր մի դու ոչ ետուր ինձ, սա աւասիկ յորմէ հետե մտեալ եմ՝ ոչ դադարեաց ի համբուրելոյ գոտս իմ. իւրով զգլուխ իմ ոչ օծեր, սա իւրով անուշիւ օծ : Վասն որոյ ասեմ քեզ. քողեալ լիցին սմա մեղք իւր բազում, զի յոյժ սիրեաց. զի որում շատ քողուցու՝ շատ սիրե, եւ որում սակաւ՝ սակաւ : Եւ ասե ցնա. Թողեալ լիցին քեզ մեղք քո :

Եւ սկսան որ բազմեայն էին ընդ նմա՝ ասել ընդ միտս իւրեանց. Ո՞վ է սա որ գմեղս քողու : Եւ նա ասե ցկինն. Հաւատք քո կեցուցին զքեզ, երբ ի խաղաղութիւն :

Եւ եղև յետ այնորիկ եւ ինքն շրջեր ընդ քաղաքս եւ ընդ գեօղս, քարոզեր եւ աւետարանէր զարքայութիւն Աստուծոյ, եւ երկուտասանքն ընդ նմա. եւ կանայք ոմանք որ բժշկեալ էին յայտոց չարաց եւ ի հիւանդութեանց, Մարիամ որ կոչէր Մագդաղենացի, յորմէ եօթն դեւն ելեալ էր, եւ Յովհաննա կին Քուզայ՝ հագարապետին Հերովդի, եւ Շուշան եւ այլք բազումք, որք պաշտէին զնա յընչից իւրեանց :

Գան ի տուն, եւ զայ միւսանգամ ընդ նոսա ժողովուրդն. մինչ զի եւ հաց եւս ոչ ժամանել ուտել նոցա : Եւ իբրև յուան որ իւրքն էին՝ ելին ունել զնա, զի համարէին քե մոլեգնեալ իցե :

Յայնժամ մատուցաւ առ նա դիւանար մի կոյր եւ համր, եւ բժշկեաց զնա, որպես զի համրն եւ կոյրն խօսիցի եւ տեսանիցե : Հարմացան ամենայն ժողովուրդքն եւ ասէին. Միքե սն իցե Քրիստոսն որդի Դաւթի :

Բայց Փարիսեցիքն եւ դպիրք որ յերուսաղեմէ իջեալ էին՝ ասեն. Ոչ իւրք հանե դա զդեւս՝ եքե ոչ Բեեդգերու-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

arrosés de ses larmes, et les a essuyés avec ses cheveux. Vous ne m'avez point donné le baiser de l'hospitalité; mais elle, depuis qu'elle est entrée, elle n'a cessé de me baiser les pieds. Vous n'avez point versé d'huile sur ma tête; mais elle, elle a répandu des parfums sur mes pieds. C'est pourquoi je vous dis : De nombreux péchés lui ont été remis, car elle a beaucoup aimé. Celui à qui on remet beaucoup, aime beaucoup, et celui à qui on remet moins, aime moins. Et il dit à cette femme : Vos péchés vous sont remis.

Ceux qui étaient à table avec lui commencèrent à dire en eux-mêmes : Qui est celui-ci, qui même remet les péchés? Et Jésus dit à la femme : Votre foi vous a sauvée; allez en paix.

Jésus, ensuite, allait de ville en ville, et de village en village, prêchant et annonçant le royaume de Dieu, et les douze étaient avec lui, comme aussi quelques femmes qui avaient été délivrées d'esprits mauvais, ou guéries de leurs infirmités : ainsi Marie appelée Madeleine, de qui sept démons étaient sortis; et Jeanne, femme de Chusa, intendant de la maison d'Hérode; et Suzanne, et plusieurs autres; et elles l'assistaient de leurs biens.

Et elles revinrent dans la maison : et la multitude s'y rassembla de nouveau; de sorte qu'ils ne pouvaient pas même manger leur pain. Les parents de Jésus, entendant ce qui se publiait, partirent de chez eux pour s'emparer de lui : car on le disait tombé en démence.

Alors on lui présenta un homme possédé, muet et aveugle; et Jésus, ayant chassé le démon, guérit cet homme, de sorte qu'il parlait et voyait; et la foule saisie d'admiration disait de Jésus : N'est-ce pas là le Christ fils de David?

Mais quelques-uns d'entre eux, des Pharisiens et des Scribes venus de Jérusalem, dirent : C'est par Bézébub, prince des

դաւ իշխանան զիւաց : Եւ այլք փորձէին , եւ նշան յերկնից խնդրէին ի նմանէ :

Իբրեւ գիտաց Յիսուս զխորհուրդս նոցա՝ կոչեաց զնոսա առ ինքն եւ խօսեցաւ ընդ նոսա առակօք եւ ասէր . Ամենայն քազաւորութիւն բաժանեալ յանձն իւր՝ աների , եւ ամենայն քաղաք կամ տուն բաժանեալ յանձն իւր՝ ոչ կացցէ : Չիւնրդ կարէ սատանայ զսատանայ հանել : Եւ երբ սատանայ զսատանայ հանէ , յանձն իւր բաժանեցաւ . եւ երբ սատանայ ի վերայ անձին իւրոյ յարեաւ եւ բաժանեալ իցէ , ոչ կարէ կալ , այլ վախճանեալ է . արդ զիւնրդ կացցէ քազաւորութիւն նորա : Եւ երբ ես Բեեղզեբուդաւ հանեմ զդեւս , որդիքն ձեր իւ հանիցեն . վասն այնորիկ նոքա եղիցին ձեր դատաւորք : Ապա քե հոգւով եւ մատամբ Աստուծոյ հանեմ ես զդեւս , ուրեմն հասեալ է ի վերայ ձեր արքայութիւն Աստուծոյ :

Յորժամ հզօր վառեալ՝ պահիցէ գտուն իւր , ի խաղաղութեան են ինչք նորա . զիւնրդ կարէ ոք մտանել ի տուն հզօրին՝ եւ զգործիւն նորա յափշտակել , երբ ոչ նախ կապիցէ զհզօրն : Բայց երբ հզօրագոյն քան զնա ի վերայ եկեալ յաղքեսցէ նմա , զսպառազինութիւնն նորա հանէ՝ չոր յուսացեալ էր , եւ զաւար նորա բաշխեսցէ : Որ ոչ ընդ իս է՝ հակառակ իմ է , եւ որ ոչ ժողովէ ընդ իս՝ ցրուէ : Ամեն ասեմ ձեզ , զի ամենայն բողջի որդւոց մարդկան մեղք եւ հայհոյութիւնք որջափ եւ հայհոյիցեն . եւ որ ասիցէ բան զՈրդւոյ մարդոյ՝ բողջի նմա . բայց որ զՀոգւոյն սրբոյ ասիցէ , մի բողջի նմա , մի յայսմ աշխարհի եւ մի ի հանդերձելումն , այլ պարտապան լիցի յախտենիցն մեղաց : Չի ասէին քե այս պիղծ գոյ ի նմա :

Կամ արարէք զճառն բարի եւ զպտուղ նորա բարի ,

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

démons, qu'il chasse les démons. Et d'autres pour le tenter, lui demandaient un prodige dans le ciel.

Mais Jésus, connaissant leurs pensées, les fit venir près de lui, et leur dit en paraboles : Tout royaume divisé contre lui-même sera détruit; et toute ville ou toute maison, divisée contre elle-même, tombera. Comment Satan peut-il chasser Satan? S'il se chasse lui-même, puisque selon vous c'est par Béelzébub que je chasse les démons, il est divisé contre lui-même; s'il est divisé contre lui-même, son royaume ne peut plus durer, il est à sa fin. Mais si c'est par Béelzébub que je chasse les démons, vos fils, par qui les chassent-ils? c'est pourquoi ils seront eux-mêmes vos juges. Or, si c'est par l'Esprit et par la puissance de Dieu que je chasse les démons, le royaume de Dieu est donc parvenu jusqu'à vous.

Lorsque le fort armé garde l'entrée de sa maison, tout ce qu'il possède est en sûreté. Pour entrer dans cette maison et en ravir les dépouilles, il faut auparavant que l'on enchaîne le fort. Mais, si un plus fort que lui vient et le surmonte, il lui enlèvera toutes les armes dans lesquelles il mettait sa confiance, et disposera en maître de tous ses biens. Celui qui n'est point avec moi, est contre moi; et celui qui n'amasse point avec moi, dissipe. En vérité, je vous le dis, tous les péchés et tous les blasphèmes dont les enfants des hommes se sont rendus coupables leurs seront pardonnés; et quiconque aura outragé le Fils de l'homme obtiendra miséricorde; mais il n'y aura jamais de rémission, ni dans ce siècle ni dans le siècle à venir, pour celui qui aura blasphémé contre le Saint-Esprit. C'est un crime qui lui restera éternellement. Car on l'accusait d'être possédé de l'esprit impur.

Ou dites que l'arbre est bon, si le fruit est bon; ou déclarez

կամ արարէք զձառն չար՝ եւ զպտուղ նորա չար. քանզի ի պտղոյ անտի ծառն ճանաչի: Ծնունդք իժից, զիւրդ կարիցէք բարիս խօսել որ չարքդ էք. քանզի ի յաւելուածոյ սրտի խօսի բերան: Մարդ բարի՝ ի բարի գանձուց սրտի իւրոյ հանէ՝ զբարիս, եւ մարդ չար՝ ի չար գանձուց սրտի իւրոյ հանէ՝ զչարիս: Բայց ասեմ ձեզ՝ քե ընդ ամենայն դատարկ բանի զոր խօսիցին մարդիկ, տացեն համար յաւուրն դատաստանի. զի ի բանից քոց արդարասցիս, եւ ի բանից քոց պարտաւորեսցիս:

Յայնժամ պատասխանի ետուն նմա ոմանք ի դպրացն եւ ի Փարիսեցոց՝ եւ ասեն. Վարդապետ, կամիմք նշան ինչ տեսանել ի քե՛ն: Նա պատասխանի եւ՝ ի դիզանել ի վերայ նորա ժողովրդոցն եւ ասէ ջնոսա. Ազգ չար եւ շնացող նշան խնդրէ, եւ նշան մի՛ տացի նմա բայց նշանն Յովնանու մարգարէի. զի որպէս էր Յովնան ի փոր կիտին գերիս տիւս եւ գերիս գիշերս, նոյնպէս եղիցի եւ Որդի մարդոյ ի սիրտ երկրի գերիս տիւս եւ գերիս գիշերս. եւ որպէս եղեւ Յովնան նշան Նինուէացոց, այնպէս եղիցի եւ Որդի մարդոյ ազգիս այսմիկ:

Արք Նինուէացիք յարիցեն ի դատաստանի ընդ ազգիս ընդ այսմիկ եւ դատապարտեսցեն զսա, զի զոչացան ի քարոզութեանն Յովնանու. եւ արդ աւասիկ մեծ քան զՅովնան է աստ: Դշխոյն հարաւոյ յարիցէ ի դատաստանի ընդ ազգիս ընդ այսմիկ եւ դատապարտեսցէ զսա. զի եկն ի ծագաց երկրի լսել զիմաստութիւնն Սողոմոնի, եւ ահա մեծ քան զՍողոմոն է աստ:

Այլ յորժամ այսն պիղծ ելանէ ի մարդոյ, շրջի ընդ անջրդին տեղիս, խնդրէ հանգիստ եւ ոչ գտանէ. յայնժամ ասէ. Դարձայց ի տուն իմ՝ ուստի ելի, եւ եկեալ գտանէ զնա պարապորդ մաքրեալ եւ յարդարեալ: Յայնժամ

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

que le fruit est mauvais, si vous voulez que l'arbre soit mauvais : car c'est par le fruit qu'on reconnaît un arbre. Race de vipères, comment pourriez-vous dire des choses bonnes, mauvais comme vous l'êtes? Car c'est d'après ce qui abonde dans le cœur, que la bouche parle. L'homme bon tire du bon trésor qui est en lui des choses bonnes; et l'homme mauvais, de son trésor mauvais tire le mal. Et je vous déclare qu'au jour du jugement les hommes rendront compte de toute parole oiseuse qu'ils auront dite. Car c'est par vos paroles que vous serez justifiés, et par vos paroles que vous serez condamnés.

Alors quelques-uns des Scribes et des Pharisiens, élevant la voix, lui dirent : Maître, nous voulons de vous un prodige que nous voyions. Et Jésus, s'adressant à la foule qui le pressait, dit : Cette génération méchante et adultère demande un prodige; mais il ne lui en sera point donné d'autre que celui du prophète Jonas : De même qu'il a été trois jours et trois nuits dans les entrailles d'un poisson, ainsi le Fils de l'homme sera trois jours et trois nuits dans les entrailles de la terre. Et comme Jonas a été un signe pour les Ninivites, le Fils de l'homme sera un signe pour cette génération.

Et au jour du jugement les Ninivites se lèveront contre cette génération et la condamneront, parce qu'eux ont fait pénitence à la voix de Jonas, et qu'il y a ici plus que Jonas. La reine du Midi elle-même se lèvera au jour du jugement contre les hommes de cette génération, et les condamnera, parce qu'elle vint des extrémités du monde pour admirer la sagesse de Salomon, et qu'il y a ici plus que Salomon.

Lorsque l'esprit impur est sorti d'un homme, il va par les lieux arides, cherchant du repos; et n'en trouvant point, il dit : Je retournerai dans ma maison d'où je suis sorti. Et revenant, il la trouve inhabitée, purifiée de ce qui la souillait, et

երթայ եւ առնու ընդ իւր եօթն այլ այսա չարագոյնս քան զինքն, եւ մտեալ բնակէ անդ, եւ լինի յետինն մարդոյն այնորիկ չար քան զառաջինն. այնպէս եղիցի եւ ազգիս այսմիկ չարի :

Մինչդեռ նա ընդ ժողովուրդսն խօսէր, ահա մայր նորա եւ եղբարք նորա եկին եւ խնդրէին խօսել ընդ նմա. եւ իբրեւ ոչ կարէին հասանել առ նա վասն ամբոխին, արտաքոյ կացեալ՝ յղեցին եւ կոչէին զնա :

Եւ եղև մինչդեռ խօսէր զայս, ձայն եբարձ կին մի ի ժողովրդէնէ անտի եւ ասէ. Երանի է որովայնին որ կրեացն գրեզ, եւ ստեանցն որ դիեցուցին գրեզ : Եւ նա ասէ. Նա՛ երանի այնոցիկ է որ լսեն զբանն Աստուծոյ, եւ առնեն :

Եւ ասէ ոմն ցնա. Ահա մայր քո եւ եղբարք քո կան արտաքոյ եւ խնդրեն խօսել ընդ քեզ : Նա պատասխանի ետ այնմիկ որ ասացն ցնա, եւ ասէ. Ո՞վ է իմ մայր, կամ ո՞վ են իմ եղբարք : Եւ ձգեալ զձեռն իւր յաշակերտսն՝ ասէ. Ահա մայր իմ եւ եղբարք իմ. զի որ անիցէ զկամս Հօր իմոյ որ յերկինսն է, նա է իմ եղբայր եւ քոյր եւ մայր :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

ornée. Alors il va prendre avec lui sept autres esprits plus mauvais que lui; et étant entrés dans la maison ils s'y établissent; et le dernier état de cet homme deviendra pire que le premier : ainsi en sera-t-il de cette génération perverse.

Comme il disait ces choses au peuple, sa mère et ses frères étant arrivés, cherchaient à lui parler; mais, ne pouvant parvenir jusqu'à lui, à cause de la foule, ils étaient dehors; et ils envoyèrent pour l'avertir.

Alors une femme, élevant la voix au milieu de la foule, s'écria : Heureuses les entrailles qui vous ont porté, et les mamelles qui vous ont allaité! Et Jésus dit : Heureux plutôt ceux qui entendent la parole de Dieu et qui la pratiquent!

Alors quelqu'un lui dit : Votre mère et vos frères sont là qui vous demandent. Jésus, répondant à celui que l'avertissait, dit : Qui est ma mère et qui sont mes frères? Et étendant la main sur ses disciples, il ajouta : Voilà ma mère et mes frères : car quiconque fait la volonté de mon Père qui est dans les cieux, celui-là est mon frère, et ma sœur, et ma mère.

ԳԼՈՒԽ ԺԵ.

Քարոզութիւն Քրիստոսի առ ժողովուրդն ի ծովեզերին. — Առակք սերմանահանին, սերմանեացն հասելոց ի հունձս, որումանցն յագարակի, հատոյն մանանխոյ, խմորոյն, եւ եւ գանձին ծածկելոյ, պատուական մարգարտին, եւ ուղկանին արկելոյ ի ծով :

ԼԵՍԱ. Յիսուս յաւուր յայնմիկ ի տանէն՝ նստաւ առ ծովեզերն, եւ դարձեալ սկըսաւ ուսուցանել : Եւ ի ժողովել բազում ժողովրդոց, եւ ըստ քաղաքաց քաղաքաց եկելոց առ նա, եմուտ ի նա եւ նստաւ ի ծովուն. եւ ամենայն ժողովուրդն կայր առ ծովեզերրն :

Եւ ուսուցանէր զնոսա առակօք բազում ինչ, եւ ասէր նոցա ի վարդապետութեան իւրում. Լսէք, անա եւ սերմանահան սերմանել. եւ ի սերմանելն իւրում՝ էր որ անկաւ առ ճանապարհաւ, եւ եղեւ կոխան, եւ եկն բոջուն երկնից եւ եկեր զնա. եւ այն անկաւ յապառաժի, ուր ոչ գոյր հող բազում, եւ վաղվաղակի բուսաւ առ ի չգոյե հիւրոյ երկրին. ի ծագել արեւու տապացաւ, եւ զի ոչ գոյին արմատք՝ չորացաւ. եւ այն անկաւ ի մեջ փշոց, եւ ընդ նմին բուսեալ փշոցն՝ հեղձուցին զնա, եւ պտուղ ոչ ետ. եւ այն անկաւ յերկիր բարի, եւ ելեալ աճեցեալ տայր պտուղ, էր որ երեսնաւոր, էր որ վարսընաւոր, եւ էր որ հարիւրաւոր : Եւ ասէր. Որ ունիցի սկանջս յսելոյ՝ լուիցի :

Եւ իբրեւ եղեւ առանձինն, մատուցեալ աշակերտքն

CHAPITRE XV.

Jésus instruit le peuple près de la mer. — Parabole du semeur, de la semence jetée dans la terre, de l'ivraie parmi le froment, du grain de sénevé, du levain, du trésor caché, de la perle précieuse, et du filet jeté dans la mer.

LE même jour, Jésus sortit de la maison, et s'étant assis près de la mer, il se mit à enseigner de nouveau sur le rivage. Et une grande foule, accourue des villes d'alentour, s'assembla près de lui, de sorte que, montant dans une barque, il était assis sur la mer ; et la foule était debout sur le rivage.

Et il leur enseignait beaucoup de choses en paraboles, et leur disait dans son enseignement : Ecoutez : Un semeur sortit pour semer du grain ; et pendant qu'il semait, une partie de la semence tomba sur le chemin, et elle fut foulée aux pieds, et les oiseaux du ciel vinrent et la mangèrent. Une autre partie tomba en des endroits pierreux, où il n'y avait pas beaucoup de terre ; et elle leva bientôt, parce que la terre n'était pas profonde. Et quand le soleil monta, elle fut brûlée par sa chaleur ; et parce qu'elle n'avait point de racine, elle se dessécha. Une autre partie tomba entre des épines, et les épines, croissant en même-temps qu'elle, l'étouffèrent, et elle ne donna point de fruit. Une autre partie tomba dans la bonne terre, et elle levait, et elle croissait, et elle porta du fruit ; et les grains rendirent l'un trente, l'autre soixante, l'autre cent. Et en disant cela, il s'écriait : Que celui qui a des oreilles qui entendent, entende.

Et lorsqu'il fut seul, ses disciples, s'approchant, lui deman-

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

հարցանեին զնա քե Ձինչ իցե առական, եւ քե ընդէր առակօք խօսիս ընդ նոսա: Նա պատասխանի ետ եւ ասեցնոսա. Քանզի ձեզ տուեալ է գիտել զխորհուրդս արքայութեանն երկնից, եւ նոցա որ արտաքինքն են՝ չէ տուեալ. զի ոյր գուցե՞ տացի նմա եւ յաւելցի, եւ ոյր ոչն գուցե՞ եւ զոր ունիցին բարձցի ի նմանէ: Վասն այնորիկ առակօք խօսիմ ընդ նոսա, զի տեսանեն եւ ոչ տեսանեն, եւ լսեն եւ ոչ լսեն, եւ ոչ առնուն ի միտ. եւ կատարի առ նոսա մարգարեութիւնն Յայտայ որ ասե. Լսելով լուիջիք եւ մի իմասջիք, եւ տեսանելով տեսջիք եւ մի տեսջիք. զի քանձրացաւ սիրտ ժողովրդդեանս այսորիկ, եւ ականջօք իւրեանց ծանունս լուան, եւ զաչս իւրեանց կափուցին, զի մի երբեք տեսցեն աչօք, եւ ականջօք լուիցեն, եւ սրտիւք իմասցին, եւ դարձցին եւ բժշկեցից զնոսա:

Բայց ձեր երանի է աչացդ զի տեսանեն, եւ ականջաց ձերոց զի լսեն. ամեն ասեմ ձեզ, զի բազում մարգարեք եւ արդարք եւ բազաւորք ցանկացան տեսանել զոր տեսանէքդ եւ ոչ տեսին, եւ լսել զոր լսէքդ՝ եւ ոչ լուան:

Եւ ասեցնոսա. Ոչ գիտեք զառակս զայս. եւ զիմրդ զամենայն առակսն գիտիցեք:

Եւ արդ լուարնօք դուք զառակ սերմանացանին: Սերմն բանն Աստուծոյ է. եւ նոքա են որ առ ճանապարհան, ուր բանն սերմանի, եւ լսեն զբանն արքայութեան, եւ ոչ առնուն ի միտ. զայ չարն եւ յափշտակե գսերմանեալն ի սիրտս նոցա՝ զի մի հաւատասցեն եւ ապրեսցին:

Եւ որ յապառաժին սերմանեցաւ այն է, որ իբրեւ լսեն զբանն, եւ վաղճաղակի խնդութեամբ ընդունին զնա. բայց քանզի ոչ ունին արմատս յանձինս, այլ առ ժամա-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

dèrent ce que signifiait cette parabole, et pourquoi il parlait en paraboles. Il leur répondit : Pour vous, il vous est donné de connaître les mystères du royaume des cieux ; mais à ceux qui sont dehors, cela n'est pas donné. Car on donnera à celui qui a, et il sera dans l'abondance ; mais celui qui n'a pas, on lui enlèvera même ce qu'il a. Je leur parle en paraboles, parce qu'en voyant ils ne voient point, et qu'en écoutant ils n'entendent ni ne comprennent. Et en eux s'accomplit la prophétie d'Isaïe, disant : Vous écouterez de vos oreilles, et vous ne comprendrez point ; vous regarderez de vos yeux, et vous ne verrez point. Car le cœur de ce peuple s'est appesanti, et leurs oreilles se sont endurcies, et leurs yeux se sont fermés ; ils semblent craindre que leurs yeux ne voient, que leurs oreilles n'entendent, que leur cœur ne comprenne, et que venant à se convertir, je ne les guérisse.

Pour vous, heureux vos yeux, parce qu'ils voient ; et vos oreilles, parce qu'elles entendent ! Je vous le dis en vérité, beaucoup de prophètes et de justes ont désiré de voir ce que vous voyez, et ne l'ont pas vu ; d'entendre ce que vous entendez, et ne l'ont pas entendu.

Et il ajouta : Vous ne comprenez point cette parabole ? Et comment donc comprendrez-vous toutes les autres paraboles ?

Ecoutez ce que signifie la parabole du semeur : La semence, c'est la parole de Dieu. Ce qui tombe sur le chemin, ce sont ceux qui, lorsqu'on sème la parole, l'entendent sans en être pénétrés ; et aussitôt l'esprit mauvais vient et enlève cette parole qui avait été semée dans leurs cœurs, de peur qu'en croyant ils ne soient sauvés.

Et pareillement, ce qui est semé en des endroits pierreux, ce sont ceux qui, ayant entendu la parole, la reçoivent avec empressement et avec joie ; mais, comme elle n'a point eu de

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

նակ մի են, ի վինել նեղութեան եւ հալածանաց վասն բանին՝ վաղվաղակի գայթակղին :

Իսկ որ ի մէջ փշոցն սերմանեցան՝ նոքա են, որ իբրեւ լսեն զբանն, եւ հոգք աշխարհիս եւ պատրանք մեծութեան մտանեն եւ հեղձուցանեն զբանն, եւ վինին անպտուղ :

Իսկ որ յերկիրն բարի սերմանեցաւ՝ նոքա են, որ իբրեւ լսեն զբանն եւ ընդունին եւ ի միտ առնուն, եւ տան զպտուղ՝ ընդ միոյ երեսուն, եւ ընդ միոյ վաքսուն, եւ ընդ միոյ հարիւր :

Եւ ասէ ցնոսա. Միքէ գնյ ճրագ՝ զի ընդ զրուանաւ դնիցի կամ ընդ մահճօք. ոչ ապաքէն ի վերայ աշտանակի դնիցի, զի որք մտանենն՝ զլոյս տեսցեն : Ձի չէ ինչ ի ծածուկ որ քե ոչ յայտնեսցի, եւ ոչ եղեւ ինչ գաղտնի՝ երբ ոչ ի յայտ գայցէ : Եթէ ոք ունիցի ականջս լսելոյ, լուիցէ :

Եւ ասէ ցնոսա. Տեսէք զինչ լսէքդ, եւ յաւելցի ձեզ որոց լսէքդ. որով չափով չափէք՝ նովին չափեսցի ձեզ :

Որ ոք ունիցի՝ տացի նմա. եւ որ ոչն ունիցի, եւ զոր կարծեն քե ունիցի՝ բարձցի ի նմանէ :

Եւ ասէր. Այսպէս է արքայութիւն Աստուծոյ, որպէս զի այր մի արկանիցէ սերմանիս յերկիր, եւ ենչիցէ եւ յառնիցէ զցայգ եւ զցերեկ, եւ սերմանիքն բուսանիցին եւ աճիցեն, եւ նա ոչ գիտէ՝ քե երկիրն ինքնին բերէ զպտուղ, նախ զխտան եւ ապա զհասկն, ապա զցորեան ատոք ի հասկին : Այլ յորժամ տայցէ զպտուղն, վաղվաղակի առաքի մանգաղ, զի հասեալ են հունձք :

Այլ առակ արկ առ նոսա եւ ասէ. Նմանեցաւ արքայու-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

racines, ils ne croient que pour un temps, après quoi, la tribulation et la persécution survenant à cause de la parole, ils se scandalisent aussitôt, et s'éloignent.

Quant à ce qui est semé parmi les épines, ce sont ceux qui écoutent la parole ; mais les revers et les soucis du siècle, et la déception des richesses, s'emparant d'eux, étouffent la parole et font qu'elle ne porte point de fruit.

La semence qui est tombée dans de la bonne terre, ce sont ceux qui, entendant la parole, la comprennent, la reçoivent et la gardent dans un cœur bon et excellent ; et ils produisent de fruits, l'un trente, l'autre soixante, et l'autre cent.

Il leur disait encore : Apporte-t-on un flambeau pour le mettre sous un boisseau ou sous un lit ? n'est-ce pas pour le placer sur le chandelier, afin que ceux qui entrent voient la lumière ? Ainsi rien de caché qui ne doive être découvert ; rien de secret qui ne doive paraître au grand jour. Que celui qui a des oreilles qui entendent, entende.

Et il ajoutait : Prenez garde aux choses que vous entendez, et comment elles vous sont dites. La mesure dont vous aurez usé pour les autres, on en usera pour vous, et avec surcroît.

Car on donnera à celui qui a, et il sera dans l'abondance ; et celui qui n'a pas, on lui enlèvera ce qu'il a, ou ce qu'il pense avoir.

Il disait aussi : Le royaume des cieux est comme ce qui arrive quand un homme jette de la semence dans la terre : Qu'il dorme, qu'il se lève de nuit et de jour, la semence germe et croit, sans qu'il sache comment : car la terre produit d'elle-même, d'abord de l'herbe, puis un épi, et l'épi ensuite s'emplit de froment. Et quand elle a produit son fruit, aussitôt on y met la faux, parce que c'est le temps de la moisson.

Jésus proposa encore au peuple cette autre parabole : Le

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

բիւն երկնից առն' որ սերմանիցէ սերմն բարի յագարակի իւրում. եւ ի քուն լինել մարդկան' եկն թշնամին նորա եւ ցանեաց ի վերայ որումն ի մեշ ցորենոյն եւ գնաց. եւ իբրեւ բուսաւ խոտն եւ արար պտուղ, ապա երեւեցաւ եւ որումն: Մատուցեալ ծառայք տանուտեստնն ասեն ցնա. Տէր, ոչ սերմն բարի սերմանեցեր յագարակին քում, արդ ուստի ունիցի զորումնն: Եւ նա ասեցնոսա. Այր թշնամի արար գայն: Ասեն ցնա ծառայքն. Կամիս զի երթիցուք քաղեսցուք գայն ի բաց: Եւ նա ասեցնոսա. Մի, գուցէ մինչ քաղիցէք զորումնն' եւ զցորեանն ընդ նմին ի բաց խլիցէք. թոյլ տուք երկոցունց անել ի միասին մինչեւ ի հունձս, եւ ի ժամանակի հնձոցն ասացից ցինձողսն. Քաղեցէք նախ զորմնդ եւ կապեցէք զայդ խրձունս առ ի յայրել, եւ զցորեանն ժողովեցէք ի շտեմարանս իմ:

Եւ ասէր. Ո՞ւմ նմանեցուցուք զարքայութիւնն Աստուծոյ, կամ որով առական առակեսցուք գնա: Որպէս հատն մանանխոյ' որ յորժամ սերմանիցի յերկրի' փոքրագոյն է քան զամենայն սերմանիս որ են յերկրի. եւ յորժամ սերմանիցի, բուսանի եւ լինի մեծ քան զամենայն բանջար, եւ արձակէ ոստս մեծամեծս, մինչեւ բաւական լինել ընդ հովանեաւ նորա թոջնոց երկնից բնակել:

Այլ առակ խօսեցաւ ընդ նոսա եւ ասէ. Նման է արքայութիւն երկնից խմորոյ, զոր առեալ կնոջ թագոյց ի գրիւս երիս ալեր' մինչեւ ամենայն խմորեցաւ:

Զայս ամենայն խօսեցաւ Յիսուս առակօք ընդ ժողովուրդսն, եւ առանց առակի ոչ ինչ խօսէր ընդ նոսա. զի լցցի ասացեալն ի մարգարէէն. Բացից առակօք զերբան իմ, բղխեցից զձածկեալսն ի սկզբանէ աշխարհի: Բայց առանձինն աշակերտացն իւրոց մեկեկեր զամենայն:

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

royaume des cieux est semblable à un homme qui avait semé de bonne semence dans son champ ; mais pendant que ses serviteurs dormaient, son ennemi vint, et sema de l'ivraie au milieu du froment, et s'en alla. Lorsque l'herbe eut poussé et fut montée en épis, on aperçut aussi l'ivraie. Alors les serviteurs du père de famille, s'approchant, lui dirent : Seigneur, n'avez-vous pas semé de bonne semence dans votre champ ? d'où vient donc qu'il y ait de l'ivraie ? Il leur dit : C'est l'homme ennemi qui a fait cela. Les serviteurs lui dirent : Voulez-vous que nous allions l'arracher ? Il répondit : Non, de peur qu'en arrachant l'ivraie, vous n'arrachiez aussi du froment avec elle. Laissez l'un et l'autre croître jusqu'à la moisson ; et, au temps de la moisson, je dirai aux moissonneurs : Recueillez d'abord l'ivraie, et liez-la en gerbes pour la brûler ; et le froment, amassez-le dans mon grenier.

Il ajouta : A quoi comparerons-nous le royaume des cieux ? par quelle parabole le représenterons-nous ? Il est semblable au grain de senevé qu'un homme prend et sème dans son champ. C'est une des semences les plus petites ; mais lorsqu'elle a poussé, c'est une des plantes les plus grandes ; elle devient comme un arbre, de sorte que les oiseaux du ciel viennent habiter dans ses rameaux.

Il leur dit encore : Le royaume du ciel est semblable au levain qu'une femme a pris et qu'elle a mêlé dans trois mesures de farine, jusqu'à ce que le tout fût fermenté.

Jésus, en évangélisant le peuple, se servit de beaucoup de paraboles de cette sorte ; et il ne leur parlait qu'en paraboles : afin que s'accomplît cette parole du prophète : J'ouvrirai ma bouche pour parler en paraboles, et je révélerai des choses cachées depuis la création du monde. Mais en particulier, il expliquait tout à ses disciples.

Յայնժամ բողեայ Յիսուսի գժողովուրդսն՝ եկն ի տուն: Մատեան առ նա աշակերտքն նորա եւ ասեն. Մեկնեա մեզ զառակ որոմանցն ազարակի: Նա պատասխանի ետ եւ ասէ ցնոսա. Որ սերմանէ զսերմն բարի՝ է Որդի մարդոյ, եւ ազարակն աշխարհս է. սերմն բարի նոքա են որ որդիքն արքայութեան են, իսկ որոմն որդիք չարին են. եւ բշնամին որ վարեաց զայն՝ սատանայ է, եւ հունձքն կատարած աշխարհիս է, եւ հնձողքն հրեշտակք են:

Որպէս ժողովի որոմնն եւ ի հուր այրի, այնպէս եղիցի ի կատարածի աշխարհիս: Առաքեսցէ Որդի մարդոյ զհրեշտակս իւր, եւ ժողովեսցեն յարքայութենէ նորա զամենայն գայթակղութիւնս, եւ զայնոսիկ ոչք գործեն զանօրէնութիւն, եւ արկցեն զնոսա ի հնոց հրոյ, անդ եղիցի լալ եւ կրճէլ առամանց: Յայնժամ արդարքն ծագեսցեն իբրեւ զարեգակն յարքայութեան երկնից: Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ:

Դարձեալ նման է արքայութիւն երկնից գանձի ծածկելոյ յազարակի, զոր գտեալ մարդոյ՝ թագոյց, եւ ի խրնութենէ անտի երթայ վաճառէ զամենայն ինչ զոր ունի, եւ զնէ զազարակն զայն:

Դարձեալ նման է արքայութիւն երկնից առն վաճառականի, որ խնդրիցէ մարգարիտս գեղեցիկս. եւ գտեալ մի պատուական մարգարիտ՝ երթեալ վաճառեաց զամենայն զոր ինչ ունէր, եւ զնեաց զայն մարգարիտ:

Դարձեալ նման է արքայութիւն երկնից ուռկանի արկելոյ ի ծով եւ յամենայն ազգաց ժողովելոյ. զոր իբրեւ լցաւ՝ հանեալ ի ցամաք, եւ նստեալ ժողովեցին զբարի բարին յամանս, եւ զխոտանն ի բաց ընկեցին: Այնպէս եղիցի ի կատարածի աշխարհիս. ելցեն հրեշտակք եւ

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Ayant renvoyé le peuple, Jésus vint dans la maison ; et ses disciples s'approchèrent de lui, et lui dirent : Expliquez-nous la parabole de l'ivraie semée dans le champ. Il leur répondit : Celui qui sème la bonne semence, c'est le Fils de l'homme ; le champ, c'est le monde ; la bonne semence, ce sont les enfants du royaume ; et l'ivraie les enfants d'iniquité. L'ennemi qui l'a semée, c'est le démon ; la moisson, la fin des siècles ; et les moissonneurs, les anges.

Comme donc on sépare l'ivraie et on la brûle dans le feu, ainsi en sera-t-il à la fin des siècles : le Fils de l'homme enverra ses anges, et ils rassembleront hors de son royaume les sujets de scandale et ceux qui opèrent l'iniquité ; et ils les jetteront dans la fournaise du feu : là seront les pleurs et les grincements de dents. Alors, les justes resplendiront comme le soleil dans le royaume des cieux. Que celui qui a des oreilles qui entendent, entende.

Le royaume des cieux est semblable à un trésor caché dans un champ, et que cache de nouveau celui qui l'a trouvé ; et celui-ci, plein de joie de ce qu'il a vu, s'en va, vend tout ce qu'il a, et achète ce champ.

Le royaume des cieux est encore semblable à un marchand qui cherchait des perles précieuses. En ayant trouvé une d'un grand prix, il s'en alla, vendit tout ce qu'il avait et l'acheta.

Le royaume des cieux est encore semblable à un filet jeté dans la mer, et qui enveloppe des poissons de toute sorte ; et lorsqu'il est rempli, les pêcheurs le retirent ; et assis près du rivage, ils choisissent les bons, les mettent dans des vases, et jettent dehors les mauvais. Ainsi en sera-t-il à la fin des

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

մեկնեսցեն զչարս ի միջոյ արդարոց, եւ արկցեն զնոսա ի հնոց հրոյն. անդ եղիցի լալ եւ կրճել ատամանց :

Ասէ ցնոսա Յիսուս. Իմացարձք զայս ամենայն : Ասեն ցնա. Սյ՛ն Տէր : եւ նա ասէ ցնոսա. Վասն այսորիկ ամենայն զպիր աշակերտեալ արքայութեան երկնից՝ նման է առն տանուտեառն, որ հասէ ի զանձէ իւրմէ զնոր եւ զհին :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

siècles : les anges viendront, et sépareront des justes les méchants, et jetteront ces derniers dans la fournaise de feu. Là seront les pleurs et les grincements de dents.

Avez-vous compris tout ceci ? Ils lui dirent : Oui, Seigneur. Et il ajouta : C'est pourquoi tout docteur instruit de ce qui concerne le royaume des cieux, est semblable au père de famille qui tire de son trésor des choses neuves et des choses anciennes.

ԳԼՈՒԽ ԺԶ.

Գպիրն մերժեալ յաշակերտութենէ. — Աշակերտն որ քաղել նախ զհայրն կամբք. — Մրրիկն ցածուցեալ. — Իրք զիւահարացն Գերգեսացուց. — Դարձ Յիսուսի ի նագարեք. — Անհաւատութիւն նագարեքացուցն, եւ կամել սպանանել զնա :

 ԱՒՈՒՐ յայնմիկ իբրեւ ընդ երեկս լինէր, տեսեալ Յիսուսի ժողովուրդս բազումս զիւրեւ, ասէ ցաշակերտս իւր. եկայք անցցուք յայն կողմն :

Եւ մատուցեալ զպիր մի ասէ ցնա. Վարդապետ, եկից եւ ես զկնի քո յոր վայր եւ երթիցես : Ասէ ցնա Յիսուս. Աղուեսուց որջք գոն, եւ բուջնոց երկնից բոյնք, այլ Որդույ մարդոյ ոջ գոյ ուր զիցէ զգուլս իւր :

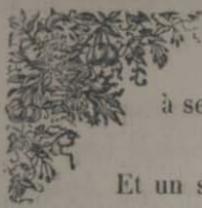
Ասէ ցմիւս եւս. Ե՛կ զկնի իմ : Եւ նա ասէ ցնա. Տեր, տո՛ւր ինձ հրաման՝ զի երբայց նախ քաղեցից զհայր իմ : Ասէ ցնա Յիսուս. Եկ զկնի իմ, եւ բոյլ տուր մեռելոցն քաղել զմեռեալս իւրեանց, եւ դու երթ պատմեա գարբայութիւն Աստուծոյ :

Եւ իբրեւ եմուտ ի նաւն, քողին աշակերտքն զժողովուրդն, առին զնա նաւան հանդերձ, եւ գայլ եւս նաւն որ էին ընդ նմա, եւ գնացին : Եւ մինչդեռ նաւէին՝ ի բուն եմուտ : Եւ էջ մրրիկ հողմոյ ի ծովակն եւ ուռնոյր, եւ անա շարժումն մեծ եղեւ ի ծովուն՝ մինչ նաւին ծածկել յալեաց անտի, եւ ինքն ննջեր ի խեյս նաւին ի վերայ բարձի :

CHAPITRE XVI.

Le scribe qui voulait suivre Jésus-Christ. — Le disciple demandant à ensevelir son père. — Tempête apaisée. — Délivrance des possédés Géraliens. — Jésus se rend à Nazareth. — Incrédulité des habitants de cette ville.

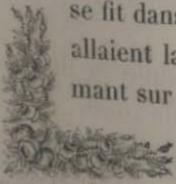

Sur le soir du même jour, Jésus, voyant autour de lui une grande foule de peuple, dit à ses disciples : Allons de l'autre côté du lac.

Et un scribe s'approchant, lui dit : Maître, je vous suivrai partout où vous irez. Jésus lui dit : Les renards ont leurs tanières; et les oiseaux du ciel, leurs nids; mais le Fils de l'homme n'a pas où reposer sa tête.

Puis, s'adressant à un autre qui était de ses disciples, il lui dit : Suivez-moi. Le disciple lui dit : Seigneur, permettez-moi d'aller d'abord ensevelir mon père. Jésus lui répondit : Laissez les morts ensevelir leurs morts. Pour vous, suivez-moi pour aller annoncer le royaume de Dieu.

Et il monta dans une barque; et les disciples ayant renvoyé la foule, montèrent avec lui et l'emmenèrent; et d'autres barques le suivaient. Et comme ils naviguaient, Jésus s'endormit. Et une tempête fondit sur le lac, et voilà qu'un grand mouvement se fit dans les eaux, au point que les flots, jetés dans la barque, allaient la couvrir et la perdre. Et Jésus était à la poupe, dormant sur un oreiller.

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Եւ մատուցեալ աշակերտքն յարուցին զնա եւ ասեն.
Վարդապետ, ոչ ինչ է քեզ փոյր. փրկեա զմեզ, զի կորրն-
ջիմք աւասիկ: Եւ ասէ ցնոսա. Ընդէր վատասիրտք էք
սակաւահաւատք: Յայնժամ յարուցեալ սաստեաց հող-
մոցն եւ ծովուն, եւ ասէ. Դադարեա, կարկեաց: Եւ դա-
դարեաց հողմն, եւ եղեւ խաղաղութիւն մեծ: Եւ ասէ
ցնոսա. Ո՞ւր են հաւատք ձեր. չնն եւս ունիք հա-
ւատս:

Եւ մարդիկն զանի հարեալ զարմացան, եւ ասէին
ցմիմեանս. Որպիսի ոք իցէ սա, զի եւ հողմք եւ ծով
հնազանդին սմա:

Եւ ետեցին իջին յաշխարհն Գերգեսացոց, որ է
յայնկոյս հանդէպ Գալիլեայ: Եւ ընդ ելանելն նորա ի
նաւէ անտի, պատահեցին նմա դիւահարք երկու՝
ելեալք ի գերեզմանացն չարաչարք յոյժ, որպէս զի չէր
հնար անցանել ումք ընդ այն ճանապարհ: Եւ անա
աղաղակեցին եւ ասեն. Զի կայ մեր եւ քո, Յիսուս Որդի
Աստուծոյ բարձրելոյ. եկիր տարածամ տանջել զմեզ:

(Եւ մի ոմն ի դիւահարաց անտի) բազում ժամանա-
կրս չէր հանդերձ զգեցեալ, եւ ոչ ի տան բնակեալ՝ որոյ
եւ բնակութիւն իւր իսկ ի գերեզմանս էր. եւ ոչ շոքայ-
իւք ոք եւս կարէր կապել զնա, վասն բազում անգամ
ոտնակապօք եւ շոքայիւք կապելոյ, եւ խզելոյ ի նմանէ
գշոքայսն, եւ զոտնակապսն խորտակելոյ. եւ ոչ ոք կա-
րէր պարտել զնա. քանզի հանապազ զցայգ եւ զցերեկ
ի գերեզմանս եւ ի լերինս աղաղակէր, եւ կոծէր զանձն
իւր քարամբք:

Իբրեւ ետես զՅիսուս ի հեռաստանէ, ընթացաւ եւ եր-
կիր եպագ նմա. աղաղակեաց ի ձայն մեծ եւ ասէ. Զի

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Ses disciples, s'approchant de lui, le réveillèrent en disant : Maître, notre mort ne vous touche donc point? Sauvez-nous, nous périssons. Et Jésus leur dit : Pourquoi craindre ainsi, hommes de peu de foi? Et, s'étant levé, il commanda au vent d'une voix menaçante, et dit à la mer : Tais-toi, et tiens-toi dans le silence. Et la tempête cessa, et il se fit un grand calme. Et Jésus leur dit : Où est donc votre foi? Quoi! vous n'en avez point encore?

Et les hommes qui étaient là furent saisis d'étonnement et remplis d'une grande crainte; et ils se disaient l'un à l'autre : Quel est donc cet homme, pour que les vents et la mer lui obéissent?

Et continuant de naviguer, ils abordèrent de l'autre côté du lac, dans le pays des Geraséniens, qui est vis-à-vis de la Galilée. Comme Jésus sortait de la barque, tout à coup s'avancèrent vers lui deux démoniaques sortant des tombeaux, et si furieux que personne n'osait passer par ce chemin. Et ils se mirent à pousser des cris, en disant : Qu'y a-t-il entre nous et toi, Jésus, Fils du Dieu Très-Haut? Es-tu venu pour nous tourmenter avant le temps?

L'un d'eux, dont un esprit immonde s'était emparé depuis bien des années, fuyait les maisons, et ne pouvait être retenu, même enchaîné : car souvent, serré de chaînes et les pieds dans les fers, il rompait les chaînes et brisait les fers; et personne ne pouvait le dompter; et sans cesse, le jour et la nuit, il errait dans les tombeaux et dans les montagnes, poussant des cris et se meurtrissant avec des pierres.

Et il accourut, et, en se prosternant devant Jésus, il lui dit : Qu'y a-t-il entre moi et toi, Jésus, Fils du Dieu Très-Haut?

կայ իմ եւ քո, Յիսուս Որդի Աստուծոյ բարձրելոյ. երդմնեցուցանեմ զքեզ յԱստուած, մի տանջեր զիս : Քանզի ասեր ցնա. Եւ այսդ պիղծ ի մարդոյ այտի :

Եւ հարցաներ ցնա թէ Ձինչ անուն է քո. եւ ասեց նա. Լեզեովն անունն է իմ, քանզի բազումք ենք :

Եւ դիւքն աղաչէին զնա զի մի հրաման տացէ նոցա երթալ յանդունդս. եւ ասէին. Եթէ հանես զմեզ աստի, հրաման տուր մեզ երթալ յերամակ խոզիցն : Եւ հրամայեաց նոցա եւ ասէ. Երթայք : Եւ իբրեւ ելին այսքն պիղծք մտին ի խոզսն, եւ դիմեաց երամակն ի դարե անտի ի ծովն. Էին իբրեւ երկու հազարք, եւ հեղձնուին ի ծովուն :

Եւ խոզարածքն փախեան, եւ պատմեցին ի քաղաքին եւ յագարակս. եւ ելին տեսանել զինչ իցէ որ գործեցան : Եւ անա ամենայն քաղաքն եւ ընդ առաջ Յիսուսի : Գնա առ նա, եւ տեսանեն զղիւհահարն զի նստեր զգեցեալ եւ զգաստացեալ՝ որ ունէր զլեզեովնն, եւ զանի հարան : Եւ պատմեցին նոցա՝ որոց տեսեալն էր, թէ զինչ եղեւ այսահարին, եւ զինչ վասն խոզիցն : Եւ սկսան աղաչել զնա զնալ ի սահմանաց նոցա. քանզի անիւ մեծաւ տազնապէին :

Եւ իբրեւ եմուտ նա ի նաւն դառնալ անդրէն, աղաչէր զնա այրն՝ ուստի դիւքն ելեալ էին՝ շրջել ընդ նմա : Եւ Յիսուս ոչ ետ նմա թոյլ, այլ ասէ ցնա. Երբ ի տուն քո առ ընտանիս քո, եւ պատմես նոցա որ ինչ միանգամ Տէր արար քեզ, եւ ողորմեցաւ քեզ : Եւ չորաւ ի քաղաքն,

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Je t'adjure au nom du ciel, ne me tourmente point. Car Jésus disait au démon : Esprit immonde, sors de cet homme.

Et il lui demandait : Quel est ton nom ? Et l'esprit mauvais lui dit : Mon nom est Légion, parce que nous sommes en grand nombre.

Et les esprits mauvais suppliaient Jésus de ne point leur commander d'aller dans l'abîme, et ils lui disaient : Si vous nous chassez de ces hommes, permettez-nous d'aller dans ce troupeau de porcs et d'entrer en eux. Et Jésus le leur accordant aussitôt, leur dit : Allez. Et les démons sortant des hommes entrèrent dans les porcs ; et le troupeau d'environ deux mille, violemment emporté, se précipita dans la mer où il périt tout entier.

Alors ceux qui le gardaient s'enfuirent et annoncèrent l'événement dans la ville, dans les champs et dans les métairies ; on sortit donc pour voir ce qui était arrivé : et voilà que toute la ville et tous les habitants du pays des Geraséniens vinrent au-devant de Jésus. Quand ils furent près de lui, ils virent assis à ses pieds, sain d'esprit et vêtu, l'un des hommes de qui les démons étaient sortis ; et ils eurent peur : car ceux qui avaient vu ce qui s'était passé leur dirent comment cet homme avait été délivré, et leur racontèrent l'affaire du troupeau. Et tous se mirent à prier Jésus de s'éloigner de leur pays, car une grande frayeur les avait saisis.

Comme Jésus montait dans la barque pour s'en retourner, l'homme de qui les démons impurs étaient sortis lui demandait instamment de l'admettre à sa suite ; mais Jésus le refusa, et lui dit : Allez dans votre maison, vers les vôtres, et annoncez-leur tout ce que le Seigneur a fait pour vous, et

եւ սկսաւ քարոզել ի Դեկապօլիս զոր ինչ արար նմա Յիսուս. եւ ամենեքին զարմանային :

Եւ մտեալ ի նաւ անց միւս անգամ յայն կողմն, եւ ժողովեցաւ առ նա ժողովուրդ բազում. քանզի ամենեքեան ակն ունեին նմա :

Եւ ել անտի, եկն ի գաւառ իւր, եւ երթային զհետ նորա աշակերտքն իւր: Եւ սկսաւ ուսուցանել ի ժողովրդեանն. եւ բազումք իբրեւ չսէին՝ զարմանային ընդ վարդապետութիւն նորա եւ ասէին. Ուստի է սմա այս, կամ զինչ է իմաստութիւնս որ տուեալ է սմա, զի զօրութիւնք այսպիսիք ի ձեռաց սորա լինիցին: Ո՞չ սա է մանուկ հիւսանն. ո՞չ մայր սորա կրջի Մարիամ, եւ եղբարք սորա՝ Յակովբոս եւ Յովսէս եւ Սիմոն եւ Յուդաս. եւ չիցենք քորքն զորա ամենեքեան աստ առ մեզ. արդ ուստի է սմա այս ամենայն: Եւ գայքակդէին ի նա:

Եւ ասէ ցնոսա. Ապաքեն ասիցեք առ իս գառակս զայս. Բժիշկ, բժշկեա զանձն քո. ո՞րչափ լուաք զոր արարեր ի Կափառնաում, արա եւ աստ ի քում գաւառի: Եւ ասէ. Ամեն ասեմ ձեզ՝ թէ չէ մարգարէ ընդունելի ի քաղաքի եւ յազգատոհմի եւ ի տան իւրում:

Արդարեւ ասեմ ձեզ. զի բազում այրիք էին յաւուրս Եղիայի ի մեջ Իսրայելի՝ յորժամ փակեցանն երկինք զերիս ամս եւ զվեց ամիս, եւ եղեւ սով մեծ ընդ ամենայն երկիր. եւ ոչ առ մի ի նոցանէ առաքեցաւ Եղիա, բայց միայն ի Սարեփրա Սիղովնացոց առ կին մի այրի: Եւ բազում բորոտք էին յԻսրայելի առ Եղիսէիւ մարգարէիւ. եւ ոչ ոք ի նոցանէ սրբեցաւ, բայց միայն Նեեման ասորի:

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

comme il a eu pitié de vous. Et, s'en allant, cet homme se mit à publier dans toute la ville et dans le Décapole ce que Jésus avait fait pour lui; et tous étaient dans l'admiration.

Etant monté dans la barque, Jésus retourna à l'autre bord, où il fut reçu par une foule nombreuse qui l'attendait, et qui se pressa autour de lui.

De là il s'en alla dans sa patrie, et ses disciples le suivirent. Et il enseignait dans les synagogues, et plusieurs, l'entendant, s'étonnaient de sa doctrine, et disaient: D'où viennent à celui-ci toutes ces choses? Quelle est cette sagesse qui lui a été donnée? Et d'où vient que de telles merveilles sont faites par ses mains? N'est-il pas le fils d'un artisan? Sa mère ne s'appelle-t-elle point Marie? ses frères, Jacques, Joseph, Simon et Jude? Et ses sœurs ne sont-elles pas toutes parmi nous? D'où lui viennent donc toutes ces choses? Et ils se scandalisaient à son sujet.

Jésus leur dit: Bientôt vous m'appliquerez ce proverbe: Médecin, guérissez-vous vous-même. Tout ce que nous avons entendu dire que vous avez fait dans Capharnaüm, faites-le ici dans votre patrie. Et il ajouta: Je vous le dis en vérité, un prophète n'est sans honneur que dans son pays, dans sa maison, et dans sa famille.

Je vous le dis en vérité, il y avait beaucoup de veuves en Israël aux jours d'Élie, lorsque le ciel fut fermé pendant trois ans et six mois, et qu'il y eut une grande famine sur toute la terre; cependant Élie ne fut envoyé à aucune, si ce n'est à une veuve de Sarepta, dans le pays de Sidon. Il y avait aussi en Israël beaucoup de lépreux au temps du prophète Élisée; et cependant aucun d'eux ne fut guéri: il n'y eut de guéri que Naaman le Syrien.

ՎԱՐԲ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Եւ լցան ամենեքին բարկութեամբ ի ժողովրդեանն՝
 իբրև խեղճ գայս. եւ յարուցեալ հանին զնա արտաքոյ
 քաղաքին, եւ ածին զնա մինչև յարտեւան լերինն յո-
 րոյ վերայ քաղաքն նոցա շինեալ էր՝ գահավեժ առնել
 զնա. եւ նա անցեալ ընդ մեջ նոցա՝ զնայր :

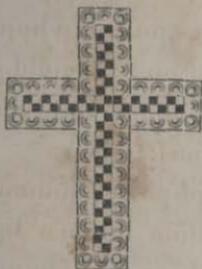
Եւ ոչ կարէր անդ եւ ոչ մի ինչ գորութիւն առնել,
 բայց սակաւ հիւանդաց ձեռն եղեալ՝ բժշկէր զնոսա. եւ
 զարմանայր վասն անհաւատութեան նոցա :

VIE DE JÉSUS CHRIST.

Et tous, dans la synagogue, furent transportés de colère, en entendant ces paroles. Et ils se levèrent, et, l'ayant fait sortir de la ville, ils le conduisirent au haut du mont sur lequel leur ville était bâtie, pour l'en précipiter. Mais Jésus, passant au milieu d'eux, s'en alla.

Et il ne put faire là aucun miracle, si ce n'est qu'il guérit quelques malades en leur imposant les mains. Et il s'étonnait de leur incrédulité.

ԳԼՈՒԽ ԺԷ.

Քարոզութիւնք Փրկչին ի Գալիլիա. — Առաքումն աշակերտաց ի քարոզութիւն. — Երատրն առ նոսա :

Ա շրջէր Յիսուս ընդ ամենայն քաղաքս եւ ընդ գիւղս, ուսուցանէր ի ժողովուրդս նոցա, եւ քարոզէր զաւետարանն արքայութեան, եւ բժշկէր զամենայն ախոսս եւ զամենայն հիւանդութիւնս ի ժողովրդեանն :

Եւ տեսեալ զժողովուրդսն՝ զբացաւ ի նոսա, զի էին աշխատեալք եւ ցրուեալք իբրեւ զոջխարս՝ որոց ոչ իցէ հովիւ : Յայնժամ ասէ ցաշակերտս իւր. Հունձք բազում են, եւ մշակք սակաւ. արդ աղաչեցէք զտէր հնձոց, զի հանցէ մշակս ի հունձս իւր :

Եւ կոչեցեալ առ ինքն գերկոտաասանեսին աշակերտան իւր, առաքեաց զնոսա երկուս երկուս, պատուիրեաց նոցա եւ ասէ. Ի ճանապարհ հեթանոսաց մի երրայցէք, եւ ի քաղաք Սամարացոց մի մտանիցէք. այլ երբայք առաւել առ ոջխարսն կորուսեալս տանն Իսրայելի : Եւ իբրեւ երթայցէք, քարոզեցէք եւ ասացէք՝ թէ Մերձեալ է արքայութիւն երկնից : Չհիւանդս բժշկեցէք, զմեռեալս յարուցէք, զբորոտս սրբեցէք, զղեւս հանէք. ձրի առիք եւ ձրի տուք :

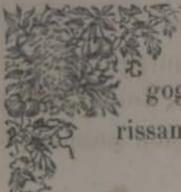
Մի ստանալք ոսկի եւ մի արծաթ եւ մի պղինձ ի գօտիս ձեր : Մի պարկ ի ճանապարհ, եւ մի երկուս հանդերձս, մի կօշիկս, մի ցուպ. զի արժանի է մշակն կերակրոյ իւրում :

Յոր քաղաք մտանիցէք կամ ի գետոյ, հարցանիցէք թէ

CHAPITRE XVII.

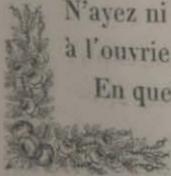
Jésus prédique dans la Galilée. — Mission des apôtres. — Instructions qu'ils reçoivent.

APRÈS cela, il parcourait toutes les villes et tous les villages, enseignant dans leurs synagogues, prêchant l'Évangile du royaume, et guérissant toute maladie et toute infirmité.

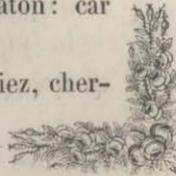
Or, en voyant cette multitude, il en eut compassion : car ils étaient tourmentés et gisant comme des brebis sans pasteur. Alors il dit à ses disciples : La moisson est abondante, mais les ouvriers sont en petit nombre ; priez donc le maître du champ d'envoyer des ouvriers pour sa moisson.

Et ayant fait venir auprès de lui les douze, il les envoya deux à deux, en leur donnant ces instructions : N'allez point vers les Gentils, et n'entrez point dans les villes des Samaritains ; mais allez plutôt aux brebis de la maison d'Israël qui se sont perdues. Allez, et prêchez, en disant : Le royaume des cieux est proche. Guérissez les malades, ressuscitez les morts, purifiez les lépreux, chassez les démons. Vous avez reçu gratuitement, donnez gratuitement.

N'ayez en possession ni or ni argent ; n'emportez rien pour la route : ni monnaie dans vos ceintures, ni sac, ni provision. N'ayez ni deux tuniques, ni double chaussure, ni bâton : car à l'ouvrier est due sa nourriture.

En quelque ville ou quelque village que vous entriez, cher-

ո՛ր է ի նմա արժանի, եւ անդ լինիջիք մինչեւ ելանիցեք անտի. մի՛ փոխիցիք տանէ ի տուն : Եւ իբրեւ մտանիցեք ի տունն, ողջոյն տաջիք նմա, եւ ասասջիք. Ողջոյն տանս այսմիկ : Երէ իցէ տունն արժանի, եւ իցէ անդ որդի ողջունի, եկեսցէ ողջոյնն ձեր ի վերայ նորա. ապա քէ ոչ իցէ արժանի, ողջոյնն ձեր առ ձեզ դարձցի⁷ : Եւ որ ոչ ընկալցի գձեզ, եւ ոչ լուիցէ բանից ձերոց, իբրեւ ելանիցեք ի տանէ կամ ի քաղաքէն յայնմանէ՝ բօրափեսայիք գփոշին յոտից ձերոց ի վկայութիւն նոցա. ամեն ասեմ ձեզ, դիւրագոյն լիցի երկրին Սողոմաւոց եւ Գոմորաւոց յաւուրն դատաստանի՝ քան քաղաքին այնմիկ :

Սնաւասիկ եւ առաքեմ գձեզ իբրեւ զոջխարս ի մեշ գայլոց. եղերուք այսու հետեւ խորագետք իբրեւ զօձս, եւ միամիտք իբրեւ զաղանիս :

Զգոյշ լինիջիք ի մարդկանէ. զի մատնեսցեն գձեզ յատանս, եւ ի ժողովուրդս իւրեանց տանջեսցեն գձեզ. եւ առաջի դատաւորաց եւ քաղաւորաց տանիցին գձեզ վասն իմ՝ ի վկայութիւն նոցա եւ հերանոսաց :

Այլ յորժամ մատնեսցեն գձեզ, մի՛ հոգայցեք քէ որպէս կամ զինչ խօսիցիք. զի տացի ձեզ ի ժամուն յայնմիկ զինչ խօսիցիք. զի ոչ երէ դուք իցեք որ խօսիցիքն, այլ Հոգին Հօր ձերոյ որ խօսիցի ի ձեզ :

Մատնեսցէ եղբայր գեղբայր ի մահ, եւ հայր զորդի, եւ յարիցեն որդիք ի վերայ հարց եւ սպանանիցեն զնոսա. եւ եղիջիք ատեցեալք յամենեցունց վասն անուան իմոյ : Իսկ որ համբերեսցէ ի սպառ՝ նա կեցցէ :

Եւ յորժամ հալածեսցեն գձեզ ի քաղաքիս յայնմիկ, փախիջիք յայլ. եւ երէ յայնմանէ հալածիցեն գձեզ, փա-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

chez un homme digne, et demeurez chez lui sans en sortir, jusqu'à votre départ. Et, en quelque maison que vous entriez, saluez-la en disant : Que la paix soit sur cette maison. Et si la maison en est digne, votre paix ira reposer sur elle ; si elle n'en est pas digne, votre paix reviendra à vous. Si l'on ne vous reçoit point, et que l'on n'écoute point votre parole, retirez-vous ; et lorsque vous serez hors de cette maison ou de cette ville, secouez jusqu'à la poussière de vos pieds, en témoignage contre eux. Je vous le dis en vérité, au jour du jugement, il y aura moins de rigueur pour la terre de Sodome et de Gomorrhe que pour cette ville.

Voilà que je vous envoie comme des brebis au milieu des loups ; soyez donc prudents comme les serpents, et simples comme les colombes.

Tenez-vous en garde contre les hommes : car ils vous traduiront devant leurs conseils, et vous flagelleront dans leurs synagogues. Ils vous conduiront, à cause de moi, devant les gouverneurs, et devant les rois, pour que vous me rendiez témoignage devant eux, ainsi que devant les nations.

Lorsqu'ils vous livreront, ne cherchez point d'avance comment vous parlerez, ni ce que vous devrez dire : ce que vous devrez dire vous sera donné à l'heure même : car ce n'est pas vous qui parlerez, mais c'est l'Esprit de votre Père qui parlera en vous.

Or, le frère livrera son frère à la mort ; et le père, son fils ; et les enfants s'élèveront contre leurs parents, et les mettront à mort ; et vous serez en haine à tous à cause de mon nom ; mais celui qui persévéra jusqu'à la fin, sera sauvé.

Lorsqu'on vous persécutera dans une ville, fuyez dans une autre. Je vous le dis en vérité, vous n'aurez pas évangélisé

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

խիշիք ի միւս. ամեն ասեմ ձեզ, ոչ սպառեսցիք գրա-
դաքս Իսրայելի մինչեւ եկեսցէ Որդի մարդոյ :

Ոչ է աշակերտ առաւել քան գվարդապետ, եւ ոչ ծա-
ռայ քան գտեր իւր. շատ իցէ աշակերտին եքէ եղիցի
իբրեւ գվարդապետ իւր, եւ ծառային իբրեւ գտեր իւր:
Եքէ գտանուտերն Բեեղզերուդ կոչեցին, որչափ եւս
առաւել զընտանիս նորա: Մի այսուհետեւ երկնջիցիք ի
նոցանէ:

Զի ոչ ինչ է ի ծածուկ որ ոչ յայտնեսցի, եւ գաղտնի՝
որ ոչ ծանիցի: Զոր ասեմ ձեզ ի խաւարի՝ ասացեք ի
յոյս, եւ զոր չեք յունկանէ՝ քարոզեցէք ի վերայ տա-
նեսաց: Եւ մի երկնջիք յայնցանէ որ սպանանեն զմարմին,
եւ զոգի ոչ կարեն սպանանել. այլ երկերո՞ւք դուք առա-
ւել յայնմանէ որ կարողն է զոգի եւ զմարմին կորուսանել
ի գեհենի:

Ո՞չ ապաքեն երկու ճնճողուկք դանգի միոջ վաճառին.
եւ մի ի նոցանէ յերկիր ոչ անկցի առանց Հօր ձերոյ. այլ
ձեր եւ ամենայն իսկ հեր գլխոյ թուեալ է: Եւ արդ մի
երկնջիցիք, զի լաւ էք քան զբազում ճնճողուկս:

Ամենայն որ խոստովանեսցի յիս առաջի մարդկան,
խոստովանեցից եւ ես գնմանէ առաջի Հօր իմոյ որ յեր-
կինսն է. եւ որ ուրասցի զիս առաջի մարդկան՝ ուրա-
ցայց եւ ես գնա առաջի Հօր իմոյ որ յերկինսն է:

Մի համարիք եքէ եկի արկանել խաղաղութիւն յերկիր.
ոչ եկի արկանել խաղաղութիւն, այլ սուր. քանզի
եկի քակել զայր ի հօրէ իւրմէ, եւ զդուստր ի մօրէ իւրմէ,
եւ զհարսն ի սկեսրէ իւրմէ. եւ բշնամիք առն ընտանիք
իւր:

Որ սիրէ զհայր կամ զմայր առաւել քան զիս՝ ոչ է
ինձ արժանի, եւ որ սիրէ զուստր կամ զդուստր առա-

toutes les villes d'Israël avant que le Fils de l'homme vienne.

Le disciple n'est pas au-dessus du maître, ni le serviteur au-dessus de son seigneur. Il suffit au disciple d'être comme son maître, et au serviteur d'être comme son seigneur. S'ils ont appelé Béelzébub le père de famille, combien plus appelleront-ils ainsi ses serviteurs ! Ne les craignez donc point :

Car il n'y a rien de caché qui ne doive être révélé, et rien de secret qui ne doive être connu. Ce que je vous enseigne dans les ténèbres, répétez-le à la lumière ; et ce qui vous est dit à l'oreille, prêchez-le sur les toits. Et ne craignez point ceux qui tuent le corps sans pouvoir tuer l'âme ; mais craignez par-dessus tout celui qui peut perdre et l'âme et le corps dans la Géhenne.

Deux passereaux ne se donnent-ils pas pour une obole ? Cependant pas un d'eux ne tombe sur la terre sans la permission de votre Père. Les cheveux même de votre tête sont tous comptés. Ne craignez donc point, vous valez mieux qu'un grand nombre de passereaux.

Celui qui me confessera devant les hommes, je le confesserai, moi, devant mon Père qui est dans les cieux, et celui qui me reniera devant les hommes, je le renierai, moi, devant mon Père qui est dans les cieux.

Ne pensez pas que je sois venu apporter la paix sur la terre : je ne suis pas venu apporter la paix, mais le glaive. Car je suis venu séparer le fils de son père, et la fille de sa mère, et la bru de sa belle-mère ; et l'homme aura pour ennemis ses propres serviteurs.

Quiconque aime son père ou sa mère plus que moi, n'est pas digne de moi ; et celui qui aime son fils ou sa fille plus

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ւել քան զիս՝ չէ ինձ արժանի. եւ որ ոչ առնու զխաչ իւր
եւ գայ զկնի իմ՝ չէ ինձ արժանի : Որ գտանէ զանձն իւր
կորուսցէ զնա, եւ որ կորոյս զանձն վասն իմ՝ գտցէ
զնա :

Որ ընդունի զձեզ՝ զիս ընդունի. եւ որ զիս ընդունի՝
ընդունի գառաքիչն իմ : Որ ընդունի զմարգարէ յանուն
մարգարէի, զվարձս մարգարէի առցէ. եւ որ ընդու-
նի՝ զարդար յանուն արդարոյ՝ զվարձս արդարոյ առցէ.
եւ որ արբուսցէ միում ի փոքրկանցս յայսցանէ բաժակ
մի ջուր ցուրտ միայն՝ յանուն աշակերտի, ամեն ասեմ
ձեզ, ոչ կորուսցէ զվարձս իւր :

Եւ եղև իբրև կատարեաց Յիսուս զպատուեր երկո-
տասանից աշակերտացն իւրոց, զնաց անտի քարոզել
եւ ուսուցանել ի քաղաքս նոցա :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

que moi, n'est pas digne de moi ; et celui qui ne prend pas sa croix et ne me suit pas, n'est pas digne de moi. Celui qui recherche sa vie, la perdra ; et quiconque perdra sa vie à cause de moi, la trouvera.

Celui qui vous reçoit me reçoit, et celui qui me reçoit reçoit celui qui m'a envoyé. Quiconque reçoit un prophète en qualité de prophète, recevra la récompense du prophète ; et quiconque reçoit un juste en qualité de juste, recevra la récompense du juste ; et quiconque donnera, ne fût-ce qu'un verre d'eau froide à boire au moindre de ces hommes, parce qu'il est mon disciple, je vous le dis en vérité, il ne perdra pas sa récompense.

Après avoir reçu ces instructions, les douze apôtres se mirent en chemin ; et Jésus lui-même partit de là pour enseigner et prêcher dans les villes du pays.

Գ Լ Ո Ւ Խ Ժ Ը .

Գլխատունն Յովհաննու Մկրտչի. — Լսել Հերովդի գՅխտակ. — Գարձ
ատաքելոցն ի քարոզութենէ. — Կերակրել հինգնագարացն ի հնգից
նկանակաց :

Երբ Ի Հերովդիա ռխացեալ էր ընդ Յովհան-
նու Մկրտչի, եւ կամեր սպանանել զնա,
եւ ոչ կարէր. զի Հերովդէս երկնչէր ի Յովհան-
նէ, քանզի գիտէր զնա այր արդար եւ սուրբ, եւ
սպասէր նմա, եւ լուեալ ի նմանէ՝ բազում ինչ
առնէր, եւ քաղցրութեամբ լսէր նմա :

Իբրեւ օր մի լինէր պարապոյ, յորժամ ընթրիս տայր
Հերովդէս յաւուր ծննդոց իւրոց՝ նախարարաց իւրոց եւ
հագարապետաց եւ մեծամեծաց Գալիլեացւոց. եւ ի մտա-
նել դստերն Հերովդիայ եւ ի կաքաւել, հաճոյ եղև Հե-
րովդի եւ բազմականացն : Ասէ թագաւորն ցաղջիկն. Խըն-
դրեա յինէն զոր ինչ կամիս, եւ տաց քեզ : Եւ երդուաւ
նմա բազում անգամ, թէ Զոր ինչ եւ խնդրեսցես դու յի-
նէն՝ տաց քեզ մինչեւ ցկես թագաւորութեան իմոյ :

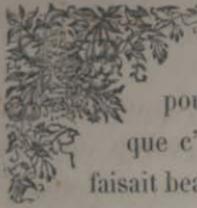
Նա ելեալ ասեցմայր իւր. Զինչ խնդրեցից : Եւ նա ասէ.
Զգլուխն Յովհաննու Մկրտչի : Եւ նա խրատեալ ի մօրէ
իւրմէ, եւ մտեալ անդրէն փութանակի առ թագաւորն՝
ասէ. Կամիմ զի այժմ տացես ինձ վաղվադակի ի վերայ
սկտեղ զգլուխն Յովհաննու Մկրտչի :

Եւ տրտմեցաւ յոյժ թագաւորն. այլ վասն երդմանցն
եւ կոչնականացն ոչ կամեցաւ անարգել զնա : Եւ առա-

CHAPITRE XVIII.

Jean-Baptiste décapité. — Hérode entend parler de Jésus. — Les apôtres reviennent auprès de Jésus. — Cinq mille hommes nourris de cinq pains.

OR, Hérodiade mettait tout en œuvre contre Jean, voulant le faire périr; mais elle ne le pouvait pas : car Hérode craignait Jean, sachant que c'était un homme juste et saint; le respectait, faisait beaucoup de choses d'après ses avis, et l'écoutait volontiers.

Mais arriva le jour anniversaire de la naissance d'Hérode, où il fit un festin aux grands de sa cour, et aux tribuns, et aux principaux de la Galilée. La fille d'Hérodiade, étant entrée et s'étant mise à danser au milieu de la salle, charma Hérode et ceux qui étaient à table avec lui; et le roi dit à la jeune fille : Demandez-moi ce que vous voudrez, et je vous le donnerai. Et ajouta avec serment : Quelque chose que vous me demandiez, je vous le donnerai, fût-ce la moitié de mon royaume.

La jeune fille, étant sortie, dit à sa mère : Que demanderai-je? Et sa mère lui dit : La tête de Jean-Baptiste. Ainsi conseillée par sa mère, elle revint aussitôt près du roi, et fit sa demande en ces termes : Je veux qu'à l'instant vous me donniez dans un bassin la tête de Jean-Baptiste.

Le roi fut affligé; néanmoins, à cause de son serment et à cause de ceux qui étaient à table avec lui, il ne voulut pas la

Վ.Ս.Բ.Բ. ԲԲԻՍՏՈՍԻ

քեաց վաղվաղակի բազաւորն դանիճ, եւ հրամայեաց բերել զգլուխն նորա : եւ չոգաւ զյխատեաց գնա ի բանտին, եւ երեր զգլուխն նորա սկտեղք եւ ետ ցաղջիկն, եւ աղջիկն տարաւ ետ մօր իւրում :

Իբրեւ լուան աշակերտքն նորա, եկին բարձին զմարմինն եւ եղին ի գերեզմանի, եւ եկեալ պատմեցին Յիսուսի :

Եւ եկեալ շրջին (առաքեալքն) ընդ քաղաքս եւ ընդ գեղս, աւետարանեին եւ քարոզեին զի ապաշխարեացն. եւ դես բազումս հանեին, եւ օժանեին իւղով զբազում հիւանդս եւ բժշկեին զնոսա :

Յայնմ ժամանակի լուա Հերովդես չորրորդապետ զլուր Յիսուսի, եւ զգործսն ամենայն. քանզի յայտնի եղեւ անուն նորա. եւ զարմանայր վասն ասելոյն յոմանց՝ քե Յովհաննէս յարեալ ի մեռելոց, եւ յոմանց՝ քե եղիս յայտնեցաւ, եւ յայլոց՝ քե Մարգարե ոմն յառաջնոցն յարեալ : Ասէ Հերովդես. ՉՅովհաննէս եւ զյխատեցի իսկ սա ո՞վ իցե՞ զօրմէ զայսպիսի իրս լսեմ : եւ խնդրէր տեսանել զնա : եւ ասէ ցժառայս իւր. Նա է Յովհաննէս Մկրտիչ, նա յարեալ ի մեռելոց, եւ վասն այնորիկ զօրութիւնք լինին նովա : եւ իբրեւ լուա Յիսուս, զնաց անտի :

Դարձան առաքեալքն եւ ժողովեցան առ Յիսուս, եւ պատմեցին նմա զամենայն ինչ զոր արարին եւ զոր ուսուցին : եւ ասէ ցնոսա. եկայք դուք առանձինն յանպատ տեղի եւ հանգիջիք սակաւ մի : Զի էին բազումք որերբային եւ զային, եւ հաց անգամ չժամանեին ուտել :

Եւ առեալ զնոսա՝ եմուտ ի նաւ եւ խուսեաց առան-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

contrister par un refus ; sur-le-champ donc il envoya un de ses gardes, avec ordre d'apporter la tête de Jean dans un bassin ; et le garde décapita Jean-Baptiste dans la prison, et apporta la tête dans un bassin, et la donna à la jeune fille , et la jeune fille la donna à sa mère.

Au bruit de cette nouvelle, les disciples de Jean vinrent enlever son corps ; et ils le déposèrent dans un tombeau ; puis ils allèrent annoncer à Jésus ce qui s'était passé.

Cependant les apôtres allaient de village en village annoncer l'Évangile et prêcher la pénitence. Et partout ils chassaient les démons ; et faisant avec de l'huile des onctions sur les malades, ils les guérissaient tous.

Or, en ce temps-là, Hérode le tétrarque entendit parler de Jésus et des prodiges qu'il opérait : car le nom de Jésus était devenu célèbre. Et le roi ne savait que penser : car les uns disaient, c'est Jean qui est ressuscité d'entre les morts ; d'autres, c'est Elie qui a reparu ; d'autres encore, c'est un des anciens prophètes qui s'est levé du tombeau. Entendant cela, Hérode se disait à lui-même : J'ai fait trancher la tête à Jean. Qui est celui de qui l'on me rapporte de telles choses ? Et il cherchait à le voir. Et il dit à ses serviteurs : C'est Jean-Baptiste ; il est ressuscité d'entre les morts : c'est pourquoi des prodiges sont opérés par lui. Jésus, informé de tout cela, se retira du lieu où il était.

Et les apôtres, de retour de leur mission, se réunirent près de lui et lui rendirent compte de tout ce qu'ils avaient fait, et de ce qu'ils avaient enseigné. Et il leur dit : Venez à l'écart en un lieu désert pour vous reposer un peu. Car beaucoup venaient et revenaient encore ; de sorte qu'ils n'avaient pas même le temps de manger.

Il les prit donc avec lui ; et montant dans une barque, ils

ձինն յայնկոյս ծովուն Գալիլեացոց Տիրերեայ, ի տեղի անապատ քաղաքի միոյ, որում անուն էր Բեթսայիղա:

Եւ տեսին զնոսա զի երբային, եւ զգացին բազումք, եւ հետի յամենայն քաղաքաց խուռն ընթանային անդր, զի տեսանէին զնշանսն զոր առնէր ի վերայ հիւանդաց. եւ յառաջեցին քան զնա յայնկոյս:

Ել ի լեառն Յիսուս, եւ անդ նստէր աշակերտօքն հանդերձ. եւ էր մերձ գատիկ տօնն Հրէից: Բարձ ի վեր զաջս իւր Յիսուս եւ ետես՝ զի ժողովուրդ բազում գայր առ նա. ասէ ցՓիլիպպոս⁴. Ուստի՞ զնեսցուք հաց զի կերիցեն դոքա: Զայս ասէր փորձելով զնա, այլ ինքն զիտէր զինչ առնելոցն էր: Պատասխանի ետ նմա Փիլիպպոս. Երկերիւր դանեկանի հաց չէ դոցա բաւական, քպեա եւ իւրաքանչիւր ոք սակաւ ինչ առնուցու:

Եւ ընկալեալ զնոսա՝ խօսէր ընդ նոսա վասն արքայուքեան Աստուծոյ, եւ ուսուցանէր զնոսա յոյժ, եւ որոց պեաք էին բժշկութեան՝ բժշկէր:

Եւ օրն սկսաւ տարածամել: Մատեան երկուտասանքն եւ ասնն ցնա Տեղիս անապատ է, եւ օրս տարածամեալ. արձակեա զժողովուրդսդ, զի երթեալ շուրջ ի գեղոյսն եւ յազարակս՝ հանգիցեն, եւ գտցեն կերակուր: Պատասխանի ետ նոցա Յիսուս եւ ասէ. Դուք տուք դոցա ուտել: Եւ նոքա ասեն. Երբիցուք զնեսցուք բաւական ժողովրդդեանդ կերակուր: Ասէ ցնոսա. Բանի՞ նկանակ ունիք. երբայք տեսէք: Իբրեւ զիտացին, ասէ ցնա մի յաշակերտացն նորա, Անդրեաս՝ եղբայր Սիմովնի Վիսի. Է աստ պատանեակ մի որ ունի հինգ նկանակ գարեղէն եւ երկուս ձկուս. այլ այն զինչ է առ այդչափ մարդիկ: Ասէ

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

s'en allèrent à l'autre bord de la mer de Galilée ou de Tibériade, dans un désert qui est celui de Bethsaïde.

Mais on les vit partir, et plusieurs les reconnurent. Et sortant en foule de toutes les villes voisines, le peuple courut à pied vers ce lieu, attiré par les miracles que Jésus opérait sur ceux qui étaient malades ; ils arrivèrent avant lui.

Jésus, sortant de la barque, se retira sur une montagne, où il s'assit avec ses disciples. Or, la Pâque, la grande fête des Juifs, était proche. Jésus, levant les yeux et voyant qu'une grande multitude était venue à lui, dit à Philippe : Où achèterons-nous du pain pour donner à manger à tout ce peuple ? Il disait cela pour l'éprouver, car il savait bien ce qu'il devait faire. Philippe lui répondit : Quand on achèterait pour deux cents deniers de pain, cela ne suffirait pas pour en donner un peu à chacun.

Et Jésus accueillit ce peuple, et se mit à les instruire sur beaucoup de points ; et il leur parlait du royaume de Dieu, et guérissait tous ceux d'entre eux qui avaient besoin d'être guéris.

Lorsque déjà le jour s'avancait, les douze disciples s'approchèrent de lui et dirent : Ce lieu est désert, et il se fait tard ; renvoyez le peuple, afin qu'ils aillent dans les villages et dans les hameaux d'alentour trouver un abri et de quoi manger. Jésus leur répondit : Donnez-leur vous-mêmes à manger. Ils dirent : Irons-nous acheter de quoi manger pour toute cette multitude ? Jésus leur dit : Combien avez-vous de pains ? Allez et voyez. Et lorsqu'ils s'en furent assurés, l'un d'eux, André, frère de Simon-Pierre, dit à Jésus : Il y a ici un jeune homme qui a cinq pains d'orge et deux poissons ; mais qu'est-ce que cela pour tant de monde ? Jésus leur dit : Apportez-les-

Յիսուս. Բերեք այսր զայն, եւ բազմեցուցեք զմարդիկը երախանս երախանս:

Եւ եր խոտ յոյժ ի տեղւոջն: Արարին այնպէս աշակերտքն, եւ բազմեցուցին զամենեսեան դասս դասս ուր հարիւր եւ ուր յիսուն:

Եւ առեալ զհինգ նկանակն եւ գերկուս ձկունսն, հայեցաւ յերկինս եւ գոհացաւ, օրհնեաց եւ երեկ եւ տայր ցաշակերտսն՝ արկանել ժողովրդեանն. նոյնպէս եւ ի ձկանցն բաշխեաց բազմականացն որչափ եւ կամեցան:

Կերան ամենեքեան: Եւ իբրեւ յագեցան, ասե ցաշակերտսն. ժողովեցեք զնշխարեալ կոտորսդ՝ զի մի ինչ կորիցե: ժողովեցին, եւ լցին երկոտասան սակառի լի զկոտորոցն ի հինգ զարեդէն նկանակե եւ ի ձկանց անտի: Եւ էին որք կերանն արք իբրեւ հինգ հազար, բող զկանայս եւ զմանկտի: Իսկ մարդիկն իբրեւ տեսին զնշանսն զոր արար՝ ասէին երբ Սա է ճշմարիտ մարգարէն որ գալոց էր յաշխարհ:

Յիսուս իբրեւ զիտաց երբ գալոց են յափշտակել զնա, զի արասցեն զնա բազաւոր, ստիպեաց վաղվաղակի զաշակերտսն մտանել ի նաւ եւ յառաջել յայնկոյս՝ մինչ ինքն զժողովուրդսն արձակեսցե: Եւ իբրեւ արձակեաց զժողովուրդսն, ել ի լեառն առանձինն կալ յաղօթս:

Եւ իբրեւ ընդ երեկս եղեւ, իջին աշակերտքն նորա ի ծովեզրն, եւ մտեալ ի նաւ՝ գային յայնկոյս ծովուն ի Կափառնաոււմ. եւ իբրեւ նսեմացաւ, չեւ եւս եկեալ էր առ նոսա Յիսուս:

Եւ եր նաւն ի մեջ ծովուն. եւ ծովն ի սաստիկ հողմոյ շնչելոյ յուզէր. զի եր հողմն ընդդէմ նոցա, եւ ինքն ի ցամաքի. եւ ետես զնոսա հողմակոծեալս ի վարելն:

Եւ զջորրորդ պահու գիշերոյն վարեալ իբրեւ ասպա-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

moi ici, et faites asseoir le peuple en différentes compagnies.

Or, il y avait beaucoup d'herbe en ce lieu-là ; et les disciples les firent asseoir sur l'herbe par troupes de cent et de cinquante personnes.

Et Jésus prit les pains et les deux poissons, leva les yeux au ciel, et, ayant rendu grâces, il les bénit, les rompit, et les donna à ses disciples pour les servir à la foule. Il partagea aussi les poissons, et en fit donner à tous autant qu'ils en voulurent.

Et tous mangèrent, et lorsqu'ils furent rassasiés, il dit à ses disciples : Ramassez les morceaux qui sont restés, pour qu'ils ne se perdent pas. Et ils les ramassèrent ; et ils emplirent douze corbeilles de ce qui était resté des cinq pains d'orge et des deux poissons. Or, ceux qui avaient mangé étaient au nombre d'environ cinq mille, sans compter les femmes ni les enfants. Et ces hommes, ayant vu le miracle que Jésus avait fait, disaient : Cet homme est vraiment le prophète qui doit venir dans le monde.

Jésus, ayant su qu'ils devaient venir pour l'enlever et le proclamer roi, fit aussitôt monter ses disciples dans la barque pour qu'ils le précédassent sur l'autre bord, tandis qu'il renverrait le peuple. Et l'ayant renvoyé, il se retira seul sur une montagne pour prier.

Or la nuit commençait lorsque les disciples descendirent sur les eaux pour se rendre à Capharnaüm ; et l'obscurité était complète, que Jésus n'était point encore avec eux.

Et la barque, au milieu de la mer, était agitée par les flots violemment soulevés par un vent contraire. Et Jésus était seul sur le rivage, et il voyait qu'ils se fatiguaient à ramer.

Vers la quatrième veille de la nuit, comme ils avaient fait

րեզս քսան եւ հինգ կամ երեսուն, գայ առ նոսա գնալով ի վերայ ծովուն, եւ կամեր գանց առնել առ նոքօք:

Նոքա իբրեւ տեսին զի գնայր ի վերայ ծովուն, համարեցան թէ առ աջօք ինչ լինիցի, եւ զաղաղակ բարձին, քանզի ամենեքեան տեսին զնա, եւ խոովեցան: Եւ նա անդէն վաղվաղակի խօսեցաւ ընդ նոսա եւ ասէ. Բաշալերեցարո՛ւք, ես եմ, մի երկնցիք:

Պատասխանի ետ նմա Պետրոս եւ ասէ. Տեր, երբ դու ես, հրամայեա ինձ գայ առ քեզ ի վերայ ջրոցս: Եւ նա ասէ, Եկ: Եւ իջեալ ի նաւէն Պետրոս՝ գնաց ի վերայ ջրոցն եւ եկն առ Յիսուս: Եւ տեսեալ զհողմն սաստիկ՝ երկեաւ, եւ իբրեւ սկսաւ ընկղմել աղաղակեաց եւ ասէ. Տեր, փրկեա զիս: Եւ վաղվաղակի Յիսուս ձգեաց զձեռն իւր, կայաւ զնա եւ ասէ. Թերահաւատ, ընդէր երկմտեցեր:

Եւ իբրեւ ելին ի նաւն՝ հանդարտեաց հողմն. եւ որ ի նաւին էին՝ առաւել եւս յիմարեալ էին ի միտս իւրեանց եւ զարմանային յոյժ. քանզի եւ ի վերայ հացին ոչ իմացան, զի եր սիրտնոցա բմբրեալ: Եւ մատեան երկիր պագին նմա եւ ասեն. Արդարեւ Որդի Աստուծոյ ես դու: Եւ վաղվաղակի եհաս նաւն յերկիր:

Եւ իբրեւ ելին ի նաւէ անտի, իսկ եւ իսկ ծանեան զնա արք տեղւոյն այնորիկ. եւ ընթացեալ այսր անդր ընդ ամենայն գաւառն, սկսան մահճօք բերել զհիւանդս՝ ուր չսէին թէ անդ իցէ: Եւ ուր եւ մտաներ ի գեղոս կամ ի քաղաքս կամ յազարակս, ի հրապարակս դնէին զախտս՝ ժեռս, եւ աղաչէին զնա՝ զի գոնէ ի քղանցս հանդերձից նորա մերձենայցեն. եւ որ միանգամ մերձեցանն՝ փրկեցան:

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

environ vingt-cinq ou trente stades, Jésus vint à eux marchant sur la mer, et semblait vouloir les devancer.

En le voyant marcher sur les eaux et s'approcher de la barque, ils se troublèrent et dirent : C'est un fantôme. Tous le virent, et, profondément troublés, ils poussèrent des cris. Mais aussitôt il leur parla et leur dit : Ayez confiance, c'est moi, ne craignez point.

Pierre lui dit : Seigneur, si c'est vous, ordonnez-moi d'aller à vous sur les eaux. Et il lui dit : Venez. Et Pierre, étant descendu de la barque, marchait sur les eaux pour aller à Jésus. Mais voyant la violence du vent, il craignit ; et, comme il commençait à enfoncer, il s'écria : Seigneur, sauvez-moi ! Et à l'instant, Jésus, étendant la main, le saisit, et lui dit : Homme de peu de foi, pourquoi avez-vous douté ?

Et Jésus y étant monté, ainsi que Pierre, le vent cessa. Et ils s'étonnaient de plus en plus. Car ils n'avaient pas compris ce qui avait eu lieu au sujet des pains, parce que leur cœur était aveuglé. Alors tous ceux qui étaient dans la barque vinrent se prosterner devant lui, en lui disant : Vous êtes vraiment le Fils de Dieu. Et aussitôt la barque se trouva près de la terre.

Dès qu'ils furent descendus, des hommes de ce pays reconquirent Jésus. Et allant en hâte dans toute la contrée, ils prirent sur des lits ceux qui étaient malades, et se mirent à les porter où ils entendaient dire que Jésus était. Et partout où il entra, dans les hameaux, dans les villages ou dans les villes, on mettait les malades sur les places publiques, et on le pria de les laisser seulement toucher la frange de son vêtement ; et tous ceux qui le touchaient étaient guéris.

ԳԼՈՒԽ ԺԹ.

Քարոզէ Քրիստոս ժողովրդեանն ի Կափառնաում եք մարմին իւր ճշմարիտ կերակուր է, եւ արիւն իւր ճշմարիտ ըմպելի է. — Տրտունջ Հրեիցն. — Գայրակղէ բազմաց յաշակերտելոցն :

Ե ի վաղիւ անդր ժողովուրդն որ կայր յայնկոյս ծովուն՝ տեսանէր քէ այլ նաւ ոչ գոյր անդ՝ բայց միայն ի միոյն յոր մտին աշաւերտքն Յիսուսի. եւ զի չէր մտեալ Յիսուս ընդ աշակերտսն իւր ի նաւն, բայց միայն աշակերտքն նորա գնացին : Իբրեւ այլ նաւք գային ի Տիրերեայ մօտ յայն տեղին ուր գնացն կերան. իսկ իբրեւ ետես ժողովուրդն եք Յիսուս ոչ է անդ, եւ ոչ աշակերտքն նորա, առին նոքա գնաւսն եւ եկին ի Կափառնաում խնդրել զՅիսուս :

Եւ իբրեւ գտին գնա յայնկոյս ծովուն՝ ասէն ցնա. Ռաբբի, երբ եկիր այսր : Պատասխանի ետ նոցա Յիսուս եւ ասէ. Ամէն ամէն ասեմ ձեզ. խնդրէք զիս, իբր ոչ եք զի նշանս ինչ տեսէք, այլ զի կերայք ի հացէ անտի եւ յագեցարուք : Երբայք գործեցէք մի գկորստական կերակուրն, այլ գկերակուրն որ մնայ ի կեանսն յախտենականս, զոր Ռդիկն մարդոյ տացէ ձեզ. քանզի գնա Հայր կնքեաց Աստուած : Ասէն ցնա. Ձինչ առնիցեմք զի ըզգործան Աստուծոյ գործեսցուք : Պատասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ ցնոսա. Այս է գործն Աստուծոյ, զի հաւատասցիք յայն զոր առաքեացն նա :

Ասէն ցնա. Ձինչ նշան առնիցես՝ զի տեսցուք եւ հաւատասցուք. զինչ գործիցես. հարքն մեր կերան զմանա-

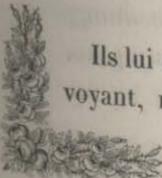
CHAPITRE XIX.

A Capharnaüm, Jésus déclare au peuple que sa chair est une nourriture et son sang un breuvage. — Murmure des Juifs. — Scandale de plusieurs d'entre les disciples de Jésus.

LE jour suivant, sachant qu'il n'y avait eu là qu'une seule barque, et que Jésus n'y était point entré avec ses disciples, mais que ses disciples seuls étaient partis, une foule de peuple restait de l'autre côté du lac. Mais bientôt d'autres barques vinrent de Tibériade, près du lieu où, après que le Seigneur eut rendu grâces, ils avaient mangé le pain. Cette foule donc, ayant vu que Jésus n'était point là, non plus que ses disciples, monta dans les barques et vint à Capharnaüm, le cherchant.

Et l'ayant trouvé de l'autre côté du lac, ils lui dirent : Maître, quand êtes-vous venu ici ? Jésus, répondant, leur dit : En vérité, en vérité, je vous le dis, vous me cherchez, non parce que vous avez vu des miracles, mais parce que vous avez mangé des pains et que vous avez été rassasiés. Travaillez, non pour la nourriture qui périt, mais pour celle qui subsiste à jamais, et que le Fils de l'homme vous donnera : car Dieu le Père l'a marqué de son sceau. Ils lui dirent : Que ferons-nous pour opérer les œuvres de Dieu ? Jésus leur répondit : L'œuvre de Dieu est que vous croyiez en celui qu'il a envoyé.

Ils lui dirent : Quel miracle opérez-vous donc, pour que, le voyant, nous croyions en vous ? Que faites-vous d'extraordi-

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

նայն յանապատի անդ, որպէս եւ գրեալ է. Հաց երկնից ետ նոցա ուտել : Ասէ ցնոսա Յիսուս. Ամէն ամէն ասեմ ձեզ, երբ ոչ Մովսէս ետ ձեզ զհացն յերկնից, այլ Հայրն իմ տայ ձեզ զհացն յերկնից զճշմարիտ. զի հաց յԱստուծոյ է՝ որ իջանէն յերկնից եւ կեանս տայ աշխարհի : Ասեն ցնա. Տէր, յամենայն ժամ տուր մեզ զհացն զայն : Ասէ ցնոսա Յիսուս. Ես եմ հացն կենաց. որ զայ առ իս՝ ոչ քաղցիցե, եւ որ հաւատայ յիս՝ ոչ երբեք ծարաւեսցի :

Այլ ասացի ձեզ՝ երբ տեսեք զիս, եւ ոչ հաւատայք : Զամենայն զոր տայ ինձ Հայր՝ առ իս եկեսցե, եւ որ զայ առ իս՝ ոչ հանից արտաքս : Զի իջի ես յերկնից՝ ոչ զի գկամս իմ արարից, այլ գկամս այնորիկ որ առաքեսցն զիս :

Այս են կամք Հօր իմոյ՝ որ առաքեսցն զիս, զի զամենայն զոր ետ ցիս Հայր՝ ոչ կորուսից ի նմանէ, այլ յարուցից զնա յաւուրն յետնում : Այս են կամք Հօր իմոյ, զի ամենայն որ տեսանիցե զՈրդի եւ հաւատայցե ի նա, ընկալցի զկեանսն յաւիտենականս, եւ ես յարուցից զնա յաւուրն յետնում :

Տրտնչեին զնմանէ Հրեայքն զի ասաց՝ թէ ես եմ հացն իջեալ յերկնից. եւ ասեին. Ո՞չ սա է Յիսուս Որդին Յովսէփու, զորոյ մեք գիտեմք զհայրն եւ զմայր. իսկ արդ զիւրդ ասէ՝ երբ ես յերկնից իջի : Պատասխանի ետ Յիսուս, եւ ասէ ցնոսա. Մի քրքմնչեք ընդ միմեանս. ոչ ոք կարէ զայ առ իս՝ երբ ոչ Հայրն որ զիս առաքեաց՝ ձգեսցե զնա, եւ ես յարուցից զնա յաւուրն յետնում : Գրեալ է ի մարգարէս. Եւ եղիցին ամենեքեան ուսեալք յԱստուծոյ : Ամենայն որ լսէ ի Հօրէ եւ ուսանի, զայ առ իս : Իբրեւ ոչ երբ զՀայր ուրուք տեսեալ իցե. երբ ոչ որ

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

naire ? Nos pères, dans le désert, ont mangé la manne, ainsi qu'il est écrit : Il leur donna le pain du ciel à manger. Jésus leur répondit : En vérité, en vérité, je vous le dis : Non, Moïse ne vous a point donné le pain venant du ciel ; mais mon Père vous le présente, le vrai pain du ciel : car le pain de Dieu est celui qui est descendu du ciel, et donne la vie au monde. Sur qu'ils lui dirent : Seigneur, donnez-nous toujours ce pain. Jésus leur dit : C'est moi qui suis le pain de vie ; celui qui vient à moi n'éprouvera pas la faim, et celui qui croit en moi n'aura jamais soif.

Mais, je vous l'ai dit, déjà vous m'avez vu, et vous ne croyez point. Tout ce que le Père me donne viendra à moi : et celui qui vient à moi, je ne le rejetterai point dehors. Parce que je suis descendu du ciel, non pour faire ma volonté, mais celle de celui qui m'a envoyé.

Or, la volonté du Père, qui m'a envoyé, est que de tout ce qu'il m'a donné, je n'en perde rien, mais que je le ressuscite au dernier jour. La volonté du Père, qui m'a envoyé, est que quiconque voit le Fils, et croit en lui, ait la vie éternelle ; et moi, je le ressusciterai au dernier jour.

Et les Juifs murmuraient contre lui, parce qu'il avait dit : C'est moi qui suis le pain vivant descendu du ciel. Et ils disaient : N'est-il pas Jésus, fils de Joseph ? Ne connaissons-nous pas son père et sa mère ? Comment donc dit-il : je suis descendu du ciel ? Jésus leur dit : Ne murmurez point entre vous. Nul ne peut venir à moi si mon Père, qui m'a envoyé, ne l'attire ; et moi, je le ressusciterai au dernier jour. Il est écrit dans les prophètes : Tous recevront l'enseignement de Dieu. Quiconque a entendu l'enseignement du Père et l'a compris vient à moi. Non que le Père ait été vu de qui que ce soit : il n'y a que

են յԱստուծոյ՝ եւ ետես զՀայր : Ամեն ամեն ասեմ ձեզ, զի որ հաւատայ յիս՝ ընդունի զկեանսն յաւիտենականս :

Ես եմ հացն կենաց : Հարքն ձեր կերան զմանանայն յանապատին, եւ մեռան. այս է հացն որ յերկնից իջեալ, զի որ ուտիցէ ոք ի ամանէ՝ մի մեռանիցի : Ես եմ հացն կենդանի՝ որ յերկնից իջեալ. երբ ոք ուտիցէ ի հացէ յայսմանէ, կեցցէ ի յաւիտեան. եւ հացն զոր ես տաց՝ մարմին իմ է, զոր ես տաց վասն կենաց աշխարհի :

Մարտնչէին ընդ միմեանս Հրեայքն եւ ասէին : Զիւրդ կարէ սա տալ մեզ զմարմինն իւր յուտել : Ասէ ցնոսա Յիսուս. Ամեն ամեն ասեմ ձեզ. երբ ոչ կերիջիք զմարմին Որդւոյ մարդոյ, եւ արբջիք զարիւն նորա, ոչ ունիք կեանս յանձինս : Որ ուտէ զմարմին իմ եւ ըմպէ զարիւն իմ, ունի զկեանս յաւիտենականս, եւ ես յարուցից զնա յուրն յետնում. զի մարմին իմ ճշմարիտ կերակուր է, եւ արիւն իմ ճշմարիտ ըմպելի է : Որ ուտէ զմարմին իմ եւ ըմպէ զարիւն իմ, յիս բնակեսցէ եւ ես ի նմա :

Որպէս առաքեաց զիս կենդանին Հայր, եւ ես կենդանի եմ վասն Հոր, եւ որ ուտեն զիս՝ եւ նա կեցցէ վասն իմ : Այս է հացն որ յերկնից իջեալ. ոչ որպէս հարքն ձեր կերան զմանանայն, եւ մեռան. որ ուտէ զհացս զայս՝ կեցցէ յաւիտեան :

Զայս ասաց ի ժողովրդեանն յուսուցանելն ի Կափառնաում. եւ բազումք յաշակերտացն իբրեւ լուան՝ ասեն. Խիստ է բանդ այդ, ո՞ր կարէ յսել դմա : Իբրեւ գիտաց Յիսուս յանձն իւր երբ տրտնջեն վասն այնորիկ աշակերտքն նորա, ասէ ցնոսա. Ա՞յդ զայքակղեցուցանէ զձեզ. իսկ արդ երբ տեսանիցէք զՈրդի մարդոյ՝ զի ելանիցէ ուր էր զառաջինն : Հոգին է կենդանարար, մարմին ինչ ոչ օգնէ. զբանն զոր ես խօսեցայ ընդ ձեզ՝ հոգի է

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

celui qui est de Dieu, qui ait vu le Père. En vérité, en vérité, je vous le dis : Celui qui croit en moi a la vie éternelle.

Je suis le pain de vie. Vos pères ont mangé la manne dans le désert, et sont morts ; mais ici c'est le pain descendant du ciel, afin que si quelqu'un en mange, il ne meure point. Je suis le pain vivant descendu du ciel. Quiconque mangera de ce pain vivra éternellement ; et le pain que je donnerai, c'est ma chair, que je dois livrer pour la vie du monde.

Les Juifs, entendant cette parole, disputaient entre eux, en disant : Comment peut-il nous donner sa chair à manger ? Et Jésus leur dit : En vérité, en vérité, je vous le déclare : si vous ne mangez la chair du Fils de l'homme, et si vous ne buvez son sang, vous n'aurez point la vie en vous. Celui qui mange ma chair et boit mon sang a la vie éternelle, et je le ressusciterai au dernier jour. Car ma chair est vraiment une nourriture ; et mon sang, vraiment un breuvage. Celui qui mange ma chair et boit mon sang demeure en moi ; et moi, je demeure en lui.

De même que moi, envoyé de mon Père, qui est vivant, je vis par mon Père, ainsi celui qui me mange vivra lui-même par moi. Voici le pain qui est descendu du ciel ; plus heureux que vos pères, qui ont mangé la manne et sont morts, celui qui mange ce pain vivra éternellement.

C'est dans la synagogue de Capharnaüm que Jésus dit ces choses, en enseignant le peuple. Plusieurs de ses disciples, en les entendant, se disaient en eux-mêmes : Voilà qui est trop fort ; qui peut entendre un pareil discours ? Jésus, connaissant en lui-même que ses disciples en murmuraient, leur dit : Cela vous scandalise ? Mais si vous voyez le Fils de l'homme monter où il était auparavant ? C'est l'esprit qui donne la vie ; la chair ne sert de rien. Les paroles que je vous ai dites sont

ՎԱՐԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

եւ կեանք. այլ են ոմանք ի ձեռն զ ոչ հաւատան: Քան-
զի գիտեր Յիսուս ի սկզբանէ ո՞վ են այնքիկ որ ոչն հա-
ւատան, եւ ո՞վ այն է որ մատնելոցն է զնա. եւ ասեր,
Վասն այնորիկ ասացի ձեզ, քե ոչ ոք կարէ զայ առ իս'
երբ ոչ իցէ տուեալ նմա ի Հօրէ իմմէ:

Յայսմանէ բազումք յաշակերտացն նորա չոգան
յետս, եւ ոչ եւս շրջէին ընդ նմա: Ասէ Յիսուս ցերկո-
տասան աշակերտսն. Միք եւ դուք կամիք երթալ: Պա-
տասխանի ետ նմա Սիմովն Պետրոս. Տեր, առ ո՞վ եր-
թիցուք. բանս կենաց յաւիտենականաց ունիս. եւ մեք
հաւատացաք եւ ծանեաք՝ երբ դու ես Քրիստոսն Որդի
Աստուծոյ: Պատասխանի ետ նոցա Յիսուս. Ո՞չ ես զձեզ
զերկոտասանսդ ընտրեցի, եւ միդ ի ձեռն սատանայ է:
Եւ ասեր զՍիմովնեան Յուդայէ Սկարիովտացւոյ, զի նա
իսկ մատնելոց էր զնա, եւ մի էր յերկոտասանիցն:

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

esprit et vie. Mais il en est parmi vous quelques-uns qui ne croient point. Car dès le commencement Jésus savait qui étaient ceux qui ne croyaient point, et qui était celui qui le trahirait. Et il ajouta : C'est pourquoi je vous ai dit que nul ne peut venir à moi, s'il ne lui est donné par mon Père.

De ce moment plusieurs de ses disciples se retirèrent, et n'allaient plus avec lui. Sur cela, Jésus dit aux douze : Et vous, voulez-vous aussi vous en aller ? Et Simon-Pierre lui répondit : Seigneur, à qui irions-nous ? vous avez les paroles de la vie éternelle. Pour nous, nous avons cru, et avons eu la preuve que vous êtes le Christ, Fils de Dieu. Jésus leur répondit : Ne vous ai-je pas choisis tous les douze ? Et malgré cela, parmi vous il y a un démon. Il parlait de Judas Iscariote, fils de Simon, lequel devait le trahir, quoiqu'il fût un des douze.

ԳԼՈՒԽ Ի.

Յանդիմանութիւն Փարիսեցւոցն կեղծաւորութեան. — Բժշկութիւն դասեր
կնոջն Քանանացւոյ :

Եւ յետ այսորիկ շրջէր Յիսուս ի Գալիլէա, քանզի ոչ կամէր ի Հրեաստանի շրջել. զի խնդրէին զնա Հրեայքն սպանանել :

Եւ ժողովեցան առ նա Փարիսեցիքն եւ ոմանքի դպրացն որ եկեալ էին յԵրուսաղեմք. եւ տեսեալ զոմանս յաշակերտացն անտի, զի խառնակ ձեռօք՝ այս ինքրն է անյուայ ուտէին հաց, բամբասեցին : Զի Փարիսեցիքն եւ ամենայն Հրեայք՝ երբ ոչ բռնալիր լուանան զձեռս, հաց ոչ ուտեն. քանզի ունին գաւանդութիւն ծերօցն. եւ ի հրապարակ մտեալ՝ երբ ոչ նախ մկրտիցին, ոչ ուտեն. եւ այլ ինչ բազում է՝ զոր ընկալան ունել, մկրտութիւնս բաժակաց եւ ստոմանաց եւ պղնձեաց եւ մահճաց :

Ապա հարցանեն զնա Փարիսեցիքն եւ դպիրք՝ թէ Ընդէր աշակերտքն քո ոչ զնան ըստ աւանդութեան ծերօցն, զի ոչ լուանան զձեռս՝ յորժամ հաց ուտեն : Նա պատասխանի ետ եւ ասէ ցնոսա. Իսկ դուք ընդէր անցանէք զպատուիրանան Աստուծոյ վասն ձերոյ աւանդութեան : Զի Աստուած ասաց (ի ձեռն Մովսիսի). Պատուեա զհայր քո եւ զմայր. եւ որ չարախօսեսցէ զհօրէ կամ զմօրէ, մահու վախճանեսցի : Եւ դուք ասէք. Երբ ասիցէ ոք ցնայր կամ ցմայր. Կորբան, որ է պատարագ,

CHAPITRE XX.

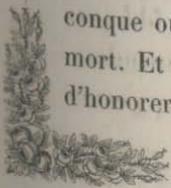
Jésus démasque l'hypocrisie des Pharisiens. — Il guérit la fille de la Chananéenne.

APRÈS cela Jésus parcourait la Galilée, ne voulant point aller en Judée ; parce que les Juifs cherchaient à le faire mourir.

En ce temps-là, des Pharisiens et plusieurs d'entre les Scribes, qui étaient venus de Jérusalem, s'assemblèrent près de lui. Et ayant vu quelques-uns de ses disciples manger du pain sans s'être purifié les mains, ils les en blâmèrent. Car les Pharisiens et tous les Juifs ne mangent point sans s'être souvent lavé les mains, suivant une tradition des anciens ; et lorsqu'ils reviennent d'un lieu public, ils ne mangent point sans s'être purifiés ; outre cela, ils ont encore beaucoup d'autres usages que la tradition leur prescrit d'observer : ainsi la purification des coupes, des vaisseaux de terre, des vases d'airain, et des lits.

Etant venus à Jésus, les Pharisiens et les Scribes lui dirent : D'où vient que vos disciples n'observent pas la tradition des anciens, et qu'ils mangent sans s'être purifié les mains ? Il leur répondit : Et vous, pourquoi transgressez-vous le commandement de Dieu, pour suivre votre tradition ? Car Dieu a dit par Moïse : Honorez votre père et votre mère ; comme aussi, quiconque outragera en paroles son père ou sa mère sera mis à mort. Et selon vous il suffit qu'un homme, pour être dispensé d'honorer son père ou sa mère, leur dise : Tout ce que j'ai qui

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

գոր յինեն օգտեսցիս. եւ ոչ եւս տայք բոյլ նմա առնել ինչ հօրն կամ մօր : Եւ անարգէք զբանն Աստուծոյ ձերով աւանդութեամբն զոր աւանդեցէք: Կեղծաւորք, բարւորք մարգարեացաւ ի վերայ ձեր Եսայի եւ ասէ. Ժողովուրդս այս շրթամբք պատուէ զիս, եւ սիրտ իւրեանց հեռացեալ մեկուսի է յինեն. զուր պաշտեն զիս. ուսուցանեն վարդապետութիւնս՝ զմարդկան պատու իրեալս :

Եւ կոչեցեալ առ ինքն զժողովուրդսն՝ ասէ ցնոսա. Լուարձք եւ ի միտ առէք: Ոչ որ ինչ մտանէ ընդ բերան՝ պղծէ զմարդ, այլ որ ինչ ելանէ ի բերանոյ՝ այն պղծէ զմարդ : Որ ունիցի ականջս խելոյ՝ լուիցէ :

Եւ իբրեւ եմուտ ի տուն յամբօխե անտի, մատուցեալ աշակերտացն նորա՝ ասեն ցնա. Գիտես զի Փարիսեցիքն իբրեւ լուան զբանն՝ գայքակղեցին : Եւ պատասխանի ետ նոցա եւ ասէ. Ամենայն տունկ զոր ոչ տնկեաց Հայր իմ երկնաւոր՝ խլեսցի : Թոյլ տուք զնոսա. կոյրք են՝ կուրաց առաջնորդ. կոյր կուրի յորժամ առաջնորդէ՝ սխալէ, եւ երկօքին ի խորխորատ անկանին : Պատասխանի ետ նմա Պետրոս եւ ասէ. Մեկնեա մեզ գառակս գայս : Ասէ Յիսուս. Տակաւին եւ դուք անմիտք էք. եւ ոչ իմանայք եթէ ամենայն որ արտաքուստ ի ներքս մտանէ ի մարդ՝ ոչ կարէ զնա պղծել. զի ոչ եթէ ի սիրտ նորա մտանէ, այլ յորովայն երբայ եւ արտաքս ելանէ, եւ սրբէ զամենայն կերակուրսն : Իսկ որ ելանէ ի բերանոյ՝ ի սրտէ անտի գայ, եւ այն պղծէ զմարդն. զի ի սրտէ ելանեն խորհուրդք չարք, սպանութիւնք, շնութիւնք, պոռնկութիւնք, գողութիւնք, սուտ վկայութիւնք, հայնոյութիւնք, ազահութիւնք, չարութիւնք, նենգութիւնք, գիշութիւնք, չարակնութիւն, ամբարտաւանութիւն, անզգամութիւն : Այս ամենայն չարիք ի ներքուստ

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

pourrait vous être utile, je l'ai voué à Dieu. Et vous ne permettez pas même que cet homme fasse rien de plus pour son père ou pour sa mère, abolissant ainsi le commandement de Dieu pour votre tradition, que vous-mêmes avez établie. Hypocrites ! c'est bien de vous qu'Isaïe a prophétisé lorsqu'il a dit : Ce peuple m'honore des lèvres, mais son cœur est loin de moi ; c'est en vain qu'ils m'honorent, leur culte n'étant appuyé que sur des doctrines et des ordonnances humaines.

Et appelant à lui le peuple, Jésus leur dit : Écoutez-moi tous et comprenez : ce n'est point ce qui entre dans la bouche, mais ce qui sort de la bouche, qui souille l'homme. Que celui qui a des oreilles qui entendent, entende !

Lorsqu'il fut entré dans la maison, après avoir quitté le peuple, ses disciples, s'approchant, lui dirent : Savez-vous que les Pharisiens, en entendant cette parole, se sont scandalisés ? Jésus leur répondit : Toute plante que mon Père céleste n'a point plantée sera arrachée. Laissez-les : ce sont des aveugles et des conducteurs d'aveugles. Or, si un aveugle conduit un aveugle, ils tomberont tous deux dans la fosse. Pierre, reprenant, lui dit : Expliquez-nous cette parabole. Il leur dit : Quoi ! vous-mêmes, vous êtes encore sans intelligence ! Vous ne comprenez point qu'une chose extérieure, entrant dans l'homme, ne saurait le souiller, parce qu'elle ne va point dans le cœur, mais dans les entrailles, lesquelles ensuite la rejettent ? Mais ce qui provient du cœur, et c'est du cœur que proviennent les mauvaises pensées, les adultères, les fornications, les homicides, les larcins, les faux témoignages, les blasphèmes, l'avarice, les vengeances, la fourberie, les impuretés, l'envie, l'orgueil et l'irréflexion : tous ces maux procèdent du cœur, et souillent l'homme ; mais manger sans s'être purifié les mains ne le souillent point.

ՎԱՐՔ ԳՐԻՍՏՈՍԻ

եղանեն եւ պղծեն զմարդն, այլ անուայ ձեռօք ուտել՝
ոչ պղծե զմարդ :

Եւ ելեալ անտի Յիսուսի զնաց ի կողմանս Տիրոսի
եւ Սիդովնի. եւ մտեալ ի տուն՝ ոչ ումեք կամեր յայտ-
նել, եւ ոչ կարաց ծածկել: Եւ հնա կին մի Քանանացի
ի սահմանաց անտի նոցա ելեալ՝ աղաղակեր եւ ասեր.
Ողորմեաց ինձ, Տէր, որդի Դաւթի, դուստր իմ չարաչար
այսահարի: Եւ կինն էր հեքանոս Փիւնիկ Ատորի յազգէ:
Իբրեւ լուա զնմանէ՝ եկն անկաւ առաջի նորա: Եւ նա
ոչ ետ նմա պատասխանի: Եւ մատուցեալ աշակերտքն
նորա՝ աղաչէին զնա եւ ասէին. Արձակեա զնա, զի
աղաղակ գիտ մեր: Նա պատասխանի ետ եւ ասէ. Ոչ
ուրեք առաքեցայ՝ երէ ոչ առ ոչխարս կորուսեալս տանն
Իսրայելի :

Եւ նա մատուցեալ երկիր պագաներ նմա եւ ասեր.
Տէր, օգնեա ինձ: Պատասխանի ետ նմա եւ ասէ. Թոյլ
տուր, նախ յագեսցին մանկունք. զի ոչ է բարւոք առ-
նուլ զնաց մանկանց եւ արկանել շանց: Եւ նա ասէ.
Այո Տէր, քանզի եւ շունք կերակրին ի փշրանաց անկե-
լոց ի սեղանոյ տեառն իւրեանց: Յայնժամ պատաս-
խանի ետ նմա Յիսուս եւ ասէ. Ո՛վ կին դու, մեծ են հա-
ւատք քո. վասն այդր բանի երթ, եղիցի քեզ որպէս եւ
կամիս: Եւ բժշկեցաւ դուստր նորա ի նմին ժամու:
Գնաց ի տուն իւր, եւ եգիտ ելեալ գղեն. եւ զդուստրն՝
զի անկեալ դներ ի մահիճս :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Partant de ce lieu, il s'en alla vers les confins de Tyr et de Sidon ; et étant entré dans une maison, il voulait que personne ne le sût ; mais il ne put demeurer caché. Et voilà qu'une femme chananéenne, sortant de ces contrées, lui dit avec de grands cris : Seigneur, fils de David, ayez pitié de moi : ma fille est cruellement tourmentée du démon. Cette femme était païenne et Syrophénicienne d'origine. Ayant entendu parler de Jésus, aussitôt elle était accourue vers lui. Mais Jésus ne lui répondit pas une parole. Et ses disciples, s'approchant de lui, le priaient, en disant : Accordez-lui ce qu'elle demande et renvoyez-la, car elle nous poursuit de ses cris. Il leur dit : Je n'ai été envoyé que pour les brebis de la maison d'Israël qui se sont perdues.

La femme, cependant, entrant où était Jésus, vint se prosterner devant lui, en disant : Seigneur, secourez-moi. Il lui répondit : Attendez que les enfants soient rassasiés : car il n'est pas convenable de prendre le pain des enfants, et de le jeter aux chiens. Elle lui dit : Il est vrai, Seigneur ; mais les petits chiens mangent des miettes qui tombent de la table de leurs maîtres. Alors Jésus lui répondit : O femme, votre foi est grande ! À cause de cette parole que vous avez dite, qu'il vous soit fait comme vous le désirez. Et sa fille fut guérie à l'heure même ; et la femme, étant retournée en sa maison, trouva sa fille couchée sur un lit et délivrée de l'esprit impur.

ԳԼՈՒԽ ԻԱ.

Բժշկութիւն խլին եւ համեր. — Բժշկութիւն հիւանդաց քազմաց ի ծով-
զերին. — Կերակրել ջորից հազարացն յեօրն նկանակաց. — Յանդի-
մանութիւն խնդրողացն ի նմանէ նշան, եւ աշակերտացն վասն
հացի. — Բժշկութիւն կուրին ի Բերսայիդա. — Գաւանու-
թիւն Պետրոսի :

Եւ ելեալ միւսանգամ ի սահմանացն Տիւ-
րոսի եւ Սիղովնի, եւ եկն ի ծովեզրն
Գալիլեացոց ի մեջ սահմանացն ի Դեկա-
Յաօլիս. եւ բերին առաջի նորա խուլ մի եւ համր,
եւ աղաչէին զի ձեռն դիցէ ի վերայ նորա :
Եւ առեալ զնա մեկուսի յամբօխէ անտի, արկ
զմատունս իւր ընդ ականջս նորա եւ երուք անդր,
եւ կալաւ զլեզուէ նորա, հայեցաւ յերկինս, յոգոց
եհան եւ ասէ. Եփփաթա, որ է բացիր : Եւ նոյն ժա-
մայն բացան լսելիք նորա, եւ լուծան կապանք լեզուի
նորա, եւ խօսէր ուղիղ. եւ պատուիրեաց նոցա զի մի ու-
մեք ասիցեն :

Եւ որչափ նա պատուիրէր նոցա՝ նոքա եւս առաւել
քարոզէին, եւ եւս քան զեւս զարմանային եւ ասէին.
Զամենայն ինչ քարուք գործեաց սա. զի խլից լսել տայ,
եւ համերք խօսել :

Եւ զնացեալ անտի Տիտուսի՝ եկն ի ծովեզրն Գալիլեա-
ցոց, եւ ելեալ ի լեառն նստէր անդ : Մատեան առ նա
ժողովուրդք բազումք որ ունէին ընդ իւրեանս կաղս,
կոյրս, համերս, միակողմանիս, եւ այլս բազումս, եւ

CHAPITRE XXI.

Guérison d'un sourd-muet. — Près de la mer, Jésus guérit une foule de malades. — Quatre mille hommes nourris de sept pains. — Reproches à ceux qui lui demandent un prodige, puis à ses disciples. — A Bethsaïde, il guérit un aveugle. — Confession de Pierre.

JÉSUS ensuite, quittant les confins de Tyr, vint par Sidon à la mer de Galilée, en traversant le milieu de la Décapole. Et on lui amena un sourd-muet, en le priant de lui imposer les mains. Jésus, le conduisant à l'écart hors de la foule, mit les doigts dans ses oreilles, et toucha sa langue avec de la salive; et levant les yeux au ciel, il jeta un soupir et dit : *Ephphétha*, c'est-à-dire ouvrez-vous. Et aussitôt ses oreilles s'ouvrirent, et le lien de sa langue se rompit, et il parlait distinctement. Et Jésus leur défendit d'en rien dire à personne.

Mais plus il leur défendait, plus ils le publiaient, et plus ils faisaient éclater leur admiration, en disant : Il a bien fait toutes choses : il a fait entendre les sourds et parler les muets.

Étant parti de ce lieu, Jésus alla près de la mer de Galilée, et montant sur une montagne, il s'y assit; et de grandes troupes de peuple vinrent à lui, ayant avec elles des muets, des aveugles, des boiteux, des infirmes et beaucoup d'autres ma-

ՎԱՐՔ ԲԲԻՍՏՈՍԻ

ընկեցին գնոսա առ ոտս նորա, եւ բժշկեաց գնոսա. մինչեւ զարմանայ ժողովրդոցն որ տեսանէին՝ զի համերքն խօսէին, կաղք գնային, միակողմանիք բժշկէին, կոյրք տեսանէին. եւ փառաւոր առնէին զԱստուած Իսրայելի:

Եւ կոչեցեալ առ ինքն Յիսուսի գաշակերտսն՝ ասէ. Գրամ ի ժողովուրդդ, զի արդ երեք աւուրք են զի կան առ իս, եւ ոչ ունին զինչ ուտիցեն. եւ արձակել զգոսա նօթիս ջկամիմ, զուցէ նքքիցին զճանապարհայն: Ասենցնա աշակերտքն. Իսկ արդ մեզ յանապատի աստ ուստի իցէ այնչափ հաց՝ մինչեւ յագեցուցանել զայսչափ ժողովուրդ: Եւ ասէ ցնոսա Յիսուս. Գանի՛ նկանակ ունիք: Եւ նորա ասեն, Եօքն, եւ սակաւ ձկունս:

Եւ հրամայեաց ժողովրդեանն բազմել ի վերայ գետնոյ. եւ առեալ զեօքն նկանակն եւ զձկունսն՝ գոհացաւ եւ երեկ եւ ետ ցաշակերտսն, եւ նորա ժողովրդեանն, եւ զձկունսն եւս հրամայեաց արկանել: Կերան ամենեքեան եւ յագեցան, եւ բարձին գնշխարս կոտորոցն եօքն զամբիւղ լի. եւ որք կերանն՝ էին արք իբրեւ չորք հազարք, բոն զկանայս եւ զմանկտի:

Իբրեւ արձակեաց զժողովուրդսն, ել իւնաւ եւ եկն ի սահմանս Մազղաղեայ:

Եւ մատուցեալ Փարիսեցիքն եւ Սադուկեցիք՝ սկսան վիճել ընդ նմա, եւ փորձելով խնդրէին ի նմանէ նշան յերկնից ցուցանել նոցա: Նա պատասխանի ետ եւ ասէ ցնոսա. Յորժամ երեկոյ լինի՝ ասէք, Պարզ լինիցի՝ զի կարմրացեալ է երկին. եւ առաւօտու՝ Այսօր մրրիկ, զի շառագունի տրտմութեամբ երկին. արդ գերեսս երկնի կարէք քննել, իսկ զնշան ժամանակիս ոչ կարէք գիտել: Եւ զայրացաւ յոգի իւր եւ ասէ. Ազգ չար եւ շնացող՝

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

lades ; et ils les déposèrent à ses pieds, et il les guérit. Toute la multitude était dans l'admiration en voyant les muets parler, les boiteux marcher, les aveugles voir ; et elle glorifiait le Dieu d'Israël.

Jésus ayant appelé ses disciples, leur dit : J'ai pitié de ce peuple, car il y a trois jours qu'ils sont constamment près de moi, et ils n'ont pas de quoi manger ; et je ne veux pas les renvoyer à jeun, de peur qu'ils ne défaillent dans la route. Et ses disciples lui dirent : Où donc trouverons-nous dans ce désert assez de pains pour rassasier une si grande foule ? Jésus leur dit : Combien avez-vous de pains ? Ils lui dirent : Sept, et quelques petits poissons.

Et il commanda à la multitude de s'asseoir sur la terre. Et prenant les sept pains et les poissons, et rendant grâces à Dieu, il les rompit et les donna à ses disciples, et ses disciples les donnèrent au peuple. Il fit servir également les poissons. Et tous mangèrent et furent rassasiés. Et de ce qui resta de morceaux, ils remportèrent sept corbeilles pleines. Or, ceux qui mangèrent étaient au nombre de quatre mille hommes, sans compter les petits enfants et les femmes.

Et ayant renvoyé le peuple, il monta dans une barque et vint aux confins de Magdala.

Alors des Pharisiens et des Sadducéens s'étant approchés, se mirent à disputer avec lui, et lui demandèrent, pour le tenter, de leur faire voir un prodige dans le ciel. Mais il leur répondit : Le soir vous dites : il fera beau, car le ciel est rouge ; et le matin : aujourd'hui nous aurons de l'orage, car le ciel brille d'un rouge sombre et triste. Vous savez donc juger ce qu'indique l'aspect du ciel : et vous ne savez pas reconnaître les signes des temps ? Et gémissant dans son cœur, il dit : Cette

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

նշան խնդրէ, եւ նշան մի տացի նմա՛ բայց նշանն Յով-
նանու մարգարէի:

Երող գնոսա. դարձեալ եմուտ ի նա եւ գնաց յայնկոյս:

Գնացին եւ աշակերտքն եւ մոռացան առնուլ հաց.
բայց միայն մի նկանակ ունէին ընդ իւրեանս ի նախին:
Եւ պատուիրէր նոցա Յիսուս եւ ասէր. Տեսէք եւ զգոյշ
լինուք ի խմորոյ Սաղուկեցւոցն եւ Փարիսեցւոց, եւ ի
խմորոյ Հերովդիանոսաց: Նոքա խորհէին ընդ միմեանս՝
եւ ասէին քե Ձի հացս ոչ ունիմք:

Գիտաց Յիսուս եւ ասէ ցնոսա. Ձի խորհիք ի միտս
ձեր, քերանաւատք, եքէ հաց ոչ ունիք. տակաւին ջիմա-
նայք եւ ոչ յիշէք. ապշուքիւն ունի գսիրտս ձեր: Աչք
գոն եւ ոչ տեսանէք. ականջք են՝ եւ ոչ լսէք, եւ ոչ իմա-
նայք տակաւին եւ ոչ յիշէք: Յորժամ գհինգ նկանակն ի
հինգ հագարսն, եւ քանի սակառի լի բարձիք գկոտորոցն:
Եւ ասեն, Երկոտասան: Եւ յորժամ գեօթն նկանակն
ի չորս հագարսն, քանի գամբիղ լի բարձիք գկոտորոցն:
Եւ նոքա ասեն, Եօթն: Եւ ասէ ցնոսա. Իսկ զիմորդ ոչ
իմանայք՝ եքէ ոչ վասն հացի ասացի ձեզ զգոյշ լինել ի
խմորոյ Փարիսեցւոցն եւ Սաղուկեցւոց: Յայնժամ ի միտ
առին՝ քե ոչ ասաց զգուշանալ ի խմորոյ, այլ յաղանդոյ
Փարիսեցւոցն եւ Սաղուկեցւոց:

Գան ի Բերսայիղա, եւ ամեն առաջի նորա կոյր մի,
եւ աղաչէին գնա զի մերձեսցի ի նա: Եւ առեալ գձեռա-
նէ կուրին՝ եհան արտաքոյ շինին, երուք յաջս նորա,
եւ ձեռն եղ ի վերայ նորա, եւ հարցանէր ցնա քե տեսա-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

génération mauvaise et adultère demande un signe ; mais aucun signe ne lui sera donné, si ce n'est le signe du prophète Jonas.

Et, les renvoyant, il monta de nouveau dans la barque, et passa de l'autre côté de la mer.

Or, en partant pour traverser le lac, les disciples avaient oublié de prendre des pains, et n'en avaient qu'un seul avec eux dans la barque. Et Jésus leur faisait cette recommandation : Soyez sur vos gardes, et méfiez-vous du levain des Phariséens et des Sadducéens et du levain des Hérodiens. Et ils pensaient en eux-mêmes, et ils se disaient l'un à l'autre : C'est parce que nous n'avons pas de pains.

Connaissant leurs pensées, Jésus leur dit : Hommes de peu de foi, pourquoi arrêter vos pensées sur ce que vous n'avez point de pain ? N'avez-vous donc encore ni sens ni intelligence ? Votre cœur est-il donc encore aveuglé ? Quoi ! ayant des yeux, vous ne voyez point ? ayant des oreilles, vous n'entendez point ? et vous n'avez point de souvenir ? Quand je rompis cinq pains entre cinq mille hommes, combien de corbeilles remportâtes-vous pleines de morceaux ? Ils lui dirent : Douze. Et quand je rompis sept pains entre quatre mille hommes, combien remportâtes-vous de paniers de ce qui était resté ? Ils lui répondirent : Sept. Et il ajouta : Comment ! vous ne comprenez point encore ? Vous ne comprenez point qu'il n'était pas question de pains, lorsque je vous ai dit : Méfiez-vous du levain des Phariséens et des Sadducéens ? Alors ils comprirent que ce n'était pas du levain que l'on met dans le pain, mais de la doctrine des Phariséens et des Sadducéens, qu'il fallait se garder.

Et ils arrivèrent à Bethsaïde ; et l'on vint conduisant un aveugle, et l'on pria Jésus de le toucher. Prenant la main de l'aveugle, il le conduisit hors du bourg, mit de la salive sur ses yeux, et, lui ayant imposé les mains, il lui demanda s'il voyait

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

նիցք ինչ: Բացաւ եւ ասէր. Տեսանեմ զմարդիկս զի շրջին,
 իբրեւ զծառս: Դարձեալ եղ ձեռս ի վերայ աջաց նորա.
 երաց եւ տեսանէր, ողջացաւ եւ տեսանէր համարձակ
 զամենայն: Արձակեաց զնա ի տուն իւր եւ ասէ. Երբ ի
 տուն քո. եւ յորժամ ի շէնն մտանիցես, մի ումէք ասի-
 ցես ի շինին:

Եւ ելեալ Յիսուս ի կողմանս Փիլիպպեայ Կեսարեայն,
 եւ ի ճանապարհին հարցանէր ցաշակերտսն եւ ասէր. Զո՞
 ոք ասեն մարդիկն քե իցե Որդի մարդոյ. զո՞ ուստեք
 ասեն զինէն քե իցեմ: Եւ նոքա ասեն. Ոմն զՅովհաննէս
 Մկրտիչ, եւ այլք զԵղիա, եւ կէսք զԵրեմիա, եւ այլք զմի
 ոք ի մարգարէից անտի:

Ասէ ցնոսա. Իսկ դուք զո՞ ասէք զինէն քե իցեմ: Պա-
 տախանի ետ Սիմոն Պետրոս եւ ասէ. Դու ես Քրիս-
 տոսն Որդի Աստուծոյ կենդանոյ: Պատախանի ետ Յի-
 սուս եւ ասէ ցնա. Երանի քեզ Սիմովն որդի Յովնանու,
 զի մարմին եւ արիւն ոչ յայտնեաց քեզ, այլ Հայր իմ որ
 յերկինս է: Եւ ես քեզ ասեմ, զի դու ես Վեմ, եւ ի վե-
 րայ այդր վիմի շինեցից զԵկեղեցի իմ, եւ դրունք դո՞-
 խոց զնա մի յաղքահարեսցեն. եւ տաց քեզ զփականս
 արքայութեան երկնից. եւ զոր միանգամ կապեսցես յեր-
 կրի՝ եղիցի կապեալ յերկինս, եւ զոր արձակեսցես յեր-
 կրի՝ եղիցի արձակեալ յերկինս:

Յայնժամ սաստեաց աշակերտացն՝ զի մի ումէք ասի-
 ցեն քե նա է Քրիստոսն:

Յայնմհետե սկսաւ Յիսուս ցուցանել աշակերտացն
 իւրոց քե պարտ է նմա երթալ յերուսաղեմ, եւ քե բա-
 գում չարջարանս չարջարել ի քանանայապետիցն եւ ի

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

quelque chose. L'aveugle, regardant, lui dit : Des hommes qui marchent ; je les vois comme des arbres. Jésus mit de nouveau les mains sur ses yeux, et il commença à voir de telle sorte, qu'il distinguait clairement toutes choses. Et Jésus le renvoya en sa maison, en lui disant : Allez en votre maison ; et si vous entrez dans le bourg, ne dites à personne ce qui vous est arrivé.

Jésus, quittant ce lieu, allait dans les villages aux environs de Césarée de Philippe. Comme il était en chemin n'ayant avec lui que ses disciples, il leur adressa cette question : Que dit le peuple touchant le Fils de l'homme ? qui croit-on que je suis ? Ils lui dirent : Les uns croient que vous êtes Jean-Baptiste ; d'autres, Élie ; d'autres, Jérémie ; d'autres enfin, que vous êtes un des anciens prophètes qui se serait levé du tombeau.

Jésus leur dit : Et vous, qui dites-vous que je suis ? Simon-Pierre, prenant la parole, dit : Vous êtes le Christ, Fils du Dieu vivant. Et Jésus lui dit : Vous êtes heureux, Simon, fils de Jonas, car ce n'est ni la chair ni le sang qui vous a révélé ceci, mais mon Père, qui est dans les cieux. Et moi, je vous dis : Vous êtes Pierre, et sur cette pierre j'élèverai l'édifice de mon Eglise, et les portes de l'enfer ne prévaudront point contre elle. Et je vous donnerai les clefs du royaume des cieux et tout ce que vous lierez sur la terre sera lié aussi dans le ciel, et tout ce que vous délierez sur la terre sera aussi délié dans le ciel.

En même temps il recommanda sévèrement à ses disciples de ne dire à personne qu'il était le Christ.

Alors, pour la première fois, Jésus leur découvrit qu'il fallait qu'il allât à Jérusalem, et que là il aurait beaucoup à souffrir de la part des anciens, des scribes et des princes des prêtres ;

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

դպրաց եւ ի ծերոց ժողովրդեանն եւ անարգիլ եւ սպանանիլ, եւ յերիբ աւուր յառնել: Եւ համարձակ զբանն խօսեցաւ:

Եւ առեալ զնա մեկուսի Պետրոսի, սկսաւ կագել ընդ նմա եւ ասել. Քան լիցի քեզ՝ Տէր, մի եղիցի քեզ այլ: Եւ նա դարձաւ, ետես գաշակերտսն, սաստեաց Պետրոսի եւ ասէ. Երբ յետս իմ սատանայ, գայթակղութիւն իմ ես, զի ոչ խորհիս դու զԱստուծոյսն այլ զմարդկան:

Եւ կոչեցեալ առ ինքն զժողովուրդսն աշակերտօքն հանդերձ՝ ասէ ցնոսա. Երէ ոք կամի զկնի իմ գալ՝ ուրացի գանձն, եւ առցէ զխաչ իւր եւ եկեսցէ զկնի իմ. զի որ կամիցի գանձն իւր կեցուցանել՝ կորուսցէ զնա, եւ որ կորուսցէ գանձն իւր վասն իմ եւ վասն Աւետարանին՝ ապրեցուցէ զնա: Զինչ օգտիցի մարդ երէ գաշխարհս ամենայն շահեսցի, եւ գանձն իւր տուծեսցէ, կամ զինչ տացէ մարդ փրկանս ընդ անձին իւրոյ: Զի որ ոք ամօք համարեսցի զիս եւ զբանս իմ ի շնացող եւ ի մեղաւոր ազգիս յայսմիկ, եւ Որդի մարդոյ յամօք արացցէ զնա՝ յորժամ եկեսցէ փառօք Հօր իւրոյ եւ հրեշտակաց սրբոց: Զի գալոց է Որդի մարդոյ փառօք Հօր իւրոյ՝ հանդերձ հրեշտակօք իւրովք, եւ յայնժամ հատուցէ իւրաքանչիւր ըստ գործս իւր: Ամեն ասեմ ձեզ, զի իցեն ոմանք ի սոցանէ որ աստ կան, որք ոչ ճաշակեսցեն զմահ մինչեւ տեսցեն զՈրդի մարդոյ եկեալ արքայութեամբ իւրով:

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

qu'il serait rejeté et mis à mort, et qu'il ressusciterait le troisième jour. Et il leur parlait ouvertement.

Et le prenant à part, Pierre lui dit avec véhémence : A Dieu ne plaise, Seigneur ! non, il ne vous arrivera point ainsi. Mais Jésus se tournant vers ses disciples, dit à Pierre : Laisse-moi, Satan ; tu voudrais me détourner, parce que tu n'as pas le goût des choses de Dieu, mais des choses humaines.

Et ayant appelé le peuple avec ses disciples, il leur dit : Si quelqu'un veut venir après moi, qu'il se renonce lui-même, qu'il prenne sa croix, et me suive. Celui qui voudra sauver sa vie la perdra ; et celui qui perdra sa vie à cause de moi et de l'Évangile, la sauvera. Que sert à l'homme de gagner le monde entier s'il perd sa vie ? Quel échange l'homme peut-il faire pour recouvrer sa vie ? Celui qui aura rougi du Fils de l'homme et de ses paroles au milieu de cette génération adultère et pécheresse, le Fils de l'homme aussi rougira de lui lorsqu'il viendra dans la gloire de son Père avec les anges saints. Car le Fils de l'homme viendra dans la gloire de son Père avec ses anges ; et alors il rendra à chacun selon ses œuvres. En vérité, je vous le dis, il y en a, parmi ceux qui maintenant m'entourent, qui ne mourront point avant d'avoir vu le Fils de l'homme venant dans la puissance de son royaume.

ԳԼՈՒԽ ԻԲ.

Պայծառակերպութիւն Քրիստոսի. — Բժշկութիւն դիւանարին. — Դարձեալ գուշակութիւն զջարջարանացն. — Երկրամենին հատուցումն :

Եւ եղև յետ այսց բանից իբրև աուրք ուր, առեալ զՊետրոս եւ զՅակովբոս եւ զՅովհաննէս, եւ հանէ զնոսա ի լեառն մի բարձր առանձինն՝ կալ յաղօթս : Եւ ի կալ նմա յաղօթս՝ եղև տեսիլ երեսաց նորա այլակերպ, եւ լուսաւորեցան երեսք նորա իբրև զարեգակն, եւ ձորձք նորա եղեն փայլուն սպիտակ յոյժ՝ որպէս քափիչք երկրի ոչ կարեն այնպէս սպիտակացուցանել :

Եւ ահա արք երկու խօսեին ընդ նմա, որ էին Մովսէս եւ Եղիա երեսեալ փառօք, եւ ասեին զելիցն նորա զոր կատարելոց էր յԵրուսաղէմ :

Իսկ Պետրոս եւ որ ընդ նմայն էին՝ ծանրացեալք ի քնոյ՝ զարբեան, տեսին զփառսն նորա եւ զերկուս արսն որ կային առ նմա : Եւ եղև ի մեկնելն նոցա ի նմանէ, ասէ Պետրոս զՅիսուս. Վարդապետ, բարւոք է մեզ աստ լինել. եւ եթէ կամիս՝ արասցուք երիս տաղաւարս, մի քեզ եւ մի Մովսէսի եւ մի Եղիայի : Եւ ոչ զիտեր զինչ խօսեր, զի զարհուրեալ էին :

Եւ իբրև զայս ասաց, եկն ամպ լուսաւոր եւ հովանի եղև ի վերայ նոցա, եւ երկեան ի մտանելն նոցա ընդ ամպովն : Չայն եղև յամպոյն եւ ասէ. Դա է Որդի իմ սիրելի ընդ որ հաճեցայ, դիմա լուարուք : Իբրև լուան աշա-

CHAPITRE XXII.

Transfiguration de Jésus-Christ. — Guérison d'un démoniaque. — Jésus prédit sa passion. — Miracles pour payer l'impôt.

HUIT jours après qu'il eut dit ces paroles, Jésus prit avec lui Pierre, Jacques et Jean, et les conduisit seuls à l'écart sur une montagne élevée, pour prier. Et tandis qu'il priait, son aspect changea en leur présence : son visage resplendit comme le soleil ; ses vêtements, devenus comme la neige, éclataient de blancheur, d'une blancheur extrême, et telle que sur la terre le foulon ne saurait la produire.

Et voilà que deux hommes, Moïse et Élie, apparurent pleins de majesté, s'entretenant avec lui, et disant sa sortie du monde, qui devait s'accomplir en Jérusalem.

Cependant Pierre et les deux autres disciples étaient appesantis par le sommeil ; et, se réveillant, ils virent Jésus dans sa gloire, et les deux hommes qui étaient avec lui. Au moment où ils le quittaient, Pierre dit à Jésus : Maître, il nous est bon d'être ici ; si vous voulez que nous y dressions trois tentes, une pour vous, une pour Moïse et une pour Élie, ne sachant ce qu'il disait, car la frayeur les avait saisis.

Comme il parlait encore, une nuée lumineuse s'étant formée, environnait Moïse et Élie, et les disciples les voyant entrer dans la nuée, craignirent de plus en plus. Et de la nuée sortit une voix qui disait : Voici mon Fils bien-aimé, en qui je

կերտքն, անկան ի վերայ երեսաց իւրեանց եւ երկեան յոյժ :

Եւ ընդ լինել բարբառոյն՝ մատուցեալ Յիսուս բուն եհար գնոցանէ եւ ասէ. Յոտն կացեք եւ մի երկնցիք : Ամբարձին գաջս իւրեանց, եւ հայեցեալ այսր անդր՝ ոջ եւս գոք ուրեք տեսին՝ բայց միայն զՅիսուս :

Եւ եղև ի վաղիւն մինչդեռ իջանէին նոքա ի լեռնէ անտի, պատուիրեաց նոցա Յիսուս եւ ասէ. Մի ումեք ասիցեք զտեսիլդ՝ մինչեւ Որդի մարդոյ ի մտելոց յարիցէ : Եւ ինքեանք լոեցին, եւ ոջ ումեք պատմեցին յաուրսն յայնտսիկ եւ ոջ ինչ յորոց տեսին :

Եւ խնդրէին ընդ միմեանս՝ թէ զինչ իցէ ի մտելոցն յառնել : Հարցին ցնա աշակերտքն եւ ասեն. Զինչ է այն գոր դպիրքն ասեն երէ Եղիայի նախ պարտ է զայ : Պատասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ ցնոսա. Եղիա զայ եւ հաստատեսցէ զամենայն. իսկ զիմարդ գրեալ է զՈրդւոյ մարդոյ՝ զի բազում ինչ չարչարեսցի եւ անգոսնեսցի : Այլ ասեմ ձեզ, զի Եղիա եկեալ իսկ է, եւ ոջ ծանեան զնա, այլ արարին ընդ նա գոր ինչ կամեցան, որպէս եւ գրեալ է վասն նորա. նոյնպէս եւ Որդի մարդոյ չարչարելոց է ի նոցանէ : Յայնժամ ի միտ առին աշակերտքն՝ թէ վասն Յովհաննու Մկրտչի ասաց ցնոսա :

Եւ եկեալ առ աշակերտսն՝ տեսին ամբոխ շուրջ գնորք, եւ զդպիրսն զի վիճէին ընդ նոսա :

Եւ վաղվաղակի ամենայն ժողովուրդն իբրև տեսին զնա՝ զարմացան, եւ ընդ առաջ ընթացեալ ողջոյն տային նմա : Եւ եհարց ցնոսա թէ զինչ վիճէիք ընդ նոսա :

Եւ անա այր մի ի ժողովրդենէ անտի աղաղակեաց եւ ասէ. Վարդապետ, աղաջեմ գրեզ, հայեսնց յորդի իմ, զի

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

me suis complu, écoutez-le : Et les disciples, entendant cette voix, tombèrent la face contre terre, et leur frayeur devint extrême.

Et comme la voix parlait encore, Jésus, s'approchant, les toucha, et leur dit : Levez-vous et ne craignez point. Alors, levant les yeux, et regardant autour d'eux, ils ne virent plus que Jésus seul.

Le jour suivant, comme ils descendaient de la montagne, Jésus leur fit cette défense : Ne parlez à personne de ce que vous venez de voir, jusqu'à ce que le Fils de l'homme soit ressuscité d'entre les morts. Et ils se turent en ces jours-là, et ne dirent rien à personne de ce qu'ils avaient vu.

Et ils se demandaient ce que pouvait signifier cette parole, jusqu'à ce que le Fils de l'homme soit ressuscité d'entre les morts ; et ils firent à Jésus cette question : Que disent donc les Pharisiens et les Scribes, prétendant qu'il faut qu'Elie vienne d'abord ? Il leur répondit : En effet, Elie doit venir comme précurseur, pour rétablir toute chose ; mais comment est-il écrit au sujet du Fils de l'homme, qu'il doit souffrir beaucoup et être méprisé ? Je vous le dis donc : Elie est déjà venu, et ils l'ont méconnu, et lui ont fait souffrir tout ce qu'ils ont voulu, selon ce qui est écrit de lui. Ainsi est-il écrit que le Fils de l'homme doit souffrir par eux. Alors ses disciples comprirent qu'il leur avait parlé de Jean-Baptiste.

Et venant à ses disciples, il vit autour d'eux une grande foule de peuple et des Scribes qui disputaient avec eux.

Et aussitôt tout le peuple, saisi d'étonnement et de frayeur en voyant Jésus, courut au-devant de lui pour le saluer. Et il leur demanda : De quoi disputiez-vous ensemble ?

Alors du milieu de la foule un homme s'écria : Maître, un regard de compassion sur mon fils, mon fils unique ! Et cet

միամօր է ինձ: Եւ մատուցեալ ի ծունր իջաներ եւ ասեր. Տէր, ողորմեաց որդւոյ իմում. ածի զնա առ քեզ, զոր ունի այս համր եւ յուսնոտի եւ ջարաջար հիւանդանայ. եւ ուր հասանե՛ք զարկուցանե զնա, եւ յանկարծ գոչե՛ք, եւ փրփրե՛ք եւ կրճտե՛ք գատամունս իւր եւ ցամաքի. եւ հագիւ մեկնի ի նմանե՛ք խորտակեալ զնա: Եւ աղաչեցի զաշակերտսն քո զի հանցեն, եւ ոչ կարացին հանել զնա: Պատասխանի ետ նոցա եւ ասե. Ո՛վ ազգ անհաւատ եւ բիւր, մինչեւ յերբ իցեմ առ ձեզ, մինչեւ ցերբ անսայցեմ ձեզ. մատո այսր գորդին քո:

Եւ ածին զնա առ նա: Իբրեւ ետես զնա այսն, վաղվադակի զարկոյց զնա եւ շարժեաց, եւ անկեալ յերկիր քաւալէր եւ փրփրեալը: Եհարց ցհայր նորա եւ ասե. Քանի՞ ժամանակք են յորմէ հետե՛ք այդ եղև դմա: Եւ նա ասե. Ի մանկութենե. բազում անգամ ի հուր արկանե զդա եւ ի ջուր՝ զի կորուսցե. արդ երե՛կ կարող ինչ ես, օգնեա մեզ՝ Տէր, զբացեալ ի վերայ մեր:

Եւ Յիսուս ասե ցնա. Ասացեր՝ քե՛ կարող ես. ամենայն ինչ հնարաւոր է այնմ որ հաւատայն: Եւ վաղվադակի աղաղակեաց հայր մանկանն եւ ասե. Հաւատամ, օգնեա անհաւատութեանս իմում: Իբրեւ ետես Յիսուս երե՛կուտի ժողովուրդն ի վերայ, սաստեաց այսոյն պղծոյ եւ ասե. Համրդ եւ խուլ այս, ես տամ քեզ հրաման, ել ի դմանե՛ք եւ այլ եւս մի մտանիցես ի դա: Եւ աղաղակեաց եւ յոյժ զկեաց զնա եւ ել. եւ եղև պատանեակն իբրեւ զմեռեալ, մինչեւ բազմաց իսկ ասել քե՛ մեռաւ: Եւ Յիսուս կալաւ զձեռսնե՛կ նորա, յարոյց զնա՛ եւ կանգնեցաւ, եւ բժշկեաց զմանուկն եւ ետ զնա ցհայր իւր: Եւ զարմանային ամենեքեան ի վերայ մեծամեծացն Աստուծոյ. եւ ի զարմանալն ամենեցուն ի վերայ ամենայնի զոր առնէր, եմուտ ի տուն:

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

homme, s'approchant, se jeta à genoux à ses pieds, en lui disant : Maître, je vous ai apporté mon fils : ayez pitié de lui ; il est possédé d'un esprit muet, il souffre étrangement. Chaque fois que l'esprit s'empare de lui, il le jette à terre, et il pousse des cris, et il écume, et il grince des dents, et il se dessèche ; à peine si le démon le laisse un instant sans le déchirer. Et j'ai prié vos disciples de le délivrer, et ils n'ont pu le guérir. Jésus répondit : O race inéredule et perverse ! jusques à quand serai-je parmi vous ? jusques à quand aurai-je à vous souffrir ? Apportez ici votre fils.

Et ils le lui apportèrent. Et, sitôt qu'il vit Jésus, il fut comme broyé par le démon, et, jeté violemment contre terre, il s'y roulaient écumant. Jésus demanda au père : Depuis combien de temps cela lui arrive-t-il ? Et le père dit : Depuis son enfance ; et bien des fois l'esprit l'a jeté dans le feu et dans l'eau pour le faire périr. Si vous y pouvez quelque chose, ayez pitié de nous, et secourez-nous.

Jésus lui dit : Vous me dites : si vous pouvez ; tout est possible pour celui qui croit. Et aussitôt le père de l'enfant s'écria, disant avec larmes : Je crois, Seigneur ; aidez à la faiblesse de ma foi. Et Jésus, voyant le peuple accourir en foule, menaça l'esprit impur, en lui disant : Esprit sourd et muet, je te le commande, sors de cet enfant, et ne rentre plus en lui. Et poussant un grand cri, et torturant le jeune homme avec violence, le démon sortit de lui, le laissant comme mort, de sorte que plusieurs disaient : Il est mort. Mais Jésus le prenant par la main le fit lever ; et il se leva, et il était guéri ; et Jésus le rendit à son père. Et tous étaient immobiles d'étonnement à la vue de cette puissance divine ; et pendant que l'on était dans l'admiration de tout ce qu'il opérail, Jésus entra dans une maison.

Յայնժամ աշակերտքն առանձինն հարցին ցնա. Մեք ընդէր ոչ կարացաք հանել զնա : Եւ նա ասէ ցնոսա. Վասն բերահաւատութեան ձերոյ. ամէն ասեմ ձեզ, երէ ունիցիք հաւատս քան զհատն մանանխոյ, ասասջիք լերինս այսմիկ, Փոխեանց աստի անդր, եւ փոխեսցի, եւ ոչ ինչ անհնարին լինիցի ձեզ : Բայց այս ազգ ոչ ելանէ երէ ոչ աղօթիւք եւ պահովք :

Եւ անտի ելեալ անցանէին առ Գալիլեացւոյք. եւ ոչ կամեր երէ ոք գիտացէ : Քանզի ուսուցանէր գաշակերտսն իւր՝ եւ ասէր. Դիք դուք ի լսելիս ձեր զբանս զայստսիկ, զի Որդի մարդոյ մատնելոց է ի ձեռս մարդկան. եւ սպանցեն զնա, եւ յերիւր աւուր յարիցէ : Եւ տրտմեցան յոյժ : Եւ նոքա ոչ գիտէին զբանն, եւ էր ծածկեալ ի նոցանէ զի մի գիտացեն. եւ երկնչէին հարցանել ցնա վասն բանին այնորիկ :

Եմուտ խորհուրդ ի նոսա՝ քէ ո՞րդեօք մեծ իցէ ի նոցանէ : Իբրեւ եկին նոքա ի Կափառնաում, մատեան որք զերկղրամեանն պահանջէին՝ առ Պետրոս, եւ ասեն. Վարդապետն ձեր ո՞չ տայ զերկղրամեանն : Եւ ասէ, Այո :

Եւ իբրեւ եմուտ ի տուն, յառաջեաց քան զնա Յիսուս եւ ասէ. Զիմնրդ բուի քեզ, Սիմովն. քազաւորք ազգաց յումմէ՞ առնուն զհարկս կամ զհասն, յորդոնց իւրեանց քէ յօտարաց : Եւ իբրեւ ասաց՝ քէ Յօտարաց, ասէ ցնա Յիսուս. Ապա ուրեմն ազատ են որդիքն. բայց զի մի՞ գայքակղեցուցուք զնոսա, երբ ի ծով եւ ընկեա կարթ, եւ գտաջին ձուկնն որ ելանիցէ՝ սո, եւ բնց զբերան նորա, եւ գտանիցես սատեր, եւ զայն առեալ տացես նոցա ընդ իմ եւ ընդ քո :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Alors ses disciples s'approchèrent de lui, et lui demandèrent en secret : Pourquoi n'avons-nous pas pu chasser le démon ? Jésus leur dit : A cause de votre incrédulité. Car, je vous le dis en vérité, si vous aviez de la foi comme un grain de sénevé, vous diriez à cette montagne : Passe d'ici là ; et elle passerait, et rien ne vous serait impossible. En outre, ce genre de démons ne se chasse jamais qu'avec la prière et le jeûne.

Etant partis de là, ils traversèrent la Galilée, et Jésus voulait que personne ne le sût. Et il enseignait à ses disciples, et leur disait : Gravez ces paroles dans votre cœur : le Fils de l'homme sera livré entre les mains des hommes, et ils le mettront à mort, et le troisième jour il ressuscitera. Bien qu'ils ne comprissent point cette parole, et qu'elle fût comme voilée pour n'être point sentie par eux, ils en furent profondément affligés ; et ils n'osaient faire à Jésus aucune question à ce sujet.

Et il leur vint à l'esprit de penser lequel d'entre eux serait le premier. Lorsqu'ils furent arrivés à Capharnaüm, ceux qui recueillaient le didrachme s'approchèrent de Pierre, et lui dirent : Votre maître paie-t-il le didrachme ? Pierre leur répondit : Il le paie.

Et comme il entra dans la maison, Jésus le prévint, et lui dit : Que vous en semble, Simon ? De qui les rois de la terre reçoivent-ils le tribut et le cens ? de leurs enfants ou des étrangers ? Pierre répondit : Des étrangers. Jésus lui dit : Donc les enfants en sont affranchis. Cependant, pour ne point les scandaliser, allez à la mer et jetez un hameçon ; et le premier poisson que vous tirerez, ouvrez-lui la bouche, vous y trouverez un statère : et vous le leur donnerez pour moi et pour vous.

ԳԼՈՒԽ ԻԳ.

Խրատ եւ օրինակ խոնարհութեան. — Զգոյշ լինել ի գայքակդութեանց. — Առակ մոլորեալ ոչխարին. — Իշխանութիւն կապելոյ եւ արձակելոյ. — Ներել յանցաւորին անսահմանարար. — Առակ չար ծառային :

այնմ աւուր իբրեւ եմուտ ի տուն՝ մատեան աշակերտքն առ Յիսուս եւ ասեն. Ո՞վ իցէ ի մենջ մեծ յարքայութեան երկնից : Եւ Յիսուս հարցանէր ցնոսա. Զինչ վիճէիք զճաքանգի ընդ միմեանս : Եւ նոքա լուռ լինէին. քանզի ընդ միմեանս վիճէին ի ճանապարհին քէ ո՞վ մեծ իցէ : Յիսուս գիտաց զխորհուրդս սրտից նոցա. եւ իբրեւ նստա՝ կոչեաց զերկուտասանսն եւ ասէ ցնոսա. Եթէ ոք կամի առաջին լինել, եղիցի ամենեցուն կրտսեր եւ ամենեցուն պաշտօնեայ :

Եւ առեալ մանուկ մի կացոյց ի մեջ նոցա, եւ ընկալեալ զնա ի գիրկս իւր՝ ասէ ցնոսա. Ամեն ասեմ ձեզ, եթէ ոչ դարձչիք, եւ եղիչիք իբրեւ զմանկտի, ոչ մտանիցէք յարքայութիւն երկնից : Արդ որ խոնարհեցուցանէ զանձն իբրեւ զմանուկս զայս, նա է մեծ յարքայութեան երկնից : Եւ որ ոք ընկալցի մանուկ մի այսպիսի յանուն իմ, զիս ընդունի. եւ որ զիս ընդունիցի՝ ոչ զիս ընդունի, այլ զայն որ առաքեացն զիս :

Պատասխանի ետ նմա Յովհաննէս եւ ասէ. Վարդապետ, տեսաք զոմն զի յանուն քո դեւս հաներ եւ զմեր կնի ոչ շրջեր, եւ արգելաք զնա : Եւ նա ասէ. Մի արգելուք զնա. զի ոչ ոք է որ առնէ զօրութիւնս յանուն իմ,

CHAPITRE XXIII.

Modèle d'humilité. — Éviter toute occasion de scandale. — Parole de la brebis égarée. — Pouvoir de lier et de délier les consciences. — Pardonner toujours. — Parole du mauvais serviteur.

A cette même heure, les disciples, étant entrés dans la maison, s'approchèrent de Jésus, et lui dirent. Qui pensez-vous qui soit le plus grand dans le royaume des cieux? Et Jésus leur demanda : Sur quoi discutiez-vous en chemin? Mais ils ne répondaient point, parce qu'ils avaient, dans le chemin, discuté ensemble qui d'entre eux serait le plus grand. Connaisant leurs pensées, et s'étant assis, il appela les douze, et leur dit : Celui qui veut être le premier, sera le dernier de tous et le serviteur de tous.

Et appelant un enfant, il le prit et le plaça près de lui, au milieu d'eux ; et, après l'avoir embrassé, il prononça ces paroles : Je vous le dis en vérité, si vous ne vous convertissez et ne devenez comme des petits enfants, vous n'entrerez point dans le royaume des cieux. Mais quiconque, s'abaissant, se rendra comme cet enfant, celui-là sera le plus grand dans le royaume des cieux. Quiconque reçoit en mon nom un petit enfant comme celui-ci, me reçoit ; et celui qui me reçoit, reçoit non pas seulement moi, mais encore Celui qui m'a envoyé.

Alors Jean, prenant la parole, lui dit : Maître, nous avons vu quelqu'un qui chassait les démons en votre nom, et nous l'en avons empêché, parce qu'il ne marche pas avec nous à notre suite. Mais Jésus lui dit : Ne l'en empêchez point : car per-

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

եւ կարիցէ հայոյն զիս. զի որ ոչն է ընդ ձեզ հակառակ՝
ի ձեր կոյս է : Եւ որ ոք արբուսցէ ձեզ ջուր բաժակաւ
յանունս յայս քէ դուք Քրիստոսի էք, ամեն ասեմ ձեզ, մի
կորուսցէ զվարձս իւր :

Եւ որ ոք գայթաղեցուսցէ զմի ի փոքրկանցս որ հա-
ւատան յիս, լաւ էր նմա առաւել՝ երէ արկեալ էր ընդ
պարանոց նորա երկան իշոյ, եւ ընկեցեալ ի ծով : Վնայ
աշխարհի ի գայթակղութեանց. հարկէ գալ գայթակղու-
թեանց, բայց վնայ մարդոյն այնմիկ՝ յոյր ձեռն գայցէ
գայթակղութիւն : Երէ գայթաղեցուսցէ զքեզ ձեռն քո,
հնաւ ընկեա ի քէն. զի լաւ իցէ քեզ խեղ մտանել ի կեանսն
յաւիտենից, քան երկուս ձեռս ունել եւ երթալ ի գեհնն
ի հուրն անշէշ, ուր որդն նոցա ոչ մեռանի եւ հուրն ոչ
շիջանի : Եւ երէ ոտն քո գայթաղեցուսցէ զքեզ, հնաւ
ընկեա զնա ի քէն. լաւ իցէ քեզ կաղ մտանել ի կեանսն
յաւիտենից, քան երկուս ոտս ունել եւ անկանել ի գեհնն
ի հուրն անշէշ, ուր որդն նոցա ոչ մեռանի եւ հուրն ոչ
շիջանի : Եւ երէ ական քո գայթաղեցուսցէ զքեզ, հնաւ
զնա ի բաց. լաւ իցէ քեզ միով ականք մտանել յարքայու-
թիւն Աստուծոյ, քան երկուս աչս ունել եւ անկանել ի
գեհնն, ուր որդն նոցա ոչ մեռանի եւ հուրն ոչ շիջանի :

Զի ամենայն ինչ հրով յաղեսցի, եւ ամենայն ողջակէզ
աղիւ յաղեսցի : Բարւոք է աղ. եւ երէ աղն անհամեսցի,
իւ համեսեցի. արդ դուք կայարնուք յանձինս ձեր գաղն,
եւ խաղաղութիւն արարէք ընդ միմեանս :

Զգոյշ լերուք, մի արհամարհիցէք զմի ի փոքրկանցս
յայսցանէ. ասեմ ձեզ, զի հրեշտակք նոցա յերկինս հա-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

sonne ne peut faire un miracle en mon nom, et aussitôt parler mal de moi. Qui n'est pas contre vous, est pour vous. Et quiconque vous donnera un verre d'eau en mon nom, parce que vous êtes les disciples du Christ, je vous le dis en vérité, il ne perdra point sa récompense.

Et quiconque scandalisera un de ces petits qui croient en moi, il vaudrait mieux pour lui qu'on lui attachât au cou une meule de moulin, et qu'on le jetât au fond de la mer. Malheur au monde, à cause des scandales ! Il est nécessaire qu'il y ait des scandales ; mais, malheur à l'homme par qui le scandale arrive ! Si votre main vous scandalise, coupez-la : il vaut mieux pour vous entrer dans la vie, avec une seule main, que d'en avoir deux et être jeté dans la Géhenne, dans le feu qui dure toujours, où le ver qui les ronge ne meurt point, et, où le feu qui les brûle ne s'éteint jamais. Et si votre pied vous scandalise, coupez le, et jetez-le loin de vous : car il vaut mieux pour vous entrer dans la vie éternelle, avec un seul pied, que d'en avoir deux et être jeté dans la Géhenne du feu qui dure toujours, où le ver qui les ronge ne meurt point, et où le feu qui les brûle ne s'éteint jamais. Si votre œil vous scandalise, arrachez-le, et jetez-le loin de vous : il vaut mieux pour vous entrer dans le royaume de Dieu, avec un seul œil, que d'en avoir deux et être jeté dans la Géhenne du feu, où le ver qui les ronge ne meurt point, et où le feu qui les brûle ne s'éteint jamais.

Car les réprouvés seront salés par le feu, comme toute victime est salée par le sel. Le sel est bon ; mais s'il s'affadit, avec quoi l'assaisonneriez-vous ? Ayez du sel en vous, et que la paix soit entre vous.

Prenez garde de mépriser aucun de ces petits enfants ; car, je vous le dis, les anges saints qui les gardent voient sans cesse

նապագ տեսանեն զերեսս Հօր իմոյ որ յերկինս է. զի եկն Որդի մարդոյ կեցուցանել զկորուսեալն :

Զիմարդ բուի ձեզ. երբ լինիցի մարդոյ հարիւր ոչխար, եւ մուրիցի մի ի նոցանէ, ոչ բողուցու զիննսուն եւ զինն ոչխարն ի յերինս, եւ երբիցէ խնդրիցէ զմուրեալն. եւ երբ լինիցի գտանել զնա, ամեն ասեմ ձեզ, զի ուրախ լինի ի վերայ նորա առաւել քան ի վերայ իննսուն եւ ինուեցն որ չիցեն մուրեալ: Այսպէս ոչ են կամք առաջի Հօր իմոյ որ յերկինս է՝ երբ կորիցէ մի ի փոքրկանցս յայսցանէ :

Երբ մեղիցէ քեզ եղբայր քո, երբ յանդիմանեա զնա յորժամ դու եւ նա միայն իցէք. երբ լուիցէ քեզ, շահեցար զեղբայրն քո. ապա թէ ոչ լուիցէ քեզ, առ ընդ քեզ միւս եւս կամ երկուս. զի ի բերանոյ երկուց եւ երից վկայից հաստատեսցի ամենայն բան : Իսկ երբ նոցա ոչ լուիցէ, ասասչիր յեկեղեցուջ. ապա թէ եւ եկեղեցույն ոչ լուիցէ, եղիցի քեզ իբրեւ զհեքանոսն եւ զմաքսաւոր :

Ամեն ասեմ ձեզ. զոր կապիցէք յերկրի՝ եղիցի կապեալ յերկինս, եւ զոր արձակիցէք յերկրի՝ եղիցի արձակեալ յերկինս :

Դարձեալ ասեմ ձեզ. երբ երկու ի ձեռնջ միաբանիցեն յերկրի վասն ամենայն իրաց, զինչ եւ խնդրեսցեն եղիցի նոցա ի Հօրէ իմմէ որ յերկինս է. զի ուր իցեն երկու կամ երեք ժողովեալ յանուն իմ, անդ եմ ես ի մէջ նոցա :

Յայնժամ մատեաւ առ նա Պետրոս եւ ասէ. Տեր, քանիցս անգամ երբ մեղիցէ ինձ եղբայր իմ, եւ բողից նմա. մինչեւ ցեօթն անգամ: Ասէ ցնա Յիսուս. Ոչ ասեմ քեզ թէ մինչեւ յեօթն անգամ, այլ մինչեւ յեօթանասնեկին եօթն :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

la face de mon Père qui est dans les cieus . Et le Fils de l'homme est venu sauver ce qui avait péri.

Dites-moi, si un homme a cent brebis, et qu'une d'elles vienne à s'égarer , ne laisse-t-il pas dans les montagnes les quatre-vingt-dix-neuf autres, et ne s'en va-t-il pas chercher celle qui s'est égarée ? Et s'il parvient à la retrouver, je vous le dis en vérité, elle lui cause plus de joie que les quatre-vingt-dix-neuf qui ne se sont point égarées. De même, votre Père qui est dans les cieus ne veut pas non plus qu'un seul de ces petits périsse.

Si l'un de vos frères a péché contre vous, allez et reprenez-le en particulier, entre vous et lui. S'il vous écoute, vous aurez gagné votre frère; s'il ne vous écoute point, prenez, pour y retourner, une ou deux personnes avec vous, afin que toute la chose puisse être établie par la déposition de deux ou trois témoins; s'il ne les écoute point, dites-le à l'Eglise; et s'il n'écoute point l'Eglise, qu'il soit à vos yeux comme un païen et un publicain.

Je vous le dis en vérité, tout ce que vous lierez sur la terre sera lié aussi dans le ciel, et tout ce que vous délierez sur la terre sera aussi délié dans le ciel.

Je vous le dis encore, si deux d'entre vous s'unissent sur la terre pour demander une chose quelle qu'elle soit, elle leur sera accordée par mon Père, qui est dans les cieus. Car partout où deux ou trois sont réunis en mon nom, je suis avec eux et au milieu d'eux.

Alors Pierre s'approcha de Jésus, et lui dit : Seigneur, si mon frère vient à m'offenser, combien de fois dois-je lui pardonner? est-ce sept fois? Jésus répondit : Je ne vous dis pas sept fois, mais soixante-dix fois sept fois.

Վասն այսորիկ նմանեցաւ արքայութիւն երկնից առն քագաւորի, որ կամեցաւ համար առնուլ իմեջ ծառայից իւրոց. եւ իբրեւ սկսաւ առնուլ, մատուցաւ առ նա պարտապան մի բիւր քանքարոյ : Իբրեւ ոչ ունէր հատուցանել, հրամայեաց զնա վաճառել տէրն նորա, եւ զկին նորա եւ զորդիս եւ զամենայն որ զինչ եւ ունիցի, եւ հատուցանել : Եւ անկեալ ծառայն երկիր պագաներ նմա եւ ասէր. Երկայնամիտ լեր առ իս, եւ զամենայն հատուցից քեզ : Գրացեալ տէր ծառային այնորիկ՝ արձակեաց զնա, եւ զփոխն երող նմա :

Եւ ելեալ ծառայն այն եզիտ զմի ի ծառայակցաց իւրոց՝ որ պարտէր նմա հարիւր դանեկան, եւ կայեալ զնա խեղդէր եւ ասէր. Հատո ինձ զոր պարտիսդ : Արդ անկեալ ծառայակցին առ ոտս նորա՝ աղաչէր զնա եւ ասէր. Երկայնամիտ լեր առ իս, եւ զամենայն հատուցից քեզ : Եւ նա ոչ կամէր, այլ չոգաւ արկ զնա ի բանտ մինչեւ հատուցէ զպարտսն :

Իբրեւ տեսին ծառայակիցքն նորա որ ինչ եղեւն՝ տրտմեցան յոյժ, եւ եկեալ ցուցին տեսառն իւրեանց զամենայն որ ինչ եղեւն :

Յայնժամ կոչեաց զնա տէրն իւր եւ ասէ. Ծառայ չար, զամենայն զպարտսն բողի քեզ, վասն զի աղաչեցեր զիս. իսկ արդ ոչ էր պարտ եւ քեզ ողորմել ծառայակցին քում՝ որպէս եւ ես քեզ ողորմեցայ : Եւ բարկացեալ տէրն նորա՝ մատնեաց զնա դահճաց մինչեւ հատուցէ զամենայն զպարտսն : Նոյնպէս եւ Հայր իմ որ յերկինս է՝ արասցէ ձեզ, եթէ ոչ բողուցուք իւրաքանչիւր եղբոր իւրում ի սրտից ձերոց զյանցանս նոցա :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Le royaume des cieux est semblable à un homme puissant qui voulut entrer en compte avec ses serviteurs. Et comme il commençait, on lui en présenta un qui lui devait dix mille talents. Comme il n'avait pas de quoi payer, son maître ordonna qu'on le vendit, lui, sa femme et ses enfants, pour acquitter la dette. Mais, se jetant aux pieds de son maître, le serviteur le pria, en disant : Ayez patience à mon égard, et je vous rendrai tout ce que je vous dois. Le maître, touché de compassion, lui fit grâce et lui remit sa dette.

Or, ce serviteur, en sortant, rencontra un de ses compagnons qui lui devait cent deniers; et l'ayant saisi, il l'étouffait, en disant : Rends-moi ce que tu me dois. Et se jetant à ses pieds, son compagnon le pria, en disant : Ayez patience à mon égard, et je vous rendrai tout ce que je vous dois. Mais l'autre ne voulut rien entendre; et s'en alla, il le fit mettre en prison, jusqu'à ce qu'il payât sa dette.

Profondément attristés de ce qu'ils voyaient, les autres compagnons de ce serviteur se rendirent près de leur maître, et lui racontèrent ce qui s'était passé.

Alors le maître l'appela, et lui dit : Serviteur méchant, je t'ai remis toute ta dette, parce que tu m'as prié. Ne devrais-tu pas toi-même avoir pitié de ton compagnon, comme j'ai eu pitié de toi? Et son maître, irrité, le livra aux exécuteurs, jusqu'à ce qu'il payât toute sa dette. Ainsi vous traitera mon Père céleste lui-même, si chacun de vous ne pardonne à son frère du fond du cœur.

ԳԼՈՒԽ ԻԳ.

Ելանել Փրկչին յերուսաղեմ ի տօնին. — Ձի գիւղ մի Սամարացոց ջրնկալա գնա. — Խրատ եւ օրինակ որոց կամիցին գնեալ երթալ Յիսուսի. — Քանանայապետքն առաքեն սպասաւորս՝ ունել գնա. — Իրք կնոջն շնացելոյ :

Եւ եր մերձ տօնն Հրէից տաղաւարանարաց : Ասեն ցնա եղբարքն նորա. Գնա աատի եւ երթ ի Հրեաստան, զի եւ աշակերտքն քո տեսցեն զգործսդ քո գոր գործես. զի ոչ ոք է որ ի ծածուկ ինչ գործէ, եւ խնդրէ ինքն համարձակ լինել. երէ գայդ գործես, յայտնեա գանձն քո աշխարհի: Քանզի եւ եղբարքն իսկ չէին հաւատացեալ ի նա :

Ասե ցնոսա Յիսուս. Ժամանակ իմ չեւ է հասեալ, բայց ձեր ժամանակ յամենայն ժամու պատրաստ է: Ոչ կարէ աշխարհ ատել զձեզ. բայց զիս ատեալ, զի ես վկայեմ վասն նորա՝ երէ գործքն իւր չարութեան են : Գուք երթայք ի տօնն յայն, ես ոչ երթամ ի տօնն յայն. զի իմ ժամանակ չեւ է լցեալ :

Չայս իբրեւ ասաց, ինքն մնաց անդէն ի Գալիլիա: Իբրեւ ելին եղբարքն նորա, ապա եւ ինքն ի կատարել աւուրց վերանալոյ նորա՝ զերեսս հաստատեաց երթալ յերուսաղեմ, եւ ել ի տօնն, ոչ յայտնի, այլ իբրեւ ի ծածուկ :

Եւ առաքեաց հրեշտակս առաջի երեսաց իւրոց. եւ իբրեւ չոգան, մտին ի գիւղ մի Սամարացոց՝ պատրաստել ինչ նմա: Եւ ոչ ընկալան զնա, զի դեմ եղեալ էր նորա երթալ յերուսաղեմ: Իբրեւ տեսին աշակերտքն Յա-

CHAPITRE XXIV.

Jésus se dirige vers Jérusalem. — Un bourg de Samarie refuse de le recevoir. — Instructions à ceux qui veulent suivre Jésus. — Les princes des prêtres envoient des gardes pour le prendre. — La femme adultère.

OR, un jour fort solennel parmi les Juifs, la fête des tentes, approchait. Et lorsque Jésus eut achevé ces discours, ses frères lui dirent : Quittez ce lieu, et allez en Judée, afin que les disciples que vous y avez, voient aussi les œuvres que vous faites. Un homme n'agit point en secret lorsqu'il veut arriver à la célébrité ; si vous faites ces œuvres, montrez-vous au monde. Car ses frères non plus ne croyaient point en lui.

Jésus leur dit : Mon temps n'est pas encore venu ; mais le vôtre l'est toujours. Le monde ne peut pas vous haïr ; mais moi, il me hait, parce que je rends de lui le témoignage que ses œuvres sont mauvaises. Allez à cette fête ; pour moi, je n'y vais point avec vous, parce que mon temps n'est pas encore accompli.

Ayant dit cela, il demeura, lui, en Galilée. Lorsque ses frères furent en marche, Jésus, voyant que le temps de son élévation approchait, prit avec fermeté le chemin de Jérusalem. Et quittant la Galilée, il se rendit lui-même à la solennité, mais sans se faire connaître, et comme en secret.

Et des messagers qu'il avait envoyés devant lui, entrèrent, chemin faisant, dans une ville des Samaritains, pour lui préparer où loger. Mais les habitants de cette ville ne voulurent point le recevoir, parce qu'il paraissait aller à Jérusalem.

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

կովբոս եւ Յովհաննէս, ասեն. Տէր, կամի՞ն զի ասասցուք եւ իջցէ հուր յերկնից եւ սատակեսցէ զնոսա: Դարձաւ սաստեաց ի նոսա եւ ասէ. Ոչ զիտեք որոյ հոգւոյ էք դուք. զի Որդի մարդոյ ոչ եկն զոգիս մարդկան կորուսանել՝ այլ կեցուցանել: Եւ զնացին յայլ գեղ:

Եւ մինչդեռ երթային նոքա ի ճանապարհի, ասէ ոմն ցնա. Եկից զկնի քո յոր վայր եւ երթիցես: Ասէ ցնա Յիսուս. Աղուեսուց որչք զոն, եւ թռչնոց երկնից դադարք, եւ Որդւոյ մարդոյ ոչ գոյ ուր դիցէ զգլուխ:

Ասէ եւ այլ ոմն. Եկից զկնի քո, Տէր, բայց նախ հրաման տուր ինձ հրաժարել ի տանէ իմմէ: Ասէ ցնա Յիսուս. Ոչ ոք արկանէ ձեռն զմաճով՝ եւ հայիցի յետս, երէ յաշողեալ իցէ արքայութեան Աստուծոյ:

Եւ Հրեայքն խնդրէին զնա ի տօնի անդ եւ ասէին. Ո՞ր իցէ նա: Եւ քրթմնջիւն էր զնմանէ ի ժողովուրդան. կեսքն ասէին թէ Բարուք է. այլքն ասէին, Ոչ, այլ մոլորեցուցանէ զժողովուրդն: Եւ ոչ ոք համարձակ խօսեր զնմանէ՝ վասն երկիւղին Հրէից:

Իբրեւ տօնն ընդմիջեցաւ, ել Յիսուս ի տաճարն եւ ուսուցանէր: Զարմանային Հրեայքն եւ ասէին. Զի՞նք զգիրս զիտէ սա, զի ուսեալ բնաւ չիք: Պատասխանի ետ նոցա Յիսուս եւ ասէ. Իմ վարդապետութիւնս չէ իմ, այլ այնորիկ որ առաքեացն զիս: Երէ ոք կամի զկամս նորա առնել, զիտասցէ վասն վարդապետութեանս՝ յԱստուծոյ իցէ արդեօք՝ երէ ես ինչ յանձնէ իմմէ խօսիմ: Որ յանձնէ իւրմէ խօսի՝ փառս անձին իւրում խնդրէ. իսկ որ խնդրէ զփառս այնորիկ որ առաքեացն զնա՝ նա ճշմարիտ է⁴, եւ անիրսութիւն ոչ գոյ ի նմա: Ո՞չ Մովսէս ետ ձեզ զօրէնսն. եւ ոչ ոք ի ձեռն չառնէ զօրէնսն. զի

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Voyant cela, deux de ses disciples, Jacques et Jean, lui dirent : Seigneur, voulez-vous que nous commandions au feu du ciel de descendre et de les consumer? Jésus, se tournant vers eux, les reprit fortement, et leur dit : Vous ne savez pas de quel esprit vous êtes. Le Fils de l'homme n'est point venu pour perdre les âmes, mais pour les sauver. Et ils s'en allèrent dans un autre village.

Et comme ils étaient en chemin, un homme lui dit : Maître, je vous suivrai partout où vous irez. Jésus lui répondit : Les renards ont des tanières, et les oiseaux du ciel ont des nids ; mais le Fils de l'homme n'a pas où reposer sa tête.

Et un autre lui dit : Je vous suivrai, Seigneur, mais permettez-moi d'aller auparavant disposer de ce que j'ai dans ma maison. Jésus lui dit : Quiconque met la main à la charrue et regarde en arrière, n'est pas propre au royaume de Dieu.

Or, le jour de la fête, les Juifs le cherchaient, et disaient : Où est-il? Et la foule était en grande rumeur à son sujet ; les uns disaient : C'est un homme de bien. Et d'autres : Non ; il séduit le peuple. Nul cependant ne parlait ouvertement de lui, par crainte des Juifs.

Vers le milieu de la fête, Jésus monta au temple, et se mit à enseigner. Et les Juifs s'étonnaient et disaient : Comment sait-il les Ecritures, ne les ayant point apprises? Jésus leur répondit : Ma doctrine n'est pas de moi, mais de Celui qui m'a envoyé. Si quelqu'un veut faire la volonté de Celui qui m'a envoyé, il saura d'où vient ma doctrine, si elle est de Dieu, ou si je parle de moi-même. Celui qui parle de son propre mouvement cherche sa propre gloire ; mais quiconque cherche la gloire de celui qui l'a envoyé, celui-là dit vrai, et il n'y a point d'injustice en lui. Moïse vous a donné la loi ; mais cette loi, nul de vous ne l'accomplit. Pourquoi cherchez-vous à me met-

խնդրէք զիս սպանանել : Պատասխանի ետ ժողովուրդն եւ ասէ. Դեւ զոյ ի քեզ. ո՞վ խնդրէ զքեզ սպանանել :

— Պատասխանի ետ նոցա Յիսուս եւ ասէ. Կործ մի գործեցի, եւ ամենեքին զարմացեալ էք : Վասն այնորիկ Մովսէս ետ ձեզ քլփատուքիւն, — զի ոչ երէ ի Մովսիսէ էք, այլ ի հարց անտի, — եւ ի շաբաբու քլփատէք զմարդ : Իսկ արդ երէ քլփատուքիւն առնու մարդ ի շաբաբու, զի մի օրէնքն Մովսէսի լուծցին, ընդ իսցասուցեալ էք զի ողջոյն իսկ մարդ բժշկեցի ի շաբաբու : Մի ըստ աջս դատէք, այլ ուղիղ դատաստան արարէք :

Ասէին ոմանք յերուսաղեմացւոց անտի. Ո՞չ նա է սա զոր խնդրէինն սպանանել. եւ աւասիկ յայտնապէս խօսի, եւ չասեն ինչ ընդ դմա. գուցէ արդեօք եւ իշխանքն գիտացին քե սա իցէ Քրիստոսն : Այլ զսա գիտեմք ուստի է. իսկ Քրիստոսն յորժամ գայցէ՝ ոչ ոք գիտէ ուստի է :

Աղաղակեաց Յիսուս ի տաճարին, ուսուցանէր եւ ասէր. եւ զիս գիտէք, եւ ուստի եմ գիտէք, եւ յանձնէ իմմէ ոչ եմ եկեալ. այլ է ճշմարիտ որ առաքեացն զիս՝ զոր դուքն ոչ գիտէք. ես գիտեմ զնա, զի ի նմանէ իսկ եմ, եւ նա առաքեաց զիս :

Խնդրէին զնա ունել, եւ ել ի ձեռաց նոցա. եւ ոչ ոք արկ ի նա ձեռն, զի չէր հասեալ ժամ նորա : Եւ բազումք ի ժողովրդէնէն հաւատացին ի նա, եւ ասէին. Քրիստոսն յորժամ գայցէ՝ միքե աւելի ինչ նշանս առնիցէ քան զոր սայս առնէ :

Եւ յուան Փարիսեցիքն զտրտունջ ժողովրդեանն զմանէ, եւ առաքեցին քահանայապետքն եւ Փարիսեցիք սաւորսպաս՝ զի կայցին զնա : Ասէ Յիսուս. Փոքր մի եւս

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

tre à mort? Le peuple répondit : Vous êtes possédé du démon; qui cherche à vous faire mourir?

Jésus leur répondit : J'ai fait une œuvre, et c'est pour vous tous un sujet d'étonnement. Cependant Moïse vous ayant ordonné la circoncision (non qu'elle soit de Moïse, mais des patriarches), vous opérez la circoncision, même le jour du sabbat. Or, si un homme peut recevoir la circoncision, sans que la loi de Moïse soit violée, pourquoi vous indignez contre moi de ce que j'ai guéri un homme le jour du sabbat? Ne jugez pas sur l'apparence, mais faites que votre jugement soit juste.

Or, quelques Juifs de Jérusalem disaient : N'est-ce pas là celui qu'on cherchait à faire mourir? Voilà qu'il parle publiquement, et on ne lui dit rien. Ne serait-ce pas que les princes des prêtres auraient reconnu qu'il est vraiment le Christ? Pourtant, celui-ci, nous savons d'où il est; tandis que quand le Christ viendra, personne ne saura le lieu de son origine.

Et Jésus enseignait dans le temple, disant à haute voix : Vous me connaissez; et vous savez d'où je suis: or, je ne suis pas venu de moi-même; j'ai été envoyé par Celui qui est vrai, et que vous ne connaissez point. Moi, je le connais, parce que je suis de lui, et que c'est lui qui m'a envoyé.

Et ils cherchaient à se saisir de lui, et personne ne mit la main sur lui, parce que son heure n'était pas encore venue. D'entre le peuple, beaucoup crurent en lui; et ils se disaient : Le Christ, venant sur la terre, doit-il faire plus de prodiges que n'en fait cet homme?

Entendant la foule murmurer ces choses touchant Jésus, les Pharisiens, de concert avec les princes des prêtres, envoyèrent des gardes pour le prendre. Et Jésus leur dit : Je suis

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Ժամանակ ընդ ձեզ եմ, եւ երբամ առ այն որ առաքեացն զիս. խնդրիցեք զիս եւ ոչ գտանիցեք. եւ ուր եսն երբամ՝ դուք ոչ կարեք գալ: Ասեն Հրեայքն ընդ միմեանս. Իսկ յո՞ երթայցե դա զի մեք ոչ գտանիցեմք զդա. մի՞թէ ի սփիւռս հերանոսանց երթայցե եւ ուսուցանիցե զհերանոսս. զինչ է բանն այն զոր ասաց. Խնդրիցեք զիս եւ ոչ գտանիցեք, եւ ուր եսն երբամ՝ դուք ոչ կարեք գալ:

Ի վերջնումաւուր մեծի տօնին կայր Յիսուս, աղաղակեր եւ ասեր. եթէ ոք ծարաւի իցե՛ եկեսցեառ իս եւ արբցե՛ որ հաւատայ յիս, որպէս եւ ասեն զիրք՝ գետք յորովայնէ նորա բոխեսցեն ջրոց կենդանութեան: Չայս ասեր վասն Հոգւոյն զոր ընդունելոց էին որ հաւատային ի նա. զի չէա էր Հոգի, քանզի Յիսուս չէա էր փառաւորեայ:

Ոմանք ի ժողովրդենէն իբրեւ լսեին զբանս զայս, ասեին. Սա է ճշմարիտ մարգարէն: Այլքն ասեին, Սա է Քրիստոսն: Իսկ կեսքն ասեին. Մի՞թէ ի Գալիլէ՞ գալոց իցե Քրիստոսն. ո՞չ զիրք ասեն՝ եթէ ի գաւալկ Դաւրի եւ ի Բերդենեմ գեղջե ուր Դաւիթն էր՝ գալոց է Քրիստոս: Եւ եղեւ հերձուած ի մեջ ժողովրդեանն վասն նորա: Եւ ոմանք ի նոցանէ կամեցան ունել զնա, այլ ոչ ոք մխտաց ի նա ձեռս:

Եւ եկին անդրէն սպասաւորքն առ քահանայապետսն եւ Փարիսեցիս, եւ ասեն սոքա ցնոսա. Ընդէր ոչ ածեք զնա այսր: Պատասխանի ետուն սպասաւորքն եւ ասեն. Ոչ երբեք այնպէս խօսեցաւ մարդ՝ որպէս այրն այն: Պատասխանի ետուն Փարիսեցիքն եւ ասեն. Մի՞թէ եւ դուք մոլորեցարուք. մի՞թէ ոք յիշխանացն հաւատանց ի նա կամ ի Փարիսեցւոց. այլ այն խաժամուժ ամբոխ, որ ոչ զիտէ զօրէնս. եւ նզովեայք են:

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

encore pour un peu de temps avec vous, puis je retourne vers Celui qui m'a envoyé. Vous me cherchez et vous ne me trouverez point, et où je serai, vous ne pouvez point y venir. Et les Juifs se disaient à eux-mêmes : Où doit-il donc aller, pour pouvoir dire que nous ne le trouverons pas? Doit-il aller chez les peuples disséminés sur la terre, et enseigner les nations? Que signifie cette parole qu'il a dite : Vous me cherchez et ne me trouverez point, et où je serai, vous ne pourrez y venir?...

Le dernier jour, qui était le plus solennel de la fête, Jésus, debout, s'écria et dit : Si quelqu'un a soif, qu'il vienne à moi et qu'il se désaltère. Celui qui croit en moi, des fleuves d'eau vive, comme le dit l'Écriture, couleront de son sein. Il disait cela de l'Esprit que devaient recevoir ceux qui croiraient en lui. Alors l'Esprit-Saint n'avait pas encore été donné, parce que Jésus n'était point encore glorifié.

Or, dans cette foule, plusieurs ayant entendu les paroles de Jésus, disaient : C'est vraiment un prophète. D'autres disaient : C'est le Christ. Mais quelques-uns répliquaient : Est-ce que le Christ doit venir de la Galilée? L'Écriture ne dit-elle pas que c'est de la race de David et de la petite ville de Bethléhem, d'où était David, que le Christ doit venir? Et il y eut dissension dans la foule à cause de lui. Et quelques-uns d'eux voulaient l'arrêter; mais aucun ne mit la main sur lui.

Les gardes envoyés pour se saisir de lui étant retournés vers les Pontifes et les Pharisiens, ceux-ci leur dirent : Pourquoi ne l'avez-vous point amené? Ils répondirent : Jamais homme n'a parlé comme cet homme. Les Pharisiens leur dirent : Est-ce que vous aussi, vous avez été séduits? Parmi les princes des prêtres, ou parmi les Pharisiens, en est-il un seul qui ait cru en lui? Mais cette populace, qui ne connaît pas la loi, ce sont des maudits.

ՎԱՐՔ ԳՐԻՍՏՈՍԻ

Ասէ Նիկողեմոս ցնոսա, — որ եկեալն էր առ նա զիշերի յառաջագոյն՝ եւ մի էր ի նոցանէ. — Միքէ օրէնքն մեր դատին գմարդ՝ երէ ոչ լսեն ինչ նախ ի նմանէ, կամ զիտեն զինչ գործէ: Պատասխանի ետուն նմա եւ ասեն. Միքէ եւ դու եւս ի Գալիլէէ իցես. քննեա եւ տես, զի մարգարէ ի Գալիլէէ ոչ յառնէ: Եւ զնացին իւրաքանչիւր ոք ի տեղի իւր. իսկ Յիսուս զնաց ի լեառն Չիբենեաց:

Եւ ընդ առաւօտն դարձեալ եկն ի տաճարն, եւ գայր առ նա ամենայն ժողովուրդն, եւ նստեալ ուսուցանէր զնոսա: Ածին առ նա դպիրքն եւ քահանայապետքն եւ Փարիսեցիք կին մի ըմբռնեալ ի շնուրեան, եւ կացուցեալ զնա առաջի՝ ասեն ցնա. Վարդապետ, կինս այս ըմբռնեալ՝ ինքն յայտնապէս շնացեալ է. եւ յօրէնս Մովսէս մեզ պատուիրեաց զայսպիսիս քարկոծել. արդ դու զինչ ասես վասն դորա: Զայս ասէին փորձելով զնա, զի ունիցին ամբաստանութիւն զնմանէ:

Իսկ Յիսուս ի խոնարն նայելով զրէր մատամբն յերկրի: Իսկ իբրեւ ստիպեցին հարցանելով ցնա, հայեցեալ ի վեր՝ ասէ ցնոսա. Անմեղն ի ձեռնջ՝ նախ նա ընկեսցէ քար ի վերայ դորա: Եւ դարձեալ ի խոնարն նայելով զրէր յերկրի:

Եւ լուեալ ելանէին մի ըստ միոջէ՝ սկսեալ յառաջնոցն մինչեւ ի վերջինս, եւ մնաց միայն Յիսուս, եւ կինն կայր առաջի նորա:

Պատասխանի ետ Յիսուս՝ եւ ասէ ցնա. Կին դու, ուր են, ոչ ոք գրեզ դատապարտեաց: Եւ ասէ. Ոչ Տէր: Եւ ասէ Յիսուս. Եւ ոչ ես դատապարտեմ գրեզ. երբ, յայսմ հետէ մի մեղանջեր:

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Alors l'un d'entre eux, Nicodème, le même qui était venu à Jésus durant la nuit, leur dit : Est-ce que notre loi permet de condamner un homme sans auparavant l'avoir entendu lui-même, et sans bien savoir ce qu'il a fait ? Ils lui répondirent : Quoi ! vous aussi, vous seriez Galiléen ? Cherchez dans les Ecritures, et vous verrez que de la Galilée il ne sort pas de prophète. Et chacun s'en retourna dans sa maison. Et Jésus s'en alla sur la montagne des Oliviers.

Le lendemain, lorsque le jour parut, Jésus alla derechef au temple, et tout le peuple vint à lui ; et s'étant assis, il les enseignait. Et voilà que les Scribes et les Pharisiens lui amènent une femme surprise en adultère ; et, l'ayant placée debout au milieu des assistants, ils dirent à Jésus : Maître, cette femme vient d'être surprise en adultère ; or Moïse, dans la loi, nous a ordonné de lapider les gens de cette espèce ; et vous, quel est votre avis ? Ils disaient cela pour lui tendre un piège, et afin de trouver prise contre lui.

Mais Jésus, se baissant, écrivait avec le doigt sur la terre. Comme ils insistaient sur leur demande, Jésus se releva et leur dit : Que celui d'entre vous qui est sans péché lui jette la première pierre. Et se baissant de nouveau, il écrivait sur la terre.

Ayant entendu cette parole, ils s'en allèrent l'un après l'autre, les vieillards les premiers ; Jésus demeura seul avec la femme, qui était là debout.

Alors, se relevant, il lui dit : Femme, où sont ceux qui vous accusaient ? Personne ne vous a-t-il pas condamnée ? Elle répondit : Personne, Seigneur. Jésus lui dit : Et moi, je ne vous condamnerai pas non plus ; allez, et ne péchez plus à l'avenir.

ԳԼՈՒԽ ԻԵ.

Բարոզէ Քրիստոս առ Հրեայն՝ քէ ինքն Որդի է Աստուծոյ. —
Բժշկութիւն ի ծնէ կուրին. — Առակ քաջի Հովութին:

ԱՐՁԵՍԼ խօսեցաւ ընդ նոսա Յիսուս եւ
ասէ. Ես եմ յոյս աշխարհի. որ գայ զկնի
իմ՝ ընդ խաւար մի գնասցէ, այլ ընկալցի
զյոյսն կենաց: Ասեն ցնա Փարիսեցիքն. Իու
վասն անձին քո վկայես, եւ վկայութիւն քո չէ
ճշմարիտ: Պատասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ ցնո-
սա. Թեպէտ եւ ես վկայեմ վասն անձին իմոյ, վկայու-
թիւն իմ ճշմարիտ է, զի գիտեմ ուստի եկի եւ յո երթամ,
բայց դուք ոչ գիտէք ուստի գամ կամ յո երթամ: Իուք
ըստ մարմնոյ դատիք. ես ոչ դատիմ եւ ոչ զոք. քեպէտ
եւ դատիմ եւս զոք՝ դատաստանն իմ ճշմարիտ է, զի չեմ
միայն, այլ ես՝ եւ որ առաքեացն զիս Հայր:

Եւ յօրէնսն իսկ ձեր գրեալ է քէ Երկուց մարդոց վկայ-
ութիւն ճշմարիտ է: Ես եմ որ վկայեմ վասն իմ, եւ վկայե
վասն իմ որ առաքեացն զիս Հայր: Ասէին ցնա. Ո՞ւր է
Հայր քո: Պատասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ ցնոսա. Ոչ
զիս գիտէք եւ ոչ զՀայրն իմ. եթէ զիս գիտէիք, եւ
զՀայրն իմ քերեւս գիտէիք:

Չայս բան խօսեցաւ ի տան գանձին, յորժամ ուսու-
ցանէր ի տաճարի անդ, եւ ոչ ոք կալաւ զնա, զի չէա եւս
հասեալ էր ժամ նորա:

Ասէ դարձեալ ցնոսա Յիսուս. Ես երթամ, եւ խնդրիցէք
զիս, եւ ի մեղս ձեր մեռանիցիք. զի ուր եսն երթամ՝ դուք
ոչ կարէք գալ: Ասէին Հրեայքն. Միքէ զիւրովին երթայ-

CHAPITRE XXV.

Jésus déclare aux Juifs qu'il est le Fils de Dieu. — Il guérit un aveugle de naissance. — Exemple du bon pasteur.

ET Jésus s'adressa de nouveau au peuple, en disant : Je suis la lumière du monde ; celui qui me suit ne marche point dans les ténèbres, mais il aura la lumière de la vie. Alors les Phari-siens lui dirent : Vous rendez vous-même témoignage de vous ; votre témoignage n'est pas suffisant. Jésus leur répondit : Bien que je rende témoignage de moi-même, mon témoignage est digne de foi, parce que je sais d'où je viens et où je vais ; mais vous, vous ne savez ni d'où je viens ni où je vais. Vous jugez selon la chair ; moi, je ne juge personne ; et si je juge, mon jugement est vrai, parce que je ne suis pas seul : avec moi est mon Père qui m'a envoyé.

Il est écrit dans votre loi que le témoignage de deux personnes est vrai. Or je rends témoignage de moi-même ; et mon Père, qui m'a envoyé, rend, lui aussi, témoignage de moi. Et ils lui disaient : Où est votre Père ? Jésus répondit : Vous ne connaissez ni moi, ni mon Père ; si vous me connaissiez, vous connaîtriez aussi mon Père.

Jésus dit ces paroles, enseignant dans le parvis où était le trésor du temple, et personne ne mit la main sur lui, parce que son heure n'était pas encore venue.

Il leur dit encore : Je m'en vais, et vous me chercherez, et vous mourrez dans votre péché. Où je vais vous ne pouvez venir. Et les Juifs disaient : Est-ce parce qu'il voudrait se tuer

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ցե, զի ասե քե Ուր եսն երբամ՝ դուք ոչ կարեք զայ : Եւ ասե ցնոսա. Դուք ի ներքուստ աստի էք, եւ ես ի վերուստ անտի եմ. դուք յաշխարհե աստի էք, ես չեմ յայսմ աշխարհե : Բայց ասացի ձեզ քե ի մեղս ձեր մեռանիցիք. զի քե ոչ հաւատացեք քե ես եմ, մեռանիցիք ի մեղս ձեր : Ասեն ցնա. Դու ով ես : Ասե ցնոսա Յիսուս. Նախ զի եւ խօսիմս իսկ ընդ ձեզ :

Բագում ինչ ունիմ վասն ձեր խօսելոյ եւ դատելոյ. այլ որ առաքեացն զիս՝ ճշմարիտ է, եւ ես զոր յուայ ի եմանե զայն խօսիմ յաշխարհի : Եւ ոչ գիտացին քե զՀօրե ասեր ցնոսա :

Ասե ցնոսա Յիսուս. Յորժամ բարձրացուցանիցեք զՈրդի մարդոյ, յայնժամ գիտասջիք քե ես եմ, եւ յանձնե իմմե ինչ ոչ առնեմ, այլ որպէս ուսոյց զիս Հայրն իմ՝ զայն խօսիմ : Եւ որ առաքեացն զիս՝ ընդ իս է. ոչ երող զիս միայն, զի ես զհաճոյս նորա առնեմ հանապազ : Իբրեւ զայս խօսեցաւ, բագումք հաւատացին ի նա :

Եւ ասեր Յիսուս առ Հրեայնս հաւատացեալս. եթէ դուք կացջիք ի բանի իմում, ճշմարիտ աշակերտք իմ էք. եւ ծանիջիք զճշմարտութիւնն, եւ ճշմարտութիւնն ազատեսցե զձեզ :

Պատասխանի ետուն նմա եւ ասեն. Չաւակ Աբրահամու եմք, եւ ոչ ումեք երբեք ծառայեցաք. զիմորդ ասես եթէ ազատք լինիջիք : Պատասխանի ետ նոցա Յիսուս. Ամեն ամեն ասեմ ձեզ, եթէ ամենայն որ առնե զմեղս՝ ծառայ է մեղաց. եւ ծառայն ոչ յաւիտեան կայ ի տան, իսկ որդին յաւիտեան կայ. իսկ արդ եթէ Որդին զձեզ ազատեցուցե, ճշմարիտ ազատք լինիջիք : Գիտեմ զի զաւակ Աբրահամու էք, այլ խնդրեք սպանանել զիս, զի բանին իմոյ չիք տեղի ի ձեզ : Ես զոր տեսի առ Հօր

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

lui-même qu'il nous a dit, où je vais vous ne pouvez venir ? Jésus répondit : Vous, vous êtes d'ici-bas ; moi, je suis d'en haut. Vous êtes de ce monde ; moi, je ne suis pas de ce monde. Je vous ai dit que vous mourrez dans votre péché. Alors ils lui dirent : Qui êtes-vous ? Jésus répondit : Ce que je vous ai dit en commençant.

J'ai beaucoup de choses à reprendre et à condamner dans votre conduite à mon égard... Mais *je me borne à vous dire* : Celui qui m'a envoyé est véridique, et c'est de lui que je tiens ce que j'annonce au monde. Et ils ne comprirent point que Jésus leur parlait du Père.

Et il ajouta : Lorsque vous aurez élevé en croix le Fils de l'homme, alors vous saurez qui je suis ; que je ne suis pas venu de moi-même, et que je ne dis rien que ce que mon Père m'a enseigné. Or celui qui m'a envoyé est avec moi, il ne m'a point laissé seul ; et moi, je fais toujours ce qu'il lui plaît que je fasse. Comme il disait ces choses, beaucoup crurent en lui.

Et il disait à ceux qui croyaient : Si vous êtes fidèles à mes enseignements, vous serez véritablement mes disciples ; et vous connaîtrez la vérité, et la vérité vous rendra libres.

Sur quoi quelques-uns lui dirent : Nous sommes les enfants d'Abraham, et nous n'avons jamais été les esclaves de personne. Comment donc dites-vous : Vous deviendrez libres ? Jésus leur répondit : En vérité, en vérité, je vous le dis : Tout homme qui commet le péché est l'esclave du péché. Or, l'esclave ne demeure pas toujours dans la maison, mais le fils y demeure toujours. Si donc le Fils vous affranchit, vous serez vraiment libres. Je sais que vous descendez d'Abraham ; mais vous cherchez à me faire mourir, parce que ma parole ne prend

իմում՝ խօսիմ, եւ դուք զոր լուարուք ի հօրեն ձերմէ՝
առնէք:

Պատասխանի ետուն նմա եւ ասեն. Հայր մեր Աբրահամ է: Ասէ ցնոսա Յիսուս. Երէ որդիք Աբրահամու էիք, զգործսն Աբրահամու գործէիք. այլ այժմիկ խնդրէք սպանանել զիս, զայր մի որ ձեզ զճշմարտութիւն խօսեցայ՝ զոր լուայ ի Հօրէ իմմէ. զայդ Աբրահամ ոչ արար. դուք առնէք զգործս հօրն ձերոյ: Ասեն ցնա. Մեր ի պոռնկութենէ չեմք ծնեալ. մի է հայր մեր Աստուած: Ասէ ցնոսա Յիսուս. Երէ Աստուած էր հայր ձեր, սիրէիք արդեօք զիս. զի ես յԱստուծոյ ելի եւ եկի. եւ ոչ երէ յանձնէ ինչ եկի, այլ նա առաքեաց զիս: Ընդէր զիսօսս իմ ոչ գիտէք դուք. վասն զի ոչ կարէք լսել զբանն իմ: Դուք ի հօրէ ի սատանայէ էք, եւ զցանկութիւնս հօրն ձերոյ կամիք առնել. զի նա մարդասպան էր ի սկզբանէ, եւ ի ճշմարտութեան ոչ եկաց, զի ոչ գոյ ճշմարտութիւն ի նմա. յորժամ խօսիցի սուտ, յիւրոց անտի խօսի, զի սուտ է եւ հայր նորա. իսկ ես զի զճշմարտութիւն խօսիմ՝ ոչ հաւատայք ինձ:

Ո՞ ի ձենչ յանդիմանէ զիս վասն մեղաց. երէ զճշմարիտն ասեմ ձեզ, ընդէր ոչ հաւատայք ինձ: Որ են յԱստուծոյ զբանս Աստուծոյ լսէ. եւ դուք վասն այնորիկ ոչ լսէք, զի չէք յԱստուծոյ:

Պատասխանի ետուն Հրեայքն եւ ասեն ցնա. Ո՞չ բարւոք ասեմք մեք երէ Սամարացի ես դու, եւ դեւ գոյ ի քեզ: Պատասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ. Յիս դեւ ոչ գոյ, այլ պատուեմ զՀայր իմ, եւ դուք անարգէք զիս. ես ոչ խնդրեմ զփառս իմ. է որ խնդրեն եւ դատի:

Ամեն ամեն ասեմ ձեզ. երէ ոք զբանն իմ պահեսցէ,

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

point en vous. Ce que j'ai vu dans mon Père, je le dis ; et vous ce que vous avez vu dans votre père vous le faites.

Ils lui répondirent : Notre père, c'est Abraham. Jésus leur dit : Si vous êtes les enfants d'Abraham, faites donc les œuvres d'Abraham. Or, en ce moment vous cherchez à me faire mourir, moi qui vous ai annoncé la vérité que j'ai apprise de mon Père : ce n'est pas là ce que faisait Abraham. Vous faites les œuvres de votre père. Ils lui dirent : Nous ne sommes point nés de la prostitution, nous n'avons qu'un père, c'est Dieu. Jésus leur dit : Si Dieu était votre Père, vous m'aimeriez, moi : car c'est de Dieu que je suis sorti, et de Dieu que je viens ; encore une fois, je ne suis pas venu de moi-même ; mais c'est Lui qui m'a envoyé. Pourquoi ne reconnaissez-vous point mon langage ? parce que vous n'êtes pas à même de l'apprécier. Votre père, c'est le démon ; et ce sont les instincts de votre père que vous voulez assouvir. Il fut homicide dès l'origine du monde, et n'est point demeuré dans la vérité, parce que la vérité n'est pas dans sa nature. Lorsqu'il dit le mensonge, il parle son langage naturel : car il est imposteur, et père de l'imposture. Et comme je vous dis, moi, la vérité, vous ne me croyez point.

Qui de vous me reprendra de péché ? Et si je suis véridique, pourquoi ne pas me croire ? Celui qui est de Dieu entend les paroles de Dieu ; et si vous ne les entendez point, c'est que vous n'êtes point de Dieu.

Les Juifs lui répliquèrent alors : N'avons-nous pas raison de dire que vous êtes un Samaritain et un possédé du démon ? Jésus répondit : Je ne suis point possédé du démon, mais j'honore mon Père, et vous m'avez outragé. Pour moi, je ne cherche point ma gloire : il est un autre qui la cherchera et qui fera justice.

En vérité, en vérité, je vous le dis : Si quelqu'un garde ma

ՎԱՐԷ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

զման մի տեսցէ ի յաւիտեան : Ասեն ցնա Հրեայքն . Արդ գիտացաք թէ դու գոյ ի քեզ . Արբանամ մեռաւ , եւ մարգարէքն , եւ դու ասես . Եթէ ոք զքանն իմ պահեսցէ , մի ճաշակեսցէ զման ի յաւիտեան . միթէ դու մեծ ինչ ոք իցես քան զհայր մեր Արբանամ , որ մեռաւ , եւ մարգարէքն մեռան . արդ դու զո՞ առնես զքեզ :

Պատասխանի ետ Յիսուս . Եթէ ես փառաւորեմ զանձն իմ , փառքն իմ ոչինչ են . Է Հայր՝ որ փառաւորէ զիս , զորմէ դուքն ասէք թէ Աստուած մեր է , եւ ոչ ճանաչէք զնա . բայց ես զիտեմ զնա . եւ թէ ասեմ թէ ոչ զիտեմ զնա . ձեզ նման սուտ լինիմ . այլ զիտեմ զնա , եւ զքան նորա պահեմ : Արբանամ հայր ձեր ցանկացաւ տեսանել զօր իմ , ետես եւ ուրախ եղես :

Ասեն ցնա Հրեայքն . Յիսուս ամ ջն եւս է քո , եւ զԱրբանամ տեսեր : Ասէ ցնոսա Յիսուս . Ամէն ամէն ասեմ ձեզ , յառաջ քան զյինելն Արբանամու եմ ես : Վէմս առին զի արկցեն ի վերայ նորա . եւ Յիսուս խոյս ետ եւ ել զնաց ի տաճարէ անտի :

Եւ մինչդեռ անցանէր՝ ետես այր մի կոյր ի ծնէ . եւ հարցին ցնա աշակերտքն նորա եւ ասեն . Ռաբբի , ո՞յր վնաս է , սորան թէ հօր եւ մօր իւրոյ՝ զի կոյր ծնցի : Պատասխանի ետ Յիսուս . Ոչ դորա վնաս է , եւ ոչ հօր եւ մօր իւրոյ , այլ զի յայտնի լիցին գործքն Աստուծոյ ի դմա . եւ ինձ պարտ է գործել զգործս այնորիկ որ առաքեացն զիս՝ մինչ աուր կայ . զայ զիշեր՝ յորժամ ոչ ոք կարէ գործել . մինչդեռ յաշխարհի եմ , յոյս եմ աշխարհի :

Զայս իբրեւ ասաց , եթուք ի գետին , եւ արար կաւ ի քոյն , եւ ձեփեաց գկաւն ի վերայ աջաց կուրին , եւ ասէ

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

parole, il ne sera point soumis à la mort pour toujours. Les Juifs lui dirent : Maintenant nous voyons clairement que vous êtes possédé du démon : Abraham est mort et les Prophètes aussi, et vous dites : Si quelqu'un garde ma parole, il ne sera jamais soumis à la mort. Êtes-vous plus grand que notre père Abraham, qui est mort, et que les Prophètes, qui aussi sont morts ? Qui prétendez-vous être ?

Jésus répondit : Si je me glorifie moi-même, ma gloire n'est rien ; mais il en est un autre qui me glorifie : c'est mon Père. que vous dites être votre Dieu, et que vous ne connaissez point ; mais moi, je le connais. Et si je disais que je ne le connais point, je serais semblable à vous, je serais menteur. Mais je le connais, et je garde sa parole. Abraham, votre père, a désiré avec transport de voir mon jour ; il l'a entrevu, et son cœur s'est dilaté de joie.

Les Juifs lui dirent : Vous n'avez point encore cinquante ans, et vous avez vu Abraham ? Jésus leur dit : En vérité, en vérité, je vous le déclare, je suis de longtemps avant qu'Abraham vint au monde. Alors ils prirent des pierres pour les lui jeter, mais Jésus se déroba à leurs yeux, et sortit du lieu saint.

Sur son passage il aperçut un aveugle de naissance ; et ses disciples lui demandèrent : Maître, qui donc a péché, lui ou ses parents, pour qu'il naquit aveugle ? Jésus répondit : Ce n'est ni lui ni ses parents : il est né ainsi, afin que la puissance de Dieu soit manifestée en sa personne. Il faut, pendant qu'il est jour, que j'accomplisse les œuvres de celui qui m'a envoyé : car vient la nuit, où personne ne peut plus agir. Tandis que je suis dans le monde, je suis la lumière du monde...

A ces mots, il mouilla la terre de sa salive, fit un peu de boue dont il toucha les yeux de l'aveugle, et lui dit : Allez,

ցնա. Երբ լուսն յաւագանին Սելովմայ (որ քարզմանի առաքեալ). չորս լուացաւ, եկն եւ տեսանէր:

Իսկ դրացիքն, եւ որոց տեսեալն էր զնա յառաջագոյն քէ մուրացիկ էր, ասէին. Ո՞չ սա էր որ նստերն եւ մուրանայր: Կեսքն ասէին. Նա է: Այլքն ասէին, Ոչ, այլ նման է նմա: Եւ ինքն ասէր քէ Ես եմ: Ասեն ցնա. Իսկ զհանրդ բացան աչք քո: Նա ետ պատասխանի. Այր մի որում Յիսուսն ասեն՝ կաւ արար եւ ձեփեաց զաչս իմ եւ ասէ ցիս. Երբ ի Սելովմա եւ լուա: Չոգայ, լուացայ եւ տեսանեմ: Ասեն ցնա. Ո՞ւր է նա: Ասէ ցնոսա. Ոչ գիտեմ:

Ածին առ Փարիսեցիսն զնա որ երբեմն կոյրն էր. եւ էր շարաք՝ յորժամ զկան արար Յիսուս, եւ երաց զաչս կուրին: Դարձեալ հարցանէին զնա Փարիսեցիքն, քէ Զհանրդ տեսանես: Եւ նա ասէ ցնոսա. Կաւ եղ ի վերայ աչաց իմոց, եւ լուացայ եւ տեսանեմ: Ասեն ոմանք ի Փարիսեցւոցն. Ոչ է այրն այն յԱստուծոյ, զի զշարաքս ոչ պանէ: Կեսքն ասէին. Իսկ զհանրդ կարէ մարդ մեղաւոր այսպիսի նշանս առնել: Եւ էին հերձուածք ի մեջ նոցա:

Ասեն դարձեալ ցկոյրն. Դու զի ասես վասն նորա՞ զի երաց զաչս քո: Եւ նա ասէ քէ Մարգարէ է:

Եւ ոչ հաւատային Հրեայքն զնմանէ քէ կոյր էր՝ եւ բացաւ. մինչեւ կոչեցին զձնօղս բացելոյն, հարցին ցնոսա եւ ասեն. Սա՞ է որդին ձեր, զորմէ դուքն ասէիք՝ եքէ կոյր ծնաւ. արդ զհանրդ տեսանէ: Պատասխանի ետուն նոցա ձնօղքն նորա եւ ասեն. Գիտեմք զի սա է որդին մեր, եւ զի կոյր ծնաւ. բայց զհանրդ այժմոյ տեսանէ՞ ոչ գիտեմք. կամ քէ ո՞նք երաց զաչս դորա՞ մեր ոչ գիտեմք. ցրա իսկ

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

et lavez-vous à la fontaine de Siloé (qui veut dire du Messie). Et il y alla, se lava, et revint jouissant de la vue.

De sorte que ses voisins et ceux qui l'avaient vu auparavant demander l'aumône disaient : N'est-ce pas celui qui était toujours assis à mendier ? Les uns répondaient : Oui, c'est lui. D'autres disaient : Non, c'est quelqu'un qui lui ressemble. Mais lui, il leur disait : C'est bien moi. Ils lui répliquaient : Comment donc vos yeux se sont-ils ouverts ? Il répondait : Un homme qu'on appelle Jésus a fait de la boue, l'a mise sur mes yeux, et m'a dit : Allez à Siloé, et lavez-vous. J'y suis allé, je me suis lavé, et je vois. Ils lui dirent : Où est-il ? Il répondit : Je ne le sais pas.

Et ils conduisirent aux Pharisiens l'homme qui avait été aveugle. Or, c'était un jour de sabbat que Jésus avait fait de la boue, et lui avait ouvert les yeux. Les Pharisiens, à leur tour, lui demandèrent aussi comment il avait vu. Il leur dit : Il m'a mis de la boue sur les yeux, je me suis lavé et je vois. Quelques-uns d'entre les Pharisiens disaient : Cet homme qui ne garde pas le sabbat n'est point de Dieu. Mais d'autres disaient : Comment un pécheur peut-il faire de pareils prodiges ? Et il y avait division entre eux.

Et de nouveau s'adressant à l'aveugle, ils lui dirent : Toi, que dis-tu de celui qui t'a ouvert les yeux ? Il répondit : Que c'est un Prophète.

Or, les Juifs ne crurent point qu'il eût été aveugle, ni que ses yeux eussent été ouverts, jusqu'à ce qu'ils eussent fait venir son père et sa mère. Et ils leur demandèrent : Est-ce là votre fils ? Vous dites qu'il est né aveugle ? Comment donc maintenant voit-il ? Ses parents leur répondirent : Nous savons que c'est notre fils, et qu'il est né aveugle ; mais comment il se fait que maintenant il voit, ou qui lui a ouvert les yeux, nous l'i-

ՎԱՐՔ ԲԲԻՍՏՈՍԻ

հարցեք, ինքնին ի չափ հասեալ է, ինքն իսկ խօսեսցի վասն իւր: Զայս ասացին ծնօղքն նորա, զի երկնչէին ի Հրէիցն. քանզի ուխտ եղեալ էր Հրէից, եթէ ոք խոստովանեսցի զնա Գրիստոս՝ ի բաց կացցէ ի ժողովրդէնէն. վասն այնորիկ ասացին ծնօղքն նորա՝ թէ ինքնին ի չափ հասեալ է, ցնա իսկ հարցեք:

Դարձեալ կրկին անգամ կոչեցին զայրն որ կոյրն էր, եւ ասեն ցնա. Տուր փառս Աստուծոյ, մեք գիտեմք զի այրն այն մեղաւոր է: Եւ նա ասէ. Թէ մեղաւոր իցե՞ ես ոչ գիտեմ. բայց զայս գիտեմ՝ զի կոյր էի՝ եւ արդ տեսանեմ: Դարձեալ ասեն ցնա. Զինչ արար քեզ, զիմարդ երաց զաջս քո: Պատասխանի ետ նոցա. Այժմ ասացի ձեզ՝ եւ ոչ լուարուք. զի կամիք միւսանգամ լսել. միքեւ դուք կամիք աշակերտել նմա: Նոքա հայհոյէին զնա եւ ասէին. Դու լիջիր նորա աշակերտ. մեք Մովսեսի աշակերտք եմք. մեք գիտեմք զի ընդ Մովսեսի խօսեցաւ Աստուած. զսա ոչ գիտեմք ուստի իցէ:

Պատասխանի ետ այրն եւ ասէ ցնոսա. Այդ իսկ են սքանչելիք. զի դուք ոչ գիտէք ուստի իցէ, եւ զիմ զաջս երաց: Գիտեմք զի Աստուած մեղաւորաց ոչ լսէ. բայց եթէ աստուածապաշտ ոք իցէ, եւ զկամս նորա առնիցէ, նմա լսէ: Ի յաւիտենից ոք ոչ լուա՛ եթէ երաց ոք զաջս կուրի ի ծնէ կոյր ծնելոյ. թէ ոչ յԱստուծոյ էր այրն այն, ոչ կարէր առնել ինչ: Պատասխանի ետուն եւ ասեն ցնա. Ի մեղս իսկ ծնեալ ես ամենեւին, եւ դու վարդապետ լինիս մեր: Եւ հանին զնա արտաքս:

Լուա Յիսուս եթէ հանին զնա արտաքս, եւ իբրեւ եգիտ զնա՛ ասէ ցնա. Դու հաւատանս յմրդի Աստուծոյ: Նա պատասխանի ետ եւ ասէ. Տէր, ով է՞ զի հաւատացից ի ես: Ասէ ցնա Յիսուս. Եւ տեսեր զնա, եւ որ խօսիղ ընդ քեզ՝

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

gnorons. Interrogez-le lui-même, il a l'âge, il s'expliquera sur ce qui le concerne. Ses parents tinrent ce langage parce qu'ils craignaient les Juifs : car les Juifs étaient convenus ensemble que quiconque reconnaîtrait Jésus pour le Christ serait hors de la synagogue. C'est pourquoi les parents de l'aveugle dirent : Il a l'âge, interrogez-le lui-même.

Ils appelèrent donc de nouveau l'homme qui avait été aveugle, et lui dirent : Rends gloire à Dieu. Nous, nous savons que cet homme n'est qu'un pécheur. Il leur dit : S'il est pécheur, je l'ignore ; tout ce que je sais, c'est que j'étais aveugle, et qu'à présent je vois. Ils lui dirent : Que t'a-t-il fait ? Comment t'a-t-il ouvert les yeux ? Il leur répondit : Je vous l'ai dit déjà, et vous l'avez entendu ; pourquoi voulez-vous l'entendre encore ? Est-ce que vous aussi vous voulez devenir ses disciples ? Alors, ils le chargèrent de malédictions, et lui dirent : Sois toi-même son disciple ; nous, nous sommes disciples de Moïse. Moïse, nous savons que Dieu lui a parlé ; mais celui-ci, nous ne savons d'où il est.

Cet homme leur répondit : Voilà qui est surprenant, que vous ne sachiez pas d'où il est, et qu'il ait ouvert mes yeux. Nous savons que Dieu n'écoute point les pécheurs ; mais c'est quand on l'honore et qu'on fait sa volonté, qu'il exauce. Jamais on n'a ouï dire que personne ait ouvert les yeux d'un aveugle-né. Si cet homme n'était pas de Dieu, il ne pourrait rien de semblable. Ils lui dirent : Tu es né tout entier dans le péché, et tu veux nous enseigner ? Et ils le jetèrent dehors.

Jésus apprit qu'ils l'avaient jeté dehors ; et, l'ayant rencontré, il lui dit : Croyez-vous au Fils de Dieu ? Il répondit : Qui est-il, Seigneur ? afin que je croie en lui. Jésus lui dit : Vous l'avez vu, et c'est lui-même qui vous parle. Cet homme lui ré-

ՎԱՐԲ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

նա է : եւ նա ասէ . Հաւատամ Տէր : եւ երկիր եպագ նմա :
 եւ ասէ Յիսուս . Ի դատաստան եկի յաշխարհս յայս .
 զի որ ոչն տեսանեն՝ տեսցեն , եւ որք տեսանենն կուրաս-
 ցին : Լուան ոմանք ի Փարիսեցւոցն որք ընդ նմա էին ,
 եւ ասեն ցնա . Միքե եւ մեք կոյրք իցեմք : Ասէ ցնոսա Յի-
 սուս . Եթէ կոյրք էիք , ոչ էր ձեր մեղ . բայց արդ ասէք՝ երէ
 Տեսանեմք , եւ մեղքն ձեր ի ձեզ հաստատեալ են :

Ամեն ամեն ասեմ ձեզ . որ ոչ մտանէ ընդ դուռն ի գա-
 ւիք ոչխարաց , այլ ընդ այլ երանէ , նա գող է եւ աւագակ-
 իսկ որ մտանէ ընդ դուռն , հովիւ է ոչխարաց : Նմա զըռ-
 նապանն բանայ , եւ ոչխարքն ձայնի նորա լսեն , եւ զիւր
 ոչխարսն կոչէ յանուանէ , եւ հանէ զնոսա . եւ յորժամ
 զիւրն զամենայն հանիցէ , առաջի նոցա երբայ , եւ ոչ-
 խարքն զհետ նորա երբան , զի ճանաչեն զձայն նորա :
 Զօտարի զհետ ոչ երբիցեն , այլ փախիցեն ի նմանէ , զի
 ոչ ճանաչեն զձայն օտարաց :

Զայս առակ ասաց նոցա Յիսուս , եւ նոքա ոչ գիտէին
 երէ զինչ էր որ խօսերն ընդ նոսա : Դարձեալ ասէ ցնո-
 սա Յիսուս . Ամեն ամեն ասեմ ձեզ , զի ես եմ դուռն ոչխա-
 րաց . ամենեքեան որ յառաջ քան զիս եկին՝ գողք էին
 եւ աւագակք . այլ ոչ լուան նոցա ոչխարքն : ես եմ
 դուռն . ընդ իս երէ ոք մտանիցէ , կեցցէ , մտցէ եւ ելցէ ,
 եւ ճարակ գտցէ : Գող ոչ գայ՝ երէ ոչ՝ զի գողացի եւ
 սպանցէ եւ կորուսցէ . ես եկի զի գլեանս ունիցին , եւ
 առանկ ես ունիցին :

Ես եմ հովիւն քաջ : Հովիւ քաջ զանձն իւր ղնէ ի վե-
 րայ ոչխարաց . իսկ վարձկանն որ ոչ է հովիւ , որոյ ոչ
 իւր են ոչխարքն , իբրեւ տեսանէ զգայն զի գայ՝ թողու

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

pondit : Je crois , Seigneur ; et se prosternant , il l'adora.

Et Jésus lui dit : Je suis venu dans ce monde pour accomplir un décret du ciel : pour que ceux qui ne voient pas, voient ; et que ceux qui voient, deviennent aveugles. Et quelques-uns d'entre les Pharisiens qui étaient avec lui, entendant cela, lui dirent : Est-ce que nous sommes, nous aussi, des aveugles ? Jésus leur dit : Si vous étiez aveugles, vous n'auriez point de péché ; mais comme vous dites, nous voyons, votre péché demeure.

En vérité, en vérité, je vous le dis, celui qui n'entre point dans la bergerie par la porte, mais y monte par ailleurs, est un voleur et un larron ; mais celui qui entre par la porte est le pasteur des brebis. A celui-ci le portier ouvre, et les brebis entendent sa voix, et il appelle par leur nom ses propres brebis, et les fait sortir. Et lorsqu'il les a fait sortir, il marche devant elles, et les brebis le suivent, parce qu'elles connaissent sa voix. Elles ne suivent point l'étranger ; elles le fuient au contraire, parce qu'elles ne connaissent point la voix des étrangers.

Jésus leur dit cette parabole ; mais ils ne comprirent point de quoi il leur parlait. Et il ajouta : En vérité, en vérité, je vous le dis, je suis la porte des brebis. Tous ceux qui sont venus avant moi, sont des voleurs et des larrons, et les brebis ne les ont point écoutés. Je suis la porte : quiconque entre par moi, sera sauvé ; il entrera, et il sortira, et il trouvera des pâturages. Le voleur ne vient que pour voler, pour verser le sang, et pour détruire. Moi, je suis venu pour que mes brebis aient la vie, et une vie plus abondante.

Je suis le bon pasteur. Le bon pasteur donne sa vie pour ses brebis. Mais le mercenaire, comme celui qui n'est point le pasteur, et à qui les brebis n'appartiennent pas, voyant le loup

ՎԱՐԲ ԲՐԻՍՏՈՍԻ

զոջխարսն եւ փախչի, եւ գայն յափշտակէ զնոսա եւ
ցրուէ. քանզի վարձկան է, եւ չէ փոյք նմա վասն ոջխա-
րացն: Ես եմ հովիւն քաջ, եւ ճանաչեմ զիման եւ ճա-
նաչիմ յիմոցն: Որպէս զիտէ զիս Հայր, զիտեմ եւ ես
զՀայր, եւ զանձն իմ դնեմ ի վերայ ոջխարաց: Նա եւ այլ
եւս ոջխարք են իմ, որ ոչ են յայսմ գաւթէ. եւ գայն եւս
պարտ է ինձ ածել այսր, եւ ձայնի իմում յուիցեն, եւ եղի-
ցին մի հօտ եւ մի հովիւ:

Վասն այնորիկ սիրէ զիս Հայր իմ, զի ես դնեմ զանձն
իմ, զի միւսանգամ առից զնա: Ոչ ոք հանէ զնա յինէն,
այլ ես դնեմ զնա անձամբ իմով. իշխանութիւն ունիմ
դնել զնա, եւ իշխանութիւն ունիմ միւսանգամ առնուլ
զնա. զայս պատուէր առի ի Հօրէ իմմէ:

Դարձեալ հերձուած լինէր իմեջ Հրէից վասն բանիցս
այսոցիկ. եւ ասէին բազումք ի նոցանէ. Դեւ գոյ ի նմա
եւ մոլեգնի, զի բնաւ յտէք նմա: Կեսքն ասէին. Այսպիսի
բանք ոչ զիւահարի են. միթէ դեւ կարէ գաջս կուրի բա-
նայ:

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

venir, laisse là le troupeau et s'enfuit ; et le loup ravit les brebis et les disperse. Le mercenaire s'enfuit, parce qu'il est mercenaire, et que l'intérêt des brebis ne le touche point. Je suis le bon pasteur ; et je connais mes brebis, et mes brebis me connaissent, comme mon Père me connaît, et que moi je connais mon Père ; et je donne ma vie pour mes brebis. J'ai encore d'autres brebis, qui ne sont point de cette bergerie ; il faut qu'elles aussi je les amène ; et elles entendront ma voix, et il n'y aura qu'une bergerie et qu'un pasteur.

C'est pourquoi mon Père m'aime, parce que je donne ma vie, pour ensuite la reprendre. Personne ne me la ravit, mais je la donne de moi-même ; et j'ai le pouvoir de la donner, et le pouvoir de la reprendre : tel est le commandement que j'ai reçu de mon Père.

Il s'éleva sur ces paroles une nouvelle dissension parmi les Juifs. Plusieurs d'entre eux disaient : Le démon s'est emparé de lui, et il a perdu le sens ; pourquoi l'écoutez-vous ? D'autres disaient : Ce ne sont pas là les paroles d'un homme qui est possédé du démon ; est-ce que le démon peut ouvrir les yeux aux aveugles ?

ԳԼՈՒԽ ԻԶ.

Առաքումն եօթանասուն եւ երկուց աշակերտաց ի քարոզութիւն. — Դարձ
նոցին առ Քրիստոս. — Օրինակ Սամարացւոյն բարերարի. — Մար
բա եւ Մարիամ :

ՅԵՏ այտորիկ երեւեցոյց Տէր եւ այլ եւս
եօթանասուն եւ երկուս, եւ առաքեաց
գնոսա երկուս երկուս առաջի իւր յամե-
նայն քաղաքս եւ ի տեղիս ուր ինքն երթալոց
էր. եւ ասէ ցնոսա. Հունձք բազում են, եւ մշակք
սակաւ. արդ աղաջեցէք գտեր հնձոց, զի հանցէ
մշակս ի հունձս իւր :

Երթայք, ահա առաքեմ գձեզ իբրեւ զգառինս ի մէջ
զայլոց : Մի բառնայք քսակ, մի մախաղ, մի կօշիկս,
եւ ի ճանապարհի ումեք ողջոյն մի տայցէք : Յոր տուն
մտանիցէք, նախ ասասջիք քե Ողջոյն տանս այսմիկ : Եւ
երէ իցէ անդ որդի ողջունի, հանգիցէ ի վերայ նորա
ողջոյնն ձեր. ապա քե ոչ՝ ի ձեզ դարձցի : Եւ ի նմին տան
ազանիջիք, ուտիջիք եւ ըմպիջիք ի նոցանէ. զի արժա-
նի է մշակն վարձու իւրոյ. մի փոխիցիք տանէ ի տուն :

Յոր քաղաք մտանիցէք եւ ընդունիցին զձեզ, ուտի-
ջիք զինչ առաջի զնիցեն ձեր, եւ բժշկեսջիք որ ի նմա
հիւանդք իցեն, եւ ասասջիք նոցա. Մերձեալ է ի վերայ
ձեր արքայութիւն Սստուծոյ : Իսկ յոր քաղաք մտանիցէք
եւ ոչ ընդունիցին զձեզ, իբրեւ ելանիցէք ի հրապարակս
նորա, ասասջիք. Եւ զփոշիս որ կուռեալ է ի քաղաքէ
ձերմէ յոտս մեր՝ քօթափեսցուք ի ձեզ. բայց զայս զիտաս-

CHAPITRE XXVI.

Mission des soixante-douze disciples. — Retour des disciples. — Le bon Samaritain.
— Marthe et Marie.

APRÈS cela, le Seigneur choisit encore soixante-douze hommes parmi ses disciples, et les envoya deux à deux devant lui dans toutes les villes et dans tous les lieux où il devait bientôt aller lui-même. Et il leur disait : La moisson est grande, et les ouvriers sont en petit nombre. Priez donc le maître de la moisson d'y envoyer des ouvriers.

Allez, je vous envoie comme des agneaux parmi des loups. Ne portez ni bourse, ni sac, ni souliers, et ne saluez personne dans le chemin. En quelque maison que vous entriez, dites d'abord : Paix à cette maison. Et s'il s'y trouve un enfant de la paix, votre paix reposera sur lui, sinon elle reviendra à vous. Demeurez dans la même maison, mangeant et buvant de ce qui s'y trouvera; car l'ouvrier mérite son salaire. Ne passez point de maison en maison.

Et en quelque ville que vous entriez et que vous soyez reçus, mangez ce qu'on vous présentera. Et guérissez les malades qui s'y trouveront, et dites : Le royaume de Dieu approche, et pour vous il est arrivé. Quand vous entrerez dans une ville, et que l'on ne vous recevra point, sortant dans les rues, dites : La poussière même de votre ville qui s'est attachée à nos pieds, nous la secouons contre vous; sachez pourtant que le royaume

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ջիք՝ զի մերձեայ է արքայութիւն Աստուծոյ: Ասեմ ձեզ, զի Սողոմաացոց ընդարձակագոյն լիցի յաւուրն դատաստանի քան քաղաքին այնմիկ:

Որ ձեզ լսէ՝ ինձ լսէ, եւ որ զձեզ անարգէ՝ զիս անարգէ, եւ որ զիս անարգէ՝ գառաքիչն իմ անարգէ, եւ որ ինձ լսէ՝ լսէ այնմիկ որ զիսն առաքեաց:

Գարձան եօթանասուն եւ երկուքն խնդութեամբ եւ ասեն. Տեր, եւ դեռ հնազանդին մեզ յանուն քո: Եւ ասէ ցնոսա. Տեսանէի զսատանայ անկեայ յերկնից իբրեւ գիպյալն: Անա ետու ձեզ իշխանութիւն կոխել զօձս եւ զկարիճս եւ զամենայն զօրութիւն բշնամուոյն, եւ ձեզ ոչ ինչ մեղանչիցեն. բայց ընդ այն մի խնդայք երէ այսք հնազանդին ձեզ, այլ խնդացէք զի անուանք ձեր զրեայ են յերկինս:

Ի նմին ժամու ցնծացաւ Յիսուս Հոգւովն սրբով եւ ասէ. Գոհանամ զքե՛ն, Հայր, Տեր երկնից եւ երկրի, զի ծածկեցեր զայս յիմաստնոց եւ ի գիտնոց, եւ յայտնեցեր զայս տղայոց. այ՛ն Հայր, զի այսպէս հաճոյ եղեւ առաջի քո:

Ամենայն ինչ տուաւ ինձ ի Հօրէ իմմէ. եւ ոչ ոք զիտէրէ ո՛վ է Որդի՛ երէ ոչ Հայր, եւ ո՛ր է Հայր՛ երէ ոչ Որդի, եւ ում կամիցի Որդին յայտնել: Եկայք առ իս ամենայն աշխատեալք եւ բեռնաւորք, եւ ես հանգուցից զձեզ: Առէք զյուծ իմ ի ձեզ, եւ ուսարո՛ւք յինէն զի հեզ եմ եւ խոնարհ սրտիւ:

Եւ դարձեալ առանձինն առ աշակերտսն ասէ. Երանի աջաց որ տեսանիցեն զոր տեսանէքդ: Ասեմ ձեզ, զի բազում մարգարէք եւ բազաւորք կամեցան տեսանել զոր դուքդ տեսանէք եւ ոչ տեսին, եւ լսել զոր լսէքդ՝ եւ ոչ լուան:

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

de Dieu est arrivé. Je vous le dis, au dernier jour, il y aura moins de rigueur pour la ville de Sodome que pour celle-là.

Celui qui vous écoute m'écoute, et celui qui vous méprise me méprise. Quiconque me méprise méprise Celui qui m'a envoyé; et celui qui m'écoute écoute Celui qui m'a envoyé.

Et les soixante-douze revinrent avec joie, en disant : Seigneur, les démons mêmes nous sont soumis à cause de votre nom. Et il leur dit : Je voyais Satan qui tombait du ciel comme la foudre. Voilà que je vous ai donné la puissance de marcher sur les serpents et les scorpions, et sur toute la force de l'ennemi ; et rien ne saurait vous nuire. Cependant, ne vous réjouissez pas de ce que les esprits vous sont soumis ; mais réjouissez-vous de ce que vos noms sont écrits dans les Cieux.

En ce moment, il tressaillit par un mouvement de l'Esprit-Saint, et il dit : Je vous loue, ô mon Père, Seigneur du ciel et de la terre, de ce que vous avez caché ces choses aux sages et aux prudents, et les avez révélées aux humbles. Oui, mon Père, qu'il en soit ainsi, puisque ainsi vous l'avez trouvé bon.

Toutes choses m'ont été livrées par mon Père. Et personne ne connaît le Fils, si ce n'est le Père ; comme personne ne connaît le Père, si ce n'est le Fils, et celui à qui il aura plu au Fils de le révéler. Venez à moi, vous tous qui êtes dans la peine et sous le fardeau, et je vous soulagerai. Prenez mon joug sur vous, et apprenez de moi que je suis doux et humble de cœur.

Et se tournant vers ses disciples, il dit : Heureux les yeux qui voient ce que vous voyez ! Je vous le dis, beaucoup de prophètes et de rois ont désiré voir ce que vous voyez, et ne l'ont point vu ; entendre ce que vous entendez, et ne l'ont point entendu.

Եւ ահա յարեալ ոմն օրինական, փորձէր զնա եւ ասէր. Վարդապետ, զինչ գործեցից՝ զի զկեանս յաւիտեականս ժառանգեցից : Եւ նա ասէ ցնա. Յօրէնս զինչ գրեալ է, հրպէս ընթեռնուս : Նա պատասխանի ետ եւ ասէ. Սիրեսցես զՏէր Աստուած քո յամենայն սրտէ քումմէ, եւ յամենայն զօրութենէ քումմէ, եւ յամենայն մտաց քոց, եւ զընկեր քո իբրեւ զանձն քո : Եւ ասէ ցնա. Ուղիղ ետուր զպատասխանիդ. զայդ արա եւ կեցցես :

Նա իբրեւ կամեցաւ զանձն արդարացուցանել՝ ասէ ցՅիսուս. Եւ ո՞վ է իմ ընկեր : Պատասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ. Սյր մի իջանէր յԵրուսաղէմէ յԵրիքով, եւ անկաւ ի ձեռս աւազակաց, որք մերկացուցին զնա, թէ վերս ի վերայ եղին, բողին կիսաման եւ զնացին : Դեպ եղեւ քահանայի միոջ իջանել ընդ նոյն ճանապարհ, եւ տեսեալ զնա՝ զանց արար. նոյնպէս եւ ղետացի մի եկեալ ընդ նոյն տեղի՝ ետես եւ զանց արար :

Սամարացի ոմն ճանապարհորդեալ եկն ընդ նոյն առ նովալ, եւ տեսեալ զնա՝ զբացաւ. եւ մատուցեալ պատեաց զվերս նորա, արկեալ ի վերայ ձէք եւ զինի. եւ եղեալ ի վերայ զբաստու իւրոյ՝ ած զնա ի պանդոկի մի, եւ դարմանեաց զնա. եւ ի վաղիւ անդր իբրեւ ելանէր անտի, հասեալ ետ ցպանդոկապետն երկուս դահեկանս եւ ասէ. Դարման տար դմա, եւ զոր ինչ ծախեսցես ի դա՝ ի միւսանգամ գալստեան իմում հատուցից քեզ :

Արդ ո՞ յերեցունց ի նոցանէ քուի քեզ մերձաւոր լեանկելոյն ի ձեռս աւազակաց : Եւ նա ասէ. Որ արար զողորմութիւնն ի վերայ նորա : Ասէ ցնա Յիսուս. Երբ եւ դու արա նոյնպէս :

Եւ եղեւ ի զնայն նոցա, եւ ինքն եմուտ ի գետոջ մի. եւ կին ոմն անուն Մարթա ընկալաւ զնա ի տան իւրում :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Alors, un docteur de la loi se leva pour le tenter, et lui dit : Maître, par quelles œuvres posséderai-je la vie éternelle? Jésus lui dit : Qu'est-il écrit dans la loi? qu'y lisez-vous? Il répondit : Tu aimeras le Seigneur ton Dieu de tout ton cœur, de toute ton âme, de toutes tes forces, et de tout ton esprit; et ton prochain comme toi-même. Jésus lui dit : Vous avez bien répondu; faites cela, et vous vivrez.

Mais lui, voulant se donner pour juste, dit à Jésus : Qui donc est mon prochain? Jésus reprit et dit : Un homme descendant de Jérusalem à Jéricho tomba entre les mains des voleurs, qui le dépouillèrent, le couvrirent de blessures, et s'en allèrent, le laissant à demi-mort. Or, il arriva qu'un sacrificateur allait par le même chemin; ayant vu cet homme, il passa outre. Un lévite aussi, étant venu près de lui et l'ayant vu, passa de même.

Mais un Samaritain qui voyageait également, arrivant près de lui et le voyant, fut touché de compassion. Et s'approchant, il banda ses plaies, en y versant de l'huile et du vin; et, l'ayant mis sur son cheval, il le transporta dans une hôtellerie, où il prit soin de lui. Le jour suivant, tirant deux deniers, il les donna à l'hôte et lui dit : Ayez soin de cet homme; et tout ce que vous dépenserez de plus, je vous le remettrai à mon retour.

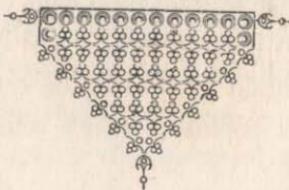
De ces trois, lequel vous paraît avoir été le prochain de celui qui était tombé entre les mains des voleurs? Le docteur répondit : Celui qui a exercé la charité envers lui. Jésus lui dit : Allez, et faites de même.

Un jour, étant en chemin avec ses disciples, Jésus entra dans un village, et une femme nommée Marthe le reçut en sa mai-

ՎԱՐՔ ԲԻՍՏՈՍԻ

Եւ նորա էր քոյր մի՛ որում անուն էր Մարիամ, որ եւ եկն նստաւ առ ոտսն Տեառն, եւ լսէր զբանս նորա: Եւ Մարթա զբաղեալ էր ի բազում սպասու. եկն եկաց առ նմա եւ ասէ. Տէր, ոչ ինչ է փոյթ քեզ, զի քոյրդ իմ միայն եքող զիս ի սպասու. արդ ասա դմա զի օգնեսցէ ինձ: Պատասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ. Մարթա՛ Մարթա, դու հոգաս եւ զբազում իւրք զբաղեալ ես, բայց աստ սակաւ ինչ պիտոյ է. Մարիամ մասն բարի ընտրեաց, որ ոչ բարձցի ի նմանէ:

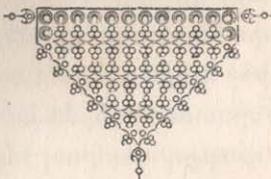
Եւ անտի յարուցեալ գայ ի սահմանս Հրեաստանի յայնկոյս Յորդանանու. եւ երբայր դարձեալ խոնեալ ժողովուրդն առ նա, եւ բժշկեաց զնոսա անդ, եւ որպէս սովոր էր՝ միւսանգամ ուսուցանէր զնոսա:

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

son. Elle avait une sœur nommée Marie, qui, s'étant assise, elle aussi, aux pieds du Seigneur, écoutait sa parole. Cependant, Marthe était fort empressée de servir beaucoup de choses ; et s'arrêtant devant Jésus, elle lui dit : Seigneur, ne voyez-vous pas avec peine que ma sœur me laisse seule pour ce qui est du service ? Dites-lui donc de m'aider. Le Seigneur lui répondit : Marthe, Marthe, vous vous inquiétez et vous vous troublez pour beaucoup de choses ; une seule est nécessaire ; et Marie a choisi la meilleure part, qui ne lui sera point ôtée.

De Béthanie, Jésus s'en alla sur les confins de la Judée, au delà du Jourdain. Et de grandes troupes de peuple le suivirent et se rassemblèrent de nouveau près de lui. Et il guérit en ce lieu les malades qu'on lui présenta ; et il enseignait la multitude, comme il avait coutume de le faire.

ԳԼՈՒԽ ԻԷ.

Ուսուցանե Գրիստոս աշակերտացն յաղօթս կայ. — Զօրութիւն աղօթից. — Կշտամբութիւն Փարիսեցւոց, եւ յանդիմանութիւն կեղծաւորութեան նոցա. — Խրատե գաշակերտսն յԱստուծոյ երկնջել եւ ի նա զննել գլոյս:

Եւ եղեւ ի տեղւոջ ուրեք կայ յաղօթս. եւ իբրև դադարեաց՝ ասեց նա ոմն յաշակերտացն իւրոց. Տեր, ուստ մեզ յաղօթս կայ, որպէս եւ Յովնաննես ուսոյց աշակերտացն իւրոց:

Ասեց նոսա. Յորժամ կայցեք յաղօթս, ասասջիք. Հայր մեր, սուրբ եղիցի անուն քո, եկեսցեարքայութիւն քո. զհաց մեր հանապազորդ տուր մեզ զօրըստօրէն, եւ բող մեզ զմեղս մեր, զի եւ մեք բողումք ամենայնի որ պարտիցի մեզ. եւ մի տանիր զմեզ ի փորձութիւն:

Եւ ասեց նոսա. Ո՞վ է ի ձեռք՝ որոյ իցե բարեկամ, եւ երթայցե առ նա ի մեջ զիշերի եւ ասիցեց նա. Բարեկամ, տուր ինձ փոխ երիս նկանակս. զի բարեկամ իմ եկն առ իս յուղոյ, եւ ոչ ինչ ունիմ զնել առաջի նորա: Եւ նա ի ներքուստ տայցե պատասխանի եւ ասիցե. Մի աշխատ առներ զիս, զի դուրքդ փակեալ են, եւ մանկունքս բնդ իննե կան յանկողնի. ոչ կարեմ յառնել եւ տալ քեզ: Ասեմ ձեզ. եթէ ոչ յարուցեալ տայցե նմա վասն բարեկամութեանն, սակայն վասն ժտութեանն յարուցեալ տայցե նմա զինչ եւ պիտոյ իցե:

Եւ ես ասեմ ձեզ. խնդրեցեք եւ տացի ձեզ, հայցեցեք եւ

CHAPITRE XXIII.

Jésus apprend à ses disciples à prier. — Efficacité de la prière. — Imprécations contre les Pharisiens. — Craindre Dieu et mettre en lui toute sa confiance.

UN jour, Jésus priait en un lieu ; et lorsqu'il eut cessé de prier, un de ses disciples lui dit : Seigneur, apprenez-nous à prier, comme Jean l'a appris à ses disciples.

Il leur dit : Lorsque vous priez, dites : Notre Père, que votre nom soit sanctifié, que votre règne arrive ; donnez-nous aujourd'hui notre pain de chaque jour ; pardonnez-nous nos offenses, puisque nous-mêmes nous pardonnons à quiconque nous a offensés ; et ne nous induisez point en tentation.

Il leur dit encore : Si l'un de vous a un ami, et que l'allant trouver pendant la nuit, il lui dise : Mon ami, prêtez-moi trois pains, parce qu'un de mes amis, se trouvant en voyage, vient d'arriver chez moi, et je n'ai rien à lui donner ; et que, de l'intérieur de sa maison, l'autre réponde : Ne m'importunez point ; la porte est fermée, et mes enfants sont couchés près de moi ; je ne saurais me lever, ni vous rien donner... Si néanmoins le premier continue de frapper, je vous le dis, quand l'autre ne se lèverait point et ne lui donnerait point par le motif qu'il est son ami, à cause de son importunité, il se lèvera et lui donnera tout ce dont il a besoin.

Et moi, je vous dis : Demandez, et il vous sera donné ; cher-

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

գտջիք, բախտեցէք եւ բացցի ձեզ. զի ամենայն որ խընդրէ՝ առնու, եւ որ հայցէ՝ գտանէ, եւ որ բախէ՝ բացցի նմա: Յո՞ ոք ի ձեռնջ հայր խնդրիցէ որդի իւր ձուկն, մի՞րէ փոխանակ ձկանն ծծ տայցէ նմա. եւ կամ խնդրիցէ ձու, մի՞րէ կարիճ տայցէ նմա: Իսկ եթէ դուք որ չարքդ էք՝ զիտեք պարզես բարիս տայ որդոց ձերոց, որչափ եւս առաւել Հայր ձեր յերկնից տացէ բարիս այնոցիկ՝ որ խնդրենն ի նմանէ:

Եւ մինչդեռ խօսեր գայս, աղաչէր զնա ոմն Փարիսեցի զի ճաշ կերիցէ առ նմա. եւ նա մտեալ բազմեցաւ: Իբրեւ ետես Փարիսեցին՝ զարմացաւ, զի նախ ոչ մկրտեցաւ յառաջ քան զճաշ:

Ասէ ցնա Տէր. Այժմ դուք Փարիսեցիք զարտաքին բաժակին եւ զպնակին սրբեք, եւ ներքինն ձեր լի է յափըշտակութեամբ եւ չարութեամբ: Անմիտք, ո՞չ ապաքեն որ զարտաքինն արար՝ եւ զներքինն նոյն արար: Բայց աղէ զարժանն իսկ տո՛ւք ողորմութիւն, եւ անա ամենայն սուրբ է ձեր:

Այլ վնայ ձեզ Փարիսեցոց, զի տասանորդեք զանանուխ եւ զփեզենայ եւ զամենայն բանջար, եւ անցանեք զիրաւամբք եւ զսիրովն Աստուծոյ. գայս արժան էր առնել՝ եւ զայնու ոչ անցանել: Վնայ ձեզ Փարիսեցոց, զի սիրեք զբարձրագահս ի ժողովուրդս, եւ զնախողջոյնս ի հրապարակս: Վնայ ձեզ, զի էք դուք իբրեւ զգերեզմանս անյայտս, եւ մարդիկ զնան է վերայ եւ ոչ զիտեն:

Պատասխանի ետ ոմն յօրինականացն եւ ասէ ցնա. Վարդապետ, գայս բանս ասելով եւ զմեզ բշեամանես: Եւ նա ասէ. Եւ ձեզ վնայ օրինականացդ, զի բառնայք

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

chez, et vous trouverez ; frappez à la porte, et l'on vous ouvrira. Car qui demande reçoit, qui cherche trouve, et l'on ouvrira à celui qui frappe. Quel est parmi vous le père qui, lorsque son fils lui demande du pain, lui donnera une pierre ; ou un serpent, s'il lui demande un poisson ; ou un scorpion, s'il lui demande un œuf ? Si donc vous, mauvais comme vous l'êtes, vous savez donner à vos enfants des choses bonnes, combien plus votre Père céleste accordera-t-il les dons de l'Esprit-Saint à ceux qui les lui demandent !

Pendant que Jésus parlait, un Pharisien le pria de venir chez lui prendre son repas ; et, étant entré, il se mit à table. Or, le Pharisien pensait en lui-même et se demandait pourquoi il ne s'était point purifié avant le repas.

Et le Seigneur lui dit : Vous autres, Pharisiens, vous nettoyez le dehors de la coupe et du plat ; mais le dedans de vous-mêmes est plein de rapines et d'iniquités. Insensés ! celui qui a fait le dehors n'a-t-il pas fait aussi le dedans ? Toutefois, donnez l'aumône de ce que vous avez, et tout sera pur pour vous.

Mais malheur à vous, Pharisiens, qui payez la dime de la menthe, de la rue, de toutes herbes ; et qui n'avez nul souci de la justice et de la charité de Dieu ! Ces choses, il les fallait faire et ne point omettre les autres. Malheur à vous, Pharisiens ! parce que vous aimez les premiers sièges dans les synagogues, et qu'on vous salue dans la place publique. Malheur à vous ! parce que vous ressemblez à des sépulcres qui ne paraissent point, et sur lesquels les hommes marchent sans le savoir.

Alors un docteur de la loi, prenant la parole, lui dit : Maître, en disant cela, vous nous outragez également. Jésus répondit : Et à vous aussi, Docteurs de la loi, malheur ! parce que vous

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

մարդկան բեռինս դժուարակիրս, եւ դուք մատամբ միով ի բեռինսն ոչ մերձենայք: Վայ ձեզ, զի շինեք զշիրիմս մարգարեիցն, եւ հարքն ձեր սպանին գնոսա. ապա ուրեմն վկայեք՝ եթէ կամակից էք գործոց հարցն ձերոց. զի նոքա կոտորեցին գնոսա, եւ դուք գգերեզմանս նոցա շինեք:

Վասն այնորիկ իմաստութիւնն Աստուծոյ ասաց. Առաքեցից ի նոսա մարգարես եւ առաքեալս, եւ ի նոցանէ սպանանիցեն եւ հալածիցեն. զի խնդրեսցի արիւն ամենայն մարգարեից հեղեայ ի սկզբանէ աշխարհի՝ յազգէ յայդմանէ, յարենէն Աբելի մինչեւ յարիւնն Զաքարիայ կոբուսելոյ ընդ սեղանն եւ ընդ տաճարն. այո ասեմ ձեզ, խնդրեսցի յազգէ յայդմանէ: Վայ ձեզ օրինականացդ. զի թաքուցանեք գփականս գիտութեանն. դուք ոչ մտանեք, եւ որ մտանելոցն են՝ արգելուք:

Եւ ի խօսելն զայս ամենայն առ նոսա առաջի ամենայն ժողովրդեանն՝ զամօթի հարկանէին, եւ սկսան դպիրքն եւ Փարիսեցիք զջարել եւ զրգոել ընդ նմա վասն բազում իրաց, եւ սպասել որսայ ինչ բանս ի բերանոյ նորա, զի չարախօսեսցեն զնմանէ:

Որովք ի կուտել բիւրաւորաց ժողովրդեանն՝ մինչեւ կոխել զմիմեանս, սկսաւ ասել ցաշակերտսն իւր. Նախ զգոյշ լերուք անձանց ի խմորոյ Փարիսեցւոցն, որ եկեղծաւորութիւն. զի ոչ ինչ է ի ծածուկ որ ոչ յայտնեսցի, եւ գաղտնի որ ոչ ծանիցի: Վասն զի զոր ինչ ասիցեք ի խաւարի՝ լսելի լիցի ի տոյս, եւ զոր յունկանէն խօսեցարուք ի շտեմարանս՝ քարոզեսցի ի վերայ տանեաց:

Բայց ձեզ ասեմ սիրելեաց իմոց. մի գարնուրիցիք յայնցանէ որ սպանանէն զմարմին, եւ յետ այնորիկ

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

chargez les hommes de fardeaux qu'ils ne peuvent porter, tandis que vous ne touchez pas du doigt des charges moindres. Malheur à vous, qui élevez des tombeaux aux Prophètes ! car ce sont vos pères qui les ont tués. Oui, malheur ! Votre conduite en cette occasion ne prouve que votre complicité dans les crimes de vos pères : eux ont tué les Prophètes, et vous, vous leur faites des sépulcres.

C'est pourquoi la sagesse éternelle a dit : Je leur enverrai des Prophètes et des Apôtres, et ils tueront les uns, et les autres, ils les persécuteront. Et tout le sang des Prophètes, qui a été versé depuis le commencement du monde, sera redemandé à cette génération, depuis le sang d'Abel jusqu'au sang de Zacharie, qui périt entre le temple et l'autel. Oui, je vous le dis, ce sang sera redemandé à cette génération. Malheur à vous, Docteurs de la loi ! parce que vous avez pris la clef de la science, et n'y entrez point, et empêchez ceux qui y entrent.

Comme il leur disait ces choses, les Pharisiens et les Docteurs de la loi se mirent à le presser à outrance et à l'interrompre par toutes sortes de moyens, lui tendant des pièges, et cherchant à surprendre quelques paroles de lui pour l'accuser.

Et autour de Jésus, la foule était si grande, qu'ils marchaient les uns sur les autres. Et Jésus, s'adressant à ses disciples, leur dit : Gardez-vous du levain des Pharisiens, qui est l'hypocrisie ; car il n'y a rien de caché qui ne se découvre, ni rien de secret qui ne se révèle. Ce que vous avez dit dans les ténèbres sera répété à la lumière ; et ce que vous avez dit à l'oreille, dans l'intérieur de la maison, sera publié sur les toits.

Je vous dis donc à vous, qui êtes mes amis : Ne craignez point ceux qui tuent le corps et ne peuvent rien faire de plus.

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

աւելի ինչ ոչ ունիցին առնել. այլ ցուցից ձեզ յումմէ երկնջիջիք. երկնջիջիք յայնմանէ՝ որ յետ սպանանելոյ ունի իշխանութիւն արկանել ի գեհնն. այն ասեմ ձեզ, յայնմանէ երկնջիջիք:

Ո՞չ ապաքէն հինգ ձագ երկուց դանգաց վաճառի, եւ մի ի նոցանէ ոչ է մոռացեալ առաջի Աստուծոյ. այլ ձեր եւ ամենայն իսկ հեր գլխոյ բուեալ է. մի երկնջիք, զի քան զբազում ձագս լաւ էք դուք:

Ասեմ ձեզ, զի ամենայն որ խոստովանեսցի յիս առաջի մարդկան, եւ Որդի մարդոյ խոստովանեսցի զնմանէ առաջի հրեշտակաց Աստուծոյ. եւ որ ուրացի զիս առաջի մարդկան, ուրացեալ լիցի առաջի հրեշտակաց Աստուծոյ:

Այլ յորժամ տանիցին զձեզ ի ժողովուրդս եւ ի պետութիւնս եւ յիշխանութիւնս, մի հոգայցէք որպէս քէ զինչ պատասխանի տայցէք, կամ զինչ ասիցէք. զի Հոգին սուրբ ուսուցէ ձեզ ի նմին ժամու՝ զինչ պարտ իցէ խօսել:

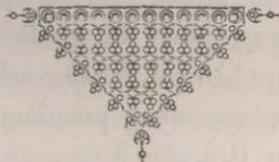
VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Mais je vais vous dire qui vous devez craindre : Craignez celui qui, après avoir ôté la vie, a le pouvoir de jeter dans la Géhenne; oui, je vous le dis, celui-là craignez-le.

Ne donne-t-on pas cinq passereaux pour deux oboles? Et pourtant pas un d'eux n'est en oubli devant Dieu. Les cheveux même de votre tête sont tous comptés. Ne craignez donc point, vous valez beaucoup mieux que beaucoup de passereaux ensemble.

Or, je vous le dis : Quiconque m'aura confessé devant les hommes, le Fils de l'homme le confessera aussi devant les anges de Dieu; et celui qui m'aura renié devant les hommes sera renié devant les anges de Dieu.

Lorsqu'ils vous conduiront dans les synagogues, devant les magistrats et les puissants de la terre, ne vous inquiétez point comment vous répondrez ni de ce que vous direz : car l'Esprit-Saint vous suggérera à l'heure même ce que vous devez dire.

ԳԼՈՒԽ ԻԸ.

Առակ մեծատանն անմտի. — Խրատ ապաւինելոյ ի խնամս տեսչութեանն Աստուծոյ. — Օրինակ արբուն ծառայից, եւ հաւատարիմ տնտեսին.

— Թէ չարքն գրգռեցին ընդդէմ վարդապետութեանն Քրիստոսի. — Վասն Գալիլեացւոցն կոտորելոց ի Պիղատոսէ. — Թ՛գենին անպտուղ :

ՍԷ մմն ի ժողովրդեանն ցնա. Վարդապետ, ասա ցեղբայր իմ բաժանել ընդ իս գժառանգութիւնն : Եւ նա ասէ ցնա. Այր դու, ո՞ կացոյց զիս դատաւոր կամ բաժանարար ի վերայ ձեր : Եւ ասէ ցնոսա. Տեսէք եւ զգոյշ լերուք յամենայն ազանութենէ, զի ոչ եթէ ի մթերից ընչից ուրուք իցեն կեանք նորա :

Խօսեցաւ առ նոսա առակ մի եւ ասէ. Առն ուրումն մեծատան ետուն անդք տոհմականս, եւ խորհեր ի միտս իւր եւ ասէր. Ձի գործեցից, զի ոչ գոյ տեղի ուր ժողովեցից զարդիւնս իմ. — եւ ասէ. Գիտեմ զինչ արարից. քակեցից զշտեմարանս իմ, եւ եւս մեծամեծս շինեցից, եւ անդր ժողովեցից զցորեան եւ զամենայն բարութիւնս իմ, եւ ասացից ցանձն իմ. Անձն, ունիս բազում բարութիւնս համբարեալ ամաց բազմաց. հանգիր, կեր, ւրբ եւ ուրախ լեր : Ասէ ցնա Աստուած. Անմիտ, յայսմ գիշերի գոգիղ ի քէն ի բաց պահանջիցեն. իսկ զոր պատրաստեցերն՝ ո՞ւմ լինիցի : Նոյնպէս եւ որ գանձէ անձին, եւ ոչ յԱստուած մեծանայցէ :

Ասէ ցաշակերտսն իւր. Վասն այդորիկ ասեմ ձեզ. մի հոգայք ընդ ոգւոյ քեզինչ ուտիցէք, եւ մի ընդ մարմնոյ

CHAPITRE XXVIII.

Parabole du riche insensé. — Se reposer sur la providence divine. — Paraboles des serviteurs veillants et de l'économiste fidèle. — Que les méchants s'irriteront de la doctrine de Jésus-Christ — Galiléens mis à mort par Pilate. — Le figuier stérile.

ALORS, du milieu de la foule, un homme dit à Jésus : Maître, dites à mon frère de partager avec moi un héritage. Mais Jésus lui dit : Qui m'a établi pour juger vos querelles, ou pour faire vos partages ? Et il ajouta, parlant à tous : Gardez-vous avec soin de toute avarice : car la vie d'un homme ne dépend point de l'abondance de biens qu'il possède.

Puis il leur dit cette parabole : Un homme riche et dont le champ avait rapporté beaucoup de fruits, pensait en lui-même et se disait : Que ferai-je ? car je n'ai point où serrer mes fruits. Et il ajoutait : Voici ce que je ferai : je détruirai mes greniers, et j'en construirai de plus grands, et j'y rassemblerai mes produits et mes biens. Et je dirai à mon âme : Mon âme, tu as beaucoup de biens amassés pour plusieurs années ; repose-toi, mange, bois, fais bonne chère. Mais Dieu lui dit : Insensé, cette nuit même on va te redemander ton âme ; et les choses que tu as amassées à qui seront-elles ? Ainsi en est-il de celui qui thésaurise pour lui-même, et qui n'est point riche devant Dieu.

Et Jésus ajouta parlant à ses disciples : C'est pourquoi je vous dis : Ne vous inquiétez point au sujet de votre vie, de ce

քէ զինչ զգենուցուք. զի ոզի առաւել է քան զկերակուր, եւ մարմին քան զհանդերձ: Հայեցարուք ընդ ազուաւս, զի ոչ սերմանեն եւ ոչ հնձեն, որոց ոչ գոն շտեմարանք եւ ոչ համբարանոցք, եւ Աստուած կերակրէ զնոսա. որչափ եւս առաւել զձեզ որ լաւ էք քան զքոջունս: Ո՞վ ի ձենջ առ հոգայ կարիցէ յաւելոյ ի հասակ իւր կանգուն մի. իսկ արդ եք ի փոքուն չէք բաւական, վասն այլոցն զի հոգայցէք:

Հայեցարուք ընդ շուշանն որպէս ասէ, ոչ ջանայ եւ ոչ նիւքէ. ասեմ ձեզ, եւ ոչ Սողոմոն յամենայն ի փառսն իւր զգեցաւ իբրեւ զմի ի նոցանէ: Իսկ եք զխոտն որ այսօր ի բացի է՝ եւ վաղիւ ի հնոց արկանելի, Աստուած այնպէս զգեցուցանէ, որչափ եւս առաւել զձեզ, քերահաւատք: Եւ դուք մի խնդրէք զինչ ուտիցէք կամ զինչ ըմպիցէք, եւ մի գրաղնուք. զի զայն ամենայն հեթանոսք աշխարհի խնդրեն. այլ ձեր Հայր գիտէ զի պիտոյ է այն ամենայն. բայց խնդրեցէք զարքայութիւն Աստուծոյ, եւ այն ամենայն յաւելցի ձեզ:

Մի երկնջիր, հօտ փոքրիկ, զի հաճեցաւ Հայր ձեր տալ ձեզ զարքայութիւն: Վաճառեցէք զինչս ձեր եւ տուք ողորմութիւն, եւ արարէք ձեզ քսակս առանց հնանալոյ, գանձ անպակաս յերկինս, ուր ոչ գող մերձենայ եւ ոչ ցեց ապականէ. զի ուր գանձն ձեր է՝ անդ եւ սիրտք ձեր եղիցին:

Եղիցին գօտիք ձեր պնդեալ ընդ մեջս, եւ ճրագունք լուցեալք. եւ դուք նմանողք մարդկան՝ որ ակն ունիցին տեսոն իւրեանց՝ քէ երբ դառնայցէ ի հարստանեաց, զի յորժամ գայցէ եւ բախիցէ՝ վաղվաղակի բանայցեն նմա: Երանի իցէ ծառայիցն այնոցիկ զորս եկեալ տէրն գտցէ արքունս. ամեն ասեմ ձեզ, զի գօտի ընդ մեջ ածցէ,

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

que vous mangerez ; ni au sujet de votre corps, comment vous le vêtirez. La vie est plus que la nourriture et le corps plus que le vêtement. Voyez les corbeaux : ils ne sèment ni ne moissonnent, ils n'ont ni cellier ni grenier ; et Dieu les nourrit : combien ne valez-vous pas plus qu'eux ! Qui de vous peut, à force d'industrie, ajouter à sa taille une seule coudée ? Si donc vous êtes impuissants à remédier aux moindres choses, pourquoi vous inquiéter des autres ?

Voyez les lys et comment ils croissent : ils ne travaillent ni ne filent ; or, je vous le dis, Salomon lui-même, dans toute sa gloire, n'était pas vêtu comme l'un d'eux. Si donc Dieu a soin de vêtir ainsi l'herbe qui est aujourd'hui dans les champs et demain sera jetée au four, combien plus aura-t-il soin de vous, hommes de peu de foi ! Ne vous inquiétez donc point de ce que vous mangerez, ou de ce que vous boirez, et ne vous perdez point en prévisions. Les gens du monde s'inquiètent de toutes ces choses ; mais votre Père sait que vous en avez besoin. Cherchez avant tout le royaume de Dieu, et toutes ces choses vous seront données par surcroît.

Ne craignez point, petit troupeau, car il a plu à votre Père de vous donner un royaume. Vendez ce que vous avez et donnez-le en aumône. Faites-vous des bourses que le temps n'use point, un trésor dont vous ne perdiez rien, un trésor dans les cieux, où le voleur n'approche point et où les vers ne rongent point. Car où est votre trésor, là est aussi votre cœur.

Ayez autour de vous une ceinture et dans vos mains des lampes ardentes ; comme des serviteurs qui attendent que leur maître revienne des noces : afin que lorsqu'il viendra et frappera à la porte ils lui ouvrent aussitôt. Heureux les serviteurs que le maître, à son retour, trouvera veillants ! Je vous le dis en vérité, il se ceindra et les fera asseoir à table, et allant de

և բազմեցուցե՛ք զնոսա , և անցեալ պաշտիցե՛ք զնոսա :
 Եւ երբէ յերկրորդ կամ յերրորդ պահու եկեսցե՛ք և գտե՛ք
 այնպէս , երանելի են ծառայքն այնոքիկ :

Բայց զայն գիտասջի՛ք. երբէ գիտեր տանուտերն յորում
 ժամու գող գայ , հսկեր , և չտայր բոյլ ական հատանել
 ի տան իւրում. և դուք եղերուք պատրաստք , զի յո-
 րում ժամու ոչ կարծիցե՛ք՝ գայ Որդի մարդոյ :

Ասե՛ Պետրոս. Տէր , առ մեզ ասացեր զառակդ գայդ՝
 երբէ առ ամենեսեան : Եւ ասե՛ Տէր. Ո՞վ իցե՛ հաւատարիմ
 տնտես և իմաստուն , զոր կացոյց տեր իւր ի վերայ գեր-
 դաստանի իւրոյ՝ տայ ի ժամու զկերակուրս. երանի՛ իցե՛
 ծառային այնմիկ՝ զոր եկեալ տեր իւր գտանիցե՛ արա-
 րեալ այնպէս. արդարեւ ասեմ ձեզ , զի ի վերայ ամենայն
 ընչից իւրոց կացուցե՛ք զնա : Ապա երբէ ասիցե՛ ծառայն
 այն ի սրտի իւրում. Յամէ տեր իմ ի գայ , — և սկսանի-
 ցի հարկանել զծառայսն և զաղախնայս , ուտել և ըմ-
 պել և արբենալ , եկեսցե՛ տեր ծառային այնորիկ յաւուր
 յորում ակն ոչ ունիցի , և ի ժամու յորում ոչ գիտիցե՛.
 Ընդ մեջ կտրեսցե՛ք զնա , և գմասն նորա ընդ անհաւատս
 դիցե՛ :

Եւ ծառայ որ գիտիցե՛ զկամս տեսուն իւրոյ , և ոչ
 պատրաստեսցե՛ ըստ կամաց նորա , արբցե՛ գան բա-
 գում. և որ ոչն գիտիցե՛ և արժանի գանի ինչ գործի-
 ցե՛ , արբցե՛ գան սակաւ. ամենայնի որում շատ տուա՛
 շատ խնդրեսցի ի նմանե , և որում բազում աւանդեցա՛
 առաւել եւս պահանջեսցեն ի նմանե :

Հուր եկի արկանել յերկիր. և զինչ կամիմ , քե ար-
 դէն իսկ բորբոքեր. և մկրտութիւն մի ունիմ մկրտիլ ,
 և զիւնրդ փութամ մինչեւ կատարեսցի : Համարիք երե՛

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

l'un à l'autre, il les servira. Et s'il vient à la seconde ou à la troisième veille, et qu'il les trouve ainsi veillants, heureux ces serviteurs !

Sachez bien que si le père de famille était averti de l'heure à laquelle le voleur doit venir, il veillerait et ne laisserait pas percer sa maison. Vous donc aussi tenez-vous prêts, parce qu'à l'heure où vous n'y penserez point, le Fils de l'homme viendra.

Alors, Pierre lui dit : Seigneur, est-ce pour nous seuls que vous dites cette parabole ou est-ce pour tous ? Le Seigneur dit : Quel est à votre avis l'économe fidèle et prudent que le maître a établi sur ses serviteurs, pour donner à chacun, au temps fixé, sa mesure de froment ? Heureux ce serviteur, si le maître, à son arrivée, le trouve agissant ainsi. Je vous dis en vérité qu'il l'établira sur tout ce qu'il possède. Mais si ce serviteur dit en lui-même : mon maître ne vient pas sitôt, et qu'il se mette à frapper les serviteurs et les servantes, à manger, à boire et à s'enivrer, le maître viendra un jour que ce serviteur ne l'attendra point, et à une heure qu'il ne saura point, et il le retranchera de sa famille et le reléguera avec les infidèles.

Or, le serviteur qui a connu la volonté de son maître, et n'a rien préparé, ni rien fait de ce qui lui était enjoint, recevra un grand châtement. Quant à celui qui ne l'a point connue, bien qu'il ait fait des choses dignes de châtement, il sera moins puni : car on exigera beaucoup de celui à qui on aura beaucoup donné ; et on demandera plus à celui à qui on aura confié davantage.

Je suis venu jeter le feu sur la terre ; et quel est mon désir, sinon qu'il s'allume ? Pour cela il est un baptême que moi-même je dois recevoir ; mais combien il me tarde qu'il s'accom-

խաղաղութիւն եկի տայ յերկիր. ոչ, ասեմ ձեզ, այլ բաժինս. զի եղիցին յայսմ հետե: հինգ ի տան միում բաժանեալք, երեքն յերկուց, եւ երկուքն յերից. բաժանեսցի հայր յորդոյ, եւ որդի ի հօրե, մայր ի դստերե: եւ դուստր ի մօրե, սկեսուր ի հարսնե եւ հարսն ի սկեսուրե իւրմե:

Ասաց եւ ցծողովուրդսն. Յորժամ տեսանիցեք ամպ ծագեալ յարեւմտից, իսկոյն ասեք քե անձրեւ գայ, եւ լինի այնպէս. եւ յորժամ հարաւ շնջեալ, ասեք քե խորշակ լինի, եւ լինի այնպէս: Կեղծաւորք, գերեսս երկնի եւ երկրի գիտեք փորձել, իսկ զժամանակս գայս զհանրոջ փորձեք: Ընդէր եւ յանձանց իսկ ոչ ընտրեք զարժանն: Յորժամ երթայցես ընդ ոսոխի քում առ իշխան, ի ճանապարհի տուր զհաշիւն գերժանել ի նմանե. զի գուցե քարշիցե գրեզ առ դատաւորն, եւ դատաւորն մատնիցե դանձի, եւ դանիձն արկանիցե ի բանտ. ասեմ քեզ, ոչ եչանիցես անտի՝ մինչեւ հատուցանիցես զչտախն բնիոնն:

Եկին ոմանք ի նմին ժամանակի, եւ պատմեցին նմա վասն Գալիլեացւոցն՝ որոց զարիւնն Պիղատոս խառնեսաց ընդ զոնս նոցա: Պատասխանի ետ եւ ասեց նոսա. Համարիք երե այն Գալիլեացիք եղեն մեղաւոր քան զամենայն Գալիլեացիս, զի զայնպիսի անցս կրեցին. ոչ, ասեմ ձեզ, այլ երե ոչ ապաշխարիցեք՝ ամենեքին նոյնպէս կորնչիջիք: Կամ նոքա ուրուտասանքն՝ յորոց վերայ աշտարակն անկաւ ի Սելովամ, եւ սպան գնոսա, համարիք երե նոքա պարտապանք եղեն քան զամենայն մարդիկ որ բնակեալ են յերուսաղեմ. ոչ, ասեմ

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

plisse! Pensez-vous que je sois venu apporter la paix sur la terre? non, je vous le dis, mais la division. Car désormais cinq personnes d'une même maison seront divisées, trois contre deux, et deux contre trois : le père contre le fils, et le fils contre le père; la mère contre la fille, et la fille contre la mère; la belle-mère contre sa belle-fille, et la belle-fille contre sa belle-mère.

Et il disait au peuple : Quand vous voyez un nuage paraître au couchant, vous dites aussitôt : Voici la pluie qui vient. Et il en est ainsi. Et quand le vent du midi souffle, vous dites qu'il fera chaud; et il en est ainsi. Hypocrites, vous savez juger d'après l'apparence du ciel et de la terre, et vous ne reconnaissez point le temps où vous êtes! Pourquoi donc ne discernerez-vous pas aussi de vous-mêmes ce qui est juste? Or, lorsque vous allez avec votre adversaire devant le magistrat, tâchez de vous dégager de lui dans le chemin, de peur qu'il ne vous traîne devant le juge, que le juge ne vous livre au ministre des arrêts de la justice, et que ce dernier ne vous jette en prison : je vous le dis, vous ne sortirez point de là que vous n'ayez rendu jusqu'à la dernière obole.

En ce même temps, quelques-uns vinrent lui annoncer ce qui s'était passé touchant les Galiléens dont Pilate avait mêlé le sang avec celui de leurs sacrifices. Sur quoi il leur dit : Pensez-vous donc que ces Galiléens fussent plus pécheurs que tous les autres Galiléens, parce qu'ils ont ainsi souffert? Non, je vous le dis, et si vous ne faites pénitence, vous périrez tous également. Comme aussi ces dix-huit sur qui tomba la tour de Siloé, et qu'elle écrasa : croyez-vous qu'ils fussent plus redevables que tous les autres habitants de Jérusalem? Non, je vous le dis, et si vous ne faites pénitence, vous périrez tous également.

ձեզ. այլ երե ոչ ապաշխարիցեք՝ ամենեքեան նոյնպէս կորնչիջիք:

Ասաց եւ գառակս գայս. Թգենի մի էր ուրումն տընկեալ յայգւոջ իւրում, եւ եկն խնդրել պտուղ ի նմանէ, եւ ոչ եգիտ. ասէ ցայգեգործն. Անա երեք ամբ են յորմէ հետէ գամ խնդրել պտուղ ի քգենուջդ եւ ոչ գտանեմ. արդ կտրեա գդա, ընդէր եւ գերկիրդ խափանէ: Նա պատասխանի ետ եւ ասէ. Տէր, բնոջ գդա յայս ամ եւս, մինչեւ շուրջ գդովա բրեցից եւ արկից աղբ, քերեւս արասցէ պտուղ. ապա քե ոչ, յամէ եւս հաւոցես գդա:

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Il leur adressa aussi cette parabole : Un homme avait un figuier qui était planté dans sa vigne, et il vint pour y chercher des fruits, et n'en trouva point. Alors il dit à l'homme chargé du soin de sa vigne : Voilà trois ans que je viens à cet arbre, cherchant du fruit, et que je n'en trouve point; coupez-le : pourquoi occupe-t-il encore la terre? Mais le vigneron lui dit : Seigneur, laissez-le encore cette année; je creuserai tout autour et y mettrai des engrais : peut-être portera-t-il du fruit; s'il n'en porte point, alors, vous le ferez couper.

ԳԼՈՒԽ ԻԹ.

Բժշկութիւն կնոջն կարկամելոյ. — Առակք մանանխոյն եւ խմորոյ. —
Առադէ Քրիստոս գերուսադեմ. — Բժշկութիւն առնն ջրգողելոյ. —
Զյետին տեղին ունել. — Առակ հրաւիրելոցն յընթրիս :

Ե՛ ուսուցանէր ի միում ի ժողովրդանոցացն ի շաբաթս : Եւ անա կին մի գոր ունէր այս հիւանդութեան ամս ուրուտան, եւ էր կարկամեալ, եւ ոչ կարէր ամենեւին ի վեր հայել: Եւ տեսեալ գնա Յիսուսի՝ կոչեաց առ ինքն եւ ասէ ցնա. Կին դու, արձակեալ ես ի հիւանդութենէ քումմէ: Եւ եղ ի վերայ նորա ձեռն, եւ առժամայն ուղղեցաւ, եւ փառաւոր առնէր զԱստուած:

Պատասխանի ետ ժողովրդապետն՝ ցասուցեալ քէ ընդէր ի շաբաթու բժշկեաց Յիսուս, եւ ասէ ցժողովուրդրն. Վեց օր է յորս արժան է գործել. յայնս եկայք բժշկեցարուք, եւ մի յաւուր շաբաթու : Պատասխանի ետ նմա Տէր եւ ասէ. Կեղծաւորք, իւրաքանչիւր ոք ի ձեռք ի շաբաթու ոչ արձակէ գեզն իւր կամ գեշ ի մարոյ՝ եւ տանի տայ ջուր. իսկ այս՝ դուստր Աբրահամու էր, գոր կապեաց սատանայ անաւադիկ ուրուտան ամ. ոչ էր արժան արձակել ի կապանաց անտի ի շաբաթու : Եւ գայս իբրեւ ասէր, յամօք լինեին ամենեքին որ հակառակն կային նմա, եւ ամենայն ժողովուրդն ուրախ լինէր ի վերայ ամենայն փառաւորութեանցն որ գործէին ի նմանէ :

Եւ ասէր. Ո՞ւմ նման է արքայութիւն Աստուծոյ, եւ

CHAPITRE XXIX.

Guérison d'une femme infirme. — Paraboles du grain de sénevé et du levain.
— Jésus déplore l'aveuglement de Jérusalem. — Hydropique guéri. —
Exhortation à l'humilité. — Parabole des conviés qui allèguent
des excuses.

COMME Jésus enseignait dans leur synagogue, le jour du sabbat, il vint une femme possédée d'un esprit d'infirmité depuis dix-huit ans; et elle était courbée et ne pouvait aucunement regarder en haut. Jésus, la voyant, l'appela et lui dit : Femme, vous êtes délivrée de votre infirmité. Et il lui imposa les mains, et aussitôt elle redevint droite, et elle glorifiait Dieu.

Alors le chef de la synagogue, indigné de ce que Jésus avait opéré une guérison le jour du sabbat, éleva la voix et dit au peuple : Il y a six jours pour le travail; venez en ces jours-là vous faire guérir, et non pas le jour du sabbat. Sur quoi le Seigneur prit la parole et dit : Hypocrites, est-ce que chacun de vous ne délie pas de la crèche son bœuf ou son âne le jour du sabbat, pour les mener boire? Et cette fille d'Abraham que Satan tenait liée depuis dix-huit ans, on ne devait pas la délivrer de ce lien le jour du sabbat? A cette parole de Jésus, tous ses ennemis rougirent de honte, tandis que la foule du peuple se réjouissait de toutes les choses qu'il opérait si glorieusement.

Et Jésus disait : A quoi le royaume de Dieu ressemble-t-il,

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

որում նմանութեան նմանեցուցից զնա : Նման է հատոյ մանախոյ, զոր առեալ մարդոյ՝ արկ ի պարտեզ իւր. աճեաց եւ եղև ծառ, եւ բոջունք երկնից բնակեալ էին յոսոս նորա :

Եւ դարձեալ ասէ. Ո՞ւմ նմանեցուցից զարքայութիւն Աստուծոյ : Նման է խմորոյ՝ զոր առեալ կնոջ քաթոյց յալեր երից գրուաց՝ մինչեւ խմորեցաւ ամենայն :

Եւ շրջեր ընդ քաղաքս եւ ընդ գեօղս, ուսուցանէր. եւ ճանապարհ արարեալ յերուսաղեմ, ասէ ոմն ցնա. Տէր, երբ սակաւք իցեն որ ապրելոց իցեն : Եւ նա ասէ ցնոսա. Զանացարուք մտանել ընդ դուռն նեղ. ասեմ ձեզ, զի բազումք խնդրեսցեն մտանել եւ ոչ կարացեն. յորմէ ձեռեմ մտցէ տանուտերն եւ փակեսցէ զդուռնն, եւ սկսանիցիք կալ արտաքոյ եւ բախել զդուռնն եւ ասել. Տէր Տէր, բաց մեզ. եւ պատասխանի տուեալ ասիցէ ձեզ. Ոչ գիտեմ զձեզ ուստի էք : Յայնժամ սկսանիջիք ասել. Կերաք առաջի քո եւ արրաք, եւ ի հրապարակս մեր ուսուցեր : Եւ ասիցէ. Ասեմ ձեզ, ոչ գիտեմ զձեզ ուստի էք. ի բաց կացեք յինէն ամենայն մշակքդ անիրաւութեան :

Անդ եղիցի լայ եւ կրճել ատամանց. յորժամ տեսանիցէք զՍբբանամ եւ զԻսահակ եւ զՅակոբ եւ զամենայն մարգարես յարքայութեան Աստուծոյ, եւ զձեզ հանեալ արտաքս. եւ եկեսցեն յարեւելից եւ յարեւմտից եւ ի հիւսիսոյ եւ ի հարաւոյ, եւ բազմեսցին յարքայութեան Աստուծոյ. եւ անա իցեն յետինք՝ որ եղիցին առաջինք, եւ իցեն առաջինք որ լինիցին յետինք :

Ի նմին աւուր մատեան ոմանք Փարիսեցիք, եւ ասեն ցնա. Ե՛լ եւ զնա աստի, զի Հերովդես կամի սպանանել զքեզ : Եւ ասէ ցնոսա. Երբայք ասացեք ազուեսուն այնմիկ. Ահաւասիկ հանեմ դէս, եւ բժշկութիւնս կատարեմ այսօր եւ վաղիւ, եւ յերիր աւուր կատարիմ : Բայց

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

et à quoi le comparerai-je ? Il est semblable au grain de sénevé qu'un homme a pris et semé dans son jardin ; et il crût, et devint un grand arbre, et les oiseaux du ciel se reposèrent dans ses rameaux.

Et il dit de nouveau : A quoi comparerai-je le royaume de Dieu ? Il est semblable au levain qu'une femme a pris et mêlé dans trois mesures de farine, jusqu'à ce que le tout fût fermenté.

Et il s'en alla par les villes et les villages, enseignant, et s'avançant vers Jérusalem. Quelqu'un lui dit : Seigneur, il y en a donc peu qui sont sauvés ? Jésus dit à tous : Efforcez-vous d'entrer par la porte étroite : car beaucoup, je vous l'assure, chercheront à entrer et ne pourront pas. Lorsque le père de famille sera entré et aura fermé la porte, si vous êtes dehors et que vous vous mettiez à frapper en disant : Seigneur, ouvrez-nous ; il vous répondra : Je ne sais d'où vous êtes. En vain lui direz-vous alors : Nous avons mangé et bu en votre présence, et vous avez enseigné dans nos places publiques. Il vous répondra : Je ne sais d'où vous êtes ; retirez-vous de moi, vous tous, ouvriers d'iniquité.

Il y aura des pleurs et des grincements de dents, lorsque vous verrez Abraham, Isaac, Jacob et tous les prophètes dans le royaume de Dieu, et que vous, vous en serez chassés. Il en reviendra de l'orient, de l'occident, et de l'aquilon et du midi, qui prendront place dans le royaume de Dieu. Et ceux qui sont les derniers seront les premiers, et ceux qui sont les premiers seront les derniers.

Ce même jour quelques-uns d'entre les Pharisiens vinrent lui dire : Retirez-vous et partez d'ici : car Hérode veut vous faire mourir. Jésus leur répondit : Allez, et dites à ce renard : Voilà que je chasse les démons et guéris les malades aujourd'hui et demain ; et le troisième jour, mon sacrifice se con-

ՎԱՐՔ ԲԻՆՍՈՍԻ

պարտեայօր եւ վաղիւ եւ ի միւսում աւուր գնայ, զի ոչ է մարք մարգարէի կորնչել արտաքոյ քան զերուսաղէմ: Երուսաղէմ Երուսաղէմ որ կոտորէիր զմարգարես, եւ քարկոծ առնէիր զառաքեալսն առ քեզ. քանիցս անգամ կամեցայ ժողովել զորդիս քո, որպէս հաւ գձագս իւր ընդ բեւովք, եւ ոչ կամեցարուք. անա բողեալ լիցի ձեզ տուն ձեր: Բայց ասեմ ձեզ, եթէ ոչ եւս տեսանիցէք զիս, մինչեւ ասիցէք, Օրհնեալ եկեալն յանուն Տեառն:

Եւ եղև ի մտանելն նորա ի տուն որումն իշխանացն Փարիսեցոց ի շաբաթու ուտել հաց, եւ նոքա սպասեին նմա: Եւ անա այր ոմն էր անդ ջրգողեալ առաջի նորա: Պատասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ ցօրինաւորսն եւ ցՓարիսեցիս. Եթէ արժան իցէ ի շաբաթու բժշկել: Եւ նոքա լուռ եղեն: Եւ բուռն առեալ զնմանէ՝ բժշկեաց զնա եւ արձակեաց. եւ ասէ ցնոսա. Ո՞չք ուրուք ի ձենջ էշ կամ եզն անկանիցի ի ջրհոր, եւ ոչ վաղվաղակի հանիցէ զնա յաւուր շաբաթու: Եւ ոչ կարացին տալ նմա պատասխանի առ այն:

Ասաց եւ առ կոչնականսն առակ մի, հաշեցեալ քէ զիւրդ բարձրնտիր լինէին. ասէ ցնոսա. Յորժամ կոչիցէ ոք զքեզ ի հարսանիս կամ ի կոչունս, մի բազմիցիս յառաջին բարձին. գուցէ պատուականագոյն եւս քան զքեզ իցէ կոչեցեալ ի նմանէ, եւ եկեալ որ զքեզն եւ զնա կոչեաց՝ ասիցէ ցքեզ. Տուր սմա տեղի: Եւ ապա սկսանիցիս ամօրով գլետին տեղի ունել: Այլ յորժամ կոչիցիս, երթիջիր բազմեսչիր ի յետին տեղուոջ. զի յորժամ գայցէ որ կոչեացն զքեզ, ասիցէ ցքեզ. Բարեկամ, ի վեր մատիր: Յայնժամ եղիցին քեզ վառք առաջի բարձակցացն քոց: Զի ամենայն որ բարձրացուցանէ զանձն՝ խոնար-

VIE DE JÉSUS CHRIST.

somme. Mais aujourd'hui et demain, et encore le jour d'après, il faut que je marche; car il n'est plus d'usage qu'un Prophète périsse hors de Jérusalem. Jérusalem, Jérusalem, qui tues les Prophètes et lapides ceux qui te sont envoyés, combien de fois ai-je voulu rassembler tes enfants, comme l'oiseau rassemble ses petits sous ses ailes? et tu ne l'as point voulu! Voilà que votre maison restera déserte et abandonnée. Et, je vous le déclare, vous ne me verrez plus après cela, jusqu'à ce que je vienne le jour où vous direz : Béni soit celui qui vient au nom du Seigneur.

Il arriva qu'un jour de sabbat Jésus entra dans la maison d'un des premiers parmi les Pharisiens, pour y prendre son repas; et ceux qui étaient là l'observaient. Et voilà que devant lui était un homme hydropique. Et Jésus, s'adressant aux Docteurs de la loi et aux Pharisiens, leur demanda s'il était permis de guérir le jour du sabbat. Et ils se turent. Mais Jésus, prenant cet homme par la main, le guérit et le renvoya. Puis il leur dit : Qui de vous, si son âne ou son bœuf tombe dans un puits, ne l'en retire pas aussitôt, même le jour du sabbat! Et ils ne pouvaient rien répondre.

Et remarquant aussi comment les conviés choisissaient les premières places, il leur adressa cette parole : Lorsque vous serez conviés à des noces, n'allez pas vous asseoir à la première place, de peur qu'un autre plus considérable que vous ne soit du festin, et que celui qui vous aura invités l'un et l'autre ne vienne et ne vous dise : Donnez cette place à celui-ci; et qu'alors vous n'ayez la honte de descendre à la dernière place. Mais, lorsque l'on vous invitera, allez vous asseoir à la dernière place, afin que, quand viendra celui qui vous aura convié, il vous dise : Mon ami, montez plus haut. Alors ce sera un honneur que vous recevrez en présence de ceux qui seront à ta-

հետցի, եւ որ խոնարհեցուցանէ զանձն՝ բարձրացի :

Ասէ եւ ցկոչնատերն. Յորժամ առնիցես ճաշ կամ ընթրիս, մի կոչեր զբարեկամս քո, եւ մի գեղբարս քո, եւ մի զազգականս քո, եւ մի գղրացիս քո, եւ մի զմեծամեծս. զի մի եւ նոքա փոխարեն կոչեսցեն զքեզ, եւ լինիցի քեզ հատուցումն : Այլ յորժամ առնիցես ընդունելութիւն, կոչեա զաղքատս եւ զխեղս եւ զկաղս եւ զկոյրրս, եւ երանելի լինիցիս, զի ոչ ունին փոխարեն հատուցանելոյ քեզ. եւ հատուցի քեզ փոխարեն ի յարուրեան արդարոց :

Իբրեւ լուաւ զայս ոմն ի բազմականացն՝ ասէ ցնա. Երանի որ կերիցէ ճաշ յարքայութեան Աստուծոյ :

Եւ նա ասէ. Այր ոմն գործեաց ընթրիս, եւ հրաւիրեաց զբազումս, եւ առաքեաց զժառայ իւր ի ժամու ընթրեացն կոչել զհրաւիրեալսն թէ Եկնչք, զի ահաւասիկ պատրաստ է ամենայն ինչ : Եւ սկսան մի ըստ միոջէ ամենեքեան հրաժարել : Առաջինն ասէ. Ազարակ զնեցի, եւ հարկ է ելանել տեսանել զնա. աղաչեմ զքեզ, կնյ զիս հրաժարեալ : Եւ միւսն ասէ. Լուծս հինգ եզանց զնեցի, եւ երթամ փորձել զնոսա. աղաչեմ զքեզ, կնյ զիս հրաժարեալ : Եւ միւսն ասէ. Կին ածի, եւ վասն այնորիկ ոչ կարեմ գալ : Եւ եկեալ ծառայն պատմեաց զայն տեսան իւրում : Յայնժամ բարկացեալ տանուտերն՝ ասէ ցժառայն իւր. Ե՛լ վաղվաղակի ի հրապարակս եւ ի փողոցս քաղաքիդ, եւ զաղքատս եւ զխեղս եւ զկաղս եւ զկոյրս մոյժ այսր : Եւ ասէ ծառայն. Տեր, եղեւ զոր հրամայեցերն, եւ կայ եւս տեղի : Եւ ասէ տերն ցժառայն. Ե՛լ ի ճանապարհս եւ ի ցանգս, եւ արա այսր մտանել, զի լցցի տունս իմ. ասեմ ձեզ զի ոչ ոք յայնց կոչեցելոց ճաշակեսցէ յընթրեաց իմոց :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

ble avec vous. Car quiconque s'élève sera abaissé, et quiconque s'abaisse sera élevé.

Jésus disait aussi à celui qui l'avait invité : Lorsque vous donnerez à diner ou à souper, n'appellez ni vos amis, ni vos frères, ni vos parents, ni vos voisins riches, de peur qu'ils ne vous invitent à leur tour, et ne vous rendent ce qu'ils auront reçu de vous. Mais, lorsque vous faites un festin, appelez-y les pauvres, les infirmes, les boiteux, les aveugles : et vous serez heureux de ce qu'ils n'ont rien à vous rendre. Et au jour de la résurrection des justes cela vous sera rendu.

En entendant ces paroles, un de ceux qui étaient à table dit à Jésus : Heureux celui qui mangera le pain du royaume de Dieu.

Et Jésus lui dit : Un homme fit un grand festin auquel il invita beaucoup de monde. Et l'heure de se mettre à table étant arrivée, il envoya son serviteur dire aux conviés de venir parce que tout était prêt. Et tous se mirent à s'excuser. Le premier dit au serviteur : Je viens d'acheter une maison de campagne, et il faut que j'aïlle la voir ; je vous prie de m'excuser. Un autre dit à son tour : J'ai acheté cinq paires de bœufs, et je vais les essayer ; je vous prie de m'excuser. Enfin un troisième : Je viens de prendre une épouse ; ainsi je ne puis y aller. Le serviteur, étant revenu, rapporta à son maître ce qui s'était passé. Alors le père de famille, irrité, dit à son serviteur : Allez vite dans les places et dans les rues de la ville, et amenez ici les pauvres et les infirmes, et les aveugles et les boiteux. Et le serviteur lui dit : Seigneur, il a été fait comme vous l'avez commandé, et il y a encore de la place. Et le maître dit au serviteur : Allez dans les chemins et le long des haies, et forcez d'entrer, afin que ma maison soit remplie. Car je vous le dis, aucun de ceux qui avaient été invités ne goûtera de mon festin.

ԳԼՈՒԽ Լ.

Յիսուս ի նաւակատին որ յերուսաղէմ. — Հրեայքն կամին քարկոծ
առնել զնա. — Գնայն Յիսուսի յայնկոյս Յորդանանու. — Խրատ ու-
րացուրեան անձին. — Առակք մուրեալ ոչխարին, դրամոյն
կորուսելոյ, եւ որդւոյն անառակի :

ԲՆէ յայնժամ նաւակատիքն յերուսա-
ղէմ, եւ ձմեռն էր, եւ շրջէր Յիսուս ի տա-
ճարին ի սրահին Սողոմոնի : Շուրջ եղեն զնո-
վաւ Հրեայքն եւ ասեն. Մինչեւ յերբ քափես
զոգիս մեր. երբ դու ես Քրիստոսն, ասա մեզ
համարձակ : Պատասխանի ետ նոցա Յիսուս եւ
ասէ. Ասացի ձեզ, եւ ոչ հաւատայք ինձ. զգործսն զոր
ես գործեմ յանուն Հօր իմոյ՝ նոքին իսկ վկայեն վասն
իմ. այլ դուք ոչ հաւատայք, զի չէք յոչխարաց անտի
իմոց : Ոչխարք իմ ձայնի իմում լսեն, եւ ես ճանաչեմ
զնոսա, եւ զկնի իմ զան, եւ ես տամ նոցա զկեանսն յա-
ւիտենականա, եւ մի կորիցեն յաւիտեան, եւ մի ոք յա-
փշտակեսցէ զնոսա ի ձեռաց իմոց : Հայրն իմ որ ետ ինձ
զնոսա՝ մեծ է քան զամենայն, եւ ոչ ոք կարէ յափշտա-
կել ի ձեռաց Հօր իմոյ : Ես եւ Հայր իմ մի եմք :

Վէմն առին Հրեայքն զի քարկոծ արասցեն զնա : Պա-
տասխանի ետ նոցա Յիսուս. Բագում գործս բարիս ցու-
ցի ձեզ ի Հօրէ իմմէ. վասն որոյ գործոյ ի նոցանէ քար-
կոծ առնէք զիս : Պատասխանի ետուն նմա Հրեայքն.
Վասն բարւոյ գործոյ ոչ առնեմք զքեզ քարկոծ, այլ
վասն հայիոյրեան. եւ զի դու մարդ ես, եւ զանձն քո
Աստուած առնես : Պատասխանի ետ նոցա Յիսուս. Ո՞չ

CHAPITRE XXX.

Jésus, dans le temple de Jérusalem. — Les Juifs veulent le lapider. — Jésus retourne au-delà du Jourdain. — Abnégation de soi-même. — Paraboles de la brebis égarée, de la drachme perdue, et du fils prodigue.

EN ce temps-là, on célébrait à Jérusalem la fête de la Dédicace, et c'était l'hiver; et Jésus se promenait dans le temple, sous le portique de Salomon. Et les Juifs l'entourèrent, et lui dirent : Jusques à quand nous tiendrez-vous en suspens ? Si vous êtes le Christ, dites-le-nous ouvertement. Jésus leur répondit : Je vous le dis, et vous ne croyez point. Les œuvres que je fais au nom de mon Père rendent témoignage de moi; mais vous ne croyez point, parce que vous n'êtes point mes brebis. Mes brebis écoutent ma voix; je les connais, et elles me suivent; et je leur donne la vie éternelle, et elles ne périront jamais, et nul ne saurait me les ravir. Mon Père, qui me les a données, est au-dessus de tout; et personne ne les peut ravir de la main de mon Père. Or, mon Père et moi, nous sommes une même chose.

Alors les Juifs prirent des pierres pour le lapider. Jésus leur dit : J'ai fait devant vous, par la puissance de mon Père, beaucoup d'œuvres bonnes : pour laquelle de ces œuvres me lapidez-vous ? Les Juifs lui répondirent : Ce n'est point à cause d'une bonne œuvre que nous vous lapidons, mais à cause d'un blasphème; parce que, n'étant qu'un homme, vous vous donnez comme étant Dieu. Jésus leur répondit : N'est-il pas écrit

յօրէնս ձեր գրեալ է. ես ասացի քե աստուածք իցեք :
 Իսկ եք գնոսա աստուածս ասե, առ որս բանն Աստուծոյ
 եղեւ, — եւ չէ մարք եղծանել գրոյն. — Իսկ զոր Հայր
 սրբեաց եւ առաքեաց յաշխարհ՝ դուք ասեք քեհայհոյես,
 զի ասացի քե Որդի Աստուծոյ եմ: Երե ոչ գործեմ զգործս
 Հօր իմոյ, մի հաւատայք ինձ. ապա քե գործեմ, քե եւ
 ինձ ոչ հաւատայք, սակայն գործոցն հաւատացեք. զի
 գիտասջիք եւ ծանիջիք՝ երե Հայր յիս եւ ես ի Հայր :
 Դարձեալ խնդրեին զնա ունել եւ ել ի ձեռաց նոցա :

Եւ զնաց միւսանգամ յայնկոյս Յորդանանու, ի տեղին
 ուր էր Յովհաննէս զտաջինն եւ մկրտէր, եւ անդ լի-
 ներ : Եկին բազումք առ նա, եւ ասեն՝ զի Յովհաննէս
 նշան ինչ ոչ արար. բայց գամենայն զոր ասաց Յովհան-
 նէս վասն նորա՝ ճշմարիտ էր : Եւ բազումք հաւատա-
 ցին ի նա անդ :

Եւ երբային ընդ նմա ժողովուրդք բազումք. դարձաւ
 եւ ասե ցնոսա. Երե ոք գայ առ իս, եւ ոչ ատեայ զհայր
 իւր եւ զմայր եւ զկին եւ զորդիս եւ զեղբարս եւ զքորս,
 նա եւ զանձն եւս իւր, ոչ կարէ իմ աշակերտ լինել. զի
 որ ոչ բառնայ զխաչ իւր եւ զայ զկնի իմ, ոչ կարէ իմ
 աշակերտ լինել :

Ո՞վ ոք ի ձեռն կամիցի շինել աշտարակ, եւ ոչ նախ
 նստեալ համարիցի զծախսն՝ երե ունիցի բաւական ի
 կատարումն. զի գուցէ իբրեւ արկանիցէ հիմն, եւ ոչ կա-
 րիցէ կատարել, ամենեքին որ տեսանիցեն՝ սկսանիցին
 ծաղր առնել զնա եւ ասել՝ քե Այս այր սկսաւ շինել, եւ
 ոչ կարաց կատարել :

Կամ որ քագաւոր երբեալ տայցէ պատերազմ ընդ այ-
 յում քագաւորի, եւ ոչ նստեալ նախ խորհիցի՝ երե կա-
 րծող իցէ տասն հազարաւ զդեմ ունել զայնորիկ որ գայ-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

dans votre loi, je l'ai dit, vous êtes des dieux ? Or, si l'Écriture, qui ne peut point se tromper, appelle dieux ceux à qui la parole de Dieu s'est fait entendre, comment pouvez-vous dire à celui que le Père a sanctifié et envoyé dans ce monde : Vous blasphémez en disant que vous êtes le Fils de Dieu ? Si je ne fais pas les œuvres de mon Père, ne me croyez point ; mais si les fais, lors même que vous ne voulez pas croire à ma parole, croyez à mes œuvres ; et bientôt vous reconnaîtrez et vous croirez que mon Père est en moi, et moi en lui. Et les Juifs cherchaient à le mettre à mort ; mais il se tira de leurs mains.

Et s'en alla de nouveau au-delà du Jourdain, au lieu où Jean avait commencé à baptiser, et il y demeura. Et plusieurs vinrent à lui, et lui disaient : Jean n'a fait aucun miracle ; mais tout ce qu'il a dit de celui-ci était vrai. Et beaucoup crurent en Jésus.

Or, une grande foule de peuple marchait avec Jésus ; et, se tournant vers eux, il leur dit : Si quelqu'un vient à moi, et ne hait point son père, sa mère, sa femme, ses fils, ses frères, ses sœurs, et même sa propre vie, il ne peut être mon disciple. Et quiconque ne porte point sa croix et ne me suit point ne peut être mon disciple.

Car, qui d'entre vous, voulant bâtir une tour, ne s'assied pas auparavant pour examiner la dépense qui sera nécessaire, et s'il a assez pour achever l'édifice ? De peur qu'après avoir posé les fondements, il ne puisse terminer, et que ceux qui le verront ne se mettent à le railler, en disant : Cet homme a commencé à bâtir, et il n'a pu achever.

Ou bien encore, quel est le roi qui, devant aller combattre un autre roi, ne s'assied pas d'abord et ne se demande s'il peut, avec dix mille hommes, marcher à la rencontre de celui qui

ցե ի վերայ նորա քսան հագարաւ : Ապա թե ոչ, մինչդեռ հեռագոյն իցե, հրեշտակութիւն առաքեալ՝ աղաչեսցե ի խաղաղութիւն : Արդ այսպէս ամենայն ոք ի ձեռնջ որ ոչ հրաժարեսցե յամենայն ընչից իւրոց, ոչ կարե իմ աշակերտ լինել :

Բարութք է աղ. ապա թե աղն անհամեսցի, ին համեմեսցի. ոչ յերկիր եւ ոչ յաղբ է պիտանացու, այլ ընկենուլ զնա արտաքս : Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցե :

Եւ էին մերձ առ նա ամենայն մաքսաւորք եւ մեղաւորք՝ լսել ի նմանե : Տրտնչեին Փարիսեցիքն եւ դպիրք եւ ասէին. Ընդէր սա զմեղաւորս ընդունի եւ ուտե ընդ նոսա : Ասաց առ նոսա զառակս զայս. Ո՞վ ոք իցե ի ձեռնջ մարդ՝ որոյ իցե հարիւր ոչխար, եւ կորուսանիցե մի ի նոցանե. ոչ բողոցու զիննսուն եւ զինն յանապատի, եւ երբայցե գնեա կորուսելոյն՝ մինչեւ գտանիցե զնա : Եւ իբրեւ գտանե, ղնե զնա ի վերայ ուսոց իւրոց խնդալով, եւ երբայ ի տուն, կոչե զբարեկամս եւ զղրացիս, եւ ասե ցնոսա. Ուրախ եղերութք ընդ իս. զի գտի զոչխարս իմ զկորուսեալ : Ասեմ ձեզ, զի այսպէս է ուրախութիւն յերկինս վասն միոյ մեղաւորի որ ապաշխարիցե՝ քան վասն իննսուն եւ ինն արդարոց որոց չիցե պիտոյ ապաշխարութիւն :

Կամ ո՞վ իցե կին, որոյ իցե դրամք տասն, եւ եթե կորուսանիցե դրամ մի՝ ոչ լուցանիցե ճրագ, եւ ածիցե աւել ի տան եւ խնդրիցե ստեպ՝ մինչեւ գտանիցե. եւ իբրեւ գտանե, կոչե զբարեկամս եւ զղրացիս, եւ ասե. Ուրախ լերութք ընդ իս, զի գտի զդրամն իմ զոր կորուսի : Այնպէս, ասեմ ձեզ, ուրախութիւն եղիցի առաջի հրեշտակաց Աստուծոյ ի վերայ միոյ մեղաւորի որ ապաշխարիցե :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

vient l'attaquer avec vingt mille ? Sans quoi, tandis que son ennemi est encore loin, il envoie des ambassadeurs lui demander les conditions de la paix. Ainsi, quiconque d'entre vous ne renonce point à tout ce qu'il possède ne peut être mon disciple.

Le sel est bon ; mais s'il perd sa vertu, comment la lui rendre ? Il ne peut servir ni comme terre, ni comme engrais ; on ne peut que le jeter dehors. Que celui qui a des oreilles qui entendent, entende.

Il y avait des publicains et des pécheurs qui s'approchaient pour l'écouter. Et les Pharisiens et les Scribes murmuraient et disaient : Cet homme accueille les pécheurs et mange avec eux. Et il leur dit cette parabole : Si l'un de vous a cent brebis, et qu'il en perde une, ne laisse-t-il pas les quatre-vingt-dix-neuf autres dans le désert, et ne va-t-il pas après celle qu'il a perdue, jusqu'à ce qu'il la trouve ? Et lorsqu'il l'a trouvée, il la met avec joie sur ses épaules ; et revenant à la maison, il appelle ses amis et ses voisins, et il leur dit : Réjouissez-vous avec moi, parce que j'ai retrouvé ma brebis qui était perdue. Ainsi, je vous le dis, il y aura plus de joie dans le ciel pour un pécheur qui fait pénitence que pour quatre-vingt-dix-neuf justes qui n'ont pas besoin de pénitence.

Ou bien encore, si une femme a dix drachmes, et qu'elle en perde une, ne s'empresse-t-elle pas d'allumer sa lampe, de balayer sa maison, et de chercher partout, jusqu'à ce qu'elle l'ait trouvée ? Et lorsqu'elle l'a trouvée, elle appelle ses amies et ses voisines, et leur dit : Réjouissez-vous avec moi, parce que j'ai trouvé la drachme que j'avais perdue. Ainsi, je vous le déclare, se réjouiront les Anges de Dieu pour un pécheur qui fait pénitence.

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Եւ ասէ. Առն միոջ էին երկու որդիք. ասէ կրտսերն ի նոցանէ ցնայրն. Հայր, տուր ինձ բաժին՝ որ անկանի յընջիցդ : Եւ նա բաժանեաց նոցա գկեանսն : Եւ յետ ոջ բազում աւուրց ժողովեալ գամենայն կրտսեր որդւոյն՝ գնաց յաշխարհ հեռի, եւ անդ վատնեաց զինչս իւր, զի կեայր անառակութեամբ : Եւ իբրեւ սպառեաց գամենայն, եղեւ սով սաստիկ յաշխարհին յայնմիկ, եւ սկսաւ ինքն ջքաւորել. եւ գնացեալ յարեցաւ ի մի ոմն ի քաղաքացոց աշխարհին այնորիկ, եւ յղեաց գնա յագարակ իւր արածել խոզս. եւ ցանկայր ընու զորովայն իւր յեղջերէն գոր խոզքն ուտէին, եւ ոջ ոք տայր նմա :

Եւ եկեալ ի միտս իւր՝ ասէ. Քանի վարձկանք իցեն ի տան Հօր իմոյ հացալիցք, եւ ես աստ սովամահ կորնջիմ : Յարուցեալ գնացից առ հայր իմ, եւ ասացից ցնա. Հայր, մեղայ յերկինս եւ առաջի քո, եւ ոջ եւս եմ արժանի կոչել որդի քո, արա զիս իբրեւ գմի ի վարձկանաց քոց :

Եւ յարուցեալ եկն առ հայր իւր. եւ մինչդեռ հեռագոյն էր, ետես գնա հայրն եւ գրացաւ. յարեաւ եւ ընթացաւ ընդ առաջ, անկաւ զպարանոցան նորա եւ համբուրեաց գնա : Եւ ասէ ցնա որդին. Հայր, մեղայ յերկինս եւ առաջի քո, ոջ եւս եմ արժանի կոչել որդի քո : Ասէ հայրն ցժառայս իւր. Վաղվաղակի հանէք զպատմուճանն առաջին եւ ազուցէք նմա, եւ տուք գմատանին ի ձեռն նորա, եւ կօշիկս՝ յոտս նորա, եւ ածէք զեզն պարարակ, զենէք, կերիցուք եւ ուրախ լիցուք, զի այս որդի իմ մեռեալ էր եւ եկեաց, կորուսեալ էր եւ գտաւ. եւ սկսան ուրախ լինել :

Եւ էր երեց որդի նորա յագարակի. եւ մինչդեռ գայր եւ մերձ եղեւ ի տունն՝ յուա զձայն երգոց եւ զպարուց, եւ կոչեցեալ առ ինքն գմի ՚ի ծառայիցն՝ հարցանէր քե

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Jésus dit encore : Un homme avait deux fils ; et le plus jeune dit à son père : Mon père, donnez-moi la portion de bien qui doit me revenir. Et le père fit la part de chacun d'eux. Et peu de jours après, ce fils plus jeune, ayant réuni tout ce qu'il avait, s'en alla voyager dans un pays lointain ; et là il dissipa tout son bien en excès et en débauches. Après qu'il eut tout consumé, il y eut une grande famine dans ce pays, et il se trouva manquant de tout. Et il alla se mettre au service d'un habitant de ce pays ; et celui-ci l'envoya à sa métairie pour garder les pourceaux. Et il convoitait, pour assouvir sa faim, les rebuts que mangeaient les pourceaux ; et personne ne lui en donnait.

Rentrant alors en lui-même, il dit : Que de mercenaires dans la maison de mon père, qui ont du pain en abondance ! et moi, ici, je meurs de faim. Je me lèverai, et j'irai vers mon père, et je lui dirai : Mon père, j'ai péché contre le ciel et contre vous ; je ne suis plus digne d'être appelé votre fils ; traitez-moi comme un des serviteurs qui sont à vos gages.

Et se levant, il revint vers son père. Comme il était encore loin, son père l'aperçut ; et, touché de compassion, il accourut, se jeta à son cou et l'embrassa. Alors le fils lui dit : Mon père, j'ai péché contre le ciel et contre vous ; je ne suis plus digne d'être appelé votre fils... Et le père dit à ses serviteurs : Apportez vite la robe la plus riche et l'en revêtez ; mettez-lui aussi un anneau au doigt et des souliers aux pieds. Amenez le veau gras, tuez-le ; mangeons, et réjouissons-nous : car mon fils que voilà était mort, et il revit ; il était perdu et il est retrouvé. Et ils se mirent à manger et à se réjouir.

Or, le fils aîné était dans les champs ; et comme il revenait et approchait de la maison, il entendit l'harmonie des instruments et le bruit de la danse. Et appelant un des serviteurs, il lui

ՎԱՐԳ ԲՐԻՍՏՈՍԻ

զինչ իցէ այն: Եւ նա ասէ ցնա. Զի եղբայր քո եկեալ է, եւ եզեն հայր քո գեզն պարարակ, զի ողջամբ ընկալաւ զնա: Բարկացաւ եւ ոչ կամէր մտանել. եւ հայրն ելեալ արտաքս՝ աղաչէր զնա: Պատասխանի ետ եւ ասէ ցհայրրն. Այս քանի ամբ են զի ծառայեմ քեզ, եւ երբէք զպատուիրանաւ քով ոչ անցի. ուլ մի երբէք ոչ ետուր ինձ՝ զի ուրախ եղեց ընդ բարեկամս իմ. յորժամ եկն որդիդ քո այդ որ եկեր զկեանս քո ընդ պոռնիկս, զեներ դմա գեզն պարարակ: Եւ ասէ ցնա. Որդեակ, դու հանապազ ընդ իս ես, եւ ամենայն որ ինչ իմ է՝ քո է. այլ ուրախ լինել եւ խնդալ պարտ էր, զի եղբայր քո այս մեռեալ էր եւ եկեաց, կորուսեալ էր եւ գտաւ:

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

demanda ce que c'était. Le serviteur lui dit : Votre frère est revenu ; et votre père a fait tuer le veau gras, parce qu'il a retrouvé son fils sain et sauf. Et le fils aîné s'irrita et ne voulait point entrer. Alors son père sortit, et se mit à le prier de venir. Mais il répondit à son père, en lui disant : Voilà tant d'années que je vous sers, et je n'ai jamais manqué à aucun de vos commandements, et jamais vous ne m'avez donné un chevreau pour le manger avec mes amis. Mais lorsque votre autre fils, après avoir dévoré votre bien avec des courtisanes, est revenu, vous tuez pour lui le veau gras. Le père lui dit : Vous, mon fils, vous êtes toujours avec moi ; et tout ce que j'ai est à vous. Mais je devais donner une fête et me livrer à la joie, parce que votre frère était mort, et il revit ; il était perdu, et il est retrouvé.

ԳԼՈՒԽ ԼՍ.

Առակ անիրաւ տնտեսին. — Ամուսնութեան օրէնք անլուծանելի. —
Առակ աղքատին Ղազարու եւ անողորմ մեծատանն :

Եր ասէր առ աշակերտսն. Այր մի էր մեծատուն՝ որոյ էր տնտես, եւ եղև զմանէ ամբաստանութիւն որպէս թէ վատնիցէ զինչս նորա : Կոչեաց եւ ասէ ցնա. Ձինչ է այս գոր լսեմս գրեն. տուր զհամար տնտեսութեան քոյ, զի ոչ եւս կարես լինել տնտես : Ասէ ընդ միտս իւր տնտեսն. Ձինչ գործեցից, զի տէր իմ հանէ զտնտեսութիւնս. գործել ոչ կարեմ, մուրանայ ամաչեմ : Գիտեմ զինչ արարից, զի յորժամ ի բաց լինիցիմ ի տնտեսութենս՝ ընկայցին զիս ի տունս իւրեանց :

Եւ կոչեցեալ առ ինքն մի ըստ միոջի ի պարտապանաց տեառն իւրոյ, ասէ ցառաջինն. Քանի ինչ պարտիս տեառն իմում : Եւ նա ասէ. Հարիւր մար ձիքոյ. ասէ ցնա. Կան զգիր քո, եւ նիստ գրեա վաղվադակի յիսուն : Դարձեալ ասէ ցմիւսն. Դու քանի ինչ պարտիս : Եւ նա ասէ. Հարիւր քող զորենոյ : Եւ ասէ ցնա. Կան զգիր քո եւ նիստ գրեա ութսուն : Եւ զովեաց տէրն զտնտեսն անիրաւութեան, զի իմաստութեամբ արար. զի որդիք աշխարհիս այսորիկ իմաստնագոյն են քան զորդիս լուսոյ յազգս իւրեանց :

CHAPITRE XXXI.

Parabole de l'économe infidèle. — Indissolubilité du mariage. — Parabole du mauvais riche et du pauvre Lazare.

ET Jésus dit à ses disciples : Un homme riche avait un économe qui lui fut dénoncé comme ayant dissipé son bien. Il fit venir cet économe, et lui dit : Qu'est-ce que j'entends de vous ? Rendez-moi compte de votre administration, car désormais vous n'aurez plus la gestion de mes biens. Alors l'économe dit en lui-même : Que vais-je faire maintenant que mon maître me retire l'administration de ses biens ? Travailler à la terre, je n'en ai pas la force ; et j'ai honte de mendier. Je sais ce que je ferai, afin que plusieurs, quand je serai renvoyé de mon emploi, me reçoivent dans leur maison...

Et il fit venir, l'un après l'autre, ceux qui devaient à son maître, et il dit au premier : Combien devez-vous à mon maître ? Il répondit : Cent barils d'huile. Et l'économe dit : Reprenez votre obligation, et asseyez-vous vite, et écrivez-en une autre de cinquante. Ensuite, il dit à un autre : Et vous combien devez-vous ? Celui-ci répondit : Cent mesures de froment. L'économe lui dit : Reprenez votre obligation, et écrivez-en une autre de quatre-vingts. Et le maître loua cet économe d'iniquité de ce qu'il avait agi en homme prévoyant. Car les enfants du siècle sont plus prudents, selon leur manière de voir, que ne le sont les enfants de lumière.

Եւ եւ ձեզ ասեմ. Արարէք ձեզ բարեկամս ի մամոնայէ անիրաւութեան, զի յորժամ պակասիցէ այն ընկացին զձեզ ի յարկան յախտենականս: Որ ի փոքուն հաւատարիմ է, եւ ի բազմին հաւատարիմ է. եւ որ ի փոքուն անիրաւ' եւ ի բազմին անիրաւ է. իսկ արդ եթէ յանիրաւ մամոնային չեղէք հաւատարիմք, զճշմարիտն ձեզ ո՞ հաւատասցէ. եւ եթէ յօտարին չեղէք հաւատարիմք, զձերն ո՞ տացէ ձեզ:

Իբրեւ յսին զայս ամենայն Փարիսեցիքն, քանզի արծարասէրք էին, եւ անգոսնէին զնա: Եւ ասէ ցնոսա. Դուք էք որ արդարացուցանէք զանձինս առաջի մարդկան. սակայն Աստուած զիտէ զսիրտս ձեր. զի որ առաջի մարդկան բարձր է' պիղծ է առաջի Աստուծոյ: Օրէնքն եւ մարգարէք մինչեւ ցեովհաննէս. յայնմ հետէ արքայութիւնն Աստուծոյ աւետարանի, եւ ամենայն ոք զնա բռնաբարէ: Դիւրին իցէ երկնից եւ երկրի անցանել, քան յօրինացն միոյ նշանախեցի անկանել:

Իսկ Փարիսեցիքն մատուցեալ փորձելով հարցանէին զնա եւ ասէին, եթէ Արժան իցէ առն զկին իւր արձակել ըստ ամենայն վնասու: Նա պատասխանի ետ նոցա եւ ասէ. Չինչ պատուիրեաց ձեզ Մովսէս: Եւ նոքա ասեն. Մովսէս հրաման ետ զիր մեկնելոյ զրեւ, եւ արձակել: Պատասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ ցնոսա. Չիցէ ընթերցեալ ձեր' քէ որ հաստատեացն ի սկզբանէ' արու եւ եզ արար զնոսա' եւ ասէ. Վասն այսորիկ թողցէ այր գնայր իւր եւ զմայր, եւ երթիցէ զնեա կնոջ իւրոյ, եւ եղիցին երկուքն ի մարմին մի. եւ այնուհետեւ ոչ են երկու, այլ մարմին մի. արդ զոր Աստուած զուգեաց' մարդ մի մեկնեացէ: Ասեն ցնա. Իսկ Մովսէս ընդէր պատուիրեաց մեզ' տալ բուրբ մեկնելոյ, եւ արձակել: Ասէ ցնոսա.

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Et moi je vous dis : Employez à vous faire des amis les richesses d'iniquité, afin que, quand vous viendrez à manquer, ils vous reçoivent dans leurs demeures éternelles. Celui qui est fidèle en une chose moindre l'est aussi dans une plus grande, et celui qui est infidèle en une chose moindre est infidèle aussi dans une plus grande. Si donc vous n'avez pas été fidèles dans les richesses injustes, qui vous confiera le vrai bien ? Et si vous n'avez pas été fidèles dans l'administration d'un bien étranger, qui vous mettra entre les mains le vôtre propre ?

Or, les Pharisiens, qui étaient avarés, entendaient toutes ces choses, et ils se moquaient de lui. Et Jésus leur dit : Pour vous, vous affectez de paraître justes devant les hommes, mais Dieu connaît vos cœurs ; et ce qui veut être grand devant les hommes est en abomination devant Dieu. La loi et les prophètes ont duré jusqu'à Jean : depuis Jean, le royaume de Dieu est annoncé, et chacun doit se faire violence pour y entrer. Le ciel et la terre passeront, plutôt qu'un seul point de la loi soit omis.

Alors des Pharisiens, s'approchant de lui pour le tenter, lui dirent : Est-il permis à un homme de renvoyer sa femme pour quelque cause que ce soit ? Il leur répondit : Que vous a ordonné Moïse ? Ils dirent : Moïse a permis d'écrire un acte de répudiation et de la renvoyer. Jésus leur dit : N'avez-vous pas lu que Celui qui fit l'homme, au commencement, les fit mâle et femelle ; et qu'il dit : A cause de cela, l'homme quittera son père et sa mère, et s'attachera à sa femme, et ils seront deux dans une même chair ? Ainsi ils ne sont plus deux, mais une seule chair. Que l'homme donc ne sépare point ce que Dieu a uni. Ils lui dirent : Pourquoi donc Moïse a-t-il commandé de donner à la femme un acte de répudiation et de la renvoyer ? Il leur répondit : C'est à cause de la dureté de votre cœur que

ՎԱՐԲ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Մովսէս վասն խտտարտուրեան ձերոյ հրամայեաց ձեզ արձակել զվանայս ձեր. այլ ի սկզբանէ ոչ եղեւ այնպէս: Բայց ասեմ ձեզ, զի ամենայն որ արձակեաց զկին իւր, եւ ոչ վասն պոռնկութեան, եւ առնիցէ այլ՝ շնայ, եւ որ զարձակեայն առնիցէ՝ շնայ:

Եւ ի տան դարձեալ աշակերտքն զնոյն հարցին ցնա. եւ ասէ ցնոսա. Երէ այր արձակեաց զկին իւր եւ արասցէ այլ, շնայ. եւ կին երէ ելցէ յառնէ իւրմէ եւ եղիցի առն այլում, շնայ: Ասեն ցնա աշակերտքն իւր. Երէ այդպէս ինչ վնաս իցէ ընդ այր եւ ընդ կին, լաւ է չամուսնանալ: Եւ նա ասէ ցնոսա. Ոչ ամենեքեան բաւական են այդմ բանի, այլ որոց տուեալ է. զի են ներքինիք՝ որ յորովայնէ մօր իւրեանց ծնան այնպէս, եւ են ներքինիք որ ի մարդկանէ եղեն ներքինիք, եւ են ներքինիք որ զանձինս իւրեանց արարին ներքինիս վասն արքայութեան երկնից. որ կարողն է տանել՝ տարցի:

Այր ոմն էր մեծատուն, եւ ազաներ բեռնեզս եւ ծիրանիս, եւ ուրախ լինէր հանապազ առատապէս: Եւ աղքատ ոմն անուն Լազարոս անկեալ դներ առ դրան նորա վիրաւորեալ, եւ ցանկայր յագել ի փշրանացն որ անկանէին ի սեղանոյ մեծատանն. այլ եւ շունք եւս գային եւ լիզուին զվերս նորա:

Եւ եղեւ մեռանել աղքատին, եւ տանել հրեշտակաց զնա ի գոգն Աբրահամու: Մեռաւ եւ մեծատունն եւ քաղցեաւ, եւ ի դժոխսն ամբարձ գաջս իւր մինչ ի տանջանսն էր, ետես զԱբրահամ ի հեռաստանէ, եւ զԼազարոս ի գոգ նորա հանգուցեալ. եւ նա աղաղակեաց եւ ասէ. Հնյր Աբրահամ, ողորմեաց ինձ, եւ առաքեա զԼազարոս, զի քացցէ զձագ մատին իւրոյ ի ջուր, եւ զովացուս-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Moïse vous a écrit ce commandement ; mais au commencement il n'en fut pas ainsi. Moi, je vous dis que quiconque renvoie sa femme, si ce n'est pour adultère, et ensuite en épouse une autre, est adultère ; et celui qui épouse la femme renvoyée par son mari commet un adultère.

Ses disciples l'interrogèrent encore dans la maison sur le même sujet ; et il leur dit : Quiconque renvoie sa femme et en épouse un autre commet une adultère à l'égard de la première ; et si une femme renvoie son mari et en épouse un autre, elle se rend adultère. Ses disciples lui dirent : Si telle est la condition de l'homme qui a pris une femme, il n'est pas avantageux de se marier. Jésus leur dit : Tous ne comprennent pas cette parole, mais seulement ceux à qui il a été donné de la comprendre : car il y a des hommes qui sont nés sans la disposition au mariage ; d'autres en qui l'on a éteint cette disposition ; et d'autres qui ont renoncé eux-mêmes au mariage, à cause du royaume des cieux. Que celui qui peut entendre, entende.

Il y avait un homme riche qui était vêtu de pourpre et de fin lin, et chaque jour il faisait une chère splendide ; et il y avait un mendiant nommé Lazare, lequel était couché à sa porte, couvert d'ulcères, convoitant, pour assouvir sa faim, les miettes qui tombaient de la table du riche, et personne ne lui en donnait ; d'un autre côté, les chiens venaient et léchaient ses ulcères.

Et il arriva que le mendiant mourut, et qu'il fut porté par les anges dans le sein d'Abraham. Or le riche mourut aussi, et il fut enseveli dans l'enfer. Comme il était dans les tourments, levant les yeux, il vit de loin Abraham, et Lazare dans son sein.

Et jetant un cri, il dit : Abraham, mon père, ayez pitié de moi, et envoyez Lazare, afin qu'il trempe le bout de son doigt dans l'eau pour rafraîchir ma langue, car ce feu me dévore. Et Abra-

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ցե գլեզու իմ, զի պապակիմ ի տապոյ աստի: Եւ ասե
ցնա Աբրահամ. Որդեակ, յիշեա զի ընկալար անդէն
զբարիս քո ի կեանսն քում, եւ Ղազարոս նոյնպէս զջար-
ջարանս. արդ սա աստ մխիթարի, եւ դու այդր պապա-
կիս. եւ ի վերայ այսր ամենայնի՝ վիհ մեծ է ընդ մեզ եւ
ընդ ձեզ. երէ կամիցին աստի առ ձեզ անցանել՝ ոչ կա-
րեն, եւ ոչ այտի ոք առ մեզ անցանել: Եւ ասե. Արդ աղա-
ջեմ գրեզ, հայր, զի արձակեսցես զդա՛ի տուն հօր իմոյ.
Են իմ անդ եղբարք հինգ, որպէս զի տացե նոցա վկայու-
թիւն, զի մի եւ նոքա գայցեն յայս տեղի տանջանաց:
Եւ ասե Աբրահամ. Ունին զՄովսէս եւ զմարգարես, նո-
ցա չուիցեն: Եւ նա ասե. Ոչ, հայր Աբրահամ, բայց երէ
ի մեռելոց ոք երթիցե առ նոսա, եւ ապաշխարեսցեն: Եւ
ասե ցնա. Երէ Մովսէսի եւ մարգարեիցն ոչ լսեն, եւ ոչ
րէ ի մեռելոց ոք յառնիցե՛ հաւատասցեն:

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

ham lui dit : Mon fils, souvenez-vous que, pendant votre vie, vous avez reçu vos biens, et Lazare ses maux pendant la sienne; maintenant il est dans la consolation, et vous, plongé dans les tourments. De plus, un immense abîme a été placé pour jamais entre nous et vous : de sorte que ceux qui voudraient passer d'ici à vous ne pourraient point, de même que l'on ne saurait venir ici du lieu où vous êtes. Et le riche dit : Alors je vous prie, ô mon père, de l'envoyer dans la maison où je suis né, et où j'ai cinq frères, afin qu'il leur atteste ces choses, et qu'ils ne viennent point, eux aussi, dans ce lieu de tourments. Et Abraham lui dit : Ils ont Moïse et les prophètes, qu'ils les écoutent. Et il répondit : Non, mon père, ce n'est point assez pour eux ; mais si quelqu'un des morts va vers eux, ils feront pénitence. Abraham lui dit : S'ils n'écoutent point Moïse et les prophètes, quelqu'un reviendrait des morts qu'ils ne croiraient pas davantage.

ԳԼՈՒԽ ԼԲ.

Հիւանդութիւն Ղազարու. — Գայուստ Փրկչին ի Բեքանիա. — Յարութիւն
Ղազարու. — Խորհուրդ Հրեիցն գՅիսուսէ եւ վճիռ Կայիափայ. —
Երբ Յիսուսի յեփրայիմ:

Եր ումն հիւանդ Ղազարոս ի Բեքանիա,
ի գեղչէ Մարեմայ, եւ Մարթայի քեռ նո-
րա: Այս այն Մարիամ էր որ օծ գՏէրն իւղով,
եւ ջնջեաց գոտս նորա հերով իւրով, որոյ եղ-
բայրն Ղազարոս հիւանդ էր:

Առաքեցին առ եւ քորքն նորա եւ ասեն. Տէր,
անա գոր դուն սիրեիր՝ հիւանդացեալ է: Իբրեւ լուա
Յիսուս՝ ասէ. Այն հիւանդութիւն չէ ի մահ, այլ վասն
փառացն Աստուծոյ, զի փառաւոր լիցի Որդի Աստուծոյ
այնուիկ: Եւ սիրէր Յիսուս զՄարթա եւ զքոյր նորա
զՄարիամ եւ զՂազար:

Իբրեւ լուա թէ հիւանդացեալ է, գտեղի կալաւ անդէն
ուր էրն՝ աւուրս երկուս. ապա յետ այնորիկ ասէ ցնոսա.
Եկայք երթիցուք միւսանգամ ի Հրեաստան: Ասեն ցնա
աշակերտքն. Ռաբբի, այժմ եւս խնդրեին գքեզ Հրեայ-
քրն քարկոծ առնել, եւ դարձեալ երթաւ անդրէն: Պա-
տասխանի ետ Յիսուս. Ո՞չ երկոտասան ժամ է աւուր.
Երէ ոք գնայ ի տուրնջեան՝ ոչ գայքակղի, զի գլոյս աշ-
խարհիս այսորիկ տեսանէ. ապա թէ ոք գնայ զիշերի՝
գայքագղի, զի լոյս ոչ գոյ ընդ նմա: Զայս իբրեւ ասաց,
յետ այսորիկ ասէ ցնոսա. Ղազարոս բարեկամ մեր նըն-
ջեաց, այլ երթամ զի գարթուցից գնա: Ասեն ցնա աշա-

CHAPITRE XXXII.

Maladie de Lazare. — Jésus se rend à Béthanie. — Résurrection de Lazare. —
La mort de Jésus proposée par Caïphe, et résolue dans le conseil des Juifs.
— Jésus se retire à Éphrem.

OR, il y avait un homme nommé Lazare, lequel était malade à Béthanie, où demeuraient Marie et Marthe sa sœur. Marie était celle qui répandit des parfums sur le Seigneur, et lui essuya les pieds avec ses cheveux, et le malade était son frère.

Les sœurs donc envoyèrent dire à Jésus : Seigneur, celui que vous aimez est malade. Entendant cela, Jésus leur dit : Cette maladie n'est pas pour la mort, mais pour la gloire de Dieu : afin que le Fils de Dieu soit glorifié par elle. Or, Jésus aimait Marthe et sa sœur Marie, et Lazare.

Toutefois, lorsqu'on lui eut dit que Lazare était malade, il demeura encore deux jours au lieu où il était. Après ces jours, il dit à ses disciples : Retournons en Judée. Les disciples lui dirent : Maître, il n'y a qu'un moment que les Juifs voulaient vous lapider, et vous retournez encore en Judée ? Jésus répondit : N'y a-t-il pas douze heures dans le jour ? Si quelqu'un marche pendant le jour, il ne court point risque de tomber, parce qu'il voit la lumière de ce monde ; mais s'il marche pendant la nuit, il se heurte, parce qu'il n'a point la lumière. Après ces paroles, il leur dit : Notre ami Lazare dort ; et je vais le réveiller de son sommeil. Ses disciples lui dirent : S'il dort, il

կերտքն. Տէր, երէ ննջեաց՝ ապա ապրի: Այլ Յիսուս վասն մահուն նորա ասէր. նոցա այսպէս թուեցաւ՝ թէ վասն ննջելոյ քնոյն ասէ:

Յայնժամ ասէ ցնոսա Յիսուս յայտնապէս. Ղազարոս մեռաւ, եւ ես ուրախ եմ (վասն ձեր, զի դուք հաւատասցիք ինձ) զի ես չեի անդ. բայց արդ եկնայք երթիցուք առ նա: Ասէ Թովմաս՝ անուանեալն երկուորեակ ցաշակերտակիցան. Օ՛ն եկայք եւ մեք՝ զի ընդ նմա մեռցուք:

Եկն Յիսուս, եզիտ զնա չորեքօրեայ ի գերեզմանի. եւ եր Բերանիա մերձ յերուսաղեմ՝ իբրեւ ասպարիսօք հրնգետասան. բազումք ի Հրէից անտի եկեալ էին առ Մարթա եւ Մարիամ, զի մխիթարեսցեն զնոսա վասն եղբօրն:

Մարթա իբրեւ լուա՝ թէ Յիսուս գայ, ընդ առաջ զնաց նորա. բայց Մարիամ նստեր անդէն ի տան: Ասէ Մարթա ցՅիսուս. Տէր, երէ աստ լեալ էիր, եղբայրն իմ չէր մեռեալ. այլ եւ արդ զիտեմ, երէ գոր ինչ խնդրեսցես յԱստուծոյ՝ տացէ քեզ Աստուած: Ասէ ցնա Յիսուս. Յարիցէ եղբայրն քո: Ասէ ցնա Մարթա. Գիտեմ զի յարիցէ ի յարութեան յաւուրն յետեւ: Ասէ ցնա Յիսուս. Ես իսկ եմ յարութիւն եւ կեանք. որ հաւատայ յիս, թեպէտ եւ մեռանի՝ կեցցէ. եւ ամենայն որ կենդանի է եւ հաւատայ յիս, մի՛ մեռցի ի յախտեան. հաւատմաւ այսմիկ: Ասէ ցնա. Այո, Տէր, ես հաւատացի երէ դու ես Քրիստոսն Որդի Աստուծոյ, որ յաշխարհ գալոց էիր:

Եւ գայս իբրեւ ասաց, զնաց եւ կոջեաց զՄարիամ զքոյր իւր լուելայն եւ ասէ. Վարդապետն եկեալ է եւ կոջէ գքեզ: Նա իբրեւ լուաւ, յարեաւ վաղձադակի եւ եկն առ նա: Չեւ եւս եր եկեալ Յիսուս ի գեղն, այլ եր անդէն ի տեղուոջն՝ ուր ընդ առաջ եղև նմա Մարթա: Իսկ Հր-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

est sauvé. Jésus parlait du sommeil de la mort ; mais eux pensaient qu'il parlait du sommeil ordinaire.

Alors Jésus leur dit clairement : Lazare, notre ami, est mort ; et à cause de vous, et pour l'affermissement de votre foi, je me réjouis de ce que je n'y étais pas ; mais allons à lui. Alors Thomas, appelé Didyme, dit aux autres disciples : Allons-y nous-mêmes, et mourons avec notre Maître.

Or, Béthanie n'était éloignée de Jérusalem que d'environ quinze stades. Jésus y étant arrivé, trouva que Lazare était depuis quatre jours dans le tombeau. Et beaucoup de Juifs étaient venus vers Marthe et Marie pour les consoler de la mort de leur frère.

Marthe apprenant que Jésus arrivait, alla au-devant de lui, et Marie resta assise dans la maison. Et Marthe dit à Jésus : Seigneur, si vous eussiez été ici, mon frère ne serait pas mort. Mais je sais que, maintenant encore, tout ce que vous demanderez à Dieu, Dieu vous l'accordera. Jésus lui dit : Votre frère ressuscitera. Marthe lui répondit : Je sais qu'il ressuscitera, quand tous ressusciteront, au dernier jour. Jésus lui dit : Je suis la résurrection et la vie ; celui qui croit en moi, lors même qu'il serait mort, il vivra. Et celui qui vit, et croit en moi, ne mourra point éternellement. Le croyez-vous ? Elle répondit : Oui, Seigneur, je crois que vous êtes le Christ, Fils du Dieu vivant, qui êtes venu en ce monde.

Et, ayant dit cela, elle s'en alla, et appela sa sœur Marie, en lui disant secrètement : Le Maître est arrivé, et il vous demande. A ces mots, Marie se leva aussitôt, et alla vers Jésus ; car Jésus n'était pas encore entré dans le bourg, mais était resté au lieu où Marthe l'avait rencontré. Or, les Juifs qui

ՎԱՐԲ ԲՐԻՍՏՈՍԻ

րեայքն որ էին ընդ նմա ի տան անդ եւ մխիթարէին զնա, իբրեւ տեսին զՄարիամ քե յարեալ վաղվաղակի եւ զնաց, զնացին եւ նոքա զհետ նորա. համարէին քե ի գերեզմանն երբայ զի յացցէ անդ : Իսկ Մարիամ իբրեւ եկն ուր էրն Յիսուս եւ ետես զնա, անկաւ առ ոտս նորա եւ ասէ. Տէր, երբ աստ էիր զիպեալ՝ ոչ էր մեռեալ եղբայրն իմ. Յիսուս իբրեւ ետես զնա զի յայր, եւ որ ընդ նմայն էին Հրեայքն յային, խռովեցաւ յոգի իւր իբրեւ զայրացեալ, եւ ասէ. Ո՞ւր եղիք զնա : Ասեն ցնա. Տէր, եկ եւ տես : Եւ արտասուեաց Յիսուս : Ասէին Հրեայքն. Տեսէք որչափ սիրէր զնա : Կեսքն ի նոցանէ ասէին. Ո՞չ կարէր սա որ երաց զաչս կուրին՝ առնել զի եւ սա մի մեղցի :

Յիսուս դարձեալ զայրացեալ ընդ միտս իւր զայ ի ի գերեզմանն. եւ էր այր մի, եւ վեմ մի եղեալ ի վերայ նորա : Եւ ասէ Յիսուս. Ի բաց արարէք զվեմդ : Ասէ ցնա Մարթա՝ քոյր մեռելոյն. Տէր, արդ հոտեալ իցէ, քանզի չորեքօրեալ է : Ասէ ցնա Յիսուս. Ո՞չ ասացի քեզ, երբ հաւատացես՝ տեսցես զփառսն Աստուծոյ :

Եւ իբրեւ ի վեր առին զվեմն, Յիսուս ամբարձ զաչս իւր ի վեր եւ ասէ. Հայր, գոհանամ զքէն զի լուար ինձ. եւ ես զիտէի զի յամենայն ժամ լսես ինձ, այլ վասն ժողովրդեանս որ շուրջ կան՝ առնեմ, զի հաւատացեն քե դու առաքեցեր զիս :

Զայս իբրեւ ասաց, ի ձայն մեծ աղաղակեաց եւ ասէ. Ղահարէ, արի եկ արտաքս : Եւ ել մեռեալն ոտիւք կապելովք, եւ ձեռօքն երիզապնդօք եւ երեսօքն վարշամակապատօք. եւ ասէ ցնոսա Յիսուս. Լուծէք զդա եւ քողէք երթալ : Բազումք ի Հրէիցն որ եկեալ էին առ

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

étaient là pour consoler Marie, l'ayant vue se lever en hâte et sortir de la maison, la suivirent, se disant l'un à l'autre : Elle va au tombeau pour y pleurer. Marie étant arrivée où était Jésus, et le voyant, se jeta à ses pieds en lui disant : Seigneur, si vous eussiez été ici, mon frère ne serait pas mort. Jésus, la voyant pleurer, et les Juifs qui l'accompagnaient pleurer avec elle, frémit en son esprit et se troubla lui-même. Et il dit : Où l'avez-vous mis ? Ils lui dirent : Seigneur, venez, et voyez. Et Jésus pleura lui-même. Les Juifs dirent : Voyez comme il l'aimait. Et quelques-uns d'entre eux dirent : Ne pouvait-il pas, lui qui a ouvert les yeux de l'aveugle-né, faire que celui-ci ne mourût point ?

Jésus, frémissant de nouveau en lui-même, alla jusqu'au sépulchre : c'était une grotte, et une pierre posée dessus en fermait l'entrée. Jésus dit : Otez la pierre. Marthe, sœur de celui qui était mort, lui dit : Seigneur, il doit maintenant sentir mauvais, car il y a quatre jours qu'il est là. Jésus répondit : Ne vous ai-je pas dit que, si vous croyiez, vous verriez la gloire de Dieu ?

Et ils ôtèrent la pierre. Alors Jésus, levant les yeux au ciel, dit : Mon Père, je vous rends grâces de ce que vous m'avez exaucé. Pour moi, je savais que vous m'exaucez toujours : mais j'ai dit ceci à cause de ce peuple qui m'entoure, afin qu'ils croient que vous m'avez envoyé.

Ayant dit cela, il cria d'une voix forte : Lazare, venez dehors ! Et aussitôt cet homme qui était mort sortit, les pieds et les mains liés de bandelettes, et le visage enveloppé d'un suaire. Et Jésus leur dit : Déliez-le et laissez-le aller. Beaucoup d'entre les Juifs qui étaient venus près de Marie et de Marthe,

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Մարեմանս, իբրև տեսին զոր արարն՝ հաւատացին ի նա :

Եւ ոմանք ի նոցանէ գնացին առ Փարիսեցիսն, եւ պատմեցին նոցա զոր արարն Յիսուս : Ժողովեցին քահանայապետքն եւ Փարիսեցիքն ատեան եւ ասեն. Ձինչ արասցուք, զի այրն այն բազում նշանս առնէ : Երէ քողումք զնա այնպէս, ամենեքին հաւատան ի նա, եւ զայցեն Հոռոմք եւ բառնայցեն զազգս մեր եւ զտեղի : Մի ոմն ի նոցանէ՝ անուն Կայիափա, որ քահանայապետ էր տարւոյն այնորիկ, ասէ ցնոսա. Դուք ոչ ինչ զիտէք, եւ ոչ բնաւ խորհել իսկ, քէ լաւ է մեզ՝ զի այր մի մեռանիցի ի վերայ ժողովրդեանս, եւ մի ամենայն ազգս կորիցէ : Չայս ոչ յանձնէ ինչ ասաց, այլ զի քահանայապետ էր տարւոյն այնորիկ՝ մարգարեացաւ երէ մեռանելոց էր Յիսուս ի վերայ ազգին. եւ ոչ ի վերայ ազգին միայն, այլ զի եւ զորդիսն Աստուծոյ զցրուեալսն ժողովեացէ ի մի : Ապա յայնմ օրէ խորհուրդ արարին զի սպանցեն զնա : Եւ Յիսուս այնունեալ ոչ երէ համարձակ շրջեր ի մէջ Հրէիցն, այլ զնաց անտի յերկիր մի որ մերձ էր յանապատ, ի քաղաք մի որում անուն էր Եփրայիմ, եւ անդ լինէր աշակերտօքն հանդերձ :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

et qui avaient vu le miracle que fit Jésus, crurent en lui.

Mais quelques-uns d'entre eux allèrent trouver les Pharisiens, et leur dirent ce qu'avait fait Jésus. Et les Pontifes et les Pharisiens assemblèrent le conseil, et ils se disaient : Qu'allons-nous faire ? car cet homme opère beaucoup de miracles. Si nous le laissons ainsi, tous croiront en lui ; et les Romains viendront, et ruineront notre ville et notre nation. Et l'un d'entre eux nommé Caïphe, qui était grand-prêtre cette année-là, leur dit : Vous n'y entendez rien ; et il ne vous vient point en pensée qu'il faut qu'un homme meure pour le peuple, afin que toute la nation soit sauvée. Il ne dit pas cela de lui-même ; mais, étant le grand-prêtre cette année-là, il prophétisa que Jésus devait mourir pour la nation. Et non pas seulement pour la nation, mais aussi pour rassembler en un seul peuple les enfants de Dieu, qui étaient dispersés. Et, de ce jour, ils ne pensaient plus qu'à le faire mourir. Et depuis ce moment Jésus ne parut plus en public parmi les Juifs, mais s'en alla dans une contrée près du désert, en une ville nommée Ephrem, où il demeura quelque temps avec ses disciples.

ԳԼՈՒԽ ԼԳ.

Ներել անիրաւութեանց. — Զօրութիւն հաւատոց. — Օրինակ ծառային հողագործի. — Բժշկութիւն տասն բորոտաց. — Գուշակի Քրիստոս գերկրորդ գալուստն իւր. — Առակ անիրաւ դատաւորին. — Առակ Փարիսեցւոյն եւ մաքսաւորին. — Օրհնութիւն մանկւոյն. — Դժուարութիւն մտանելոյ յերկինս. — Վարձ հետեւողաց Փրկչին. — Առակ մշակաց այգւոյն:

ԱՍՅ եւ առ աշակերտսն իւր. Զգոյշ կացեք անձանց. եթէ մեղիցէ եղբայր քո՝ սաստեա նմա, եւ եթէ ապաշխարիցէ՝ բող նմա, եւ եթէ եօրն անգամ մեղիցէ քեզ, եւ եօրն անգամ դարձցի ի քեզ եւ ասիցէ, Ապաշխարեմ, բողցես նմա:

Եւ ասեն առաքեալքն ցճէր. Յաւել մեզ հաւատս: Եւ ասէ Տէր. Եթէ ունիցիք հաւատս քան զհատն մանանխոյ, եւ ասիցէք թթենույս այսմիկ, Խլեանց եւ տնկեանց ի ծովու, եւ հնազանդեսցի ձեզ:

Իսկ ո՞վ ոք ի ձենշ, որ ունիցի ծառայ հողագործ կամ հովիւ, որ իբրեւ մտանիցէ յագարակէ՝ ասիցէ ցնա վաղ-վաղակի՝ թէ Ա՛նց բազմեանց. այլ ոչ ասիցէ ցնա՝ թէ Պատրաստեա զինչ ընթրելոց իցեմ, եւ գօտի ածեալ պաշտեա զիս՝ մինչեւ կերայց եւ արբից, եւ ապա կերիցես եւ արբցես դու: Մի՞թէ շնորհ ինչ ունիցի ծառային այնմիկ, զի արար գամենայն հրամանսն: Նոյնպէս եւ դուք յորժամ առնիցէք գամենայն հրամայեալսն ձեզ. ասասջիք թէ Ծառայք անպիտանք եմք, զոր պարտեալքն առնել՝ արարաք:

CHAPITRE XXXIII.

Pardon des injures. — Pouvoir de la foi. — Parabole du laboureur. — Guérison de dix lépreux. — Jésus prédit son second avènement. — Parabole du juge inique. — Parabole du Pharisien et du Publicain. — Jésus bénit les petits enfants. — Salut difficile. — Récompense de ceux qui suivent Jésus — Parabole des ouvriers envoyés à la vigne.

JÉSUS dit encore à ses disciples : Soyez attentifs sur vous-mêmes. Si votre frère pèche contre vous, reprenez-le; et s'il se repent, pardonnez-lui. Quand il pécherait contre vous sept fois le jour, si sept fois il revient à vous et vous dit : Je me repens, pardonnez lui.

Alors les apôtres dirent au Seigneur : Augmentez notre foi. Il leur répondit : Si vous aviez de foi comme un grain de sénevé, vous diriez à ce mûrier : Déracine-toi, et va te planter dans la mer, et il vous obéirait.

Qui de vous ayant un serviteur pour le labourage, ou pour la conduite des troupeaux, lui dira lorsqu'il revient des champs : Allez vous mettre à table? Ne lui dira-t-il pas au contraire : Préparez-moi à souper, mettez une ceinture autour de vous, et servez-moi jusqu'à ce que j'aie mangé et bu, et après vous mangerez et boirez? Le maître se croit-il obligé envers son serviteur de ce que celui-ci a fait ce qui lui avait été commandé? (Je ne le pense pas.) Ainsi vous-mêmes, quand vous aurez fait ce qui vous est commandé, dites : Nous sommes des serviteurs inutiles, nous n'avons fait que ce que nous devons faire.

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Եւ եղև մինչև երբայր նա յերուսաղեմ, եւ ինքն անցանէր ընդ մեջ Սամարեայ եւ Գալիլեացոց: Եւ մինչդեռ մտանէր ի գեող ուրեմն, պատահեցին նմա տասն այր բորոտ, որք կացին ի հեռաստանէ, բարձին զձայնս եւ ասեն. Յիսուս վարդապետ, ողորմեանց մեզ: Եւ իբրև ետես զնոսա, ասէ ցնոսա. Երբայք ցուցեք զանձինս քահանայիցն. եւ եղև իբրև զնացին, առժամայն սրբեցան:

Մի ոմն ի նոցանէ իբրև ետես քէ բժշկեցաւ, դարձաւ անդրեն, ի ձայն մեծ փառաւոր առնէր զԱստուած. անկաւ ի վերայ երեսաց իւրոց առ ոտս նորա եւ զոհանայր զնմանէ, եւ ինքն էր Սամարացի: Պատասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ. Ո՞չ տասն սոքա սրբեցան. իսկ արդ ինունքն ո՞ր են. զի ոչ գտան դառնալ տալ փառս Աստուծոյ, բայց միայն այլազգիս այս: Եւ ասէ ցնա. Արի՞ զնա, զի հաւատք քո կեցուցին զքեզ:

Իբրև հարցաւ ի Փարիսեցոցն՝ քէ էրբ զայցէ արքայութիւնն Աստուծոյ, պատասխանի ետ նոցա եւ ասէ. Ոչ զայ արքայութիւն Աստուծոյ խտրանօք, եւ չասիցեն քէ ահաւասիկ աստ է կամ անդ, զի ահա արքայութիւն Աստուծոյ ի ներքս ի ձեզ է:

Ասաց եւ առ աշակերտսն. Եկեսցեն աւուրք ցանկանայոյ ձեզ մի յաւուրցն Որդւոյ մարդոյ տեսանել՝ եւ ոչ տեսանիցեք: Եւ եթէ ասիցեն ձեզ՝ եթէ ահաւասիկ է կամ անդ, մի՛ երբայցեք զհետ. զի որպէս փայլակն փայլատակեալ ի ներքոյ երկնից՝ ընդ երկնիւք ծագիցէ, նոյնպէս եւ Որդի մարդոյ յաւուրն իւրում: Բայց նախ պարտ է նմա բազումս չարջարիլ եւ խոտիլ յազգես յայսմանէ:

Եւ որպէս եղև յաւուրսն Նոյի, նոյնպէս եղիցի եւ յաւուրս Որդւոյ մարդոյ: Ուտէին, ըմպէին, կանայս առնէին, եւ արանց լինէին՝ մինչև յօրն յորում եմուտ Նոյ

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Et il arriva, comme il traversait la Samarie et la Galilée, en allant à Jérusalem, et qu'il entraît dans un bourg, dix lépreux vinrent au-devant de lui, et, se tenant éloignés, ils s'écrièrent : Jésus, notre Maître, ayez pitié de nous ! Les ayant vus, il leur dit : Allez, et montrez-vous aux prêtres. Et, comme ils y allaient, ils furent guéris.

Un d'entre eux, lorsqu'il se vit guéri, revint en louant Dieu à haute voix ; et, se prosternant à ses pieds, il lui rendit grâces. Or, c'était un Samaritain. Et Jésus lui dit : Est-ce que tous les dix n'ont pas été guéris ? Et les neuf autres, où sont-ils ? Il n'y en eut aucun qui revint et rendit grâces à Dieu, sinon cet étranger. Et Jésus lui dit : Levez-vous, allez, votre foi vous a sauvé.

Interrogé par les Pharisiens quand viendrait le royaume de Dieu, Jésus leur répondit : Le royaume de Dieu ne vient point de manière à frapper les regards. On ne dira point : Il est ici ; ou, Il est là : car le royaume de Dieu est déjà au milieu de vous.

Et il dit à ses disciples : Viendront des jours où vous désirerez voir un seul jour du Fils de l'homme, et vous ne le verrez point. Et ils vous diront : Il est ici ; il est là. N'y allez point et ne le suivez point. Car comme l'éclair brille soudain d'une extrémité du ciel à l'autre, ainsi paraîtra le Fils de l'homme en son jour. Mais il faut auparavant qu'il souffre beaucoup, et qu'il soit rejeté par cette génération.

Et il en sera aux jours du Fils de l'homme comme il en fut aux jours de Noé : Ils mangeaient et buvaient, prenaient des épouses, ou se donnaient à des maris, jusqu'au jour où Noé

ի տապանն, եւ եկն ջրհեղեղն եւ կորոյս գամենեսին : նոյնպէս եւ որպէս յաւուրսն Ղովտայ եղեւ, ուտեին, ըմպեին, գնեին, վաճառեին, տնկեին, շինեին. եւ յորում աւուր ել Ղովտ ի Սողովմայ, տեղաց հուր եւ ծծումք յերկնից եւ կորոյս գամենեսին. ըստ նմին օրինակի եղիցի եւ յաւուրն յորում Որդի մարդոյ յայտնեցոց է :

Յայնմ աւուր որ կայցէ ի տանիս եւ կարասի իւր ի տան, մի իջցէ առնուլ գայն. եւ որ յանդի իցէ՝ նոյնպէս մի դարձցի յետս : Յիշեցէք զկինն Ղովտայ. որ խնդրիցէ զանձն իւր ապրեցուցանել կորուսցէ զնա, եւ որ կորուսցէ՝ ապրեցուսցէ զնա : Ասեմ ձեզ. յայնմ զիշերի քէ եղիցին երկու ի մի մահիճս, մին առցի եւ միւսն բողցի. եւ եք եղիցին երկու աղայ ի միասին, մին առցի եւ միւսն բողցի. եւ եք իցեն երկու յանդի, մին առցի եւ միւսն բողցի : Պատասխանի ետուն եւ ասեն ցնա. Յո՞ Տէր : Եւ նա ասէ ցնոսա. Ուր մարմին է՝ անդր եւ արծուիք ժողովեցին :

Ասաց եւ առակ մի նոցա առ այն՝ քէ պարտ է յամենայն ժամ կալ նոցա յաղօթս եւ մի՛ ձանձրանայ. ասէ. Դատաւոր մի էր ի քաղաքի ուրեմն, յԱստուծոյ ոջ երկնցէր եւ ի մարդկանէ ոջ ամաչէր : Եւ այրի մի էր ի նմին քաղաքի, գայր առ նա եւ ասէր. Դատ արա ինձ յոտիս իմմէ : Եւ ոջ կամեր ի բազում ժամանակս : Յետ այնորիկ ասէ ի մտի իւրում. Եքէ եւ յԱստուծոյ ոջ երկնցիմ, եւ ի մարդկանէ ոջ ամաչեմ, գոնէ վասն աշխատ առնելոյ զիս այրւոյն՝ արարից նմա դատ, զի մի ի սպառ եկեայ քախանձիցէ զիս : Եւ ասէ Տէր. Լուարո՞ւք զինչ դատաւորն անիրաւուրեան ասէր. իսկ Աստուած ոջ առնիցէ վրեժ-խնդրութիւն ծառայից իւրոց որ աղաղակեն առ նա ի տուէ եւ ի գիշերի, եւ երկայնամիտ միայն լինիցի առ

entra dans l'arche ; et le déluge vint et les perdit tous. Et encore comme il en fut aux jours de Lot : ils mangeaient et buvaient, ils achetaient et vendaient, ils plantaient et bâtissaient. Et le jour où Lot sortit de Sodome, une pluie de feu et de soufre tomba du ciel, et les perdit tous. Ainsi en sera-t-il le jour où le Fils de l'homme sera manifesté.

En cette heure-là, que celui qui sera sur le toit et dont les meubles seront dans la maison, ne descende point pour les prendre ; et que celui qui sera dans le champ ne retourne point non plus sur ses pas : souvenez-vous de la femme de Lot. Quiconque cherchera à sauver sa vie, la perdra ; et quiconque perdra sa vie, la sauvera. Je vous le dis, en cette nuit-là, de deux qui seront dans le même lit un sera pris, et l'autre laissé ; de deux femmes qui tourneront ensemble la meule du moulin, une sera prise, et l'autre laissée ; et de deux qui seront dans le même champ un sera pris, et l'autre laissé. Ils lui dirent : Où sera-ce, Seigneur ? Et il répondit : En quelque lieu que soit le corps, les aigles s'y assembleront.

Il leur adressait encore cette parabole, pour montrer qu'il faut toujours prier, et ne se lasser jamais : Il y avait dans une ville un juge qui ne craignait point Dieu, et ne tenait aucun compte des hommes. Et dans cette même ville était une veuve qui vint à lui, en disant : Rendez-moi justice contre mon adversaire. Et pendant longtemps, il s'y refusa. Mais ensuite il dit en lui-même : Quoique je ne craigne point Dieu, et que je compte pour rien les hommes, cependant, parce que cette femme m'importune, je lui rendrai justice, de peur qu'à la fin elle ne vienne me faire quelque affront. Vous entendez, ajouta le Seigneur, ce que dit le juge d'iniquité. Et Dieu ne vengera point ses élus, qui jour et nuit lui font entendre leurs plaintes ? Et il différera sa justice à leur égard ? Je vous dis que bientôt il les

նոսա. այո ասեմ ձեզ, զի արասցէ վրեժխնդրութիւն նոցա վաղվադակի. իսկ Որդի մարդոյ եկեալ գտանիցք արդեօք հաւատս յերկրի :

Ասաց եւ առ ոմանս պանծացեալս յանձիւս՝ թէ արդարք իցեն, եւ խոտիցեն զբազումս, զառակս զայս. Արք երկու ելին ի տաճարն կալ յաղօթս, մին Փարիսեցի եւ միւսն մաքսաւոր : Փարիսեցին կայր մեկուսի, եւ զայս առանձինն աղօթս մատուցանէր. Աստուած իմ, զոհանամ զքէն, զի ոչ եմ իբրեւ զայլս ի մարդկանէ, զյափշտակողս եւ զանիրաւս եւ զշունս, կամ իբրեւ զայս մաքսաւոր. այլ պահեմ երկիցս ի շաբաթու, եւ տամ տասանորդս յամենայն ստացուածոց իմոց : եւ մաքսաւորն կայր մեկուսի, եւ ոչ կամեր եւ ոչ զաջսն ընդ երկինս ամբառնալ, այլ կոծէր զկուրծս իւր եւ ասէր. Աստուած, քաւեա զիս զմեղաւորս : Ասեմ ձեզ, էջ սա արդարացեալ ի տուն իւր քան զնա. զի ամենայն որ բարձրացուցանէ զանձն իւր խոնարհեցի, եւ որ խոնարհեցուցանէ զանձն՝ բարձրացի :

Մատուցանէին առ նա եւ մանկտի, զի ձեռն դիցէ ի վերայ նոցա եւ աղօթս արասցէ. իսկ աշակերտքն սաստեին այնոցիկ որ մատուցանէինն : Իբրեւ ետես Յիսուս, կոչեաց զերկուտասանսն առ ինքն, եւ բարկացեալ սաստեաց նոցա եւ ասէ. Թոյլ տուք մանկուոյդ գալ առ իս, եւ մի արգելուք զդոսա, զի այդպիսեացդ է արքայութիւն Աստուծոյ : Մմէն ասեմ ձեզ. որ ոչ ընդունիցի զարքայութիւն Աստուծոյ իբրեւ զմանուկ, ոչ մտցէ ի նա : եւ առեալ զմանկտին ի գիրկս իւր՝ ձեռն եղ ի վերայ եւ օրհնեաց զնոսա :

Եւ ընդ ելանելն նորա անտի ի ճանապարհ, ահաւասիկ իշխան ոմն մեծատուն ընթացեալ ի ծունր իշաներ եւ ասէր. Վարդապետ բարի, զինչ գործեցից՝ զի զկեանսն

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

vengera. Et malgré cela, quand viendra le Fils de l'homme, pensez-vous qu'il trouve de la foi sur la terre ?

Jésus, s'adressant ensuite à quelques-uns qui se considéraient comme justes et méprisaient les autres, leur dit cette parabole : Deux hommes montèrent au temple pour prier : l'un était Pharisien ; et l'autre Publicain. Le Pharisien, se tenant debout, priait ainsi en lui-même : Mon Dieu, je vous rends grâces de ce que je ne suis pas comme les autres hommes, qui sont voleurs, injustes et adultères ; ni surtout comme ce Publicain : je jeûne deux fois la semaine ; je donne la dime de tout ce que je possède. Le Publicain, au contraire, se tenant éloigné, n'osait pas même lever les yeux vers le ciel ; mais il se frappait la poitrine, en disant : Mon Dieu, soyez miséricordieux envers moi, car je suis un pécheur. Je vous le dis, celui-ci retourna chez lui bien plus juste que l'autre : car quiconque s'élève sera abaissé, et quiconque s'abaisse sera élevé.

Alors on lui présenta des petits enfants pour qu'il leur imposât les mains et les bénit ; mais ses disciples repoussaient avec menaces ceux qui les présentaient. Voyant ce qui se passait, Jésus appela à lui les douze, et leur dit avec indignation : Laissez venir à moi ces petits enfants, et ne les empêchez point, car c'est à ceux qui leur ressemblent qu'appartient le royaume de Dieu. En vérité, je vous le dis : Quiconque ne reçoit pas comme un enfant le royaume de Dieu n'y entrera point. Et embrassant ces petits enfants, et imposant les mains sur eux, il les bénissait.

Comme Jésus sortait pour se remettre en chemin, un jeune homme d'entre les chefs du peuple, accourant et se prosternant, lui dit : Bon Maître, quel bien faut-il que je fasse pour

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

յախտենականն ժառանգեցից: Ասէ ցնա Յիսուս. Չի ասես զիս բարի. չիք ոք բարի՝ բայց մի՝ Աստուած: Երէ կամիս մտանել ի կեանս, պահեա զպատուիրանս: Ասէ ցնա. Չորս: Ասէ ցնա Յիսուս. Չպատուիրանս զիտես. մի շնար, մի սպանաներ, մի գողանար, մի սուտ վկայեր, պատուեա զհայր քո եւ զմայր, եւ սիրեսցես զընկեր քո իբրեւ զանձն քո: Ասէ ցնա պատանին. Վարդապետ, զայդ ամենայն պահեցի ի մանկութենէ իմմէ. արդ զինչ եւս պակաս իցեմ:

Իբրեւ յուաւ զայն Յիսուս, հայեցեալ ի նա՝ սիրեաց զնա եւ ասէ ցնա. Միւս եւս պակաս է քեզ. երէ կամիս կատարեալ լինել, երբ վաճառեա զամենայն ինչ զոր ունիս, եւ տուր աղքատաց, եւ ունիցիս զանձս յերկինս, եւ եկ զկնի իմ: Նա իբրեւ յուաւ, խոժոռեալ ընդ բանն զնաց տրտում, զի ուներ ստացուածս բազումս:

Իբրեւ ետես զնա Յիսուս զի զնայր տրտմեալ, հայեցեալ յայսկոյս յայնկոյս՝ ասէ ցաշակերտան. Չիւնրդ դժուարին է որ զինչսդ ունին՝ մտանել յարքայութիւն Աստուծոյ: Ամեն ասեմ ձեզ, զի դժուարաւ մտցէ մեծատուն յարքայութիւն Աստուծոյ: Եւ աշակերտքն զարմացեալ էին ի վերայ բանիցն նորա. իսկ Յիսուս դարձեալ պատասխանի ետ նոցա եւ ասէ. Որդեակք, սրջափ դժուարին է յուսացելոց յինչս՝ մտանել յարքայութիւն Աստուծոյ: Դիւրագոյն իցէ մալխոյ ընդ ծակ ասղան անցանել, քան մեծատան յարքայութիւն Աստուծոյ մտանել: Եւ նոքա առաւել եւս զարմանային եւ ասէին. Իսկ ո՞ կարիցէ ապրել: Հայեցեալ ընդ նոսա Յիսուս՝ ասէ. Առ ի մարդկանէ այդ անճնարին է, այլ ոչ առ ի յԱստուծոյ:

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

acquérir la vie éternelle ? Jésus lui répondit : Pourquoi m'appelez-vous bon ? Il n'y a que Dieu qui soit bon. Si vous voulez entrer dans la vie, gardez les commandements. Il dit à Jésus : Quels commandements ? Jésus lui dit : Vous les connaissez : Vous ne commettrez point d'adultère, vous ne tuerez point, vous ne déroberez point, vous ne porterez point faux témoignage ; honorez votre père et votre mère ; et encore, vous aimerez votre prochain comme vous-même. Le jeune homme répondit : Maître, j'ai observé tous ces préceptes dès ma jeunesse ; que me manque-t-il encore ?

Entendant cela, Jésus fixa sur lui son regard avec affection, et lui dit : Une chose encore vous manque : si vous voulez être parfait, allez, vendez tout ce que vous avez, donnez-le aux pauvres, et vous aurez un trésor dans le ciel ; puis venez, et suivez-moi. Entendant cette parole, le jeune homme s'en alla tout affligé, car il possédait de grands biens.

Et Jésus, le voyant s'en aller avec tristesse, jeta les yeux sur ceux qui étaient autour de lui, et leur dit : Qu'il sera difficile à ceux qui possèdent les richesses d'entrer dans le royaume de Dieu ! Oui, je vous le dis en vérité, un riche entrera difficilement dans le royaume du ciel. Ses disciples, entendant ceci, en étaient consternés. Et Jésus leur dit : Oui, mes petits enfants, je vous le répète, il est difficile à ceux qui se confient dans les richesses, d'entrer dans le royaume de Dieu. Il est plus facile à un câble de passer à travers une aiguille, qu'à un riche d'entrer dans le royaume de Dieu. Entendant cela, ses disciples s'étonnaient grandement et se disaient entre eux : Qui pourra donc être sauvé ? Et Jésus, fixant sur eux ses regards, leur dit : Cela est impossible aux hommes ; mais tout est possible à Dieu.

Յայնժամ պատասխանի ետ Պետրոս եւ ասեց նա. Աւսիկ մեք քողաք զամենայն եւ եկաք զկնի թո. արդ զինչ լինիցի մեզ: Ասեց նոսա Յիսուս. Ամեն ասեմ ձեզ, զի դուք որ եկիք զկնի իմ, ի միւսանգամ զպատեան յորժամ նստցի Որդի մարդոյ յաթոռ փառաց իւրոց, նըստջիք եւ դուք յերկոտասան արոռ՝ դատել զերկոտասան ազգ Իսրայելի: Եւ ամենայն որ ոք երող գտուն կամ զեղբարս կամ զքորս կամ զհայր կամ զմայր կամ զկլին կամ զորդիս կամ զագարակս վասն իմ կամ վասն Աւետարանին, երբ ոչ առնուցու հարիւրապատիկ այժմ յայսմ ժամանակի տունս եւ եղբարս եւ քորս եւ մարս եւ որդիս եւ ագարակս՝ հալածանօք հանդերձ, եւ յաշխարհին որ զայրոցն է՝ զկեանսն յախտենականս ժառանգեսցե: Բազումք եղիցին առաջինք յետինք, եւ յետինք առաջինք:

Քանզի նման է արքայութիւն երկնից առն տանուտեառն, որ ել ընդ առաւօտն ի վարձու ունել մշակս յայգի իւր. եւ արկ վարձս մշակացն աւուրն դահեկան, եւ առաքեաց գնոսս յայգի իւր: Եւ ելեալ զերրորդ ժամու՝ ետես այս զի կային դատարկ ի հրապարակս, ասե եւ գնոսս. Երրայք եւ դուք յայգի իմ, եւ որ ինչ արժան իցե՝ տաց ձեզ: Գնացին եւ նոքա: Եւ դարձեալ ելեալ զվեց ժամու եւ զինն ժամու՝ արար նոյնպէս. եւ զմետասաներորդ ժամու ելեալ եգիտ այս՝ զի կային դատարկ, ասե եւ գնոսս. Ընդէր կայք աստ զօրս ցերեկ դատարկ: Ասենց նա. Զի ոչ ոք կարաւ զմեզ ի վարձու: Ասեց նոսա. Երրայք եւ դուք յայգին, եւ որ ինչ արժան է՝ առնուցուք:

Եւ իբրեւ երեկոյ եղև, ասե տեր այգւոյն ցգաւառապետ իւր. Կոչեա զմշակսն եւ տուր նոցա վարձս՝ սկըսեալ ի յետնոցն մինչեւ ցառաջինսն: Իբրեւ եկին որք զմետասաներորդ ժամուն՝ առին մէն մի դահեկան.

VIE DE JÉSUS CHRIST.

Pierre, alors, reprit et lui dit : Nous, qui avons tout quitté pour vous suivre, qu'aurons-nous en retour ? Je vous le dis en vérité, reprit Jésus : Vous qui m'avez suivi, lorsque viendra le jour de la résurrection et que le Fils de l'homme sera assis sur le trône de sa gloire, vous vous asseoirs vous-mêmes sur douze trônes pour juger les douze tribus d'Israël. Et quiconque laissera sa maison, ou ses frères, ou ses sœurs, ou son père, ou sa mère, ou sa femme, ou ses fils, ou ses champs à cause de mon nom, ou de l'Évangile, il recevra en cette vie même cent fois autant : maisons, sœurs, frères, et fils, et mères, et champs, avec des persécutions, et dans le siècle à venir, il possédera la vie éternelle. Et plusieurs qui étaient les premiers seront les derniers, comme plusieurs qui étaient les derniers seront les premiers.

Le royaume des cieux est semblable à un père de famille, qui s'en alla de grand matin louer des ouvriers pour sa vigne. Étant convenu avec les ouvriers d'un denier pour leur journée, il les envoya à sa vigne. Et vers la troisième heure, étant sorti de nouveau, il en vit d'autres qui étaient sur la place à ne rien faire, et il leur dit : Allez, vous aussi, à ma vigne, et ce qui sera juste, je vous le donnerai. Et ils y allèrent. Il sortit encore vers la sixième et la neuvième heure, et fit la même chose.

Enfin, étant sorti vers la onzième, il en trouva d'autres qui étaient là oisifs, et leur dit : Pourquoi restez-vous là tout le jour sans rien faire ? Ils répondirent : Parce que personne ne nous a loués. Il leur dit : Allez aussi à ma vigne.

Sur le soir, le maître de la vigne dit à son intendant : Appelez les ouvriers, et payez-les, en commençant par les derniers jusqu'aux premiers. Et ceux qui étaient venus vers la onzième heure s'approchèrent, et ils reçurent chacun un denier. Les

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

եկեալ եւ առաջինքն՝ համարէին քեաւելի առնուցուն, եւ
 առին մեն մի դահեկան եւ նորա. իբրեւ առին, տրտըն-
 ջէին գտանուտեառնեն եւ ասէին, քե Գորքա յետինքդ մի
 ժամ գործեցին, եւ հասարակորդս մեզ արարեր գղոսա,
 որ զճանրութիւն աւուրն բարձաք եւ գտօք : Նա պատաս-
 խանի ետ միում ի նոցանէ եւ ասէ. Ընկեր, չգրկեմ գքեզ.
 ոչ դահեկանի միոջ սակ արկեր ընդ իս. առ գքոյդ եւ երբ :
 եքէ կամիմ յետնոցս տալ՝ որպէս եւ քեզ, եքէ չիցէ ինձ
 իշխանութիւն յիմս առնել զինչ եւ կամիմ. կամ քե ակն
 քո չար է, զի ես առատս եմ : Այսպէս եղիցին յետինք
 առաջինք՝ եւ առաջինք յետինք. զի բազումք են կոչե-
 ցեալք, եւ սակաւք են ընտրեալք :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

premiers, venant ensuite, pensaient qu'ils recevraient davantage; mais ils reçurent aussi chacun un denier. Et en le recevant, ils murmuraient contre le père de famille, en disant : Ces derniers n'ont travaillé qu'une heure, et vous les avez traités comme nous qui avons porté le poids du jour et de la chaleur. Répondant à l'un d'eux, le père de famille lui dit : Mon ami, je ne vous fais point de tort : n'êtes-vous point convenu avec moi d'un denier pour votre journée? Prenez ce qui vous appartient, et retirez-vous : il me plaît de donner à ce dernier autant qu'à vous. Ne m'est-il pas permis de faire ce que je veux? Est-ce que vous verriez d'un mauvais œil que je sois bon? Ainsi les derniers seront les premiers, et les premiers seront les derniers. Car beaucoup sont appelés, mais peu sont élus.

ԳԼՈՒԽ ԼԴ.

Ուղեւորել Յիսուսի յերուսաղեմ. — Յառաջագոյն պատմէ աշակերտացն զջարջարանս իւր եւ գման. — Խնդիր որդւոցն Ջերեղեայ. — Խրատ խոնարհութեան. — Բժշկութիւն կուրին ի մուտսն յերիքով. — Ջակբէոս մաքսապետ. — Առակ տասն մնասին :

Եւ էին ի ճանապարհի (Յիսուս եւ աշակերտքն իւր) մինչդեռ ելանէին յերուսաղեմ. եւ երբայր Յիսուս առաջի քան զնոսա, եւ զարմացեալ էին որ զնեան երթային եւ երկրնջէին :

Եւ առ զերկոտասանսն առանձինն, եւ սկսաւ ասել նոցա զինչ անցք անցանելոց իցեն ընդ նա, եւ քի Անաւասիկ ելանեմք յերուսաղեմ, եւ Որդի՛ մարդոյ մատնեսցի քահանայապետիցն եւ դպրաց, եւ դատապարտեսցեն զնա ի մահ, եւ կատարեսցին ամենայն զրեալքն մարգարէիւք վասն Որդւոյ մարդոյ. զի՛ մատնեսցեն զնա հերանոսաց, եւ կատակեսցեն զնովաւ, եւ քքանիցեն ի նա, եւ ի խաջ հանիցեն, եւ յերիւր աուր յարիցէ :

Յայնժամ մատեաւ առ նա մայր որդւոցն Ջերեղեայ որդւովքն իւրովք հանդերձ, երկիր պագաներ եւ խընդրեր ինչ ի նմանէ : Եւ նա՛ ասէ՞ցնաւ. Ջինչ կամիս : Ասէցնաւ. Ասա զի նստցին սոքա երկու որդիքս իմ, մի ընդ աջմէ քումմէ եւ մի ընդ անեկէ յարքայութեան քում : Եւ երթային առ նովաւ Յակովբոս եւ Յովհաննէս՝ որդիքն

CHAPITRE XXXIV.

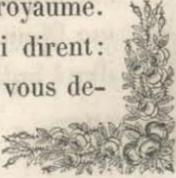
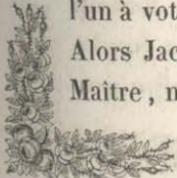
Jésus continue de marcher vers Jérusalem. — Il prédit de nouveau sa Passion. — Demande des fils de Zébédée. — Instruction sur l'humilité. — Guérison d'un aveugle. — Le publicain nommé Zachée. — Parabole des dix marcs d'argent.

JÉSUS et ses disciples étaient donc en chemin, se dirigeant vers Jérusalem. Et il marchait devant eux, et eux le suivaient avec tristesse et saisis de crainte.

Prenant à part les douze apôtres, Jésus se mit à leur annoncer de nouveau ce qui devait lui arriver, et il leur dit : Voici que nous montons à Jérusalem, et le Fils de l'homme sera livré aux princes des prêtres, et aux Scribes, et ils le condamneront à mort; et toutes les prédictions des prophètes touchant le Fils de l'homme seront accomplies : car il sera livré aux Gentils, moqué, flagellé, conspué; et après qu'ils l'auront flagellé, ils le feront mourir sur une croix; mais il ressuscitera le troisième jour.

Alors, la mère des fils de Zébédée vint adorant Jésus, et lui adressant une demande. Jésus lui dit : Que désirez-vous ? Elle répondit : Ordonnez que mes deux fils que voici siègent, l'un à votre droite, l'autre à votre gauche dans votre royaume. Alors Jacques et Jean, s'approchant eux-mêmes, lui dirent : Maître, nous voulons que quoi que ce soit que nous vous de-

Զերեդեայ, եւ ասէն ցնա. Վարդապետ, կամիմք զի զոր ինչ խնդրեսցուք ի քե՛ն՝ արասցես մեզ: Եւ նա ասէ ցնուսա. Զինչ կամիր յինէն զի արարից ձեզ: Եւ նոքա ասէն. Տնւր մեզ, զի նստցուք մի յաջմէ քումմէ եւ մի յանելէ ի փառսն քում: Պատասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ ցնուսա. Ոչ գիտէք զինչ խնդրէք. կարէք ըմպել զբաժակն զոր ես ըմպելոց եմ, կամ զմկրտութիւնն զոր ես մկրտելոցն եմ՝ մկրտիլ: Եւ նոքա ասէն ցնա. Կարեմք: Եւ Յիսուս ասէ ցնուսա. Զբաժակն զոր ես ըմպելոց եմ ըմպիցէք, եւ զմկրտութիւնն զոր ես մկրտելոց եմ մկրտիցիք. այլ նստուցանել ընդ աջմէ իմմէ եւ ընդ անելէ՝ ոչ է իմ տալ, այլ որոց պատրաստեալ իցէ:

Եւ լուեալ զայն տասանցն, սկսան բարկանալ ի վերայ երկուցն եղբարց՝ Յակոբայ եւ Յովհաննու: Եւ Յիսուս կոչեաց զնոսա առ ինքն, եւ ասէ ցնուսա. Գիտէք զի որ յանուան իշխանքն են հեքանուսաց տիրեն նոցա, եւ մեծամեծք նոցա իշխանն նոցա: Ոչ նոյնպէս իցէ եւ ի ձերում միջի. այլ որ կամիցի ի ձեռնջ մեծ լինել՝ եղիցի ձեր պաշտօնեայ, եւ որ կամիցի ի ձեռնջ առաջին լինել՝ եղիցի ամենեցուն ծառայ: Որպէս եւ Որդի մարդոյ ոչ եկն պաշտօն առնուլ՝ այլ պաշտել, եւ տալ զանձն իւր փրկանս փոխանակ բազմաց:

Եւ եղև ի մօտելն նորա յերիքով, կոյր ոմն նստեր առ ճանապարհան մուրացիկ: Իբրեւ լուա զանցանել ժողովրդեանն, հարցանէր քե զինչ իցէ այն. եւ պատմեցին նմա, քե Յիսուս Նագովրեցի անցանէ: Աղաղակեաց եւ ասէ. Յիսուս Որդի Դաւթի, ողորմեաց ինձ: Եւ որ առաջին երբային՝ սաստեին նմա զի լուեցէ. եւ նա եւս առաւել աղաղակէր. Որդի Դաւթի, ողորմեաց ինձ: Զտեղի առ Յիսուս, եւ հրամայեաց ածել զնա առ իւր. եւ իբրեւ մերձ եղև առ նա, եհարց զնա եւ ասէ. Զինչ կամիս դու

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

manderons vous le fassiez pour nous. Il leur dit : Que voulez-vous que je fasse pour vous ? Ils répondirent : Que l'un de nous soit assis à votre droite, et l'autre à votre gauche dans votre gloire. Jésus leur dit : Vous ne savez ce que vous demandez. Pouvez-vous boire le calice que je dois boire, ou recevoir le baptême dont je dois être baptisé ? Ils lui répondirent : Nous le pouvons. Et Jésus leur dit : Le calice que je dois boire, vous le boirez en effet ; et le baptême que je dois recevoir, vous le recevrez ; mais d'être assis à ma droite ou à ma gauche, je ne puis le donner qu'à ceux pour qui mon Père l'a préparé.

Entendant ceci, les dix autres furent indignés contre les deux frères Jacques et Jean. Mais Jésus les appelant leur dit : Vous savez que les chefs des nations dominent avec empire, et que ceux qui sont au-dessus des autres font sentir leur puissance. Il n'en doit pas être ainsi parmi vous : si quelqu'un veut être plus grand que vous, qu'il soit votre serviteur ; et s'il veut être plus grand que tous, qu'il soit le serviteur de tous : à l'exemple du Fils de l'homme, qui n'est pas venu pour être servi, mais pour servir, et afin de donner sa vie pour la rédemption d'un grand nombre.

Et il arriva, comme Jésus approchait de Jéricho, qu'un aveugle était assis au bord du chemin et mendiait. Entendant que l'on passait en foule, il demanda ce que c'était. On lui dit que Jésus de Nazareth allait passer. L'aveugle se mit à crier : Jésus, fils de David, ayez pitié de moi. Et ceux qui marchaient en avant lui parlaient durement pour qu'il se tût ; mais il criait de plus en plus : Fils de David, ayez pitié de moi. Et Jésus, s'arrêtant, commanda qu'on le lui amenât. Et lorsque l'aveugle fut près de lui, il lui demanda : Que voulez-vous que je vous

զի արարից քեզ : Եւ նա ասէ. Տէր, զի բացցին աչք իմ եւ տեսից : Եւ Յիսուս ասէ ցնա. Հայեաց, հաւատք քո կեցուցին զքեզ : Եւ առ ժամայն ետես, երբայր զհետ նորա եւ փառաւոր առնէր զԱստուած. եւ ամենայն ժողովրդեանն տեսեալ՝ տայր օրհնութիւն Աստուծոյ :

Եւ մտեալ շրջեր ընդ Երիքով. եւ անա այր մի անուն կոչեցեալ Զակքոս, եւ նա էր մաքսապետ, եւ ինքն մեծատուն, եւ խնդրէր տեսանել՝ քե ո՛վ իցէ Յիսուս, եւ ոչ կարէր ի բազմութենէն, զի կարճ էր հասակաւ : Եւ ընթացեալ յառաջս, ել ի ժանտարգենին զի տեսանիցէ զնա. քանզի ընդ այն իսկ անցանելոց էր : Իբրեւ եկն ի տեղին՝ հայեցաւ ի վեր Յիսուս եւ ասէ ցնա. Զակքէ, փութա էջ այտի, զի այսօր ի տան քում արժան է ինձ ազանել : Փութացաւ եւ էջ եւ ընկալաւ զնա ուրախութեամբ : Իբրեւ տեսին ամենեքին, տրտնջեին եւ ասին՝ քե Առ առն մեղաւորի եմուտ լուծանել : Եկն եկաց Զակքոս եւ ասէ ցՏէր. Տէր, անա զկես ընչից իմոց տաց աղքատաց, եւ եք զօք զրկեցի՝ հատուցից չորեքկին : Եւ ասէ ցնա Յիսուս. Այսօր եղև փրկութիւն տանս այսմիկ. քանզի եւ սա որդի Արրահամու է. զի եկն Որդի մարդոյ խնդրել եւ կեցուցանել զկորուսեալն :

Եւ մինչդեռ նոքա զայն լսեին, յաւել առակ մի եւ ասէ, — վասն մերձենալոյ նորա յԵրուսաղէմ, եւ համարելոյ նոցա եք առժամայն յայտնելոց է արքայութիւն Աստուծոյ. — ասէ. Այր ոմն ազնուական զնաց յաշխարհ հեռի՝ առնուլ իւր բազաւորութիւն եւ դառնալ. եւ կոչեցեալ զճառայս իւր ետ նոցա տասն մնաս, եւ ասէ ցնոսա. Յարգեցէք զայդ մինչեւ եկից : Եւ քաղաքացիքն նորա առեին զնա. առաքեցին հրեշտակս զկնի նորա եւ ասեն՝ քե Ոչ կամիմք բազաւորել զճա ի վերայ մեր :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

fasse? Il dit : Seigneur, que je voie. Et Jésus lui dit : Voyez ; votre foi vous a sauvé. Et aussitôt il vit, et il le suivait glorifiant Dieu ; et tout le peuple, témoin du miracle, rendit aussi gloire à Dieu.

Et Jésus entra dans Jéricho, et il traversait la ville. Et voilà qu'un homme nommé Zachée, chef des Publicains et fort riche, cherchait à voir Jésus pour le connaître ; et il ne le pouvait à cause de la foule, parce qu'il était d'une taille fort petite. Courant donc devant, il monta sur un sycomore pour le voir, parce qu'il devait passer par là. Arrivé en cet endroit, Jésus leva les yeux, et l'ayant vu, il lui dit : Zachée, descendez vite, car c'est dans votre maison que je dois demeurer aujourd'hui. Et il se hâta de descendre, et le reçut avec joie. Voyant cela, tous murmuraient de ce qu'il était descendu chez un pécheur. Cependant Zachée, s'arrêtant devant le Seigneur, lui dit : Seigneur, je donne aux pauvres la moitié de mes biens ; et si j'ai fait tort à quelqu'un en quoi que ce soit, je lui rends quatre fois autant. Jésus lui dit : Aujourd'hui le salut est descendu sur cette maison, parce que son chef, lui aussi, est enfant d'Abraham, et que le Fils de l'homme est venu chercher et sauver ce qui avait péri.

Or, la foule entendait ces paroles ; et, de ce que Jésus était près de Jérusalem, elle s'imaginait que le royaume de Dieu allait bientôt paraître. C'est pourquoi il ajouta, en leur parlant en parabole : Un homme de grande naissance s'en alla en un pays lointain pour prendre possession d'un royaume et revenir ensuite. Ayant appelé ses serviteurs, il leur donna dix mares d'argent, et leur dit : Faites-les valoir jusqu'à ce que je revienne. Or ceux de son pays le haïssaient ; et ils envoyèrent après lui des députés, chargés de dire : Nous ne voulons pas que celui-ci règne sur nous.

Եւ եղև դառնայ նմա՛ առեայ գրագաւորութիւնն, եւ կոչեայ զժառայսն՝ որոց տուեայ էր զարծարն՝ զի զիտասցէ թէ ո՛ր զինչ շահեցաւ, եկն առաջինն եւ ասէ. Տէր, մնասն քո՛ տասն մնաս արար: Եւ ասէ ցնա. Ազնիւ ծառայ եւ բարի, զի ի փոքուղ հաւատարիմ եղեր, լիջիր իշխանութիւն ունել ի վերայ տասն քաղաքի: Եկն երկրորդն եւ ասէ. Մնասն քո արար հինգ մնաս: Ասէ եւ ցնա. Եւ դու լիջիր ի վերայ հինգ քաղաքաց: Եկն միսն եւ ասէ. Տէր, անա մնասն քո գոր ունեի ծրարեայ ի վարշամակի. երկնչէի ի քէն, զի այր ստամբակ ես, բառնաս գոր ոչ եղիր, եւ հնձես գոր ոչ սերմանեցեր: Եւ ասէ ցնա. Ի բերանոյ քումմէ դատեցայց զքեզ, ծառայ անհաւատ. զիտէիր թէ ես այր մի ստամբակ եմ, բառնամ գոր ոչ եղի, եւ հնձեմ ուր ոչ սերմանեցի. եւ ընդէր ոչ ետուր զարծարն իմ ի սեղանաւորս, եւ եկեայ ես տոկոսեօք պահանջի: Եւ ասէ ցսպասաւորսն. Առէք ի դմանէ զմնասն, եւ տարայք տուք այնմ՝ որ ունիցի գտասն մնասն: Եւ ասեն ցնա. Տէր, ունի տասն մնաս: — Ասեմ ձեզ, երբ ամենայնի որ ունիցի՛ տացի, եւ յայնմանէ որ ոչն ունիցի՛ եւ գոր ունիցին բարձցի ի նմանէ:

Բայց զքշնամիսն իմ զայնոսիկ որ ոչն կամին զիս քագաւորել ի վերայ նոցա՛ ամէք այսր եւ սպանէք առաջի իմ:

Եւ իբրև զայս ասաց, զնաց յառաջ՛ ելանել յերուսաղէմ:

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Etant revenu, après avoir pris possession du royaume, il fit appeler les serviteurs auxquels il avait donné l'argent, pour savoir de combien chacun d'eux l'avait augmenté par le trafic. Le premier vint, et dit : Seigneur, votre argent a produit dix fois autant. Le maître lui dit : Courage, bon serviteur ! Parce que vous avez été fidèle dans ce peu de chose, prenez le gouvernement de dix villes. Un autre vint, et dit : Votre argent a produit cinq fois autant. Il dit à celui-ci : Et vous, prenez le gouvernement de cinq villes. Un autre vint encore, et dit : Seigneur, voici votre argent que j'ai gardé enveloppé dans un linge. Je vous ai craint, parce que vous êtes un homme sévère qui enlevez ce que vous n'avez point déposé, et moissonnez ce que vous n'avez point semé. Le maître lui dit : Je te prends par tes propres paroles, serviteur méchant. Tu savais que je suis un homme sévère, enlevant ce que je n'ai point déposé, et moissonnant ce que je n'ai point semé : pourquoi donc n'as-tu pas mis mon argent à la banque, afin qu'à mon retour je le reprenne avec les intérêts ? Et il dit à ceux qui étaient là présents : Otez-lui cet argent et donnez-le à celui qui a dix marcs. Ils lui dirent : Seigneur, il en a déjà dix. Le maître répondit : Je vous le dis, on donnera à celui qui a ; et celui qui n'a pas, on lui ôtera même ce qu'il a.

Quant à mes ennemis, ceux qui n'ont pas voulu m'avoir pour roi, qu'on les amène ici, et qu'on les mette à mort en ma présence.

Ayant dit ces paroles, il se remit en chemin, et marchait devant eux vers Jérusalem.

ԳԼՈՒԽ ԼԵ.

Բժշկութիւն Բարտիմէի կուրին. — Օձանել Մարիամու զոտն Յիսուսի յընթրիսն ի Բեթանիա. — Յաղբական մուտն Գրիստոսի յԵրուսաղէմ.
— Ի բաց վարե զվաճառականսն ի տաճարէն. — Տրտունջ Փարիսեցւոցն. — Հերանոսք ոմանք խնդրեն տեսանել զՅիսուս :

Եւ ընդ ելանելն նորա յերիքովե աշակերտօքն եւ բազում ժողովրդովք, որդի Տիմէի Բարտիմէոս կոյր նստեր մուրացիկ յանցս ճանապարհի: Իբրեւ յուաւ թէ Յիսուս նազովրեցի ե, սկսաւ աղաղակել եւ ասել. Որդի Դաւթի Յիսուս, ողորմեաց ինձ: Եւ սաստեկն նմա բազումք զի լոեսցէ. եւ նա առաւել եւս աղաղակեր. Որդի Դաւթի, ողորմեաց ինձ: Զտեղի առ Յիսուս եւ հրամայեաց կոչել զնա: Կոչեն զկոյրն եւ ասեն ցնա. Քաջալերեաց, արի, կոչէ զքեզ: Եւ նորա ընկեցեալ զձորձս իւր, յարեաւ եւ եկն առ Յիսուս: Պատասխանի ետ նմա Յիսուս եւ ասէ. Զինչ կամիս թէ արարից քեզ: Ասէ ցնա կոյրն. Ռաբբունի, զի բացայց: Եւ Յիսուս ասէ ցնա. Երբ, հաւատքքո կեցուցին զքեզ: Եւ վաղվաղակի բացաւ, եւ երբայր զհետ նորա ի ճանապարհին:

Եւ եր մերձ գատիկն Հրէից, եւ բազումք ելին յԵրուսաղէմ ի գաւառէ անտի յառաջագոյն քան զգատիկն զի սրբեսցեն զանձինս իւրեանց: Խնդրէին զՅիսուս, եւ ասէին ընդ միմեանս մինչ կային ի տաճարին. Զիմարդ բուի ձեզ, երբ ո՞չ գայցէ ի տօն այսր: Պատուեր տուեալ էր քահանայապետիցն եւ Փարիսեցւոց, զի թէ ոք զի-

CHAPITRE XXXV.

Guérison d'un aveugle nommé Bartimée. — Parfum répandu par Marie sur les pieds de Jésus. — Conduit en triomphe, il entre dans Jérusalem. — Il chasse du temple les vendeurs. — Murmure des Pharisiens. — Des païens voulant voir Jésus.

COMME Jésus sortait de Jéricho avec ses disciples et une grande multitude de peuple, voilà que le fils de Timée, Bartimée l'aveugle, était assis et mendiait sur le bord du chemin. Apprenant que c'était Jésus de Nazareth qui passait, il se mit à crier : Jésus, fils de David, ayez pitié de moi. Et plusieurs le menaçaient afin qu'il se tût. Mais lui, il criait encore plus haut : Seigneur, fils de David, ayez pitié de moi. Alors Jésus, s'arrêtant, ordonna qu'on le fit venir. Et ceux qui passaient, s'adressant à l'aveugle, lui dirent : Consolez-vous et levez-vous, il vous appelle. Et lui, rejetant son manteau, se leva en hâte et vint à Jésus. Et Jésus lui dit : Que voulez-vous que je vous fasse ? L'aveugle répondit : Seigneur, que je voie. Jésus, ému de compassion, toucha ses yeux et lui dit : Allez, votre foi vous a sauvé. Et aussitôt il vit, et il le suivait dans le chemin.

Or, la Pâque des Juifs était proche ; et de toute la contrée beaucoup se rendirent à Jérusalem avant la fête, afin de se purifier. Et ils cherchaient Jésus ; et, debout dans le temple, ils se disaient les uns aux autres : Que pensez-vous de ce qu'il ne vient point pour cette solennité ? Et les Pontifes avec les Pharisiens avaient ordonné que, si quelqu'un appartenait en

տասցէ թէ ուր է, գուշակեսցէ զնմանէ՝ զի կայցին զնա :

Իսկ Յիսուս վեց աւուրք յառաջ քան զգատիկն եկն ի Բերանիա, ուր էր Ղազար՝ մեռեալն՝ զոր յարոյցն ի մեռելոց. եւ արարին անդ նմա ընթրիս, եւ ի սպասուկայր Մարթա, եւ Ղազար մի էր ի բազմելոց ընդ նմա : Իսկ Մարեմայ առեալ յիտր մի իւղոյ նարդեան ազնուի մեծագնոյ, օծ գոտսն Յիսուսի, եւ հերով իւրով մաքրէր գոտս նորա, եւ տունն լի եղեւ ի հոտոյ իւղոյն : Ասէ մի ոմն յաշակերտաց անտի, Յուդա Իսկարիովտացի՝ որ մատնելոցն էր զնա. Ընդէր ոչ իւղդ այդ վաճառեցաւ երեք հարիւր դենարի, եւ տուաւ աղքատաց : Չայս ասաց, ոչ զի գաղքատաց ինչ փոյթ էր նմա, այլ զի գող էր, եւ զարկոյն ինքն ունէր, եւ որ ինչ անկաներն՝ նա կրէր : Ասէ Յիսուս. Թոյլ տուր դմա, զի յօրն պատանաց իմոց պահեսցէ զայդ : Չաղքատս յամենայն ժամ ընդ ձեզ ունիք, զիս ոչ հանապագ ընդ ձեզ ունիք :

Իբրեւ գիտաց ժողովուրդ բազում ի Հրէիցն թէ անդ է՝ եկին, ոչ միայն վասն Յիսուսի, այլ զի եւ զՂազար տեսցեն՝ զոր յարոյցն ի մեռելոց : Խորհուրդ արարին քահանայապետքն զի եւ զՂազար սպանցեն. քանզի բազումք ի Հրէից երթային եւ հաւատային ի Յիսուս :

Ի վաղիւ անդր ժողովուրդ բազում որ եկեալ էր ի տօնն՝ իբրեւ յուան թէ գայ Յիսուս յերուսաղեմ, առին ոսոս արմաւենեաց, եւ ելին ընդ առաջ նորա, աղաղակիին եւ ասէին. Ովսաննա, օրհնեալ որ գասդ յանուն Տեառն՝ քազաւորդ Իսրայելի :

Իբրեւ մօտ եղեն յերուսաղեմ, եւ եկին ի Բերփագէ մերձ ի լեառն Չիբենեաց, յայնժամ Յիսուս արձակեաց երկուս յաշակերտացն իւրոց, եւ ասէ ցնոսա. Երթայք

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

quel lieu était Jésus, il vint le leur indiquer, afin qu'ils le fissent prendre.

Six jours avant la Pâque, Jésus vint à Béthanie, où il avait ressuscité Lazare. Là, ils lui préparèrent à souper ; et Marthe servait, et Lazare était un de ceux qui étaient à table. Et Marie prit une livre de parfum du nard le plus pur et le plus précieux, en répandit sur les pieds de Jésus, et les essaya avec ses cheveux, et toute la maison fut remplie de l'odeur du parfum. Or, un des disciples, Judas Iscariote, qui devait le trahir, dit : Pourquoi n'a-t-on pas vendu ce parfum trois cents deniers, que l'on aurait donnés aux pauvres ? Il dit cela, non qu'il s'inquiétât des pauvres, mais parce qu'il était voleur, et qu'ayant la bourse, il portait l'argent que l'on y mettait. Et Jésus dit : Laissez agir cette femme ; et qu'elle garde ce parfum pour ma sépulture. Car des pauvres, vous en aurez toujours parmi vous ; mais moi, vous ne m'aurez pas toujours.

Or, une grande multitude de Juifs, apprenant qu'il était à Béthanie, s'y rendirent, non-seulement à cause de Jésus, mais aussi pour voir Lazare qu'il avait ressuscité d'entre les morts. Alors les princes des prêtres conçurent le dessein de faire mourir aussi Lazare ; parce que beaucoup d'entre les Juifs, à cause de lui, s'éloignaient d'eux et croyaient en Jésus.

Le lendemain, le grand nombre de ceux qui étaient venus d'avance pour le jour de la fête, ayant appris que Jésus venait de Béthanie à Jérusalem, prirent des rameaux de palmier, et allèrent au-devant de lui en criant : Hosanna ! Béni soit le roi d'Israël, qui vient au nom du Seigneur !

Comme Jésus approchait de Jérusalem, et que déjà il était à la montagne des Oliviers, près de Bethphagé, il envoya deux de ses disciples, en leur disant : Allez dans le village qui est

ի գեօղ որ առաջի ձեր է, եւ անդէն գտանէք էշ կապեալ եւ յաւանակ ընդ նմին, յորոյ վերայ ոչ ոք ի մարդկանէ նստաւ. լուծէք ածէք ինձ. եւ եքէ ոք ասացէ ձեզ՝ եքէ Զի լուծանէք գլաւանակդ, ասասչիք՝ եքէ Տեառն իւրեանց պիտոյ են, եւ վաղվաղակի առաքեսցէ զնոսա :

Գնացին աշակերտքն եւ արարին որպէս հրամայեաց նոցա Յիսուս : Եւ մինչդեռ լուծանէին գլաւանակն, ասեն տեարքն նորա որ անդր կային՝ ցնոսա. Զի լուծանէք գլաւանակդ : Եւ նոքա ասեն ցնա որպէս ասացն Յիսուս, քէ Տեառն իւրում պիտոյ է : Եւ քոյլ ետուն նոցա :

Եւ ածին գեշն եւ գլաւանակն առ Յիսուս, եւ արկին զնոքօք ձորձս իւրեանց, եւ հեծուցին զՅիսուս, եւ նստաւ ի վերայ նոցա :

Բայց այս ամենայն եղև զի լցցի բան մարգարէին որ ասէ. Ասացէք դստեր Սիւովնի. Մի երկնջիր, դուստր Սիւովնի. անա քագաւոր քո գայ քեզ հեզ, եւ հեծեալ յէշ եւ յաւանակի իշոյ :

Եւ զայն ինչ ոչ գիտացին աշակերտքն նորա գառաջինն, այլ յորժամ փառաւորեցաւ Յիսուս՝ յայնժամ յիշեցին՝ եքէ այն էր որ զբեալն էր վասն նորա, եւ զայն արարին նմա :

Եւ ժողովուրդն վկայէր՝ որ էր ընդ նմա, քէ զՂազար կոջեաց եւեք ի գերեզմանէն, եւ յարոյց զնա ի մեռելոց : Եւ վասն այնորիկ ընդ առաջ եղև նմա ժողովուրդն, զի լուան եքէ զայն նշանս արարեալ էր նորա :

Եւ մինչդեռ երթայր՝ բազում ժողովուրդք տարածեցին զհանդերձս իւրեանց ի ճանապարհին, եւ այլք հատանէին ոստս ի ծառոց եւ տարածանէին ի ճանապարհին : Եւ իբրև այն ինչ մերձ եղև ի գառիվայր լերինն Զիքե-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

devant vous ; et, en y entrant, vous trouverez une ânesse attachée, et avec elle, également attaché, un ânon sur lequel personne ne s'est encore assis. Déliez-les, et amenez-les moi. Et si quelqu'un vous demande pourquoi vous les déliez, vous répondrez que le Seigneur en a besoin ; et aussitôt on vous les laissera emmener.

Et les disciples firent ce que Jésus leur ordonnait. Et comme ils déliaient l'ânesse et l'ânon, les maîtres, qui se trouvaient là, leur dirent : Pourquoi les déliez-vous ? Et ils répondirent, comme Jésus le leur avait ordonné : C'est parce que le Seigneur en a besoin. Et les maîtres le leur permirent.

Et ils conduisirent à Jésus l'ânesse et l'ânon ; et ils étendirent dessus leurs vêtements, et firent monter Jésus, et Jésus s'y assit.

Or, tout cela se fit pour accomplir ce qu'un Prophète avait écrit : Dites à la fille de Sion : Ne craignez point, fille de Sion, voici votre roi qui vient à vous plein de douceur, assis sur une ânesse, et sur le poulain.

Les disciples ne comprirent point cela d'abord ; mais lorsque Jésus fut glorifié, alors ils se souvinrent que ces choses avaient été écrites de lui, et qu'on les avait accomplies à son égard.

Et le grand nombre de ceux qui étaient avec lui, lorsqu'il appela Lazare du tombeau et le ressuscita d'entre les morts, en rendaient témoignage. C'est pour cela que la foule vint au-devant de lui, parce qu'elle avait appris qu'il avait opéré ce miracle.

Lorsque Jésus se fut mis en marche, un grand nombre étendirent leurs vêtements le long du chemin ; d'autres coupaient des rameaux aux différents arbres, et en jonchaient son passage. Et comme il arrivait à la descente de la montagne

ՎԱՐԲ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

նեաց, սկսաւ ամենայն բազմութիւն աշակերտացն ուրախութեամբ օրհնել զԱստուած ի ձայն մեծ վասն ամենայն եղելոց զօրութեանցն՝ զոր տեսին. եւ ասէին. Օրհնեալ որ զայ բազաւորդ յանուն Տեառն. խաղաղութիւն յերկինս, եւ փնոք ի բարձունս:

Եւ ոմանք ի Փարիսեցւոցն յամբոխէ անտի ասեն ցնա. Վարդապետ, սաստեա աշակերտացդ քոց: Պատասխանի ետ եւ ասէ. Ասեմ ձեզ, զի երէ դոքա լուսացեն, քարինքդ աղաղակեսցեն:

Եւ ժողովուրդքն որ առաջին եւ զկնի երբային՝ աղաղակէին եւ ասէին. Օրհնութիւն Որդւոյ Դարի, օրհնեալ որ զայ յանուն Տեառն. օրհնեալ բազաւորութիւնդ եկեալ հօր մերոյ Դարի. օրհնութիւն ի բարձունս:

Եւ իբրեւ մերձեցաւ Յիսուս յերուսաղեմ, տեսեալ գրաղաքն ելաց ի վերայ նորա եւ ասէ. երէ զիտէիր դու գոնէ յաւուրս յայսմիկ զխաղաղութիւնն քո. բայց այժմ ծածկեցաւ յերեսաց քոց: Զի եկեսցեն աւուրք ի վերայ քո, եւ պատեսցեն գրեւ բշնամիք քո պատնէշ, եւ պաշարեսցեն գրեզ, եւ նեղեսցեն գրեզ յամենայն կողմանց. եւ յատակեսցեն գրեզ, եւ զորդիս քո ի քեզ. եւ ոչ բողոցուն քար ի քարի վերայ յամենայնի ի քեզ, փոխանակ զի ոչ ծանեար զժամանակ այցելութեան քո:

Եւ ի մտանելն նորա յերուսաղեմ՝ զղրղեցաւ քաղաքն ամենայն եւ ասէ. Ո՞վ իցէ սա: Եւ ժողովուրդքն ասեն. Սա է մարգարէն Յիսուս որ ի Նազարեթ Գալիլեացւոց:

Եւ եմուտ Յիսուս ի տաճարն, եւ եհան արտաքս զամենեսին որ վաճառէինն եւ գնէին ի տաճարի անդ, եւ զսեղանս հատավաճառացն կործանեսց, եւ գարոս

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

des Oliviers, ses disciples, en différents groupes et pleins de joie, se mirent tous ensemble à louer Dieu à haute voix, de toutes les merveilles qu'ils avaient vues, et disaient : Béni soit le roi qui vient au nom du Seigneur : Paix dans le Ciel ! Hosanna jusqu'au plus haut des Cieux !

Et quelques-uns des Pharisiens, du milieu de la foule, dirent à Jésus : Maître, imposez silence à vos disciples. Jésus leur répondit : Je vous déclare que, s'ils se taisent, les pierres élèveront la voix.

Et la foule qui précédait Jésus, et celle qui le suivait, poussaient des cris de joie en disant : Hosanna ! Gloire au fils de David, qui vient au nom du Seigneur ! Hosanna jusque dans les Cieux ! Béni soit le règne de David notre père, qui va commencer !

Quand Jésus fut près de Jérusalem, voyant cette ville, il pleura sur elle en disant : Si, toi aussi, tu avais connu, et même, en ce jour qui s'offre encore à toi, si tu reconnaissais ce qui serait ton salut ! Mais maintenant tout cela est caché à tes yeux. Viendront pour toi des jours où tes ennemis t'environneront de tranchées ; ils t'environneront et te presseront de tous côtés ; et ils te renverseront dans la poussière, toi et tes fils qui seront dans tes murs ; et ils ne laisseront pas de toi pierre sur pierre, parce que tu n'as point connu le temps où tu as été visitée.

Lorsque Jésus entra dans Jérusalem, toute la ville fut émue, et l'on demandait : Qui est celui-ci ? Et tout le cortège disait : C'est Jésus, le prophète de Nazareth en Galilée ?

Et Jésus entra dans le temple de Dieu, et se mit à chasser tous ceux qui vendaient et achetaient dans le lieu saint, et il renversa les tables des changeurs et les sièges de ceux qui ven-

ՎԱՐՔ ԳՐԻՍՏՈՍԻ

աղանեկվաճառացն, եւ ասէ ցնոսա. Գրեալ է, Տուն իմ տուն աղօթից կոչեսցի. եւ դուք արարեք զդա այրս աւագակաց:

Եւ մատեան առ նա կոյրք եւ կաղք ի տաճարին, եւ բժշկեաց զնոսա: Իրրեւ տեսին քահանայապետքն եւ դպիրք զսքանչելիսն զոր արար, եւ զմանկտին որ աղաղակէին ի տաճարին եւ ասէին, Օրհնութիւն Որդւոյ Դաւրի, բարկացան եւ ասեն ցնա. Լսեա զինչ ասեն դոքա: Ասէ ցնոսա Յիսուս. Այո. չիցէ ընթերցեալ ձեր՝ քէ Ի բերանոյ տղայոց եւ ստնդիեցաց կատարեցեր զօրհնութիւն: (Եւ երող զնոսա եւ զնաց:)

Իսկ Փարիսեցիքն ասէին ընդ միմեանս. Տեսանէք զի ոչ ինչ օգտիք. ահաւասիկ աշխարհ ամենայն զկնի նորա զնաց:

Էին անդ ոմանք եւ հեքանոսք յելեւոցն անդր, զի երկիրպագանիցեն ի տօնին: Նոքա մատեան առ Փիլիպպոս՝ որ ի Բեքսայիղայ Գալիլեացւոցն էր, աղաջէին զնա եւ ասէին. Տեր, կամի՞մք զՅիսուս տեսանել: Գայ Փիլիպպոս եւ ասէ ցԱնդրեաս. Անդրեաս եւ Փիլիպպոս ասեն ցՅիսուս: Եւ Յիսուս պատասխանի ետ նոցա եւ ասէ. Եհաս ժամ զի փառաւորեսցի Որդի մարդոյ: Ամէն ամէն ասեմ ձեզ. եքէ ոչ հատն ցորենոյ անկեալ յերկիր մեռանիցի, ինքն միայն կայ. ապա եքէ մեռանիցի՝ բազում արդիւնս առնէ: Որ սիրէ զանձն իւր՝ արձակէ զնա. եւ որ ատեայ զանձն իւր յաշխարհիս յայսմիկ, ի կեանսն յաւիտենականս պահեսցէ զնա: Եքէ ոք զիս պաշտիցէ, զկնի իմ եկեսցէ. եւ ուր են եմ անդ եւ պաշտօնեայն իմ եղիցի. եքէ ոք զիս պաշտիցէ, պատուեսցէ զնա Հայրն իմ:

Բայց այժմ անձն իմ խոովեալ է. եւ զինչ ասացից, եքէ Հայր, ապրեցո զիս ի ժամ: աստի յայսմանէ: Այլ

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

daient des colombes ; et il leur dit : Il est écrit, ma maison est une maison de prière ; mais vous, vous en avez fait une caverne de voleurs.

Et des aveugles et des boiteux s'approchèrent de lui dans le temple, et il les guérit. Or, les princes des prêtres et les Scribes, voyant les merveilles qu'il faisait, et les enfants qui criaient dans le temple : Hosanna au fils de David ! en furent indignés, et lui dirent : Entendez-vous ce que disent ceux-ci ? Jésus leur dit : Oui, je l'entends. N'avez-vous donc jamais lu cette parole : Vous avez mis la louange dans la bouche des enfants et de ceux qui sont à la mamelle ? Et il les quitta.

Alors les Pharisiens se dirent entre eux : Vous voyez que nous ne gagnons rien ; voilà que tout le monde est allé à sa suite.

Or, il y avait plusieurs païens parmi ceux qui étaient venus pour adorer au jour de la fête : ils s'approchèrent de Philippe, qui était de Bethsaïde en Galilée, et ils le priaient, en disant : Seigneur, nous voudrions voir Jésus. Philippe vint le dire à André ; puis André et Philippe le dirent ensemble à Jésus. Jésus leur répondit : L'heure est venue où le Fils de l'homme doit être glorifié. En vérité, en vérité, je vous le dis, si le grain de froment n'est jeté en terre, et n'y meurt, il reste seul ; mais s'il meurt, il porte beaucoup de fruit. Celui qui aime sa vie la perdra, et celui qui hait sa vie en ce monde la conserve pour la vie éternelle. Si quelqu'un me sert, qu'il me suive ; et où je suis, là sera aussi mon serviteur. Si quelqu'un me sert, mon Père l'honorera.

Et maintenant mon âme est troublée. Et que dirai-je ? Mon Père, sauvez-moi de cette heure ; mais c'est pour cela, pour

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

վասն այնորիկ եկի ի ժամս յայս : Հայր, փառաւորես զանուն քո : Եկն բարբառ յերկնից. եւ փառաւոր արարի, եւ դարձեալ փառաւոր արարից : Եւ ժողովուրդն որ կայր եւ լսէր, ասէին որոտումն լինէր : Կեսքն ասէին, Հրեշտակ խօսեցաւ ընդ նմա : Պատասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ. Ոչ վասն իմ ինչ եկն բարբառս այս, այլ վասն ձեր : Այժմիկ դատաստան է աշխարհիս այսորիկ. այժմիկ իշխան աշխարհիս այսորիկ ընկեացի արտաքս : Եւ ես յորժամ բարձրացայ յերկրէ, զամենեսին ձգեցից առ իս : Զայս ասեր՝ նշանակեալ քէ որով մահու մեռանելոց իցէ :

Պատասխանի ետ ժողովուրդն. Մեք լուաք յօրինաց երէ Քրիստոսն յաւիտեան կայ. եւ դու զինորդ ասես՝ քէ պարտ է բարձրանալ Որդւոյ մարդոյ. ո՞վ է այն Որդին մարդոյ :

Ասէ ցնոսա Յիսուս. Փոքր միւս եւս ժամանակ լոյս ընդ ձեզ է. զնացէք մինչդեռ զլոյսն ունիք, զի մի խաւար ձեզ հասցէ. զի որ զնայ ի խաւարի՝ ոչ գիտէ յ՛ երբայ : Մինչդեռ զլոյսն ընդ ձեզ ունիք՝ հաւատացէք ի լոյսն, զի որդիք լուսոյ եղիջիք :

Զայս իբրեւ ասաց Յիսուս, հայեցաւ շուրջ զամենեւումբք. եւ զի էր երեկոյացեալ ժամն, ել արտաքոյ քաղաքին ի Բերանիա երկոտաւանիւքն հանդերձ, եւ անդ ազաւ :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

la subir, que je suis venu. Mon Père, glorifiez votre nom. Et une voix fit entendre du ciel ces paroles : Je l'ai déjà glorifié, et je le glorifierai encore. Dans la foule qui était là et qui avait entendu, les uns prenaient cette voix pour le bruit du tonnerre ; les autres disaient : C'est un ange qui lui a parlé. Jésus dit : Ce n'est pas pour moi que cette voix est venue, mais pour vous. Bientôt la cause du genre humain sera jugée, et bientôt le prince de ce monde sera jeté dehors. Et moi, quand j'aurai été élevé de terre, j'attirerai tout à moi. Or, il disait cela pour indiquer de quelle mort il devait mourir.

Le peuple lui répondit : Nous avons appris par la Loi que le Christ demeure éternellement. Comment donc dites-vous : Il faut que le Fils de l'homme soit élevé ? Qui est ce Fils de l'homme ?

Jésus leur dit : La lumière est encore pour un peu de temps au milieu de vous. Marchez pendant que vous avez la lumière, afin que les ténèbres ne vous surprennent point. Celui qui marche dans les ténèbres ne sait où il va. Pendant que vous avez la lumière, croyez en la lumière, afin que vous soyez des enfants de lumière.

Après ces paroles, Jésus porta ses regards sur tout ce qui était autour de lui ; et comme la nuit commençait, il les quitta, et s'en alla secrètement à Béthanie avec les douze, et il y passa la nuit.

ԳԼՈՒԽ ԼԶ.

Քզենին անպտուղ ցամաքեայ. — Գարձեայ ի բաց վարե Քրիստոս զվաճառականսն ի տաճարէն. — Հարցումն Հրէից, եւ պատասխանին Յիսուսի այլով հարցմամբ. — Առակք երկուց որդուցն եւ զար մշակաց այգւոյն. — Առակ հարսանեաց որդւոյ բագաւորին :

Ն ի վաղիւ անդր մինչդեռ ելանէին ի Բերանիա՝ քաղցեալ: Եւ ետես բզենի մի ի բացուստ տերեւայից, եւ եկն՝ թէ գտանիցէ ինչ ի նմա. եւ իբրեւ եկն ի նա՝ ոչ ինչ եգիտ, բայց միայն տերեւ. զի ոչ իսկ էր ժամանակ բզոյ: Պատասխանի ետ եւ ասէ ցնա. Մի եւս ոք ի քէն պտուղ կերիցէ յաւիտեան: Եւ յսէին աշակերտքն նորա:

Գան յերուսաղեմ. եւ մտեայ ի տաճարն՝ սկսաւ հանել զվաճառականսն եւ զգեօղս որ էին ի տաճարին, եւ զսեղանս հատավաճառացն ցրուեաց, եւ զաքոոս աղանձավաճառացն կործանեաց, եւ ոչ բողոյր եթէ ոք անօր ինչ անցուցանիցէ ընդ տաճարն: Եւ ուսուցանէր եւ ասէր ցնոսա. Գրեայ է, Տուն իմ տուն աղօթից կոչեսցի ամենայն հեթանոսաց, — եւ դուք արարէք զդա այրս աւազակաց.

Եւ Յիսուս աղաղակէր եւ ասէր. Որ հաւատայ յիս՝ ոչ հաւատայ յիս, այլ յայն որ առաքեացն զիս. եւ որ տեսանէ զիս՝ զայն տեսանէ որ առաքեացն զիս: Ես լոյս յաշխարհ եկի, զի ամենայն որ հաւատայ յիս՝ ի խաւարի մի մնացէ: Եւ եթէ ոք լուիցէ բանից իմոց, եւ ոչ պահեսցէ, եւ ոչ դատիմ գնա. քանզի ոչ եկի թէ դատեցայց զաշխարհ, այլ զի փրկեցից զաշխարհ:

CHAPITRE XXXVI.

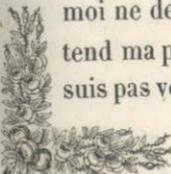
Le figuier desséché. — Jésus chasse de nouveau du temple les marchands. — Question faite à Jésus par les Juifs. — Paraboles des deux fils et des mauvais vigneron. — Paraboles des noces du fils d'un roi.

LE lendemain, comme Jésus sortait de Béthanie, il eut faim. Apercevant sur le chemin un figuier en feuilles, il y alla, pour voir s'il n'y trouverait point quelque fruit; mais, s'en étant approché, il n'y trouva que des feuilles, car ce n'était pas le temps des figes. Et il dit au figuier : Que jamais personne ne mange de ton fruit, et que jamais tu n'en produises aucun. Et les disciples entendirent ces paroles.

Et ils vinrent à Jérusalem. Et, étant entré dans le temple, il se mit encore à chasser ceux qui vendaient et achetaient dans le lieu saint, et il renversa les tables des banquiers et les sièges de ceux qui vendaient des colombes. Et il ne souffrait pas que l'on portât quoi que ce fût par le temple. Et il les enseignait, en disant : N'est-il pas écrit, ma maison sera appelée la maison de prière pour toutes les nations? Mais vous, vous en avez fait un antre de voleurs.

Et il disait à haute voix : Celui qui croit en moi ne croit pas en moi seulement, mais aussi en Celui qui m'a envoyé. Et celui qui me voit, voit Celui qui m'a envoyé. Je suis la lumière venue en ce monde, afin que tous ceux qui croient en moi ne demeurent point dans les ténèbres. Et si quelqu'un entend ma parole, et ne la garde point, je ne le juge pas : car je ne suis pas venu pour juger le monde, mais pour sauver le monde.

ՎԱՐՔ ԲՐԻՍՏՈՍԻ

Որ անարգէ զիս, եւ ոչ ընդունի զբանս իմ, գոյ որ դատի զնա. բանն զոր ես խօսեցայ՝ նա դատի զնա յաւուրն յետնում: Զի ես յանձնէ իմմէ ոչ խօսեցայ. այլ որ առաքեացն զիս Հայր՝ նա ետ ինձ պատուէր զինչ ասացից եւ զինչ խօսեցայց. եւ գիտեմ՝ երբ պատուէրն այն կեանք են յաւիտենականք: Արդ զոր եսն խօսիմ, որպէս ասաց ինձ Հայրն՝ այնպէս խօսիմ:

Եւ այնչափ նշանս արարեալ էր առաջի նոցա, եւ նոքա ոչ հաւատային ի նա. զի լցցի բանն Եսայեայ մարգարէի զոր ասացն. Տեր, ո՞ն հաւատաց ի յուր մեր, եւ բազուկ Տեառն ո՞ւմ յայտնեցաւ: Վասն այնորիկ ոչ կարին հաւատալ, զի միւսանգամ ասէ Եսայի՝ քե կուրացոյց զաչս նոցա, եւ ապշեցոյց զսիրտս նոցա, զի մի տեսցեն աչօք, եւ իմասցին սրտիւք, եւ դարձցին եւ բժշկեցից զնոսա: Զայս ասաց Եսայի՝ զի ետես զփառս նորա, եւ խօսեցաւ վասն նորա:

Բայց սակայն եւ յիշխանաց անտի բազումք հաւատացին ի նա. այլ վասն Փարիսեցւոցն ոչ յայտնէին, զի մի ի ժողովրդէնէն ելանիցեն: Քանզի սիրեցին զփառս մարդկան առաւել քան զփառսն Աստուծոյ:

Եւ ի տուէ ի տաճարին ուսուցանէր, եւ զգիշերս ելեալ ագանէր ի յերինն՝ որ կոչէր Զիրենեաց. եւ ամենայն ժողովուրդն կանխօք ընդ առաւօտս առ նա ի տաճարն՝ լսել ի նմանէ: Իսկ քահանայապետքն եւ դպիրք խընդրէին քե որպէս սպանանիցեն զնա, բայց երկնչէին ի ժողովրդէնէն անտի:

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Celui qui me méprise et ne reçoit pas ma parole, il a pour juge la parole même que je vous ai dite ; c'est elle qui le jugera au dernier jour. Parce que je n'ai point parlé de mon propre mouvement, mais selon le commandement de mon Père, qui m'a envoyé, et qui m'a prescrit tout ce que je dois dire ou annoncer. Et je sais que son commandement est la vie éternelle. Et les paroles que j'adresse, je les dis comme mon Père me les a dictées.

Bien qu'il eût fait tant de miracles devant eux, ils ne croyaient point en lui. Ainsi fut accomplie la parole du prophète Isaïe, qui avait dit : Seigneur, qui a cru à ce qu'il a entendu de nous ? et le bras du Seigneur, à qui a-t-il été révélé ? Et ils ne pouvaient croire, à cause de ce qu'Isaïe dit encore : Il a aveuglé leurs yeux et endurci leurs cœurs, afin que leurs yeux ne voient point, et que leur cœur ne comprenne point, de peur qu'ils ne se convertissent et que je ne les guérisse de leurs blessures. Isaïe dit ces choses, lorsqu'il vit la gloire du Messie et qu'il parla de lui.

Cependant plusieurs, même d'entre les chefs, crurent en lui ; mais, à cause des Pharisiens, ils n'en faisaient rien paraître, de peur d'être chassés de la synagogue, et parce qu'ils mettaient les considérations humaines avant la gloire d'être à Dieu.

Et chaque jour Jésus enseignait dans le temple ; et le soir, sortant de la ville, il allait passer la nuit sur la montagne des Oliviers. Et tout le peuple, de grand matin, se rendait au temple pour l'entendre. Et les princes des prêtres, avec les Scribes et les chefs du peuple, cherchaient à le faire mourir. Et ils ne trouvaient pas moyen de rien faire contre lui, parce que le peuple était ravi d'admiration en l'écoutant, et qu'ils craignaient le peuple.

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Եւ մինչդեռ այգուցն առ նովաւ անցանէին, տեսին զքզենին ցամաքեալ յարմատոց: Յիշեաց Պետրոս եւ ասէ ցնա. Ռաբբի, ահաւասիկ քզենին զոր անիծեր՝ ցամաքեցաւ: Պատասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ ցնոսա. Երէ ունիցիք զհաւատսն Աստուծոյ, ամեն ասեմ ձեզ, որ ոք ասիցէ լերինս այսմիկ՝ Բարձիր եւ անկիր ի ծով, — եւ ոչ երկմտիցէ ի սրտի իւրում, այլ հաւատայցէ քէ զոր ասեն լինի, եղիցի նմա զոր ինչ եւ ասիցէ: Վասն այստրիկ ասեմ ձեզ. զամենայն ինչ վասն որոյ աղօթս արարեալ խնդրիցէք, եւ հաւատայցէք քէ առնուցուք, եղիցի ձեզ: Եւ յորժամ յաղօթս կայցէք, բողուցուք երէ ունիցիք ինչ զումեքէ, զի եւ Հայրն ձեր որ յերկինս է՝ բողցէ զյանցանս ձեր:

Դան միւսանգամ յերուսաղէմ, եւ մինչդեռ ի տաճարի անդ զգնայր, եւ ուսուցանէր զժողովուրդն եւ ատարանէր, հասին ի վերայ քահանայապետքն եւ դպիրք ծերովքն հանդերձ եւ ասեն ցնա. Որով իշխանութեամբ առնես զայդ, եւ ո՞վ ետ քեզ զիշխանութիւնդ զայդ: Պատասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ ցնոսա. Հարցից եւ ես զձեզ բան մի. տուք ինձ պատասխանի, եւ ես ասացից ձեզ՝ որով իշխանութեամբ առնեմ զայս: Մկրտութիւնն Յովհաննու ուստի՞ էր, յերկնից երէ ի մարդկանէ, տուք ինձ պատասխանի: Խորհէին ընդ միմեանս եւ ասէին. Երէ ասեմք երէ յերկնից, ասէ ցմեզ. Իսկ ընդէր ոչ հաւատացէք նմա: Այլ երէ ասեմք, ի մարդկանէ, երկընչիմք ի ժողովրդեանէն. զի ամենեքին զիտէին զՅովհաննէս քէ մարգարէ էր: Պատասխանի ետուն եւ ասեն ցՅիսուս. Զգիտեմք: Եւ Յիսուս ետ նոցա պատասխանի եւ ասէ. Եւ ոչ ես ասեմ ձեզ՝ որով իշխանութեամբ առնեմ զայս:

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Le matin qui suivit, les disciples, en passant, virent le figuier desséché jusque dans ses racines ; et ils se disaient avec étonnement : Comme il a séché vite ! Et Pierre, se souvenant de la parole de Jésus, lui dit : Maître, voilà que le figuier que vous avez maudit est mort. Et Jésus lui dit : Ayez foi en Dieu. Je vous le dis en vérité, si vous aviez assez de foi pour ne pas hésiter, si quelqu'un dit à cette montagne : Enlève-toi et va te jeter dans la mer, et qu'il n'hésite point dans son cœur, mais croie qu'il lui suffit de dire que la chose se fasse, la montagne lui obéira. C'est pourquoi je vous dis : Quelque chose que vous demandiez dans la prière, croyez que vous l'obtiendrez, et la chose vous arrivera. Et lorsque vous serez pour prier, pardonnez si vous avez quelque chose contre quelqu'un, afin que votre Père qui est dans les cieux vous pardonne aussi vos péchés.

Et ils vinrent de nouveau à Jérusalem ; et comme Jésus marchait dans le temple, enseignant et évangélisant le peuple, des princes des prêtres, des Scribes et des Anciens s'approchèrent de lui, et lui dirent : De quel droit faites-vous ces choses, et qui vous en a donné le pouvoir ? Jésus leur répondit : Je vous ferai, moi aussi une demande ; répondez-moi, et je vous dirai par quelle puissance je fais ces choses : Le baptême de Jean, d'où était-il ? du Ciel, ou des hommes ? Répondez-moi. Mais ils pensèrent en eux-mêmes : Si nous répondons qu'il était du Ciel, il dira : Pourquoi donc n'y avez-vous pas cru ? Si nous disons qu'il était des hommes, nous avons à craindre que la foule ne nous lapide : car elle regardait Jean comme un prophète. Ils répondirent donc à Jésus : Nous ne le savons pas. Et Jésus leur dit : Et moi, je ne vous dis point non plus par quelle puissance je fais ces choses.

ՎԱՐԳ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Զիւարդ բուի ձեզ: Առն միոջ էին երկու որդիք, եւ մատուցեալ առ առաջինն ասէ. Որդեակ, երբ այսօր գործեալ յայգւոջ: Նա պատասխանի ետ եւ ասէ. Երբամ տեր, եւ ոչ չոգաւ: Մատեալ եւ առ միւսն եւ ասէ նոյնպէս. Նա պատասխանի ետ եւ ասէ, Ոչ կամիմ. բայց յետոյ գղջացաւ եւ չոգաւ յայգին: Արդ ո՞ յերկոցունց արար զկամս հօրն: Ասեն. Յետինն: Ասէ ցնոսա Յիսուս. Ամէն ասեմ ձեզ, զի մաքսաւորք եւ պոռնիկք յառաջեսցեն քան զձեզ յարքայութիւն երկնից: Զի եկն Յովհաննէս ճանապարհաւ արդարութեան, եւ ոչ հաւատացիք նմա, եւ մաքսաւորք եւ պոռնիկք հաւատացին նմա. եւ դուք տեսիք, եւ ոչ գղջացարուք յետոյ հաւատայ նմա:

Այլ առակ յուարուք: Այր մի էր տանուտեր որ տընկեաց այգի, եւ ցանգով պատեաց զնա, եւ փորեաց ի նմա հնձան, եւ շինեաց աշտարակ, եւ ետ զնա ցմշակս, եւ զնաց ի տար աշխարհ: Իբրեւ մերձեցաւ ժամանակ պտոյոյ, առաքեաց առ մշակսն ի ժամանակի ծառայ մի, զի ի մշակաց անտի առցէ ի պտոյոյ այգւոյն: Եւ նոցա կալեալ՝ զան հարին զնա, եւ արձակեցին ունայն: Դարձեալ առաքեաց առ նոսա այլ ծառայ, եւ զնա կառափնատեցին եւ արձակեցին անարգեալ: Եւ յաւել զերրորդն առաքել, նոքա եւ զնա քարկոծեցին եւ սպանին եւ հանին արտաքս. եւ զբազումս այլս՝ զոմանս հարկանէին եւ զոմանս սպանանէին:

Ապա որդի մի էր իւր սիրելի: Ասէ տեր այգւոյն. Զի՞նչ արարից. առաքեցից զորդի իմ սիրելի, բերես ի սմանէ պատկառեսցեն: Եւ առաքեաց առ նոսա զորդի իւր: Իսկ մշակքն իբրեւ տեսին զորդին, խորհեցան ընդ միմեանս եւ ասեն ընդ միտս. Սա է ծառանգն,

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Que vous semble ceci ? Un homme avait deux fils ; s'adressant à l'aîné, il lui dit : Mon fils, allez aujourd'hui travailler à ma vigne. Celui-ci répondit : Je ne veux pas. Puis, touché de repentir, il y alla. S'adressant ensuite à l'autre, il lui fit le même commandement. Celui-ci répondit : J'y vais, seigneur. Et il n'y alla point. Lequel des deux a fait la volonté du père ? Ils lui dirent : Le premier. Jésus ajouta : Je vous le dis en vérité, les Publicains et les femmes de mauvaise vie vous précéderont dans le royaume de Dieu. Car Jean est venu à vous dans la voie de la justice, et vous ne l'avez pas cru ; mais les Publicains et les femmes de mauvaise vie l'ont cru ; et vous, voyant cela, vous ne vous êtes point repentis, et vous n'avez point fini par le croire.

Puis, Jésus dit à la foule : Ecoutez une autre parabole. Un père de famille planta une vigne, l'entoura d'une haie, y creusa un pressoir et y bâtit une tour ; et l'ayant louée à des vigneron, il s'en alla pour longtemps dans un pays éloigné. Et au temps de la vendange il envoya aux vigneron un de ses serviteurs, pour recevoir d'eux le revenu de la vigne. Les vigneron, ayant pris ce serviteur, le frappèrent, et le renvoyèrent sans rien donner de ce qu'ils devaient. Il leur envoya encore un autre serviteur, et ils le blessèrent à la tête, le chargèrent d'outrages, et le renvoyèrent également sans rien donner. Il en envoya encore un troisième. Ils le frappèrent aussi, et, l'ayant fait mourir à coups de pierres, ils le jetèrent dehors. Il envoya encore d'autres serviteurs en plus grand nombre que les premiers ; et ils les traitèrent de même, blessant les uns et tuant les autres.

Or, le maître de la vigne avait encore un fils unique qu'il chérissait ; et il dit : Que ferai-je ? J'enverrai mon fils bien-aimé ; peut-être qu'en le voyant ils le respecteront. Et il leur envoya son fils après tous les autres. Les vigneron, voyant le fils, pensèrent en eux-mêmes et se dirent l'un à l'autre : Celui-ci est

եկայք սպանցուք զսա, եւ կայցուք զժառանգութիւն սորա: Եւ առեալ հանին զնա արտաքոյ քան զայգին՝ եւ սպանին:

Արդ յորժամ եկեսցէ տեր այգւոյն, զինչ արասցէ մշակացն այնոցիկ: Ասեն ցնա. Չջարսն չարաւ կորուսցէ, եւ զայգին տացէ այլոց մշակաց, որք տայցեն նմա զպրտուղս ի ժամու իւրեանց: Ասէ ցնոսա Յիսուս. Ո՞չ ապաքեն զայցէ եւ կորուսանիցէ զմշակսն զայնոսիկ, եւ տացէ զայգին այլոց: Իբրեւ յուան քահանայապետքն՝ ասեն. Քա՛ն, մի լիցի: Եւ նա հայեցեալ ընդ նոսա ասէ. Չիցէ երբէք ընթերցեալ ձեր ի գիրս. Չվեմն զոր անարգեցին շինողքն՝ նա եղև զյուխ անկեան. ի Տեառնէ եղև այս, եւ է սքանչելի յաջս մեր: Վասն այսորիկ ասեմ ձեզ, զի բարձցի ի ձենչ արքայութիւնն Աստուծոյ, եւ տացի ազգի որ առնիցէ զպտուղ նորա: Եւ որ անկցի ի վերայ վիմիս այսորիկ՝ փշրեսցի, եւ յոյր վերայ անկցի՝ հոսեսցէ զնա:

Իբրեւ յուան քահանայապետքն եւ դպիրք եւ Փարիսեցիք զառակս նորա, զիտացին քէ վասն նոցա ասաց, եւ խնդրէին զնա ունել ի նմին ժամու, բայց երկեան ի ժողովրդոցն, քանզի իբրեւ զմարգարէ ունէին զնա:

Դարձեալ պատասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ ցնոսա առակօք. Նմանեցաւ արքայութիւնն երկնից առն քազաւորի որ արար հարսանիս որդւոյ իւրում, եւ առաքեաց զժառայս իւր կոչել զհրաւիրեալսն ի հարսանիս, եւ ոչ կամեցան գալ: Դարձեալ առաքեաց այլ ժառայս եւ ասէ. Ասացէք հրաւիրեցն. անաւասիկ զճաշ իմ պատրաստեցի. զուարակք իմ եւ պարարակք զենեալ են, եւ ամենայն ինչ պատրաստ է. եկայք ի հարսանիսս: Եւ նոքա յուլացեալ զնացին՝ ոմն յագարակ իւր, եւ

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

l'héritier ; réunissons-nous et tuons-le, et l'héritage nous restera. Et l'ayant jeté hors de la vigne, ils le tuèrent.

Or, que leur fera le maître de la vigne, lorsqu'il sera venu ? Ils lui dirent : Il perdra sans pitié ces méchants, et louera sa vigne à d'autres vigneronns qui lui en rendront les fruits en leur temps. Oui, reprit Jésus, il viendra, et il perdra ces vigneronns ; et il donnera sa vigne à d'autres. Ce qu'ayant entendu, les princes des prêtres lui dirent : A Dieu ne plaise ! Jésus, fixant son regard sur eux, leur dit : N'avez-vous jamais lu dans les Ecritures : La pierre qu'avaient rejetée ceux qui bâtissaient est devenue le sommet de l'angle ; ceci est l'œuvre du Seigneur, œuvre merveilleuse à nos yeux ? C'est pourquoi je vous déclare que le royaume de Dieu vous sera ôté, et qu'il sera donné à un peuple qui produira ses fruits. Et celui qui tombera sur cette pierre se brisera ; et celui sur qui elle tombera sera réduit en poudre.

Les princes des prêtres et les Pharisiens, en entendant ces paraboles, comprirent que c'était d'eux qu'ils parlait ; et ils cherchaient à se saisir de lui à l'heure même ; mais ils craignirent le peuple, parce que le peuple le regardait comme un prophète.

Jésus, parlant encore en paraboles, leur dit : Le royaume des Cieux est semblable à un roi qui fit les noces de son fils. Il envoya ses serviteurs appeler ceux qui étaient invités aux noces, et ceux-ci ne voulurent point venir. Il envoya encore d'autres serviteurs, avec ordre de dire aux conviés : Voilà que j'ai préparé ce qu'il fallait pour mon festin ; les bœufs et les animaux engraisés sont tués et tout est disposé ; venez aux noces. Mais, sans tenir aucun compte, ils s'en allèrent, l'un à sa ferme, l'autre à son négoce. D'autres se saisi-

ՎԱՐԲ ԲԻԾՏՈՍԻ

ոմն ի վաճառ իւր, եւ այլք կալան զճառայս նորա քշեմանեցին եւ սպանին :

Իսկ Թագաւորն իբրեւ լուա՛ բարկացաւ, եւ առաքեաց զգօրս իւր, եւ սատակեաց զսպանօղսն զայնոսիկ, եւ զքաղաքն նոցա այրեաց: Յայնժամ ասէ ցճառայս իւր. Հարսանիքս պատրաստ են, եւ հրաւիրեալքն չէին արժանի. արդ երբայք յանցս ճանապարհաց, եւ գորս միանգամ գտանիցէք՝ կոչեցէք ի հարսանիսս: Եւ ելեալ ծառայքն ի ճանապարհս՝ ժողովեցին զամենեսեան գորս եւ գտին՝ զչարս եւ զբարիս, եւ լցան հարսանիքն բազմականօք :

Եւ մտեալ Թագաւորն հայել զբազմականօքն, ետեսանդ այր մի որ ոչ էր զգեցեալ հանդերձ հարսանեաց, եւ ասէ ցնա. Ընկեր, զիմրդ մտեր այսր, զի ոչ ունէիր հանդերձ հարսանեաց: Եւ նա պապանձեցաւ: Յայնժամ ասէ Թագաւորն ցսպասաւորսն. Կապեցէք զդորա զոտս եւ զձեռս, եւ հանէք զդա ի խաւարն արտաքին. անդ եղիցի լալ եւ կրճել առամանց: Զի բազումք են կոչեցեալք, եւ սակաւք են ընտրեալք :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

rent des serviteurs; et, après les avoir accablés d'outrages, ils les tuèrent.

Ayant appris cela, le roi, irrité, envoya ses armées, extermina ces homicides, et brûla leur ville. Alors il dit à ses serviteurs : Les noces sont prêtes, mais ceux qui étaient conviés n'en étaient pas dignes. Allez donc dans les carrefours et appelez aux noces tous ceux que vous trouverez. Les serviteurs, s'en allant par les rues de la ville, rassemblèrent tous ceux qu'ils trouvèrent, bons et mauvais; et la salle des noces fut remplie de convives.

Or, le roi entra pour voir ceux qui étaient à la table; et, ayant vu un homme qui n'était pas revêtu de la robe nuptiale, il lui dit : Mon ami, comment êtes-vous entré ici sans la robe nuptiale? Et cet homme n'eut rien à répondre. Alors le roi dit à ses serviteurs : Liez-lui les pieds et les mains, et jetez-le dans les ténèbres extérieures; là seront des pleurs et des grincements de dents. Car beaucoup sont appelés, mais peu sont élus.

Գ Լ Ո Ի Խ Լ Է .

Հարցումն վասն հարկին եւ յարութեան մեռելոց. — Ո՞ր պատուի-
րան է մեծ. — Քրիստոսն Որդի եւ Տէր է Գաբի. — Յանդիմա-
նութիւն դպրաց եւ Փարիսեցւոց կեղծաւորաց. — Լուծայք
այլոյն աղքատի :

ՅԱՅՆԺԱՄ՝ գնացեալ Փարիսեցիքն՝ առին
խորհուրդ գնմանէ՝ քե ճրպես ղնիցեն
նմա որոգայք բանիւք : Եւ ապա սպասեցին ,
եւ առաքեցին առ նա գաշակերտսն իւրեանց
Հերովդիանոսօքն հանդերձ , դաւաճանս կեղծա-
ւորեալս գանձինս առ արդարս ունել , զի ըմբռնե-
ցեն զնա բանիւք , առ ի մատնել զնա պետութեան եւ իշ-
խանութեան դատաւորի :

Եւ նոքա եկեալ հարցանեին զնա եւ ասեին . Վարդա-
պետ , զիտեմք զի ճշմարիտ ես , եւ զճանապարհն Աս-
տուծոյ ճշմարտութեամբ ուսուցանես , եւ ոչ է քեզ փոյք
զումեքե , եւ ոչ հայիս յերեսս մարդոյ . արդ ասա մեզ ,
զիմարդ բուի քեզ , արժան է մեզ հարկս տալ կայսեր քե
ոչ : Գիտաց Յիսուս զխորամանկութիւն եւ զկեղծաւորու-
թիւն նոցա եւ ասէ . Ձի փորձեք զիս՝ կեղծաւորք . ցու-
ցեք ինձ զդահեկան հարկին : Եւ նոքա մատուցին նմա
դահեկան մի : Եւ ասէ ցնոսա . Ո՞յր է պատկերս այս կամ
զիր : Ասեն . Կայսեր : Յայնժամ ասէ ցնոսա . Երբայք ,
տուք զկայսերն կայսեր , եւ զԱստուծոյն Աստուծոյ :
Եւ ոչ կարացին ըմբռնել զնա բանիւք առաջի ժողովըր-

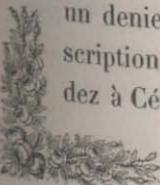
CHAPITRE XXXVII.

Questions au sujet du tribut et de la résurrection des morts. — Quel est le plus grand commandement. — Le Christ est Fils et Seigneur de David. — Imprécations contre les docteurs de la loi et les Pharisiens. — Les oboles de la veuve.

ALORS, les Pharisiens, s'étant retirés à l'écart, cherchèrent entre eux un moyen pour surprendre Jésus dans ses paroles. Et, se tenant en observation, ils envoyèrent quelques-uns de leurs disciples avec des Hérodiens lui adresser une question insidieuse, en feignant d'être des hommes justes, afin de le livrer aux magistrats et au pouvoir du gouverneur.

Etant venus à Jésus, ces envoyés lui dirent : Maître, nous savons que vous êtes vrai dans vos paroles, et que vous enseignez la voie de Dieu dans la vérité, sans vous inquiéter de qui que ce soit, car vous ne considérez point la qualité des personnes. Dites-nous donc ce qu'il vous semble de ceci : Nous est-il permis de payer le tribut à César, ou devons-nous ne point le payer ? Mais Jésus, connaissant la malice et la duplicité de leurs cœurs, leur dit : Hypocrites, pourquoi me tentez-vous ? Montrez-moi la monnaie du tribut. Ils lui présentèrent un denier. Et Jésus leur dit : De qui est cette image et cette inscription ? Ils lui répondirent : De César. Alors il leur dit : Rendez à César ce qui est à César et à Dieu ce qui est à Dieu.

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

դեանն, եւ զարմացեալ ընդ պատասխանին նորա՝ լուցին. եւ թողին գնա եւ գնացին :

Յայնմ յաւուր մատեան առ նա ոմանք ի Սաղուկեցոցն, որ ասէին քե Ձիք յարութիւն. հարցին ցնա եւ ասեն. Վարդապետ, Մովսէս զրեաց մեզ, եքե ոք մեոցի անորդի, արասցե գլին նորա եղբայր իւր, եւ յարուցե գաւակ եղբոր իւրում: Արդ էին առ մեզ եղբարք եօրն. առաջինն արար կին եւ մեռաւ. եւ զի ոչ ունէր գաւակ, եքող գլինն իւր եղբոր իւրում: Առ ցնա եւ երկրորդն. մեռաւ եւ նա անորդի: Նոյնպէս եւ երրորդն, եւ եօթաներքին իսկ, եւ ոչ թողին որդիս. յետ ամենեցուն մեռաւ եւ կինն: Արդ ի յարութեան ոյր յեօթանցն եղիցի նա կին, զի ամենեքին կալան ցնա կին: Պատասխանի ետ նոցա Յիսուս եւ ասէ. Մոյրեալք՝ ոչ գիտէք զգիրս եւ ոչ զգօրութիւն Աստուծոյ. զի որդիք աշխարհիս այտրիկ կանայս առնեն՝ եւ արանց լինին. իսկ որ արժանի լինիցին այնմ աշխարհի հասանել, եւ յարութեանն որ ի մեռելոց, ոչ կանայս առնեն, եւ ոչ արանց լինին. քանզի եւ ոչ մեռանել եւս կարեն, զի հաւասար հրեշտակաց են եւ որդիք Աստուծոյ. քանզի յարութեան որդիք են:

Այլ զի յառնեն մեռեալք՝ չիցէ ընթերցեալ ձեր զոր ինչ Մովսէս գուշակեաց ի մօրենուջն՝ զասացեալն ձեզ յԱստուծոյ. եւ եւմ Աստուած Աբրահամու, Աստուած Իսահակայ եւ Աստուած Յակոբայ: Եւ չէ Աստուած՝ Աստուած մեռելոց, այլ կենդանեաց. զի ամենեքին նմա կենդանի են: Եւ արդ դուք յոյժ մոյրեալ էք: Պատասխանի ետուն ոմանք ի դպրացն եւ ասեն. Վարդապետ, բարւոք ստացեր: Եւ ժողո-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Etonnés et réduits au silence par cette réponse qu'il leur était impossible d'incriminer devant le peuple, ils quittèrent Jésus et s'en allèrent.

Ce même jour vinrent à Jésus quelques-uns des Saducéens, qui nient la résurrection, et ils l'interrogèrent en ces termes : Maître, dans la loi qu'il nous a donnée, Moïse a écrit : Si quelqu'un meurt sans laisser de postérité, que le frère du mort en épouse la femme et suscite des enfants à son frère. Or, il y avait parmi nous sept frères ; et le premier, ayant pris une femme, mourut sans enfants et laissa sa femme à son frère. Le second, l'ayant prise, mourut également sans enfants ; il en fut de même du troisième ; enfin tous les sept prirent la femme et ne laissèrent point de postérité ; et la femme mourut la dernière de tous. Or, à la résurrection, auquel des sept appartiendra-t-elle ? car tous l'ont eue. Jésus leur répondit : Vous vous trompez, et votre erreur vient de ce que vous ne comprenez ni les Ecritures, ni la puissance de Dieu. Les enfants de ce siècle prennent des épouses, ou se donnent en mariage ; mais ceux qui seront trouvés dignes du siècle à venir, à la résurrection des morts, ne prendront point les uns des femmes, les autres des maris, car ils ne pourront plus mourir ; mais ils seront comme les anges dans le Ciel, et enfants de Dieu, étant les enfants de la résurrection.

Or, que les morts doivent ressusciter, Moïse l'enseigne : N'avez-vous point lu dans son livre comment, au buisson ardent, Dieu lui dit, ainsi qu'à vous : Je suis le Dieu d'Abraham, et le Dieu d'Isaac, et le Dieu de Jacob ? Or Dieu n'est point le Dieu des morts, mais des vivants, car tous vivent devant lui. Vous êtes donc dans une grande erreur. Alors quelques-uns des Scribes, élevant la voix, lui dirent : Maître, vous avez bien dit. Et le peuple admirait sa doctrine.

վուրդքն զարմանային ընդ վարդապետութիւն նորա :
 Իսկ Փարիսեցիքն իբրեւ յուան եթէ պապանձեցոյց
 զՍաղուկեցիսն, ժողովեցան ի միասին, եւ եհարց մի ոմն
 ի նոցանէ զնա փորձելով, եւ ասէ. Վարդապետ, որ
 պատուիրան է մեծ յօրէնս եւ առաջին : Եւ Յիսուս ասէ
 ցնա. Լուր, Իսրայէլ, Տէր Աստուած քո Տէր մի է, եւ սի-
 րեցես զՏէր Աստուած քո յամենայն սրտէ քումմէ, եւ
 յամենայն անձնէ քումմէ, եւ յամենայն մտաց քոց : Այս
 է մեծն եւ առաջին պատուիրան : Եւ երկրորդն նման
 սմին. Սիրեցես զընկեր քո իբրեւ զանձն քո : Մեծ
 քան զոտսա այլ պատուիրան ոչ գոյ. եւ յայս երկուս
 պատուիրանս ամենայն օրէնք եւ մարգարէք կախեալ
 կան :

Եւ ասէ ցնա ղպիրն. Բարւոք է, վարդապետ, ճշմար-
 տութեամբ ասացեր թէ մի է Աստուած, եւ ոչ գոյ այլ
 բաց ի նմանէ, եւ սիրելն զնա յամենայն սրտէ եւ յամե-
 նայն զօրութենէ եւ յամենայն մտաց, եւ սիրելն զընկերն
 իբրեւ զանձն՝ առաւել է քան զողջակեզս եւ զգոնս : Եւ
 տեսեալ Յիսուսի թէ իմաստութեամբ ետ զպատասխա-
 նին՝ ասէ ցնա. Ձեռ հեռի յարքայութենէն Աստուծոյ :

Եւ ի ժողովել Փարիսեցւոցն՝ մինչ ուսուցանէր ի տա-
 ճարին՝ եհարց ցնոսա Յիսուս, եւ ասէ. Չիւրդ թուի
 ձեզ վասն Գրիստոսի, որ որդի է : Ասեն ցնա, Դաւթի :
 Ասէ ցնոսա Յիսուս. Չիւրդ ասեն ղպիրքն եթէ Գրիս-
 տոսն որդի Դաւթի է, եւ ինքն Դաւիթ Հոգւովն կոչէ զնա
 տէր ի գիրս Սաղմոսաց եւ ասէ. Ասաց Տէր ցՏէր իմ,
 նիստ ընդ աշմէ իմմէ՝ մինչեւ եղից զքշնամիս քո պա-
 տուանդան ոտից քոց : Իսկ եթէ Դաւիթ զնա տէր կոչէ,
 զիւրդ որդի նորա իցէ : Եւ ոչ ոք կարէր տալ նմա պա-

Or, apprenant que Jésus avait réduit les Saducéens au silence, les Pharisiens s'assemblèrent. Et l'un d'eux, Docteur de la loi, qui avait entendu les Saducéens l'interroger, et voyant que Jésus leur avait répondu avec sagesse, s'approcha, et lui demanda, pour le tenter : Maître, quel est le plus grand et le premier de tous les commandements de la Loi ? Jésus lui dit : Ecoute, ô Israël : Le Seigneur ton Dieu est le seul Dieu : et tu aimeras le Seigneur ton Dieu de tout ton cœur, de toute ton âme, de tout ton esprit, et de toutes tes forces. C'est là le premier et le plus grand commandement ; mais en voici un autre qui lui est semblable : Tu aimeras ton prochain comme toi-même. Aucun commandement n'est plus grand que ceux-ci : Ces deux commandements renferment toute la Loi et les Prophètes.

Le Docteur reparti : Vous avez bien répondu, Maître ; et vous êtes dans la vérité en disant que Dieu est un, et qu'il n'y en a point d'autre que lui ; et qu'on doit l'aimer de tout son cœur, de toute son âme, de toutes ses forces ; et que l'aimer ainsi, et aimer son prochain comme soi-même, est plus que tous les holocaustes et tous les sacrifices. Jésus, voyant qu'il avait parlé avec sagesse lui dit : Vous n'êtes pas loin du royaume de Dieu.

Et il continuait d'enseigner dans le temple. Et les Pharisiens s'y étant rassemblés, il les interrogea, en leur disant : Que vous semble du Christ ? de qui est-il le fils ? Ils lui répondirent : De David. Et Jésus dit à la foule : Comment faut-il entendre ce que disent les Scribes, que le Christ est le fils de David ? Car David lui-même, inspiré par l'Esprit-Saint, l'appelle son Seigneur, quand il dit dans le livre des Psaumes : Le Seigneur a dit à mon Seigneur : Asseyez-vous à ma droite, jusqu'à ce que je fasse de vos ennemis l'escabeau de vos pieds... Puis

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

տասխանի բան մի, եւ ոչ իշխեր ոք յայնմ օրէ հարցանել զնա եւ ոչ ինչ: Եւ ամենայն ժողովուրդն կախեալ կային զնմանէ ի լսել:

Յայնժամ խօսեցաւ Յիսուս ընդ ժողովուրդսն եւ ընդ աշակերտսն իւր, եւ ասէ. Յաքոռն Մովսէսի նստան դպիրքն եւ Փարիսեցիք. զամենայն ինչ զոր ասիցեն ձեզ՝ արարէք եւ պահեցէք, բայց ըստ գործոցն նոցա մի առնէք, զի ասեն եւ ոչ առնեն: Կապեն բեռինս ծանունս եւ դժուարակիրս, եւ ղենն ի վերայ ուսոց մարդկան, եւ մատամբ իւրեանց ոչ կամին շարժել զնոսա. եւ զամենայն զգործս իւրեանց առնեն ի ցոյցս մարդկան: Հայնեն զգրապանակս իւրեանց, եւ երկայնեն զքղանցս հանդերձից իւրեանց. սիրեն զչառաջագահս յընթրիս, եւ զնախաքոռս ի ժողովուրդս, եւ զողջոյնս ի հրապարակս, եւ կոչել ի մարդկանէ՞ ռաբբի ռաբբի: Բայց դուք մի զոք կոչէք վարդապետ, զի մի է ձեր ուսուցիչ, եւ ամենեքին դուք եղբարք էք. եւ հայր մի կոչէք ձեզ յերկրի, զի ձեր մի է Հայր՝ որ յերկինսն է. եւ մի կոչիցիք ուսուցիչք, զի ուսուցիչ ձեր Քրիստոս է. եւ մեծն ի ձենչ եղիցի ձեր սպասաւոր: Որ բարձրացուցանէ զանձն՝ խոնարհեացի, եւ որ խոնարհեցուցանէ զանձն՝ բարձրացի:

Վնյ ձեզ դպրաց եւ Փարիսեցւոց կեղծաւորաց. զի փակէք զարքայութիւն երկնից առաջի մարդկան. դուք ոչ մտանէք, եւ որոց մտանենն՝ չտայք թոյլ մտանել: Վնյ ձեզ դպրաց եւ Փարիսեցւոց կեղծաւորաց. զի ածյիք ընդ ծով եւ ընդ ցամաք առնել եկամուտ մի, եւ յորժամ

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

il dit aux Pharisiens : Si donc David appelle le Christ son Seigneur, pour quelle raison et de quelle manière est-il son fils ? Et personne ne pouvait lui répondre ; et de ce jour-là nul n'osa plus l'interroger. Et une foule nombreuse prenait plaisir à l'entendre.

Alors Jésus s'adressant à la foule du peuple et à ses disciples, leur dit en les instruisant : Les Scribes et les Pharisiens sont assis sur la chaire de Moïse. Observez donc et faites tout ce qu'ils vous disent ; mais gardez-vous d'eux avec soin, et ne les imitez pas dans leurs œuvres : car, ce qu'ils disent, ils ne le font pas. Ils forment et chargent sur les épaules des hommes des fardeaux pesants et insupportables, qu'ils ne veulent pas même remuer du doigt. Ils font toutes leurs œuvres pour être vus des hommes, portent de plus larges phylactères et des franges plus apparentes, comme ils affectent de marcher avec de longues tuniques. Ils aiment les premières places dans les festins, et les premiers sièges dans les synagogues ; et qu'on les salue dans les lieux publics, et que les hommes leur donnent le nom de Maîtres. Pour vous, ne désirez point d'être appelés Maîtres : car vous n'avez qu'un Maître, et vous êtes tous frères. Et n'appellez votre père personne sur la terre : car vous n'avez qu'un Père, qui est dans les cieux. Qu'on ne vous appelle point non plus maîtres : car vous n'avez qu'un Maître, qui est le Christ. Le plus grand parmi vous sera votre serviteur. Car quiconque s'élèvera sera abaissé ; et quiconque s'abaissera sera élevé.

Malheur à vous, Scribes et Pharisiens hypocrites ! qui fermez aux hommes le royaume des cieux : car vous n'entrez point, et ceux qui se présentent pour entrer, vous les en empêchez. Malheur à vous, Scribes et Pharisiens hypocrites ! qui couvrez les mers et la terre pour faire un prosélyte ; et, quand il est fait,

ՎԱՐԲ ԲՐԻՍՏՈՍԻ

լինիցի՝ առնէք զնա որդի գեներնի կրկին եւս քան զձեզ :
 Վայ ձեզ, առաջնորդք կոյրք, զի ասէք, Որ երդնու ի տա-
 ճարն՝ չէ ինչ, բայց որ երդնու յոսկին որ ի տաճարին
 է՝ արժան է: Մորոնսք եւ կոյրք, զինչ մեծ է, ոսկին
 եք տաճարն որ սրբէ գոսկին: Եւ որ երդնու ի սե-
 ղանն՝ չէ ինչ, բայց որ երդնու ի պատարագն որ ի վե-
 րայ նորա է՝ արժան է: Յիմանրք եւ կոյրք, զինչ մեծ է,
 պատարանգն եք սեղանն՝ որ սրբէ զպատարագն: Իսկ
 արդ որ երդուաւ ի սեղանն՝ երդնու ի նա եւ յամենայն
 որ ի վերայ նորա, եւ որ երդուաւ ի տաճարն՝ երդնու ի
 նա եւ ի բնակիչն նորա, եւ որ երդուաւ յերկինս՝ երդնու
 յարոն Աստուծոյ եւ յայն որ նստին ի վերայ նորա:

Վայ ձեզ դպրաց եւ Փարիսեցոց կեղծաւորաց. զի տա-
 սանորդէք գանանուխ եւ զսամիթ եւ զջաման, եւ բողբոջ
 զծանր ծանր ծրինացն, զղատաստան եւ զողորմութիւն
 եւ զհաւատս. զայս արժան էր առնել, եւ զայն չբողույ :
 Առաջնորդք կոյրք, որ զմծղուկս քամէք՝ եւ զուղտս
 կկանէք:

Վայ ձեզ դպրաց եւ Փարիսեցոց կեղծաւորաց, զի սրբ-
 բէք զարտաքին զբաժակին եւ զսկաւառակին, եւ ի ներ-
 քոյ լի են յափշտակութեամբ եւ անխառնութեամբ: Փա-
 րիսեցի կոյր, սրբեա նախ զներքին բաժակին եւ զսկա-
 ւառակին, զի լինիցի եւ արտաքինն նոցա սուրբ:

Վայ ձեզ դպրաց եւ Փարիսեցոց կեղծաւորաց. զի
 նման էք զերեզմանաց բռեչոց, որ արտաքոյ երեսին
 գեղեցիկ, եւ ի ներքոյ լի են ոսկերօք մեռելոց եւ ամենայն
 պղծութեամբ: Նոյնպէս եւ դուք արտաքոյ երեսիք մարդ-
 կան արդարք, եւ ի ներքոյ լի էք կեղծաւորութեամբ եւ

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

vous le rendez deux fois autant que vous digne de la Géhenne. Malheur à vous, guides aveugles ! qui dites : Lorsque l'on jure par le temple, ce n'est rien ; mais quiconque jure par l'or du temple, doit ce qu'il a juré. Insensés et aveugles ! lequel est le plus grand, de l'or ou du temple qui sanctifie l'or ? Selon vous encore, lorsque l'on jure par l'autel, ce n'est rien ; mais celui qui jure par l'offrande placée sur l'autel, doit ce qu'il a juré. Aveugles que vous êtes ! lequel est le plus grand, de l'offrande, ou de l'autel qui sanctifie l'offrande ? Celui qui jure par l'autel, jure en même temps par tout ce qui est dessus ; et quiconque jure par le temple, jure en même temps par Celui qui y réside ; et celui qui jure par le ciel, jure par le trône de Dieu et par Celui qui est assis sur ce trône.

Malheur à vous, Scribes et Pharisiens hypocrites ! qui payez la dime de la menthe, de l'aneth et du cumin, après avoir abandonné les points de la loi les plus importants, la justice, la miséricorde et la foi. Ces choses, il fallait d'abord les accomplir ; puis les autres, ne pas les omettre. Guides aveugles ! un moucheron, vous l'écartez minutieusement ; et un chameau, vous l'avalez.

Malheur à vous, Scribes et Pharisiens hypocrites ! qui nettoyez les dehors de la coupe et du plat, et au dedans, vous êtes pleins de rapines et de souillures. Pharisien aveugle, nettoie d'abord le dedans de la coupe et du plat, puis tu auras soin que le dehors soit pur également.

Malheur à vous, Scribes et Pharisiens hypocrites ! parce que vous ressemblez à des sépulcres blanchis, dont le dehors frappe agréablement les yeux des hommes, mais qui, au dedans, sont pleins d'ossements de morts et de toute sorte de pourriture. Ainsi en est-il de vous : au dehors, vous paraissez

անօրէնութեամբ:

Վնյ ձեզ դպրաց եւ Փարիսեցւոց կեղծաւորաց. զի շինէք զշիրիմս մարգարէից, եւ զարդարէք զգերեզմանս արդարոց, եւ ասէք. Եթէ էաք յաւուրս հարցն մերոց, ոչ հաղորդէաք արեան մարգարէիցն: Ապա ուրեմն վկայէք զանձանց՝ եթէ որդիք էք այնոցիկ որ կոտորէին զմարգարեսն. եւ դուք լցէք զջափ հարցն ձերոց: Օձք, ծնունդք իժից, զիւնրդ փախնուցուք ի դատաստանէ գեհեհնին:

Վասն այդորիկ անաւասիկ եւ առաքեմ առ ձեզ մարգարես եւ իմաստունս եւ դպիրս, եւ ի նոցանէ սպանանիցէք եւ ի խաջ հանիցէք, եւ ի նոցանէ տանջիցէք ի ժողովուրդս ձեր, եւ հալածիցէք ի քաղաքէ ի քաղաք. որպէս զի եկեսցէ ի վերայ ձեր ամենայն արիւն արդար հեղեայ յերկրի, յարեւեկն Արելի արդարոյ մինչեւ ցարիւնն Չաքարիայ որդւոյ Բարաքեայ զոր սպանէք ընդ մէջ տաճարին եւ սեղանոյ: Ամեն ասեմ ձեզ. եկեսցէ այն ամենայն ի վերայ ազգիս այսորիկ:

Երուսաղէմ, Երուսաղէմ, որ կոտորէիր զմարգարեսն, եւ քարկոծ առնէիր զառաքեալսն առ քեզ. քանիցս անգամ կամեցայ ժողովել զմանկունս քո՝ զոր օրինակ ժողովե հաւ զձագս իւր ընդ քեռովք, եւ ոչ կամեցարուք: Ահա քողեայ լիցի ձեզ տունդ ձեր աւերակ: Բայց ասեմ ձեզ՝ թէ ոչ եւս տեսանիցէք զիս յայսմ հետէ, մինչեւ ասիցէք, Օրհնեանց եկեայ յանուն Տեառն :

Կայր Յիսուս ընդդէմ զանձանակին, տեսանէր թէ զիւնրդ ժողովուրդն արկանէր պղինձ ի զանձանակն. եւ բազում մեծատունք արկին բազում ինչ: Եկն այրի մի, եւ արկ երկուս լուծայս, որ է նաքարակիտ մի: Եւ կոչե-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

justes aux yeux des hommes ; mais au dedans, vous êtes pleins d'hypocrisie et d'iniquité.

Malheur à vous, Scribes et Pharisiens hypocrites ! qui bâtissez des tombeaux aux Prophètes et ornez les monuments des justes, et qui dites : Si nous eussions été aux jours de nos pères, nous ne nous fussions pas joints à eux pour répandre le sang des Prophètes. Ainsi, vous rendez vous-mêmes témoignage que vous êtes les fils de ceux qui ont tué les Prophètes. Remplissez donc la mesure de ceux qui vous ont engendrés. Serpents, race de vipères, comment éviterez-vous la condamnation à la Géhenne ?

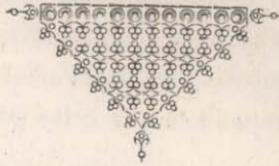
C'est pourquoi, voilà que je vous envoie des prophètes, des sages et des docteurs, et vous en massacrerez et vous en crucifierez, et vous en flagellerez dans vos synagogues, et vous les poursuivrez de ville en ville ; afin que sur vous retombe tout le sang innocent qui a été répandu sur la terre, depuis le sang du juste Abel jusqu'au sang de Zacharie, fils de Barachie, que vous avez tué entre le temple et l'autel. Je vous le déclare en vérité, tout cela retombera sur cette génération.

Jérusalem, Jérusalem, qui tues les prophètes et lapides ceux qui te sont envoyés, combien de fois ai-je voulu rassembler tes enfants, comme la poule rassemble ses petits sous ses ailes ? et tu ne l'as point voulu ! Le temps approche où votre demeure, abandonnée, restera déserte. Car je vous le déclare, vous ne me verrez plus jusqu'à ce que vous disiez : Béni soit celui qui vient au nom du Seigneur !

Et Jésus s'étant assis près du trésor, regardait le peuple y jeter chacun son offrande ; et les riches, en grand nombre, y mettaient beaucoup. Et une pauvre veuve étant venue, Jésus la vit mettre deux petites pièces de monnaie, de la valeur d'un

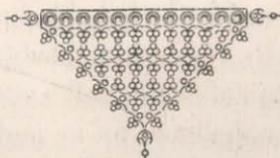
ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ցեալ առ ինքն զաշակերտսն՝ առէ ցնոսա. Ամեն ասեմ
 ձեզ. զի այրին այն տառապեալ շատ արկ քան զամե-
 նեսեան որ արկին ի գանձանակն : Քանզի ամենեքին
 յաւելորդաց իւրեանց արկին. այլ նա ի չքաւորութենէ
 իւրմէ, զամենայն ինչ զոր ունէր արկ գոյիւ չափ գկեանս
 իւր :

VIE DE JÉSUS CHRIST.

denier. Et appelant à lui ses disciples, il leur dit : En vérité, je vous le déclare, cette pauvre veuve a donné plus que tous ceux qui ont mis dans le trésor de Dieu : Car tous ont donné de leur abondance, tand's qu'elle a donné de son indigence même; elle a mis tout ce qu'elle possédait, tout ce qu'elle avait pour vivre.

ԳԼՈՒԽ ԼԸ.

Գուշակէ Բրիստոս գկործանումն տաճարին եւ զաւեր Երուսաղեմի, եւ
եւ զկատարած աշխարհիս. — Օրինակ հաւատարիմ եւ չար ծառայ-
իցն. — Առակ տասն կուսանաց. — Առակ քանքարացն. — Նկա-
րագիր դատաստանին վերջնոյ. — Վարձք արդարոց եւ
պատունաս մեղաւորաց :

Եւ ելեալ արտաքս Յիսուս ի տաճարեն
գնայր, եւ մատենան աշակերտքն ցուցանել
նմա գշինուածս տաճարին : Ասէ ցնա մի յա-
շակերտացն նորա. Վարդապետ, տես որպիսի
են քարինքս եւ որպիսի շինուած : Եւ յասել
ոմանց գտաճարեն թէ զեղեցիկ վիմօք եւ աշտարա-
կօք զարդարեալ է, նա պատասխանի ետ եւ ասէ ցնո-
սա. Տեսաե՞ք գայդ ամենայն. ամեն ասեմ ձեզ, ոչ մնա-
ցէ այդր քար ի քարի վերայ որ ոչ քակտեսցի :

Եւ մինչդեռ նստեր ի լերինն Չիբենեաց՝ յանդիման
տաճարին, մատենան առ նա աշակերտքն առանձինն՝
Պետրոս եւ Յակովբոս եւ Յովհաննէս եւ Անդրեաս եւ
ասեն. Ասա մեզ՝ երբ լինիցի այդ, եւ զինչ նշան իցէ յոր-
ժամ կատարելոց իցէ այդ ամենայն. եւ կամ զինչ նշան
իցէ քոյոյ գալստեանն, եւ վախճանի աշխարհիս : Պա-
տասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ ցնոսա. Զգոյ՞ լերուք, գու-
ցէ ոք զձեզ խարիցէ. զի բազումք գայցեն յանուն իմ, եւ
ասիցեն թէ ես եմ Բրիստոսն, եւ զբազումս մոլորեցու-
ցանիցեն. այլ դուք մի՛ երբայցէք գկնի նոցա :

CHAPITRE XXXVIII.

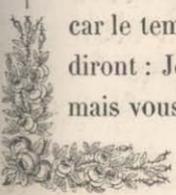
Jésus prédit la destruction du temple et de Jérusalem, ainsi que la fin du monde.

— Parabole du mauvais serviteur. — Parabole des dix vierges; celle des talents. — Description du jugement dernier. — Récompense des justes et punition des méchants.

ET comme il sortait du temple et s'en allait, ses disciples s'approchèrent de lui pour lui faire remarquer la structure de cet édifice. Et l'un d'eux lui dit : Maître, voyez donc quelles pierres et quelles constructions ! Et comme quelques-uns faisaient à ce sujet la réflexion que le temple était bâti avec d'énormes pierres, et orné d'une infinité de dons, Jésus leur répondit : Je vous le dis en vérité, viendront des jours où de toutes ces grandes constructions que vous voyez, tout sera détruit, et l'on n'y laissera pas pierre sur pierre.

Or, comme il était assis sur la montagne des Oliviers, et tourné vers le temple, d'entre ses disciples, Pierre, Jacques, Jean et André, s'approchèrent de lui secrètement et l'interrogèrent ainsi : Maître, dites-nous quand ces choses arriveront, et quel sera le signe qui les indiquera lorsqu'elles commenceront de s'accomplir ; comme aussi quelle sera le signe de votre avènement et de la fin du monde. En réponse à leur question, Jésus leur dit : Prenez garde que personne ne vous séduise ; car le temps approche où plusieurs viendront en mon nom et diront : Je suis le Christ. Et plusieurs seront séduits par eux ; mais vous, ne les suivez point.

Եւ յորժամ յսիցէք պատերազմունս եւ համբաւս պատերազմաց, զգոյշ լերուք, մի՛ զարհուրիցիք եւ մի՛ խոռվեաջիք, զի պարտ է լինել նախ այնմ ամենայնի, այլ չեւ է կատարած : Յայնժամ, ասէ ցնոսա, յարիցէ ազգ յազգի վերայ, եւ քագաւորութիւն ի քագաւորութեան վերայ. եւ շարժմունք մեծամեծք ի տեղիս տեղիս, սովք եւ սրածուքիւնք, եղիցին արհաւիրք եւ նշանք մեծամեծք յերկնից. սակայն եւ այն ամենայն սկիզբն է երկանց :

Բայց յառաջ քան զայս ամենայն մխեսցեն զձեռս իւրեանց ի ձեզ եւ հալածեսցեն. եւ մատնեսցեն յատեանս, եւ ի ժողովուրդս տանջիցիք, եւ առաջի դատաւորաց եւ քագաւորաց կայցէք վասն իմ. եւ լիցի ձեզ այն ի վկայութիւն : Բայց նախ պարտ է աւետարանիս քարոզել :

Արդ դի՛ք ի սիրտս ձեր, զի յորժամ տանիցին զձեզ մատնել' մի՛ յառաջագոյն հոգայցէք եւ մի՛ գմտաւ ածիցէք քեզ զինչ խօսիցիք. զի որ ինչ տացի ձեզ ի ժամունս յայնմիկ՝ զայն խօսիցիք. զի ոչ դուք էք որ խօսիցիքն, այլ Հոգին սուրբ. եւ ես տաց ձեզ բերան եւ իմաստութիւն որում ոչ կարիցեն կալ հակառակ կամ տայ պատասխանի ամենայն հակառակորդքն ձեր : Մատնեսչիք եւ ի ծնողաց եւ յեղբարց եւ յազգականաց եւ ի բարեկամաց, եւ մատնեսցէ եղբայր զեղբայր ի մահ, եւ հայր զորդի, եւ յարիցեն որդիք ի վերայ հարց եւ սպանանիցեն զնոսա :

Յայնժամ մատնեսցեն զձեզ ի նեղութիւնս, եւ սպանանիցեն զձեզ, եւ եղիջիք ատեցեալք յամենայն ազգաց վասն անուան իմոյ. եւ մագ մի ի գլխոյ ձերմէ ոչ կորիցէ. եւ համբերութեամբ ձերով ստասչիք զոգիս ձեր : Եւ յայնժամ գայրակղեսցեն բազումք, եւ զմիմեանս մատ-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Lorsque vous entendrez parler de guerres, de combats, de séditions, gardez-vous de vous épouvanter, de vous troubler, et même de craindre : car il faut qu'il en soit ainsi d'abord ; et la fin n'arrivera pas encore immédiatement. Et il ajouta : On verra se soulever nation contre nation, royaume contre royaume ; il y aura en divers lieux de violents tremblements de terre, des pestes, des famines ; et du haut du ciel apparaîtront des signes terribles et de grands prodiges : ce ne sera encore là que le commencement des douleurs.

Mais avant tout cela, ils se saisiront de vous et vous persécuteront ; ils vous traduiront devant leurs conseils, et vous flagelleront dans leurs synagogues, et vous paraîtrez devant les rois et les gouverneurs, à cause de moi : et cela vous arrivera, afin que vous me rendiez témoignage devant eux : car il faut d'abord que l'Évangile soit annoncé dans toutes les nations.

Prenez donc garde à vous ; et souvenez-vous, lorsqu'ils vous conduiront et vous traduiront ainsi, de ne point vous préoccuper de la manière dont vous répondrez. Ce qui vous sera inspiré à l'heure même, vous le direz : car ce n'est point vous qui parlerez, mais l'Esprit-Saint ; et je mettrai dans votre bouche une sagesse à laquelle tous vos ennemis ne pourront rien répondre, ni rien opposer. Or, vous serez livrés aux tourments par votre père et votre mère, par vos frères, vos parents et vos amis. Car le frère livrera son frère à la mort, et le père son fils ; et les fils s'élèveront contre leur père et leur mère, et les mettront à mort.

Et beaucoup d'entre vous seront immolés ; et vous serez en haine à toutes les nations à cause de mon nom ; mais pas même un cheveu de votre tête ne périra. Par votre patience, vous sauverez vos âmes. En ce temps-là, beaucoup failliront, se livreront et se haïront les uns les autres. Et plusieurs faux

նեսցեն, եւ ատեսցեն զմիմեանս : Եւ բազում սուտ մարգարէք յարիցեն, եւ զբազումս մոլորեցուցեն. եւ վասն բազմանայոյ անօրէնութեանն՝ ցամաքեսցի սէր բազմաց. բայց որ համբերեաց ի սպառ՝ նա կեցցի :

Եւ քարոզեսցի աւետարանս արքայութեան ընդ ամենայն տիեզերս ի վկայութիւն ամենայն հերանոսաց, եւ ապա եկեսցէ կատարած :

Այլ յորժամ տեսանիցէք շուրջ պատեալ զօրօք զԵրուսաղէմ, յայնժամ զիտասջիք թէ մերձ է ակեր նորա : Եւ յորժամ տեսանիցէք զպղծութիւն ակերածոյն՝ որ ասացեայն է ի ձեռն Դանիէլի մարգարէի, զի կայցէ ի տեղուջն սրբութեան, — որ ընթեռնուն ի միտ առցէ, — յայնժամ որ ի Հրեաստանի իցեն՝ փախիցեն ի յերինս, եւ որ ի միջի նորա իցեն՝ խուսեսցեն, եւ որ ի գաւառսն իցեն՝ մի մտցեն ի նա. եւ որ ի տանիս կայցէ մի իջցէ առնուլ ինչ ի տանէ իւրմէ, եւ որ յանդի իցէ՝ մի դարձցի յետս առնուլ զձորձս իւր. զի աւուրք վրէժխնդրութեան են այնոքիկ՝ առ ի կատարելոյ ամենայն գրելոց :

Բայց վնչ իցէ յղեսց եւ ստնտուաց յաւուրսն յայնօսիկ. զի եղիցի տագնապ մեծ ի վերայ երկրի, եւ բարկութիւն ժողովրդեանն այնմիկ. եւ անկցին ի սուր սուսերի, եւ գերեսցին յամենայն հերանոսս, եւ Երուսաղէմ եղիցի կոխան յազգաց՝ մինչեւ կատարեսցին ժամանակք հերանոսաց :

Յաղօթս կացէք զի մի լինիցի փախուստն ձեր ձմերանի, եւ մի ի շաբաթու. զի եղիցի յայնժամ նեղութիւն մեծ՝ որպիսի ոչ եղեւ ի սկզբանէ արարածոց աշխարհի մինչեւ ցայժմ, եւ ոչ այլ լիցի : Եւ եթէ ոչ էր կարճեալ Աստուծոյ զաւուրսն զայնօսիկ, ոչ ապրէր ամենայն մարմին. բայց վասն ընտրելոցն կարճեսցին աւուրքն այնօրիկ :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

prophètes s'élèveront, et beaucoup seront séduits par eux. Et comme l'iniquité aura abondé, la charité se refroidira dans un grand nombre. Mais celui qui persévérera jusqu'à la fin sera sauvé.

Et quand cet Evangile du royaume de Dieu aura été prêché dans le monde entier, et en témoignage à toutes les nations, alors arrivera la fin.

Or, lorsque vous verrez Jérusalem investie par une armée. sachez que sa destruction approche. Et lorsque vous verrez s'élever dans le lieu saint l'abomination de la désolation prédite par le prophète Daniel (que celui qui lit s'applique à comprendre), alors que ceux qui sont dans la Judée fuient vers les montagnes; que ceux qui sont dans la ville se retirent; et que ceux qui sont dans les régions voisines n'y entrent point; et que celui qui est sur le toit ne descende point dans sa maison pour en emporter quoi que ce soit; et que celui qui est dans les champs ne revienne pas pour reprendre son vêtement: parce que ces jours seront les jours de la vengeance, afin que tout ce qui est écrit s'accomplisse.

Malheur aux femmes qui en ces jours-là seront enceintes ou allaiteront! car il y aura de grands maux sur la terre, et la colère sera sur ce peuple. Et ils tomberont sous le tranchant du glaive, et ils seront emmenés captifs dans tous les pays; et Jérusalem sera foulée aux pieds par les Gentils, jusqu'à ce que le temps des nations soit accompli.

Priez pour que votre fuite n'arrive pas en hiver, ni le jour du sabbat: car alors la tribulation sera telle que, depuis le commencement du monde jusqu'ici, il n'y en a point eu de pareille, et qu'il n'y en aura jamais. Et si Dieu n'eût abrégé ces jours, personne n'eût été sauvé, mais il les abrégera en faveur des élus.

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Յայնժամ թէ ոք ասիցէ ձեզ, Սնաւասիկ աստ է Քրիստոսն կամ անդ, մի հաւատայցէք. զի յարիցին սուտ քրիստոսք եւ սուտ մարգարէք, եւ տացն նշանս մեծամեծս եւ արուեստս, մինչեւ մոյրեցուցանել՝ թէ հնար ինչ իցէ՝ եւ զընտրեալսն. բայց դուք զգոյշ լերուք, անասիկ յառաջագոյն ասացի ձեզ զամենայն: Ապա երէ ասիցեն ձեզ, Սնաւանիկ յանապատի է, մի ելանիցէք, եւ թէ Սնա յշտեմարանս է, մի հաւատայցէք. զի որպէս փայլակն որ ելանէ յարեւելից եւ երեւի մինչեւ յարեւմուտս, այնպէս եղիցի զաշուստն Որդւոյ մարդոյ. զի ուր գեշն իցէ՝ անդր ժողովեսցին արծուիք :

Եւ եղիցին նշանք յարեգակն եւ ի յուսին եւ յաստեղս, եւ յերկրի տագնապ հեթանոսաց յանդր բարբառոյ իբրեւ ծովու եւ խռովութեան, յեյաներոյ ոգւոց մարդկան յերկիւղէ եւ ի կարծեաց եկեղոց ի վերայ տիեզերաց:

Վաղվաղակի յետ նեղութեան աւուրցն այնոցիկ արեգակն խաւարեսցի, եւ յուսին ոչ տացէ գոյս իւր. եւ աստեղք անկցին յերկնից, եւ գորութիւնք երկնից շարժեսցին. եւ ապա երեւեսցի նշան Որդւոյ մարդոյ յերկինս. եւ յայնժամ կոծեսցին ամենայն ազգք, եւ տեսցեն զՈրդի մարդոյ եկեալ ի վերայ ամպոց երկնից՝ գորութեամբ եւ փառօք բազմօք: Եւ առաքեսցէ զհրեշտակս իւր փողով մեծաւ, եւ ժողովեսցեն զընտրեալս նորա ի չորից հողմոց, ի ծագաց երկնից մինչեւ ի ծագս նոցա:

Եւ յորժամ սկսանիցի այս լինել, ամբարձջիք եւ բարձրացուսջիք զգլուխս ձեր. զի մերձ է փրկութիւնն ձեր:

Ի թգնեւոյ անտի ուսարնք զառակն. զի յորժամ նորա ոստքն կակղասցին եւ տերեւն ցցուիցի, զիտէք թէ մերձ է ամառն: Նոյնպէս եւ դուք յորժամ տեսանիցէք

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Si alors quelqu'un vous dit : Le Christ est ici ; ou, Il est là ; ne le croyez point. Car il s'élèvera de faux Christs et de faux prophètes et ils feront de grands prodiges et des choses étonnantes de manière à séduire, s'il était possible, même les élus. Soyez donc sur vos gardes, maintenant que je vous ai prédit toute chose. Et si l'on vous dit : Voici le Christ dans le désert ; n'y allez point : Le voici dans le lieu le plus retiré de la maison ; ne le croyez point. Car, comme l'éclair sorti de l'orient apparaîtrait jusqu'en occident , ainsi sera l'avènement du Fils de l'homme. En quelque lieu que soit le corps, les aigles s'y assembleront.

Il y aura des signes dans le soleil, dans la lune et dans les étoiles ; et sur toute la terre les nations seront consternées, à cause du bruit confus de la mer et des flots. Les hommes sécheront de frayeur dans l'attente de ce qui doit arriver à l'univers.

Et, aussitôt après ces jours de tribulation, le soleil s'obscurcira, la lune ne donnera plus sa lumière ; et les étoiles tomberont du ciel, et les vertus des cieux seront ébranlées. Alors paraîtra dans le ciel le signe du Fils de l'homme ; alors aussi toutes les tribus de la terre pousseront des cris de douleur ; et elles verront le Fils de l'homme venant dans les nuées du ciel avec une grande puissance et une grande majesté. Et il enverra ses anges avec une trompette à la voix puissante ; et ils rassembleront les élus des quatre points du monde, de l'extrémité de la terre jusqu'à l'extrémité du ciel.

Lorsque ces choses commenceront d'arriver, levez la tête , et regardez, car votre délivrance est prochaine.

Comprenez ceci par la comparaison d'un figuier : Quand déjà ses branches sont tendres, que des feuilles paraissent et que les fruits se montrent, vous savez que l'été est proche ; ainsi,

ՎԱՐԲ ԲՐԻՍՏՈՍԻ

զայս ամենայն, գիտասջիք քե մերձ է արքայութիւնն Աստուծոյ, եւ մերձ է ի դուրս : Ամեն ասեմ ձեզ, եք ոչ անցցէ ազգս այս՞ մինչեւ այս ամենայն եղիցի. երկինք եւ երկիր անցցեն, եւ բանք իմ մի անցցեն : Բայց վասն աւուրն այնորիկ եւ ժամու ոչ ոք գիտէ, ոչ հրեշտակք երկնից եւ ոչ Որդի, բայց միայն Հայր :

Զգոյշ լերուք անձանց, զուցէ ծանրանայցեն սիրտք ձեր շուայտութեամբ եւ արբեցութեամբ եւ հոգովք աշխարհականօք, եւ յանկարծակի հասանիցէ ի վերայ ձեր օրն այն. զի իբրեւ զորոգայք հասանիցէ ի վերայ ամենեցուն՝ որ բնակեալ են ընդ ամենայն երեսս երկրի :

Այլ որպէս աւուրքն Նոյի, այնպէս եղիցի գալուստն Որդւոյ մարդոյ : Զի որպէս էին յաւուրսն որ յառաջ քան զչրհեղեղն, ուտէին եւ ըմպէին, կանայս առնէին եւ արանց լինէին, մինչեւ յօրն յորում եմուտ Նոյ ի տապանն, եւ ոչ գիտացին մինչեւ եկն ջրհեղեղն եւ երարձ գամենեսին, այնպէս եղիցի եւ գալուստն Որդւոյ մարդոյ : Յայնժամ քե իցեն երկու յագարակի, մին առցի եւ միւսն բողցի. եւ եք երկու աղայցեն ի մի երկանս, մին առցի եւ միւսն բողցի :

Զգոյշ եղերուք, սկեցէք եւ կացէք յաղօքս. զի ոչ գիտէք երբ ժամանակն իցէ : Որպէս այր մի գնացեալ ի տար աշխարհ՝ բողուցու գտուն իւր, եւ տայցէ ծառայից իւրոց իշխանութիւն, եւ իւրաքանչիւր զգործս իւր, եւ դռնապանին պատուէր տայցէ զի արթուն լինիցի : Արդ արթուն կացէք, զի ոչ գիտէք երբ Տէր տանն գայցէ, յերեկորեայ քե ի մեչ զիշերի, եք ի հաւախօսի, եք ընդ առաւօտս : Գուցէ եկեալ յանկարծակի՝ գտանիցէ զձեզ ի քուն : Բայց զոր ձեզդ ասեմ՝ ամենեցուն ասեմ, արթուն կացէք :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

lorsque vous verrez toutes ces choses, sachez que le règne de Dieu est proche, qu'il est à la porte. Je vous le dis en vérité, cette génération ne passera point que tout ceci n'arrive. Le ciel et la terre passeront, mais mes paroles ne passeront point. Pour ce qui est du jour et de l'heure où ces choses doivent arriver, personne n'en sait rien, pas même les anges du ciel, ni le Fils; le Père seul les connaît.

Prenez donc garde que vos cœurs ne s'appesantissent par l'excès du boire et du manger, ou par les sollicitudes de cette vie, et que ce jour ne vienne tout à coup vous surprendre : car il tombera comme un filet sur tous ceux qui habitent la face de la terre.

Et il en sera à l'avènement du Fils de l'homme comme il en fut au temps de Noé. Dans les jours qui précédèrent le déluge, ils étaient occupés de manger et de boire; ils se mariaient et mariaient leurs filles, jusqu'au moment où Noé entra dans l'arche; et ils n'ouvrirent les yeux que lorsque le déluge arriva et les perdit tous. Il en sera ainsi à l'avènement du Fils de l'homme. Alors de deux qui seront dans un champ, l'un sera pris, et l'autre laissé : de deux femmes qui moudront ensemble, l'une sera prise et l'autre laissée.

Soyez prudents, veillez et priez : car vous ne savez pas quand ce temps arrivera. Agissez comme on doit le faire lorsqu'un homme, parti pour un voyage, a laissé sa maison, après avoir chargé ses serviteurs du soin de toute chose, et recommandé au portier d'être sur ses gardes. Veillez (car vous ne savez pas quand viendra le maître de la maison, si ce sera le soir, ou au milieu de la nuit, ou au chant du coq, ou le matin); de peur que, venant tout à coup, il ne vous trouve endormis. Or, ce que je vous dis, je le dis à tous : Veillez.

Չայն գիտասջիք, երէ գիտեր տանուտերն՝ յորում պահու գող գայ, սկեր, եւ ոչ տայր ական հատանել գտան իւրոյ. վասն այսորիկ եւ դուք եղերուք պատրաստք, զի յորում ժամու ոչ ակն ունիցիք՝ գայ Որդի մարդոյ :

Արբուն կացեք այսուհետեւ, յամենայն ժամ աղօթս արարեք, զի արժանի լինիջիք զերծանել յայնմ ամենայնէ որ լինելոց է, եւ կայ առաջի Որդույ մարդոյ :

Իսկ ով իցե հաւատարիմ ծառայ եւ իմաստուն, զոր կացոյց տեր իւր ի վերայ ծառայից իւրոց՝ տայ նոցա կերակուր ի ժամու : Երանի է ծառային այնմիկ զոր եկեալ տերն գտանիցե արարեալ այնպէս. ամէն ասեմ ձեզ, զի ի վերայ ամենայն ընչից իւրոց կացուսցե զնա : Ապա քե ասիցե ծառայն չար՝ ի սրտի իւրում, Տէր իմ յամէ զգայ. — եւ սկսանիցի հարկանել զծառայակիցս իւր, ուտիցե եւ ըմպիցե ընդ արբեցողս, գայցե տեր ծառային այնորիկ յաւուր յորում ոչ ակն ունիցի, եւ ի ժամու յորում ոչ գիտիցե, եւ կտրեսցե զնա ընդ մէջ, եւ զբաժին նորա ընդ կեղծաւորս եւ ընդ անհաւատս դիցե. անդ եղիցի լալ եւ կրճել ատամանց :

Յայնժամ նմանեսցի արքայութիւն երկնից տասն կուսանաց, որոց առեալ զյապտերս իւրեանց՝ ելին ընդ առաջ փեսայի եւ հարսին : Հինգն ի նոցանէ յիմարք էին եւ հինգն իմաստունք. յիմարքն առին զյապտերսն, եւ ձեք ընդ իւրեանս ոչ բարձին. իսկ իմաստունքն առին ձեք ամանովք ընդ յապտերս իւրեանց : Եւ ի յամել փեսային՝ նիրհեցին ամենեքեան եւ ի քուն մտին :

Եւ ի մէջ գիշերի եղեւ բարբառ. Ահա փեսայ գայ, արիք ընդ առաջ նորա : Յայնժամ յարեան ամենայն կուսանքն եւ կազմեցին զյապտերս իւրեանց : Ասեն յիմարքն յիմաստունսն. Տուք մեզ յիւղոյղ ձերմէ, զի ահա շիջա-

Sachez que si le père de famille était instruit du moment où le voleur doit venir, il veillerait assurément, et ne laisserait pas percer sa maison. Soyez donc, vous aussi, toujours prêts : car le Fils de l'homme viendra à une heure que vous ne savez pas.

Et veillez en priant toujours ; afin que vous soyez trouvés dignes d'éviter tous ces maux qui doivent arriver, et de paraître avec confiance devant le Fils de l'homme.

Que pensez-vous du serviteur fidèle et prudent que son maître a établi sur tous ceux de sa maison pour leur donner, au temps marqué, leur nourriture ? Heureux ce serviteur, si, lorsque son maître viendra, il le trouve agissant ainsi. En vérité, je vous le dis, il l'établira sur tous ses biens. Mais si ce serviteur est méchant, et qu'il dise en lui-même : Mon maître tarde toujours ; et qu'il se mette à frapper ses compagnons, à manger et à boire avec des hommes d'ivresse : le maître viendra le jour où il ne l'attend pas, et à une heure qu'il ignore ; et il le retranchera du nombre de ses serviteurs, et il le relèguera avec les hypocrites et les infidèles. Là il y aura des pleurs et des grincements de dents.

Alors, le royaume des cieux sera semblable à dix vierges, qui, ayant pris leurs lampes, allèrent au-devant de l'époux et de l'épouse. Cinq d'entre elles étaient folles, et cinq étaient sages. Or, celles qui étaient folles, ayant pris des lampes, n'emportèrent point d'huile. Mais les sages prirent, avec leurs lampes, de l'huile dans des vases. Or, comme l'époux tardait, toutes cédèrent au sommeil et s'endormirent.

Mais au milieu de la nuit, des voix se firent entendre : Voici l'époux qui vient, allez au-devant de lui. Alors toutes ces vierges se levèrent et disposèrent leurs lampes. Et les folles dirent aux sages : Donnez-nous de votre huile, car nos lampes

ՎԱՐՔ ԲԲԻՍՏՈՍԻ

նին լապտերքս մեր: Պատասխանի ետուն իմաստունքն եւ ասեն. Գուցէ ոչ իցէ մեզ եւ ձեզ բաւական, այլ երբայք ի վաճառականս եւ գնեսջիք ձեզ:

Իբրեւ նոքա գնացին գնել, եկն փետայն, եւ պատրաստքն մտին ընդ նմա ի հարսանիսն, եւ փակեցաւ դուռնն: Յետոյ գան եւ այլ կուսանքն եւ ասեն. Տէր Տէր, բաց մեզ: Եւ պատասխանի ետ եւ ասէ. Ամեն ասեմ ձեզ, քէ ոչ գիտեմ զձեզ: Արքուն կացեք, զի ոչ գիտեք գորն եւ ոչ զժամն:

Որպէս այր մի գնացեալ ի տար աշխարհ, կոջեաց զճառայս իւր, եւ ետ նոցա զինչս իւր. ումեմն ետ հինգ քանքար, եւ ումեմն երկուս, ումեմն մի, իւրաքանչիւր ըստ իւրում կարի, եւ գնաց: Չոգաւ վաղվաղակի որ առ զհինգն՝ գործեաց նոքօք, եւ շահեցաւ այլ եւս հինգ. նոյնպէս եւ որ զերկուսն՝ շահեցաւ այլ եւս երկուս. եւ որ զմին առ՝ գնաց փորեաց զերկիր, եւ քազոյց զարծար տեսոն իւրոյ:

Յետ բազում ժամանակի գայ տէր ծառայիցն այնոցիկ, եւ առնէ համարս ի մէջ նոցա: Եւ մատուցեալ որ զհինգ քանքարն առ՝ մատուց այլ եւս հինգ քանքար եւ ասէ. Տէր, հինգ քանքար ետուր ցիս, արդ ահաւասիկ հինգ այլ եւս քանքար ի վերայ շահեցայ: Ասէ ցնա տէրն իւր. Ազնիւ, ծառայ բարի եւ հաւատարիմ, որովհետեւ ի սակաւուդ հաւատարիմ ես, ի վերայ բազմաց կացուցից զքեզ. մնտ յուրախութիւն տեսոն քո: Մատուցեալ եւ որոյ զերկուս քանքարսն առեալ էր՝ եւ ասէ. Տէր, երկուս քանքարս ետուր ցիս, աւասիկ երկուս եւս այլ քանքարս զոր ի վերայ շահեցայ: Ասէ ցնա տէրն իւր. Ազնիւ, ծառայ բարի եւ հաւատարիմ, որովհետեւ ի սակաւուդ հաւա-

s'éteignent. Les sages répondirent : De peur que nous n'en ayons pas assez pour nous toutes, allez plutôt vers ceux qui en vendent et achetez-en pour vous.

Or, pendant qu'elles étaient en marche pour s'en procurer, l'époux arriva; et celles qui étaient prêtes entrèrent avec lui dans la salle des noces, et la porte fut fermée. Quelque temps après, les autres vierges arrivèrent aussi, se mirent à dire : Seigneur, seigneur, ouvrez-nous. Mais l'époux leur répondit : Je vous le dis en vérité, je ne vous connais point. Veillez donc, parce que vous ne savez ni le jour ni l'heure.

Le Seigneur sera encore comme un homme qui, partant pour un long voyage, appela ses serviteurs et leur remit ses biens : à l'un il donna cinq talents, à un autre deux, à un autre un, à chacun selon ce qu'il pouvait faire, et aussitôt après il partit. Celui qui avait reçu cinq talents alla les faire valoir, et en gagna cinq autres. Et pareillement celui qui en avait reçu deux, en gagna deux autres. Mais celui qui n'en avait reçu qu'un, s'en alla, creusa dans la terre et cacha l'argent de son maître.

Longtemps après, le maître de ces serviteurs étant revenu, entra en compte avec eux. Celui qui avait reçu cinq talents s'étant approché, lui en présenta cinq autres, en disant : Seigneur, vous m'aviez confié cinq talents, en voici de plus cinq autres que j'ai gagnés. Son maître lui dit : Courage, bon et fidèle serviteur, à cause de votre fidélité dans ce peu de choses, je vous établirai sur beaucoup : entrez dans la joie de votre maître. Celui qui avait reçu deux talents, vint aussi, et dit : Seigneur, vous m'aviez confié deux talents, en voici de plus deux autres que j'ai gagnés. Son maître lui dit : Bon et fidèle serviteur, à cause de votre fidélité dans ce peu de choses, je vous établirai sur beaucoup : entrez dans la joie de votre

տարիմ ես, ի վերայ բազմաց կացուցից գրեզ. մնա յուրախութիւն տեսուն քո :

Մատուցեալ եւ որոյ գմի քանքարն առեալ էր եւ ասէ. Տէր, գիտէի զի այր մի խիստ ես. հնձես զոր ոչ սերմանեցեր, եւ ժողովես ուստի ոչ սփռեցեր. երկեայ, զնացի եւ քագուցի գքանքարն քո յերկրի. արդ աւասիկ քոյդ ցրեզ : Պատասխանի ետ տերն եւ ասէ ցնա. Ծառայ չար եւ վատ, գիտէիր եք: հնձեմ ուստի ոչ սերմանեցի, եւ ժողովեմ ուստի ոչ սփռեցի. պարտ էր քեզ արկանել զարծարդ իմ ի սեղանաւորս, եւ եկեալ ես տոկոսեօք պահանջի գիմն : Արդ առէք ի դմանէ գքանքարդ եւ տուք այնմ որ ունիցի զտասն քանքարն. զի ամենայնի որ ունիցի՝ տացի եւ յաւելցի. եւ որ ոչն ունիցի, եւ զոր ունիցին՝ բարձցի ի նմանէ. եւ զծառայդ անպիտան հանէք ի խաւարն արտաքին. անդ եղիցի լալ եւ կրճել ատամանց :

Եւ յորժամ եկեսցէ Որդի մարդոյ փառօք իւրովք, եւ ամենայն հրեշտակք ընդ նմա, յայնժամ նստցի յարոժ փառաց իւրոց. եւ ժողովեսցին առաջի նորա ամենայն ազգք եւ մեկնեսցէ զնոսա ի միմեանց, որպէս հովիւ զի մեկնեսցէ զօղիս յայծեսց. եւ կացուցէ զօղիսն ընդ աշմէ իւրմէ եւ զայծիսն ի ձախմէ: Յայնժամ ասասցէ քագաւորն ցայնոսիկ որ ընդ աշմէն իցեն. Եկայք, օրհնեալք Հօր իմոյ, ժառանգեցէք զպատրաստեալ ձեզ զարքայութիւնն ի սկզբանէ աշխարհի: Զի քաղցեալ եւ ետուք ինձ ուտել, ծարաւեցի եւ արբուցէք ինձ, օտար էի եւ ժողովեցէք զիս, մերկ՝ եւ զգեցուցէք զիս, հիւանդ էի եւ տեսէք զիս, ի բանտի էի եւ եկիք առ իս : Յայնժամ պատասխանի տացեն նմա արդարքն եւ ասասցեն. Տէր, նրբ տեսաք գրեզ քաղցեալ եւ կերակրեցաք. կամ ծարաւի եւ արբու-

maitre.

Or, celui qui n'avait reçu qu'un talent vint aussi, et dit : Seigneur, je sais que vous êtes un homme dur, que vous portez la faux où vous n'avez point semé, et vous recueillez ce que vous n'avez point étendu sur la terre ; c'est pourquoi, vous craignant, je m'en suis allé, et j'ai caché votre talent dans la terre : le voici, je vous rends ce qui est à vous. Son maitre lui répondit : Serviteur mauvais et paresseux, vous savez que je porte la faux où je n'ai point semé, et que je recueille où je n'ai point étendu sur la terre ; il fallait donc placer mon argent chez les banquiers, afin qu'à mon retour je l'eusse retiré avec les intérêts... Prenez-lui ce talent et donnez-le à celui qui en a dix. Car on donnera à celui qui a, et il sera dans l'abondance; et à celui qui n'a pas, on lui retirera ce qu'il paraît avoir. Et ce serviteur inutile, jetez-le dans les ténèbres extérieures : là seront des pleurs et des grincements de dents.

Or, lorsque le Fils de l'homme viendra dans sa majesté, et tous les anges avec lui, alors il s'assoira sur le trône de sa gloire; et toutes les nations seront rassemblées devant lui; et il séparera les uns d'avec les autres, comme le berger sépare les brebis d'avec les boucs; et il placera les brebis à sa droite et les boucs à sa gauche. Alors le roi dira à ceux qui seront à sa droite : Venez, les bénis de mon Père; possédez le royaume qui vous a été préparé dès la création du monde : car j'ai eu faim, et vous m'avez donné à manger; j'ai eu soif, et vous m'avez donné à boire; j'étais sans asile, et vous m'avez recueilli; sans vêtements, et vous m'avez vêtu; malade, et vous m'avez visité; en prison, et vous êtes venus à moi. Alors les justes lui diront : Seigneur, quand est-ce que nous vous avons vu avoir faim, et que nous vous avons donné à manger; ou

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ցաք. Երբ տեսաք զքեզ օտար եւ ժողովեցաք, կամ մերկ եւ զգեցուցաք. Երբ տեսաք զքեզ հիւանդ կամ ի բանտի, եւ եկաք առ քեզ: Պատասխանի տացի բազաւորն եւ ասացի ցնոսա. Ամէն ասեմ ձեզ, որովհետեւ արարէք միում յեղբարցս յայտոցիկ փոքրկա՛ց, ինձ արարէք:

Յայնժամ ասացի եւ ցայնօսիկ որ ընդ անէկէն իցեն. Երբնչք լինեն, անիծեալք, ի հուրն յախտենական՝ որ պատրաստեալ է սատանայի եւ հրեշտակաց նորա: Զի քաղցեալ եւ ոչ ետուք ինձ ուտել, ծարաւեցի եւ ոչ արբուցէք զիս, օտար էի եւ ոչ ժողովեցէք զիս, մերկ էի եւ ոչ զգեցուցէք զիս, հիւանդ եւ ի բանտի, եւ ոչ տեսէք զիս: Յայնժամ պատասխանի տացեն եւ նոքա եւ ասացեն. Տէր, Երբ տեսաք զքեզ քաղցեալ կամ ծարաւի կամ օտար կամ մերկ կամ հիւանդ կամ ի բանտի, եւ ոչ պաշտեցաք զքեզ: Յայնժամ պատասխանի տացի նոցա եւ ասացի. Ամէն ասեմ ձեզ, որովհետեւ ոչ արարէք միում ի փոքրկանցս յայսցանէ, եւ ոչ ինձ արարէք: Եւ երբ իցեն նոքա ի տանջանսն յախտենականս, եւ արդարքն ի կեանսն յախտենականս:

Մերձեցաւ տօն բաղարջակերացն որ կոչէր Պասքա: Եւ եղև իբրև կատարեաց Յիսուս զամենայն զբանս զայտօսիկ, ասէ ցաշակերտսն իւր. Գիտէք, զի յետ երկուց աւուրց գատիկ լինի, եւ Որդի մարդոյ մատնի ի խաջ կանել:

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

avoir soif, et que nous vous avons donné à boire? Quand est-ce que nous vous avons vu sans asile, et que nous vous avons recueilli; sans vêtements, et que nous vous avons vêtu? Et quand est-ce que nous vous avons vu malade ou en prison, et que nous vous avons visité? Et le roi leur répondra : En vérité, je vous le dis, chaque fois que vous l'avez fait au moindre d'entre mes frères, c'est à moi-même que vous l'avez fait.

Alors, s'adressant également à ceux qui seront à sa gauche, il leur dira : Retirez-vous de moi, maudits, et allez au feu éternel qui a été préparé pour le démon et pour ses anges : Car j'ai eu faim, et vous ne m'avez point donné à manger; j'ai eu soif, et vous ne m'avez pas donné à boire; j'étais sans asile, et vous ne m'avez point recueilli; sans vêtements, et vous ne m'avez point vêtu; malade et en prison et vous ne m'avez point visité. Alors, eux aussi prendront la parole et lui diront : Seigneur, quand est-ce que nous vous avons vu avoir faim, ou avoir soif, sans asile ou sans vêtements, malade ou en prison, et que nous ne vous avons point assisté? Et il leur répondra : En vérité, je vous le dis, chaque fois que vous ne l'avez point fait au moindre d'entre mes frères, c'est à moi-même que vous ne l'avez point fait. Et ceux-ci iront au supplice éternel; et les justes dans la vie éternelle.

Or, venait la fête des Azymes, appelée la Pâque. Jésus, ayant achevé tous ces discours, dit à ses disciples : Vous savez que la Pâque se fera dans deux jours; et c'est dans cette solennité que le Fils de l'homme sera livré pour être crucifié.

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Եւ իբրեւ ժամ եղև՝ բազմեցաւ, եւ երկոտասան առաքեալքն ընդ նմա : Եւ ասէ ցնոսա. Յանկանալով ցանկացայ զայս պատեք ուտել ընդ ձեզ մինչքեւ ջարջարեալ իցեմ. բայց ասեմ ձեզ թէ ոչ եւս կերայց ի սմանե՝ մինչեւ լցցի յարքայութեան Աստուծոյ : Եւ ընկալեալ բաժակ զոնացաւ եւ ասէ. Առէք զայդ եւ բաժանեցէք ի ձեզ. ասեմ ձեզ, թէ յայսմ հետե ոչ արբից ի բերոյ որբոյ՝ մինչեւ եկեսցէ արքայութիւն Աստուծոյ :

Եւ ի յինել ընթրեացն՝ զիտաց Յիսուս զի զամենայն ինչ ետ Հայր ի ձեռս նորա, եւ թէ յԱստուծոյ էլ՝ եւ առ Աստուած երբայ : Յառնէ յընթրեաց անտի, եւ դեռ զհանդերձսն, եւ առեալ դենջակ մի սփածաւ. եւ ապա առեալ ջուր՝ արկ ի կոնք, եւ սկսաւ լուանալ զոտս աշակերտացն, եւ սրբէր դենջակաւն զոր սփածեալ էր :

Դայ առ Սիմովն Պետրոս. եւ նա ասէ ցնա. Տէր, դո՞ւ զիմ զոտս լուանաս : Պատասխանի ետ նմա Յիսուս եւ ասէ. Զոր ինչ եսս գործեմ՝ դու այժմ ոչ զիտես, բայց ապա զիտասջիր : Ասէ ցնա Պետրոս. Ոչ լուացես զոտս իմ յաւիտեան : Պատասխանի ետ նմա Յիսուս. Եթէ ոչ լուացից զքեզ, ոչ ունիս ընդ իս մասն : Ասէ ցնա Սիմովն Պետրոս. Տէր, մի՞ միայն զոտս իմ, այլ եւ զձեռս եւ զգլուխ : Ասէ ցնա Յիսուս. Լուացելոյն չէ ինչ պիտոյ՝ բայց զի զոտսն լուանայցէ, քանզի ամենեւին սուրբ է. եւ դուք սուրբ էք, այլ ոչ ամենեքեան : Զի զիտեր զայն որ մատնելոցն էր զնա. վասն այնորիկ ասաց թէ ոչ ամենեքին սուրբ էք :

Եւ յորժամ լուաց զոտս նոցա, առ զհանդերձսն իւր եւ դարձեալ բազմեցաւ, եւ ասէ ցնոսա. Գիտէք զինչ արարիդ ձեզ : Դուք կոչէք զիս Վարդապետ եւ Տէր, եւ բարւոք ասէք, քանզի եմ իսկ. իսկ արդ երէ ես լուացի

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Lorsque le moment fut arrivé, il se mit à table, et les douze apôtres avec lui. Puis il leur dit : J'ai désiré ardemment de manger cette Pâque avec vous avant de souffrir. Car, je vous le dis, désormais je ne mangerai plus la Pâque, qu'elle n'ait reçu son accomplissement dans le royaume de Dieu. Et prenant la coupe, il rendit grâces, et dit : Prenez, et partagez entre vous : Car, je vous le dis, je ne boirai plus de ce produit de la vigne, que le royaume de Dieu ne soit arrivé.

Et lorsque l'on fut au souper, sachant que toutes choses lui avaient été remises par son Père, qu'il était sorti de Dieu et qu'il retournait à Dieu : Jésus se lève de table, dépose ses vêtements ; et ayant pris un linge, il le mit autour de lui. Ensuite il versa de l'eau dans un bassin, et se mit en devoir de laver les pieds de ses disciples, et de les essuyer avec le linge qu'il avait autour de lui.

Il vint donc à Simon Pierre. Et Pierre lui dit : Vous, Seigneur, me laver les pieds ! Jésus lui répondit : Ce que je fais, vous ne le comprenez pas maintenant, mais plus tard vous le comprendrez. Pierre lui dit : Non ; jamais vous ne me laverez les pieds. Jésus lui répondit : Si je ne vous lave, vous ne serez point avec moi. Simon Pierre lui dit : Alors, Seigneur, non seulement les pieds, mais encore les mains et la tête. Jésus lui dit : Celui qui sort de l'eau n'a plus besoin que de laver ses pieds, car il est entièrement purifié ; et vous aussi, vous êtes purs, mais non pas tous. Car il savait qui était celui qui devait le trahir ; c'est pourquoi il dit : Vous n'êtes pas tous purs.

Après qu'il leur eut lavé les pieds, et qu'il eut repris ses vêtements, s'étant remis à table, il leur dit : Comprenez-vous ce que je fais à votre égard ? Vous dites en me parlant, Maître, Seigneur ; et vous dites bien, car je le suis. Si donc je vous

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ձեզ, զի ուր եւ քարոզեսցի աւետարանս այս ընդ ամենայն աշխարհ՝ խօսեսցի եւ գոր արար դա ի յիշատակ դորա :

Ապա եմուտ սատանայ ի Յուդա ի կոչեցեալն Իսկարիովտացի, որ էր ի բուոյ երկոտասանիցն. ջոզաւ եղբանս ընդ քանայապետսն եւ ընդ դպիրս եւ ընդ իշխանս ժողովրդեանն, եւ ասէ. Ձինչ կամիք տալ ինձ, եւ ես մատնեցից զնա ձեզ : Եւ նոքա իբրեւ լուան՝ խնդացին, եւ կշռեցին նմա երեսուն արծաթի. եւ յանձն առ, եւ խնդրէր պարապ՝ զի մատնեսցէ զնա նոցա մեկուսի յամբոխէն :

Եւ յառաջնում աւուր բաղարջակերացն յորում օրէն էր գննուլ զպատեքն, մատեան աշակերտքն առ Յիսուս եւ ասէն. Ո՞ւր կամիս զի երբիցուք պատրաստեսցուք քեզ ուտել զգատիկն : Եւ առաքէ երկուս յաշակերտաց անտի՝ զՊետրոս եւ զՅովհաննէս, եւ ասէ ցնոսա. Երբայք ի քաղաք, եւ իբրեւ մտանիցէք ի քաղաքն՝ պատահեսցէ ձեզ այր մի որ սափոր ջրոյ յուս ունիցի, երբայք զհետ նորա, եւ յոր տուն մտանիցէ՝ ասասջիք ցտանուտերն. Վարդապետ ասէ. Ժամանակ իմ մերձեալ է. ուր են իջաւանքն, ուր աշակերտօքս ուտիցեմ զգատիկն : Եւ նա ցուցցէ ձեզ վերնատուն մի մեծ զարդարեալ. անդ պատրաստեսջիք մեզ : Եւ գնացին պատրաստել աշակերտքն նորա. եկին ի քաղաքն՝ եւ գտին որպէս ասացն նոցա, եւ պատրաստեցին զգատիկն :

Եւ իբրեւ երեկոյ եղէ, գայ երկոտասանիւքն հանդերձ : Յառաջագոյն քան զտօնն զատկի զիտաց Յիսուս՝ թէ հասեալ է ժամ նորա զի փոխեսցի յաշխարհէ աստի առ Հայր. սիրեաց զիւրօն՝ որ յաշխարհի աստ են, ի սպառ սիրեաց զնոսա :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

fum sur mon corps, elle l'a embaumé d'avance pour ma sépulture. En vérité je vous le dis, partout où sera prêché cet Evangile, dans le monde entier, on dira en même temps à la louange de cette femme l'action qu'elle vient de faire.

Or, Satan entra dans Judas, surnommé Iscarioth, l'un des douze ; et il s'en alla vers les Princes des prêtres, les Scribes et les chefs des gardes du temple ; et leur ayant parlé de son dessein, il leur dit : Que voulez-vous me donner, et je vous le livrerai ? Et eux , pleins de joie en entendant cette proposition, convinrent de trente pièces d'argent. Judas promit donc, et dès ce moment il cherchait une occasion favorable pour le livrer à l'insu du peuple.

Le premier jour des Azymes, où il fallait immoler la Pâque, les disciples s'approchèrent de Jésus et lui dirent : Où voulez-vous que nous allions préparer ce qu'il faut pour que vous mangiez la Pâque ? Et il en envoya deux, Pierre et Jean, en leur disant : Allez à la ville, et en y entrant, vous trouverez un homme portant de l'eau qu'il viendra de puiser. Et dans quelque maison qu'il entre, entrez après lui, et dites au chef de la famille qui est dans cette maison : Le Maître vous dit : Mon temps est proche ; je fais la Pâque chez vous ; où est le lieu où je la mangerai avec mes disciples ? Et il vous montrera une salle vaste et ornée : préparez-y ce qu'il nous faut. Les deux disciples allèrent à la ville, comme Jésus le leur ordonnait ; et ayant trouvé toute chose comme il leur avait dit, ils préparèrent la Pâque.

Sur le soir, Jésus vint avec les douze.

Et ce même soir qui précédait le jour de la Pâque, sachant que l'heure était venue pour lui de passer de ce monde à son Père, comme il avait aimé les siens qui étaient dans le monde, il les aima jusqu'à la fin.

գոտս ձեր՝ Տերս եւ Վարդապետս, եւ դուք պարտիք գմիմեանց ոտս լուանայ. զի օրինակ մի ետու ձեզ, զի որպէս ես ձեզ արարի՛ եւ դուք առնիջիք:

Ամեն ամեն ասեմ ձեզ. Ոչ է ծառայ մեծ քան զտեր իւր, եւ ոչ առաքեայ՝ մեծ քան զայն որ առաքեացն զնա: Նքէ զայս գիտեք, երանելի եւս էք եքէ առնիցեք զայս: Ոչ վասն ամենեցուն ձեր ասեմ, զի ես գիտեմ զորս ընտրեցիդ. այլ զի լցցի զիրն՝ քէ Որ ուտեր ընդ իս հաց՝ արար ինձ խաբէութիւն: Յայսմ հետէ իսկ ասեմ ձեզ մինչջեւ եղեայ, զի յորժամ լինիցի՝ հաւատասջիք քէ ես եմ: Ամեն ամեն ասեմ ձեզ. որ ընդունի զոր ոք ես առաքեցից, զիս ընդունի. եւ որ զիս ընդունի, ընդունի զայն որ առաքեացն զիս:

Հայս իբրեւ ասաց Յիսուս, խոռովեցաւ յօգի իւր, եւ մինչդեռ ուտեին՝ վկայեաց եւ ասէ. Ամեն ամեն ասեմ ձեզ, զի մի ոմն ի ձեռն ձատնելոց է զիս: Որդի մարդոյ երբայ՝ որպէս եւ զրեայ է վասն նորա. բայց վնջ մարդոյն այնմիկ՝ յոյր ձեռս Որդի մարդոյ մատնեսցի. լաւ էր նմա՝ քէ չէր ծնեայ մարդն այն: Հայեին ընդ միմեանս աշակերտքն տարակուսեայք քէ զումմէն ասիցէ: Եւ սկսան խնդրել ընդ միմեանս՝ քէ ով է ի նոցանէ որ զայն զործելոց իցէ: Եւ տրտմեցան յոյժ. սկսան ասել ցնա իւրաքանջիւր ոք ի նոցանէ. Միքէ Էս իցեմ՝ Տեր: Նա պատասխանի ետ եւ ասէ. Մի յերկոտասանից այտի՝ որ մխեաց ընդ իս գձեռն իւր ի սկաւառակս՝ նա մատնելոց է զիս: Պատասխանի ետ Յուդա, որ մատնելոցն էր զնա, եւ ասէ. Միքէ Էս իցեմ, վարդապետ: Ասէ ցնա, Դու ասացեր:

Եւ մինչդեռ ուտեին նորա՝ առ Յիսուս հաց, օրհնեաց,

VIE DE JÉSUS CHRIST.

ai lavé les pieds, moi le Maître et le Seigneur, vous aussi, vous devez vous laver les pieds les uns aux autres. Car je vous ai donné l'exemple, afin que, comme j'ai agi à votre égard, vous agissiez vous-mêmes à l'égard des autres.

En vérité, en vérité, je vous le dis : Le serviteur n'est pas plus grand que son maître, ni l'envoyé plus grand que celui qui l'a envoyé. Comprenant cela et le pratiquant, vous serez heureux. Ceci, je ne le dis pas de vous tous ; je sais ceux que j'ai choisis, mais il faut que s'accomplisse cette parole de l'Écriture : Celui qui vit avec moi de mon pain, lèvera le pied contre moi. Je vous le dis à présent, avant que la chose arrive, afin que quand elle sera arrivée, vous croyiez à ce que je suis. En vérité, en vérité, je vous le dis : quiconque reçoit celui que j'aurai envoyé, me reçoit ; et quiconque me reçoit, reçoit celui qui m'a envoyé.

Ayant dit cela, Jésus se troubla intérieurement ; et ses disciples étant à table et continuant de manger, il leur parla ouvertement et leur dit : En vérité, en vérité, je vous le dis, un de vous, qui prend son repas avec moi, me trahira. Pour ce qui est du Fils de l'homme, il s'en va, selon ce qui a été écrit de lui ; mais malheur à celui par qui le Fils de l'homme sera trahi. Il vaudrait mieux pour cet homme qu'il ne fût pas né. Et les disciples se regardaient l'un l'autre comme pour savoir de qui il parlait ; et il se demandaient qui était celui d'entre eux qui ferait cela. Et pleins d'une grande tristesse, ils se mirent chacun à lui dire : Est-ce moi, Seigneur ? Il leur dit de nouveau : Un des douze, qui partage avec moi ce repas, doit me trahir. Et Judas, qui le trahit, prit aussi la parole et dit : Est-ce moi, Maître ? Il lui répondit : Vous l'avez dit.

Or, pendant qu'ils étaient au souper, Jésus prit du pain, et

գոհացաւ եւ երեկ եւ ետ աշակերտացն եւ ասէ. Առէք կերանք, այս է մարմին իմ որ վասն ձեր եւ բազմաց բաղնիքի. գայս արարէք առ իմոյ յիշատակի :

Նոյնպէս եւ զբաժակն՝ յետ ընթրեացն՝ առ, գոհացաւ, ետ նոցա եւ ասէ. Արքէք ի դմանէ ամենեքին, զի այդ է արիւն իմ նորոյ ուխտի, որ ի վերայ բազմաց հեղանի ի բողոսիւն մեղաց : Զայս արարէք առ իմոյ յիշատակի քանիցս անգամ թէ ըմպիցէք :

Բայց աւասիկ ձեռն մատնչի իմոյ ընդ իս ի սեղանս : Եւ Որդի մարդոյ ըստ սահմանելոյն երթայ, բայց վնայ մարդոյն այնմիկ յոյր ձեռն մատնիցի :

Եւ եր մի ոմն յաշակերտացն բազմեալ առ Յիսուսիւ, զոր սիրերն Յիսուս : Ակնարկէ նմա Սիմովն Պետրոս հարցանել՝ ո՞վ իցէ վասն որոյ ասէն : Եւ նա անկեալ զչանջօքն Յիսուսի ասէ ցնա. Տեր, ո՞վ է : Պատասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ. Այն է որում ես բացից զպատառն եւ տաց : Եւ բացեալ զպատառն՝ տայ Յուդայի Իսկարիովտացոյ. եւ յետ պատառոյն՝ ապա եմուտ ի նա սատանայ : Եւ ասէ ցնա Յիսուս. Արդ զոր ինչ առնելոց ես՝ արն վաղվաղակի :

Եւ գայս ոչ ոք իմացաւ ի բազմականաց անտի՝ թէ առ ինչ ասաց ցնա. զի ոմանք համարէին՝ թէ զի զարկղն ունէր Յուդա, ասաց նմա Յիսուս, Գնեա ինչ որ պիտոյ իցէ մեզ ի տօնիս, եւ կամ զի աղքատաց ինչ տացէ : Իսկ նորա առեալ զպատառն եւ արտաքս վաղվաղակի, եւ եր գիշեր :

Եւ իբրեւ ել, ասէ Յիսուս. Այժմ փառաւորեցաւ Որդի մարդոյ, եւ Աստուած փառաւորեցաւ ի նմա : Զի երբ Աստուած փառաւորեցաւ ի նմա, եւ Աստուած փառաւորեցէ զնա յանձն իւր, եւ վաղվաղակի փառաւորեցէ զնա :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

rendant grâces, il le bénit et le donna à ses disciples en disant : Prenez et mangez, car ceci est mon corps, qui sera livré pour vous ; faites ceci en mémoire de moi.

Prenant de même le calice, après le souper, il rendit grâces, et le leur donna en disant : Buvez-en tous, car ceci est mon sang, le sang de la nouvelle alliance, qui sera répandu pour vous et pour un grand nombre, en rémission des péchés ; faites ceci en mémoire de moi, toutes les fois que vous le boirez.

Cependant voici que près de moi, à cette table, est la main de celui qui me trahit. Il est vrai que le Fils de l'homme s'en va selon ce qui a été décrété, mais malheur à celui qui le livrera.

Or un des disciples était à table contre le sein de Jésus, le disciple que Jésus aimait. Simon Pierre lui fit un signe et lui dit : Qui est celui de qui il parle ? Et ce disciple s'étant penché sur la poitrine de Jésus, lui dit : Seigneur, qui est-ce ? Jésus répondit : Celui à qui je vais présenter du pain trempé. Et ayant trempé du pain, il le présenta à Judas Iscarioth. Et sitôt que Judas eut mangé ce pain, Satan entra dans lui, et Jésus lui dit : Ce que vous faites, faites-le vite.

Or, aucun de ceux qui étaient à table ne comprit pourquoi Jésus disait cela. Quelques-uns crurent, de ce que Judas avait la bourse, que Jésus lui avait dit : Achetez ce dont nous avons besoin pour le jour de la fête, ou qu'il lui avait commandé de donner quelque chose aux pauvres. Ayant donc pris le pain, Judas partit aussitôt. Or, il était nuit.

Lorsqu'il fut sorti, Jésus dit : Maintenant le Fils de l'homme est glorifié ; et Dieu est glorifié en lui. Si Dieu est glorifié en lui, Dieu aussi le glorifiera en lui-même, et c'es bientôt qu'il le glorifiera.

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Եւ եղեւ հակառակութիւն ի մեջ նոցա՝ քե՛ ո՛ ի նոցանկ համարիցի մեծ : Եւ նա ասէ ցնոսա. Թագաւորք ազգաց տիրեն նոցա, եւ որ իշխենեն նոցա՝ Բարերարք կոչին. այլ դուք ոչ այնպէս. այլ որ մեծն է ի ձեզ՝ եղիցի իբրեւ զկրտսերն, եւ առաջնորդն իբրեւ զսպասաւորն : Ո՞վ է մեծ. բազմեանն եքե սպասաւորն. ո՞չ ապաքեն բազմեայն. բայց ես եմ ի միջի՞ձերում իբրեւ սպասաւոր :

Եւ դուք էք որ ցանգ կայիք ընդ իս ի փորձութիւնս իմ. եւ ես ուխտեմ ձեզ որպէս եւ Հայր իմ ուխտեաց ինձ՝ զարքայութիւն. զի ուտիցէք եւ ըմպիցէք ի սեղան իմ յարքայութեանն իմում, եւ նստիցիք յերկոտասան արո՞ղ դատել զերկոտասան ազգ Իսրայէլի :

Եւ ասէ Տէր. Սիմոն Սիմոն, ահա սատանայ խնդրեաց զձեզ խարբայել իբրեւ զցորեան. այլ ես աղաչեցի վասն քո զի մի պակասեսցեն հաւատք քո. եւ դու երբեմն դարձցիս, եւ հաստատեսցես զեղբարս քո :

Որդեակք իմ, փոքր ինչ ժամանակ ընդ ձեզ եմ. խընդրիցէք զիս, եւ որպէս ասացի ցՀրեայսն՝ եքե ուր եսն երբամ դուք ոչ կարէք գալ, եւ արդ ձեզ ասեմ : Պատուիրան նոր տամ ձեզ, զի սիրիցէք զմիմեանս, որպէս սիրեցի ես զձեզ, զի եւ դուք սիրեսչիք զմիմեանս : Յայսմ զհտասցեն ամենեքեան եքե իմ աշակերտք էք, եքե սիրիցէք զմիմեանս :

Ասէ ցնա Սիմովն Պետրոս. Տէր, յով երբաս : Պատասխանի ետ Յիսուս. Ուր եսն երբամ՝ դու ոչ կարես այժմ գալ զկնի իմ, բայց ապա եկեսցես զկնի իմ : Ասէ ցնա

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Or, il s'éleva encore en ce moment parmi les disciples une contestation dont le sujet était : lequel d'entre eux paraissait avoir la prééminence. Et Jésus leur dit : Les rois des nations dominent sur leurs sujets, et ceux qui ont puissance sur les autres se font appeler bienfaiteurs. Qu'il n'en soit pas ainsi de vous ; mais que celui qui est le plus grand parmi vous soit comme le moindre ; et celui qui tient le premier rang, comme celui qui sert. Car lequel est le plus grand, de celui qui est à la table, ou de celui qui sert ? N'est-ce pas celui qui est à table ? Or, je suis au milieu de vous comme celui qui sert.

C'est vous qui êtes restés constamment avec moi dans mes tentations ; et je vous prépare à mon tour le royaume que mon Père m'a préparé ; afin que vous mangiez et buviez à ma table dans mon royaume, et que vous soyez assis sur douze trônes pour juger les douze tribus d'Israël.

Le Seigneur dit ensuite : Simon, Simon, voilà que Satan vous a demandé pour vous cribler tous comme du froment. Mais j'ai prié pour vous en particulier, afin que votre foi ne défaille point ; et vous, quand vous serez converti, soutenez et affermissez vos frères.

Mes petits enfants, je ne suis plus avec vous que pour peu de temps. Vous me chercherez, et ce que j'ai dit aux Juifs, qu'ils ne pouvaient venir où je vais, je vous le dis aussi pour le présent. Je vous donne un commandement nouveau : c'est de vous aimer les uns aux autres comme je vous ai aimés ; d'avoir ce même amour les uns pour les autres. Ce à quoi tous connaîtront que vous êtes mes disciples, c'est si vous pratiquez la charité les uns envers les autres.

Simon Pierre lui dit : Seigneur, où donc allez-vous ? Jésus répondit : Où je vais, vous ne pouvez pas me suivre à présent, mais vous me suivrez ensuite. Pierre lui dit : Pourquoi ne puis-

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Պետրոս. Տէր, ընդէր ոչ կարիցեմ գալ այժմ զկնի քո. ընդ քեզ պատրաստ եմ ի բանտ եւ ի մահ երթալ. արդէն զանձն իմ իսկ եղից ի վերայ քո : Պատասխանի ետ Յիսուս. Չանձն քո դիցես ի վերայ իմ. ամեն ամեն ասեմ քեզ. չեւ իցի հաւու խօսեալ, մինչ դու երիցս ուրացիս զիս :

Եւ ասէ ցնոսա. Յորժամ առաքեցի զձեզ առանց քսակի եւ մախաղի եւ կօշկաց, միքէ կարօտացանք իմիք : Եւ նոքա ասեն. Եւ ոչ իմիք : Ապա ասէ. Այլ այժմ որ ունիցի քսակ՝ բարձցէ, նոյնպէս եւ մախաղ. եւ որ ոչն ունիցի՝ վաճառեսցէ զձորձս իւր, եւ զնեսցէ իւր սուտեր : Բայց ասեմ ձեզ, զի այս եւս որ գրեալ է՝ պարտ է զի կատարեսցի յիս, քէ Ընդ անօրէնս համարեցաւ . զի որ վասն իմ ինչ է՝ վճարեալ է : Եւ նոքա ասեն. Տէր, անաւասիկ են աստ երկու սուրբ : Եւ նա ասէ ցնոսա. Բաւական են :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

je pas vous suivre maintenant ? Je suis prêt à aller avec vous, en prison et à la mort. Je donnerai ma vie pour vous. Jésus lui répondit : Vous donnerez votre vie pour moi ? En vérité, en vérité, je vous le dis, le coq ne chantera point que vous ne m'ayez renié trois fois.

Et il leur dit à tous : Quand je vous ai envoyées sans argent, sans provisions, et sans chaussure, quelque chose vous a-t-il manqué ? Ils répondirent : Rien , Seigneur. Jésus ajouta : Mais, maintenant, que celui qui a une bourse la prenne, et que celui qui a un sac le prenne également ; que celui qui n'a point d'épée, vende sa tunique et achète une épée. Car, je vous le dis, il faut encore que s'accomplisse en moi cette parole de l'Écriture : Il a été rangé parmi les malfaiteurs ; car tout ce qui est écrit de moi doit avoir son accomplissement. Ils lui dirent : Seigneur, voici deux glaives ici. Il répondit : C'est assez.

ԳԼՈՒԽ Խ.

Խոստանայ Փրկիչն առաքել զմխիթարիչ Հոգին սուրբ առ աշակերտս իւր. — Աղօթէ առ Հայր՝ սուրբ առնել զնոսա եւ ի մի միաբանութիւն պահել. — Գուշակէ աշակերտաց գտագնապ նոցին եւ զփախուստ :

Սի՛ խոովեացին սիրտք ձեր. այլ հաւատացէք յԱստուած, եւ յիս հաւատացէք : Ի տան Հօր իմոյ օրեվանք բազում են. ապաքե ոչ, ասացեալ էր իմ ձեզ՝ քէ երբամ պատրաստեմ ձեզ տեղի : Եւ եքէ երբամ եւ պատրաստեմ ձեզ տեղի, դարձեալ գամ եւ առնում զձեզ առ իս, զի ուր եսն իցեմ՝ եւ դուք անդ իցէք. եւ ուր երբամն՝ զհտիցէք, եւ զճանապարհն զհտիցէք : Ասէ ցնա Թովմաս. Տէր, ոչ գիտեմք յով երբաս, եւ զիմարդ զճանապարհն կարասցուք գիտել : Ասէ ցնա Յիսուս. Ես եմճանապարհ եւ ճշմարտութիւն եւ կեանք. ոչ ոք գայ առ Հայր՝ եքէ ոչ ինեւ : Եքէ զիս գիտէիք, ապա եւ զՀայրն իմ գիտէիք, եւ այսուհետեւ գիտասջիք ցնա :

Ասէ ցնա Փիլիպպոս. Տէր, ցոյց մեզ զՀայր, եւ շատ է մեզ : Ասէ ցնա Յիսուս. Այսչափ ժամանակս ընդ ձեզ եմ, եւ ոչ ծանեար զիս, Փիլիպպէ. որ ետեսն զիս՝ ետես զՀայրն. եւ դու զիմարդ ասես՝ եքէ Յոյց մեզ զՀայր. ոչ հաւատաս՝ եքէ ես ի Հայր, եւ Հայր յիս է. զբանս զոր ես խօսիմ ընդ ձեզ՝ ոչ եքէ յանձնէ ինչ խօսիմ, այլ Հայրն որ յիս բնակեալ է՝ նա գործէ զգործսն : Հաւատայք ինձ եքէ եւ ի Հայր եւ Հայր յիս : Ապա քէ ոչ, զոնէ վասն գործոցն հաւատացէք ինձ :

CHAPITRE XL.

Jésus console ses disciples en leur promettant de leur envoyer l'Esprit Saint. — Il prie son Père de les sanctifier et de les conserver dans l'unité. — Jésus prédit aux apôtres leur anxiété et leur fuite.

 QUE votre cœur ne se trouble point ; comme vous croyez en Dieu, croyez en moi. Il y a plusieurs demeures dans la maison de mon Père. S'il n'en était pas ainsi, je vous aurais dit : Je vais vous préparer une place. Et même si je m'en vais et que je vous prépare une place, je reviendrai à vous, et je vous prendrai avec moi, afin que là où je suis, vous y soyez aussi. Or, où je vais, vous le savez, et vous en savez le chemin. Thomas lui dit : Seigneur, nous ne savons où vous allez ; comment pouvons-nous en savoir le chemin ? Jésus lui dit : Je suis la voie, et la vérité, et la vie. Nul ne vient au Père que par moi. Si vous m'aviez connu, vous auriez connu mon Père ; mais bientôt vous le connaîtrez, et déjà vous l'avez vu.

Philippelui dit : Seigneur, faites-nous voir le Père, et cela nous suffit. Jésus lui dit : Depuis si longtemps que je suis avec vous, vous ne m'avez point encore connu ? Philippe, qui me voit, voit aussi mon Père. Comment donc dites-vous : Faites-nous voir le Père ? Vous ne croyez point que je suis dans le Père, et que le Père est en moi ? Cependant les paroles que je vous dis, je ne les dis pas de moi-même. Mais le Père qui demeure en moi, c'est lui-même qui agit. Vous ne croyez point que je suis dans le Père, et que le Père est en moi ? Croyez-le, ne fût-ce qu'à cause de mes œuvres.

Ամեն ամեն ասեմ ձեզ, թէ որ հաւատայն յիս' գգործսն զոր ես գործեմ՝ եւ նա գործեսցէ, եւ մեծամեծս եւս քան զնոյնս գործեսցէ, զի ես առ Հայր երթամ. եւ զոր ինչ խնդրիցէք յանուն իմ, արարից գայն, զի փառաւորեսցի Հայր յմրդի :

Եթէ սիրէք զիս, գպատուիրանս իմ պահեսջիք. եւ ես աղաչեցից զՀայր, եւ այլ մխիթարիչ տացէ ձեզ, զի ընդ ձեզ բնակեսցէ ի յաւիտեան. զՀոգին ճշմարտութեան, զոր աշխարհս ոչ կարէ ընդունել, զի ոչ տեսանէ գնա, եւ ոչ ճանաչէ գնա. բայց դուք ճանաչէք գնա, զի առ ձեզ բնակեսցէ եւ ընդ ձեզ եղիցի :

Ոչ բողից զձեզ որքս, գամ առ ձեզ. փոքր միւս եւս՝ եւ աշխարհս ոչ եւս տեսանէ զիս, բայց դուք տեսանիցէք զիս. զի ես կենդանի եմ, եւ դուք կենդանի լինելոց էք : Յայնմ աւուր գիտասջիք դուք, զի ես ի Հօր իմում, եւ դուք յիս, եւ ես ի ձեզ : Որ ունի գպատուիրանս իմ եւ պահէ զնոսս, նա է որ սիրէ զիս. եւ որ սիրեն զիս՝ սիրեսցի ի Հօրէ իմմէ, եւ ես սիրեցից գնա, եւ երեւեցուցից նմա զիս :

Ասէ ցնա Յուդա, ոչ Սկարիովտացին. Տեր, զի եղև զի մեզ յայտնելոց ես գրեզ, եւ ոչ աշխարհի : Պատասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ ցնա. Եթէ ոք սիրէ զիս, գբանն իմ պահեսցէ, եւ Հայր իմ սիրեսցէ գնա, եւ առ նա եկեսցուք եւ օրեւանս առ նմա արասցուք : Եւ որ ոչն սիրէ զիս՝ գբանս իմ ոչ պահէ. եւ բանն իմ զոր չսէք՝ ոչ է իմ, այլ Հօրն որ առաքեացն զիս :

Զայս խօսեցայ ընդ ձեզ՝ մինչ առ ձեզս եմ. իսկ մխիթարիչն Հոգին սուրբ՝ զոր առաքեսցէ Հայր յանուն իմ, նա ուսուցէ ձեզ գամենայն, եւ յիշեցուցէ գամենայն որ ինչ ասացի ձեզ :

Խաղաղութիւն բողում ձեզ, գխաղաղութիւն զիմ

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

En vérité, en vérité, je vous le dis, celui qui croit en moi fera lui-même les œuvres que je fais, et il en fera de plus grandes encore, parce que je m'en vais à mon Père. Et tout ce que vous demanderez à mon Père en mon nom, je le ferai, afin que le Père soit glorifié dans le Fils.

Si vous m'aimez, gardez mes commandements. Et moi je prierai le Père, et il vous donnera un autre consolateur qui demeurera toujours avec vous; l'Esprit de vérité que le monde ne peut recevoir, parce qu'il ne le voit point et ne le connaît point. Mais vous, vous le connaîtrez, parce qu'il demeurera avec vous, et qu'il sera en vous.

Je ne vous laisserai point orphelins : je viendrai à vous. Encore un peu de temps et le monde ne me verra plus; mais vous, vous me verrez, parce que je vis, et que vous vivrez aussi. En ce jour-là, vous connaîtrez que je suis dans le Père, et vous en moi, et moi en vous. Celui qui a mes commandements et les garde, voilà celui qui m'aime; et celui qui m'aime sera aimé de mon Père; et moi aussi je l'aimerai, et je me révélerai à lui.

Judas, un autre que l'Ischarioth, dit : Seigneur, d'où vient que vous vous révélez à nous, et non pas au monde? Jésus lui répondit : Si quelqu'un m'aime, il gardera ma parole, et mon Père l'aimera, et nous viendrons en lui, et nous ferons en lui notre demeure. Celui qui ne m'aime point, ne garde point mes paroles. Et la parole que vous avez entendue n'est point de moi, mais de celui qui m'a envoyé, de mon Père.

Je vous ai dit ceci lorsque je demeurais avec vous. Or, le consolateur, l'Esprit-Saint, que le Père enverra en mon nom, vous enseignera toutes choses, et vous rappellera tout ce que je vous ai dit.

Je vous laisse la paix, je vous donne ma paix; je ne vous

ՎԱՐԲ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

տամ ձեզ. ոչ որպէս աշխարհս տայ՝ տամ ես ձեզ. մի խոովեսցին սիրտք ձեր եւ մի գանգիտեսցեն : Լըւայք, զի ասացի ես ձեզ թէ երբամ եւ գամ առ ձեզ : Երէ սիրեիք զիս, ապա ուրախ լեալ եր ձեր՝ թէ ես առ Հայր երբամ. զի Հայր իմ մեծ է քան զիս : Եւ այժմ ասացի ձեզ մինչչեւ եղեալ, զի յորժամ լինիցի՝ հաւատասցիք :

Ոչ ես այլ շատ խօսեցայց ընդ ձեզ : Գայ իշխան աշխարհիս այտորիկ՝, եւ յիս ինչ ոչ գտանե. այլ զի ծանիցե աշխարհ՝ երէ սիրեմ զՀայր, եւ որպէս պատուիրեաց ինձ Հայր՝ այնպէս առնեմ, զն արիք, զնացուք աստի :

Ես եմ որքն ճշմարիտ, եւ Հայր իմ մշակ է. ամենայն ուռ որ յիս է՝ եւ ոչ բերե պտուղ, կտրե գնա. եւ ամենայն որ բերե պտուղ՝ սրբե գնա, զի առաւել եւս պտուղաբեր լիցի : Գուք արդէն իսկ սուրբ էք վասն բանին՝ զոր խօսեցայ ընդ ձեզ. կացէք յիս, եւ ես ի ձեզ : Որպէս ուռն ոչ կարե պտուղ բերել յանձնէ իւրմէ՝ երէ ոչ իցե հաստատեալ յորքն, նոյնպէս եւ դուք՝ երէ ոչ յիս հաստատեալ իցէք : Ես եմ որք, եւ դուք ուռ. որ հաստատեալ է յիս, եւ ես ի նա, նա բերե պտուղ յոյժ, զի առանց իմ ոչ ինչ կարէք առնել : Երէ ոք ոչ է հաստատեալ յիս, ել նա արտաքս իբրեւ զուռն եւ ցամաքեցաւ, եւ ժողովն գնա, եւ ի հուր արկանեն եւ այրի : Երէ կայցէք յիս, եւ բանք իմ ի ձեզ կայցեն, որ ինչ կամիցիք խնդրեսցիք, եւ լինիցի ձեզ : Յայսմիկ փառաւորեցաւ Հայր իմ, զի պտուղ յոյժ բերիցէք, եւ եղիջիք իմ աշակերտք :

Որպէս սիրեաց զիս Հայր, եւ ես սիրեցի զձեզ. հաստատուն կացէք ի սեր իմ : Երէ պահիցէք զպատուի-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

donne pas comme le monde donne. Que votre cœur ne se trouble point et n'appréhende point. Vous avez entendu que je vous ai dit : Je m'en vais, et je reviens à vous. Si vous m'aimez, vous vous réjouirez de ce que je m'en vais à mon Père, parce que mon Père est plus grand moi. Voilà que je vous l'ai dit d'avance, afin que quand les choses seront accomplies, vous croyiez.

Je ne m'entretiendrai plus longtemps avec vous, car le Prince de ce monde vient, bien qu'il ne puisse rien sur moi. Mais afin que le monde connaisse que j'aime mon Père, et que le commandement qu'il m'a donné, je l'accomplis, levez-vous, sortons d'ici.

Je suis la vraie vigne, et mon Père est le vigneron. Tout sarment qui ne porte pas de fruit en moi, il le retranchera, et celui qui porte du fruit, il l'émondra pour qu'il en porte davantage. Déjà vous avez été ainsi purifiés par les paroles que je vous ai dites. Demeurez en moi, et moi en vous. Comme le sarment ne peut de lui-même porter de fruit s'il ne demeure uni à la vigne, ainsi ni vous non plus, si vous ne demeurez en moi. Je suis la vigne, vous êtes les sarments. Si quelqu'un demeure en moi et moi en lui, il portera beaucoup de fruit; mais sans moi vous ne pouvez rien faire. Celui qui ne demeure pas en moi sera jeté dehors comme le sarment, et il séchera, et on le ramassera, et on le jettera au feu, et il brûlera. Si vous demeurez en moi, et que mes paroles demeurent en vous, vous demanderez tout ce que vous voudrez, et vous l'obtiendrez. Ce qui glorifiera mon Père, c'est que vous portiez beaucoup de fruit, et que vous deveniez mes disciples.

De même que mon Père m'a aimé, ainsi je vous ai aimés moi-même. Demeurez dans mon amour. Si vous gardez mes comman-

րանս իմ, կացչիք ի սեր իմ. որպէս ես գպատուիրանս
Հօր իմոյ պահեցի, եւ կամ ի սեր նորա :

Զայս խօսեցայ ընդ ձեզ, զի ուրախութիւնն իմ ի ձեզ
իցե, եւ ձեր ուրախութիւն ցեալ եղիցի : Այս է պատուեր
իմ, զի սիրեսչիք զմիմեանս, որպէս եւ ես գձեզ սիրեցի :
Մեծ եւս քան զայս սեր ոչ ոք ունի՝ երբ գանձն իւր դիցե ի
վերայ բարեկամաց իւրոց. դուք բարեկամք էք իմ, երբ
առնիցեք զոր եսն պատուիրեմ ձեզ : Ոչ եւս կոչեմ գձեզ
ծառայս, զի ծառայն ոչ գիտե զինչ գործե տերն նորա.
այլ գձեզ կոչեցի բարեկամս, զի գամենայն գոր յուայ ի
Հօրե իմմե՝ ծանուցի ձեզ : Ոչ երբ դուք ընտրեցեք զիս,
այլ ես ընտրեցի գձեզ, եւ եղի գձեզ, զի դուք երթայ-
ցեք եւ պտղաբերք լինիցիք, եւ պտուղն ձեր կացցե.
եւ զոր ինչ խնդրիցեք ի Հօրե իմմե յանուն իմ՝ տացե
ձեզ :

Զայս պատուիրեմ՝ զի սիրեսչիք զմիմեանս : Երբ աշ-
խարհ գձեզ ատեայ, գիտասչիք զի նախ զիս ատեաց : Երբ
յաշխարհե աստի էիք, աշխարհ գիւրսն սիրէր արդեօք.
բայց զի չէք յաշխարհե, այլ ես ընտրեցի գձեզ յաշխարհե,
վասն այնորիկ ատեայ գձեզ աշխարհ :

Յիշեցեք զբանն զոր ասացի ձեզ, թէ ոչ է ծառայ մեծ
քան զտեր իւր. երբ զիս հայածեցին, ապա եւ գձեզ հա-
յածեսցեն. երբ զբանն իմ պահեցին, ապա եւ գձերն պա-
հեսցեն. այլ գնոյնս արասցեն ընդ ձեզ վասն անուան
իմոյ, զի ոչ գիտեն զայն որ առաքեացն զիս :

Իմ երբ չէր եկեալ եւ խօսեցեալ ընդ նոսա, մեղ ինչ ոչ
գոյր նոցա. բայց արդ չիք պատճառք վասն մեղաց ի-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

dements, vous demeurerez dans mon mon amour, comme moi-même j'ai gardé les commandements de mon Père, et que je demeure dans son amour.

Je vous ai dit ces choses, afin que ma joie soit en vous, et que votre joie soit accomplie. Mon commandement est que vous vous aimiez les uns les autres comme je vous ai aimés. Il n'est point de plus grand amour que celui de donner sa vie pour ceux que l'on aime. Vous êtes mes amis, si vous accomplissez ce que je vous commande. Maintenant je ne vous appellerai plus serviteurs, parce que le serviteur ne sait pas ce que fait son maître. Je vous ai donné le nom d'amis, parce que tout ce que j'ai appris de mon Père, je vous l'ai fait connaître. Ce n'est pas vous qui m'avez choisi; c'est moi, au contraire, qui ai fixé mon choix sur vous; et je vous ai établis pour que vous alliez, et rapportiez du fruit, et que votre fruit demeure: afin que tout ce que vous demanderez à mon Père en mon nom il vous le donne.

Ce que je vous recommande, c'est que vous vous aimiez les uns les autres. Si le monde vous hait, sachez qu'il m'a haï avant vous. Si vous étiez du monde, le monde aimerait ce qui serait à lui; mais parce que vous n'êtes point du monde, et qu'en vous choisissant, je vous ai séparés du monde, c'est pour cela que le monde vous hait.

Souvenez-vous de la parole que je vous ai dite: Le serviteur n'est pas plus grand que son maître. S'ils m'ont persécuté, ils vous persécuteront aussi; de la même manière qu'ils ont gardé ma parole, ils garderont la vôtre. Et ils vous feront souffrir ainsi à cause de mon nom, parce qu'ils ne connaissent point Celui qui m'a envoyé.

Si je n'étais pas venu, et ne leur eusse point parlé, ils ne seraient point coupables; mais maintenant ils sont inexcu-

ՎԱՐՔ ԲԻՍՈՍԻ

րեանց : Որ զիս ատեայ, եւ զՀայրն իմ ատեայ : Երկ գգործան չէր գործեայ ի նոսա՝ զոր ոչ այլ ոք գործեաց, մեղ ինչ ոչ գոյր նոցա. բայց արդ տեսին, եւ ատեցին եւ զիս եւ զՀայր իմ : Այլ զի լցցի բանն՝ որ յօրէնս նոցա գրեայ է, քէ Ատեցին զիս տարապարտուց :

Բայց յորժամ եկեսցէ մխիթարիչն զոր եւ առաքեցից ձեզ ի Հօրէ, զՀոգին ճշմարտութեան որ ի Հօրէ ելանէ, նա վկայեսցէ վասն իմ. եւ դուք վկայեք, զի ի սկզբանէ ընդ իս էք :

Հայս խօսեցայ ընդ ձեզ՝ զի մի գայթաղեսչիք : Ի ժողովրդոց իրեանց հանիցեն զձեզ. այլ եկեսցէ ժամանակ զի ամենայն որ սպանանիցէ զձեզ՝ համարիցի պաշտօն մատուցանել Աստուծոյ : Եւ զայն արասցեն ընդ ձեզ՝ քանզի ոչ ծանեան զՀայր, եւ ոչ զիս : Այլ եւ զայս խօսեցայ ընդ ձեզ, զի յորժամ եկեսցէ ժամանակ՝ յիշիցեք քէ եւ ասացի ձեզ. զայս ի սկզբանէ ոչ ասացի ձեզ, քանզի ընդ ձեզ էի :

Բայց արդ երբամ եւ առ առաքիչն իմ. եւ ոչ ոք ի ձեռն հարցանէ ցիս՝ քէ յով երբաս : Այլ զի զայս խօսեցայ ընդ ձեզ, տրամութիւն ելից գսիրաս ձեր. այլ եւ զճշմարիտն ասեմ ձեզ. լաւ է ձեզ երէ եւ երբամ. զի երէ եւ ոչ երբայց, մխիթարիչն ոչ եկեսցէ առ ձեզ. ապա երէ երբամ, առաքեցից զնա առ ձեզ. եւ նա եկեալ յանդիմանեսցէ զաշխարհ վասն մեղաց, եւ վասն արդարութեան, եւ վասն դատաստանի : Վասն մեղաց՝ զի ոչ հաւատան յիս. վասն արդարութեան՝ զի առ Հայր իմ երբամ, եւ ոչ եւս տեսանէք զիս. վասն դատաստանի, զի իշխան աշխարհիս այտորիկ դատապարտեալ է :

Եւս բազում ինչ ունիմ ասել ձեզ, այլ ոչ կարեք հանդարտել այժմիկ : Յորժամ եկեսցէ նա, Հոգին ճշմար-

VIE DE JÉSUS CHRIST.

sables dans leur péché. Celui qui me hait, hait aussi mon Père. Si je n'avais point fait parmi eux des œuvres que nul autre n'a faites, ils n'auraient point de péché; mais maintenant ils ont vu, et ils ont haï et moi et mon Père : afin que soit accomplie cette parole qui est écrite dans leur loi : Ils m'ont haï sans aucun sujet.

Lorsque viendra le Consolateur que je vous enverrai de la part de mon Père, l'Esprit de vérité qui procède du Père, il rendra témoignage de moi. Et vous aussi vous me rendrez témoignage, parce que vous êtes avec moi dès le commencement.

Je vous ai dit ces choses, pour que vous ne soyez point scandalisés. Ils vous banniront des synagogues; et vient l'heure où quiconque vous mettra à mort, croira faire une œuvre agréable à Dieu. Et ils agiront ainsi à votre égard, parce qu'ils ne connaissent ni mon Père ni moi. Je vous ai dit ces choses, afin que quand ce moment arrivera, vous vous souveniez que je vous les ai dites. Je ne vous les ai pas dites dès le commencement, parce que j'étais avec vous.

Mais maintenant je m'en vais à Celui qui m'a envoyé, et aucun de vous ne me dit : Où allez-vous ? Mais à cause de ce que je viens de vous dire, la tristesse a rempli votre cœur. Je vous dis la vérité, il vous est avantageux que je m'en aille : car si je ne m'en vais pas, le Consolateur ne viendra point à vous; mais si je m'en vais, je vous l'enverrai. Et lorsqu'il sera venu, il prouvera au monde qu'il y a eu péché, qu'il y avait justice, et qu'il y aura jugement. Qu'il y a eu péché, parce qu'ils n'ont pas cru en moi; qu'il y avait justice, parce que je vais à mon Père, et que vous ne me verrez plus; et qu'il y aura jugement, parce que le Prince de ce monde est déjà jugé.

J'ai encore beaucoup de choses à vous dire; mais vous ne pouvez pas les entendre à présent. Lorsque viendra l'Esprit de vérité

տուրեան, առաջնորդեսցէ ձեզ ամենայն ճշմարտութեամբ. զի ոչ երբ յանձնէ ինչ խօսիցի, այլ զոր լսիցէ խօսեսցի, եւ զգալոցն պատմեսցէ ձեզ: Կա զիս փառաւորեսցէ, զի յիմմէ անտի առնուցու եւ պատմեսցէ ձեզ: Զամենայն ինչ զոր ունի Հայր՝ իմէ, վասն այնորիկ ասացի ձեզ՝ թէ յիմմէ անտի առնուցու եւ պատմեսցէ ձեզ:

Փոքր մի, եւ ոչ եւս տեսանէք զիս, եւ ապա սակաւիկ մի՝ եւ տեսանիցէք զիս, եւ ես երթամ առ Հայր: Ասեին ոմանք յաշակերտաց անտի ցմիմեանս. Զինչ է այս զոր ասէ ցմեզ, թէ Փոքր մի՝ եւ ոչ տեսանէք զիս, եւ դարձեալ սակաւիկ մի՝ եւ տեսանիցէք զիս, եւ թէ ես առ Հայր երթամ: Եւ ասեին, Զինչ իցէ այն փոքր միւս եւսն, չգիտեմք զինչ խօսի:

Գիտաց Յիսուս երբ կամէին ցնա հարցանել, եւ ասէ ցնոսա. Վասն այդորիկ խնդրէք ընդ միմեանս՝ զի ասացի թէ Փոքր մի՝ եւ ոչ տեսանէք զիս, եւ դարձեալ սակաւիկ միւս եւս՝ եւ տեսանիցէք զիս: Ամեն ամեն ասեմ ձեզ, զի լացչիք եւ ողբասչիք դուք, եւ աշխարհ խնդացէ. դուք տրտմեսչիք, այլ տրտմութիւնն ձեր յուրախութիւն եղիցի: Կին յորժամ ծնանիցի՝ տրտմութիւն է նմա, զի հասեալ է ժամ նորա. այլ յորժամ ծնցի զմանուկն, ոչ եւս յիշէ զնեղութիւնն վասն խնդութեանն, զի ծնաւ մարդ աշխարհ: Եւ դուք այժմ տրտմութիւն ունիք, այլ դարձեալ տեսից զձեզ, եւ ուրախ լիցին սիրտք ձեր, եւ զուրախութիւնն ձեր ոչ ոք հանիցէ ի ձեռք. եւ յայնմ աուր զիս ինչ ոչ հարցանիցէք:

Ամեն ամեն ասեմ ձեզ, զի զոր ինչ խնդրիցէք ի Հօրէ իմմէ յանուն իմ տացէ ձեզ: Մինչեւ ցայժմ ոչ ինչ խնդրեցիք յանուն իմ. խնդրեցէք եւ առնուցուք, զի ուրախութիւնն ձեր լցեալ իցէ:

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

il vous enseignera toute vérité. Il ne dira rien de lui-même , il ne fera que révéler ce qu'il aura entendu ; et il vous annoncera les choses à venir. Il me glorifiera, parce qu'il prendra de ce qui est à moi, et vous l'annoncera. Tout ce qui est à mon Père est à moi : c'est pourquoi j'ai dit : Il prendra de ce qui est à moi, pour vous l'annoncer.

Encore un peu de temps, et vous ne me verrez plus ; et encore un peu de temps, et vous me verrez, parce que je vais à mon Père. Sur cela, quelques-uns de ses disciples se dirent l'un à l'autre : Que signifie cette parole qu'il nous dit : Encore un peu de temps, et vous ne me verrez plus ; et encore un peu de temps, et vous me verrez, parce que je m'en vais à mon Père ? Ils disaient donc : Que signifie cette parole : Encore un peu de temps ? Nous ne savons de quoi il parle.

Jésus connaissant qu'ils voulaient l'interroger, leur dit : Vous vous demandez l'un à l'autre ce que signifie cette parole que je vous ai dite : Encore un peu de temps, et vous ne me verrez plus ; et encore un peu de temps, et vous me verrez. En vérité, en vérité, je vous le dis : Vous pleurerez et vous gémirez, et le monde se réjouira ; et vous, vous serez dans la tristesse, mais votre tristesse se changera en joie. La femme en enfantement est dans la tristesse, parce que son heure est venue ; mais lorsqu'elle a enfanté un fils, elle oublie la douleur, dans la joie qu'elle éprouve de ce qu'il y a dans le monde un homme de plus. Vous aussi, en ce moment, vous êtes dans la tristesse ; mais je vous verrai, et votre cœur se réjouira, et nul ne vous ravira votre joie. Et en ce jour-là vous ne m'interrogerez plus sur rien.

En vérité, en vérité, je vous le dis, ce que vous demanderez à mon Père en mon nom, il vous le donnera. Jusqu'à présent vous n'avez rien demandé en mon nom ; demandez et vous recevrez, afin que votre joie soit accomplie.

Զայս առախօք խօսեցայ ընդ ձեզ. եկեացե ժամանակ՝ յորժամ ոչ եւս առախօք խօսեցայց ընդ ձեզ, այլ յայտնապէս գՀօրե պատմեցից ձեզ: Յայնմ աւուր խնդրեսցիք յանուն իմ. եւ ոչ ասեմ ձեզ՝ երբ ես աղաչեցից գՀայր վասն ձեր, զի ինքն իսկ Հայր սիրե զձեզ, զի դուք զիս սիրեցիք, եւ հաւատացիք երբ ես յԱստուծոյ ելի: Ելի ի Հօրե եւ եկի յաշխարհ, դարձեալ բողում գաշխարհ, եւ երթամ առ Հայր:

Ասեն ցնա աշակերտքն. Ահա արդ յայտնութեամբ խօսիս, եւ առակ եւ ոչ մի ինչ ասես. այժմիկ զիտեմք՝ երբ զիտես գամենայն, եւ ոչ ինչ պիտոյ է՝ երբ ոք հարցանիցե զքեզ. յայժմիկ հաւատամք՝ երբ յԱստուծոյ ելեր: Պատասխանի ետ նոցա Յիսուս եւ ասէ. Այժմ հաւատանք. անա եկեացե ժամ, եւ եկեալ իսկ է, զի ցրուեսցիք յիւրաքանչիւր տեղիս, եւ զիս միայն բողոցուք. եւ չեմ միայն, զի Հայր ընդ իս է:

Զայս խօսեցայ ընդ ձեզ, զի ընդ իս խաղաղութիւն ունիցիք. յաշխարհի աստ նեղութիւն ունիցիք, այլ քաջալերեցարձք, զի ես յաղբեցի աշխարհի:

Զայս իբրեւ խօսեցաւ Յիսուս, ամբարձ գաջս իւր յերկինս եւ ասէ. Հայր, հասեալ է ժամ, փառաւորեա գՈրդիքո, զի եւ Որդի քո փառաւորեացե զքեզ: Որպէս ետուր նմա իշխանութիւն ամենայն մարմնոյ, զի ամենայնի գոր ետուր նմա՝ տացե զկեանսն յախտենականս: Այս են յախտենական կեանք, զի ծանիցեն զքեզ՝ միայն ճշմարիտ Աստուած, եւ գոր առաքեցեր զՅիսուս Քրիստոս: Ես զքեզ փառաւորեցի յերկրի. գգործսն կատարեցի՝ գոր ետուր ցիս զի արարից. եւ այժմ փառաւորեա զիս, Հայր, առ ի քեն փառօքն՝ գոր ունեի յառաջ քան զլինելն աշխարհի առ ի քեն:

Յայտնեցի գանուն քո մարդկան՝ գորս ետուր ինձ յաշ-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Je vous ai dit ces choses en paraboles. Vient l'heure où je ne vous enseignerai plus en paraboles, mais où je vous parlerai ouvertement de mon Père. En ce jour, vous demanderez en mon nom; et je ne vous dis point que je prierai pour vous mon Père: car mon Père aussi vous aime, parce que vous m'avez aimé, et que vous avez cru que je suis sorti de Dieu. Je suis sorti de mon Père, et je suis venu dans le monde; maintenant je quitte le monde et retourne à mon Père.

Ses disciples lui dirent: En ce moment vous parlez ouvertement, et sans aucune parabole. Maintenant nous savons que vous connaissez toutes choses et qu'il n'est pas besoin que l'on vous interroge: c'est pourquoi nous croyons que vous êtes sorti de Dieu. Jésus leur répondit: Maintenant vous croyez? Voici venir l'heure, et déjà elle est venue, où vous fuirez tous, chacun de son côté, et me laisserez seul: bien que je ne sois pas seul, parce que mon Père est avec moi.

Je vous ai dit ces choses, afin que vous ayez la paix en moi. Vous trouverez dans le monde la tribulation; mais ayez confiance, j'ai vaincu le monde.

Ayant dit ces paroles, Jésus leva les yeux au ciel, et il ajouta: Mon Père, l'heure est venue, glorifiez votre Fils, afin que votre Fils vous glorifie, et que, comme vous lui avez donné pouvoir sur toute chair, il donne à tous ceux qu'il a reçus de vous la vie éternelle. La vie éternelle consiste à vous connaître, vous, seul vrai Dieu, et celui que vous avez envoyé, Jésus-Christ. Je vous ai glorifié sur la terre; j'ai accompli l'œuvre que vous m'avez donnée à faire; maintenant donc, ô mon Père, glorifiez-moi en vous-même de la gloire que j'ai eue en vous avant que le monde existât.

J'ai manifesté votre nom à des hommes que vous avez sépa-

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

խարհէ. քո էին, եւ ինձ ետուր զնոսա, եւ զբանն քո պահեցին. արդ զիտացին երբ զամենայն ինչ զոր ետուր ինձ՝ առ ի քէն են. զի զբանն զոր ետուր ինձ՝ ետուր նոցա, եւ նոքա ընկալան եւ ծանեան ճշմարտութեամբ՝ քէ առ ի քէն ելի, եւ հաւատացին՝ երբ դու առաքեցեր զիս:

Արդ ես վասն նոցա աղաչեմ. եւ ոչ վասն աշխարհի աղաչեմ, այլ վասն նոցա զորս ետուրն ինձ, զի քո են: եւ որ ինչ իմ է՝ ամենայն քո է, եւ որ ինչ քո է՝ այն իմ է, եւ փառաւորեալ եմ ի նոսա: եւ ես ոչ եւս եմ յաշխարհի, եւ նոքա յաշխարհի են, եւ ես առ քեզ գամ: Հնչյր սուրբ, պահեա զնոսա յանուն քո, որով ետուրն ինձ. զի եղիցին մի, որպէս եւ մեք մի եմք: Մինչ էի յաշխարհի ընդ նոսա, ես պահեի զնոսա յանուն քո որով ետուրն ինձ. եւ պահեցի, եւ ոչ ոք ի նոցանէ կորեաւ, բայց որդին կորստեան՝ զի գիրն լցցի: Բայց արդ առ քեզ գամ. եւ զայս խօսիմ յաշխարհի, զի ունիցին զուրախութիւնն իմ լիով յանձինս իւրեանց:

Ես ետուր նոցա զբանն քո, եւ աշխարհս ատեաց զնոսա, զի չեն յաշխարհէ՝ որպէս եւ ես չեմ յաշխարհէ: Ոչ զայս աղաչեմ՝ զի բարձցես զնոսա յաշխարհէ, այլ զի պահեսցես զնոսա ի ջարէ: Յաշխարհէ աստի չեն, որպէս եւ ես չեմ յաշխարհէ: Սուրբ արա զնոսա ճշմարտութեամբ քով, զի քո բանդ ճշմարտութիւն է:

Որպէս զիս առաքեցեր յաշխարհ, եւ ես առաքեցի զնոսա յաշխարհ. եւ ի վերայ նոցա ես սուրբ առնեմ զանձն իմ, զի եղիցին եւ նոքա սրբեալք ճշմարտութեամբ:

Այլ ոչ վասն նոցա միայն աղաչեմ, այլ եւ վասն ամենայն հաւատացելոց բանիւն նոցա յիս. զի ամենեքին մի իցեն, որպէս դու Հայր յիս, եւ ես ի քեզ, զի եւ նոքա ի

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

rés du monde, et que vous m'avez donnés. Ils étaient à vous, et vous me les avez donnés, et ils ont gardé votre parole. Maintenant ils savent que tout ce que j'ai reçu vient de vous qui me l'avez donné. Les paroles que vous m'avez donné de dire, je les leur ai dites ; et ils les ont reçues, et ils ont connu que je suis vraiment sorti de vous, et ils ont cru que vous m'avez envoyé.

C'est pour eux que je prie ; je ne prie point pour le monde, mais pour ceux que vous m'avez donnés, parce qu'ils sont à vous. Et tout ce que j'ai est à vous, et tout ce qui est à vous est à moi ; et je suis glorifié en eux. Bientôt je ne serai plus dans le monde, et je les laisse dans le monde, et je retourne à vous. Père saint, par votre nom, conservez ceux que vous m'avez donnés, afin qu'ils soient un comme nous le sommes. Quand j'étais avec eux, je conservais par votre nom ceux que vous m'avez donnés. Je les ai gardés, et pas un d'eux n'a péri, hors le fils de perdition, afin que l'Écriture fût accomplie. Et maintenant je vais à vous ; et je dis ceci dans le monde, pour qu'ils aient en eux la plénitude de la joie.

Je leur ai donné votre parole, et le monde les a pris en haine, parce qu'ils ne sont point du monde, comme moi-même je ne suis point du monde. Je ne demande point que vous les retiriez du monde, mais que vous les préserviez du mal. Ils ne sont point du monde, comme moi-même je ne suis point du monde. Sanctifiez-les dans la vérité, par votre parole qui est la vérité même.

Comme vous m'avez envoyé dans le monde, je les ai moi-même envoyés dans le monde. Et je me sanctifie moi-même pour eux, afin qu'eux aussi soient sanctifiés dans la vérité.

Je ne prie pas pour eux seulement, mais aussi pour ceux qui, par leur parole, croiront en moi ; afin que tous ensemble, ils ne soient qu'un, comme vous, mon Père, êtes en moi et moi en

մեզ իցեն. զի եւ աշխարհ հաւատասցէ եքէ դու առաքեցեր զիս : եւ ես զփառսն զոր ետուր ինձ՝ ետու նոցա, զի իցեն մի որպէս եւ մեք մի եմք: ես ի նոսա, եւ դու յիս, զի եղիցին կատարեալք ի մի, եւ զիտասցէ աշխարհ՝ եքէ դու առաքեցեր զիս, եւ սիրեցի զնոսա որպէս դու զիս սիրեցեր :

Հնչյր, զորս ետուրն ինձ՝ կամիմ զի ուր եսն եմ՝ եւ նորա իցեն ընդ իս. զի տեսանիցեն զփառսն իմ՝ զոր ետուրն ցիս. զի սիրեցեր զիս յառաջ քան զլինելն աշխարհի: Հնչյր արդար, եւ աշխարհ զքեզ ոչ ծանեաւ. այլ ես զքեզ ծանեայ, եւ նորա ծանեան՝ եքէ դու առաքեցեր զիս. եւ ծանուցի նոցա զանուն քո, եւ ծանուցից, զի սերն զոր սիրեցեր զիս՝ ի նոսա իցէ, եւ ես ի նոսա :

Զայս իբրեւ ասաց՝ օրհնեցին, եւ ել Յիսուս աշակերտօքն հանդերձ ըստ սովորութեանն ի լեառն Զիբնենաց: Յայնժամ ասէ ցնոսա Յիսուս. Ամենեքին դուք գայրագղելոց էք յինէն յայսմ գիշերի. զի զրեալ է՝ քէ Հարից գիովիւն, եւ ցրուեսցին ոչխարքն հօտին: եւ յետ յառնելոյն իմոյ յառաչեցից քան զձեզ ի Գալիլեա: Պատասխանի ետ Պետրոս եւ ասէ ցնա. Թեպէտ եւ ամենեքեան գայրագղեսցին ի քէն, սակայն ես ոչ գայրագղեցայց: Ասէ ցնա Յիսուս. Ամէն ասեմ քեզ, զի յայսմ գիշերի մինչջեւ հաւու խօսեայ իցէ՝ երիցս ուրասցիս զիս: Ասէ ցնա Պետրոս. Թէ եւ մեռանել հասանիցէ ընդ քեզ, զքեզ ոչ ուրացայց. նոյնպէս եւ ամենայն աշակերտքն ասէին:

Յայնժամ գայ Յիսուս ընդ նոսա յայնկոյս ձորոյն Կեղրոնի ի գիւղ մի որում անուն էր Գերսեմանի, ուր էր պարտեզ, յոր եմուտ ինքն եւ աշակերտքն իւր:

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

vous ; qu'eux-mêmes ne soient qu'un en nous, et qu'ainsi le monde croie que vous m'avez envoyé. Et la gloire que j'ai reçue de vous, je la leur ai donnée, afin qu'ils soient un comme nous sommes une même chose. Je suis en eux et vous en moi, afin qu'ils soient consommés dans l'unité, et que le monde connaisse que vous m'avez envoyé, et que vous avez eu pour eux ici-bas le même amour que vous avez eu pour moi.

Mon Père, ceux que vous m'avez donnés, je veux qu'où je suis ils y soient avec moi : afin qu'ils voient ma gloire, gloire que vous m'avez donnée, parce que vous m'avez aimé, avant la création du monde. Père juste, le monde ne vous a point connu. Mais moi, je vous ai connu ; et ceux-ci ont connu que vous m'avez envoyé. Et je leur ai fait connaître votre nom ; je continuerai de le faire : afin que l'amour dont vous m'avez aimé soit en eux, et que moi-même je sois en eux.

Ayant dit ces choses, et l'hymne d'action de grâces étant achevé, Jésus sortit avec ses disciples. Comme il se rendait avec eux à la montagne des Oliviers, selon sa coutume, il leur dit : Je serai cette nuit pour vous tous comme une pierre de scandale, car il est écrit : Je frapperai le pasteur, et les brebis du troupeau seront dispersées. Mais après que je serai ressuscité, je vous précéderai en Galilée. Pierre, prenant la parole, lui dit : Quand tous seraient scandalisés à votre sujet, moi, je ne le serai jamais. Jésus lui dit : Je vous le dis, en vérité, cette nuit même, avant le chant du coq, vous m'aurez renoncé trois fois. Pierre ajouta : Quand il me faudrait mourir avec vous, je ne vous renoncerai point. Et tous les autres disciples tinrent le même langage.

Ayant passé le torrent de Cédron, il arriva à une métairie nommée Gethsémani, où il y avait un jardin, dans lequel il entra lui et ses disciples.

ԳԼՈՒԽ ԽԱ.

Աղօթք եւ տաճնապ Յիսուսի ի պարտիզին. — Գալուստ Յուդայի հանդերձ ամբօխիւ. — Թոյլ տայ Յիսուս Հրէից կապել զանձն. — Տանին զՅիսուս առ Աննա, եւ ապա առ Կայխափա. — Ուրացուքին սրբոյն Պետրոսի եւ գղջումն :

ՔԻՏԷՐ եւ Յուդա՝ որ զնա մատնելոց էր՝ գտեղին. զի բազում անգամ ժողովեալ էր անդր Յիսուսի աշակերտօքն հանդերձ :

Եւ ասէ Յիսուս ցաշակերտսն իւր. Նստարնօք այդր՝ մինչեւ երթայց կացից յաղօքս : Յաղօքս կացեք (եւ դուք) ջմտանել ի փորձուքիւն : Եւ առեալ ընդ իւր գՊետրոս եւ գերկուս որդիսն Ջերեդեայ, սկսաւ տրտմել եւ հոգալ : Յայնժամ ասէ ցնոսա. Տրտում է ոգի իմ մինչեւ ի մահ. կացեք աստ՝ եւ սկեցեք ընդ իս :

Եւ մատուցեալ յառաջ իբրեւ քարընկեց մի՝ անկաւ ի վերայ երեսաց իւրոց, եւ կայր յաղօքս, զի եթէ հնար ինչ է՝ անցցէ ի նմանէ ժամն, եւ ասէ. Հնյր իմ, ամենայն ինչ քեզ հնարաւոր է. եթէ կամիս՝ անցո գրաժակս զայս յինեն. բայց ոչ իմ կամք, այլ քոյդ լիցին :

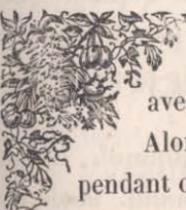
Գայ առ աշակերտսն, եւ գտանէ զնոսա ի քուն, եւ ասէ ցՊետրոս. Սիմոն, ննչնա. ո՞չ կարացեր ժամ մի արքուն կալ : Արթուն կացեք եւ աղօքս արարեք՝ զի մի՛ անկանիցիք ի փորձուքիւն. հոգիս յօժար է, բայց մարմինս տկար :

Դարձեալ երկրորդ անգամ չոքաւ, եկաց յաղօքս Յի-

CHAPITRE XLI.

Prière et agonie de Jésus dans le jardin. — Judas arrive accompagné de la foule.
— Jésus se livre entre les mains des Juifs. — On le conduit chez Anne, puis chez Caïphe. — Renoncement et conversion de saint Pierre.

OR, Judas, qui le trahissait, connaissait ce lieu, parce que Jésus y était souvent venu avec ses disciples.

Alors Jésus dit à ses disciples : Asséyez-vous ici, pendant que j'irai par là pour prier ; et priez vous-mêmes, afin que vous n'entriez point en tentation. Et il prit avec lui Pierre, Jacques et Jean ; et, saisi par la tristesse, l'appréhension, la frayeur et l'ennui, il leur dit : Mon âme est triste jusqu'à la mort : demeurez ici et veillez avec moi.

Et il s'éloigna d'eux de la distance d'un jet de pierre ; et s'étant prosterné la face contre terre, il pria que cette heure, s'il se pouvait, s'éloignât de lui. Et il dit : Mon Père, tout vous est possible : si vous le voulez, éloignez de moi ce calice ; cependant que votre volonté se fasse, et non la mienne.

Ensuite il vint à ses disciples, et, les trouvant endormis, il dit à Pierre : Simon, vous dormez ? Ainsi, vous n'avez pu veiller une heure avec moi ? Veillez et priez pour ne point entrer en tentation : car l'esprit est prompt, mais la chair est faible.

Il s'en alla une seconde fois, et pria de nouveau en répétant

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

սուս եւ ասէ. Հնչր իմ, եթէ հնար իցէ անցանել յինէն բաժակիս այսմիկ. ապա քէ ոչ՝ արբից գա, եղիցին կամք ՚քո:

Եւ եկեալ միւսանգամ եգիտ գնոսա ի քուն, զի էին աչք իւրեանց ծանրացեալք. եւ ոչ գիտէին քէ զինչ պատասխանի տայցեն նմա: Երող գնոսա եւ գնաց. եկաց յաղօթս երրորդ անգամ, եւ դարձեալ գնոյն բան ասաց. Հնչր, եթէ կամիս՝ անցո զբաժակս գայս յինէն. բայց ոչ իմ կամք, այլ քոյդ լիցին:

Եւ երեւեցաւ նմա հրեշտակ յերկնից եւ զօրացուցանէր գնա. եւ էր ի տազնապի, եւ մտադիւրութեամբ եւս կայր յաղօթս. եւ հոսէին ի նմանէ քրտունք իբրեւ զկայլակս արեան՝ ոյրոն ոյրոն հեղեալ յերկիր:

Եւ յարուցեալ յաղօթիցն՝ եկն առ աշակերտսն, եգիտ գնոսա ի քուն ի տրամուրենէն, եւ ասէ ցնոսա. Ննջեցէք այսունետեւ եւ հանգերո՛ւք, զի հասեալ է վախճան. եկն ժամ, եւ անա մատնի Որդի մարդոյ ի ձեռս մեղաւորաց: Օ՛ն արիք զնասցուք. զի անա մերձեցաւ որ մատնելոցն է զիս:

Եւ մինչդեռ նա գայն խօսէր, անա Յուդա Իսկարիովտացի՝ մի յերկոտասանիցն եկն, առեալ ընդ իւր զգունդըն, եւ ի քահանայապետիցն եւ ի Փարիսեցոց եւ ի ծերոց ժողովրդեանն սպասաւորս եւ ամբոխ բազում՝ ջահիւք եւ լապտերօք՝ սուսերօք եւ բրօք:

Տուեալ էր նշան մատնչին եւ ասէր. Ընդ որումես համբուրեցից՝ նա է, գնա ունիցիք: Եւ վաղվաղակի մատուցեալ առ Յիսուս ասէ. Ողջ եր՝ վարդապետ. եւ համբուրեաց ընդ նմա: Եւ Յիսուս ասէ ցնա. Ընկեր, վասն որոյ եկիրդ. Յուդա, համբուրելով մատնես զՈրդի մարդոյ:

Յիսուս իբրեւ ետես գայն ամենայն եկեալ ի վերայ

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

les mêmes paroles : Mon Père , si ce calice ne peut passer sans que je le boive... néanmoins que votre volonté se fasse.

Et il vint de nouveau , et les trouva endormis , car leurs yeux étaient appesantis , et ils ne savaient ce qu'ils lui répondaient. Et, les laissant, il s'en alla encore, et pria, disant une troisième fois : Mon Père, si vous le voulez, éloignez de moi ce calice ; néanmoins que ce ne soit pas ma volonté , mais la vôtre qui s'accomplisse.

Alors un ange, venant du ciel lui apparut et le fortifiait. Et étant tombé en agonie , il pria plus longuement. Et il eut une sueur , comme de gouttes de sang, qui décollait jusque sur la terre.

Et, s'étant levé après sa prière, il revint pour la troisième fois à ses disciples, et les trouvant endormis par la tristesse, il leur dit : Dormez maintenant et reposez-vous ; mais non, voici l'heure où le Fils de l'homme doit être livré entre les mains des pécheurs : Levez-vous, allons : voici venir celui qui doit me livrer.

Jésus parlait encore, lorsque Judas Iscariot, l'un des douze, arriva conduisant une cohorte et des satellites envoyés par les pontifes, les Scribes, les Pharisiens et les anciens du peuple, avec des lanternes, des torches, des armes et des bâtons.

Or, le traître leur avait donné ce signe : Celui à qui je donnerai un baiser , c'est lui , saisissez-le , et emmenez-le avec précaution. Et aussitôt, s'approchant de Jésus, il lui dit : Salut, Maître. Et il lui donna un baiser. Et Jésus lui dit : Mon ami, qu'êtes vous venu faire ? Judas, vous trahissez le Fils de l'homme par un baiser ?

Jésus, sachant tout ce qui devait lui arriver, s'avança et leur

Վ.Ա.Բ.Բ. ԲԲԻՍՏՈՍԻ

նորա, ել եւ ասէ ցնոսա. Չո՞ խնդրէք: Պատասխանի ետուն նմա. ՉՅիսուս Նագովրեցի: Ասէ ցնոսա Յիսուս. Ես եմ: Կայր ընդ նոսա եւ Յուդա՝ որ մատներն զնա: Իբրեւ ասաց՝ թէ ես եմ, յետս յետս չոզան եւ զարկան զգետնի: Դարձեալ եհարց զնոսա. Չո՞ խնդրէք: Եւ նոքա ասեն, ՉՅիսուս Նագովրեցի: Պատասխանի ետ նոցա Յիսուս. Ասացի ձեզ թէ ես եմ. արդ երէ զիս խնդրէք, թոյլ տուք դոցա երթալ: Չի լցցի բանն զոր ասաց, թէ զորս ետուրն ցիս՝ ոչ կորուսից ի նոցանէ եւ ոչ գոք: Իբրեւ տեսին որ զնովան էին որ ինչ եղէն, ասեն ցնա. Տէր, հարցնուք զնոսա սրով: Իսկ Սիմովն Պետրոս՝ քանզի ուներ սուր, ձգեաց զնա եւ եհար զքահանայապետին ծառայ, եւ ի բաց առ զունկն նորա զաշոյ, եւ էր անուն ծառային Մաղքոս: Պատասխանի ետ Յիսուս եւ ասէ. Թո՞յլ տուք մինչեւ ցայդ վայր: Եւ մատուցեալ յունկնն՝ բժշկեաց զնա. եւ ասէ ցՊետրոս. Ա՛րկ զսուրդ անդրէն ի պատեանս իւր. զի ամենեքեան որ սուր առնուցուն՝ սրով անկանիցին: Ջրածակն զոր ետ ինձ Հայր՝ ոչ ըմպիցեմ զնա: Թէ համարիցիս թէ ոչ կարեմ աղաչել զՀայր իմ, եւ հասուցանիցէ ինձ այժմ այսր աւելի քան գերկոտասան զունդս հրեշտակաց. այլ զիմորդ լնուցուն զիրք թէ այսպէս պարտ է իննել:

Յայնժամ ասաց Յիսուս ցեկեալսն ի վերայ նորա՝ ցքահանայապետսն եւ ցիշխանս տաճարին եւ ցծերս. Իբրեւ ի վերայ աւագակի ելէք սուսերօք եւ բրօք՝ ունել զիս: Հանապազ առ ձեզ ի տաճարին նստի ի ուսուցանեի, եւ ոչ ձգեցիք ձեռս յիս. այլ այս է ձեր ժամ եւ իշխանութիւն խաւարի: Այլ այս ամենայն եղև՝ զի լցցին զիրք մարգարեիցն:

Իսկ զունդն եւ հագարապետն եւ սպասաւորք Հրեիցն

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

dit : Qui cherchez-vous ? Ils lui répondirent : Jésus de Nazareth. Jésus leur dit : C'est moi. Or, Judas qui le trahissait, était aussi avec eux. Et dès qu'il leur dit : C'est moi, ils reculèrent et tombèrent à la renverse. Il leur demanda une seconde fois : Qui cherchez-vous ? Ils dirent encore : Jésus de Nazareth. Jésus répondit : Je vous ai dit que c'est moi ; si donc c'est moi que vous cherchez, laissez aller ceux-ci : afin que fût accomplie la parole qu'il avait dite : De ceux que vous m'avez donnés, je n'en ai perdu aucun. Ceux qui étaient autour de lui, voyant ce qui allait arriver, lui dirent : Seigneur, si nous nous servions du glaive ? Et l'un d'eux, Simon Pierre, qui avait un glaive, y portant la main, le tira, et frappant un serviteur du grand prêtre, il lui coupa l'oreille droite. Le nom de ce serviteur était Malchus. Mais Jésus dit : Arrêtez-vous là. Et ayant touché l'oreille de cet homme, il le guérit. Et il dit à Pierre : Remettez votre glaive dans le fourreau : car tous ceux qui prendront le glaive périront par le glaive. Le calice que mon Père m'a donné, ne faut-il pas que je le boive ? Pensez-vous que je ne puisse pas prier mon Père, et ne m'enverrait-il pas aussitôt plus de douze légions d'anges ? Comment donc s'accompliraient les Ecritures, qui déclarent qu'il doit en être ainsi ?

Puis Jésus dit à ceux qui étaient venus vers lui, aux princes des prêtres et aux gardes du temple et aux anciens : Pour me prendre, vous êtes venus à moi comme à un malfaiteur, avec des glaives et des bâtons. Quand j'étais tous les jours avec vous dans le temple, enseignant, vous n'avez pas mis la main sur moi ; mais maintenant c'est votre heure, et la puissance des ténèbres. Or, tout cela se fit pour que s'accomplît ce qu'avaient écrit les Prophètes.

Alors la cohorte, et le tribun, et les satellites des Juifs se

ՎԱՐՔ ԲԲԻՍՏՈՍԻ

կայան զՅիսուս եւ կապեցին : Յայնժամ աշակերտքն ամենեքին բողին զնա եւ փախեան :

Եւ ոմն երիտասարդ զհետ երբայր նորա՝ արկեալ զիրեւ կտաւ մի ի մերկուց. ունեին զնա երիտասարդքն, եւ նորա բողեալ զկտան՝ փախեաւ մերկ ի նոցանէ :

Եւ ածին զՅիսուս առ քահանայապետն, եւ նախ առ Աննա՝ որ էր աներ Կայիափայի, որ քահայապետն էր տարւոյն այնորիկ :

Եւ երբային զհետ Յիսուսի հեռագոյն Սիմովն Պետրոս, եւ միւս աշակերտն. եւ աշակերտն այն քանզի ծանօթ էր քահանայապետին՝ եմուտ ընդ Յիսուսի ի գաւիթ քահանայապետին, եւ Պետրոս կայր առ դրանն արտաքոյ : Ել միւս աշակերտն՝ որ էր ծանօթ քահանայապետին, եւ ասաց ցղոնապանն՝ եւ եմոյծ ի ներքս զՊետրոս :

Կային անդ ծառայքն եւ սպասաւորքն խարոյկ արկեալ, քանզի ցուրտ էր, եւ ջեռնուին. կայր ընդ նոսա եւ Պետրոս տեսանել զկատարածն, եւ ջեռնոյր :

Եւ քահանայապետն Աննա եհարց զՅիսուս վասն աշակերտացն եւ վասն վարդապետութեան նորա : Պատասխանի ետ նմա Յիսուս. ես յայտնապէս խօսեցայ յաշխարհի. ես յամենայն ժամ ուսուցի ի ժողովրդեանն եւ ի տաճարի անդ՝ ուր ամենայն Հրեայք ժողովեալ էին, եւ ի ծածուկ ինչ ոչ խօսեցայ. զի հարցանես զիս. հարց զայնոսիկ որ լուանն՝ քեզ զինչ խօսեցայ ընդ նոսա. ահաւանիկ նոքա զիտեն զինչ ասացի ես : Իբրեւ նա զայն ասաց, մի ոմն ի սպասաւորացն որ անդ կայր՝ ած ապտակ Յիսուսի եւ ասէ. Ա՞յդպէս պատասխանի տաս քահանայապետիդ : Եւ Յիսուս ասէ զնա. եթէ չար ինչ խօսեցայ, վկայեա վասն չարին. իսկ եթէ բարի, ընդէր հարկանես զիս :

Եւ առաքեաց զնա Աննա կապեալ առ Կայիափա քա-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

saisirent de Jésus et le lièrent. En ce moment, ses disciples, tous à la fois, l'abandonnèrent et s'enfuirent.

Or, un jeune homme qui était là, couvert seulement d'un linceul, voulut suivre Jésus ; les satellites le saisirent ; mais abandonnant le linceul, il s'enfuit ainsi d'entre leurs mains.

Et ils conduisirent Jésus à la maison du grand prêtre, et d'abord chez Anne, parce qu'il était le beau-père de Caïphe, lequel était grand prêtre cette année-là.

Or, Simon Pierre suivait Jésus de loin, avec un autre disciple ; et ce disciple étant connu dans la maison du grand prêtre, y entra avec Jésus. Et Pierre était dehors, debout près de la porte ; mais l'autre disciple qui était connu du grand prêtre sortit, et parla à la portière, et il le fit entrer.

Or, ayant allumé du feu au milieu de la cour, les serviteurs et les satellites, rangés autour du brasier, se chauffaient parce qu'il faisait froid ; et, ayant pris place parmi eux pour voir la fin de tout cela, Pierre aussi se chauffait.

Cependant le grand prêtre Anne interrogea Jésus sur ses disciples et sur sa doctrine. Jésus lui répondit : J'ai parlé publiquement au monde ; j'ai toujours enseigné dans la synagogue et dans le temple, où tous les Juifs s'assemblent, et je n'ai rien dit en secret : pourquoi m'interrogez-vous ? Interrogez ceux qui m'ont entendu, ils savent quelle a été ma doctrine. Et dès qu'il eut dit cela, un des satellites qui étaient présents lui donna un soufflet, en disant : C'est ainsi que vous répondez au grand prêtre ? Jésus lui dit : Si j'ai mal parlé, rendez témoignage du mal ainsi que j'ai dit ; mais si j'ai bien parlé, pourquoi me frappez-vous ?

Et Anne ordonna que Jésus fût conduit avec ses chaînes au

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

քահանայապետ : Այս այն Կայիափա էր որ խրատն ետ
 Հրէից, երբ լաւ է առն միում մեռանել ի վերայ ժողովըր-
 դեանն : Եւ նոցա կայեալ ամին զՅիսուս առ Կայիափա
 քահանայապետ, ուր դպիրքն եւ ծերք ժողովեալ էին :

Իսկ քահանայապետքն եւ ամենայն ատեանն խըն-
 դրէին սուտ վկայութիւն զՅիսուսէ՝ զի սպանցեն զնա, եւ
 ոչ գտանէին : Չի բազումք սուտ վկայութիւն վկայէին
 զնմանէ, եւ նման միմեանց ոչ էին վկայութիւնքն :

Յետոյ մատուցեալ երկու սուտ վկայք ասէին՝ քե՛ Մեք
 լուաք ի դմանէ զի ասէր, Կարող եմ քակել գտածարդ
 գայդ ձեռագործ, եւ գերիս աւուրս շինեցից այլ՝ առանց
 ձեռագործի : Սակայն եւ այնպէս չէր նման վկայութիւնն
 նոցա :

Եւ յարուցեալ քահանայապետն ի մեջ՝ ասէ զնա.
 Չտանս ինչ պատասխանի, զինչ դոքա ամբաստանեն
 զքէն : Եւ Յիսուս լուռ եւեթ կայր, եւ չտայր ինչ պա-
 տասխանի : Դարձեալ քահանայապետն հարցանէր զնա
 կրկին անգամ եւ ասէր. Երդմնեցուցանեմ զքեզ յԱս-
 տուած կենդանի, զի ասացես մեզ՝ քե՛ դու ես Քրիստոսն
 Որդի Աստուծոյ օրհնելոյն : Ասէ զնա Յիսուս. Դու ասա-
 ցեր. բայց ասեմ ձեզ, յայսմ հետե տեսանիցեք զՈրդի
 մարդոյ նստեալ ընդ աջմէ գօրութեանն եւ եկեալ ընդ
 ամպս երկնից : Յայնժամ քահանայապետն պատառեաց
 զհանդերձս իւր եւ ասէ. Հայնոյեաց, զի եսս պիտոյ եմ
 մեզ վկայք. ահա արդ լուաք զհայնոյութիւն դորա, զինչ
 հաճոյ է ձեզ : Նոքա պատասխանի ետուն եւ ասեն. Մա-
 հապարտ է :

Եւ Պետրոս մինչդեռ էր ի խոնարհ ի գաւթին նստեալ

VIE DE JÉSUS CHRIST.

grand prêtre Caïphe. Or, c'était Caïphe qui avait excité les Juifs, en leur disant : Il est avantageux qu'un homme meure pour le peuple. Et les satellites, prenant Jésus, le conduisirent chez Caïphe, prince des prêtres, où tous les Scribes et les anciens du peuple s'étaient rassemblés.

Or, les grands des prêtres et tout le conseil cherchaient un faux témoignage contre Jésus pour le faire mourir, et ils n'en trouvaient point. Il y en eut beaucoup qui rendirent de faux témoignages contre lui ; mais leurs témoignages ne s'accordaient point.

Les deux derniers qui se présentèrent déposèrent ainsi : Nous l'avons entendu dire : Je détruirai ce temple bâti de la main des hommes, et en trois jours j'en rebâtirai un autre qui ne sera point de la main des hommes. Mais ce témoignage ne suffisait point.

Alors le grand prêtre, se levant au milieu de l'assemblée, dit à Jésus : Vous ne répondez rien à ce dont ces hommes vous accusent ? Mais Jésus garda le silence, et ne répondit rien. Le grand prêtre l'interrogea de nouveau, et lui dit : Je vous adjure, au nom du Dieu vivant, de nous dire si vous êtes le Christ, Fils de Dieu (béni soit-il !). Jésus lui dit : Oui, je le suis ; et vous verrez le Fils de l'homme assis à la droite de la vertu de Dieu, et venant sur les nuées du ciel. Alors le grand prêtre déchira ses vêtements, et dit : Il a blasphémé ! Qu'avons-nous encore besoin de témoins ? Vous avez entendu le blasphème : que vous en semble ? Et tous prononcèrent qu'il méritait la mort.

Or, pendant que Pierre était en bas dans la cour, assis

ՎԱՐՔ ԲՐԻՍՏՈՍԻ

ընդ սպասաւորսն եւ ջեռնոյր, գայ աղջիկն որ դուստր պանն էր քահանայապետին, եւ տեսանէ զնա զի ջեռնոյր. հայեցաւ ընդ նա եւ ասէ. Եւ դու ընդ Յիսուսի Նագովրեցոյ էիր. միքե եւ դու յաշակերտաց անտի նորան իցես : Իսկ Պետրոս ուրացաւ առաջի ամենեցուն եւ ասէ. Ոչ գիտեմ զնա, կին դու. ոչ ճանաչեմ եւ ոչ գիտեմ զինչ դուդ ասես : Եւ իբրեւ ել յարտաքին գաւիթն, եւ հաւ խօսեցաւ :

Եւ իբրեւ ել նա արտաքս քան գդուռնն, ետես զնա այլ աղախին մի, եւ ասէ ցայնոսիկ որ անդն կային. Եւ սա ընդ Յիսուսի Նագովրեցոյ էր : Եւ յետ սակաւ միոյ (իբրեւ դարձաւ Պետրոս ի խարոյկ անդր եւ ջեռնոյր), դարձեալ ետես զնա աղախինն եւ այր ոմն եւ ասեն. Եւ դու եւս յաշակերտաց առնն այնորիկ իցես : Եւ դարձեալ ուրացաւ երդմամբ՝ քե Ոչ գիտեմ գայրն :

Եւ իբրեւ ժամ մի անց ի վերայ, մատուցեալ որք կայինն անդ՝ ասեն ցՊետրոս. Արդարեւ եւ դու ի նոցանէ ես. քանզի Գալիլեացի ես, եւ խօսք քո յայտ առնեն զքեզ : Եւ ասէ մի ոմն ի ծառայից քահանայապետին, ազգական այնորիկ՝ գորոյ գունկն եհատ Պետրոս. Ո՞չ ես իսկ տեսի զքեզ ի պարտիզի անդ ընդ նմա : Յայնժամ սկսաւ նզովել եւ երդնուլ եւ ասել՝ քե Զգիտեմ զինչ խօսիքդ. ոչ գիտեմ գայրն գորմն դուքդ ասէք :

Եւ առ ժամայն մինչդեռ նա գայն ասէր՝ խօսեցաւ հաւ : Դարձաւ Տէր եւ հայեցաւ ի Պետրոս. եւ յիշեաց Պետրոս զբանն Տեսան զոր ասաց ցնա, Մինչքե հաւու խօսեալ իցէ, երիցս ուրացիս՝ չգիտել զիս. — Եւ ելեալ արտաքս՝ ելաց դառնապէս :

Եւ արքն որ պահէին զՅիսուս՝ այսն առնէին զնովաւ,

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

parmi les satellites, et se chauffait, la servante qui gardait la porte du grand prêtre vint ; et ayant vu Pierre à la lueur du feu, et l'ayant regardé attentivement, elle lui dit : Vous aussi, vous étiez avec Jésus le Galiléen ; n'êtes-vous pas un de ses disciples ? Pierre le nia devant tous, en disant : Femme, je ne le connais pas ; je ne sais pas même ce que vous voulez dire, je n'y comprends rien. Et il passa de la cour dans le vestibule ; et le coq chanta.

Et comme il était à la porte, une autre servante, l'ayant vu, dit à ceux qui étaient là : Celui-ci était aussi avec Jésus le Nazaréen. Et peu de temps après, Pierre étant revenu près du feu et se chauffant, la même servante et un homme qui avait aussi remarqué Pierre lui dirent : N'êtes-vous pas aussi de ses disciples ? Pierre, à cette seconde fois, le nia avec serment, et dit : Mon ami, je n'en suis point ; je ne connais point cet homme.

Et lorsqu'une heure environ se fut écoulée, ceux qui étaient là dirent à Pierre : Vous êtes certainement de ses disciples, car vous êtes Galiléen comme lui : votre langage vous trahit et vous décèle. Et un des serviteurs du grand prêtre, parent de celui à qui Pierre avait coupé l'oreille, lui dit : Ne vous ai-je point vu avec lui dans le jardin ? Alors il se mit à jurer et à dire avec des imprécations épouvantables : Je ne sais pas ce que vous voulez dire, je ne connais point cet homme dont vous me parlez.

Et aussitôt, comme il parlait encore, le coq chanta. Et le Seigneur, se retournant, regarda Pierre. Et Pierre se ressouvint de la parole que le Seigneur lui avait dite : Avant le second chant du coq, vous me renierez trois fois. Et étant sorti, il pleura amèrement.

En ce même temps, ceux qui tenaient Jésus le raillaient, lui

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

բքանէին ընդ երեսս նորա եւ կռփէին եւ հարկանէին :
 Ծածկէին զերեսս նորա եւ տանջէին, հանէին նմա ապ-
 տակս, եւ հարցանէին ցնա եւ ասէին. Մարգարեաց մեզ
 Քրիստոսդ, ո՞վ է որ եմարն զքեզ : եւ այլ բազում ինչ հայ-
 հոյուրեամբ խօսէին ի նա :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

crachaient au visage et le frappaient avec le poing. Et ils lui voilaient la face et lui donnaient des soufflets, et ils l'interrogeaient, en disant : Christ, prophétise-nous, qui est celui qui t'a frappé? Et ils proféraient contre lui beaucoup d'autres outrages.

ԳԼՈՒԽ ԽԲ.

Յիսուս յատենի Հրեից. — Մատնի Պիղատոսի որպես մահապարտ. — Առաքի ի նմանե առ Հերովդես. — Պիղատոս ննարի արձակել զՅիսուս. — Յեսու Բարաբբա. — Գանահարուրին Փրկչին եւ չարչարանք. — Մատնի ի ձեռս Հրեից :

Մի իբրեւ այգ եղեւ, ժողովեցաւ ծերակոյտ ժողովրդեանն՝ քահանայապետքն եւ դպիրք, եւ խորհուրդ արարին սպանանել զՅիսուս, եւ հանին ածին զնա յատեանն իւրեանց եւ ասեն. Եթէ դու ես Քրիստոսն, ասա մեզ : Ասեցնուսա. Եթէ ասացից ձեզ, սակայն ոչ հաւատայք. եւ եթէ հարցից ինչ զձեզ, չտայք ինձ պատասխանի, կամ արձակիցեք. բայց յայսմ հետե նստցի Որդի մարդոյ ընդ աշմե գորութեանն Աստուծոյ : Եւ ասեն ամենեքեան. Ուրեմն դ՞ու ես Որդին Աստուծոյ : Եւ նա ասեցնուսա. Դուք ասեք՝ թե ես եմ : Եւ նորա ասեն. Չինչ եւս պիտոյ է մեզ վկայութիւն, զի մեզէն իսկ յուաք ի բերանոյ դորա :

Եւ յարուցեալ ամենայն բազմութիւնն նոցա՝ կապեցին զՅիսուս եւ առին զնացին, եւ ետուն ի ձեռս Պոնտացոյ Պիղատոսի դատաւորին :

Յայնժամ տեսեալ Յուդայի որ մատնեացն զնա՝ թե պարտաւորեցաւ, զղջացաւ, եւ դարձոյց զարծաթն առ քահանայապետսն եւ ծերս ժողովրդեանն եւ ասե. Մեղայ, զի մատնեցի զարիւն արդար : Եւ նորա ասեն. Մեզ չէ փոյք, դու գիտես : Եւ ընկեց զարծաթն ի տաճիարն

CHAPITRE XLII.

Jésus paraît de nouveau devant le conseil des Juifs — Il est conduit chez Pilate. — De là il est renvoyé à Hérode. — Pilate essaie de nouveaux moyens pour délivrer Jésus. — Barabbas. — Flagellation et outrages. — Jésus abandonné à la fureur des Juifs.

LORSQUE le jour parut, les anciens du peuple et les princes des prêtres et les Scribes s'assemblèrent pour faire mourir Jésus ; et l'ayant fait amener devant eux dans leur conseil, ils lui dirent : Si vous êtes le Christ, dites-le-nous. Il leur répondit : Si je vous le dis, vous ne me croirez point ; et si je vous interroge, vous ne me répondrez point et vous ne me renverrez point. Or, désormais le Fils de l'homme sera assis à la droite de la puissance de Dieu. Alors tous lui dirent : Vous êtes donc Fils de Dieu ? Il répondit : Vous le dites, je le suis. Et ils dirent : Qu'avons-nous encore besoin de témoignage ? nous l'avons nous-mêmes entendu de sa bouche.

Et tous en foule se levant, ils lièrent Jésus, l'emmenèrent de la maison de Caïphe, et le livrèrent au gouverneur Ponce-Pilate.

Alors Judas le traître, voyant que Jésus était condamné, se repentit et reporta les trente pièces d'argent aux princes des prêtres et aux anciens, en leur disant : J'ai péché en livrant le sang innocent. Mais ils lui dirent : Que nous importe ? c'est votre affaire. Sur quoi, ayant jeté l'argent dans le temple, il se retira,

ՎԱՐՔ ԲՐԻՍՏՈՍԻ

եւ զնաց, եւ չոգաւ խեղդեցաւ : Իսկ քանայապետիցն առեալ զարծարն՝ ասեն. Ոչ է արժան ընդունել զայդ ի կորբանն, քանզի զինք արեան են : Խորհուրդ առեալ՝ զնեցին այնու զազարակն բրտի ի գերեզման օտարաց. վասն այնորիկ կոչեցաւ ազարակն այն Ազարակ արեան մինչեւ ցայսօր : Յայնժամ լցաւ որ ասացաւն ի ձեռն Երեմիայ մարգարեի. Եւ առին զերեսուն արծարին զգինս վաճառելոյն՝ զոր արկին յորդոցն Իսրայելի, եւ ետուն զնա յազարակն բրտի, որպէս հրամայեաց ինձ Տէր :

Եւ Յիսուս եկաց առաջի դատաւորին. եւ Հրեայքն ոչ մտին յապարանսն՝ զի մի պղծեսցին, այլ զի ուտիցեն զգատիկն : Ել առ նոսա Պիղատոս արտաքս եւ ասէ. Ձի՞նչ չարախօսութիւն մատուցանէք զառնեն զայնմանէ : Պատասխանի ետուն եւ ասեն ցնա. Եթէ չէր չարագործ այրն այն, ապա ոչ մատուցար զնա քեզ : Ասէ ցնոսա Պիղատոս. Առէք զնա դուք, եւ ըստ ձերոց օրինացն դատեցարուք : Ասեն ցնա Հրեայքն. Մեզ ոչ է արժան սպանանել զոք : Ձի լցցի բանն Յիսուսի զոր ասաց՝ նշանակեալ թէ որով մահու մեռանելոց իցէ :

Եւ սկսան չարախօս լինել զնմանէ եւ ասել. Գտար զսա զի թիւրեր զագգս մեր, եւ արգելոյր ի տալոյ հարկս կայսեր, եւ ասեր զանձնէ՝ եթէ Բրիստոնս իցէ քազաւոր : Եմուտ միւսանգամ յապարանսն Պիղատոս, կոչեաց զՅիսուս եւ ասէ ցնա. Դ՞ու ես քազաւորն Հրեից : Պատասխանի ետ Յիսուս. Ի քէն ասես զայդ՝ եթէ այլք ասացին քեզ զինէն : Պատասխանի ետ Պիղատոս. Մի՞թէ եւ ես Հրեայ իցեմ. ազգն քո եւ քահանայապետք մատուցին զքեզ ինձ. զի՞նչ գործ գործեալ է քո : Պատասխանի ետ Յիսուս. Իմ արքայութիւն չէ յայսմ աշխարհէ. եթէ

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

et, s'en allant, il prit une corde et se pendit. Or, les princes des prêtres, ayant pris les pièces d'argent, dirent : Il n'est pas permis de les mettre dans le trésor, parce que c'est le prix du sang. Et, s'étant consultés entre eux, ils achetèrent avec cet argent le champ d'un potier, pour la sépulture des étrangers. C'est pourquoi ce champ fut appelé, le Champ du sang, nom qu'il a conservé jusqu'aujourd'hui. Alors fut accompli ce qu'avait dit le prophète Jérémie : Ils ont pris les trente pièces d'argent, somme dont ils étaient convenus pour qu'il leur fût livré par les enfants d'Israël, et ils les ont données pour le champ d'un potier, comme le Seigneur me l'a assuré.

Or, Jésus comparut devant le gouverneur ; et les Juifs n'entrèrent point dans le prétoire, afin de ne se point souiller et de pouvoir manger la pâque. Pilate vint donc à eux dehors, et dit : Quelle accusation portez-vous contre cet homme ? Ils répondirent : Si ce n'était pas un malfaiteur, nous ne vous l'aurions point amené. Pilate leur dit : Prenez-le vous-mêmes et le jugez selon votre loi. Les Juifs dirent : Il ne nous est pas permis d'infliger la peine de mort à qui que ce soit. Afin que s'accomplisse ce que Jésus avait dit pour marquer de quelle mort il devait mourir.

Et ils se mirent à l'accuser, en disant : Nous avons trouvé cet homme pervertissant la nation, défendant de payer le tribut à César, et se disant le Christ-Roi. Et Pilate rentra dans le prétoire, appela Jésus et lui dit : Est-ce que vous êtes le roi des Juifs ? Jésus répondit : Dites-vous cela de vous-même, ou d'autres vous l'ont-ils dit de moi ? Pilate répondit : Est-ce que je suis Juif ? votre nation et vos prêtres vous ont livré à moi, qu'avez-vous fait ? Jésus répondit : Mon royaume n'est pas de ce monde ; si mon royaume était de ce monde, mes serviteurs combattraient pour que je ne fusse point livré aux Juifs ; mais

յաշխարհէ աստի եր արքայութիւնն իմ, սպասաւորքն իմ մարտնչէին արդեօք՝ զի մի մատնեցայց Հրէից. բայց արդ քազաւորութիւնն իմչէ աստի: Ասէ ցնա Պիղատոս. Ապա քէ այդպէս իցէ, քազաւոր ոմն ես դու: Պատասխանի ետ Յիսուս. Դու ասես քէ քազաւոր իցեմ. բայց ես յայդ իսկ ծնեալ եմ, եւ ի դոյն իսկ եկեալ եմ յաշխարհ, զի վկայեցից ճշմարտութեանն. ամենայն որ ի ճշմարտութենէ է՝ չսէ բարբառոյ իմոյ: Ասէ ցնա Պիղատոս. Զինչ է ճշմարտութիւն: Զայս իբրեւ ասաց, դարձեալ ել առ Հրեայսն եւ ասէ ցնոսա. Ես չգտանեմ ինչ վնաս յառնս յայսմիկ:

Եւ ի չարախօսելն նորա ի քահանայապետիցն եւ ի ծերոց՝ ոչ ինչ ետ պատասխանի: Յայնժամ ասէ ցնա Պիղատոս. Զտաս ինչ պատասխանի. ոչ լսես որչափ դոքա հակառակ քո վկայեն: Եւ ոչ ետ նմա պատասխանի եւ ոչ բան մի, մինչեւ զարմանալ դատաւորին յոյժ:

Եւ Հրեայքն պնդէին եւ ասէին՝ երէ խռովէ գժողովուրդքս, ուսուցանէ ընդ ամենայն Հրեաստան՝ սկսեալ ի Գալիլէէ մինչեւ ցայսր: Իսկ Պիղատոս իբրեւ լուաւ զԳալիլէէ, եհարց երէ Գալիլեացի իցէ այրն: Եւ իբրեւ զիտաց քէ յիշխանութենէ Հերովդի է, ետ տանել զնա առ Հերովդէս, քանզի եւ նա յերուսաղէմ եր յաւուրսն յայնոսիկ:

Եւ Հերովդէս իբրեւ ետես զՅիսուս, ուրախ եղև յոյժ, զի ցանկայր ի բազում ժամանակաց տեսանել զնա. քանզի լսէր բազում անգամ զնմանէ, եւ ակն ունէր նշան ինչ լեալ տեսանել ի նմանէ: Հարցանէր զնա բանիւք բազմօք, եւ նա ոչ ինչ ետ նմա պատասխանի: Կային քահանայապետքն եւ դպիրք, եւ պնդագոյնս չարախօսէին զնմանէ:

Արհամարհեաց զնա եւ Հերովդէս հանդերձ իւրովք

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

présentement, mon royaume n'est pas d'ici. Alors Pilate lui dit : Vous êtes donc roi ? Jésus répondit : Vous le dites, je suis roi. Ce pourquoi je suis né, et pourquoi je suis venu dans le monde, c'est que je rende témoignage à la vérité ; quiconque a la vérité pour principe écoute ma voix. Pilate lui dit : Qu'est-ce que la vérité ? Et ayant dit cela, il sortit de nouveau vers les Juifs, et dit : Je ne trouve en cet homme aucun sujet de condamnation.

Et comme les princes des prêtres et les anciens l'accusaient en beaucoup de points, Jésus ne répondit rien. Alors Pilate lui dit : Vous ne me répondez pas ; n'entendez-vous point quelles accusations ils élèvent contre vous ? Mais il ne répondit à aucune de ses paroles, ce qui causa au gouverneur grand étonnement.

Or, les Juifs insistaient avec violence, en disant : Il soulève le peuple par sa doctrine, depuis la Galilée, où il a commencé, jusque dans toute la Judée, jusqu'ici. Pilate, entendant parler de la Galilée, demanda si cet homme était Galiléen ; et dès qu'il sut qu'il était de la juridiction d'Hérode, il le renvoya à Hérode, qui était aussi à Jérusalem en ces jours-là.

Hérode, voyant Jésus, en eut une grande joie : depuis longtemps il désirait de le voir, parce qu'il avait entendu dire beaucoup de choses de lui, et qu'il espérait le voir opérer quelque miracle. Et il se mit à lui faire un grand nombre de questions ; mais Jésus ne lui répondit rien. Or, les princes des prêtres et les Scribes étaient là, debout, ne cessant de l'accuser.

Et Hérode, aussi bien que sa cour, n'eut que du mépris pour

գորականօքն, եւ այլն արարեալ՝ արկ գնովա հանդերձս սպիտակս, եւ ետ տանել անդրէն առ Պիղատոս: Եւ եղեն բարեկամք Պիղատոս եւ Հերովդէս յաւուր յայնմիկ, քանզի յառաջ բշնամիք էին միմեանց:

Կոչեաց Պիղատոս գրահանայապետսն եւ զիշխանս եւ զժողովուրդն, եւ ասէ ցնոսա. Աձէք մատուցեք ինձ զայս ցայս իբրեւ զխոտորեցուցիչ ժողովրդեանն, եւ անաւսիկ առաջի ձեր դատեցայ, եւ վնաս ինչ ոչ գտի յառնս յայսմիկ՝ զորոյ դուք ջարախօսեքդ զդմանէ: Այլ եւ ոչ Հերովդէս, քանզի ետու տանել զդա առ նա: Եւ արդ ոչ ինչ մահու արժանի է զորձեալ դորա. խրատեցից զդա եւ արձակեցից:

Բայց ըստ տօնի սովոր էր դատաւորն արձակել ժողովրդեանն կապեալ մի զոր ինքեանք խնդրէին: Ունեին յայնժամ կապեալ մի նշանաւոր, որում անուն էր Յեսու Բարաբբա՝ կապեալ ընդ խոռովիջսն, որոց ի խոռովէն զայր մի սպանեալ էր: Իբրեւ ժողովեցան՝ ասէ ցնոսա Պիղատոս. Է՞ ձեր սովորութիւն զի զմի ոք արձակեցից ձեզ ի գատկիս. արդ կամիք զի արձակեցից ձեզ զքազաւորն Հրէից. զո՞ կամիք յերկուց աստի զի արձակեցից ձեզ, զՅեսու Բարաբբան երէ զՅիսուս զանուանեալն Քրիստոս: Քանզի զիտէր քե առ նախանձու մատնեցին զնա:

Եւ մինչ նստէր յատենին, առաքեաց առ նա կինն իւր եւ ասէ. Չկայ ինչ քո եւ արդարոյն այնորիկ. զի բազում անցք անցին ընդ իս այսօր յանուրջս վասն նորա: Իսկ քահանայապետքն եւ ծերք հաւանեցուցին զժողովուրդն՝ զի խնդրեսցեն զԲարաբբայն, եւ զՅիսուս կորուսցեն: Պատասխանի ետ դատաւորն եւ ասէ ցնոսա. Չո՞ կամիք զի արձակեցից ձեզ յերկուց այտի: Եւ նորա ասեն. Չբարաբբա: Ասէ ցնոսա Պիղատոս. Իսկ զի արարից զՅիս

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Jésus ; et, l'ayant par moquerie revêtu d'une robe blanche, il le renvoya à Pilate. Et de ce jour-là, Hérode et Pilate devinrent amis ; car auparavant ils étaient ennemis l'un de l'autre.

Alors Pilate, ayant convoqué les princes des prêtres et les magistrats et le peuple, leur dit : Vous m'avez présenté cet homme comme soulevant la nation ; et voilà que, l'interrogeant devant vous, je n'ai trouvé en lui rien de ce dont vous l'accusez ; ni Hérode non plus, car je vous ai renvoyés à lui, et l'on n'a établi contre cet homme rien qui mérite la mort : je vais donc le faire châtier et le renvoyer.

Or, au jour de la fête, le gouverneur avait coutume de délivrer un prisonnier, celui que le peuple voulait. Or, il y avait alors dans la prison un insigne voleur nommé Barabbas, qui était enchaîné avec les séditeux pour avoir tué un homme dans une révolte. Ayant donc assemblé le peuple, Pilate dit : La coutume est que je vous délivre un criminel à la fête de Pâque ; voulez-vous que je vous délivre le roi des Juifs ? Lequel voulez-vous, de Barabbas ou de Jésus appelé Christ ? Car il savait que c'était par envie qu'ils l'avaient livré.

Or, pendant que Pilate était assis sur son tribunal, sa femme lui envoya dire : Ne vous mêlez point de ce qui concerne ce juste, car j'ai beaucoup souffert aujourd'hui en songe à cause de lui. Durant ce temps, les princes des prêtres et les anciens aigriront encore le peuple et lui persuadèrent de demander plutôt Barabbas, et d'exiger la mort de Jésus. Le gouverneur donc leur ayant dit : Lequel des deux voulez-vous que je vous délivre ? tous s'écrièrent : Barabbas. Pilate leur dit :

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

տուս զանուանեայն Քրիստոս: Ասեն ամենքեան, Խաչեացի: Եւ նա ասէ. Ձինչ չար արար: Եւ նոքա առաւել եւս աղաղակին եւ ասէին, Խաչեացի:

Գարձեայ Պիղատոս սկսաւ խօսել, քանզի կամէր արձակել զՅիսուս: Եւ նոքա անդրէն աղաղակին եւ ասէին. Ի խնջ հան, խնջ հան գրա: Եւ նա երիցս ասէ ցնոսա. Ձինչ չար արար սա. ոչ ինչ վնաս մահու գտի ի սմա. խրատեցից զսա եւ արձակեցից: Եւ նոքա ստիպէին մեծաձայն եւ խնդրէին զնա ի խաչ հանել. եւ զօրանային բարբառք նոցա եւ քահանայապետիցն:

Յայնժամ առ Պիղատոս զՅիսուս եւ զան եհար: Եւ զինուորք դատաւորին առին զՅիսուս յապարանս, եւ ժողովեցին ի վերայ նորա զամենայն զգունդն. մերկացին զնա, եւ արկին զնովաւ քղամիղ կարմիր: Եւ բոլորեայ պսակ ի փշոց եղին ի գլուխ նորա, եւ եղեգն յաջոյ ձեռին նորա. եւ կտակէին զնա եւ տային նմա ողջոյն եւ ասէին. Ողջ եր, արքայ Հրէից: Եւ քքեայ ի նա՝ առնուին զեղեգն եւ ծեծէին զգլուխ նորա. եւ ի ծունր իջեայ երկիր պագանէին նմա, եւ հանէին նմա աւրտակս.

Ել դարձեայ Պիղատոս արտաքս եւ ասէ ցնոսա. Ահա ածեմ զնա արտաքս առ ձեզ, զի գիտասջիք թէ ես վնաս ինչ ի նմա ոչ գտանեմ: Ել Յիսուս արտաքս, եւ ուներ պսակ ի փշոց, եւ հանդերձ ծիրանի: Եւ ասէ ցնոսա. Ահա այրդ ցձեզ:

Իբրեւ տեսին զնա քահանայապետքն եւ սպասաւորք, զաղաղակ բարձին եւ ասեն. Ի խնջ հան, ի խնջ հան գրա: Ասէ ցնոսա Պիղատոս. Առէք զդա ի ձեզ, եւ ձեզեն հանէք ի խաչ, զի ես ի դմա վնաս ինչ ոչ գտանեմ: Պատասխանի ետուն նմա Հրեայքն. Մեր օրէնս ունիմք, եւ

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Que ferai-je donc de Jésus appelé Christ ? Tous répondirent : Qu'il soit crucifié. Le gouverneur leur dit : Quel mal a-t-il fait ? Mais ils criaient encore plus fort, disant : Qu'il soit crucifié.

Pilate, désirant renvoyer Jésus, leur parla de nouveau. Mais ils redoublaient leurs clameurs, en disant : Crucifiez-le, crucifiez-le. Et une troisième fois il leur dit : Qu'a-t-il fait de mal ? Je ne trouve en lui rien qui mérite la mort ; je le châtierai donc et le renverrai. Mais ils s'acharnaient, demandant avec de grands cris qu'on le crucifiât ; et leurs clameurs et ceux des princes des prêtres devenaient de plus en plus violentes.

Alors Pilate prit Jésus et le fit flageller. Ensuite les soldats du gouverneur le conduisirent dans la cour du prétoire et rassemblèrent autour de lui toute la cohorte. Et l'ayant dépouillé de ses vêtements, ils le couvrirent d'un manteau de pourpre. Et tressant une couronne d'épines, ils l'enfoncèrent sur sa tête, et lui placèrent dans la main droite un roseau ; et ils se mirent à le railler, à s'incliner devant lui, en disant : Salut, roi des Juifs. Et ils crachaient sur lui, et ils prenaient le roseau et en frappaient sa tête. Et, fléchissant le genou, ils l'adoraient et lui donnaient des soufflets.

Pilate sortit de nouveau et dit aux Juifs : Voici que je vous l'amène dehors, afin que vous sachiez que je ne trouve en lui aucun crime. Jésus sortit donc portant la couronne d'épines et le vêtement de pourpre. Et Pilate leur dit : Voilà l'homme.

En le voyant, les prêtres et les satellites crièrent : Crucifiez-le, crucifiez-le. Pilate leur dit : Prenez-le et crucifiez-le vous-mêmes, car moi je ne trouve en lui aucun sujet de condamnation. Les Juifs lui répondirent : Nous avons la loi ; or, selon la

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ըստ օրինաց մերոց պարտի մեռանել, զի զանձն իւր Որդի Աստուծոյ արար :

Իբրեւ յուա զբանս գայս Պիղատոս, առաւել եւս երկեալ : Եմուտ դարձեալ անդրէն յապարանսն եւ ասէ ցՅիսուս. Ուստի ես դու : Եւ Յիսուս ոչ ետ նմա սատասխանի : Ասէ ցնա Պիղատոս. Ընդ իս ո՞չ խօսիս : ո՞չ զիտես երկ : իշխանութիւն ունիմ հանել զքեզ ի խաջ, եւ իշխանութիւն ունիմ արձակել զքեզ : Պատասխանի ետ Յիսուս. Ոչ ունեիր դու իշխանութիւն ի վերայ իմ եւ ոչ մի, երկ ոչ եր տուեալ քեզ ի վերուստ. վասն այնորիկ որ մատնեացն զիս քեզ՝ նորա մեծ մեղք են :

Եւ յայնմանէ Պիղատոս խնդրէր արձակել զնա, եւ Հրեայքն աղաղակէին եւ ասէին. Երկ զդա արձակես, չես բարեկամ կայսեր. ամենայն ոք որ քազաւոր կոչէ զանձն իւր՝ հակառակ է կայսեր :

Իսկ Պիղատոս իբրեւ յուա զբանս գայտոսիկ, ամ զՅիսուս արտաքս, եւ նստաւ ի վերայ բեմին, ի տեղուջն որ կոչէր Քարայատակ, եւ երբայեցերէն Կապալարա : Էր ուրբարն գատկի, եւ եր ժամ իբրեւ վեցերորդ, եւ ասէ ցՀրեայսն. Ահա քազաւորդ ձեր ցձեզ : Եւ նոքա աղաղակէին. Բանձ ի մենջ, բանձ ի մենջ, եւ հանն զդա ի խաջ : Ասէ ցնոսա Պիղատոս. Ես զքազաւորդ ձեր ի խաջ հանիցեմ : Պատասխանի ետուն քահանայապետքն. Չիք մեր քազաւոր բաց ի կայսերէ :

Եւ տեսեալ Պիղատոսի քե ոչ ինչ օգուէ, այլ առաւել խոռովութիւն լինի : առեալ շուր՝ յուաց զձեռս առաջի ժողովրդեանն եւ ասէ. Քաւեալ եմ ես յարենէ արդարոյն այլորիկ, դուք գիտասաջիք : Պատասխանի ետ ամենայն ժողովուրդն եւ ասէ. Արիւն դորա ի վերայ մեր եւ ի վերայ որդւոց մերոց :

loi, il doit être mis à mort, parce qu'il s'est donné pour le Fils de Dieu.

Ayant entendu cette parole, Pilate craignit davantage. Et, rentrant dans le prétoire, il dit à Jésus : D'où êtes-vous ? Mais Jésus ne lui fit aucune réponse. Pilate lui dit : Vous ne me répondez pas ? Ignorez-vous que j'ai le pouvoir de vous faire crucifier, et que j'ai aussi le pouvoir de vous délivrer ? Jésus lui répondit : Vous n'auriez aucun pouvoir contre moi, s'il ne vous était donné d'en haut. C'est pourquoi le péché est plus grand pour celui qui m'a livré à vous.

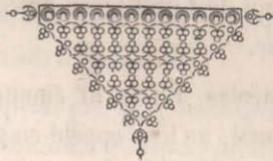
Et pendant quelque temps encore, Pilate cherchait à le délivrer. Mais les Juifs ne cessaient de crier : Si vous le délivrez, vous n'êtes point ami de César : car quiconque se fait roi se déclare contre César.

Entendant ces paroles, Pilate fit amener Jésus dehors, et s'assit sur son tribunal, au lieu appelé en grec Lithostrotos, et en hébreu Gabbatha. C'était le jour de la préparation de la Pâque, vers la sixième heure, et Pilate dit aux Juifs : Voilà votre roi. Mais eux criaient : Otez, ôtez ; crucifiez-le. Pilate leur dit : Je crucifierai votre roi ? Les princes des prêtres répondirent : Nous n'avons pas d'autre roi que César.

Pilate, voyant qu'il ne gagnait rien, mais que le tumulte allait croissant, prit de l'eau et, se lavant les mains devant le peuple, il dit : Je suis innocent du sang de ce juste ; vous en répondrez. Et tout le peuple, élevant la voix, répondit : Que son sang soit sur nous et sur nos enfants !

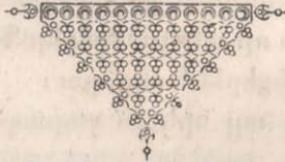
ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Իսկ Պիղատոս իբրև գմիտս կամեցաւ հաճել զամբոխին, արձակեաց նոցա զԲարաբբայն, եւ զՅիսուս զան հարեալ ետ ի ձեռս զի խաչեսցի: Եւ յորժամ ձաղեցին զնա զինուորքն, մերկացուցին ի նմանէ գրդամիղն, եւ ազուցին նմա զիւր հանդերձն, եւ տարան զնա ի խաչ հանել:

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Alors Pilate, voulant complaire au peuple, accorda ce qu'on lui demandait, leur remit Barabbas qu'ils réclamaient, et livra Jésus pour qu'il fût crucifié. Après s'être encore joués de lui, les soldats lui ôtèrent le manteau, lui remirent ses vêtements, et l'emmenèrent pour le crucifier.

ԳԼՈՒԽ ԽԳ.

Եւք Փրկչին ի Գողգոթա. — Խաչելուքինն. — Բաժանումն հանդերձից
նորա. — Վերնագիր խաչին. — Հայնդուրքինք խաչանանուացն. —
Խաւարել արեգական. — Աւանդումն հոգւոյն Յիսուսի. — Շար-
ժումն երկրի. — Բացումն տիգախոց կողին. — Թաղումն
մարմնոյ Փրկչին. — Կնքել քանանայից զգերեզմանն
եւ կարգել առ նովաւ պահապանս :

Եւ ել Յիսուս յապարանիցն, եւ բարձեալ
էր ինքնին զխաչափայտն, եւ ելաներ ի
տեղին որ անուանեալ էր Գագաբան, եւ կո-
չէր երբայեցերէն Գողգոթա :

Ածին եւ այլ երկուս չարագործս՝ սպանանել
ընդ նմա :

Իբրեւ առին զնացին զնա, ըմբռնեցին (զինուորքն)
զՍիմոն Կիրենացի՝ որ ընդ այն անցանէր՝ եկեալ յազա-
րակէ, զհայրն Աղեքսանդրի եւ Ռուփայ. զնա կալան
պահակ, եւ եղին ի վերայ նորա զխաչն՝ բերել զկնի
Յիսուսի :

Եւ երթայր զհետ նորա բազմութիւն ժողովրդեանն, եւ
կանանց որ կոծէին եւ աշխարէին զնա : Դարձաւ Յի-
սուս եւ ասէ ցնոսա. Դատերք Երուսաղեմի, մի՛ լայք ի
վերայ իմ, այլ լացէք ի վերայ անձանց եւ ի վերայ որդւոց
ձերոց. զի եկեսցեն աւուրք յորս ասիցեն՝ քէ Երանի՛
ամլոց եւ որովայնից որ ոչ ծնան, եւ ստեանց որ ոչ
դիեցուցին : Յայնժամ՝ սկսանիցին ասել լերանց՝ քէ
անկերուրք ի վերայ մեր, եւ բլրոց քէ ծածկեցէք զմեզ :

CHAPITRE XLIII.

Jésus prend le chemin du Calvaire. — Il est attaché à la croix. — Partage de ses vêtements. — Inscription de la croix. — Blasphèmes des Juifs. — Le soleil s'obscurcit. — Jésus expire. — La terre tremble. — Un soldat ouvre avec sa lance le côté de Jésus. — Le corps de Jésus déposé dans le sépulcre. — Les prêtres vont sceller le sépulcre et y placent des gardes.

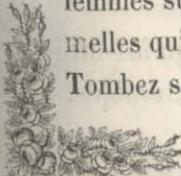

ET Jésus sortit du prétoire, portant sa croix et allant vers le lieu appelé en hébreu Golgotha, ce qui signifie Calvaire.

Or, on conduisait aussi deux criminels pour les mettre à mort en même temps que Jésus.

Comme ils sortaient de la ville, les soldats, rencontrant un certain Simon de Cyrène, père d'Alexandre et de Rufus, qui revenait de sa métairie, ils le prirent, mirent sur son épaule la croix de Jésus et le forcèrent à la porter derrière lui.

Or, à la suite de Jésus venait toute la foule du peuple ; des femmes aussi le suivaient en pleurant et en se lamentant ; et Jésus, se tournant vers elles, leur dit : Filles de Jérusalem, ne pleurez point sur moi, mais pleurez sur vous-mêmes et sur vos enfants : car viendront des jours où l'on dira : Heureuses les femmes stériles, les entrailles qui n'ont point porté, et les mamelles qui n'ont point allaité. Alors ils diront aux montagnes : Tombez sur nous ; et aux collines : Couvrez-nous. Car si l'on

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Զի եթէ ընդ փայտ դալար գայս առնեն, ընդ չորն զինչ լինիցի:

Եւ եկեալ ի տեղին անուանեալ Գողգոթա, որ է տեղի կառափելոյ, ետուն նմա ըմպել զինի ընդ լեղի խառնեալ. եւ իբրեւ ճաշակեաց, ոչ կամեր ըմպել:

Էր ժամ երրորդ եւ հանին զնա ի խաչ. եւ ընդ նմա երկուս աւագակս, մի ընդ աջմէ եւ մի ընդ ահեկէ նորա: Եւ լցաւ զիրն որ ասէ՝ թէ Ընդ անօրէնս համարեցաւ: Եւ Յիսուս ասէ. Հայր, թող դոցա, զի ոչ գիտեն զինչ գործեն:

Իսկ զինուորքն իբրեւ հանին ի խաչ զՅիսուս, առին զհանդերձս նորա եւ արարին չորս մասունս, իւրաքանչիւր զինուորի մասն: Իսկ զպատմուճանն՝ քանզի էր առանց կարանի՝ ի վերուստ փորանկեալ ամենեւին, ասեն ցմիմեանս. Մի պատառեսցուք զայդ, այլ արկցուք վիճակս ի վերայ դորա՝ ում եւ ելցէ: Զի լցցի զիրն որ ասէ. Բաժանեցին զհանդերձս իմ յիւրեանս, եւ ի վերայ պատմուճանի իմոյ վիճակս արկին: Զինուորքն զայս ինչ գործեցին:

Գրեաց եւ տախտակ մի Պիղատոս, եւ եղ ի վերայ խաչին, եւ էր զրեալ. ՅԻՍՈՒՍ ՆՍՁՈՎՐԵՑԻ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀՐԷԻՑ: Զայն տախտակ ընթերցան բազումք ի Հրեից, զի մօտ էր ի քաղաք անդր տեղին ուր խաչեցաւն Յիսուս. եւ էր զրեալ երբայեցերէն, դադմատերէն եւ յունարէն: Ասեն ցՊիղատոս քահանայապետքն Հրեից. Մի գրեր թագաւոր Հրեից, այլ թէ նա ասաց, Թագաւոր եմ Հրեից: Պատասխանի ետ Պիղատոս. Զոր ինչ գրեցի՝ գրեցի:

Եւ կայր ժողովուրդն հայեցեալ: Եւ որք անցանեինն՝ հայիոյէին զնա, շարժեալ զգլուխս իւրեանց եւ ասին.

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

traite ainsi la branche vive, que sera-ce du rameau desséché ?

Arrivés sur le Golgotha, ils lui présentèrent du vin mêlé de myrrhe et de fiel ; l'ayant goûté, Jésus ne voulut point le boire.

On était alors à la troisième heure ; et ils l'attachèrent à la croix. Et ils crucifièrent avec lui les deux voleurs, l'un à droite, l'autre à gauche. Ainsi fut accompli ce que dit l'Écriture : Il a été rangé parmi les criminels. Et Jésus disait : Mon Père, pardonnez-leur, car ils ne savent ce qu'ils font.

Or, les soldats, après l'avoir crucifié, prirent ses vêtements, et en firent quatre parts, une pour chacun d'eux ; ils prirent aussi la tunique. Or, la tunique était sans couture, et d'un seul tissu depuis le haut jusqu'en bas. Et ils se dirent entre eux : Ne la divisons point, mais tirons au sort à qui elle sera ; afin que s'accomplisse ce que dit l'Écriture : Ils se sont partagé mes vêtements, et ils ont jeté ma robe au sort. Ainsi firent les soldats.

Or, Pilate écrivit une inscription pour indiquer la cause du supplice de Jésus, et la fit mettre au haut de la croix. Elle portait ces mots : JÉSUS DE NAZARETH, ROI DES JUIFS. Et cette inscription fut lue par beaucoup de Juifs, parce que le lieu où l'on avait crucifié Jésus était près de la ville, et parce qu'elle était écrite en hébreu, en grec, et en latin. Les prêtres des Juifs dirent donc à Pilate : N'écrivez point roi des Juifs, mais qu'il s'est dit être le roi des Juifs. Pilate répondit : Ce qui est écrit est écrit.

Et une grande foule de peuple était là, le regardant et se moquant de lui. Et ceux qui passaient blasphémaient contre

Վան որ քակեիր գտաճարն եւ գերիս աւուրս շինեիր. ապրեցո զանձն քո, երբ Որդի ես Աստուծոյ՝ էջ ի խաչեդ : Նոյնպէս եւ քահանայապետիցն այլն արարեայ ընդ միմեանս հանդերձ դպրօքն՝ ասեին. Չայս ապրեցոյց, զանձն ոջ կարե ապրեցուցանել. Քրիստոսդ արքայդ Իսրայելի, իջցէ այժմ ի խաչէ այտի, զի տեսցուք եւ հաւատասցուք դմա. երբ յուսացաւ յԱստուած, փրկեացէ այժմ զդա՝ երբ կամի զդա. քանզի ասաց երբ Աստուծոյ Որդի եմ : Այլն առնեին զնա եւ զինուորքն եւ ասեին. երբ դու ես քազաւորն Հրէից, փրկեա զանձն քո : Չնոյն եւ աւագակքն որ ընդ նմա ի խաչն ելեալ էին՝ նախատեին զնա :

Իսկ մի ոմն ի կախելոց չարագործացն հայհոյէր զնա եւ ասէր, Ո՞ջ դու ես Քրիստոսն. փրկեա զանձն քո եւ զմեզ : Պատասխանի ետ ընկերն սաստելով նմա եւ ասէ. Չերկնջիս դու յԱստուծոյ, զի ի նմին պատժի կաս. եւ մեք յիրաւի, զի արժանի որոց գործեցաքն՝ առնումք զհատուցումն. եւ սա ապիրատ ինչ ոջ գործեաց : եւ ասէց Յիսուս. Յիշեա զիս՝ Տէր, յորժամ գայցես արքայութեամբ քով : եւ ասէց նա Յիսուս. Ամեն ասեմ քեզ, այսօր ընդ իս իցես ի դրախտին :

Եւ կային առ խաչին Յիսուսի մայրն նորա, եւ քոյր մօր նորա Մարիամ Կղեովպայ, եւ Աարիամ Մագդաղենացի : Յիսուս իբրեւ ետես զմայրն եւ զաշակերտն զոր սիրէր՝ զի կայր մօտ, ասէց մայրն. Կին դու, ահա որդի քո : Ապա ասէց աշակերտն. Ահա մայր քո : եւ յայնմ ժամանակէ առ աշակերտն զնա առ իւր :

Եւ իբրեւ վեց ժամ եղել, խաւար կաշաւ զամենայն երկիր մինչեւ ցինն ժամ. խաւարեցաւ արեգակն : եւ յիններորդ ժամուն աղաղակեաց Յիսուս ի ձայն մեծ եւ

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

lui en branlant la tête et en disant : Toi qui détruis le temple de Dieu, et le rebâties en trois jours, sauve-toi donc toi-même. Si tu es le Fils de Dieu, que ne descends-tu de la croix ? Les princes des prêtres aussi, et les Scribes, et les anciens disaient avec moquerie : Il a sauvé les autres, et il ne peut se sauver lui-même. S'il est le roi d'Israël, qu'il descende maintenant de la croix, et nous croyons en lui. Il s'est confié en Dieu ; que maintenant Dieu le délivre, s'il l'aime, car il a dit : Je suis le Fils de Dieu. Les soldats aussi l'insultaient, et lui disaient : Si tu es le roi des Juifs, sauve-toi. Il n'y avait pas jusqu'aux voleurs crucifiés avec lui qui ne lui adressassent des reproches et des outrages.

Mais bientôt, tandis que l'un des deux continuait de blasphémer, en disant à Jésus : Si tu es le Christ, sauve-toi, et sauve-nous avec toi ; l'autre se mit à le reprendre hautement, en lui disant : Tu ne crains pas Dieu, toi non plus, qui subis la même condamnation. Et pour nous, elle est juste ; nous recevons ce que nous avons mérité ; mais lui n'a rien fait de mal. Et il disait à Jésus : Seigneur, souvenez-vous de moi quand vous serez arrivé dans votre royaume. Et Jésus lui dit : En vérité je vous le dis, aujourd'hui vous serez avec moi dans le paradis.

Près de la croix de Jésus étaient debout sa mère et la sœur de sa mère, Marie femme de Cléophas ; et Marie Madeleine. Jésus, ayant vu sa mère, et debout près d'elle le disciple qu'il aimait, dit à sa mère : Femme, voilà votre fils. Puis il dit au disciple : Voilà votre mère. Et depuis cette heure-là le disciple la prit chez lui.

Et depuis la sixième heure jusqu'à la neuvième, des ténèbres se répandirent sur toute la terre. Et le soleil s'obscurcit. Et vers la neuvième heure, Jésus cria d'une voix forte : *Eli,*

ասէ. էլի էլի, լամա սարաքրանի. որ թարգմանի, Աստուած իմ, Աստուած իմ, ընդէր բողեր զիս: Եւ ոմանք ի նոցանէ որ շուրջն կային զնովաւ՝ իբրեւ լուան, ասէին թէ զեղիա կարդայ:

Յետ այսորիկ իբրեւ զիտաց Յիսուս՝ երէ ահա ամենայն ինչ կատարեալ է, զի կատարեսցի զիրն, ասէ. Ծարաւի եմ: Եւ անդ կայր աման ինչ լի քացախով. եւ ընթացեալ մի ոմն՝ ելից սպունգ մի քացախով ընդ լեղւոյ՝ շուրջ եղեալ զմշտկաւ զոպայի, եւ հարեալ յեղեգան՝ տայր ըմպել նմա: Եւ այլքն ասէին. Թոյլ տուր, տեսցուք՝ զայն եղիա իշուցանել զդա:

Եւ Յիսուս դարձեալ աղաղակեաց ի ձայն մեծ եւ ասէ. Հայր, ի ձեռս քո աւանդեմ զհոգի իմ: Եւ խոնարհեցուցեալ զգլուխն՝ աւանդեաց զոգին:

Եւ ահա վարագոյր տաճարին ցելաւ յերկուս ի վերուստ մինչեւ ի վայր, եւ երկիր շարժեցաւ, եւ վեմք պատառեցան, եւ գերեզմանք բացան, եւ բազում մարմինք ննջեցեղոց սրբոց յարեան, եւ ելեալ ի գերեզմանաց յետ յարութեան նորա՝ մտին ի քաղաքն սուրբ, եւ երեւեցան բազմաց:

Իսկ հարիւրապետն իբրեւ ետես որ ինչ եղեն, եւ զի աղաղակեաց եւ եհան զոգի, փառաւոր արար զԱստուած եւ ասէ. Արդարեւ այս այս արդար էր: Եւ որ ընդ նմա պահէին զՅիսուս՝ իբրեւ տեսին զշարժումն եւ զեղեայսն, երկեան յոյժ եւ ասեն. Արդարեւ այս այս Որդի Աստուծոյ էր:

Եւ ամենայն ժողովուրդքն որ եկեալ էին, եւ տեսանէին զտեսիլն զայն եւ զգործ, բախտին զկուրծս եւ դառնային:

VIE DE JÉSUS CHRIST.

Eli, lamma sabacthani? c'est-à-dire : Mon Dieu, mon Dieu, pourquoi m'avez-vous abandonné? Quelques-uns de ceux qui étaient là, entendant cette parole, disaient : Il appelle Elie.

Sachant que tout s'était accompli, afin qu'une parole de l'Écriture s'accomplit encore, Jésus dit : J'ai soif. Or, il y avait là un vase plein de vinaigre. Et aussitôt l'un d'eux, courant prendre une éponge, l'emplit de vinaigre mêlé de fiel; et l'attachant avec de l'hyssope au bout d'un roseau, il la présenta à la bouche de Jésus. Et les autres disaient : Laisse, que nous voyions si Elie viendra le délivrer.

Et Jésus criant de nouveau d'une voix forte, dit : Mon Père, je remets mon esprit entre vos mains. Et disant cela, il inclina la tête, et il expira.

Et voilà que le voile du temple se déchira par le milieu depuis le haut jusqu'en bas, et la terre trembla, des rochers se fendirent, des sépulchres s'ouvrirent, et plusieurs corps de saints qui étaient morts se levèrent; et sortant de leurs tombeaux, après la résurrection, ils vinrent dans la ville sainte, et apparurent à plusieurs.

Le centurion, voyant ce qui venait de se passer, et que Jésus était mort en criant avec tant de force, rendit gloire à Dieu, et dit : Assurément cet homme était juste. Et ceux qui étaient avec lui à garder Jésus, voyant le tremblement de terre, et tout ce qui arrivait, furent saisis d'une grande crainte, et dirent aussi : Cet homme était vraiment le Fils de Dieu.

Et toute la foule présente à ce spectacle, voyant ce qui se passait, s'en retournait en se frappant la poitrine.

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Կային եւ ամենայն ծանօթքն նորա ի հեռաստանէ, եւ տեսանէին զայն :

Էին անդ եւ կանայք բազումք, կային ի հեռաստանէ եւ հայէին, որք եկին զկնի Յիսուսի ի Գալիլէէ պաշտել զնա. յորս էր Մարիամ Մագդաղենացի, եւ Մարիամ Յակովբայ եւ Յովսեայ մայր, եւ Սաղոմէ՝ մայր որդւոցն Զեբեդեայ. որք յորժամ էրն ի Գալիլէա՝ զնետ շրջէին նորա, եւ պաշտէին զնա յընչից իւրեանց. եւ այլ եւս կանայք որք ընդ նմա իսկ էլեայ էին յերուսաղեմ :

Իսկ Հրեայքն՝ քանզի ուրբաք էր՝ զի մի անդէն ի խաչին ազանիցին մարմինքն մինչեւ ցշաբարն, զի էր օր մեծ շաբարուն այնորիկ, աղաչեցին զՊիղատոս՝ զի խորտակեացն զբարձս նոցա եւ բարձցին : Եկին զինուորքն, եւ գառաջնոյն խորտակեցին զբարձս, նոյնպէս եւ զմիւսոյն որ ընդ նմա ի խաչն էլեայ էր : Բայց իբրեւ եկին առ Յիսուս՝ եւ տեսին զի այն ինչ մեռեայ էր, ոչ խորտակեցին զբարձս նորա, այլ մի ոմն ի զինուորացն տիգաւ խոցեաց զկողս նորա, եւ էլ վաղվադակի արիւն եւ ջուր :

Եւ որ ետեսն՝ վկայեաց, եւ ճշմարիտ է վկայութիւնն նորա. եւ նա գիտէ քէ ճշմարիտ ասէ, զի եւ դուք հաւատասջիք : Այս եղև զի լցցի զիրն՝ եթէ Ոսկր նորա մի փղրեացի. եւ դարձեայ միւս զիր ասէ՝ եթէ Հայեցին ի նա յոր խոցեցինն :

Եւ իբրեւ երեկոյ եղև՝ եկն այր մի մեծատուն՝ որում անուն էր Յովսեփ, այր պարկեշտ, նախարար, յՍրիմաբեայ քաղաքէ Հրէից, որ եւ ինքն իսկ ակն ունէր արքայութեանն Աստուծոյ : Սա չէր միաբանեայ ընդ խորհուրդս եւ ընդ գործս նոցա. եւ աշակերտ (եւս էր) Յիսուսի ի ծածուկ՝ վասն անին Հրէից : Համարձակեցաւ եմուտ առ Պիղատոս եւ խնդրեաց զմարմինն Յիսուսի :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Or, tous ceux qui étaient de la connaissance de Jésus étaient debout à l'écart, regardant de loin toutes choses.

De loin aussi regardaient les femmes qui l'avaient suivi de Galilée, et parmi lesquelles étaient Marie-Madeleine, et Marie mère de Jacques et de Joseph, et Salomé la mère des fils de Zébédée ; lesquelles, lorsqu'il était en Galilée, le suivaient et le servaient ; et plusieurs autres encore, qui étaient venues à Jérusalem avec lui.

Or, c'était la veille du sabbat : et les Juifs, pour que les corps ne demeurassent pas en croix durant ce sabbat, qui était très solennel, demandèrent à Pilate que l'on rompît les jambes des crucifiés, et qu'on les enlevât. Des soldats vinrent donc, et rompirent les jambes du premier, et de l'autre qui avait été crucifié avec Jésus. Étant venus à Jésus, et voyant que déjà il était mort, ils ne lui rompirent point les jambes ; mais un d'entre eux avec sa lance lui ouvrit le côté, et il en sortit du sang et de l'eau.

Et celui qui le vit en rend témoignage, et son témoignage est vrai. Et il sait qu'il dit vrai, et il vous le dit, afin que vous croyiez vous-mêmes. Ceci arriva pour que fût accomplie cette parole de l'Écriture : Vous ne briserez aucun de ses os ; et cette autre encore : Ils verront celui qu'ils ont transpercé.

Comme le soir approchait, un décurion fort considéré, nommé Joseph, homme bon et juste ; qui n'avait point consenti au dessein ni aux actes des Juifs ; qui était d'Armathie, ville de Judée, attendant lui aussi le royaume de Dieu ; qui était en outre disciple de Jésus, mais en secret, par la crainte des Juifs ; entra courageusement chez Pilate, et demanda le corps de Jésus. Pilate, s'étonnant qu'il fût mort si tôt, fit venir le

Վ.Ս.Բ. ԳՐԻՍՏՈՍԻ

Եւ Պիղատոս զարմացաւ քէ այնչափ վաղ մեռաւ. եւ կոչեցեալ առ ինքն գհարիւրապետն՝ ենարց զնա եւ ասէ՝ քէ Արդարեւ այնչափ վնդ մեռաւ : Եւ իբրեւ ստուգեաց ի հարիւրապետէ անտի, շնորհեաց զմարմինն Յովսեփայ :

Եւ Յովսեփ զնեաց կտաւ, եկն եւ երարձ զնա եւ իշոյց ի խաչէն : Եկն եւ Նիկողեմոս, որ եկեալն էր առ Յիսուս ի գիշերի գառաշինն. եւ երեր զմուռս խառն ընդ հալուես՝ իբրեւ լտերս հարիւր : Առին զմարմինն Յիսուսի, եւ պատեցին կտաւովք՝ խնկովք հանդերձ, որպէս օրէն էր Հրէից պատել : Եւ էր ի տեղուշն յորում խաչեցաւ՝ պարտեզ, եւ ի պարտիզի անդ գերեզման նոր, զոր էր փորեալ ի վիմի, եւ յորում ոչ ոք երբէք էր եղեալ. անդ վասն ուրբաբուն Հրէից՝ զի մօտ էր գերեզմանն՝ եղին գՅիսուս. եւ քաւալեցուցին վեմ մի ի դուռն գերեզմանին եւ զնացին. եւ օրն էր ուրբաբ, եւ շաբաթ յուսանայր :

Իսկ Մարիամ Մագդաղենացի եւ Մարիամ Յակովբայ եւ Յովսեայ՝ երբային զհետ նորա, եւ նստէին հանդէպ գերեզմանին. տեսին զգերեզմանն, եւ որպէս եղաւ մարմին նորա : Չոգան (եւ նօքա) եւ ի շաբաբուն հանդարտեցին վասն պատուիրանին :

Եւ ի վաղիւ անդր՝ որ է յետ ուրբաբուն՝ ժողովեցան քահանայապետքն եւ Փարիսեցիք առ Պիղատոս եւ ասեն. Տէր, յիշեցաք զի մոլորեցուցիչն այն ասէր մինչ կենդանին էր՝ քէ Յետ երից աւուրց յառնեմ : Արդ հրամայեա զգուշանալ գերեզմանին մինչեւ ցերիս աուրբբս, զուցէ եկեալ աշակերտքն գիշերի՝ զողանայցեն զնա, եւ ասիցեն ժողովրդեանն քէ յարեաւ ի մեռելոց.

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

centurion, et lui demanda si vraiment Jésus était déjà mort. En étant assuré par le centurion, Pilate donna le corps à Joseph.

Et Joseph, ayant acheté un linceul, s'en alla et détacha Jésus de la croix. Nicodème, qui autrefois s'était rendu près de Jésus durant la nuit, vint aussi, apportant une composition de myrrhe et d'aloès, du poids d'environ cent livres. Ils prirent donc le corps, l'entourèrent de parfums, et l'enveloppèrent dans un linceul, comme les Juifs ont coutume d'ensevelir. Or, près du lieu où l'on avait crucifié Jésus, se trouvait un jardin, et dans ce jardin un sépulcre neuf, que Joseph avait taillé dans le roc pour lui-même, et dans lequel personne n'avait encore été mis. Comme le jour de la préparation finissait, et que ce sépulcre était proche, Joseph y déposa le corps de Jésus; et ayant roulé une grande pierre à l'entrée, il s'en alla, lorsque le jour du sabbat commençait à luire.

Or, Marie-Madeleine, et Marie mère de Jacques, avaient suivi Joseph d'Arimathie, et étaient là, assises devant le sépulcre, regardant où l'on mettait le corps de Jésus, et comme il était placé. Et elles s'en allèrent aussi, et elles demeurèrent en repos pendant le sabbat, selon le commandement de la loi.

Le lendemain, qui était le jour du sabbat, les princes des prêtres, et les Pharisiens, s'étant assemblés, vinrent trouver Pilate, et lui dirent : Seigneur, nous nous sommes souvenus que ce séducteur, lorsqu'il vivait encore, a dit : Après trois jours, je ressusciterai. Ordonnez donc qu'on garde le sépulcre jusqu'au troisième jour, de peur que ses disciples ne viennent l'enlever furtivement, et ne disent au peuple : Il est ressuscité

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Եւ լինիցի յետին մուրուրիւնն չար քան գառաշինն :
 Ասէ ցնոսա Պիղատոս. Ունիք զգորականն, երբայք զգու-
 շացարուք որպէս եւ գիտէք : Եւ նոքա երբեալ զգուշա-
 ցան գերեզմանին, եւ կնքեցին զվեմն հանդերձ գորակա-
 նօք :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

d'entre les morts ; et que la dernière erreur ne soit pire que la première. Pilate leur dit : Vous avez des gardes ; allez, et gardez-le comme vous l'entendrez. S'en allant donc, ils fermèrent soigneusement le sépulcre, en scellèrent la pierre, et y mirent des gardes.

ԳԼՈՒԽ ԽԴ.

Երբ կանանցն իւղարերից ի գերեզման Փրկչին. — Երեւել հրեշտակին. —
Պետրոսի եւ Յովհաննու ընթանալ ի գերեզմանն. — Երեւի Յիսուս
Մարիամու Մագդաղենացոյ եւ այլոց կանանց. — Հնարք քա-
հանայապետից ի խափանել գհամբաւ յարուբեան Տեառն. —
Երեւել Յիսուսի երկուց աշակերտաց որ երթային յեմմա-
ւուս. — Թովմայի տեսանելն գՏէր եւ հաւատալ :

Եւ իբրեւ անց շարաքն, յերեկոյին յորում
լուսանայր միաշարաքին Մարիամ Մագ-
դաղենացի եւ Մարիամ Յակովբայ եւ Սաղով-
մէ եւ Յովհաննա եւ այլք ընդ նոսա՝ չոգան պա-
տրաստեցին խունկս, զի եկեացեն օձցեն զնա :
Եւ ի միաշարաքուն վաղ քաջ ընդ առաւօտն գան
ի գերեզմանն ընդ արեւագայն, եւ ասէին ցմիմեանս.
Ո՞վ թաւայեցուցէ մեզ զվէմն ի դրաց գերեզմանին.
Քանզի եր մեծ յոյժ :

Եւ անա շարժումն մեծ եղեւ, զի հրեշտակ Տեառն
իջեալ յերկնից՝ մատուցեալ ի բաց թաւայեցոյց զվէմն ի
դրաց անտի, եւ նստեր ի վերայ նորա. եւ եր տեսիլ նո-
րա իբրեւ զփայլակն, եւ հանդերձ նորա սպիտակ իբրեւ
գձիւն : Եւ յահեւ անտի նորա խոռվեցան պահապանքն, եւ
եղեն իբրեւ զմեռեալս : Եւ հայեցեալ տեսին՝ զի թաւայե-
ցուցեալ եր զվէմն ի գերեզմանէն :

Ընթանալ Մարիամ Մարդաղենացի եւ գայ առ Սիմովն

CHAPITRE XLIV.

Les saintes femmes se rendent au sépulcre de Jésus. — Un ange descend du ciel. — Pierre et Jean courent au sépulcre. — Jésus apparait à Marie-Madeleine, puis aux autres femmes. — Fable inventée par les princes des prêtres pour empêcher de se répandre le bruit de la résurrection de Jésus. — Il apparait à deux disciples allant à Emmaüs. — Thomas se rend à l'évidence.

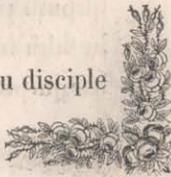
LORSQUE le sabbat fut passé, et que fut venu le soir qui commençait le premier jour de la semaine, Marie-Madeleine, Marie mère de Jacques, Salomé, Jeanne, et d'autres encore avec elles achetèrent des aromates pour embaumer Jésus.

Et de grand matin, elles se mirent en chemin pour aller au sépulcre, portant avec elles les parfums qu'elles avaient préparés. Arrivées près du sépulcre au lever du soleil, elles se disaient entre elles : Qui nous ôtera de l'entrée du sépulcre la pierre qui la ferme ? car cette pierre était fort grande.

Et tout à coup, un violent tremblement de terre se fit sentir : car un ange du Seigneur descendit du ciel et, s'approchant, il roula la pierre et s'assit dessus. Son visage était comme l'éclair, et son vêtement comme la neige. Frappés de terreur et d'épouvante, les gardes devinrent comme morts. Alors les femmes, regardant, virent que la pierre était retirée.

Aussitôt Marie-Madeleine courut dire à Pierre et au disciple

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Պետրոս եւ առ միւս աշակերտն զոր սիրէրն Յիսուս, եւ
ասէ ցնոսա. Բարձին զՏէրն ի գերեզմանէ անտի, եւ ոչ
զիտեմ ուր եղին զնա:

Իսկ այլ կանայքն մտեալ ի ներքս ի գերեզմանն՝ տե-
սին երիտասարդ մի զի նստեր ընդ աջմէ կողմանն՝
զգեցեալ պատմուճան սպիտակ, եւ զարնուրեցան: Եւ
նա ասէ ցնոսա. Մի երկնջիք. զիտեմ զի զՅիսուս խնդրէք
զՆագովրեցի զխաջելեայն. յարեաւ, չէ աստ. անաւաղիկ
տեղին ուր եղին զնա: Սյլ երբանչք ասացէք ցաշակերտս
նորա եւ ցՊետրոս երէ: անա յառաջագոյն երբայ քան
զձեզ ի Գալիլեա, անդ տեսանիցէք զնա՝ որպէս ասա-
ցրն ձեզ:

Եւ մտեալ ի ներքս՝ ոչ գտին զմարմին Տեառն Յիսու-
սի: Եւ եղև ընդ հիանայն նոցա վասն այնորիկ, եւ անա
արք երկու հասին առ նոսա ի հանդերձս յուսաւորս: Եւ
իրրե զանի հարան, եւ խոնարհեցուցին զերեսս իւրեանց
չերկիր, ասեն ցնոսա. Զի խնդրէք զկենդանին ընդ մե-
ռեալս. չէ աստ, այլ յարեաւ: Յիշեցէք որպէս խօսեցաւ
ընդ ձեզ մինչ էրն ի Գալիլեա, եւ ասէք՝ քե Պարտ է Որ-
դոյ մարդոյ մատնիլ ի ձեռս մարդոց մեղաւորաց, եւ ի
խաջ ելանել, եւ յերրորդ աւուր յառնել: Եւ յիշեցին
զբանսն նորա: Եւ ելին եւ փախեան ի գերեզմանեն՝
քանզի զանի հարեալ էին. եւ ոչ ումէք ինչ ասացին, զի
երկնջէին:

Եւ Պետրոս եւ միւս աշակերտն, եւ զային ի գերեզ-
մանն. ընթանային երկուքեան ի միասին, եւ միւս աշա-
կերտն յառաջեաց ընթացաւ վաղագոյն քան զՊետրոս,
եւ եկն նախ ի գերեզմանն. եւ խոնարհեալ տեսանէ զի
կային անդ կտաւքն, բայց ի ներքս ոչ եմուտ: Եկն եւ

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

que Jésus aimait : Le Seigneur a été enlevé du sépulcre, et je ne sais où ils l'ont mis.

Et les autres femmes, étant entrées dans le sépulcre, virent assis à droite un jeune homme vêtu d'une robe blanche, et elles furent épouvantées. Mais l'ange leur dit : Vous, ne craignez point, rassurez-vous : je sais que vous cherchez Jésus de Nazareth qui a été crucifié ; il n'est plus ici, il est ressuscité. Venez, voyez le lieu où on l'avait déposé ; et sur-le-champ allez dire à ses disciples et à Pierre qu'il est ressuscité, qu'il vous précède en Galilée, et que là vous le verrez comme il vous l'a dit.

Et étant entrées, elles ne trouvèrent point le corps de Jésus. Tandis qu'elles en étaient profondément consternées, voilà que deux hommes parurent tout à coup debout auprès d'elles, avec des vêtements resplendissants ; et comme, saisies de frayeur, elles détournaient les yeux vers la terre, un de ces hommes leur dit : Pourquoi cherchez-vous parmi les morts celui qui est vivant ? Il n'est point ici : il est ressuscité. Souvenez-vous de ce qu'il vous a dit lorsqu'il était en Galilée : Il faut que le Fils de l'homme soit livré entre les mains des pécheurs, qu'il soit crucifié, et qu'il ressuscite le troisième jour. Et elles se ressouvirent des paroles de Jésus. Et, sortant aussitôt du sépulcre, elles s'enfuirent : car le tremblement et l'effroi s'étaient emparés d'elles ; et elles ne dirent rien à personne, la crainte les empêcha.

Cependant Pierre et l'autre disciple étaient en chemin, se rendant au sépulcre. Et ils couraient tous les deux ; mais l'autre disciple courut plus vite que Pierre, et arriva le premier au sépulcre. Et, s'étant penché, il vit les linges posés à terre ; mais il n'entra pas. Pierre, qui le suivait, arriva aussi et entra

ՉԱՐԲ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Սիմովն Պետրոս, որ գայրն զկնի նորա, եւ եմուտ ի գերեզմանն, եւ տեսանէ զկտաւսն զի կային անդ, եւ վարշամակն որ էր ի գլուխ նորա՝ ոչ ընդ այլ կտաւսն կայր, այլ ուրոյն ծայեայ ի մի կողմն: Յայնժամ եմուտ եւ միւս աշակերտն, որ եկեալն էր յառաջագոյն ի գերեզմանն, ետես եւ հաւատաց. զի չեւ եւս գիտէին զգիրս՝ քէ պարտ է նմա ի մեռելոց յառնել: Չոգան դարձեալ առ միմեանս աշակերտքն:

Բայց Մարիամ կայր արտաքոյ գերեզմանին եւ լայր. եւ մինչդեռ լայր՝ խոնարհեցաւ ի գերեզմանն, եւ տեսանէ երկուս հրեշտակս ի սպիտակս, զի նստէին մի ի սնարից եւ մի յանոտից՝ ուր կայր մարմինն Յիսուսի: Եւ նոքա ասեն ցնա. Կին դու, զի լաս: Ասէ ցնոսա. Չի բարձին զՏէրն իմ ի գերեզմանէ աստի, եւ ոչ գիտեմ ո՞ր եղին զնա:

Չայս իբրեւ ասաց, դարձաւ ի քիկունս կոյս, եւ տեսանէ զՅիսուս զի կայր, եւ ոչ գիտէր քէ Յիսուս իցէ: Ասէ ցնա Յիսուս. Կին դու, զի լաս, զո՞ խնդրես: Դմա այսպէս բուեցաւ՝ քէ պարտիզպանն իցէ. ասէ ցնա. Տէր, երէ դու բարձեր զնա, ասա ինձ ո՞ր եղիր զնա, զի ես առից զնա: Ասէ ցնա Յիսուս. Մարիամ: Եւ նա դարձաւ, եւ ասէ ցնա երբայեցերէն. Բարունի, որ բարգմանի վարդապետ: Ասէ ցնա Յիսուս. Մի՛ մերձենար յիս, զի չեւ եւս ելեալ եմ առ Հայր իմ. այլ երթ դու առ եղբարսն իմ, եւ ասա ցնոսա. Եյանեմ ես առ Հայրն իմ եւ առ Հայր ձեր, եւ Աստուածն իմ եւ Աստուած ձեր:

Եւ ելեալ վաղվադակի ի գերեզմանէ անտի անիւ եւ խնդուրեամբ բազմա՝ ընթանային պատմել աշակերտացն: Եւ անա պատահեաց նոցա Յիսուս եւ ասէ. Ո՞ղջ էք: Եւ նոքա մատուցեալ կալան զոտս նորա եւ երկիր պագին նմա: Յայնժամ ասէ ցնոսա Յիսուս. Մի՛ երկնջիք,

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

dans le sépulcre, et vit les linges posés à terre, et le suaire qui couvrait la tête de Jésus, plié et placé, non avec des linges, mais en un lieu à part. Alors l'autre disciple qui était arrivé le premier au sépulcre entra aussi, et il vit, et il crut ; car ils ne savaient pas encore qu'il fallait, d'après l'Écriture, que Jésus ressuscitât d'entre les morts. Et les disciples s'en retournèrent chez eux.

Or Marie, étant revenue, se tenait dehors près du sépulcre, et pleurait ; et en pleurant, elle se pencha, et regarda dans le sépulcre ; et elle vit deux anges vêtus de blanc, assis l'un à la tête, l'autre aux pieds, à l'endroit où l'on avait posé le corps de Jésus. Ils lui dirent : Femme, pourquoi pleurez-vous ? Elle leur répondit : Parce qu'ils ont enlevé mon Seigneur, et que je ne sais où ils l'ont mis.

Ayant dit cela, elle se retourna, et vit Jésus debout ; et elle ne savait pas que c'était lui. Jésus lui dit : Femme, pourquoi pleurez-vous ? Pensant que c'était le jardinier, elle lui dit : Seigneur, si c'est vous qui l'avez enlevé, dites-moi où vous l'avez mis, et je l'emporterai. Jésus lui dit : Marie. Et Marie, se retournant, lui dit : *Rabboni*, ce qui signifie Maître. Jésus lui dit : Ne me touchez point : je ne suis pas encore monté vers mon Père. Mais allez à mes frères, et dites-leur : Je monte vers mon Père et votre Père, mon Dieu et votre Dieu.

Or, les autres femmes s'étaient éloignées du tombeau pleines de crainte. Et voilà que Jésus se présente à elles, en leur disant : La paix soit avec vous. Elles s'approchèrent, embrassèrent ses pieds, et l'adorèrent. Et Jésus leur dit : Ne craignez point ; allez dire à mes frères qu'ils aillent en Galilée : là ils me verront.

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

Երբայք ասացէք եղբարցն իմոց՝ զի երբիցեն ի Գալիլեա, եւ անդ տեսցեն զիս : Եւ խնդուքեամբ բազմաւ ընթանային պատմել աշակերտացն :

Իբրեւ նոքա գնացին, ահա ոմանք ի գօրականացն եկին ի քաղաքն, եւ պատմեցին քահանայապետիցն զամենայն որ ինչ եղեն : Եւ նոքա ժողովեալ հանդերձ ծերովքն, խորհուրդ առեալ՝ արժաք յոյժ ետուն գօրականացն եւ ասեն. Ասասջիք եքէ աշակերտքն նորա եկեալ զիշերի զողացան զնա՝ մինչ մեք ի քուն եաք. եւ եքէ լուր լիցի այդ առ դատաւորն, մեք հաճեսցուք զնա, եւ զձեզ անհոգս արասցուք : Եւ նոցա առեալ զարժարն՝ արարին որպէս ուսանն. եւ ել համբաւս այս ի Հրէից մինչեւ ցայսօր :

Յարուցեալ Յիսուս առաւօտուն առաջին միաշաբաթուն՝ երեւեցաւ Մարիամու Մագդաղենացւոյ, յորմէ հանեալ էր գետն դեռ. եւ նա երբեալ պատմեաց այնոցիկ որ ընդ նմայն էին՝ մինչդեռ սգային եւ լային : Նոքա իբրեւ լուան քէ կենդանի է՝ եւ երեւեցաւ նմա, ոչ հաւատացին. եւ դարձան պատմեցին զայս ամենայն մետասանիցն, եւ այլոցն ամենեցուն : Եւ էին Մարիամ մագդաղենացի եւ Յովհաննա եւ Մարիամ Յակովբայ, եւ այլք ընդ նոսա՝ որ պատմեցին զայս առաքելոցն : Եւ երեւեցան առաջի նոցա շաղփաղփուրիւն բանքն նոցա՝ եւ ջնաւատային նոցա : Յետոյ երեւեցաւ այլով կերպարանաւ՝ որք երբային յանդաստան :

Եւ ահա երկուք ի նոցանէ երբային ի նմին աւուր ի գետզ մի, որ հեռի էր յերուսաղեմէ՝ հարիւր եւ վաքսուն ասպարիսաւ, եւ էր անուն նորա Եմմաւուս. եւ նոքա

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Alors, elles s'en allèrent en hâte, et avec une grande joie, l'annoncer à ses disciples.

Et pendant qu'elles y allaient, quelques-uns des gardes vinrent à la ville, et annoncèrent aux princes des prêtres tout ce qui s'était passé. Et ceux-ci, s'étant assemblés avec les anciens du peuple, et en ayant délibéré en conseil, donnèrent aux soldats une grande somme d'argent, en leur disant : Dites que ses disciples sont venus durant la nuit et l'ont enlevé, pendant que vous étiez endormis ; et si cela vient à la connaissance du gouverneur, nous le gagnerons, et nous vous mettrons à l'abri de tout danger. Les soldats, ayant reçu l'argent, firent comme on leur avait dit ; et cette fable fut répandue jusqu'aujourd'hui parmi les Juifs.

Jésus ressuscita donc le matin du premier jour après le sabbat, et apparut d'abord à Marie-Madeleine, de qui il avait chassé sept démons. Et celle-ci courut en faire part à ceux qui avaient été avec lui, et qui s'affligeaient et pleuraient. Quand elle leur dit que Jésus était vivant, et qu'elle l'avait vu et qu'il lui avait parlé, ils ne la crurent point. En ce même temps, les autres femmes, de retour du sépulcre, annoncèrent aussi toutes ces choses aux apôtres, et à tous les autres disciples. Ces choses furent donc affirmées aux apôtres par Marie-Madeleine, Marie mère de Jacques, et les autres qui étaient avec elles. Et les apôtres considérèrent ce qu'elles disaient comme des rêveries, et ne les crurent point. Mais bientôt Jésus se montra sous une autre forme à deux d'entre eux qui s'en allaient à une maison de campagne.

Le même jour, deux d'entre eux allaient à un village nommé Emmaüs, à soixante stades de Jérusalem. Et ils s'entretenaient ensemble de ce qui venait de se passer.

ՎԱՐՔ ԲԻՄՏՈՍԻՎ

խօսեին ընդ միմեանս վասն ամենայն անցիցն անցելոց :

Եւ եղեւ ընդ խօսելն նոցա եւ ընդ վիճել՝ եւ ինքն իսկ Յիսուս մերձեցաւ եւ երբայր ընդ նոսա. եւ նոցա աչք կալեալ էին առ ի ջճանաչելոյ զնա : Եւ ասէ ցնոսա. Չի՞նչ են բանքդ վասն որոց վիճիքդ ընդ միմեանս մինչդեռ զնայքդ, եւ արտմեալ էք : Պատասխանի ետ մի ոմն ի նոցանէ որում անուն էր Կղեովպաս, եւ ասէ ցնա. Ինչ միայն կաս յերուսաղեմ որ ոչ գիտացեր զինչ գործեցաւ ի նմա յառուրսս յայտօսիկ : Եւ ասէ ցնոսա. Չի՞նչ : Եւ նոքա ասեն. ՉՅիսուսէ նագովբեցոյ, որ եղեւ այր մարգարէ՝ հզօր արդեամբք եւ բանիւք առաջի Աստուծոյ եւ ամենայն ժողովրդեանն. որպէս մատնեցին զնա քահանայապետքն եւ իշխանք մեր ի դատաստան մահու, եւ հանին զնա ի խաչ : Մեք ակն ունեաք՝ թէ նա է որ փրկելոցն է զԻսրայէլ : Այլ եւ հանդերձ այսու ամենայնի՛ն՝ այս երրորդ օր է յորմէ հետէ այն գործեցաւ : Այլ եւ կանայք ոմանք ի մենչ զարմացուցին զմեզ, որք կանխեալ ընդ առաւօտս չոգան ի գերեզմանն, եւ ոչ գտին զմարմինն նորա. եկին եւ ասեն՝ թէ եւ տեսիլ եւս հրեշտակաց տեսին, որք ասեին զմանէ թէ կենդանի է : Եւ զնացին ոմանք ի մենչ ի գերեզմանն, եւ գտին նոյնպէս որպէս եւ կանայքն ասացին, բայց զնա ոչ տեսին :

Եւ նա ասէ ցնոսա. Ո՛վ անմիտք, եւ հեղգասիրտք ի հաւատայ ամենայնի զոր խօսեցան մարգարէքն. ոչ զնոյնս պարտ էր չարչարիլ Քրիստոսի, եւ մտանել ի փառս իւր : Եւ սկսեալ ի Մովսիսէ եւ յամենայն մարգարէից, մեկնէր նոցա որ ինչ յամենայն զիրս գրեալ է զմմանէ :

Իբրեւ մերձեցան ի գեօղն յոր երբային, եւ նա պատ-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

Or, pendant qu'ils conversaient ensemble, et se questionnaient mutuellement, Jésus lui-même les joignit et marchait avec eux. Mais un effet de sa puissance empêchait leurs yeux de le reconnaître. Et il leur dit : De quoi vous entretenez-vous ainsi en marchant ? et d'où vient que vous êtes tristes ? Et l'un d'eux, nommé Cléophas, lui répondit : Vous êtes donc le seul assez étranger dans Jérusalem pour n'avoir point appris ce qui s'y est passé en ces derniers jours ? Il leur dit : Quoi donc ? Et ils répondirent : Touchant Jésus de Nazareth, qui était un prophète puissant en œuvres et en paroles devant Dieu et devant tout le peuple : et comment les princes des prêtres et nos chefs l'ont livré pour être condamné à mort, et l'ont crucifié. Or, nous espérions en lui, nous pensions que c'était lui qui devait racheter Israël. Mais maintenant, outre tout cela, voici aujourd'hui le troisième jour que l'événement a eu lieu. Il est vrai que quelques-unes des femmes qui étaient avec nous, nous ont raconté des choses étranges. Etant allées au sépulcre avant le jour, et n'ayant point trouvé son corps, elles sont venues dire que des anges leur étaient apparus, leur annonçant qu'il était vivant. Alors quelques-uns des nôtres sont allés au sépulcre, et ont trouvé toutes choses comme les femmes avaient dit ; mais lui, ils ne l'ont point trouvé.

Jésus leur dit : O hommes sans intelligence, ô cœurs tardifs à croire à ce que les prophètes ont annoncé ! Ne fallait-il pas que le Christ souffrit ainsi, et qu'ainsi il entrât dans sa gloire ? Et commençant par Moïse, et parcourant tous les prophètes, il leur interprétait les paroles qui le concernaient dans toutes les Écritures.

Et comme ils étaient proche du village où ils allaient, il

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ճառեր հեռագոյն եւս ուրեք երբայ. եւ բռնադատեցին զնա եւ ասեն. Առ մեզ ազիր, զի ընդ երեկս է, եւ տարածամեայ է օրս: Եւ եմուտ ազանել անդ ընդ նոսա:

Եւ եղեւ ի բազմելն նորա ընդ նոսա, առեայ զհացն օրհնեաց, երեկ եւ ետ նոցա: Եւ նոցա բացան աչք եւ ծանեան զնա, եւ նա եղեւ ի նոցանե աներեւոյք: Եւ ասեն ցմիմեանս. Ո՞չ իսկ եւ սիրտք մեր ճմլէին ի՞ մեզ՝ մինչ խօսերն ընդ մեզ զճանապարհայն, եւ որպէս բանայր մեզ զզիրս:

Եւ յարուցեայ նոյնժամայն դարձան յերուսաղէմ, եւ գտին ժողովեայ զմեռասանսն եւ զօրս ընդ նոսայն էին, եւ ասեն՝ քե Արդարեւ յարեա Տէր եւ երեւեցաւ Սիմովնի: Եւ նոքա պատմէին զայն որ զճանապարհայնն, եւ քե զիւրդ ետ ծանօթս նոցա ի բեկանել հացին: Բայց եւ ոչ նոցա հաւատացին:

Եւ եր երեկոյ ի միաշարաբոջ աւուրն, եւ դրօք փակելովք ուր էին աշակերտքն ժողովեայ վասն անին Հրէից, եկն Յիսուս եւ եկաց ի միջի նոցա եւ ասէ ցնոսա. Խաղաղութիւն ընդ ձեզ, ես եմ, մի երկնչիք: Եւ զանի հարեայ երկնչէին, եւ համարէին ոգի ինչ տեսանել: Եւ ասէ ցնոսա. Ձի խոռովեայ էք, եւ ընդէր խորհուրդք ելանեն ի սիրտս ձեր. տեսէք զձեռս իմ եւ զոտս իմ, զի ես նոյն եմ. շոշափեցէք զիս եւ տեսէք. զի ոգի՛ մարմին եւ ոսկերս ոչ ունի՛ որպէս զիսս տեսանէք զի ունիմ: Եւ զայս ասացեայ՝ եցոյց նոցա զձեռսն եւ զկողս եւ զոտս իւր: Եւ խնդացին աշակերտքն իբրեւ տեսին զՏէր:

Եւ մինչդեռ տակաւին ջհաւատային ի խնդութենէն եւ զարմացեայ էին, ասէ ցնոսա. Ունի՞ք ինչ կերակուր աստ: Եւ նոքա ետուն նմա ձկան խորովելոյ մասն, եւ

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

feignit d'aller plus loin. Mais ils le pressèrent de rester, en lui disant : Demeurez avec nous, car il se fait tard, et déjà le jour baisse. Et il entra avec eux.

Et étant avec eux à table, il prit du pain, le bénit, et l'ayant rompu, il le leur donna. Et leurs yeux s'ouvrirent, et ils le reconnurent ; et il disparut à leurs yeux. Alors ils se dirent l'un à l'autre : N'est-il pas vrai que notre cœur était brûlant en nous, lorsqu'il nous parlait dans le chemin, et nous révélait le sens des Écritures ?

Et se levant à l'heure même, ils retournèrent à Jérusalem ; et ils trouvèrent les onze apôtres, et, rassemblés avec eux, d'autres disciples, qui leur dirent : Le Seigneur est vraiment ressuscité : il est apparu à Simon. Et eux se mirent à raconter ce qui leur était arrivé en chemin, et comment ils l'avaient reconnu à la fraction du pain ; mais les apôtres ne les crurent pas davantage.

Pendant qu'ils s'entretenaient ainsi, sur la fin du même jour (qui était le premier de la semaine), rassemblés en un même lieu, et les portes étant fermées, dans la crainte des Juifs, Jésus vint, et debout au milieu d'eux, il leur dit : La paix soit avec vous : c'est moi, ne craignez point. Mais eux, pleins de trouble et de frayeur, se figuraient voir un esprit. Et il leur dit : Pourquoi vous troublez-vous, et pourquoi ces pensées viennent-elles dans vos cœurs ? Voyez mes mains et mes pieds, et que c'est bien moi ; touchez et voyez : un esprit n'a ni chair ni os, et vous voyez que j'en ai. Et ayant dit cela, il leur montra ses mains, son côté et ses pieds. Or, les disciples furent remplis de joie en revoyant leur Maître.

Mais la joie les mettait hors d'eux-mêmes, et dans le premier moment ils ne pouvaient en croire leurs yeux. Et Jésus leur dit : Avez-vous ici quelque chose à manger ? Et ils lui pré-

խորիսխ մեղու. եւ առ, եկեր առաջի նոցա, եւ զմնացորդսն ետ նոցա :

Ասէ ցնոսա դարձեալ. Ողջոյն ընդ ձեզ. որպէս առաքեաց զիս Հայր իմ, եւ ես առաքեմ զձեզ : Եւ զայս իբրեւ ասաց, փշեաց ի նոսա եւ ասէ, Առէք Հոգի սուրբ. երէ ումէք քողուցուք զմեղս, քողեալ լիցի նոցա. երէ զուրուք ունիցիք, կալեալ լիցի :

Իսկ Թովմաս՝ մի յերկոտասանիցն անուանեալն Երկուորեակ՝ ոչ էր ընդ նոսա յորժամ եկն Յիսուս : Ասէին ցնա այլ աշակերտքն, երէ Տեսաք զՏէր : Եւ եա ասէ ցնոսա. Երէ ոչ տեսից ի ձեռս նորա զնշան բեւեռացն, եւ արկից զմատունս իմ ի տեղիս բեւեռացն, եւ մխեցից զձեռս իմ ի կողս նորա, ոչ հաւատամ :

Եւ յետ ուր աուր դարձեալ էին ի ներքս աշակերտքն, եւ Թովմաս ընդ նոսա : Գայ Յիսուս դրօքն փակելովք, եւ եկաց ի մէջ եւ ասէ. Ողջոյն ընդ ձեզ : Ապա ասէ ցԹովմաս. Բեր զմատունս քո եւ արկ այսր, եւ տես զձեռս իմ, եւ բեր զձեռն քո եւ մխես ի կողս իմ, եւ մի լինիր անհաւատ, այլ հաւատացեալ : Պատասխանի ետ Թովմաս եւ ասէ ցնա. Տէր իմ եւ Աստուած իմ : Ասէ ցնա Յիսուս. Այդ զի տեսերդ զիս, եւ հաւատացեր. երանի որոց ոչ իցէ տեսեալ եւ հաւատացեն :

Բագում եւ այլ նշանս արար Յիսուս առաջի աշակերտաց իւրոց որ ոչ է գրեալ ի գիրս յայսմիկ : Այլ այս այնչափ ինչ գրեցաւ, զի հաւատայցէք՝ երէ Յիսուս Քրիստոս է Որդի Աստուծոյ : Եւ զի հաւատայցէք, եւ զկեանսն յաւիտեանականս ընդունիցիք յանուն նորա :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

sentèrent un morceau de poisson grillé et un rayon de miel. Et lorsqu'il eut mangé devant eux, prenant ce qui restait, il le leur distribua.

Et il leur dit de nouveau : La paix soit avec vous ; comme mon Père m'a envoyé, ainsi moi-même je vous envoie. Et ayant dit ces paroles, il souffla sur eux, et leur dit : Recevez l'Esprit-Saint : A ceux à qui vous remettrez les péchés, les péchés seront remis ; et à ceux à qui vous les retiendrez, ils seront retenus.

Or Thomas appelé Didyme, un des douze, n'était pas avec eux quand Jésus vint. Les autres disciples lui dirent donc : Nous avons vu le Seigneur. Il leur répondit : Si je ne vois dans ses mains l'ouverture faite par les clous, et si je ne mets mon doigt dans cette ouverture, et ma main dans son côté, je ne croirai point.

Huit jours après, les disciples étant encore dans le même lieu et Thomas avec eux, Jésus vint, les portes étant fermées ; et, debout au milieu d'eux, il leur dit : La paix soit avec vous. Puis, il dit à Thomas : Avancez votre doigt : voici mes mains ; approchez votre main et mettez-la dans mon côté, et ne soyez plus incrédule, mais fidèle. Thomas, élevant la voix, lui dit : Mon Seigneur et mon Dieu ! Jésus lui dit : Vous avez cru, Thomas, parce que vous avez vu. Heureux ceux qui n'ont point vu et qui ont cru !

Jésus fit encore, en présence de ses disciples, beaucoup d'autres prodiges qui ne sont point écrits dans ce livre. Mais ceux-ci ont été écrits, afin que vous croyiez que Jésus est le Christ, Fils de Dieu ; et qu'en croyant vous ayez la vie en son nom.

Գ Լ Ո Ւ Խ Խ Ե .

Յայտնել Յիսուսի գանձն իւր աշակերտացն առ ծովակին Տիբերեայ . —
Երկրորդ հրաշալի որս ձկանց . — Հարցումն սիրոյն առ Պետրոս . —
Առաքումն աշակերտացի քարոզութիւն ընդ ամենայն տիեզերս :
— Համբարձումն Փրկչին յերկինս . — Ընտրութիւն Մատա-
թիայ . — Գալուստ Հոգւոյն սրբոյ . — Քարոզութիւնք
առաքելոցն Գրիստոսի :

 ԵՏ այսորիկ դարձեալ յայտնեաց գանձն
իւր Յիսուս աշակերտացն իւրոց առ
ծովեզերքն Տիբերեայ, եւ յայտնեաց այսպէս :
Էին ի միասին Սիմովն Պետրոս, եւ Թովմաս
անուանեալն Երկուորեակ, եւ Նաբանայէ՛ որ ի
կանայ Գալիլեացոց, եւ որդիքն Զեբեդեայ, եւ այլք
յաշակերտաց անտի երկու : Ասէ ցնոսա Սիմովն Պետ-
րոս. Երբամ ձուկն որսայ : Ասեն ցնա. Գամք եւ մեք ընդ
քեզ : Գնացին եւ մտին ի նաւ, եւ յայնմ գիշերի կայան
եւ ոչ ինչ :

Իբրեւ այգ եղեւ՝ կայր Յիսուս յեզր ծովուն, բայց ոչ
ժանեան աշակերտքն քէ Յիսուս իցէ : Ասէ ցնոսա Յի-
սուս. Մանկունք, միքե ունիք ինչ ուտելոյ : Պատաս-
խանի ետուն եւ ասեն ցնա, Ոչ : Ասէ ցնոսա. Արկէք յա-
ջակողմն նաւին գուռկանդ, եւ գտանիցէք : Արկին, եւ
ոչ կարէին ձգել ի բազմութենէ անտի ձկանցն :

Ասէ աշակերտն այն զոր սիրէրն Յիսուս՝ ցՊետրոս.
Տեր է այն : Սիմոն Պետրոս իբրեւ լուա քէ Տեր է, արկաւ
զիւրեւ զսփածանելին, քանզի մերկ էր, եւ ընկեց զինքն

CHAPITRE XLV.

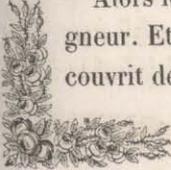
Jésus apparaît aux apôtres près de la mer de Galilée. — Seconde pêche miraculeuse. — Question à saint Pierre. — Mission des apôtres dans le monde entier. — Jésus s'élève au ciel en leur présence. — Élection de Matthias. — Descente de l'Esprit-Saint. — Les apôtres vont prêcher l'Évangile par toute la terre.

Jésus apparut de nouveau à ses disciples près de la mer de Tibériade, et il leur apparut ainsi : Simon-Pierre et Thomas, appelé Didyme, et Nathanaël, qui était de Cana en Galilée, et les fils de Zébédée, et deux autres de ses disciples étaient ensemble ; et Simon-Pierre leur dit : Je vais pêcher. Ils lui dirent : Nous y allons avec vous. S'étant rendus à la mer, ils montèrent dans une barque, et cette nuit-là ils ne prirent rien.

Lorsqu'il fit jour, Jésus parut sur le rivage, et ses disciples ne le reconnaissaient point. Jésus leur dit : Mes enfants, avez-vous quelque chose à manger ? Ils répondirent : Non. Il leur dit : Jetez le filet à droite de la barque, et vous trouverez. Ils le jetèrent ; et ils ne pouvaient plus le tirer, à cause du grand nombre des poissons.

Alors le disciple que Jésus aimait dit à Pierre : C'est le Seigneur. Et Simon-Pierre, apprenant que c'était le Seigneur, se couvrit de sa tunique (car il s'en était dépouillé), et se jeta à la

ի ծովն : Եւ այլ աշակերտքն նաւան իսկ գային , քանզի ջէին հեռի ի ցամաքէն , այ իբրեւ երկերիւր կանգնաւ , քարշէին զգործին հանդերձ ձկամբն :

Իբրեւ ելին ի ցամաք , տեսանեն կրակետոյ կայծականց , եւ ձուկն մի ի վերայ , եւ հաց : Ասէ ցնոսա Յիսուս . Բերէք ի ձկանց այտի զոր դուքդ կաշարուք այժմիկ : Եմուտ Սիմովն Պետրոս , եւ ձգէր զգործին ի ցամաք լի մեծամեծ ձկամբք՝ հարիւր յիսուն եւ երիւք : Եւ այնչափ ինչ կայր , եւ ոչ պատառեցաւ գործին :

Ասէ ցնոսա Յիսուս . Եկայք ճաշեցէք : Եւ ոչ ոք յաշակերտացն իշխեք հարցանել՝ թէ Դու ո՞վ ես . զի զիտէին թէ Տէրն է : Դայ Յիսուս եւ առնու զհացն եւ տայ նոցա , նոյնպէս եւ զձուկնն : Չայս երիցս անգամ երեւեցաւ Յիսուս աշակերտացն յարուցեալ ի մեռելոց :

Եւ իբրեւ ճաշեցին , ասէ ցՍիմովն Պետրոս Յիսուս . Սիմովն Յովնանու , սիրնս զիս առաւել քան զդոսա : Ասէ ցնա . Այն Տէր , եւ դու զիտես զի սիրեմ զքեզ : Ասէ ցնա , Արածեա զգառինս իմ : Դարձեալ ասէ ցնա . Սիմովն Յովնանու , սիրնս զիս : Ասէ ցնա . Այն Տէր , եւ դու զիտես զի սիրեմ զքեզ : Ասէ ցնա . Արածեա զոչխարս իմ : Ասէ ցնա երիցս անգամ . Սիմովն Յովնանու , սիրնս զիս : Տրամեցաւ Պետրոս՝ զի ասացն ցնա երիցս՝ թէ սիրնս զիս , եւ ասէ ցնա . Տէր , դու զամենայն զիտես , եւ դու իսկ զամենայն ճանաչես , եւ երէ սիրեմ զքեզ : Ասէ ցնա Յիսուս . Արածեա զոչխարս իմ : Ամեն ամեն ասեմ քեզ , զի մինչ մանուկն էիր՝ անձամբ անձին զօտի ածէիր , եւ երբայիր յն եւ կամէիր . եւ յորժամ ծերացիս , ձեռս ի վեր կայցես , եւ այլք ածցեն քեզ զօտի , եւ տարցին ուր ոչն կամիցիս : Չայս ասաց՝ նշանակեալ թէ որով մահու

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

nage. Et comme la barque n'était éloignée de la terre que d'environ deux cents coudées, les autres disciples abordèrent à la rame, traînant après eux le filet de poissons.

Lorsqu'ils furent descendus à terre, ils virent des charbons allumés, et un poisson dessus, et du pain. Jésus leur dit : Apportez des poissons que vous venez de prendre. Simon-Pierre monta dans la barque et tira à terre le filet contenant cent cinquante-trois poissons. Et quoiqu'ils fussent énormes, le filet ne se rompit point.

Jésus leur dit : Venez, et mangez. Et aucun de ceux qui étaient assis n'osait lui demander : Qui êtes-vous ? sachant que c'était le Seigneur. Et Jésus, s'approchant, prit le pain, et leur en donna, puis il leur distribua pareillement le poisson. Ce fut la troisième fois que Jésus apparut à ses disciples après qu'il fut ressuscité d'entre les morts.

Lorsqu'ils eurent mangé, s'adressant à Simon-Pierre, Jésus lui dit : Simon, fils de Jonas, m'aimez-vous plus que ceux-ci ? Il lui répondit : Oui, Seigneur, vous savez que je vous aime. Jésus lui dit : Paissez mes agneaux. Il lui dit de nouveau : Simon, fils de Jonas, m'aimez-vous ? Il lui répondit : Oui, Seigneur, vous savez que je vous aime. Jésus lui dit : Paissez mes agneaux. Il lui dit une troisième fois : Simon, fils de Jonas, m'aimez-vous ? Pierre fut contristé de ce qu'il lui avait dit pour la troisième fois : M'aimez-vous ? Et il lui répondit : Seigneur, vous connaissez toutes choses ; vous savez que je vous aime. Jésus lui dit : Paissez mes brebis. En vérité, en vérité, je vous le dis : Quand vous étiez jeune, vous vous ceigniez vous-même, et vous alliez où vous vouliez ; mais quand vous serez vieux, vous étendrez les mains, et un autre vous ceindra, et vous conduira où vous ne voudrez point. Or Jésus parlait ainsi

փառաւոր անիցե գԱստուած : Եւ զայս իբրեւ ասաց,
ասե ցնա. Եկ զկնի իմ :

Դարձաւ Պետրոս եւ տեսանե գաշակերտն զոր սիրեր
Յիսուս՝ զի երբայր զկնի. (որ եւ անկաւ զյանջօքն նորա
եւ ասե. Տէր, ո՞վ է որ մատնելոցն է գքեզ.) զնա տեսեալ
Պետրոսի՝ ասե ցՅիսուս. Տէր, իսկ սա զի : Ասե ցնա
Յիսուս. Եթէ կամիմ զի կացցե դա՝ մինչեւ ես զամ, քեզ
զի փոյք է, դու եկ զկնի իմ :

Եւ ել բանս այս յեղբարս, եւ համարեցան թէ աշա-
կերտն այն ոչ մեռանիցի. եւ ոչ ասաց նմա Յիսուս եթէ
ոչ մեռանիցի, այլ թէ Կամիմ ես՝ թէ կացցե դա մինչեւ ես
զամ : Այս աշակերտ է որ վկայե վասն այսոցիկ, որ եւ
գրեացն իսկ զայսոսիկ. եւ գիտեմք եթէ ճշմարիտ է վը-
կայութիւն նորա :

Իսկ մեռասան աշակերտքն գնացին ի Գալիլեա ի
լեառնն ուր ժամադիր եղեւ նոցա Յիսուս : Իբրեւ տեսին
զնա, երկիր պագին նմա, եւ ոմանք յերկուացան : Եւ
մատուցեալ Յիսուս խօսեցաւ ընդ նոսա եւ ասե.
Տուա ինձ ամենայն իշխանութիւն յերկինս եւ յերկրի.
Գնացէք այսուհետեւ, աշակերտեցէք զամենայն հերա-
նոսս, մկրտեցէք գնոսս յանուն Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգոյն
սրբոյ : Ուսուցէք նոցա պահել զամենայն որ ինչ պա-
տուիրեցի ձեզ. եւ անաւասիկ ես ընդ ձեզ եմ զամենայն
աւուրս՝ մինչեւ ի կատարած աշխարհի :

Յետոյ մինչդեռ բազմեալ էին մեռասանքն՝ երեւեցաւ
նոցա, եւ թշնամանեաց զանհաւատութիւն նոցա եւ
զխստասրտութիւն. զի որ երեւեցաւ նոցա յարուցեալ
ի մեռելոց՝ եւ նոքա ոչ հաւատացին : Եւ ասե ցնոսս,
Երբոյք յաշխարհ ամենայն, եւ քարոզեցէք զաւետա-
րանն ամենայն արարածոց : Որ հաւատայ եւ մկրտիցի՝
կեցցե, եւ որ ոչն հաւատայ դատապարտեացի : Նշանք

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

pour faire entendre par quelle mort Pierre devait glorifier Dieu. Et ayant dit ces paroles, il ajouta : Suivez-moi.

Pierre, s'étant retourné, vit venir après lui le disciple que Jésus aimait (le même qui, pendant la Cène, reposa sur le sein de Jésus et lui dit : Seigneur, qui est celui qui vous trahira ?) Pierre donc, l'ayant vu, dit à Jésus : Seigneur, pour ce qui concerne celui-ci ? Jésus lui dit : Si je veux qu'il demeure ainsi jusqu'à ce que je vienne, que vous importe ? Vous, suivez-moi.

Le bruit courut donc parmi les frères que ce disciple ne mourrait point. Cependant Jésus n'avait point dit, il ne mourrait point ; mais, si je veux qu'il demeure ainsi jusqu'à ce que je vienne, que vous importe ? C'est ce disciple qui rend témoignage de ces choses et qui les a écrites ; et nous savons que son témoignage est vrai.

Après cela, les onze apôtres s'en allèrent sur une montagne de Galilée où Jésus leur avait ordonné de se rendre. Et en le voyant, ils l'adorèrent. Et comme quelques-uns hésitaient, Jésus s'approcha, et s'adressant aux apôtres, il leur dit : Toute puissance m'a été donnée dans le ciel et sur la terre : allez donc, enseignez toutes les nations, les baptisant au nom du Père, et du Fils, et du Saint-Esprit ; leur apprenant à observer tout ce que je vous ai commandé, et voilà que je suis avec vous tous les jours, jusqu'à la consommation des siècles.

Enfin Jésus apparut aux onze disciples, comme ils étaient à table ; et il leur reprocha leur incrédulité et la dureté de leur cœur, parce qu'ils n'avaient pas cru à ceux qui avaient vu qu'il était ressuscité ; et il leur dit : Allez dans tout le monde, et prêchez l'Évangile à toute créature. Celui qui croira et qui sera baptisé sera sauvé ; mais celui qui ne croira pas sera condamné. Voici les signes qui accompagneront ceux qui croiront : ils

ՎԱՐՔ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

այսոքիկ՝ որ հաւատանն՝ երբիցեն զնեա այնոցիկ. յա-
նուն իմ դեւ հանցեն, լեզուս խօսեսցին, ի ձեռս իւրեանց
օձս բարձցեն, եւ եքի մահացու ինչ դեղ արբցեն՝ նոցա
ինչ ոչ վնասեսցէ. ի վերայ հիւանդաց ձեռս դիցեն եւ
բժշկեսցեն :

Եւ ասէ ցնոսա. Այս բանք են զոր խօսեցայ ընդ ձեզ
մինչ առ ձեզն էի՝ քէ Պարտ է յնույ ամենայն գրելոցն յօ-
րեանս Մովսեսի եւ ի մարգարես եւ ի սաղմոսսն վասն
իմ : Յայնժամ երաց գմիտս նոցա իմանալ զգիրս, եւ ասէ
ցնոսա՝ քէ Այսպէս պարտ էր շարհարիլ Քրիստոսի, եւ
յառնել ի մեռելոց յաւուր երրորդի, եւ քարոզել յանուն
նորա անպաշխարութիւն եւ բողոքիւն մեղաց յամենայն
ազգս՝ սկսեալ յերուսաղեմէ. եւ դուք էք վկայք այսոցիկ :
Եւ անա ես առաքեմ զաւետիս Հօր իմոյ ի ձեզ. եւ դուք
նստարուք ի քաղաքիս յերուսաղեմ՝ մինչեւ զգենուցուք
գօրութիւն ի բարձանց : Ձի Յովհաննէս մկրտեաց ի
ջուր, այլ դուք մկրտիցիք ի Հոգին սուրբ, ոչ յետ բա-
զում ինչ աւուրցա այսոցիկ :

Եւ նորա մատուցեալ հարցանէին զնա եւ ասէին. Տէր,
եք ի ժամանակի աստ յայսմիկ հասուցանելոց իցես զար-
քայութիւնն Իսրայելի : Ասէ ցնոսա. Ոչ է ձեզ գիտել
զժամն եւ զժամանակս, զոր Հայր եղ յիւրում իշխանու-
թեան. այլ առջիք գօրութիւն ի հասանել Հոգւոյն սրբոյ
ի վերայ ձեր, եւ եղիջիք ինձ վկայք յերուսաղեմ եւ յա-
մենայն Հրեաստանի եւ ի Սամարիա, եւ մինչեւ ի ծագս
երկրի :

Ենան զնոսա մինչեւ ի Բերանիա, եւ ամբարձեալ
զձեռս իւր՝ օրհնեաց զնոսա : Եւ եղեւ յօրհնելն նորա զնո-
սա՝ մեկնեցաւ ի նոցանէ եւ վերանայր յերկինս, եւ

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

chasseront les démons en mon nom, ils parleront des langues nouvelles ; ils manieront les serpents ; et s'ils boivent quelque poison mortel, il ne leur fera aucun mal ; ils imposeront les mains sur les malades, et les malades seront guéris.

Et il ajouta : C'est l'accomplissement des paroles que je vous ai dites, lorsque j'étais encore avec vous, qu'il fallait que s'accomplît tout ce qui est écrit de moi dans la loi de Moïse, dans les Prophètes et dans les Psaumes. Alors il leur ouvrit l'esprit pour qu'ils comprissent les Écritures ; et il leur dit : Il est ainsi écrit, et ainsi il fallait que le Christ souffrit, que le troisième jour il ressuscitât d'entre les morts, et que la pénitence et la rémission des péchés fussent prêchées en son nom à toutes les nations, en commençant par Jérusalem. Or, c'est vous qui êtes les témoins de ces choses. Et moi, je vais envoyer sur vous l'Esprit que mon Père vous a promis. Vous, demeurez dans Jérusalem, jusqu'à ce que vous soyez revêtus de la vertu d'en haut. Jean n'a baptisé que dans l'eau ; mais vous, vous serez baptisés dans l'Esprit-Saint, peu de jours après celui-ci.

Or ceux qui étaient avec Jésus l'interrogèrent, en lui disant : Seigneur, sera-ce dans ce temps que vous rétablirez le royaume d'Israël ? Il leur dit : Ce n'est point à vous de connaître les temps ni les moments que le Père s'est réservés dans sa puissance. Mais vous recevrez la vertu de l'Esprit-Saint, qui surviendra en vous ; et vous me rendrez témoignage dans Jérusalem, dans toute la Judée, dans la Samarie, et jusqu'aux extrémités de la terre.

Il les conduisit jusqu'à Béthanie ; et, levant les mains, il les bénit ; et, en les bénissant, il se sépara d'eux, s'élevant et montant au ciel en leur présence ; et une nuée le déroba à leurs

ՎԱՐՔ ԳՐԻՍՏՈՍԻ

ամայն կալաւ զնա յաջաց նոցա. եւ համբարձեալ յերկինս նստաւ ընդ աջմէ Հօր: Եւ մինչդեռ պշուցեալ էին ընդ երկինս երթալոյ նորա, եւ անաւասիկ արք երկու երեւեցան նոցա ի հանդերձս սպիտակս, որք եւ ասացին. Արք Դալիլեացիք, զի կայք հայեցեալ ընդ երկինս: Այս Յիսուս որ վերացան ի ձէնջ յերկինս, սոյնպէս եկեսցէ՛ զոր օրինակ տեսէք զնա երթեալ յերկինս:

Ապա դարձան յերուսաղեմ յանուանեալ լեռնէն Զիբնեաց: Եւ իբրեւ մտին, ելին ի վերնատունն ուր վանքն իսկ էին, Պետրոս եւ Յակովբոս, Յովհաննէս եւ Անդրեաս, Փիլիպպոս եւ Թովմաս, Բարթողովմէոս եւ Մատթէոս, Յակովբոս Աւփեան եւ Շմաւոն Նախանձայոյց եւ Յուդա Յակովբեան: Սորքա ամենեքեան էին հանապազօրոյեալ միաբան յաղօթս հանդերձ կանամբք, եւ Մարեմաւ մարբն Յիսուսի եւ եղբարքք նորա:

Բայց է եւ այլ ինչ բազում զոր արար Յիսուս, զոր եթէ գրեալ էր մի ըստ միոջէ՛ կարծեմ թէ եւ ոչ աշխարհս բաւական էր տանել զգիրսն որ թէ գրեալ էին:

Եւ յաուրսն յայնոսիկ յարուցեալ Պետրոս ի մէջ եղբարցն՝ ասէ. եւ էր անդ բազմութիւն անուանց իբրեւ հարիւր եւ քսանից. Արք եղբարքք, պարտ էր կատարել գրոյն զոր յառաջագոյն ասաց Հոգին սուրբ ի բերանոյ Դաւթի վասն Յուդայի, որ եղեւ առաջնորդ ունելեացն Յիսուսի. զի ի թիւս մեր էր ընդ մեզ, եւ հասեալ էր նմա՞ վիճակ պաշտամանս այսորիկ: Սա ստացաւ գեող ի վարձուց անիրաւութեան, եւ ուռուցեալ հերձաւ ընդ մէջ, եւ հեղաւ ամենայն փոր նորա: Եւ յայտնի էղեւ ամենեցուն որ բնակեալ են յերուսաղեմ, մինչեւ կոչել զեղջն այնմիկ (բարբառովն իւրեանց) Ակեղդամայ այս ինքն է՛ գեող արեան: Զի գրեալ է ի գիրս Սաղմո-

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

regards, et il monta dans le ciel, où il est assis à la droite du Père. Et tandis qu'ils suivaient des yeux Jésus allant au ciel, voilà que deux hommes, ayant des vêtements blancs, étaient debout auprès d'eux, et leur dirent : Hommes de Galilée, pourquoi restez-vous ici les yeux fixés vers le ciel ? Ce même Jésus que le ciel vient de vous enlever en descendra un jour de la même manière que vous l'avez vu y monter.

Alors les disciples quittèrent la montagne des Oliviers, et rentrèrent dans Jérusalem. Et de retour au cénacle, ils montèrent où demeuraient Pierre et Jean, Jacques et André, Philippe et Thomas, Barthélemy et Matthieu, Jacques fils d'Alphée et Simon appelé le Zélé, et Jude frère de Jacques ; et tous unanimement persévéraient dans la prière, avec les saintes femmes, les frères de Jésus, et Marie sa mère.

Il y a encore d'autres choses que Jésus a faites, et en si grand nombre que, si on les écrivait en détail, le monde lui-même, à notre avis, ne pourrait pas contenir les volumes qu'elles exigeraient.

En ces jours-là, Pierre se levant au milieu des frères qui étaient rassemblés, au nombre d'environ cent vingt, leur dit : Mes amis et mes frères, il faut que s'accomplisse la parole de l'Écriture, que le Saint-Esprit a prononcée par la bouche de David touchant Judas, qui s'est fait le conducteur de ceux qui ont pris Jésus. Il était parmi nous, du nombre des apôtres, et appelé comme nous aux fonctions de ce grand ministère. Mais aussi l'on acheta un champ avec le salaire de son iniquité ; et, après qu'il se fut pendu, son corps se déchira par le milieu, et toutes ses entrailles se répandirent. Et c'est un fait tellement connu de tous ceux qui habitent Jérusalem, que ce champ fut appelé dans leur langue *Haceldama*, c'est-à-dire le champ du

ասց. եղիցի բնակութիւն նորա աներակ, եւ մի ոք իցէ որ բնակիցէ ի նմա. եւ զկարգ նորա առցէ այլ :

Արդ պարտ է յարանցս յայսցանէ եկելոցս ընդ մեզ յամենայն ժամանակի յորում մուտ եւ ել առ մեզ Տէր Յիսուս, սկսեալ ի մկրտութենէն Յովհաննու մինչեւ ցօրն յորում վերացաւ ի մենչ, վկայ յարութեան նորա ընդ մեզ լինել միում ի սոցանէ :

Եւ կացուցին երկուս. զՅովսէփ՝ որում Բարսաբայն կոչեին, որ անուանեցան Յուստոս, եւ զՄատաթիա : Եւ կացեալ յաղօթս՝ ասեն. Դու Տէր, սրտագետ ամենայնի, յայտնեա զմի ոք զոր ընտրեցեր ի սոցանէ յերկուցունց, առնուլ զվիճակ պաշտամանս այսորիկ եւ զստաքելութեան, յորմէ անկաւ Յուդաս՝ զնալ ի տեղի իւր : Եւ ետուն վիճակս նոցա, եւ ելաներ վիճակն Մատաթեայ. եւ համարեցաւ ընդ մետասան առաքեալսն :

Եւ ի կատարել աուրցն Պենտեկոստեից՝ էին ամենեքեան միաբան ի միասին. եւ եղեւ յանկարծակի հնչիւն յերկնից՝ եկեալ իբրեւ սաստիկ հողմոյ, եւ ելից զամենայն տունն յորում նստեին : Եւ երեւեցան նոցա բաժանեալ լեզուք իբրեւ ի հրոյ, եւ նստաւ իւրաքանչիւր ի վերայ նոցա : Եւ լցան ամենեքեան Հոգւով սրբով, եւ սկսան խօսել յայլ եւ յայլ լեզուս որպէս եւ Հոգին տայր բարբառել նոցա :

Եւ եկեալ քարոզէին ընդ ամենայն երկիր՝ Տեառն զործակցութեամբ, եւ զբանն հաստատէին ամենայն նշանօք որ երբայր գնետ նոցա :

VIE DE JÉSUS-CHRIST.

sang. Or il est écrit dans le livre des Psaumes : Que leur demeure deviennent déserte, et qu'il n'y ait personne pour l'habiter ; et qu'un autre reçoive le ministère dont il était revêtu.

Il faut donc qu'un des hommes qui nous ont toujours accompagnés, depuis que le Seigneur Jésus a paru parmi nous jusqu'au moment où il nous a quittés, depuis qu'il reçut le baptême de Jean jusqu'au jour où il s'est élevé du milieu de nous : qu'un de ces hommes soit choisi pour être avec nous témoin de sa résurrection.

Et on en présenta deux : Joseph ou Barsabas, surnommé le Juste ; et Matthias. Et tous prièrent ainsi : Vous, Seigneur, qui connaissez le cœur de tous, indiquez-nous lequel de ces deux hommes vous avez choisi, pour qu'il soit revêtu du ministère et de l'apostolat dont Judas s'est dépouillé criminellement pour s'en aller en son lieu. Et ils tirèrent les noms au sort, et le sort tomba sur Matthias, qui fut mis au nombre des apôtres.

Or, quand les jours de la Pentecôte furent accomplis, les disciples étant tous ensemble dans un même lieu, tout à coup se fit entendre un bruit venant du ciel, et semblable à celui d'un vent impétueux qui s'élève ; et il remplit toute la maison où ils étaient assis ; et ils virent paraître comme des langues de feu, partagées au-dessus de l'assemblée, et s'arrêtant, une sur chacun d'eux ; et ils furent tous remplis de l'Esprit-Saint, et commencèrent à parler diverses langues, selon les paroles que l'Esprit-Saint leur mettait dans la bouche.

Et les apôtres, s'en allant, prêchèrent partout, le Seigneur agissant avec eux, et confirmant leur parole en la faisant suivre par des prodiges.

FIN.

ԳԼԽ Ա. ԿԱՐԳՈՒԹԵԱՆՅ ՄԱՏԵՆԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա.

Բանն յախտենական մարդացեալ ի ժամանակի. — Աւետումն հրեշտակին առ Զաքարիա եւ առ Կոյսն սուրբ. էջ 2

ԳԼՈՒԽ Բ.

Ազգաբանութիւն Փրկչին. — Այցելութիւն Տրքամօրն առ Եղիսաբեր. — Յայտնութիւն առ Յովսէփ. — Ծնունդ Յովհաննու Կարապետին. 10

ԳԼՈՒԽ Գ.

Ծնունդ Որդւոյն Աստուծոյ. — Դայուստ նովուացն լերկրայազութիւն. — Թշախտութիւն Փրկչին. — Դայուստ մոգուցն. — Քառասնօրեայ գայուստ Փրկչին ի տաճարն. — Փախուստ նորա լեզիպտոս, եւ դարձն ի Նազարէթ. — Մնայն Յիսուսի լերուսադէմ, եւ գտանել ի տաճարին 18

ԳԼՈՒԽ Դ.

Քարոզութիւն Յովհաննու եւ մկրտել գծողութւորդն. — Մկրտի եւ Բրիստոս. — Երկրորդ ազգաբանութիւն Փրկչին. 30

ԳԼՈՒԽ Ե.

Փորձութիւնք Տեառն յանապա-

CHAPITRE 1er.

Le Verbe éternel s'est fait homme dans le temps. — Un ange annonce à Zacharie la naissance de Jean-Baptiste, — et à Marie les desseins de Dieu sur elle, page. 3

CHAPITRE II.

Généalogie du Sauveur. — Marie va visiter Elisabeth. — L'ange annonce à Joseph le mystère de l'incarnation. — Naissance de saint Jean-Baptiste, page. 11

CHAPITRE III.

Naissance du Fils de Dieu. — Des bergers viennent l'adorer. — Circumcision de l'Enfant Jésus. — Les Mages viennent lui offrir des présents. — Présentation de N.-S. au temple. — La fuite en Egypte et le retour à Nazareth. — L'Enfant Jésus parmi les docteurs, page. 19

CHAPITRE IV.

Jean quitte son désert, commence à prêcher et baptise le peuple. — Jésus lui-même va au Jourdain recevoir le baptême. — Seconde généalogie de l'Homme-Dieu, page. . . 31

CHAPITRE V.

Tentation de Jésus dans le désert.

տին. — Վկայութիւն Յովնաննու. — Առաջին կրօնումն Անդրեայ, Պետրոսի, եւ Փիլիպպոսի. — Վասն հարցմանն Նաբանայելի . . . 38

ԳԼՈՒԽ Զ.

Սկիզբն նշանաց ի նաբսանիսն որ ի Կանա. — Երբ Փրկչին ի Կափառնաում եւ անտի յերուսաղէմ, եւ արտաքսել ի տաճարէն զվաճառականսն. — Որ ընդ Նիկողիմոսի բանքն զվերստին ծննդենէ. . . 46

ԳԼՈՒԽ Է.

Վկրտել Յիսուսի եւ աշակերտացն ի Հրեաստանի. — Նոր վկայութիւն Յովնաննու առ աշակերտոս իւր զՅիսուսէ. — Հերովդի ունել զՅովնաննէս եւ արկանել ի բանս. — Իբրք կնոջն Սամարացոյ. . . 54

ԳԼՈՒԽ Ը.

Երբ Փրկչին ի Գալիլիա. — Բժշկութիւն որդւոյ բազաւորացիին. — Ի Նագարէր ընթեռնու եւ մեկնէ զԵսայի մարգարէ. — Բնակեալ ի Կափառնաում վերստին կոչէ զաշակերտսն առ իւր. — Բժշկութիւն զիւանորին եւ զգրանջին Պետրոսի եւ այլոց ախտածեացոյ. . . 64

ԳԼՈՒԽ Թ.

Բժշկութիւն բորոտին եւ այլոց ախտածեացոց բազմաց. — Վարդապետէ ի նաւէ անտի զժողովուրդն. — Հրաշալի որս ձկանց. — Բժշկութիւն անդամալուծին ի Կափառնաում. . . 72

ԳԼՈՒԽ Ժ.

Կոչումն Մատթի. — Փարիսեացոցն տրտունջ. — Խնդիր զպահոց. — Յայրս. — Բժշկութիւն տեսանիսն. — Յարութիւն զստերն Յայրոսի. — Բժշկութիւն երկուց կուրաց եւ համերն զիւանորի. . . 80

ԳԼՈՒԽ ԺԱ.

Բժշկութիւն անդամալուծին որ ի Պրորասիկէ. — Պատասխանի Փրկչին առ Փարիսեցիսն զայթակղեալս.

— Témoignage de Jean. — Première vocation d'André, de Pierre et de Philippe. — Entretien de Jésus avec Nathanaël, page. . . 39

CHAPITRE VI.

Premier miracle aux noces de Cana. — Jésus se rend à Capharnaüm, et bientôt après à Jérusalem; vendeurs chassés du lieu saint. — Entretien de Jésus avec Nicodème, p. 47

CHAPITRE VII.

Jésus baptisé par ses disciples dans la Judée. — Jean rend à Jésus un nouveau témoignage devant ses disciples. — Il est mis en prison par Hérode. — Entretien de Jésus avec la Samaritaine, page. . . 55

CHAPITRE VIII.

Jésus va de nouveau en Galilée. — Guérison du fils d'un officier du roi. — A Nazareth, il lit et explique une prophétie d'Isaïe. — A Capharnaüm, il appelle encore ses disciples. — Il délivre un possédé et guérit la belle-mère de Simon-Pierre et autres malades, page. . . 65

CHAPITRE IX.

Guérison d'un lépreux et de beaucoup d'autres malades. — Jésus monte sur une barque pour enseigner. — Pêche miraculeuse. — De retour à Capharnaüm, il guérit un paralytique, page. . . 73

CHAPITRE X.

Vocation de Matthieu. — Murmure des Pharisiens. — Questions touchant le jeûne. — Jaire. — Une femme infirme est guérie. — Résurrection de la fille de Jaire. — Guérison de deux aveugles et d'un possédé muet, p. 81

CHAPITRE XI.

Guérison d'un paralytique à la Piscine des brebis. — Réponse de Jésus aux Pharisiens. — Ses disciples

— Հասկ կորգել աշակերտացն, եւ Յիսուսի անմեղաղիր առնել զնոսս. — Բժշկութիւն ձեռինն գոսացելոյ, եւ այլոց ակտածետաց բազմաց. 88

ԳԼՈՒԽ ԺԲ.

Ընտրութիւն Առաքելոց. — Քարոզութիւն Փրկչին ի լերինն. . . 100

ԳԼՈՒԽ ԺԳ.

Բժշկութիւն բորոտին. — Բժշկութիւն ծառայի հարկւրապետին: — Յարութիւն որդւոյ այրւոյն ի Նայիմ. — Հարցումն աշակերտացն Յովհաննու. — Գովութիւն Փրկչին զՅովհաննէ. — Նախատէ Քրիստոս զքաղաքսն անհաւատս. — Հրաւեր վաստակարեկ տառապելոց. . . 122

ԳԼՈՒԽ ԺԳ.

Կինն մեղաւոր ի տան Փարիսեցւոյն. — Քարոզութիւն Փրկչին ի քաղաքս եւ ի գիւղս. — Բժշկութիւն կոյր եւ համր դիւահարին. — Հայտնութիւն Փարիսեցւոցն. — Նշան խնդրեն ի նմանէ. — Մայրն եւ եղբարք Քրիստոսի. . . 132

ԳԼՈՒԽ ԺԵ.

Քարոզութիւն Քրիստոսի առ ժողովուրդն ի ծովեզերին. — Առակք սերմանահանին, սերմանեացն հասելոց ի հունձս, որոմանցն յագարակի, հատոյն մանանխոյ, խմորոյն, եւս եւ զանձին ծածկելոյ, պատուական մարգարտին, եւ ուղկահին արկելոյ ի ծով. . . 142

ԳԼՈՒԽ ԺԶ.

Գպիրն մերժեալ յաշակերտութենէ. — Աշակերտն որ բաղել նախ զհայրն կամեր. — Մրրիկն ցածուցեալ. — Իրք դիւահարացն Գերգեսացւոց. — Դարձ Յիսուսի ի Նազարէթ. — Անհաւատութիւն Նազարեացւոցն, եւ կամել սպանանել զնս. . . 154

ԳԼՈՒԽ ԺԷ.

Քարոզութիւնք Փրկչին ի Գալիլիա. — Առաքումն աշակերտաց ի

qui mangent des épis.— Guérison d'un homme dont la main était desséchée, et d'autres malades, page. 89

CHAPITRE XII.

Élection des apôtres.— Discours sur la montagne, page. . . 101

CHAPITRE XIII.

Guérison d'un lépreux.— Guérison du serviteur d'un centenier.— A Naïm, Jésus ressuscite le fils d'une veuve.— Question des disciples de Jean.— Eloge de Jean par notre Seigneur.— Reproches aux villes impénitentes.— Invitation aux pauvres et aux affligés, page. . . 123

CHAPITRE XIV.

La pécheresse chez le Pharisien.— Prédication du Sauveur dans les villes et les villages.— Guérison d'un possédé aveugle et muet.— Blasphème des Pharisiens.— Ils lui demandent un prodige.— La mère et les frères de Jésus-Christ, page. . . 133

CHAPITRE XV.

Jésus instruit le peuple près de la mer.— Parabole du semeur, de la semence jetée dans la terre, de l'ivraie parmi le froment, du grain de sénevè, du levain, du trésor caché, de la perle précieuse, et du filet jeté dans la mer, page. . . 143

CHAPITRE XVI.

Le scribe qui voulait suivre Jésus-Christ.— Le disciple demandant à ensevelir son père.— Tempête apaisée.— Délivrance des possédés Géraséniens.— Jésus se rend à Nazareth.— Incrédulité des habitants de cette ville, page. . . 155

CHAPITRE XVII.

Jésus prêche dans la Galilée.— Mission des apôtres.— Instructions

քարոզութիւն. — Խրատքն առ նոսա. 164

ԳԼՈՒԽ ԺԸ.

Գլխատումն Յովհաննու Մկրտչի. — Լսել շերովղի զՅիսուսէ. — Կարծ առաքելոցն ի քարոզութենէ. — Կերակրել հինգմազարացն ի հնգից նկանակաց. 172

ԳԼՈՒԽ ԺԹ.

Քարոզէ Քրիստոս ժողովրդեանն ի Կափառնաում երէ մարմին իւր ճշմարիտ կերակուր է, եւ արին իւր ճշմարիտ ըմպելի է. — Տրտունջ շրեիցն. — Գայքակղել բազմաց յաշակերտելոցն. 182

ԳԼՈՒԽ Ի.

Յանդիմանութիւն Փարիսեցւոցն կեղծաւորութեան. — Բժշկութիւն դստեր կնոջն Քանանացւոյ. 190

ԳԼՈՒԽ ԻԱ.

Բժշկութիւն խլին եւ համեր. — Բժշկութիւն հիւանդաց բազմաց ի ծովեցերին. — Կերակրել չորից հազարացն յօթն նկանակաց. — Յանդիմանութիւն խնդրողացն ի նմանէ նշան, եւ աշակերտացն վասն հացի. — Բժշկութիւն կուրին ի Բերսայիղա. Գաւանութիւն Պետրոսի. 196

ԳԼՈՒԽ ԻԲ.

Պայծառակերպութիւն Քրիստոսի. — Բժշկութիւն դիւանարին. — Գարձեալ գուշակութիւն զբարբարանացն. — Երկղրամենին հատուցումն. 206

ԳԼՈՒԽ ԻԳ.

Խրատ եւ օրինակ խոնարհութեան. — Զգոյշ լինել ի գայքակղութեանց. — Առակ մոլորեալ ոչխարին. — Իշխանութիւն կապելոյ եւ արձակելոյ. — Ներել յանցաւորին անսահմանաբար. — Առակ չար ծառային. 214

ԳԼՈՒԽ ԻԴ.

Ելանել Փրկչին յերուսաղեմ ի

qu'ils reçoivent, page. 165

CHAPITRE XVIII.

Jean-Baptiste décapité. — Hérode entend parler de Jésus. — Les apôtres reviennent auprès de Jésus. — Cinq mille hommes nourris de cinq pains, page. 173

CHAPITRE XIX.

A Capharnaüm, Jésus déclare au peuple que sa chair est une nourriture et son sang un breuvage. — Murmure des Juifs. — Scandale de plusieurs d'entre les disciples de Jésus, page. 183

CHAPITRE XX.

Jésus démasque l'hypocrisie des Pharisiens. — Il guérit la fille de la Chananéenne, page. 191

CHAPITRE XXI.

Guérison d'un sourd-muet. — Près de la mer, Jésus guérit une foule de malades. — Quatre mille hommes nourris de sept pains. — Reproches à ceux qui lui demandent un prodige, puis à ses disciples. — A Bethsaïde, il guérit un aveugle. — Confession de Pierre, page. 197

CHAPITRE XXII.

Transfiguration de Jésus-Christ. — Guérison d'un démoniaque. — Jésus prédit sa passion. — Miracles pour payer l'impôt, page. 207

CHAPITRE XXIII.

Modèle d'humilité. — Éviter toute occasion de scandale. — Parabole de la brebis égarée. — Pouvoir de lier et de délier les consciences. — Pardonner toujours. — Parabole du mauvais serviteur, page. 215

CHAPITRE XXIV.

Jésus se dirige vers Jérusalem. —

տունին. — Չի գիւղ մի Սամարացոց ջրնկալաւ գնաւ. — Խրատ եւ օրինակ որոց կամիցին գնետ երբայ Յիսուսի. — Բանանայապետքն առաքեն սպասաւորս՝ ունել գնաւ. — Իրք կնոջն շնացելոյ. 222

ԳԼՈՒԽ ԻԵ.

Քարոզէ Քրիստոս առ Հրեայսն՝ քէ ինքն Որդի է Աստուծոյ. — Բժշկութիւն ի ծնէ կուրին. — Առակ քաջի Նովուին. 232

ԳԼՈՒԽ ԻԶ.

Առաքումն եօթանասուն եւ երկուց աշակերտաց ի քարոզութին. — Կարձ նոցին առ Քրիստոս. — Օրինակ Սամարացոյն բարերարի. — Մարբա եւ Մարիամ. 248

ԳԼՈՒԽ ԻԷ.

Ուսուցանէ Քրիստոս աշակերտացն յաղօքս կալ. — Ջօրութիւն աղօթից. — Կշտամբութիւն Փարիսեցոց, եւ յանդիմանութիւն կեղծաւորութան նոցա. — Խրատէ գաշակերտսն յԱստուծոյ երկնջել եւ ի նա դնել գլոյս. 256

ԳԼՈՒԽ ԻԸ.

Առակ մեծատանն անմտի. — Խրատ ապաւինելոյ ի խնամս տեսչութեանն Աստուծոյ. — Օրինակ արքուն ծառայից, եւ հաւատարիմ տնտեսին. — Թէ չարքն զրգոնցին ընդդէմ վարդապետութեանն Քրիստոսի. — Վասն Կալիլեացոցն կոտորելոց ի Պիղատոսէ. — Թգենին անպտուղ. 264

ԳԼՈՒԽ ԻԹ.

Բժշկութիւն կնոջն կարկամելոյ. — Առակք մանանխոյն եւ խմորոյ. — Առաջէ Քրիստոս գերուադէմ. — Բժշկութիւն առնն ջրգողելոյ. — Զյետին տեղին ունել. — Առակ հրաւիրելոցն յընթրիս. 274

ԳԼՈՒԽ Լ.

Յիսուս ի նաւակատիսն որ յեւրուադէմ. — Հրեայքն կամին քար-

Un bourg de Samarie refuse de le recevoir. — Instructions à ceux qui veulent suivre Jésus. — Les princes des prêtres envoient des gardes pour le prendre. — La femme adultère, page. 223

CHAPITRE XXV.

Jésus déclare aux Juifs qu'il est le Fils de Dieu. — Il guérit un aveugle de naissance. — Exemple du bon pasteur, page. 233

CHAPITRE XXVI.

Mission des soixante-douze disciples. — Retour des disciples. — Le bon Samaritain. — Marthe et Marie, page. 249

CHAPITRE XXVII.

Jésus apprend à ses disciples à prier. — Efficacité de la prière. — Imprecations contre les Pharisiens. — Craindre Dieu et mettre en lui toute sa confiance, page. 257

CHAPITRE XXVIII.

Parabole du riche insensé. — Se reposer sur la Providence divine. — Paraboles des serviteurs veillants et de l'économe fidèle. — Que les méchants s'irriteront de la doctrine de Jésus-Christ. — Galiléens mis à mort par Pilate. — Le figuier stérile, page. 265

CHAPITRE XXIX.

Guérison d'une femme infirme. — Paraboles du grain de sénévé et du levain. — Hydropique guéri. — Exhortation à l'humilité. — Parabole des conviés qui allèguent des excuses, page. 275

CHAPITRE XXX.

Jésus, dans le temple de Jérusalem. — Les Juifs veulent le lapider.

Յ Ա Ն Կ

կոծ աննել գնա. — Գնայն Յիսուսի յայնկոյս Տորդանանու. — Խրատ ուրացուրեան անձին. — Առակք մորաբայ ոչխարին, զրամոյն կորուսելոյ, եւ որդւոյն անառակի. . . 282

ԳԼՈՒԽ ԼԱ.

Առակ անիրաւ տնտեսին. — Ամուսնութեան օրեք անլուծանելի. — Առակ աղքատին Ղազարու եւ անողորմ մեծատանն. . . 292

ԳԼՈՒԽ ԼԲ.

Հիւանդութիւն Ղազարու. — Գալուստ Փրկչին ի Բեթանիա. — Յարութիւն Ղազարու. — Խորհուրդ Հրեիցն գՅիսուսէ եւ վճիռ Կայիափայ. — Երբ Յիսուսի լքիրայիմ. . . 300

ԳԼՈՒԽ ԼԳ.

Ներել անիրաւութեանց. — Զօրութիւն հաւատոց. — Օրինակ ծառային հողագործի. — Բժշկութիւն տասն բորոտաց. — Գուշակէ Բրիստոս գերկրորդ գայուստն իւր. — Առակ անիրաւ դատարրին. — Առակ Փարիսեցւոյն եւ մաքսաւորին. — Օրինութիւն մանկաւոյն. — Դժուարութիւն մտանելոյ լերկինս. — Վարձ հետեւողաց Փրկչին. — Առակ մշակաց այգւոյն. . . 308

ԳԼՈՒԽ ԼԴ.

Ուղեւորել Յիսուսի լերուսադեմ. — Յառաջագոյն պատմէ աշակերտացն զքարբարանս իւր եւ գման. — Խնդիր որդւոյն Զերեմեայ. — Խրատ խոնարհութեան. — Բժշկութիւն կուրին ի մուտսն լերիքով. — Զակքեոս մաքսապետ. — Առակ տասն մնասին. . . 322

ԳԼՈՒԽ ԼԵ.

Բժշկութիւն Բարթիմէի կուրին. — Օծանել Մարիամու գոտսն Յիսուսի յընթրիսն ի Բեթանիա. — Յարթական մուտն Քրիստոսի լերուսադեմ. — Ի բաց վարէ գվաճառականսն ի տաճարէն. — Տրտունջ Փարիսեցւոց. — Հերանոսք ոմանք խնդրեն տեսանել գՅիսուս. . . 330

— Jésus retourne au-delà du Jourdain. — Abnégation de soi-même. — Paraboles de la brebis égarée, de la drachme perdue, et du fils prodigue, page. . . 283

CHAPITRE XXXI.

Parabole de l'économe infidèle. — Indissolubilité du mariage. — Parabole du mauvais riche et du pauvre Lazare, page. . . 293

CHAPITRE XXXII.

Maladie de Lazare. — Jésus se rend à Béthanie. — Résurrection de Lazare. — La mort de Jésus proposée par Caïphe, et résolue dans le conseil des Juifs. — Jésus se retire à Ephrem, page. . . 301

CHAPITRE XXXIII.

Pardon des injures. — Pouvoir de la foi. — Parabole du labourer. — Guérison de dix lépreux. — Jésus prédit son second avènement. — Parabole du juge inique. — Parabole du Pharisien et du Publicain. — Jésus bénit les petits enfants. — Salut difficile. — Récompense de ceux qui suivent Jésus. — Parabole des ouvriers envoyés à la vigne, page. . . 309

CHAPITRE XXXIV.

Jésus continue de marcher vers Jérusalem. — Il prédit de nouveau sa Passion. — Demande des fils de Zébédée. — Instruction sur l'humilité. — Guérison d'un aveugle. — Le publicain nommé Zachée. — Parabole des dix marcs d'argent, page. . . 323

CHAPITRE XXXV.

Guérison d'un aveugle nommé Bartimée. — Parfum répandu par Marie sur les pieds de Jésus. — Conduit en triomphe, il entre dans Jérusalem. — Il chasse du temple les vendeurs. — Murmure des Pharisiens. — Des païens voulant voir Jésus, page. . . 331

ԳԼՈՒԽ ԼԶ.

Թզենին անպտուղ ցամաքեայ. — Գարձեայ ի բաց վարե Բրիստոս զվաճառականն ի տաճարն. — Հարցումն Հրեից, եւ պատասխանին Յիսուսի այլով հարցմամբ. — Առակք երկուց որդւոցն եւ ջար մշակաց այգւոյն. — Առակ հարսանեաց որդւոյ քագաւորին. 342

ԳԼՈՒԽ ԼԷ.

Հարցումն վասն հարկին եւ յարութեան մենեղոց. — Ո՞ր պատուիրան է մեծ. — Բրիստոսն Որդի եւ Տէր է Դաւթի. — Յանդիմանութիւն դպրաց եւ Փարիսեցոց կեղծաւորաց. — Լուծալք այրւոյն աղքատի. 354

ԳԼՈՒԽ ԼԸ.

Գուշակե Բրիստոս զկործանումն տաճարին եւ զաւեր Երուսաղեմի, եւ եւ զկատարած աշխարհիս. — Օրինակ հաւատարիմ եւ ջար ծառայիցն. — Առակ տասն կուսանաց. — Առակ քանքարացն. — Նկարագիր դատաստանին վերջնոյ. — Վարձք արդարոց եւ պատուեաց մեղաւորաց. 368

ԳԼՈՒԽ ԼԹ.

Խորհուրդ Հրեիցն զՅիսուսէ՝ սպանանել զնա. — Ընթրիքն ի տան Սիմոնի Բորոտի. — Հայրոյք Յուդայի մատնչի. — Լուսացումն ոտից աշակերտաց ի վերնատան. — Խորհուրդ սրբոյ հաղորդութեան. — Խրատ խոնարհութեան. — Պատուիրանն նոր. — Գուշակութիւն ուրացութեանն Պետրոսի. 382

ԳԼՈՒԽ Խ.

Խոստանայ Փրկիչն առաքել զմխիթարից Հոգին սուրբ առ աշակերտս իւր. — Աղօթք առ Հայր՝ սուրբ աննել զնոսա եւ ի մի մխարանութիւն պանել. — Գուշակե աշակերտաց զուզմանալ նոցին եւ զփախուստ. 400

CHAPITRE XXXVI.

Le figuier desséché. — Jésus chasse de nouveau du temple les marchands. — Question faite à Jésus par les Juifs. — Paraboles des deux fils et des mauvais vigneronns. — Paraboles des noces du fils d'un roi, page. . . 343

CHAPITRE XXXVII.

Questions au sujet du tribut et de la résurrection des morts. — Quel est le plus grand commandement. — Le Christ est Fils et Seigneur de David. — Imprécations contre les docteurs de la loi et les Pharisiens. — Les oboles de la veuve, page. 355

CHAPITRE XXXVIII.

Jésus prédit la destruction du temple et de Jérusalem, ainsi que la fin du monde. — Parabole du mauvais serviteur. — Parabole des dix vierges; celle des talents. — Description du jugement dernier. — Récompense des justes et punition des méchants, page. 369

CHAPITRE XXXIX.

Les Juifs tiennent conseil pour faire mourir Jésus. — Il prend son repas dans la maison de Simon surnommé le Lépreux. — Murmure de Judas. — Jésus, dans le cénacle, lave les pieds des apôtres. — Institution de la Sainte-Eucharistie. — Humilité recommandée à tous. — Nouvelle obligation d'aimer ses frères. — Jésus prédit que Pierre doit le renier, page. . . 383

CHAPITRE XL.

Jésus console ses disciples en leur promettant de leur envoyer l'Esprit Saint. — Il prie son Père de les sanctifier et de les conserver dans l'unité. — Jésus prédit aux apôtres leur anxiété et leur fuite, page. . . 401

ԳԼՈՒԽ ԽԱ.

Աղօթք եւ տաճնայ Յիսուսի ի պարտիզին. — Գալուստ Յուդայի հանդերձ ամբոխիւ. — Թոյլ տայ Յիսուս Հրեից կապել գանձն. — Տանին զՅիսուս առ Աննա, եւ ապա առ Կայիափա. — Ուրացուիւն սրբոյն Պետրոսի եւ զղջումն. 418

ԳԼՈՒԽ ԽԲ.

Յիսուս յատենի Հրեից. — Մատնի Պիղատոսի որպէս մահապարտ. — Առաքի ի նմանէ առ Հերովդէս. — Պիղատոս հնարի արձակել զՅիսուս. — Յետո Բարաբբա. — Գանահարութիւն Փրկչին եւ բարբարանք. — Մատնի ի ձեռս Հրեից. 432

ԳԼՈՒԽ ԽԳ.

Եւք Փրկչին ի Գողգոթա. — Խաչելութիւնն. — Բաժանումն հանդերձից նորա. — Վերնագիր խաչին. — Հայնոյութիւնք խաչահանուացն. — Խաւարել արեզական. — Աւանդումն հողոյն Յիսուսի. — Շարժումն երկրի. — Բացումն տիգախոց կողին. — Թաղումն մարմնոյ Փրկչին. — Կնքել քանանայից զգերեզմանն եւ կարգել առ նովա պահապանս. 446

ԳԼՈՒԽ ԽԴ.

Երբ կանանցն իւղարերից ի գերեզման Փրկչին. — Երեսել հրեշտակին. — Պետրոսի եւ Յովհաննոս ընթանայ ի գերեզմանն. — Երեսի Յիսուս Մարիամու Մագդաղենացոյ եւ այլոց կանանց. — Հնարք քահանայապետից ի խափանել զմարա յարութեան Տեսուն. — Երեսել Յիսուսի երկուց աշակերտաց որ երբային յեմմաուս. — Թովմայի տեսանելն զՏէր եւ հաւատայ. 460

ԳԼՈՒԽ ԽԵ.

Յայտնել Յիսուսի գանձն իւր աշակերտացն առ ծովակին Տիրերայ. — Երկրորդ հրաշալի որս ձկանց. —

CHAPITRE XLI.

Prière et agonie de Jésus dans le jardin. — Judas arrive accompagné de la foule. — Jésus se livre entre les mains des Juifs. — On le conduit chez Anne, puis chez Caïphe. — Renoncement et conversion de saint Pierre, page. 419

CHAPITRE XLII.

Jésus paraît de nouveau devant le conseil des Juifs. — Il est conduit chez Pilate. — De là il est renvoyé à Hérode. — Pilate essaie de nouveaux moyens pour délivrer Jésus. — Barabbas. — Flagellation et outrages. — Jésus abandonné à la fureur des Juifs, page. 433

CHAPITRE XLIII.

Jésus prend le chemin du Calvaire. — Il est attaché à la croix. — Partage de ses vêtements. — Inscription de la croix. — Blasphèmes des Juifs. — Le soleil s'obscurcit. — Jésus expire. — La terre tremble. — Un soldat ouvre avec sa lance le côté de Jésus. — Le corps de Jésus déposé dans le sépulcre. — Les prêtres vont sceller le sépulcre et y placent des gardes, page. 447

CHAPITRE XLIV.

Les saintes femmes se rendent au sépulcre de Jésus. — Un ange descend du ciel. — Pierre et Jean courent au sépulcre. — Jésus apparaît à Marie-Madeleine, puis aux autres femmes. — Fable inventée par les princes des prêtres pour empêcher de se répandre le bruit de la résurrection de Jésus. — Il apparaît à deux disciples allant à Emmaüs. — Thomas se rend à l'évidence, page. 461

CHAPITRE XLV.

Jésus apparaît aux apôtres près de la mer de Galilée. — Seconde pêche miraculeuse. — Question à saint

Հարցումն սիրոյն առ Պետրոս. — Առաջումն աշակերտաց ի քարոզութիւն ընդ ամենայն տիեզերս. — Համբարձումն Փրկչին յերկինս. — Ընտրութիւն Մատթիայ. — Գալուստ Հոգւոյն սրբոյ. — Քարոզութիւնք առաքելոցն Քրիստոսի. . . . 474

Pierre. — Mission des apôtres dans le monde entier. — Jésus s'élève au ciel en leur présence. — Election de Mathias. — Descente de l'Esprit-Saint. — Les apôtres vont prêcher l'Evangile par toute la terre, page. . . 475

ԱՒԱՐՏ ՅԱՆԿԻՆ.

Paris. — Imp. de SCHILLER AÎNÉ, 11, Faubourg-Montmartre.

